

בפיעתא דרהמנא · דברחמין מקבל צלותנא · ספר

386
405
510
405
226

קסת הסופר

הוצתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תש"ט

מהדורא תנינא

חלק ראשון

דיני כתיבת ספר תורה · תפילין · ומזוזות · ומגלת אסתר · ותיקונים ·

עם קצת הערות והקרות בשם

לשכת הסופר

מלוקט ומחובר בעדיה יתיש

מאת

שלמה בן הרבני המנוח הירא ושלם מיה יוסף גאנצפריד
תצל מסה קיק אונגוואר יציו

בענין ספר שלמה · תורתא · לשם ושמה · קצתו שלחן ערוך · ואפריון ·
תורתא · דברים אחדים · מסו נהמדים ·

סכוד הרב הגאון האמתי רשכתיני מיה משה סופר וצלהיה בעהים ספרי חיים סופר

שהיה אב"ד וריס בקיק פרעסבוך · יציו ·

נדפס פה ק'ק אונגוואר

לפ"ק

קסת הסופר

שנת

Gedruckt in Ungvár bei Karl Jäger's Wittwe

גוף הספר

והחקירות

אזיהו דרך ישרה לעבד את העורות באופן שיהיו
 מוכשרין הן לסית הן לתפלין הן למוזות . א
 אם נפלה טפה דיו על הקלף ועשה ממנה אות
 וכן אם כתב מקצת אות שלא לשמה וגמדה
 לשמה . וכן בשמות הקדושים אם כתב מקצת אות
 שלא לשם קדושת השם וגמרו לשם קדושת השם . ב
 ראש הלמד שנכנס לתוך הלל אות שבשיטה
 העליונה ג
 נקב בצד האות או בתוך האות ד
 יוד העליונה או התחתונה של האלף שנגעו
 בקנ האמצעי יותר מן הראוי ה
 אותיות שנדבקו זו בזו ורוצה לגרוד ביניהן להפרידן
 וכן אות שנכתב אצל נקב ואינו מוקף גויל שם
 או שהגיע האות לקצה היריעה ורוצה לגרוד
 קצת בכדי שיהי מוקף גויל ו
 אם נמצא בתפלין ומוזזה אות שהוכחה מראיתה ז
 אם מותר לתלות בתוים באופן שהכתיבה
 היא כסדרן ח
 שכה לקדש את השם בתחלתו וקדשו בסופו ט
 אותיות השם אם צריכין גם כס' למחנן
 כסדרן או לא י
 כתב את השם וידע שזהו שמו של הקב"ה
 אלא שלא כן הקדשו ורוצה את' למחנן . יא
 טעה וקדש שם שהוא חול יב
 ידע איש כי שם של שם ה' נמצא תיבת
 חול' הנומה . יג
 תיבת חול' נמצא שם קודש יד
 נקב בצד אות מאותיות השם הקודש יז
 ה'א שבשם הקודש אשר רגלה השמאלי נדבק
 לגנה יח
 מחלוקת הרמב"ם והרא"ש בעצרות פתוחות ומתוקנות
 אם צריכין לדקדק לצאת ידי שניהם או לא יט
 נונין המגזרין איך לעשותן יז
 השחרת הרצועות ועשיית ה'עורף ע"י אשד
 ע"י קמן גדול עומד ע"ג יח
 אחיזת תפלין ומוזות ומגילת אסתר בלי מטפחת יט

מיהם הכשרים לכתוב ספרים תפלין ומוזות
 ולקנות מהם א
 העור שכותבין עליו ב
 דין הקלף והשרטוט והקולמס ושיכתוב בימין ג
 שצריך לכתוב לשמה ועוד דיני כתיבה ושלא
 להפוך היריעה ד
 צורות האותיות ויונין ה
 דיני הבחנה ע"י תינוק ו
 ושצריכה להיות כתיבה תמה וריח בין האות
 בין התיבות ז
 פסול הק תוכות ח
 תפלין ומוזות צריכין כתיבה כסדרן ט
 קדושת השם וכתיבתו י
 איסור מחיקת השם יא
 המועה בשם או שארע בו איזה קלקול אך
 לתקן יב
 מדת הס"ת ושיעור הרפין והשימין יג
 שיעור הגליון והריות שבין הרפין ובין השימין
 ובין החומשים יד
 דיני פתוחה וסתומה ונונין המגזרות טו
 צורות השירות שאר' בקדושים זז
 דין תפירת ס"ת יז
 דין נקרעה היריעה עצמה יח
 שאסור להשהות ס"ת שאינו מוגה ודינו הנהגתו יט
 דיני כתיבת תפלין כ
 עשיית הבתים כא
 הנהגת הס"ת לתוך הבתים ותפירת הבתים כב
 דיני הרצועות כג
 דיני בדיקת התפלין ואם נתקלקלו התפלין
 או הרצועות כד
 שאין מורידין מקדושה המורה לקדושה קלה כה
 דיני תפלין דרבנו תם כו
 דיני כתיבת המוזזה כז
 דיני כתיבת מגילת אסתר ותפירתה כח

מכתב ההספדה למחורו קמא בכבוד וירב דגאון

האמיתי רשנבהג ככשימ מדה משה סופר זצ"ל

ור"מ דק"ק פ"ב יצו בעה"מ ספרי חת"ם סופר :

שיל"ת יעדן סמוך לק"ק פ"ב יום ה' ב'ג מנחם תקצ"ד לפ"ק :

איל עופר . אשכול הכופר . במתניו קסת הסופר . היה הרב המופלג בתורה
בבון מ"ה שלמה נ"י גאנצפריד מק"ק אונוואר יע"א

יקרתו הגיעני עשיק העבר . בהתגוררי מה לשאוף אויר טוב . ובקש סמני לחת עינא סקחא על
ספרו אשר חברי זקראי שבו קסת הסופר . אשר בו ליבא כל דיני כתיבת ספר חסידים
ומורה ומגלה אמת . ועינתי בו . ועברתי בג' בתרין מרישא . לסימא והנה כלל יפה רעיה ומס
אין כך סכונ להלכה עיד האמת מסודר במידה נכח ושלמותו כן מאור . ואמרתו יתן ה' ויבצע מעשהו
המקום יהי . בעתה אהי אני סוקר על כל תלמודי התורה . לשמנע בקולי שמיום הרפסת ספר קסת
הסופר חלו . שבאן תהליך לא יתנו רשות וכתב קבלה לשום סופר . כיא למי שיהי בקי בספר הזה
ורגיל על לשונו . כדרך השוחטים שנושלים קבלה וכמיש ס"ו סימן א' סיק ה' כן יתנו עם הסופרים .
וסופר שאינו בקי בספר הזה יופסל מאומנתו . ויחזור לפרקים כאשר ירשת עליו מהרב . כן אני
מצוה לכה' ותלמודי ה' יפדכס . כי צורך גדול הוא ומכשלה גדולה תחת יד הסופרים בעויה ולבי
לחוקקי ישראל . וספרו שאינם משגיחים . עיב אני סוקר . נמצוה לכל מי שמחויב לשמוע
בקולו . שיתקיים במצח הגיל וספר הלן בלו מהרדים . והי זה שלום לירידי הרב נ"י ואם רצונו
לדפוס אגרת הלן במקום המכונה הרשות בירוק . ואמתום בברכה . אינ .

משהיק סופר מפי"ם דמיון

וספדנו חסר כמנ' ל' יצאו על וקוטס צעיה

הקדמה למדהורא קמא

ותגדל השם ויתנשא הקבא . של מלך מלכי המלכים הקב"ה אשר בחקר הגהול ברא עולמן יש מאין ויפה באדם
נשמת רוח חיים . ממקור קדושתו נחצבה מאת ה' מן השמים . ויבחר בודע יעקב
להנחילו תורתו תורה היא עץ חיים : הנני בקידה והשתחוויה אפים אנרכו במקהלות יצ"ח ואשירה עונו אביעה רננות
במו פי על כל המוב אשר נמלני . בין יושבי בהמדד להושיבני . ואף בהתגוללו עלי סיבות הזמן ומרדוני בחיי
עעה להסריף מרף לבתי בועת אפי . לבעה רבה ורעיוני נבוכו במצולת הראנה מחצי הזמן אשר נתחו כי . כי
הרעותי את מעשי וקסותי את פרנסתי . עם כל זאת תורות לאל עמי הרוב קבעתי עתים לתורה והיה לי היום
למלאכה והלילה למשמר משמרת ה' . גרסה נמשי לתאבה ותמיד תמלתי על לשוני לפני ה' לתת לי הרוחה למען
אוכל שבת השקט להגות בתורתו ולהיותה אומנת . אשר לזאת תל תפיל לא נתרפתי מלעיין היסב כפי קוצר
שכלי והשגתי בהמעט אשר למדתי כי טוב מעט בכונה ובצפיה צפיתי לישועת ה' יעדני על דבר כבוד שבו
ללמוד וללמד לשמור ולעשות :

ועל הכל יתגדל ויתברך שמו אשר נתן בלבי לקנא קנאת סופרים אשר כבר צוהו בזה קדמאי כי ראינו
שעריה ועתה בעציה ביות . וכמה וכמה אשר אין להם אף סקצת ידעה בהלכותיהם והמה מושכים בשם
סופר . ושאריו ספייא לפהוי בעמא דארעא . ראיתי ונתתי אל לבי כי הוא זה רק סהמת חפרון הספר כי הדינים
ספורים ואין להם תיבנו מינתר על זה . ולזאת אף אם ילמדו בתחלתו כאשר יתקרבנו אל מלאכת הקודש קצת
דינים אבל כאשר יתנו כן יסעו חיש מהר מתוך רעיוניהם סכלי משים על לב לחזור עליהם כראוי ונכון . לזאת
אזרתי כנבור הלצי בראותי כי היא מלאכת שמים לקבץ על יד כל הלכותיהם כפי קוצר ידי ולעשות להם מדור לעצמם
למען יהי הכל מסודר כשיע לפני הסופר . יוכל ללאוד בנקל ונמ לחזור קעתים לבלתי יסורו מלבבו זקראתיו בשם
קסת הסופר להוכר שמי ושם אבהתי כי מספרו עולה מספר שלמה במהרה זקת וצפ"אם במספר קצן עולה למספר
קצן שלמה מן בילא עם הג' כוללים : ואמנם כן ידעתי נס ידעתי מן ירמי וקצר השגתי כי עוד לא בנת אדם לי ואך
יערב לבי לגשת אל הקודש להיות חובר חיבור אבל טעם אמרו רבותינו הקדושים זיל שמתו למענו לי . הם אמרו במק
שאין אנשים השתדל להיות איש הם אמרו ינעתי ומצאתי תאמין . והעלתי על רעיוני אולי מן השמים הניתו לי מקום
להתגדל ויבני ה' להתגלגל זכות על יד . ולפניו אשמך שיתי . ככל נמשי ויהי . יעשה עמי לסיבה אלה . יחכו לראות
תורתו נפלאות . ולעבדו ביראה ואימה כלב חסן נפש שלמה :

הסכמות הגאונים הכפורסמים יצו למהירות תלמינו

ב"ה ב"י נשא אי תרליא לבוב
 שלום וברכה וכים לכבוד הרב . . .
 מ' שלמה נאנצמרדי ניי ראבדיק
 אוננוואר יצו בעהים חיבורים יקרים :

הנה נתנו הרב המוסלך ב"ה נישן
 וואלף ניי הביא לי ספרו הנדפס קסת
 הסופר אשר כבר נדפס ובא ועתה
 שת עליו נוספות חדושים רבים
 אשר לקם בין עמרים אמרים סנדולי
 הראשונים והאחרונים ואשר הוסיף
 נוסף מדילי . ועוד באו פנים חדשות
 לכאן כי חיבר לזה מהמסורת מינ
 לתורה סרבנו הרמיה זיל ובתוספות
 ותיקונים מהספרים המדברים בזה .
 אור תורה ומנחת שי וגם הפתוחות
 והסתומות ועוד הרבה דברים וגם
 הרבה שו"ת סוה . חקירות ובדיקות .
 והנה כבר נתתי לו הסכמתי אמנם
 זאת היתה בעוד היה כתב יד והיי
 קשה עלי לראות הרבה בחוכו ובעת
 שהביא לי נתנו ניי סה שכבר נדפס
 ובקש מעמדי לתת עליו עין ולב הנני
 אומר באמת בכל לב כי ראוי ונכון
 לאדמוסי אדרא והסופרים לא יתנו
 קבלה להתלמידים עד אשר יהיו
 מודגלים בספר הלז והוא תיקון גדול
 ותקנות קבועות וגדול' שנו כאן דברים
 הסופרים בזמננו שלא ידעו כלל הלכות
 סתים וגם בשמות המסופקים אם הם
 קודש עושים כרצון כל איש ואיש
 ובאמת יש סבוכה רבה בזה ובשר
 השבתי לאיזה מקומות בזה כי לא יבא
 אבקש שיראו לגדור הגדו .

ב"ה

כבר נודע לרבים וטלאה הארץ תתלחו
 של הספר קסת המופר אשר חבר
 כבוד ידידי הרב . . . מ'יה שלמה
 נאנצמרדי ניי כאשר יחזו נכוחות
 בהמכתב שכתב אליו הגאון המפורסם
 בעל התתים סופר זצללהיה ונתקבל
 מאוד הספר הזה ע"ס תכל ומנדל
 תכתו ואיננו בנמצא חלו סניו רבים
 וכן שלמים להוציאו פעם שנית לאור
 לזכות את הרבים אשר ילכו לאורו
 ונעתר הרב המחבר לדברתם להרשימו
 שוב ביתר שאת ויחר עז בביאורים
 חדשים וגם תיקן ידו להדפיס חלק
 שני על הסמורה ומתוחות ומתוספות
 שכלל התורה ושלה אלי ספרו היקר
 לעינינו בו וליתן עליו הסכמה וסחפה
 חולשתי והשחת כתי לא יכולתי לעיין
 בו הרבה רק מעט והוסב מאוד בעיני
 ואוקי נכרא אחזקתי שלא יציא סתמי
 דבר שאינם היו ובפרט כי ידוע לכל
 נודל חריטתו ובקיאותו של הרב
 המחבר מהחיבורים אשר הוציא לאור
 ולזאת מצוה גדולה לסעדו ולתכנו
 ולהיות בעזרו שיוציא לאור חיבור
 היקר הזה ובזכות זה התבדכו בכל טוב
 דברי הבא עתה יום ה' י"א אייר תריל

לש"ק מה ק"ק צאנו :
 ה'ק' חיים הלברשטאם
 (אח סגחן גולינג קריסטל סניד דקין
 נלא יצו סניסיה) :

בעה"י

הנה יד שלוחה אלי מאת ידידי הרב
 המפורסם בחיבוריו הנחמדים
 מ'יה שלמה נאנצמרדי ניי ראש ב"ד
 דקהלתנו יצו ספרו הנחמד קסת
 הסופר שכבר נדפס זה כמה שנים
 ובעת מדפיסו מחדש בתוספת מרובת
 ויבקש ממני להיות סניף לאריות
 אשר הפבימו על ידו גדולי זמננו יצו
 ואם צאננס כי ספר זה אינו צריך עוד
 הסכמה כי מי יבוא אחר המלך מלכא
 דרבנן הוא רבנו הגדול מן בעל
 התתים סופר זציל אשר הוציאו מהסכמות
 למהדרא קסא כי עיין בו מרישא
 לסימא ומצאו כלו סתמיים מכוון
 להלכה ע"ד האמת ומאזיר על הסופרים
 שיהיו בקיאים בספר הזה עם כל
 זאת לעשות רצון צדיק הצפתי
 ועינינו בו נ"כ גם בהוספות שחסיס
 בפחית' ופצחתי את שאהבה נפשי
 יורד לעוסקה של הלכה ולאמיתה .
 ובפרט נודל שקידתו בעיני חסרות
 ויתרות והייתי כמה גדולים דברי
 רבהיג זציל בהסכמתו כי סופר שאינו
 בקי בספר הזה יופסל מאומנתו . ועתה
 עיני סיחלות מתי יצא לאור וקנותו
 בכסף מלא אייה . כ"ד הובתב
 במהבה רבה סה ק"ק אוננוואר יום ה' י"א
 ע"ה החו תרליא לסיק :

ה'ק' חיים צבי הירש מאנדהיימער
 חונה ה'הקיקהגיל והגלילותיעיא

וזה נעשה להסית אשר כבר נכתבו ואין בידינו לפוסלם תלילה . וע"כ
 ילמדו מתוך הספר הזה ואז ילכו לבטח . דברי הדיש במהבה .

הצעיר יוסף שאול דגלי נאמינוואהן האב"ד ק"ק לבוב והגליל

ולמען תה אלה כי עיינתי נקסרו אמרתי להלכי מה סרחתה עיני :

בסי' ב' סניק י"ב הקסה נחא דלארנו מצה די עיט דמני ר' מנשי' בתנה על הנייר וכי' כי תחיל סתיל נסתי' וסא פ"ה
 סוף לשון זכר וא"ך ט"ך בתנה והתוקי הקשו קן אמתי דמוקי נחסי' לין וכחזו דהיינו מוחה נחסי' לין חלל
 חסי' ליש אלה ובסי' ט"ז סק"ג הציא נחסי' מלך סהקסה כן אחא דמני' כחסי' כסירה והא פ"ה נחסי' לין נקנה .
 ואכי סתה צוס דברי במקרא מלינו הרבה פעמים מורה נלשון נקנה כמו ואלה סתורה ועיין נרש"י פ' נלצים פרשה
 כינו פסוק כי הלא נלשון נקנה מוסק על סתורה . הוס נלשון זכר מוסק על סתור . וא"כ חרפה סתורה היא ל"כ
 וגם מלינו הרבה דברים סתומים נל"ו ונל"כ . עי' דמ"י ריפול . וספיר לפיננס חלפן ערצא כל סלון צו מח חיים
 זכרנו ונקנהו . ותי מנחה ריש פ' סתי סלחם נחסי' ריה סתי (א) וגם סס סוף מכלל זכרנו ונקנהו :

ק"י די

(א) אמר דמחבר ריש נמינו סתיל כסו מקלות סתיל נק . למס נלשון זכר . ואלת דק"ק סתורה ב' למס סתיל . נקנה סתוק
 נל"ו וסנס נל"כ נק . גם סתיל לל דקדקו צו וסמיוס סנס נלשון זכר וסנס נל"כ סתיל סתיל לל סתיל נקנה נלשון
 נקנה

בחלק שני במ' משפטים בפרק זכח לחללים יחרם כהנז חול ווני שלבו חוקמו יקדשו בתכלית וזלשכת
 הביא דברי הנוחיר כתיב עכצז טיש רמו עפ"י קוד שהוא קודש . והביא גם
 דברי הרמב"ן ע"ש זזה . ובזמ"כ לא ראו דברי זקני טו"ת שער אפרים שהביא בס"י ס"ה דברי האר"י ז"ל
 והוא האריך טעם חללים בזמן הוא חללים כמשמעות הנוקרה וכמוצא דג"ו סנהדרין רק וי"ט אח"כ
 בלתי לה' לזרו ע"ז דרש היינו שהקרבות הן רק לשם הוי' ז"ה . והרבה הארכתי זזה בחידושי ואפס קלחו
 מנחתי בהסכמתי לסי' זקיקין דכ רח יעו"ש :

שם אל פני הארץ כתב ונראה לפי"ד שהוא קדש . והאריך צביאורו בלשכת . גם אחי הארכתי בקפרי זזה :

פ"ב

משמעותה יפה ויש שהיו דלין לפסול משום דלין צית החילון רואה האויר דלין לפסלו וכ"י כ"ל) ולין לפסלו משום האי טעמא דחז"ל
 הכל טעמו על"י עור והשתא אין עור הנחיס רואה האויר ויחיו מלאה' ע"י ע"ע דלא מייפסיל משום ראיית אויר אלא דוקא דראש
 אכל דיד לא דלא שייך בשל יד צית חילון ועוד דלא שייך חילון דבמקום דגוחתא וכו' אלא בשל ראש אכל של יד הן צבור א' הילכך
 אין רא"י מוצא לפסול כן בשל ראש הנחיה דלין רא"י לא לפסול ולא להיחר ויחיו כפי"ל לא מקרי יחיד אלא אי מייחר צית ד' כההוא
 דלאו הנחיק דהשתתין החליף פה"תו"ת אכל זה הקלף המכסה להגן בעלמא לא אשכחן צ"י פסול והא דתנ"י צ"י נגמר הדין
 ובהקדקין ל"פ וזה או טעלה עליהן עור . נראה עמ"ה פסולה לאו משום ראיית אויר אלא כדפי' דקונטרס דהלמי"ת עור נהמה
 פסולה דצבור' על צוף פסול' איירי ויחיו קל' נראה עליון עור א' טולה כדכח טולה על"י כו' דצפי למיחר עור ע"ג עור
 פסול' דה"ל אפרים יחיה אל אלא צומע"ל' המסולאים ומקרי לה בטללי ע"ג פלג' ושוב כ"ל דרא"י לעשות כדפי' בשימושא רבה דרא"י
 הדין דמפסוק ואם נחש' ילמי"ת לכאורה לא היתה צבור העליון ודוק חז' ע"י עמ"ה דבר דהלכה רופפת צדי וכבר נהגו כמשמ"ש
 דפ"ה וא"ך נחש' דה"ל כ"ל עפ"י רא"י צורה רב"י טעמון . ויחיו מלאה' פ' המוליד הנוגע בקליפה אין משמ"ה את הידים עד שיגע
 נחש' עמ"ה משמע קל' שלל היו כרוכים בקלף מדלא קאמר דהאי קלף מ"ד' . עכ"ל הערדכי . ומתקשה צו הנו"ב דלין אפטר
 לפסול דעת הש"ר מהא דתניא ל"ת וזה דברי אר"י משם מוכח דשפיר דמי לעשות כש"ר שהרי צהרי"ת תניא ס"ס עור נהמה פסולה
 כשרה' ועוד הא דמסקי הערדכי ושוב כ"ל דרא"י לעשות כדפי' צ"י דרא"י הסי"ן וכו' והדבר יפלא דהרי צמפילין דש"ר ודאי הסי"ן
 היו צבור העליון . ולכ"פ פ"י הוא ז"ל דברי הערדכי טע"ל מה שאמר תפלה שאין רא"י לא לאכור ולא להיחר על זה קאמר רש"י דתני
 ע"ג נגמר הדין וכו' ואי ימא שפסידת' הוא טע"ל הנחיס ל"פ זה א"כ גם הא דקאמר האם עור נהמה פסולה כשר ג"כ הפירוש הוא
 טע"ל על עור אפרים וכו' עפ"י י"ט רא"י להיחר ודחה וקאמר דס"ס לאו משום ראיית אויר אלא בגוף הנחיס . איירי וכו' אין רא"י ושוב
 כתב ויחיו קל' נראה מלשון שר"ל עור אחר וכו' וא"כ עפ"י י"ט רא"י לפסול דה"ל תנ"י האם דעור נהמה פסולה כשרה' ועל זה סזר וכחצ
 ושוב כ"ל דרא"י לעשות כדפי' דעת הש"ר דמיירי הן צרימ"ה בטלה עור אחר על הנחיס דרא"י לא היתה הסי"ן צבור הנחיס . אלו
 יחיד סרצ"ב ע"ש . וקביא לי צורה טובה . מדא אין אפטר לומר דכונתו לסיפא דהן צרימ"ה עור נהמה פסולה כשרה' ולא זכרה כלל .
 ועוד דהמקד לשובי מוכח להדי' דפסולא אחא להוכיח מהך צרימ"ה ולא הנשרא . ועוד אין אפטר לומר דאחא לאחויי מהך צרימ"ה
 פסולה להתיילא מהא דקתני סיפא עור נהמה פסולה כשרה' . והיינו לפ' הסי"ד דמיירי בטלה עור אחר על הנחיס ומקמי' דאסיק
 דתנ"י פ"י הקונטרס הלמי"ת עור נהמה פסולה . דאיכ' אימ"ה רישא עור נהמי' עמ"ה פסול ואמאי . ועוד ע"י האי דקאמר דאי
 אפטר לעשות כדפי' צ"י . כיון דהוה דק משא ומתן צרימ"ה הול"ל דרא"י לפרש כדפי' צ"י . ועוד אמאי תלה הן
 פירושא צ"י צ"י . גם הסי"ד עפ"י י"ט כ"ל לפרש דמיירי בגוף הנחיס ונתי דלין ונתי דרא"י עמ"ה הרי לדברי הרי עפ"י גם פתיחה ליכ"ל (פ"ב
 דרא"י טעם כפי' צבור מרדכי מתקשה על הנחיס אכלת ממה שכתבתי ע"ש) :

צ"ב נראה לפי"ד הדברים כפשוטן . דצ"י לאחויי מהך צרימ"ה דלין וזה או עור נהמה עמ"ה פסול משום ראיית האויר ודלא
 כש"ר וכן הוא לנפסקא ככתב צרימ"ה קל' נראה וכו' . ומה שהקשה הט"י (וכן כפי' צבור מרדכי) דהא קתני סיפא עור
 נהמה פסולה כשרה' הרי דלא קפדינן לראיית האויר . לפע"ד י"ל דצ"י משא ומתן כ"ל כהנע"ל העלוי צ"י דתכה דלמד איפ"ה אחאן
 לפרש"ה או כהרמב"ן דלמד אחאן לעור הפרשיות (עמ"ש בחקירה א' אות י"ח) : ופ"ש ושוב כ"ל דרא"י לעשות כדפי' בשימושא
 רבה וכו' כונתו חוץ ממה שכתבתי דמהך צרימ"ה משמע דלא כותי"עוד מטעם אחר אלא לעשות כותי' (וכע"ז אכלת בחידושי
 אג"ש ס"ס) דאיכ' לכאורה לא תהי' הסי"ן צבור העליון והרי אמרי' דלין של חפילין הלמי"ת ומשמע דהסי"ן ל"ל צבור המכסה את
 הפרשיות (שהפרשיות הן חפילין) ואם יכרוך את הפרשיות בקלף הרי קלף זה הוא הצית של הפרשיות וכו' דלא מייפסיל משום יחיד
 כפי"ל למענה מ"ע איכא משמ"ה כיון דאין הסי"ן צצית הזה שהוא הצית של הפרשיות אלא צבור טע"ל העור של הצית . וע"ש לכאורה
 לא היתה צבור העליון כהנהו שסי"ן . הוא צמליון דעליון (דומה להא דצעינן בחליה מנעל ולא מעל דעמ"ה) ועכ"פ הנה גם הערדכי
 לא עלאו לכו לחלוק על המע"ל לכרוך את הפרשיות . וגם נפוטער זה אין לנו טעם לאסרו מאחר שכבר נהגו צרימ"ה .
 ופ"ש עור המרדכי דמי' המוליד משמע קל' שלל היו כרוכים בקלף . הנה צ"י דילן ע"ש (דף ע"ב ע"ג) אין הלשון כמו שפסקתי
 אלא הכי איתא ר' שמעון צ"י יהודה . אמר' משום ר' אבהו . צרימ"ה פסולה . ע"ג צ"י . בקליפה ר' זכאי משמו אומר טהור עד שיגע
 נחש' (פ"י פרשה) עלמה . וא"כ הרי ר' זכאי לא היכיכ' כלל קליפה והוא קולל הכל ואומר דלינו נעמ"ה את הידים עד שיגע בפרשה
 עלמה . ואמנם גם לפי הנוסחא שכתב הערדכי נראה לפע"ד דלא קשה מידי דהא רש"י פ"י ס"ס קליפה הוא הדפוס על עור שמתוך ל"י
 נחיס כעין צית יד על עור והאיגרות בתוך עכ"ל . הרי דהיא של ראש . איכ' י"ל דהן צרימ"ה ונע"ל פסונה צקי' ומקליפה ר"ע ע"ש
 סי"ן ואינה עמ"ה מ"כ"ס הן כריכה דלית בה סום אות' . וע"י נצט"י צ"י דף מ"ה ע"ג חוס' ד"ה מ"ה ל"ל . בחפילין שכתבו ח"ל ל"ל
 קס' עד שיתחוך משמע דאי אפטר לקבות אלא בנשיבת הזג עכ"ל . וס"י מ"י י"ל צה' דמדקאמר עד שיגע נחש' נחש' דאי אפטר
 סימנעו אלא נחש' נחש' :

ועוד

בפי תצוה . וסמך אדרתן ובניו . חיד דהך אהרון מלא הוא ורצח פליני עליי ואמרי דמך נמי חסר הוא ככלהו והכי הלכתא עכ"ל . הנה נשאלתי בזה והעלתי דלא נכתב סך אהרון מלא אין קפידא (ד) דיתר אין קפידא כיב כמ"ט צבאר היעז א"ח ס"י קמ"ג צטס זקני האלון מיה ארי' ליוטס ז"ל אדר"ק לאוקטנדלס . ואף דסם לריך תיקון . היינו משום דסם אות היתר אין לו טוס שייכות . אבל כאלן ט"ס בזה מחלוקה אס הוא מלא . עכ"פ היתר אינו מפקיר כ"כ . ויעין זכאים דף י"ח ה"א היע חסר אבל יתיר לא קמ"ל . הרי דלריך קרא ליתיר ודרי"ק :

בפי כי תשא . לשמלה צקמיהס . כתב צטס הס' אור תורה ח"ד דקו"ף דהכחוקו"ף דהעמודים על הסקרים לריכין שיהי הרגל כוגע צג . ויש בזה חשש פסול ולריכין לתקן (ו) ולמי מלחתי צבילורי . מהירא שמיין על הסמיג סכתב סכן מוקנבל איס מפי איס שלריך לחיות כוגע צג וע"כ הלילה למוסלו . וכן יש לי סייח קמן שכתב כן :

ועוד נראה לפעיד כי חרבה מאלן יש סיוע להצננים ולמנהגו שהוא עפיי השימואל רנה . דהא קאמר עד שיגע נמחה סלמס ולכאורה תיבת עלמיה נראה מיתרתה וי"ל דחא למועטי כריכה זלס שהמחה כרכה נה ז' אינה מטעמי אס הידים ח"ט עד שיגע נמחה עלמיה ולא ככריכה אשר כניב לה :

ובדברי החוס' שנוס' נמחה (הני"ל) הממוחים — תהלה ליו"ל המלודות אשר האיר עינינו כחוסעת הס' אור ורוע ח"ל שפיי חקמ"צ אשר אב"י מעברתא על חסילין הלמי וכו' . ומורי היר טמסה כתב חני סבור שסלאי טולח על ביה על יד דחוסר למינה דמיתורא טלו כמיין רלועה רחנה כמדת גגו על ביה על חסלה על יד ועוד כל גובה על ביה מעמי לודין ועל פני דחוס סבג שאס לא נפרס כן לא עלינו אותו פלאי רמח דחלמוד עכ"ל (סל היר טמסה) וסבורני שזהו מה שפיי מורי חסמיד סיסורא (נראה דלי"ל מעברתא) ורבו שמשון מעריץ ז"ל כתב שסם מפרטים כדברי מורי הרב רבינו שמוח ולין נראה דלמי איירי דומיא דסיין שהיא דחסלה על ראס והכונה לאותה רלועה אס אין דינה להיות פוסלן דנמלא דלין ביה רואה אס האור דבאחד עלי פנא גוויחלחא לכריחא דהך דנע"י נמחי אירא ולא קחיא וכו' עכ"ל (הארי"ז) הנה נראה דס"ל לסלן דנמל יד לא נע"י דלייה סאורי ועל ראס צעניין ולפי' בלא שטיי הפרטיות פסול צבל ראס אס אין סניח החילון רואה אס האור . והיינו משום דנמל ראס חכר דלייה סאורי דחלמוד ולא נמל יד . והוא דעם הריי ט"ע שנמדדי . אך עדיין לריך בילור מ"ס שהתנה לטנה רלועה אס אין דינה להיות פוסלן וכו' . והרי מלחר שהס מפרטים שסו מעברתא דאמר אב"י איב דינה להיות ונראה לפעיד פירושו כי מלחר טלין אנו ידעיין בבידור שזהו פירושו על מעברתא איב אי אפשר לנו ללחא יד ססיקא ולעשותה שהרי אס זהו הפירוש סלמייה איב היינו לריכין לעשותה צבל ראס דומיא דסיין ועל ראס אי אפשר לנו לעשותה כי שמה אין פירוש זה אמיתי וטענתה פוסל . וי"ל שזהו ג"כ כוונת החוס' והכל הוא דיבור אמד חלא ט"ס על חקרן (זהו לכל הפירושים שדחקו המפרשים) וכ"ל וצנו שמשון מעריץ ז"ל כתב דלינו נראה לעוד דרלועה קסנה שפושין צבל יד עמי מעברתא ולסלק צין על יד לסל ראס דהא אב"י קאמר דומיא דסיין על חסילין סלמיע ועל ראס איירי וכו' — והנה לפי סייס זה ליל דגם הפרטיות אין כורכין וכמיס סרליס כסדר תיקן סליין דבגדשה ואשכח לא נסרו לכרך . או י"ל דס"ל דלא סייסי רק על רלייה סאורי סלינוי ולא לאור ספנינוי . וצ"כ לדין דסיין לכרךאס הפרטיות ולין מושין משום חלילה גם הך פוטער שפושין כרי להחיק אס הריצו נראה :

(ד) א"ה קן חקמ"ג גם חני . וע"ס דלמכתי . אצל הסעס סכתב דיתר אין קפידא כיב כמיס צנחייס צטס הגלון מסרלי"ל מלומטנדלס ז"ל . הנה הוא כיייר צבילורי . וסמאל רנה איבא דמלחא לחלק צין סמר ליתר . כי נחקר לריך מלכות סלס ען סכתב . מסליכ ציתר כמיס סס צנחייס צטס הגלון ז"ל . ולין רחי' משס . לאוחיות . אך דעת סנחייס סס מלך צ"ב צין יתר אות למסר אות אבל איס עורן לפעיד . דכמו דמסר אוע (אסי' מ כסתר) פסול פשוט דיע אס לעשרס ק"י וצ"י יתר אות חסם דעמי פנא (וע' ספי' אוריס סוף ס"י ל"ו) גם הך דנחיים לפעיד אינו סנין לסמר ויתר שכתב :

(1) א"ה יו"יין דלמכתי שפוסמתי לנאר קת :

לשכת הסופר

קסת הסופר

א (א) לרד לחיות ירא את ה' וכו' . כחש
 חסודג ולדעתו יתגר ונחזק . כי עס רק
 לאו רכנה וכלן ונבלין של ישראל עשה בכל יום ונזכרים
 זכות לבנה . וחילנו פלוג דלא העשה חמוד ונעשה
 ניינו זרבה לבנה ענוני על לאו דלא העשה ירא דהו
 דית ובלידוק עשה דהו חמוד ונחזק עכ"ל . והנה העולה
 חדשה יכתב צדיק הקולח סלרדן עיהיה דרע ספר דהיינו
 ללמוד מעלמו ולהבין בקלה גווי עם פירסיי סלו יס לו
 לב מנין להזכר בדרכיו עיהיו ונחזקיים . וכן יס לזכר גם
 בקופר : ורלתי להעתיק פה מה סכתב בקפר ונענת
 חקידים סניף רפיה חיל . מהדך כתב הרב וכו' יראה
 הרחה עטלות הדד עאלו צו עהאל יתס ולין דורס
 ולן ונעקס על דברים פאלו עהס צרונו של עולם .
 וכל ריק ופוחו עידוע לכחז חיה כתב לעזרי וקולקל
 מהלכס עטלות עאלו עלו ונקבל סוכיה לחיות ספר
 סה"ס . ועל ס"ת תפילין וחרוזים וסופרים כללו יספרו
 קבל ועדה וישראל חקודים וחרוזים . ויהי לנו ען
 החמה עאלו לעוקן ולין חכו נענין . מה חמה עאל
 זאת . פוק חי עופדל דרי חוקי ורי יסא (בזה"ק פי
 אחרי עות דף פ"ח) והדון חכ"י דלס על יסרון ויו
 דהו צוקל וסוקעת סקע סרקות דחו להני מהיל חני
 מהיחאל ואלרי להו דהו סה"ס פסול והסקי עטול
 דחלכא . מה יעקו צק"ת הככתב בכל החסודות האמורים
 וכיאל עהס וכו' . לבי דוי ולין צדי ענב ואלילים לחקן .
 רק להודיע לעני צדדים . חלוי יתקו הי ודורות הצאים

א מי הם הכשרים לכתוב ספרים . תפילין ומזוזות . ולקנות מהם . וכו' ו סעיפים :

א תניא אמר ר' מאיר כשבאתי אצל ר' ישמעאל אמר לי בני מה מלאכתך אמרתי לו לבלר (פי' סופר) אני אמר לי בני דוי ודור במלאכתך שמלאכתך מלאכת שמים היא שמא אתה מחסר אות אחת או מיתר אות אחת נמצא מתריב את כל העולם כולו (עירובין דף י"ג) מבאן יראה הסופר איך הוא צריך להיות ירא את ה' מאוד . שאם עשה אחת קלקול או שלא עשה איזה תיקון כפי הראוי מפסיד את נשמתו כי הוא גוף את הרבים וגם מחטיאם ששוריים בלא מצות עשה ומברכים בכל ווס ברכות לבטלה . ועליו הכתוב אומר והטמא אחד יאבד מוכח הרבה . ונאמר ארור עושה מלאכת ה' ברמיה . על כן הוא מן הראוי לפי שיש כח בידו למנות סופרים מהוגנים . אנשי אמת . שונאי בצע . בעלי תורה . יראי אלהים וחרדים על דברו . בכל עיר ועיר ובכל פלך ופלך כמו שממנים שוחטים ובודקים . וכל מי שכותב ס"ת . תפילין ומזוזות . טובים וכשרים כפי כל יכולתו . שכתו כפול ומכופל וניצול מדינה של גיהנם (צדיק כחית תפילין מס"ס מחוכמים ונלכס) :

ב ספר תורה תפילין ומזוזות (ב) שכתבן מין ישרא

כתב רבינו חייא בקפר הרחל הסלמיס (סכנוד לקפרו לרוד אמת) כאל לקופר הנעילה חונדית . ויקדס את סיו וכל חלה וקללה ויהי לסונו כקי וכו' . והמסביל יעיון עס ויואל עוד דברים רמים . וע"ל ס"י ד' סוק ח' : (ב) סכתבון מין וכו' . צגינרין דף מיה עייז חמר רב נחמן נקטיק ס"ת (והיה חיינו כתיב הרמזים) סכתבו מין (פירש"י יהודי עאלו וואוין לרדרי רז"ל) יסדף (דודאי לסס עיאל כחצו) וצויק ס"ח הלי י"ג ס"ת סכתבו מין וכו' אל יקרא צו . וכחצ עס בקפר היקר כקא רחמים להגאון רביס חייאל ז"ל הי"ל חיה חדך כלל מין עתדי חידך ועל כלס קתני אל יקרא צו ודרי חס כחצו מין יסדף וי"ל דצריחאל סלנו לא כחית חלה לקריחא ס"ת . ולהכי כלל כלס וקאוויר אל יקרא צו ויהי דים לחלק בקפר עאלו דכתבו מין יסדף עכ"ל . וכפלהל ס"ת צעיר על סגאון סה . מהיל דמלאה הלמודא ודכולהו ספרי . דחיסחמייעתי דכחלמודא דין לנסחא היסבס בלידך צריחאל ויהי ס"ת ח"י ס"ת

כיון דלכתיבגדל יכול לגרסיגם עמה כחשז צר כתיבה צכה-
 אצל דדרשא וקשרתם וכחצתם צעינן טיקיים מלות עשה
 של וקשרתם צפועל מושג . ולכן קען כחשז אינו בקשריה
 כיון שאינו צפועל בקשריה : (1) טכאלי וקשרתם וכחצתם
 וכי . וכל הכי הוליל וליחנהו בקשריה ליחנהו כמי בכחצית
 הפילין ומחוחו דמושתעי צהו קרל וכיש צקיה דקדיש
 טפי מייכיו . הרין פי השולח : (2) ולריכין לזרו וכי .
 הטרי ומקיים לזולין קיי קיה . וכחז טיש ליוסר ולהחמידי
 שלח למסות טוס תיקון הקיה עיי אשה הן לגרוד המחמידי
 הן לתפור היריעות ולהצרים יחד צהפירוח גידין . וצדיענד
 אס חפרה אס אפשר צקלות להחיר החפירות שחפרה
 האשה הול יותר מוז . ולא גרדה אה הכניעות צנוף
 החותיות עלמז כגון צקייף והיא ואלויף הרי אפי צדיענד
 פקול הקיה ומקום דהרי חק חוכות . אצל אס סיו הכניעות
 והדניקות צין אהת ואלשה חפרים לא פסקה
 צדיענד . רק אס יודע חסופר חמקומות סגרדה יגרוד
 ויחזור ויתקן צהכסר דזה מקרי לכתחלה (ודוקא צקיה
 אצל צהרינו דפסולין צעלא כסדרן הוי דיענד) : (ח)
 יש פוסלין . מי טייך קיי רפיא סקיה שכתז חיל עוד
 כיל מעס דדמי לענד ואלשה וקמן טאינס חייבים צמלות
 להכי פסולין לכתוז קיה והכי כמי גר ומנוז יש כמה
 וכמה מלות טלין חייבים צהן וכי עכיל . והנה חסוקי
 צניעין דף מיה עייב דיה כל טיעטו וכי כתזו חיל
 ודוקא צקיה וחויימ דכתיב וקשרתם וכחצתם דרטיק הכי

קמן פסוליה ויגזו(1) שנאי וקשרתם וכחצתם ודרשינן
 כל שישינו בקשירה ישנו בכתיבה וכל שאינו
 בקשירה (סאינו מחסר עלי' או טאינו עלמז צם) אינו
 בכתיבה . וכיון דילפי' לה מקרא בעינן שיהי דוקא
 גדול ממש דהיינו שהביא בי שערות לאחר שהוא
 בן י"ג שנה (ע"א ועי' נז"ה סי' ח' וס"ח כמר כסונה
 סי' ח') אבל מספיקא פסול לכתוב עד שיעברו
 עליו רוב שנותיו או שגולדו בו סימני סרים לאחד
 שיעברו עליו כי שנה :

ג כל שפסול לכתוב פסול בכל תיקון עשייתן
 (ע"ל סי' לא סעיף ג') (2) וצריכין לזרו את
 המופרים ולענשם שלא לעשות שום תיקון עיי
 אשה או קמן :

ד ספר תורה שכתבו מסוד (ח) יש פוסלין :
 ה סיה שנמצא ביד מין ואין ידוע מי כתבו יגזו .
 נמצא ביד עכו"ם יש מבשרין וי"א דגיב יגזו .
 אלא אם החזקו שבזו עכו"ם ספרי ישראל תולין
 שהוא מישראל וכשר . והיה במקומות שאין העכו"ם
 יודעים לכתוב אמרינן מסתמא בזו אותן . נמצאו
 תפילין בידי עכו"ם (ט) כשרים :

ו אין לוקחין סיה תרים מן העכו"ם (י) ביותר
 מכדי דמיהן כדי שלא להרגילן לגנבן ולגולן .
 אבל

עכיל . וכראה טהנין הט"ך דכל טאינו צלחה עולה
 הוכיח צויעור דדוקא מי טאינו בקשריה אינו צכתיבה .
 אצל מה טאינו צמלות אחרת לית לן צה . (ועי' חמים
 סופר סי' רע"א) : (ט) כשרים וכי . צגמי חומרי כמלא
 קיה צד עכ"ם חומרי לה קורין צו וחומרי לה יגזו .
 והטור ססק צקיה ריגזו וצתפילין ססק דכשרים . וכחז
 הציי טהיל תימה . ותי דלפטר דהא דוחמריקין וחומרי
 יגזו דוקא צקיה טהגרים עשויין לכתוז קיה לעלמן
 להחלוד צו אצל חפילין טלין חגרים עשויין לכתוז
 לפי טלין לריכין להס לא חלוינן צהו לחומרא אלא כקטיין
 כמלא דוכסיר (אצל חפיקורס הול ישראל מין ויודע
 לכתוז חיישי דילמא חיקרי וכחז) וזיס טל שלמה קיי
 קיה כתז עוד מעס לחלק . חונס כתז אלא טעכים
 קשה מניל לחלק צהכי צמה טכל החחצרים לא חלקו .
 וכראה לפעדין . כי הנה היטיש צעלמו טס צקי
 ס"ז כתז להוכיח דקיה טכמלא ציד ככרי קורין צו
 ודקתכי צוחתי' אין לוקחין ספרים חפילין ומחוחות
 מן הסכרים וכי ולא קתכי אין פודין כמו דקתכי
 אין פודין אה הטצויין טיי טהיל לקיחה כמו טאר
 לקיחות דהיינו ללרבו לקרות צו ותי דקאונר
 דילמא ליגזו דמיה צעלמא קאמר ע"ש . ותימה הנה
 דעת הר"ף והרא"ש וסאר פוסקים דקיה טכמלא צידי
 גוי יגזו וכחז הציי דמוטע לה דרז אטי דמכרי
 דילמא ליגזו ק"ל כמיר דייגזו וכותי כקטיין . וחונס
 קשה דקדוקו טל היטיש חומרי לא קתכי אין פודין .
 ולכן הנה כראה להטור לחלק דחפילין כיע מוריס
 דכשרים דצברייחא לא חכי יגזו אלא צקיה (והציי כתז
 דרי"ג דאמר כקטיין סיה טכחש מין יטרף לאו דוקא
 סיה אלא סיה לחפילין ומחוחות . אצל לדעת הטור
 חיש דלא קמט חויימו מוס דאמר כמלא ציד גוי חומרי
 לה יגזו . וצחוינו ליכא עיר יגזו) וחמי ספיר דחכי
 צוחתי' אין לוקחין מוס חפילין ומחוחות דכזו טייך
 לבון לקיחה דהיינו ללרבו טהן כשרים : (י)
 ציחזר עכדי דמיהן וכי . צמוטיע חיר קיי רפיא
 כתזו דוקא צכמה יותר מכדי דמיהן אין לוקחין
 אצל צמעט יותר מכדי דמיהן וחוייבים לקתתם .
 והיינו גדליחא צברייחא גיעין דף מיה עיי טייך
 מעלין צמטיסן עד כדי מרעטיק מלי מרעטיק .
 אחר רז טהיל חיקטתא . חונס קרייף ורעצים
 לא הניזו חוס .

עכיל . וכראה טהנין הט"ך דכל טאינו צלחה עולה
 הוכיח צויעור דדוקא מי טאינו בקשריה אינו צכתיבה .
 אצל מה טאינו צמלות אחרת לית לן צה . (ועי' חמים
 סופר סי' רע"א) : (ט) כשרים וכי . צגמי חומרי כמלא
 קיה צד עכ"ם חומרי לה קורין צו וחומרי לה יגזו .
 והטור ססק צקיה ריגזו וצתפילין ססק דכשרים . וכחז
 הציי טהיל תימה . ותי דלפטר דהא דוחמריקין וחומרי
 יגזו דוקא צקיה טהגרים עשויין לכתוז קיה לעלמן
 להחלוד צו אצל חפילין טלין חגרים עשויין לכתוז
 לפי טלין לריכין להס לא חלוינן צהו לחומרא אלא כקטיין
 כמלא דוכסיר (אצל חפיקורס הול ישראל מין ויודע
 לכתוז חיישי דילמא חיקרי וכחז) וזיס טל שלמה קיי
 קיה כתז עוד מעס לחלק . חונס כתז אלא טעכים
 קשה מניל לחלק צהכי צמה טכל החחצרים לא חלקו .
 וכראה לפעדין . כי הנה היטיש צעלמו טס צקי
 ס"ז כתז להוכיח דקיה טכמלא ציד ככרי קורין צו
 ודקתכי צוחתי' אין לוקחין ספרים חפילין ומחוחות
 מן הסכרים וכי ולא קתכי אין פודין כמו דקתכי
 אין פודין אה הטצויין טיי טהיל לקיחה כמו טאר
 לקיחות דהיינו ללרבו לקרות צו ותי דקאונר
 דילמא ליגזו דמיה צעלמא קאמר ע"ש . ותימה הנה
 דעת הר"ף והרא"ש וסאר פוסקים דקיה טכמלא צידי
 גוי יגזו וכחז הציי דמוטע לה דרז אטי דמכרי
 דילמא ליגזו ק"ל כמיר דייגזו וכותי כקטיין . וחונס
 קשה דקדוקו טל היטיש חומרי לא קתכי אין פודין .
 ולכן הנה כראה להטור לחלק דחפילין כיע מוריס
 דכשרים דצברייחא לא חכי יגזו אלא צקיה (והציי כתז
 דרי"ג דאמר כקטיין סיה טכחש מין יטרף לאו דוקא
 סיה אלא סיה לחפילין ומחוחות . אצל לדעת הטור
 חיש דלא קמט חויימו מוס דאמר כמלא ציד גוי חומרי
 לה יגזו . וצחוינו ליכא עיר יגזו) וחמי ספיר דחכי
 צוחתי' אין לוקחין מוס חפילין ומחוחות דכזו טייך
 לבון לקיחה דהיינו ללרבו טהן כשרים : (י)
 ציחזר עכדי דמיהן וכי . צמוטיע חיר קיי רפיא
 כתזו דוקא צכמה יותר מכדי דמיהן אין לוקחין
 אצל צמעט יותר מכדי דמיהן וחוייבים לקתתם .
 והיינו גדליחא צברייחא גיעין דף מיה עיי טייך
 מעלין צמטיסן עד כדי מרעטיק מלי מרעטיק .
 אחר רז טהיל חיקטתא . חונס קרייף ורעצים
 לא הניזו חוס .

זכין טאין כוחצן תפילין על עור צהמה נעמה דכתיב
 למען תהיה חולה ה' צפיק מדבר המותר צפיק אלא
 נעמה ע"ג עור כבלות וערפות אל יכתבו ח"ל אנוסול
 לך ונסל למה"ד לטרי צבי אדם סתמחיו הרבה לתלכות
 אחד הרבו וולך ואחד הרבו אספקליעור (ער הטבחים)
 איזא עתן וסוצה הוי אומר זה סהרגו וולך אלא נעמה
 יאכלו ח"ל הסורה אמרה לך סאכלו כל כבלה ולא אומרת
 יאכלו ח"ל קאלטס (ומוצנה) הרי דכבלה נעמה ואל"י
 ומוצנה יזר ומסומה . אונס צקי אר זדוע כהז ח"ל
 כתב וורי הרב רבינו סומה קדחלו צקס דליכ סהרגס
 אספקליעורי לפי סעוצתו למס כוחצן עליו אלא עיקר
 העניס כדמפרס צימסלוי ס"ק דמגילה דכבלות וערפות
 אע"ג דליכו מותר צפיק זינו מותר צפיק עכ"ל . ולפי"ז
 דברי הרמ"ע בכוכים : (ה) ומוצדק לטמה . הסרמ"ג
 צקי ליכ ח"ל ס"ק י"ג סחליס צפסיפות נחשו"י הרמ"ס
 סבכיור פ"ח לנה"ל תפילין הלי י"ח דעינד לטמה הוי
 רק דרצבן . אכל לדעת רוב פוסקים הוי וודאורייהא
 פי צקי תלכח סומס : (ו) לתוך המים וכו' . נעמ"ק
 כתב ח"ל וכך יאמר כסיס לוחן צמיס לטס קדוסת
 ישראל (כ"ל ד"ל תורת ישראל) לטס תפילין ותוחה
 וקומימה ולטס עור לכתס לתפילין איני אסיס עורות
 אלו למיס ולא כסר לכחוצ עליו כל מה סירטה עכ"ל .
 דברצ"ת ס"י קע"ה הס"ג עליו כי הכתיב לתוך המים
 בלא כולם הוי אלא סככה סתרכך העור ויכול לחייב
 לקבל כת סקד . ואונס נראה כי סעמ"ק כתב זה
 אחר הנדון סלומר סכתב דככל נעמה סהוי פוטס יאמר
 כן וכתב גם כסומיקן צתחלה לומס עיס : (ז) חן
 להתיר . כיכ צקי תל"ש צסס קלת פוסקים סחולקיס
 על ס"ז צכס . גס צקי חמה דיונה וציח ח"ס צקי
 הזבורות ח"ל לוחן צבי אדם סעמ"ק על די סתיס
 ועסייעיס לוחן צמלכחו יס סחיס עסיס כן צתחלת
 העינד בשנסייעיס לוחן צחוך סקיר צולעו צסוסו אחר
 סעיקר העינד ככד נעמה וסדן ספסוס סלריך להיות
 צתחלה ולפי"ז צישראל סעמ"ק ח"ר סע"ל כ"ח כסיאמר
 כן צתחלת סעינד עכ"ל : (ח) צמחצנה סגי . לקון
 צקי " ס"ק ד' כחצני קלת סוכסה דלקדוסת ססס
 סגי צמחצנה . ולפי"ז י"ל דגס צעינד כן דחל לטמה
 דעינד ולטמה דלזכרות צלטון ח' כלומר צניע"ק דף ג"ד

צריך שיהיו העורות (ה) מעובדין לשמה דעינו
 שכשמינה אותן לתוך הסף שהוא תחלת
 העיבוד יאמר עורות אלו אני מעבד לשם ס"ת (כ"ל
 ק"ד) ולשם זה אני אשים אותם לתוך הסד .
 וישים אותם מיד לתוך הסד לכוין שיהתחלת העיבוד
 הוא לשמה אזי גם המלאכות האחרות כמו חלקותן
 ונדידתן בולן בתת התחלת העיבוד גרדין . ומיס
 נכון שגם בכל מלאכה ממלאכות האחרות יאמר כן
 שהוא עושה לשמה (כני זינס) וכן בתחלה בשנותן
 את העורות (ו) לתוך המים שיתרכבו ויכשרו
 לעיבוד יאמר ג"כ שהוא נותן אותם לשמה . אבל
 בדיעבד כל זאת אינו מעכב כיון שתחלת העיבוד
 נעשה לשמה . אבל אם תחלת העיבוד (דסי"ו
 סתינס לתוך סד) לא נעשה לשמה אע"פ שגמר
 העיבוד נעשה לשמה (ז) אין להתיר (ולאכס סמיס
 צסס קלת פוסקים דל"ל כע"ז) :

ג יא דצריך דוקא להוציא בשפתיו שהוא מעבד
 לשמה וכן נכון לעשות לכתחלה כי אין
 הקדושה חלה במחשבה אלא בדיבור שהדיבור
 עושה רושם גדול (כ"י צסס סידנ"י) אבל בדיעבד
 יש לסמוך על הפוסקים דגם (ח) במחשבה סגי :

ד ס"ת . תפילין . ומוזות . חלוקות בקדושתן .
 קדושת ס"ת גדולה מקדושת תפילין . וקדושת
 תפילין גדולה מקדושת מנחה . ולשמה הקדושה
 קלה לא חשיב לשמה לקדושה חמורה : לפי קלה
 דמעובד לשם תפילין יצו כשר לכתוב ע"י ס"ת .
 אבל לענין מצוה קלה דיינו לכתוב עליו מצוה י"א
 דשאר חשיב לשמה . ולשמה דקדושה חמורה
 עולה גם לשמה דקדושה קלה . אבל יש לפקפק
 בזה ולומר דכל קדושה צריכה דוקא לשמה ממש .
 ועוד יש מפקפקים בזה משום חששא דאין מורדין
 מקדושה חמורה לקדושה קלה . וגם ע"י תנאי יש
 מפקפקים . לכן המובהק הוא לעבד את העורות
 בפרטית לשם קדושתן את אשר לס"ת לשם קדושת
 ס"ת . ואשר לתפילין לתפילין . ואשר למוזות
 למוזות . אך אם אי אפשר לו לעשות כן . אזי
 בשעת הדחק יש לסמוך על האומרים דסגי כשאומר
 בתחלת העיבוד לשם קדושת ס"ת ולשם תפילין
 ולשם מוזה ולשם עור לבתים . או שיאמר בדרך
 תנאי עורות אלו אני מעבד לשם קדושת ס"ת ואני

מתנה שאם ארצה לשנות לתפילין או למנחה או לבתים ה"י הידשנות בידי (ע"י הקדושה ל"ל לא)
 (וע"ל סימן כ"ס ס"ח וס"ז) :

ה' נכון לזקק בקדושת העיבוד לשמה כל מקום שאפשר למנוח ע"י קדושה אחר וכו' :

לשבת הסופר

קסת הסופר ב

ע"ז : (ט) לא נהני לעכו"ם . דהו מחשבז חס עובד לא אמרי . הרמ"ע סי' ל"ד : (י) יסייע לו הישראל . לשון ר"צ בקה"ת ולא גוי מנעבדן וישראל עומד ע"ג ומסייעו וסייע זה יס צו מוטס דככרי אדעתא דישראל עבד וכי . והרמ"ע מציא דבריו וכחז וח"ל ונהגו העס כו"ס הר"צ כי אין עבדכין ישראלים וולייך בכל המקומות וכן הדעת מוכרעת דנגע וכי אלל צעיצוד לא צעיצין אלל צחללת העיצוד כעסיס העור לתוך הסיד טילאר לא חכי עוסה כך לסס ק"ת חס יעסה הגוי לסס ישראל כטילאר לו עסה כך וכי עכ"ל . הנה מוכח מדבריו דלפ"י קיוע חיכו לריך (ועי' ו"ס צוה צביאר ונדכי) והצ"י תוה על הרמ"ע וח"ל . וחכי תוה למה כתב שנהגו כהר"צ לפי שאין עבדכין ישראל וולייך וכי אין עבדכין ישראל וולייך ונא' הו' הא כיון טליו לריך לסוה אלל צחללת העיצוד יתחן הישראל תוך הסיד לסוה וחכי"כ יעבדס הגוי והו' מעבדכין לסוה גס לדעת הרמז"ס (ותירונו דחוק ע"ס) ולפענ"ד כ"ל דס"ל להרמ"ע דהא דקבי צחללת העיצוד לסוה זהו רק כשהו המתחיל העיצוד גמר כל העיצוד צוה אמריק דכל העבודות צחר העבודה הראשונה גרידי וכל העבודות טהיח עוסה על דעת העבודה הראשונה הוא עוסה . אלל חס אחד עוסה חללה עבודה אחת לסוה וחכי"כ צו' אדם אחר וגמר טאר העבודות צקתס צכס"ג לא אמריק דצחר העבודה הראשונה גרידי דפניס חדשות צלו לכאן . וכנס"ל חייה צכ"י די קק"ג צכס טטוי צ"י צלסוה דכהינה ע"ס : ולפ"י ילל לנו לכאורה דצר חדס דחס הישראל לצדו וניח את העורות לתוך הסיד גרע עפי ואלו הניחן הגוי לצדו . והמנ"ח צכ"י ל"צ ס"ק י"ג כתב צכס הג"ת דחס כוחו ומחללה צעיצוד לסס קדושה וניח את העכו"ם להוליח לתקנו וח"ל לסייע עור . וע"ס צלצוטי טרד וליע (טוב רחמי כי הצ"ח כתב לתוך קוס"י הצ"י צקבנת אחר ע"ס) : (יא) טלס עורות הן וכי . כ"כ הרמז"ס פ"ח ונה"ל תפלין ה' ח' ט' ופ"י גוי"ל היינו טלא כתקן כדאמרי גוי"ל אלכי דלא וספיין . וקל"ק נקרא ל' החילון על טס דקוהו טנקל"ק . ודוכסוקסוק נקרא ל' הצטר כי דוך צלסון גמי וקוס כמו וקוס . וקוסנות צלסון יון צטר . וכרבתין על טהי"ס צמקוס דיצוקס יחד . וסקיין כצוד אדום ססטר דצר . פ"י טהתפלין והמוחה טסס כצוד ה' וטס"ו צמקוס סנסטר דהינו צמקוס דיצוקס יחד

ואעפ"י שדישראל אינו מעבדו ביופי כמו הנכרי (צני יוכה) כדי לחוש לדעת הרמב"ם וסיעתי שפוסלין אם עיבדן עכו"ם אפי' ישראל עומד על גבו ואומר לו עבוד לשמה משום דנכרי אדעתא דנפשי העבד . אבל במקום שאין עבדן ישראל שכיח יש לסמוך על הפוסקים שמכשירין אם ישראל עומד עיג ואומר לו עבוד לי עורות אלו לכתוב עליהם סית וכי ואמרי דנכרי מסתמא אדעתא דישראל קעבד . ודוקא אם מצוה כן לעכו"ם בפיו והוא שומע אבל מחשבת ישראל (ט) לא מהני לעכו"ם . וגם צריך להיות סמוך ברגע שהוא נותן את העורות לתוך הסיד ולא מהני מה שאומר לו קודם לכן (כצ"ס סי' קע"ס) ואם יש להעכו"ם פועל"ג עכו"ם או צריכין גם הפועלים ההם לעמוד שם כשהוא ממה לעבדן לשמה (צכ"י ועל"ס) מיהו אם אפשר (י) יסייע לו הישראל קצת בתחלת העיבוד כשנותנו לתוך הסיד ויאמר שהוא עושה לשם סית וכי . וכן נוהגין . ומה טוב אם יוכל הישראל לסייע קצת בכל העבודות דהיינו במתיחתן וגרידתן . וסודימת המים וכדומה . וכדיעבד אפי' לא סייעו כלל כשר אם צוה לו מתחלה (אלל חס חללת העיצוד לא היה לסוה גס ניטראל לא עמכי עוד לסוהו לסוה כמ"ס צקטי"ג ז') :

בשמעבדן ע"י עכו"ם יסמן העורות בנקבים במרצע בעין אותיות ולא היישינן אח"כ שמא החליפם וזייה את הסימנים משום דמירדת פן יכיר הישראל במביעת עין שיש לו בסימנים או מפני שאלו הנקבים נעשו מחדש . ויש מ"י שאומר שלא יסמן במרצע אלא יהרוץ אותיות על הראש מבפנים (צוד טילאר) עוד צריכין להשיגיה מאוד לאתר העיבוד כי לפעמים העכו"ם מניח ממליתים על הנקבי"ש שהיו בעור וממליתים אלו מסתמי מעור שלא נעבד לשמה (וחלי גס מענ"ס) ובקושי הם ניכרים לאתר העיבוד כ"א נגד השמש (ומח"ס סי' ל"צ ס"ק י"ח) :

צריך שיהיו מעובדים בעפצא או בסיד וכיוצא בו מדברים שמבוצים את העור ומחזיקין אותו . וצריך ליהדר שיניח את העור בסיד עד שיפלו השערות מעצמן לא ע"י גרידה ואם מוציאו קודם לכן לא יכתוב עליו משום דהו' דיפתרא (נחך טילאר) : (יא) שלש עורות ה"ג גויל וקלה ודוכסוסמות . כיצד העור שלם לאתר עיבודו נקרא גויל .

השערות מן העור קודם עיבודו היו חולקין אותו שממול השערות ונקרא קלה . ואחד עב והוא שממול שידו כותבין סית על הגויל במקום השערות ותפילין

ובימים הקדמונים היו נוהגין שלאחר שהעבירו את בעוביו לשנים והיו לשני עורות . אחד דק והוא הבשר ונקרא דוכסוסמות . הלבנה למשה מסיני

ותפילין על הקלף במקום הבשר ומוזזה על דוכוסמות במקום השערות . ואעפ"י שכך היא הליים אם כתב ס"ת על הקלף כשרה ולא נאמר גויל אלא (יב) למעט דוכוסמות וכן אם כתב מוזזה על הקלף או על הגויל כשרה לא נאמר דוכוסמות אלא למצוה :

מ קלפים שלנו שאין חולקים אותם יש להם דין קלף וכותבים עליהם בעד הבשר . כי מה שמגדוין קליפתו העליונה שבמקום השערות אינו אלא כדי מה שצריכין לתקנו ולהחליקו ואפ"י אם היו חולקין את העור לשנים היו צריכין לגרד ממנו כך ומצד הבשר גורדים הרבה עד שלא נשאר אלא הקלף . וקלף זה מובחר גם מגויל וכותבים עליו לכתחלה ס"ת ואין כותבין בזמנינו על הגויל ובשר גם למוזזה . אמנם צריכים לזוהר לגרוד היטב מצד הבשר שלא ישאר שם שום קליפה דקה במקום הבתיבה . דקליפה זו היא דוכוסמות ואם כתב עליו אפ"י רק אות אחת בין בס"ת בין בתפילין בין במוזזה (יג) פסולי והסימן הוא מה שיכול לקלוף ולהפריש במחט אפ"י קליפה כחוט השערה זהו דוכוסמות (כ"כ נס' כתיבה של פתחה ונס' עגון חריוס) :
אם

יחד . עננה זקנים : (יב) למעט דוכוסמות . זהו לשון הרמב"ם . והרמב"ן ז"ל בחידושו למק' שנת הסיב עליו וכתב ז"ל והרמב"ם ז"ל לאור כתב על הדוכוסמות ק"ם פסול ואיני יודע מה הוא דהא תניא (שנת דף ע"ט ע"ב תנא דבי מנשה וכו') נס"ת כולן כסירין ואע"ג דנמסקנא נזחה כשרה נקלף ודוכוסי (וולטי לגימור דהך זרייתא נזחה תניי) זרייתא נס"ת קיינא כדנעיקרא חדא נזחה גויל לא מפרשא להחירא (וצרייתא קתני כמי גויל) ועוד ללא פליגינן אן אלוקינמא דמי דמוקי לה נס"ת ודכשרה נכוין בלא רחי' ואפ"י אפטר לזוקים נמסקנא נזחה עכ"ל וע"ש עוד . והכ"מ כתב ז"ל צפ"ק דצ"ב (דף י"ד) שאלו את רבי ס"ת נכמה אור גויל ו' עפחים נקלף איני יודע ומדלא מדכר דוכוס' אלמא דוכוס' כלל לא ואע"ג דצפי' המוילא תני דבי מנשה כתבה על הקלף ועל הגויל ועל דוכוס' כשרה ולוקינמא נס"ת רבי לא ק"ל הכי וכותי' קיינ"ל דהוא עדיף ומתא דבי מנשה . ועוד דכירושלמי פ"ק דמגלה וצומ"ס פ"ק קתני גבי ס"ת כותבין על הקלף נמקום צמר ועל הגויל נמקום סער ומדלא מדכר דוכוסמות אלמא כרבי ק"ל עכ"ל וכ"כ צצ"י ע"ש . והנה מ"ש דרבי עדיף ומתא דבי מנשה . כפי הנראה דגרים נקלף איני יודע ומפרש דהכל הוא מדברי רבי שהשיב להס גויל ו' עפחים ונקלף איני יודע . אבל לפוס הגירסא שלפנינו נקלף נמקום איני יודע והשיב נקלף נמקום איני יודע ונכריעין לראות זרייתא דמתא דבי מנשה ולוקינמא דמוקמי' לה צצ"ס דין . דהא בכל מקום נקטינן כצ"ס דין : ולא עידי' אולי ז"ל ק . כי הנה לכאורה קשה רב פפא דאור רב דאור כתבא דבי מנשה וכו' . כפי דהוי קצר דכתבי' תפילין גויל ואיבא ללוקינמא בתפילין . אבל אכתי' אינו מוכרח ואפשר כמי ללוקינמא צצ"ס דקארי' ל"י מוא קארי' וכו' כי הנה צהא דאור אללא לאו תפילין כתבו התוס' דהא דקתני כתבה לשון נקבה היינו נזחה נכתבין . והנה גם ס"ת בכל מקום נלשון זכר הוא (עמ"ש אייה צצ"י ע"ז סק"ג) וקשה איך מוקמינן לה צצ"ס הא כתבה קתני . ואין לומר דקאי איריעה דהא אי כתב ירעה אחת על ויין אחר מושאר הספר פסול כצ"ס רבנו צצ"י ה"ד ס"ת נכתב ונקלחו על הגויל ונקלחו על הקלף פסול אללא לאו על הגויל או על הקלף והוא ען הירושלמי . ופ"י הפרישה נקום דהוי כמו שני ספרים . והיא קושיא עמומה לכאורה . ולא נשאלתי בעת למרן אללא לומר אחת נשתי אלה . או לנפוס הך לוקינמא דמוקמי' לה צצ"ס צאונה לריכין להגיה הצרייתא ולומר תנו כתבו (ואף דלא אמרי הכי בגמ' להדיא כבר נלכחו כיוצא בזה צצ"ס . ע' בתשובות דף כ"ב רש"י ד"ה צעד אחד) או דפליגי' אירושלמי וס"ל חלו על הגויל וחלו על הקלף כשר . ולפ"י א"ש דרב פפא ביון דהוי קצר דכותבין תפילין על הגויל ואפשר ללוקינמא תפילין הוי מוקי' לה הכי ואע"ג דלא פלטן מדוחקא דל"ל כתבה היינו נזחה נכתבין מ"מ הכי עדיף עפי' מללוקינמא צצ"ס דהוי לריכין לרחוקי' עונא במו"ש . אך נמדה דמי דאין כותבין תפילין על הגויל ולכן לריכין למסוכי' אפשי' וללוקינמא צצ"ס . ולפ"י למסקנא זמלטי' ללוקינמא נזחה צ"י שום דוחק וחלי דהכי היא . ולא נלכחו תנא דאית ל"י ס"ת כשר על הדוכוסמות ואית לן ליימור דפסול כפשתא דסוגיא דצ"ב וירושלמי ומ"ס . ואית לן כמי ארכאה גמורה נזחה כשרה על הגויל וכדעת רבנו : (יג) פסול . נזחלית הסקל ס"י ל"ב ס"ק י' כתב ח"ל ולריך להטגיה קללא ישאר של סתה קדם טיכחוב עליו קרום ען חלק של ד הצטר שהא דוכוסמות ולא נעניש בתפילין שאיבא לכתוב

לשבת הסופר

קפת הסופר ג

במחברות דבכחיהו מודה דנעיקן וליז וליז הדד סיהיו כולם עכ"פ קלת מנוור **אבל** צמאל תיבות חמסר (*) דלח סייך מנוור נהעברת דיודלה לחסור בגמי עבונל נסאל תיבות חלה גלחיהו התלויז צניי קלין סכרלי יחר מקנוד : הן אחת כי צריכס מנודל עס דלף **אבל** תיבות סייך מנוור נהעברת קולמס נכתב נעטיק לא חוריי בגמי גמי עטויס נכל דף טיחקו נגדיס ויחור ויכתוב על סגבר מוסוס דקיי מנוור **אבל** גמי חסוי חרשתיא סהתיא עס דגלוחת גס גמי עטויס ויכל לחסו נגדיס ואל דלחוריי בגמי גמי הייט עד טיחקו ולא

ההגאון בעל חתים סופר אב"ל (*) ישין חסוי דים לולב האול סהקמו חרשתי . וניי עי ליכא די חסוי צניי נעטיק דף כי עס דקיל דפליגי רבנן ורבי צוליו חס סוכל דחוריי ודרידי יל היי כי יסדה ורבנן דפליגי נולוב אי צניי הדד נעטיק פליגי ונעל דלפלר דפליגי אי ילמי לולב מלחודג סיל כדס דנעטיק סגל גרסי פסק בקלמי דים פוסקס כחיי יעיס נקמוי וליי עס חרשתי חוסו על דסיי חלה ליל דקיל לחסוי דחסו ימי לא פליגי חלה נעיס דבסיי גרסיי זה אלי ואלו בני וחסוי חלה סלמי נכות לא . ועס עיס נעטיק פרק לחריי קליי עיי סין חלן מקמו :

הקולמס אעפיי שלאחר שעשה בלחסיא אינה ניכרת כלל בכתב . מימי צרייבין לדקדק שתוא (ד) קולמס נאדו . יש אומרים שיש לכתוב בקולמס של קנה ולא בנודח (ה) ואין נודגין כי אלא כותבין בנודח ואפיי בקולמס של ברזל . ויש להסתפק אם מותרין לכתוב בנודח ואל קני סופר (דניס סוף סי' קל"ד) :

היי זנה מנוור והעברת קולמס דלוי חייט מנוור כיכ לוח כסייה על מקוס סגבר חסיי נהרבה מקומוי . וליי נעטיק לריח . די חף דפסקא דקוגיא ומסמע חלה כדעת הרבניס דבר עטויס נחסרות לא מוסיי עוס טיקון חף נגדיס וכניס הפוסקיס מיי חסבר דהייט עעוול מוסוס

(ו) צריך שיכתוב אותן ביטין ואם כתבן בשמאל פסולין ואם אין לו רק תפילין שנכתבו בשמאל

המקור לכחוד לחסוי קעמח לנלוח חסרן חסו הרבה תיבות נלוחות קעמח חסרן חסרן דלכתביס על מקוס סגבר חסיי לא מוכרח סיהיי צו מוסוס מנוור נסאל תיבות חריי . דהעברות על זה חף ללא סכיה עתה סחוק עפדות זהב על הכחז מייט כיוו לחס דסכיה חונח סכילה תיבות סכילה חסו סחילי נלוחות סכרייכן להעביר עליהן נקולמס חסו היי צוה חסס מנוור או לא . ודודי סחין להחריי ולספור נעטיקיא סחילי חיסור נכרוס גכיה לסיי נמקוס סהסטר לחקטו זכעת ליי חללי . סוד רחמי מייס חסרנין היי סיי קליי ונחיל סיי קליי (מייס עס נעטיק העברת ליי עס חכחוד חייי צסי ייח קקיי) : (ג) ולא ישרטט נעופרת וכו' . כחז צסי צניי יונה חיל וחס סרעטו נדנר סהסטר אינו סוכל יימי סיי סייט נכילי . ותיבות יימי חסו גייס וליי מיי (ר"ת מעדני חלך) כי עס חסו . אלא חייט מוכרח . זמיס עס סיי סייט יל דהלצוס סנוד חייט על מייס צהלי חפסיין ספסול . ועי ציי חסוי סיי קליי : (ד) וקולמס חלה . צמק סנת (דף קליי ע"ג) חכיל זה חללי וחסוי . סהכחל נכחי נעלות עסק לנכוי סוכה חלה ונולב חלה וסחור חלה צליית חלה ספר מורה חלה וכתוב צו נעווי ציי חלה נקולמס חלה נלנבר חוון וכורכו נעירחין : (ה) חלן נחליין ס . כחז צסי צניי יונה חלוה מן חסוי סיי ליקח קולמס על קנה זכן חסוי חיל סכילי : (ו) קנה ליקח מנחה קולמס לסיי סכן חין לגול מנחה מיי סחכחה מן חסויס גס מנחיה חק חוכוח חין נחיות כי נעדיכחו חין חקיס מלוייס חוקיס כיכ חס יעסה מוס קולמסיס על כחך סייטת לחקיס על כל סורה וסורה ועיי זה היי

לכתב נכוח סייסיס סייכ כהגו נכתוב נכל ברזל או כולס דודלי חין צו חסס חקיקה דלר היי חק ירבה ויגדל חייט חלה חרסה חלה מלחטה בגמי וחסו חין לנו לעשות חסוי מלגין נכל עדיף טפי לעשות כחז מייפסה וקנה מייפוס חלה . עכיד נקוד . ונמלילי חור כחז עור נעעמל כחז נקולמס ברזל : (ו) לרד סייכחוד חלה חלן סיי קליי חריי סקייח כחז דדכיי וקשרתס וכחחחס חס קסייה

ההגאון בעל חתים סופר זצ"ל (*) דברי צניי יונה ליי חסו קולמס נכח קול סחילי כל סחוד כד וחס עכר סיי סייטו נלסן ונלסן כי סחך נקומיטו חלק עלוי יסיי קד בקנה וליי סיי קסח חלה חליי קוד נכחוד נקיס על צייט

לשכת הספר

לשכת הספר ה

למה בניחו דמיל דמתחלה סתמיים לרך לומר וקח
 גפיו סתוו סתוו למטה ורק נשנה כתיבה השם דכין
 סביר מתקדשה כל הכתיבה למטה לאלה דבנסם לרך קדושה
 יתרה לזה פני נחמנה : ומי לדינא כרלה לפעיר העיקר
 סתמקלין . והנמשע עלכחשו אייה בחקירה או (לוח כיה
 ולוח כיה) ועכ"פ כרלה דכחשיטב למטה חף עלה הוליה
 כן נשפתו ים לסקל דריענד . ועיל קי נ' קקיה :
 (ה) דהכח סגלין לא מהי . ולפיסוד חס היה הלוח
 כסוד כהוגן וכפל עליו נטה דיו עלה נבונה והלוח כסוד
 גרורו כמו שהיה . כתב הפרטיב נמשכלת קיב מי
 דהלוח גפלתחא טבלאניו קי קליא קיים . אצל נפי
 מלאים כלל וי בינה קיב מיזבח דבזה יל דגם סקזיט
 מדה דסקול כין דהכח הסתמון עכוסה ולחו כרלה ככל
 וכן כרלה לפעיר ועד סקנרל דעד כח לא בחלקו אלא
 חס כתב העלין מי כתב אצל כהנ הסתמון המוסקה לכיע
 לא מי כתב : ואם נפלת דיו לחה על גוף הלוח
 שפלות נבינם כנר . והקיר לח סדיו הלחה לדעת סלנוט
 סקניל הניגם נפי קביה קיב ים . ככר נוסוס דדני
 לפתוח אזנ סטעניו דכאר נוסוס דלא מי אלא ככר
 עלמלא . וסכא נמי סדיו הלחה לא כהנרעה עם הינסה
 והנה כפי ככר נבלמלא . אכל הנייה נלעהיו עם חלקעל
 סלנוט וסוקל גם דרין לחה סטענייה נוסוס חק סוכוח .
 ולפי דעתו לריכין לחק דסלכי עפרות אזנ סלחי מנין
 הדיו חלק לו סתיקוס כלל עם סדיו חלק לא סקינ רק
 ככר נבלמלא מוסליכ דיו חסי לחה עיג ינסם מין נמיכה
 היא . ונמלה העלזכה לח סתחוקנה ולכן חסי חס וסקירה
 סקול נוסוס חק סוכוח . ונעפרות אזנ הנייה נבלמו
 מעניו ללאר סטעניו נלחיה קי לייג) וכן היא דעה
 סניו עם (הגם כי דעה חלי סכתב וסכוי נר ים
 להניע עליו דעניכ לא דניו דליג גם נעפרות אזנ כילח
 סני) וכיכ עם ספליה דהעיקר חלי כדעת הנייה . וכן
 סקלה לפעיר להחזיר . חף ונה סדעה נבל מלאים להחזיר
 גם נעפרות אזנ לא סחירל לפעיר ולכתוב בזה אייה נפי

(ה) דכתב העלין לא מדגי(פי ניר כלל כי יתק
 קודם שיהחיל לכתוב טוב שינסה את הקול
 שלא יהי עלי דיו יותר מדאי ויקלכלל :
 ה כשכותב סית צריך שיהי לפניו ספר אחר
 כנגד היטב שיעתיק ממנו שאסור לכתוב אפי
 את אחת שלא מן הבתב לכן יודר כל סופר שיהי
 לו חמש סגנה היטב עי בעל סגנה מוסחה שיעתיק
 ממנו ומי"ם אינו צריך לראות כל תיבה בפני עצמה
 מתוך ההעתק אלא בדרך המעתיקים לוקחם שנים
 ושלושה תיבות בבת אחת או יותר כפי הרגל
 בתורה (כפי יונס) ואם כתב שלא מן הבתב יש
 אסורין לקרות בו שלא בשעת הדחק (הרי"ן ננס
 גופלני) וייא דבדועבד לא סקל (סניד מוח) :

אעפ"י שהוא כותב מתוך הכתב * צריך לכתב
 (1) שיקרא כל תיבה בפיו קודם שיכתוב בדי

שלא ישעה (סניד וסוס)
 נעמחה דף (י) וגם כרי
 שתוא קדושות הגל
 קריאת כל תיבה ותיבה
 היוצא מפיו נמשכת על
 האותיות (כ"ח) רק דברי
 פודעניות אינו צריך לקרו
 בפיו (סיס ועודכי) :

ו ידקוק בחסרות
 וידרות ששם כתב
 המלא סניד (2) או חסר
 מלא פסל . ותיבה שהיא
 קרי וכתוב כגון הא דכתי
 ישלגה וקרינין ישכבנה
 כתיב ובעפוליס וקרינין
 ובמהררים . וכיצא בהן
 צריך

דן ס"ת יג : (1) שיקרא כל תיבה בפיו . נפי שנה חיים ספר ספיים סני פיו נאל נהינה סהוא קרי וכתיב חיד
 יקרא : חס כפי הקרי או כפי הכתיב . ואם יקרא כפי הכתיב ונה יעשה ננס סויה ב"ה . וסני כין דסני
 נפי רעיר קרי ננס סקניג סקעס כרי סלא יענה (לא סולך לזה דנס נרטיי וסוס) נמנחה דף לי נבולע נעם
 זה) ח"כ חלי לרך לקרות כפי הכתיב . וננס סויה ב"ה כין דלי אפסר חינו קורח כלל הכין דעיקר מילחא דרבנן
 היא חן דכן או אפסר מלפסר . ולפעיר נעוקמו הוא מוכרע . דהא הניי הניח עם גם וייס סנידכ דרטיי גריס
 חנה חעד וכותב עקל וליגן סקניג חעד וננה כוסג דרוע וכתב סנידכ עכאן ים לסוכיה דסיה סקלין ונחה
 סקוסר לרך להוליא עני לקרות הוא נלמו סן יענה רק דנרי פורענה כגון סן ויוח חליג לא סיה קורח אלא כותב
 (וכי סם עתוס) וכן נתיק סן ניה לבי סקן קיסוס וכי עכיל . סר חלפי נוסוס דני סקול פורענה יכל למוע
 מלקרות מרינ ננס סויה ב"ה דלפוס חיקורח יכל למוע : (2) או סקור מלא סקול . ומנעוה ספוסקיס דסיה חס
 כפי סניח לחה כפולה גיכ סקול סן נפיה סן נסרוי . וחליח נפי מוז נעם חענה סני רליה סללה נפיה סנפי

קדמים היה כיום עמוד לוי ועמיתם אחים אלו ואלה
שם שיפור פתיחה . והעמוד השני היה לו להחזיר וידבר
ה' אל נפשו לאמר . וענה הקופר אכתב עם עוד הפעם את
השם ושייר יחד העיטה לפתיחה . ובסעיף שני התחיל
וידבר ה' . וכתב עם כי לדעתו אם ישאר כך אין קפידה
וכבר מדינה דברי דעת הראשון הוצא צוהיה ק"י : כי
סקנה דאין סקול בחינות כפולות ואף דבאיר עמוד
בחינות כפולות הסמויג חולק . וזה . ואף לדעת האיר הרי
סקול מעטם יחד כעמוד דני . וקיימל בצדפות דלא אחרי
יחד כעמוד אלא כעמודין זה אלל זה . וכתב הרי אחד
בנקף העמוד ואחד נראם העמוד לא סייך יחד כעמוד
וכבר . אחרי . אונם גפי ספרי אפרים צפוחי ספרים
ספר ה' קע"י ה' כתב כי וזה סהכסיר הראשון חנינה
כפולות צחסינן לא אחד להכסירן נך . אלא לבחד חנינה
הספרי וקיימל דליכא צוה ענאם סלא כספרי . אלל כל אן
סלא גרד היחד וייקסבר לפקול ספיה ספרי עטמה העכף
עייז וכמה דרשות דרשו חז"ל מחינות כפולות כגון חס
חס וכיוצא צו (גם צמו ית' דרש הפל אלו חס קודם
סימחא הארם ואלו חס לאמר סימחא הארם ועטם חסונה)
עוד כתב כי מיש ספרי יחד כעמוד ליסכא ענלנא ספרי
לנחמה וריל דכין ספרי כסן וקומוה וקלקלה העכף .

ע"ס ודבריו נכונים מאוד . ולפע"ד י"ל עוד דלפי חס
לאמר דהראשון מכסיר בחסינן חנינה כפולות אף ע"ס אחר .
מ"מ נסיה י"ל רמדה דסקול . דס"ת דלוי צניכן כחנינה
כחנינה . ונראה לפע"ד ראי' מהא דלחא צוה"ס פיה
הלו' א' הכותב עם על שני צמות מקיים את הלשון
ועכ"פ (ס"י מקדד) את הלשון ר' יחדה לומר חס
הלשון נסוף הדף מעכ"פ את הלשון ומקיים את הלשון
שני צמות על חל' מקיים את הלשון ומחוק את הלשון
ר' יחדה לומר וכי . ולא היה הס"ת כגד כמות ספיה
וח"ל לא היינו מחזיקין לא לקדד ולא לעמוד :

ה' (א) כחניה כלה ומישרת . ע"ל ס"י ג' סק"ד כתב
נפי' חסידים ס"י חסע"ס ח"ל חס כתב חרם
ספר יפה וכתב דף סליט כל כך יפה כמו שאר הדפין
לעפ"י ספרינו צו טעות חס חסן יסיר לחסו הדף ויכח
ויכתוב אחר יפה ואין לומר עובר מלי"ס על חסיה נכך
לאמר זה אלו ולמטה וכן מלך סורן גרד סכא וכי' ואין
לומר עובר מעום על חסיה עכ"ל : (ב) חלו כן חסונה
האחרונה וכי' . העתקתי עש"כ על הגלון מה"י ספרי
ולכן (בגל החי"א) ז"ל . ונקלה וקומוה מקשרים לחיים

כחסי ארסום . ואנכ"ל אשר רוחה לעמוד נקר חסונה האחרונה עייז' בלגום : וד"ה כחן הספרים
(סקרין העל"ט) עכונה קלה כע"ס נכס"ק ס"י פי"ב . ודלתי' נכ' . לרד' לחנה סהנתיק מן חס"י מר' וקליעה חסונה
סמוחה עכ"כ הסול' . ונקשו כתב ח"ל חסע"ס עם צחחחח בין חספרים והלכחח"ס י' ספרי נכ"ל נכ"ל

ה' (ב) אלו הן חסונה האחרונה . א"י צריכה
לדעות הנקודה העליונה עשויה בעין ידו ח"ל
בה

ה' צחחחח האחרונה חיונה . וכו' סעע"ס :

ה' לפתחיה צריך לכתוב (א) כתיבה נאה
ומישרת תמה ושלמה בתמונת האותיות
שלמחזו פדכי' התלמוד ופדרשים וקבלה מן
הראשונים ד"ל . אבל אם שינה לא פסל אלא איכ
הפסיד צורת האות כמו שיתבאר :

ה' (ב) אלו הן חסונה האחרונה . א"י צריכה
לדעות הנקודה העליונה עשויה בעין ידו ח"ל
בה

היה לכתב עמוס ספרי
לעמס לכתב סהוד חסד
ספרים . אלל כפי' לא צריך
מנע"ס ועי' מדינא נרין להוליא
כל מינע ומינע עס"ו קודם
כמינע נך נסיה נך נננילה
נך נספילין ומחוחם כן נראה
לפע"ד :

ה' תחילין ומחוחת אם
שגורות הפרשיות
בפי' מותר לכתוב שלא
מן הכתב דק שיקרא כל
תיבה בפי' :

ה' אפי' מתוך הכתב אינו רשאי לכתוב אלא
מי שהוא יודע לקרות שאם אינו יודע לקרות
אעפ"י שיודע לכתוב את האותיות יכול לטעות
בקל ואינו מרגיש :

ה' פותח' ליסול דיו מן האות הכתוב כשהוא צריך
לדיו לצורך הכתיבה או אפי' לזרקה לאיבוד
אם הוא צריך פד' שתיבש מדר' ויזבל לנלול את
הספר אבל לכתוב בו דבר חול' אמור (ס"ד) ומן
השם אמור ליקח דיו אפי' אם רוצה לכתוב בה שם
אחר . אך אם יש בו דיו יותר מן הראוי או יש להקל
ואפי' לאבוי' משום דמתחלתו לא נתקדש אלא מה
שצריך לו ומתרו סקלקל ל"י (נ"ל יונה) וע"ל ס"י י'
סק"ז :

ה' פותחי ספרים תפילין ומחוחת שבאנו להגיה
את הדיעה כדי שתתיבש לא ידפכו הכתב
למטה אעפ"י שהוא מתכוין כדי שלא יעלה אבק
על הכתב מי"ס דרך בזון הוא אלא ידו פני הכתב
למעלה ופרוש עלי' בגד או כופלה (רמ"ס) ודעי'
דלא אפשר יהפוך את הכתב דאי לא אפשר איכא
בזון ספרי (ט"ז) :

ה' צחחחח האחרונה חיונה . וכו' סעע"ס :

ה' לפתחיה צריך לכתוב (א) כתיבה נאה
ומישרת תמה ושלמה בתמונת האותיות
שלמחזו פדכי' התלמוד ופדרשים וקבלה מן
הראשונים ד"ל . אבל אם שינה לא פסל אלא איכ
הפסיד צורת האות כמו שיתבאר :

ה' (ב) אלו הן חסונה האחרונה . א"י צריכה
לדעות הנקודה העליונה עשויה בעין ידו ח"ל
בה

ה' צחחחח האחרונה חיונה . וכו' סעע"ס :

והמשיכי שלא הביאו ולא הפוסקים ציהי' המג טעם
 ללד הר"ש: (כו) לכתחלה. הפרמ"ג מסתפק אם אינו
 מעכב אפי' בדיעבד. ועכ"פ לריבין לומר צ"ח ואלו
 כי הוא מן הגוים ואלו מעוול שיקרא אחר כדע"ל קא"י.
 ופירש"י כל אלו ואלו ע"ז (בתיבה שקר) עומדת על
 רגל א"י: (כח) נוגעין בגוף האלו. בחש"י הרמ"ע
 ק"י ל"ח גער בזו"פ כשאין שחנין ומחזרין לאלו אלא
 תלזן למעלה. כי אף להרמב"ם שחננים אינן מעכבין
 הי"ט דלכ"ח כלל אצל פסכתנ"ס ולא חזר"ס אינן כאלויות
 יתרו ופוסלין. ולכן ל"ח לתקן. והרמב"ם העמיק וטעמו
 בקיבור ואם אינן נוגעין בגוף האלויות פסולין. ומחזר
 כך כתב צ"ח זכרון יוסף ק"י י"ח ד"ל היינו שפסולין
 המגין ולריבין לתקנם אצל אף ה"ס"ת כפסל וטעם כך
 דל"ח גרע ואלו לה תגים ככל דל"ח פסל עכ"ל. וכן
 נראה שח"ס דעת הגאון מהר"ש סכתב צ"ח ע"ז אצל
 בדיעבד אפי' לא עשה להם כלל כשרים. ומשום דכ"פ
 מה סכתב בחתמה אם אינן נוגעין. והאלוה ופירש
 צ"ח ע"ז סכתב לה תגין ואינן מחזרין גרע עפי' ואלו
 לה תגין כלל. ולכן סכ"ח קטת הסתפקה:
 ן (א) כל אלו וכו'. ה"ע"ז צ"ח ל"ב ס"ק י" פתב
 דדצ"י הביאו סכתב דאם נכתב מחתמה כך
 ל

לצד הר"ש. ודכה הימנית צ"ל עקומה הימב לצד
 רגל שמאל. ורגל שמאל לא יגע לא בירך ולא
 בגג ואם נגע פסול. ולא ירחיקו מן הגג הרבה אלא
 כמו נקודת ההיא. ויש למושב אותו קצת באלכסון
 לצד ימין. אם משך את הגג יותר מן הראוי והרגל
 הוא באמצע דינה כמו בה"א (פרמ"ג):
 ר"י תד"י עגולה ממש למעלה שלא תדמה לדל"ת
 והפסול ע"י קריאת התינוק ונגה ארוך שלא תדמה
 ליו"ו. וירכה קצר שלא תדמה לכא"ף משומה
 והפסול ע"י קריאת התינוק:
 ש"י ראשה הראשון בעין יוד שפניה למעלה וכן
 ראשה השני מטעם שנתבאר למעלה.
 הראשון עם גופו הוא בעין יוד נמשך בשיפוע עד
 קצה רגל השלישי. והראש האמצעי הוא כמו יוד
 ועל"י עוקץ משמאל. והראש השלישי בעין זי"ן
 מטעם שנתבאר שם (ולחז"ק זי"ן) ולפי קבלת
 הא"י ול כל השינוין שבתפילין יהיו ג' קוץ כמו
 ג' חוץ ישרות. ועריך לדבק ראש האמצעי לצד
 שמאלה למטה. ומשכה למטה לא יהי רחב אלא
 חד לצד שמאל (כו) לכתחלה ואז יהיו כל הג'
 ראשים עומדים למטה על רגל א' כמו הקו"ף
 והר"ש:

ת"י קבלה מהראשונים שיהי גגה עם רגל הימין כמו דל"ת. ורגל שמאל יש שעושין בעין וא"י המוכה
 יש שעושין כמו דל"ת קמנה הפוכה. וכל מקום שההלכה רוספת בירך הלך אחר המנהג.
 וכל זאת לכתחלה. אם משך גג התא"י יותר מן הראוי והרגל באמצע דינה כמו בה"א וקו"ף (פרמ"ג):
 ג כל אות צריך להיות גולם אחד. כגון יוד"י העי"ן והפ"א והצ"ח והשי"ן והג"ל התא"י צ"ל
 נוגעות באות ובאות שאינה נוגעת פסולה כמשי"ת. וכן מ"ם סתומה וסמ"ך צ"ל מדבקות
 וסמוכות לגמרי ואפי' פירוד דה כחוט השערה פוסל בהן וכן בשאר אותיות חוץ מרגל ההיא והקו"ף
 שאין להם ליגע ואם נוגעין פסולין כמשי"ת. וכן יחר בכל אות שלא יגע אפי' בעצמו ואפי' בעוק"י
 דק חוץ ממקום שצריך להיות שם מחובר:

ד אותיות שעמני"ן גי"ן יהיה נוי"ן משומה וצ"ח"ק כפוסה בכל מקום שהן צריבין לזי"ן בני תגין בעין
 זי"ן קמנים ודקים כחוט השערה. וצריבין שיהיו התנים (כח) נוגעין בגוף האות (כל אחד
 נפרד מחברו ואם אין נוגעין בגוף האות או שנוגעין זה בזה פסולים וצריבין לתקנם. גם צריבין שיהיו
 התנים כל אחד מניע למה האות נפרד כל תג מחברו במקום דיבוקו באות שלא יהיו אלא זי"ן
 לא עי"ן או שי"ן. ולא דיבוקן בסוף האות כ"א באמצעותן. ובדיעבד אם לא עשה להם תנים כלל
 כשרים. ויש פוסלים אם לא תי"ג שעמני"ן גי"ן ויש לחוש לדבריהם להחמיר בשל תורה ולתקנן. ואפי'
 בת"ם מעיל תיקן ואין בזה משום שלא כשהן כיון שגוף האות צורתו עלי':

ה נותנין הסופרים לעשות עוד תגין בכמה מקומות ואין חשש בזה רק שיהיה מאוד בשעושין על הי"ד
 או על הוא"י שיעשו אותן דקין שלא תתקלקל צורת האות:

ו י"א שאין לכתוב דברים של חול בכתב אשורית שכותבין בו את התורה:

ו ריני הבחנה ע"י תינוק. ובו ר' סעי"ם:

(א) כל אות שיש בה סמך שמו אין בה כשיעור ה"א"י בענין שהוא פסולה או שמו מן צורתה

עלי בענין שהוא פסולה . מראין אותה לתינו
 שאינו לא חכם ולא מימש אס' יודע לקמותה כהלכת
 כשרה . ודוקא בשאנו מסופקים מועיל הברחנו
 התינוק משום דאז לא היו רק גילוי מילתא בעלמי
 אבל אם אנו רואים שאין האות כדלכתו . וכן או
 נפסקו יודי האל'ף מן האל'ף או יודי העי' והשי'
 ורגלי הת'ו וכדומה אעפ' שהתינוק קורא את
 מאחד שעינינו רואות שאין האות כתינונו פסול
ב תינוק שאינו לא חכם ולא מימש היינו שאני
 מבין את הענין אבל ידע ומבין את האותיות
 היטב . ואין צריכין לבסות בפניו את האותיות
 שלאחד האות שמסופקין בו אבל האותיות שלפני
 נהגין לבסות :

ג אות שנפסק בנקב ונשאר מקצתו גם מן הנקב
 ולמטה . אד' כשמראין אותו לתינוק ליעת אב
 נשאר בו שיעור . אות צריכין לבסות את החלק
 שמתחת לנקב כי התינוק ירפו ובאמת אין לו
 צירוף (כי' ס' ל' צ' ס' י') וכן אם קפצה הדתי
 ממקצת אות . ונשאר שם השם : כשמראין לתינוק
 את הנשאר שהוא שחור להבחין אם כזה שהוא
 שחור יש בו שיעור אות צריכין לבסות את הרושם
 שלא ירפו התינוק (פרמ'ג) :

ד אם התינוקות מחולקין הולכין אחד הדוב
 (לדוד ולנת) :

ה שצריכה להיות כתיבה תמה ויאה בין
 האותיות ובין התיבות ובו מים :

א כתיב וכתבתם ודרשינן שתהא כתיבה תמה .
 דהיינו שכל אות תהא ניכרת היטב (א) ובכלל
 זה שלא תדבק אות לחברתה ואפי' בעוקץ דק כל
 שהיא ואפי' בתגין שלהן לא יגעו (ועיל ס' ה' ספ"י
 ד') אלא תהא כל אות מוקפת גויל בכל רוחותיה
 אם כתב אל'ף למי' בחד כזה **ב** אינו כשר :
ב יניה ריח בין אות לאות בחוש השערה ולא
 יהיו מופרדות הרבה זו מזו כד' שלא תהא
 תיבה אחת נראית כשתים (ב) ובין תיבה לתיבה
 יניה ריח כמלא אות קמנה (דמיני' אות י' ו' וזה
 הכח שחור כחש עתה) ולא יקרבים ביותר שלא
 תהנה שתי תיבות נראות כאחת . ואם שיה
 שהרחיק בין האותיות עד שהתיבה נראית כמו
 שתים לתינוק ולא תבים ולא מימש (ועיל ס' ה' או
 שקרב שתי תיבות עד שנתראות לתינוק כמו אלת
 פסול

לא נהני תינוק תנוהים . ודל' אם חרע טכתז הקופר
 חיה אות פשוט וכסתפק לו אם הוא חרוך כשיעור וכי'
 ודל' מראה האות לתינוק ודל' ונדברי ווסר'יק ורצ'ס
 וכי' עכ"ל . והנה צאננה גם הרנוצ"ס כתב דין התינוק
 בתחלת כתיבת האות : ולפע"ד גם הצ"ח הכי קיל .
 אלף דק"ל כהפ"ס המחירי שהצ"ח הצ"י דנקב צאלנע
 הרגל אם אין הספק וזכע את הקריאה הנמוקכת
 לתינוק ציכילי כשר . והר"ע כתב דגם דברי הנודר ענין
 לרצו' (וע"ע צצ"ח סוף קע"י ו' ודל' כע"י) וזה
 הוא צאנחלק הצ"ח ואונר דאס מתחלת הכתיבה נעטה
 הספק . ואפי' שלא נחננה נקב אלף נחננה חיה קינה
 אחרת נשאר הספק גויל צאלנע הרגל (שאלו כלן חסרון
 נחננה הקפת גויל) אפי' אם הספק דק עד שאינו
 נזכר את הקריאה הנמוקכת לתינוק לא מהני דביון
 טענשה ומתחלת הכתיבה לא חזי לאלמרופי . אבל אם
 עד הספק חיכל שיעור אות ודל' כשר זאס אין לנו
 יכולין להבחין מורה הצ"ח דיוצחן ע"י תיסק כעומקה
 החלק התחתון והיה אם אין הספק אלף טכתזו כד' טע'
 להסתפק אם הוא חרוך כשיעור או לא ג"כ יוצחן ע"י
 תינוק וליכל נחל דפליג' וי"ס הצ"ח וזיל אלף אם לא היה
 עד הספק ומתחלת כתיבה אלף כנולד אות קטנה ידי'
 אין להכטי' ביון שלא נכתב כתיקונו מתחלה עכ"ל .
 הנה אם נקח את הדברים כהיינון קשה עוצה טענה
 הוא דייק ס' דבריו ונלשון ספרי זה אינו תוכח כלל
 ונלשון הנודר וגם הקצרה חיה נקמנה כלל זה . אלף
 כ"ל כי תיבת אלף הוא ע"ס ונחננה הוא . אלף ליל
 אלף אם לא היה עד הספק ומתחלת הכתיבה כנולד
 אות קטנה וכי' זה צרור לפע"ד (סדז הגיעני לפי טעה
 ח"ח עם חידושי הגאון שהרעיק חיבר זליל . ודל' ח'
 טגס הוא פי' דעת הצ"ח כוונ' אלף לא סעיר ע"ס
 ע"ס בדבריה) :

א (א) ובכלל זה אלף תדבק אות לחברתה וכי' .
 כפי' ונל' כחז' דסקפת גויל . כראה נלשון
 הנודר דאנשום כתיבה תמה הוא . והנה כ' מוצחל להר"ח
 צחוק' גענין דק כי ע"צ ד"ס לא לריכא . דבס"ס ת"י
 בעינין קי'תה האותיות מוקפות גויל . משום דכתיב זהו
 וכתבתם כתיבה תמה וי"ס ס' הר"ח וסר"ן ומזכרכי :
ב (ב) וכן נחננה לתינוק : תרומ' צק"י ל"צ קע"ק
 ל"צ כתב עמ' דבין קי'טה לטיעה לריך להכיה כנולד
 קי'טה . אלף הנחננה כתב טס טעס סטיג ומחננ'ל שאין
 צריכין להכיה כנולד קי'טה אלף צס"ת ולא גמפילין ומחננה
 נחננה טב' קנחין הקופרים שאין נדק'ר'תן כזה (צחקיה
 ודל' ונל' ח"ח ס' ס' ח' מן הצוק'ת) חנכס עתה
 חנ

פסול. אם נחסר איזה אות בסוף התיבה או בתחלתה ותלה אותה למעלה בין השורות אע"פ שאם נמיל את האות הזה בתוך השורה לא ישאר ריוח כלל בין שתי התיבות מי"ט כשר שהרי עכ"פ (ג) אנו רואים עתה שהן שתי תיבות :

ב הקלף צריך להיות שלם שלא יהיו בו נקבים. אך אם הוא נקב קמן כ"כ שהדיו עוברת עליו (ד) וסותמתו כשר. ואם גם לאחר הבתיבה נראה הנקב נגד השמש אם הוא בקו דק של האות שע"ז נחלק האות לשתיים פסול. אבל אם הוא במקום שהאות הוא עב והדיו מקיף את הנקב מכל צד כשר (כ"כ מקודקוק לשון המג"א) וי"ל ד"ש לדק קלף קלף ונחון ולמלא את הנקב נדיו) וי"ל דאם אין הדיו מקיף את כל הנקב אע"פ שאין האות נחלק לשתיים כגון שהוא בקצה אחד מן האות דמהמת זה יש שם הספון דיקף גי"ל יש להחמיר אע"פ שהנקב דק כ"כ עד שאינו ניכר רק נגד השמש :

ג אם רגל הבא"ף הפשוטה וכיוצא בה מניע לשון הקלף בין לשון היריעה בין שיש שם נקב בתוך היריעה ומשך את האות עד הנקב או שהנקב הוא מצד האות בין מבפנים בין מבחוץ פסול משום דמתחלת הבתיבה אינו מוקף גי"ל (ולשון התיקון פ"ן בחקירה ד') :

ד הא דפסלינן כשרי' ההפסק מתחלה היינו דוקא כשניכר ההפסק. אבל אם די' בגי"ל סדק דק מצד שאינו נראה רק ע"י הבטה דקה ואינו עובר מבחוץ רק מצד התב והוא מהודק ואינו ניכר אלא אם מצידו באצבעו מאחורי דג"ל כשר (ומג"א ס"ט ס"ק כ"ח) :

ה אם לאחד שנכתב האות בהכשר ניקב שם הקלף ונפסק האות אם נשאר שיעור אות (ה) עד ההפסק כשר (לע"פ עתה אינו מ"ג) ואם לאו פסול. ואם אנו מסופקין כגון שנפסק רגל הא"ו ואנו מסופקין אם עדין צורת וא"ו עלי' או צורת ו"ו וכן ג"ן פשוטה שנפסקה ואנו מסופקין אם עדין צורת ג"ן עלי' או צורת ז' וכיוצא בזה מביאין תינוק דלא חכים ולא מישש (כונולר) נכ"י (ז) אם קרא אותו כראוי כשר ואם לאו פסול :

ו ניקב רגל השמאלי של הדי"א אם נשתייר ממנו כשיעור ו"ו כשר ואם לאו פסול. וכן אם ניקב רגל הימני של הדי"א אם נשתייר ממנו כשיעור ו"ו כשר אך צריפין להשיגה אם הרגל השמאלי שטר כנגד מה שנשאר מן הימני דאם אינו כן פשיטא

אנו חלשים שהקופרים סירחם ונדקקים צום. וכן נראה לפע"ד שכחן לדרקק צום גם צמ"ו. ועינינו הכולות שאם אין ריוח בין השתיים כולל שיעור כמה לקוללים י"ט. כ"כ"ף פשוטה סגנונית לר"י"ט. וכן כולל כ"כ"ף שא"פ כמו ו"ו (כאשר לריך להיות) חלל כעין ו"ו. או שנכנס לתוך חלל האות שבשיעור שיעוריה. לכן לפע"ד י"ט לדרקק לעשות כהרמ"א להניח גם צמ"ע בין שיעור לשיעור כולל שיעור : (ג) אנו חלשים וכו'. כ"כ הס"ז (וע"ל ס"י י"ט סק"ה) ובס"י נ"י יונה כתב דכיון דהשיעורין סגולתו בין אות לאות ובין תיבה לתיבה ח"כ חלל לעשות מן המצד אצל דיעצד חלל צקריחת התיבות. לכן אם קצת שתי תיבות ובסוף התיבה הראשונה ע"ס סתומה או משאר הכפולין ל"ע אם יש לפסול דהא ניכר לתיבות שהן שתי תיבות. ושם נצי"ל דברי ט"ז ח"ל וכ"כ ח"ל ומה שמע"ד ללמוד להכשיר (כ"ל"ל) ג"כ ע"ל צמ"ט סתומה וכי"ל צ"כ עכ"ל. ובס"י מל"ח כלל כ"ה צמ"ט סק"ז כתב עליו ח"ל שיעור לע"ד מה עלה דעמ"ו לקפוקי צום דהלא פשוט. בכל הפוסקים דקרי' התיבות לא מהכי כ"ל לזכר הספק וכו'. וכיון דאנו חלשים שהתיבות הראשיות להיות רחוקות זו מזו כחוקר ש"ל כ"כ וצ"ל ל"י שיעורא שכלו הרעננים סוף הדברים פוסקים ודל"י ח"כ קריחת התיבות מה יושענו עכ"ל. ומה לפי דברי עוד נ"ג גרע גרע מה שהתיבה הראשונה נקיימת צמ"ט סתומה וכדומה. דלא צמ"י תיבות אחרות אם יש קלם הפסק ואנו מסופקין אם ת"ל כשיעור או לא אנו מסופקין על התיבות. ובכ"ל ח"כ ש"ט ל"ו ספק אין ח"כ יכולין לקמוד על התיבות. דכיון דהתיבה נקיימת צמ"ט סתומה נסתמא יקרא אותן לשתי תיבות ואין צום פסקה כלל רק צהיות ההפסק דוקא כולל אות קטנה (והי"ל להפוסקים להזכיר חומרל ז"ל) ולע"פ לפע"ד. כראה דעת הגר"י. כי ח"כ שבאות שאלו חלשין חלשין כתיקונו לא מהכי הצמנת התיבות היינו נוסף. דהאות לריך להיום לזכרו עליו כמו שכתב נכ"י וכו'. שהיה צלוחת. ח"כ. והפסקות כיון שבדיעבד ח"כ ונעבדן ח"כ כהמח"ל שתי תיבות כתובה אחת שנפסקה הקריחה וכו"פ הרעננים. ולכן ח"כ אם אין הפסק רק שתי תיבות סתומה וכדומה כראה וכיכר סק"ן שתי תיבות י"ל דס"פ"ד ד"ו. ובס"י שיעור חלשים כתב דצמ"ט סתומה דהפסק י"ט לקמוד על זה ש"ל לחלוקה ס"ה אחרת : (ד) וקוחמ"ו. ע"ס הפרע"ט. מ"ד. ע"פ עם גומי. כפי הכרח הד"י שצ"ע הגומי הי"ט ענה יותר מן הד"י שמהגין צ"כ ע"ס הקופרים : (ד) ע"ד ההפסק וכו'. ח"כ עם סתומה מן ההפסק ח"כ ע"ס ח"כ דעת המדר"י ורוב הפוסקים. אך דעת ס"ר ש"ל

לשכת המופר

קמת המופר ז

הוצא בצ"י טלס הנקצ דק כ"כ שאין ההפסק מונע הקריאה לתינוק כשר . ועי' צד"מ אורח ד' . וכראה לפע"ד להוכיח דגם דעת רש"י ז"ל דלא מילטרף . וזוה נראה לעמוד על כוונתו גבי איפסקה וי"ו דויהרג צניקצא סכתב וי"ו דויהרג אירע צמקוס נקצ . ובסי' אבן עזר (שאלל הפרי"ח אר"ח) הקסה אומי לא פירש כן גם צעזדא קומא דאיפסקה ה"א דהנעס צניקצא (ומתוך כך הטיח דעת רש"י ז"ל לכוונה אחרת מו"מ"ש הצ"י לדעתו . ע"ש ועי' שו"ת צ"ת אפרים אר"ח ס"י ג') ולפע"ד לשון רש"י ז"ל לא ונקי מדוייק בתכלית הדיוק . כי הנעס לשון הפסק שייך בשני אופנים . או שיש כאן ענין אחד ארוך וצא איזה דבר ומפסיקו באמצע לשני חלקים . או שאחד הולך או מושך איזה דבר והיה דעתו ללכת או למושך את הדבר יותר רק שנחמה איזה סיבה הולך לפסקו עס שלא ללכת וסלא למושך יותר . אבל אם יש כאן דבר אי' וצא אי' ולקח מונו ונקלחו על זה לא שייך לוור שהפסיקו אלא שייך לוור שקלרו או גרעו . ולכן צעזדא קומא דאיפסקה ה"א לא חש לפרש באיזה ענין נעשה ההפסק שאפי"י אם לאור שנעשה צענין הראשון דהיינו שהנקצ חלק את הרגל לשני חלקים ג"כ ביחא . דכל שאנו רואים שכשאר כשיעור אור קטנה כשר . אבל צעזדא דאיפסקה וי"ו לא נוכל לפרש כן שהרי אם הנקצ הפסיק את הרגל לשני חלקים לא נוכל

פשימא שאין עלי' צורת ה"א (עי' פרמ"ג ס"י ל"ז ח"א ס"ק ל"ג) ואם נפסקו בעוביין אם נשתייר (ז) הוט דק כמו וא"ו דקה כשר . ואם נעשה נקב בקוצה של יו"ד יבואר א"י"ה בחקירה ד' :

ז אם ניקב חלל הבי' או הדי"א וכדומה אעפ"י שניקב כל החלל ואינו מוקף גויל כלל . וכן אם ניקב בין אות לאות ולא נשאר ביניהם שום קלה מ"מ כשר כיון שמתחלת הבתיבה היו מ"ג ויש פוסלין באלו ע"כ אם אפשר יש לגרוד שום קצת לצשותן מ"ג (עי' חקירה ד') :

ח (ז) צריכין ליוזר שלא יבנום ראש הלמיד שבשיטה זו לתוך חלל אות שבשיטה שלמעלה אפי' בלא נגיעה :

ט אם כתב מצות מלא ומחק את הוא"ו והאריך את הצד"ק למטה (ח) יש להחמיר דכל עוד שאינו מאריך את האות גם למעלה נחשבת כשתי תיבות . אבל אם בתחלת הבתיבה ממשיך רגל התחתון וכותב את האות המפוך בתוכו כזה **פנ ארצ** (ט) מותר דהא הוי פמל תיבה אחת (ונג"ח) :

עוד

לשון אינוקא . כי הוא ילדך גם את החלק התחתון וצאונה לא מילטרפי והיינו לריכין לכסות את החלק התחתון (כו"מ"ש הט"ו צ"י ל"ב קק"י) וזה לא כזכר בגמ' . ואם נאמר שהנקצ כלה כל החלק התחתון על זה לא שייך לשון איפסקה אלא הול"ל איתקלרה ל"י וי"ו דויהרג צניקצא או איגרע ל"י וי"ו דויהרג צניקצא . לכן פירש שמשך את הקולומס ונחמה הנקצ הולך להפסיק . וזה כיון לפע"ד דדיוק לשון רש"י ז"ל . ומכאן דס"ל כדעת רוב הפוסקים דלא מילטרפי : **האמנם** דלפ"י מוכח נמי דעת רש"י דגם אם צבעת הכתיבה פגע צנקצא לא איכפה לן משום הקפת גויל . וכמו"ש הצ"י . כבר כתב עס הצ"י כי דעת הרמב"ם ושאר פוסקים צהך מילתא דלא כות"י . והנה הרמ"ק והרא"ש צעזדא דר"י לא גרסי צניקצא . ולדידהו מ"ל צל"א (ועמ"ש א"י"ה בחקירה ד') :

(ו) חוץ דק וכו' . צ"י צסס הר"מ . צשו"ת מלאור ונרדכי ס"י פ"ג כסאל על וא"ו שצססו הוי צ"ה שצסס"ת שוכח חזק החריפות של הדיו נחאכל הקלף שמתחתיו וכיקצ כל תוכו של עוצי הוא"ו ונלמעה לנטה ולא כשאר עז האות רק חוץ אחד דק נאור כל סביבו והחוט עלונו צלד שאלנו דהיינו צפנימיות הוא"ו נפסק קלת צאומלעוד וליד . עס להכשיר וס"י ולכן נלע"ד לרצק' עליו מטלית ונצחון ולמלא את הר"י צדיו וכשר עכ"ל :

(ז) לריכין לומר וכו' . ואם נכנס ליהוד דל"ת או ליהוד ר"ש או ליהוד כ"ף פשוטה וכראית כמו ה"א פסולה . ואם נכנס לתוך חלל ה"א או ח"י"ה וכדומה . יש להראות לתינוק אם אינו מעכב את הקריאה כשר ואם מעכב את הקריאה פסול . ועמ"ש א"י"ה בחקירה ג' אם אירע כן צסס : (ח) יש להחמיר וכו' . וכן להשיך שתי תיבות שהאות האחרון עז התיבה הראשונה נמשך לנטה עד קונו להתיבה השני' כגון **ותקעבה** שהיה רגל העין משוך עד קונו להכ"ף . יש להסתפק אם כשר או לא . ועי' צוה צ"י גט פשוט ס"י קכ"ה

ק"ק פ"א : (ט) מותר . ואם כתב ט"ו ונלמעה רחצ הרצה וי"ו לנטה צמוכה מרד הסוף כזה **פנ** יש להראות לתינוק . ונ"מ אם אירע כן צסס חף אם אין התינוק קוראו כראוי אין לתקן אפי' לכתוב מקודם יו"ד קונו . ולכן עוז להחליף את היריעה או לקדור (פרח שושן כלל צ') :

לחן

קטת הסופר ח

לשבת הסימי

יד

תג בעין דלת (ז) פני לי כשיגרוך את הגג או את הערך עם התג ויחזור ויכתבנו כמו ריש . והמחמיר גם בזה תעיב :

ז ייד שעוקן השמאלי שלה ארוך כמו הרגל הימין (או ימני) ומתוך כך נראית בעין חיות. אופן תקנתה נראה לי כך . אם הסופר כתב תחלה את היידי עם הרגל הימני ואח"כ עשה את העוקן השמאלי והאריבו יותר מדאי . או די שיגרוך רק את (ח) העוקן הזה וגם את הרגל הימני ויחזור ויתקנם כראוי . אבל אם עשה את השמאלי תחלה (כאשר טובין הרבה קופר"י כנתינת היידי טעוין תחלה קו דק טיהי הסג והעוקן השמאלי ומוטט מוטטים גוף היידי) אזי צריך למחוק כל היידי ולכתבה מחדשי בן כך ובין כך אם יוכל לתקנה בדיו מה טוב (וביודין ון השם ע"ל סי' י"ג סעי' י"ג) :

ח יש מן הגדולים שהורו דגם אות שנכתב (ט) בשתי כתיבות כגון מים פתוחה שנחתמי וכדומה אין די לגרוך החלק הימני שנפסל לבדו אלא צריבין לגרוך כל האות ולכתבו מחדש וכן יש להחמיר לכתחלה היבא דאפשר (ג"פ סי' קכ"ה סי' ק"ח לי"ח . ושו"ת זכרון יוסף סי' ג') :

ט אם משך נגה של בא"ף משומה עד שהיא דומה לריש צריך לגרוך את הגג (י) עד שלא תשאיר רק צורת ואיו ואם אירע בן בשם אלהך ע"ל סי' י"ב סעי' י"ג :

י אם מעה וכתב היא במקום חיות יותר טוב לגרוך כל הה"א . ובדיעבד אם תיקן באופן זה שגרוך את הרגל שלה וגם את הגג עד שלא נשאר ממנו רק מעט ורגל ימין כצורת ואיו או זיין ואח"כ כתב מצד שמאל זיין וחברן בתמונת גיב כשר דכיון שאנו מבשרין בדיעבד די בלא התוספת איב בשנכתבה הדלית של הה"א לא נכתבה בפסול כי היתה ראוי לעשות ממנה חיות משומה וכיון שלא נכתבה הדלית בפסול אין מן ההכרח לגרוך כולה אלא מה שצריבין לתקן :

יא אם עשה חיות באופן זה . שכתב דלית וזיין והתוספת על גבהן . אם דבק את קצה הימין של התוספת בצד ימין של הדלית הדיינו כנגד הרגל הימני בזה (א) יש תקנה לגרוך מן הדלית עד שתעשה זיין ובשר אף בתפילין ומחזות

אכל בעסקה רייט כמין דלית י"ל כיון דמכ"פ ט"ס כתיבה לא צללה וגם ה"ס יכול לעשות מונחה רייט צהוקפת דיו . לכן צנריתה היך לצדו או הגג לצדו קני . ולי"ט לפעיד : (ז) קני לי כשיגרוך וכו' . דבחה ליכא לנימד דצין הגג צין היך נעשו צפיקול כיון דככתב צחלה רייט . פניג : (ח) העוקן הזה וכו' . נסי מלח"ט כלל ו' סיק ק"ו האריך קלח לחזק את הפסק של הש"ת הצ"י (ולחסי מלח"ט השנות צבל זכרון יוסף) דלגרוך קלה מן העוקן השמאלי אינו די משום דהו חיות (וכיב צבי' לחד לונת צטס ה"ס' ציה יהודה) ולפי' לגרוך כל העוקן השמאלי ולעשותו מחדש קלר כראוי גיב אינו די כי שמה קין זה אינו מועבד ואיב צנריתה נעשית לורה יידי מוטט והי"ל גיב חיות לכן כי שצריבין לגרוך את השמאלי וגם את הימני ע"ש . ועדיין לא ביאר כל הלכות . כי לפעיד כראה פשוט דכל זאת אינו אלא אם הקופר עשה תחלה את היידי עם הרגל הימני ואח"כ עשה את העוקן השמאלי אצל אם עשה תחלה את השמאלי כמו שראיתי הרבה קופרים שהגין לעשות תחלה קו לי שהוא לתב שלמעלה ולעוקן השמאלי שלמותה ומחוק הקו הזה מוטטין גוף היידי . ונכתב זה אם עשאו ארוך יותר מר"ח הרי כל היידי נעשה צפיקול ולריך לגרוכה כולה (אך התג עם העוקן השמאלי יכול להשאיר) :

ב) צעתי כתיבות כגון וי"ט וכו' . וזהו דעת הר"ח לרפמי צתשו' האהרלצ"ח והר"ד צתשו' . והעמ"ס כי אף שנעשו נעשית כתיבות וי"ט הרי הן נעשין לבוף אחד . אצל צה"ח וק"ף סגן נעשית כתיבות כפרדות מר"י דל"ס כדצק ארגל די לגרוך את הרגל אחד ולכתבו מחדש ככיב צתשו' הרמב"ן סי' רל"ו ולך צוהר"ס אלשקר סי' ה' וצי"ל דעת רש"י טגס צה"ח וק"ף סנדצקו הרלי"ן לריבין לגרוך כל האות אצל כדיו חלקו עלי : (י) עד שלא שאלו וכו' . האג"ח צבי' ל"ג סיק כיו כהצ צטס הר"י הל"י (סי' פ"ח) לנחוק את כל הגג והפניג כתב דלאו דוקא כל הגג אלא עד שלא שאלו לורה . ור"ח צחידושי הגלון מהרע"ק ז"ל שכתב דלפי וי"ט צשיע דרי טעש"ל די לריך לגרוך כלו גם כלא לריך לגרוך כל אות די ע"ש . ולפעדי"ג דעת האג"ח דש"ח הכא אף שהיא דומה לרי ע"ש הרי ר"ח היא לעשות מונחה די כשימוך את הרגל יותר ולף את און נקוס לנעכה וי"ט י"ט כלא נקלה די ולכן און לריבין לגרוך כולה אלא לקלקל לורה (ש"ז ר"ח צבי' צבי' די אפרים . אלא שאם לא היה נקוס לנחוק את הרגל יותר יוסף סי' ג' כתב לדעת הר"י צבי' סי' רע"ג סק"ד דצ"י ע"ש

פניה צל"ע ע"ש) . פי' קניי שח"ח וסקיה . ונשו"ת זכרון ע"ל"ך אל ינחוק רק הגג ונשאל די ינחוק כולה : (א) יש תקנה לגרוך . כיב האג"ח צבי' ל"ג סק"ג ט"ס ע"ש

הראוי לצילה אין צילה ונעכבת צו. חבל אם הוא צנוקס
שכריכין לקרות והרי חסור לקרות צע"פ ע"כ לריכין
להוליא ק"ת אחר. ע"י פרו"ג אר"ה נמשלת סוף ק"י
קמ"ג וצאה"ע עס סק"ע. ותוהני על הגמ"א עס סק"ד
שלא זכר דצרי הרמז"ס פ"ג וזה"ל חפלה ה"ח שכתב
דלסור לקרות שלא ון הכתב אפי" תיבה אחת :

ז (ט) לכתוב אותן כסדרן. נמשלת (סוף פי' צה)
צד' וקומוט וחכירין פי' תפילין קדש לי והיה

כי יצ"ך שמוע והיה אם שמוע עכ"ל אמרו מלות די
פרשיות של יד הם כרך אחד די פרשיות של ראש הם די
עוטפות ולאו הן. קדש לי והכ"י שמוע והא"ש כותבן
כסדרן ולא לא כותבן כסדרן הרי חלו יגכו. וצ"י צ"ס
הר"י אככדרי דשלא כסדרן פסולות משום דכתב והיו
צהוי"ת יהיו וכ"כ הרדצ"י ח"א ק"י ש"י ומקיים זה ותרוהו

הפילין ומחזה כתיבן כהאי קרא דכתב וקשרתם לאות על
ידך והיו וגו' וכתיבתם על מוחות ציתך וצטערך. וצירושלמי
וק"י מגילה פ"ק איתא תולין צקפרים ואין תולין צתפילין
ומחוח ופירשו הרמב"ם ז"ל דענינא משום שיהיו שלא
כסדרן. ולמנחם הא דאיתא בהגהמ"י פ"א אות כי

דצירושלמי מפרש הך ענינא דשלא כסדרן. דצ"ז זה תמוה
כי ליתא עס עניס זה וע"ש צקצ"ן עדה. וכפי הכראה
יש עס ע"ס בהגהמ"י יע"ש צכ"ו : **עוד** כתב עס
הרדצ"י ה"ל ואם תשאל למה צק"ת דאית צ"י קדושה עקי
לא צעינן כסדרן ומכסירינן צ"י החלייה. י"ל דל"כ לא

תמלא ק"ת כשר לעולם חבל תפילין ומחוח ח"ידי דזוטרי
כותב אחריו ח"צ עכ"ל. ולפע"ד תמוה. צשלמא חי הך
מילתא דכסדרן צתו"מ היה רק מדרבנן אז היה מקום
לחלק ולומר דצק"ת כיון דאם כלערך דקדק שיהי ככתב

דוקא כסדרו לא תמלא ק"ת כשר כ"א צדריך רחוק : לכן
אף דקדושתו גדולה מ"מ הקילו צו רבן. חבל מלאחר
דצתו"מ ילפי לכסדרן מקרא דוהיו. ואית לן למילוף צק"ו
לק"ת (כמו שאלו למדין ק"ת צק"ו מחו"מ לענין דצעינן

שהכוהנו יהי צר קשירה וכמו"ש צכ"י חי סק"ו צ"ס הר"ן)
וק"ו דאורייתא הוא. אחאי לא כינא דגס ק"ת צעי
כסדרן. ואף שהוא דצ"ר קשה לכתבו כסדרן דוקא הרי
צכ"פ אפשרי הוא : (ב) פרשה המאחרת להוקדמות.
מ"ש צצאה"ע ק"י ל"צ סק"צ צ"ס תשו"י עה"ג דאם נפסלו
שתי פרשיות ותפילין ושתיים כשרות מותר ללכף לאלו
שתיים הכשרות שתי פרשיות ראשונות ותפילין אחרים זהו

דוקא צעידוע שאלו האחרים נכתבו וקודם חבל אם מקופק שחל ככתבו חלו אח"כ פסולין משום שלא כסדרן
אפי" מקפק ע"ש צנע"ג וע"י צנע"ת : (ג) או האחריות שלא כסדרן. כתב הפרמ"ג (כדפס צמשלת סוף
ק"י ל"ס) ח"ל פשע"א לי דאם כתב לדייק כיון ואח"כ וי"ד וכדוהנה לא הוי שלא כסדרן צאוהו אות גם פשע"א
לי אם כתב מקלת האות ואח"כ כתב וקודם משלים האות ולא הוי שלכ"ס דכל שאין כותב אות שלם כסדרן

מחרי

מז אם נדבק אות לאות ולא נתקלקלה צורתו
אלא כל א' צורתו עלי. אם נעשה הדיבוק
קודם שנגמר האות אין להתיר לגרוד את הדיבוק
לבדו אלא בשעת הדחק כגון באות מן השם.
ת"ל דהיה בתפילין ומחוח בשכתב להלן שלא
להצריכן גניזה. אבל שלא בשעת הדחק צריכין
לגרוד כל האות השני שנדבק לחברו. אבל אם
נעשה הדיבוק לאחר שנגמר האות כגון שכתב
וא"ו אצל נ"ן ונדבקה הוא"ו למטה אצל הנ"ן
יכולין לגרוד את הדיבוק לבדו ואין בזה משום ח"ת
כיון שצורת הוא"ו נגמרה קודם שנדבקה והמחמיר
גם בזה לגרוד כל הוא"ו תבא עליו ברכה (ע"ן
חקיקה ו')

מז ואם לאחר שכבר סלק ידו והגביה הקולמס
מן האות אח"כ נדבקו. בין שהדיבוק הוא
לפניה בין שהוא למעלה גורד ואין בכך כלום.
הוא שלא נתקלקלו צורות האותיות אבל אם
נשתנה צורת האות ע"י הדיבוק בין אות הראשון
בין אות השני פשיטא דלא מהני גרידה אלא צריכין
לתקנו בדרך שנתבאר לעיל :

ז תפילין ומחוח צריכין כתיבה
כסדרן. ובו י"א סעיפים :

א תפילין ומחוח צריכין (א) לכתוב אותן
כסדרן ואם כתבן שלא כסדרן בין שהקדים
וכתב (ב) פרשה המאחרת להמוקדמת בין שכתב
התיבות (ג) או האותיות שלא כסדרן פסולין.
לכן אם נמצא שחסר אות אחת אין להם תקנה
אלא א"כ יכול לגרוד ממטה למעלה עד מקום
החסרון (אם אין עס עס) ויכתוב שם את החסרון
ואח"כ יכתוב מה שגרד על מקום הגרד :

ב אבל אם יתר אות אחת יש לה תבנה ע"י
שיגרוד אותה אם היא בסוף תיבה או בתחלתה
אבל אם היא באמצע תיבה לא משום דכ"י יוד
יהי נראה כשתי תיבות. ואם יוכל למשך
האות שלפניו כגון שכתב לאבותך מלא וא"ו
שייבל

(י) אין להחיר וכו' . כי הכה קולח זאת לדבק הפרחים
 כוננת והנהגותי נטס הריוני עי' צצ"י וכבר נמלכו ומפקקים
 צזה (עי' שו"ת דצ"ט ק"י רס"ה) והנה נחשו המהרל"ה
 ק"י א' בהמוכחו עם הר"ח לרפ"ה (גד"ה כבר זיארתי
 בכתבי האחר) הוכיח מלחה פוקקים דק"ל דכל אות
 שפטר קלת כל שאינו דומה לזאת אחר וכיכר הינו
 לתינוק כשר ומיכא ונחוך הדברים כתב ח"ל . ור"ח
 לזה מ"ס צהגיה (הגהותי נטס הריוני) שהפילין ש"ס
 צהן לוחיות טהן צי גופין שיכולים לתקנס אם האות
 כיכרת לתינוק ולי"כ איפה אם היה פוקל והאלו"ף שלח
 כדנקה הי"ד טלה איכנה חנו"ף עד . שידבק . צתפילין
 לא היה אפשר לתקן . כראה צודל דדוקא נטוס חומרה
 הלריכו להיות האות גוף אחד חצל ועיקר הדין אינו
 פוקל אם הוא צי גופים כל און טלה נפקדה לרחה
 עכ"ל . והנה מ"ס קטומה ודאי מלחי לריכה להיות
 קטומה כמ"ט ג"כ טס המהרל"ה טכ"כ רס"י צפ' הצונה
 טלה יעשה קטומין פתומין היינו מ"ס קטומה . וגם
 הקומ"ך כ"ל דודאי מלחי לריכה להיות קטומה מכל לך
 מלחומ"י מ"ס וקמ"ך טבלוחות צכס עונדו ולא כאלו
 דודלחי אין הקמ"ך לריכה להיות קטומה לא עניד קציה
 כסא לגנאל . ע"כ כראה לפע"ד להחומ"י צאלו : (יא)
 שפיר דני . צטו"ת דצ"ט ק"י רס"ה כתב להחומ"י צזה
 (והנח צטע"ת ק"י ל"צ ס"ק ל"ח) חצל לידן טאלו
 ונחירין לגרוד דציקה הלוחיות (לכה"ס צתו"ע) וגם אלו
 ונחירין לנטוך אות צדיו לקרצו להיותן תיבה אחת
 (צטע"ף צ) אי"כ כ"ס צזה : צתפתי חטובה ק"י רע"ו
 קק"ה כתב עוד תקנה אחת לנחוך צין החיכות ולהחיקון
 ולדבק עטלית חמתין ע"ט . ומ"ס עוד טס עין מ"ס
 אי"ה צק"י י"צ קק"ו : (יב) כדי לחוש לר"ה . וכ"ל
 דה"ה אם החיכה הראשונה היא צקוף טיעה ימחוק
 אותה . דהא טיעור פתוחה גם לר"ת דוקא טי לוחיות .
 וכן אם החיכה הראשונה היא צתחילת טיעה ימחוק
 אותה כיון דלר"ת אין זאת לורה קטומה . עי' צ"י יו"ד
 ק"י ערי"ה : (יג) מורה למחוק וכו' . כ"כ הפרומ"ג
 צונצלות קק"כ וצק' מללכת טו"ס כלל ח' צינה קק"י
 טקי עניו ח"ל . מנין לו להרצ טני דינים אלו דלכל
 חפ"ל כיון דהחיכה הכפולה מיותרת וכ"ס צחיכה טא"כ
 טייכה כלל צתפילין היא כאלו כהצן טלה לטוה דחי
 כנקדים צטעות וליך כלערף אות וח"ו טלהן להכסיר
 הצתפילין או הק"ת עכ"ל . ולפע"ד כראה דעת הפרומ"ג
 דכיון שצתחלת הכחיכה הוא נקדש כחינתו לטס ק"ת
 או חו"מ . הרי זה נקדש כל מה טלחי להס צתחיכה
 הזאת . ולכן גם אם נחק טק"ה יתרה ולא כאלו ונחש

פמ"ך נפרדו קצת אף שהתינוק קוראו כראוי (י)
 אין להחיר להדביקן בתו"מ לאחר שכתב להלן
 משום חשש שלא כסדרן :

ה כבר כתבנו (צק"י ח') כי הי"ד צריכה להיות
 לה תג טלמעלה בעד שמ"ל . וכן עוקץ טלממי
 טס ורגל בעד ימין . ואם נמצא בתו"מ שחל"ר רגל
 הימין . אינו מועיל תיקון כי בלא רגל זה
 אין טס יו"ד עלי כלל וא"כ בתיקונו הוי שלא
 כסדרן . אבל אם חסר עוקץ השמ"ל מועיל תיקון
 משום דגם בלא עוקץ זה טס יו"ד עלי . ומ"ס המוסר
 יחד מאוד לעשו"י גם עוקץ זה קודם שיכתוב האות
 שלאחריו . משום דיש מן הגדולים שאומרים דגם
 שקץ זה מעכב ואין מועיל בו תיקון משום שלכ"ס .
 ואף דקמ"ל להקל . מ"ס לכתחלה יש ליזדר . וכן
 הדין בתג העליון (מל"ט) :

אחתיות הדבוקות כבר נתבאר (צק"י ח' קע"י
 ט"ז) דכל שלא נשתנה צורתן יכולין להפרידן
 (וע"ס) ונראה לי דכ"ש אם נמצאו שתי תיבות
 סמוכות זו לזו כמו תיבה אחת כגון על"כ"ן אם
 חכל לגרוד קצת מן הלמיד וקצת מן הבא"ף שיהיו
 נראין לשתי תיבות (יא) שפיר דני :

אם כתב תיבה אחת יתרה ימחקה דאין לחוש
 לר"ת דמ"ל דשיעור הפסק סתימה היא ג'
 אותיות . ובס"מ י"א ס"מ יתבאר דיש למחוק תיבה
 שניה . ואמנם אם לפני התיבה הראשונה יש דל"ת
 או ר"י"ש או ב"ית וכדומה שיכול למושכו ימחוק
 הראשונה (יב) כדי לחוש לר"ת . ואם כשימחוק
 ישאר כשיעור טי אותיות (יוד"ן) שהוא שיעור
 פרשה לכ"ע ויפסול ימשוך האות שלפניו אם יוכל
 ואפי"ה היא ה"א או קו"ף שאם ימשוך אותן לא יהי
 הרגל נגר סופן לית לן בה משום דאי אפשר בענין
 אחר (ונק"י ח' אות ח' כחצ"י ד"ס להצחן ע"י טיעור)
 שאם ימחוק את הרגל ויכתבוהו בסוף תהי' שלא
 כסדרן . אבל במקום שאפשר אין להכשיר היא
 או קו"ף כוז כמ"ש בס"ד :

אם כתב שתי פעמים תיבת השמרו (יג) מותר
 למחוק את הוא"ו מן השמרו הראשון והשמר
 השני והוא"ו תשאר וימשוך את הר"י"ש אל הוא"ו
 שתהא תיבה אחת . וכן כל כיוצא בזה . ואפילו
 אם היתה התיבה השניה תיבה שאינה מענין תפילין
 ומזוזה כלל מותר . כי הכלל הוא שכל שגשאר
 צורת האות אף שנפסל מצד אחר יכול למשוך
 כדי להכשיר ולא הוי משום זה שלא כסדרן :

כ"ח לוח אחת דחויח לאלטרופי . כל הכשאר קדוש יאמר לו : (יד) ונותר להעביר עליו דיו וכו' . ענ"ש צ"ב
 צרכי יוקף לענין העצרת דיו על ארמונת השמות הקדושות .
 וענ"ש צ"ה ח"ה סק"ב :

י (א) כל פעם וכו' . ע"ל סק"ה דדוקא בכל פעם לריד לקדש . ולא כגי סיקדש כל השמות

בהתחלת הכתיבה : (ב) לריד לקדשו . הנודכי בהלכות קטנות פי התכלת ס"י תהקומ"ט כתב ח"ל ולרש"י (כ"ל ד"ל ולר"ש ח"ל הצ"י צ"י רע"ד גריס ולרש"י ז"ל כראה דס"ח קתומא לשמה קיינא וכו' ח"ל האזכרות ודאי לריד להזכיר בפירוש לשמן דנעיקין שיכתבם לשם קדושת השי"ת ושא"כ צטאר ס"ח ולהכי נקטו צ"י הכתובין אזכרות שלו ככתבי שלא לשמן ולא נקטו שאר הספר וכו' עכ"ל . ותמוה . הרי תחס עוצדא הכי הוי . וי"ל דדווקא (גם ענ"ש ט"ס ולפ"י אחר וכו' קשה להבין . וענ"ש הנה"כ דמוק מולד) עוד כתב ח"ל וכו"ל להביא ראיה ומהי"א דפי הצוכה היה לריד לכתוב את השם

וכתובין לכתוב יהודה וטעה ולא הטיל צו דל"ה מעביר עליו קולומס ונקדשו . אלמא דנחס לריד בפירוש לשם קדושת השם לענ"ש שקדשו לשם קדושת הספר דומיא דשאר הספר פסול . והצ"י צ"י רע"ד ונציא זאת וכתב דרא"י זו אינה כלום . דשאי השם שכתובין לכתוב יהודה שאינו כתוב צקפר צוקוס ההוא והו"ל כתובין לכתוב תיבה שאינה מן הספר עכ"ל . וכראה לפע"ד דהר"ש

דל"י עיקר מילתי רק להוכיח דאזכרות צע"י קדושה יתרה . ח"ל לא צ"ל להוכיח וכלן דצעי דוקא אמירה .

אלא דמולד הקצרה החלוכה ס"ל דכל דצעי לשמה צעי אמירה לשם קדושה . והצ"י דמה דל"י וכלן הוכחה ח"ל שכוונה הפכית פוסלת כגון שכתובין לכתוב יהודה . ח"ל חס לא היה לו טוס כוונה י"ל דכסר (וכדעת ה"ר אלחנן) וכפי הנראה ומוקף דצרי הצ"י ס"ל דגם צמינה אחרת חס היה וכתובין לחינה שאינה מנאלת כלל צבורה היה פוסל ועוס דהוה כוונה הפכית . וס"ל דמסק צרייתא ליכא למשמע ח"ל דהאזכרות אינה להו מעלה זאת דגם חס כתובין לחינה הכתובה צבורה צוקוס אחר פוסלת צהו ועוס דהוה כוונה הפכית ונקדש לחול .

ח"ל קתומא י"ל דכסר . ולכן צ"י רע"ו כתב מולא הד"ן דאזכרות צע"י לשמה מוא דאמרי"י שכל ס"ה שאין אזכרות שלו כתובין לשמן אינו טוה כלום . ואף דגם

והתם לא מוכח דצ"י אמירה דוקא . ס"ל דהוה ווכה הקצרה . ע"י ענ"ש ונה"כ . והנראה לפע"ד ככתבי . וע"י צקקיד : (ג) לקדשו . פשיטא לי דהנעפלין לפניהן אינן לריכין קידוש . שאם טכח ונקדש את השם עד לאחר שכתב את הנעפול הרי"ו ונקדש ונקדש . כי קוויצעי"י לי צנעפלין לאחריהן כגון טעצר והפביק קודם שכתבן וחר

א אות שהוכחה קצת מראה הדיו שלה אם עדיין שהור כראוי (יד) מותר להעביר עליה דיו מחדש ואין בזה משום שלא בסדרן כיון שגם עתה האות כשר ואינו מעביר עליה את הדיו אלא להאירו ולקיימו שלא יתמחק יותר . אבל אם נתאדם האות או שנשתנה למראה אחר שאינו שהור לא מהני מה שיעביר עליה דיו דהוי שלא בסדרן (ע"י חקירה ז') :

י כיון שתפילין ומוזוות צריכין לכתוב אותן בסדרן דוקא . לכן צריך ליהדר בשיגיע לכתוב שם קדוש (שחסור צמחיקה כנ"ש ח"ה צ"י י"ח) שיקרא תחלה בדקדוק היטב כל מה שכתב עד כאן כדי שלא יבאו לידי גניזה . וכן קל פרשה שבתפילין אחר שיכתבנה יקראנה היטב בכונה ודקדוק פעמים ושלוש . כי שמא יש בה פסול ויפסלו גם הפרשות שיכתוב אחריה . לכן צריך לדקדק היטב שלא יבא לידי כך :

יא אין תולין בתפילין ומוזוות אפי' באופן שתהא הכתיבה בסדרן . כגון שד"י צריך לכתוב תיבות מימים ימימה . וראה כי לא ישאר לו עוד שיעור שתודה ע"כ תלה תיבת ימים למעלה בין השימין ואח"כ כתב למטה בתוך השיטה תיבת ימימה פסול (ע"י חקירה ח') :

י קדושת השם וכתביבתו . ובו י"ח סעיפים :

א אעפ"י שאמר בתחלת הכתיבה שהוא כותב לשם קדושת ס"ת או תפילין או מוזה (כנ"ש צ"י ד') (א) בכל פעם שהוא בא לכתוב שם מן השמות הקדושים והמהורי שאינם נמחקין (סחנאל"ו ח"ה צ"י צ"י סח"ז סע"י ה') (ב) צריך (ג) לקדשו קודם כתיבתו . ואפילו מקצת מן השם שהוא בא לכתוב כגון שנתקלקל איזה אות או מקצת אות ואפי' קוצה של יו"ד המעכב אם נתקלקל והוא בא לתקנו צריך לקדשו מתחלה :

לכן

דאזכרות צע"י לשמה מוא דאמרי"י שכל ס"ה שאין אזכרות שלו כתובין לשמן אינו טוה כלום . ואף דגם ונתם לא מוכח דצ"י אמירה דוקא . ס"ל דהוה ווכה הקצרה . ע"י ענ"ש ונה"כ . והנראה לפע"ד ככתבי . וע"י צקקיד : (ג) לקדשו . פשיטא לי דהנעפלין לפניהן אינן לריכין קידוש . שאם טכח ונקדש את השם עד לאחר שכתב את הנעפול הרי"ו ונקדש ונקדש . כי קוויצעי"י לי צנעפלין לאחריהן כגון טעצר והפביק קודם שכתבן וחר

קידוש

קדוש ול"ע . שוב ראיתי נבי' מלאכת שמים כלל פי צינה .
 ס"ק ל"ג . סגולת הסו' דבר שמואל ס"י קס"ח צ"י שבת צינה
 אלקד שגנה היה ארוך כמעט פי שנים כרגלה והס"ד חף
 שמומר לגרוד כולה וכדעת הר"י הלוי י"ע על לר הזמר
 עוז יאריכו צחלה הרגל מלמעט עד שיבא ארוך יותר
 מנגה ואח"כ יגרדו קלח מן הגג שיבא הרגל בפלים
 כנגה . ועל מלא"ש שיחי' הס"ג עליו דהלל חלק הרמב"ם
 של ח' לא כתקדש כיון שלא היה צלורה ומה יעיל
 כסתקדש החלק האחרון מנגה . והנה אף כי נ"ל דעת
 הד"ש דכיון דנשעת כתיבה היה ראוי לעשות את הרגל
 בפלים כנגה אף שלא עשה כן מ"מ חלה קדושה עליו
 (ועמ"ש נבי' י"ג ס"ק פ"י) בלתי כראה לפע"ד דקו"י
 בעל מלא"ש ועיקרא לק"מ בזה כי הדעת נוטה דהנפסלין
 אי"ל קדוש בפני עצמן . אלא אי קס"ח הא קס"ח לפע"ד
 על הד"ש . דמ"כ אס בזה שהאריך את הרגל יותר
 מנגה כהכשרה ה' וכל דין . איך אח"כ חגג זה יד
 לגרוד מן הגג (ע"ל ס"י י"א ק"ה) וע"ל ס"י ח' סק"י :
 (ד) וי"א דמ"י צומצמה . הציח כתב דהכי משמע מהא
 דמניח הרי שיהי' לריד לכתוב את השם ופי' מכלל
 דנכתובין לכתוב השם וכתיב את השם אי"ל להצטרף
 קולמס ולקדשו דמנה שכתובין צומצמנו לכתוב את השם
 לשם קדושת השם די צ"כ דיעצד . והט"ו דהא דקמ"ל
 דאף בנכתובין לכתוב יאודה שזו עשות גדול מהכי העצרת
 קולמס . ועמ"ש בזה בנה"כ . ולפע"ד דברי הציח המזהים
 בזה . שהרי היה מ"י מודה דאם לא היה לו אף כוונה
 לשם קדושה אפי' דיעצד לריד העצרת קולמס . ואיך
 אפשר לומר דזהו דיוק מדיקט וכתובין לכתוב יהודה ופי' .
 אי"כ דוק וי"כ דוקא ככתובין לכתוב יהודה . הא לא נכתובין
 לכתוב לא יהודה ולא את השם פטר . והא לי"א . ופי"כ
 ל"ל כהט"ו . ולפוס מ"י דלי"א צ"מ (פי"ה הי"ג) דה"ל
 קאמר מוחקו וכתיב את השם . בלתי ליהא לדיקט של
 הצי"ח . דאם לא היה נכתובין לכתוב יהודה לא היה ראוי
 למוחקו . וכן לפוס מ"י דלי"א צ"מ (פי"ה הי"ג) דה"ל
 צ"י הצי"ח) דרצ"ן לדיקט דרי יהודה הוא דקאמר .
 לדיקט כתב עליון אי"כ כתב ופסול . אלא לדיקט דכתב
 עליון כתב אחריו ל"ל דדוקא ככתובין לכתוב יהודה . איך השם מן המוציא
 מים דנכ"י הוא שיהי' ככתב על סם שכתב לשם חול . אלא אם היה כותבו
 בכתב (ומכ"ש בכוונה השם אף לא
 בלתי) ספיר היה מן המוציא לדעת ר' יהודה להעציר עליו קולמס דק"ל כתב עליון כתב (וכדעת צ"מ י"ג
 בנה"כ) : ולדינא . הנה הצי"ח בלתי כתיב אחריו חיים ולדעת בעה"מ אי"כ לריד שיהיה
 צפירוס אלא נחלת הכתיבה אלא מחצנה דה"ל צ"י על כל סם וסם וכן דעת הרמב"ם ז"ל עכ"ל הא"י (ול"ל
 פסק סם הרמ"א ד"ש להקל דיעצד) והצי"ח חמה עליו וכתב וי"ל ויש לחמוה עליו שכתב ס' בשם הרמב"ם שהרי
 הרמב"ם דברי סתומים כדברי הגמ' ואין בהם הכרע וגם מ"ש בשם בעה"מ אי"כ מוכין שהרי מוקדם הוא ל' שג'
 צומצמה עכ"ל . ולפע"ד הנה צ"מ הרמב"ם ז"ל הכותב ס"ת או הפליג או מזהיר . נבצעה הצי"ח לא שיהיה

ב לכן אם נחמר איזה אות מן השם ובסמוך לו
 נמצא אות או אותיות שיוכל לעשות מהן אות
 לתשלום השם ואפי' היו אותיות אלו מן הנמשלין
 (מ"ק קדושות וכל עלמן) כגון שהי' צריך לכתוב
 אלקים ומעה וחשב שצריך לכתוב אלקינו ובשנוכר
 מן המעות רוצה לעשות מן הגי' מ"ם סתומה אסור
 לעשו' כן כיון שהגי' לא נתחדשו (ע"ל ס"י ס"ק נ"ו) :
 ג כתיב מקדשו . אומר קודם כתיבתו הגני כותב
 לשם קדושת השם (ד) וי"א דמ"י במחשבה
 שחשב במחשבתו שהוא כותב לשם קדושת השם
 ויש לסמוך על זה בדיעבד :
 ד אבל אם גם מחשבה לשם קדושה לא היתה
 הרי זה פסול . וכיון שנפסל לא מהני מה
 שיעבור עליו אח"כ בקולמס לקדשו . ואפי' שם
 אחד ששכח לקדשו ואינו יודע איזה הוא נפסל כל
 המית (נ"י צ"ס הלכות קטנות וע' נבי' מלאכת הקודש
 צוק הספר) :
 ה הנה כותב ב' או ג' שמות לכתחלה יש לקדש
 כל שם בפני עצמו דכל חד שם שלם הוא
 וכונה אחריתא היא . ובדיעבד די בקדושה אחת
 לכולן אם לא הפסיק ביניהם (נבי ינה וע"ל ס"י י"ג) :
 ו בשם שהוא מחוייב לקדש את השם הנכבד
 והגורא כך אסור לו לקדש שם שהוא חול כמו
 לא יהי' לך אלהים אחרים . ואפי' שם שאינו מורה
 על העכו"ם רק על דבר אחר כמו עד האלהים יבא
 דבר שניהם שפירושו לפני הדיינים . וכן יש לאל
 ידי וכדומה אסור לקדשו לשמו ית"ש . דכיון שהוא
 חול ואינו ראוי לקדש הו"ל במקדש בעלי מומין
 למזבח (עי' צ"י ס"י רע"ו) . ואם עזר וקדשו ע"ל ס"י
 י"א ס"י נ"ו) :
 ז ויש הרבה שמות בתורה אשר לפי ההבנה
 הפשוטה יש להסתפק בהם אם המה קודש או
 חול . וצריכין לעשות כאשר הכריעו רבותינו ז"ל .
 ויש
 עליון כתב אחריו ל"ל מ"מ דה"ל השם מן המוציא
 מים דנכ"י הוא שיהי' ככתב על סם שכתב לשם חול . אלא אם היה כותבו
 בכתב (ומכ"ש בכוונה השם אף לא
 בלתי) ספיר היה מן המוציא לדעת ר' יהודה להעציר עליו קולמס דק"ל כתב עליון כתב (וכדעת צ"מ י"ג
 בנה"כ) : ולדינא . הנה הצי"ח בלתי כתיב אחריו חיים ולדעת בעה"מ אי"כ לריד שיהיה
 צפירוס אלא נחלת הכתיבה אלא מחצנה דה"ל צ"י על כל סם וסם וכן דעת הרמב"ם ז"ל עכ"ל הא"י (ול"ל
 פסק סם הרמ"א ד"ש להקל דיעצד) והצי"ח חמה עליו וכתב וי"ל ויש לחמוה עליו שכתב ס' בשם הרמב"ם שהרי
 הרמב"ם דברי סתומים כדברי הגמ' ואין בהם הכרע וגם מ"ש בשם בעה"מ אי"כ מוכין שהרי מוקדם הוא ל' שג'
 צומצמה עכ"ל . ולפע"ד הנה צ"מ הרמב"ם ז"ל הכותב ס"ת או הפליג או מזהיר . נבצעה הצי"ח לא שיהיה

לפני השם ומבל את הקולמס (ו) יהושע אחר אות
או תג שצריכה דיו ומלאנה ואח"כ יכתוב את השם
אבל לכתוב מקודם אות אחרת של חול על איזה
מקום אחר אסור דכיון שדיו זו מוכנת לשם אין
לכתוב בה תחלה דבר של תול (ס"ד) :

והם באמצע כתיבת השם כלתה לו הדיו מן
הקולמס ומבול (ז) באותיות שלפני השם שהם
לחיים עדיין וישלימו :

קודם שיכתוב את השם הנכבד והגורא וכן
לבו • אם צריך לרוק או לנקות חוטמו יעשה
זאת מקודם וינקה את ידיו (ק"ח ס"ח מספ"ה) ויקדש
את השם ויכתבו בכוונה וזה וצלולה ולא יפסיק
בו • נאמי מלך ישראל שואל בשלומו לא ישיבו •
ויק בדיעבד אם הפסיק והשיב כל שלא הסיח
דעתו מן הכוונה (ח) כשר :

היה כותב ב' או ג' שמות מותר להפסיק
ביניהם ומשיב שלום לכל אדם (כיומוק' יוסף)
ובשיחזור לכתוב צריך לקדש מחדש את השם
שהוא רוצה לכתוב • אבל לא ירוק אפי' בין שם
לשם (ק"ח ט"ז) :

אותיות השם יש לדקדק גם בס"ת לכתוב
כסדרן דוקא • אבל בדיעבד כגון שאדע
קלקול באות הראשון שצריכין לכתוב אות אחר
במקומו נראה לי דיש להתיר בס"ת (ע' חקירה י') :

שכה לכתוב את השם כולו תולה אותו בין
הישימין (ט) אבל מקצת השם בשיטה ומקצתו
תלוי פסול • והגמול לשם מאדרי' יש להבשיר
בדיעבד אם נמצא תלוי (צ"ח ומ"י) :

מותר לכתוב את השם על מקום המחק (פ"י)
ממחק כשהדיו היפה עדיין להם או שנהיבטת
ומומקו צמים וכדומה) ועל מקום הגרד (ס"י שגרד כשהדיו
כתיב) :

גם בחוקי ואפי' לשם ליכית וימו לשם כיקין נמי ענדא וסו' כמנסה שקועלס לשמה ושלח לשמה עב"ל : (ז)
באותיות שלפני השם וכו' • כיכ המניח צק"י ל"ב ס"ק ל"ב • ואם אין שם בלוחיות אחרות בדי' לעבול • כראה לי
דאם אפשר לעבול בהעפול לפניו או אם עדיין לא כתבו וזו השם רק האותיות שהן מוחקין (בהלכות ס"י י"ח סוף
(ו) יעבול בהן להפלים את השם • חז"ל לעבול בלוחיות שהן מוחקין ב"ל דאסור כע"פ צב"י יונה דטובג ג"ה
בלאו ללא העשן בו • וכ"ל דכתיב שיהא שמה סדמק יעבול דביו שכלי רק שידקוק מלא לקח רק וצנו
דיו (שלא יהא חשק קלקול) לגמור את השם • והעבולה לא הוי הפסק כיון שהיא לגודל השם • אבל
לא יכתוב ענין זה לוח אחר ממלך דזה הוי הפסק • בו ככאם למע"ד ודו"ק : (ח) בש"י • כמז שה"ד לא יעבול
ואם הפיו אינו נפסל כך עשנו צ"י • ובאמה כי ג"ש סב"י עתמינים שלא נמלו דבריים הפוסלים • יש לרש"י
למע"ד שהרי המוני"ם תלה חסור הפסקה בדרך הכוונה • איכ"ל דזהו בכלל מה שמנה שכתב האזכרות ללא כוונה •
למנה גם הרמ"ע (שהבאתי בחקירה נ"י) כתב בפשיעות שאין זה מן הדברים הפוסלים וקדם מתקדש לתלוי וכו'
פ"ט : (ט) חז"ל מקלח השם וכו' • חס"ד מהם בזה על הפוסקים • ועמ"פ בזה דרכי יוסף • וצ"ל שם שמה

שכל זמן שלא בשלם הספר עדיין אינו נקרא ספר וכי
עכ"ל : ראיתי גם יד שאלו שמציח בשם. אבני תולין
כ"י • דבשמות מוקדמסקין בן יש לעשות כן • מהחלה לא
יכין לקדשו ואח"כ יעבור עליו הקולמס ויקדשו דלו ענין
מועיל דאם הוא חול ואין לריכין לקדשו אז הוי כסז
הראשון כתב והכתב ספני אינו מועיל כלל כמ"פ החוקי
בגימין דף י"ט ע"א ד"ה דיו ע"ג דיו וצטנ"ה דף ק"ד ע"ג
ד"ה אמר רב סדרא ואם קריך לקדשו כתב הראשון לא
הוי כסז וכתב ספני הוי כתב • ולפע"ד לא כהירא דהא
התוס' לא כתבו סדרא זאת חלף לרי' יהודה ולרנבן אליעזר
דכ"ז אחא חז"ל לרנבן אליעזר דכ"ז סדרא דקיימיל כותבי
ליחא לתך סדרא • והא דקאמרי רנבן אין השם ען המוציא
ומשמע דכתב ויקרו הוי ככר סירלו צירושלמי סוף פ' העונה
דלש"מ ר' יהודה הוא שהשינו (ע"פ צמדותי הרש"י)
ובזה נידחק גם דברי הג"פ שמומח צ"י ח' ס"ק י"ג ועוד
דגם לכ"ז אחא עכ"פ צט"ס ליחא לתך תקנתא לרנבן :
ועוד נראה למע"ד דאין דרך זה כסז • דהא לריכין לתנין
ליקדשו • בפשיעות כמו שאר שמות קדושות • ול"ל דלתיב
ליקרא משום דהוי כמקדש בעלי עומן למצא • ול"ל גם
כשכתבו מהחלה לשם חול ואח"כ עעביר עליו שקועלס
לשם קדושה ג"כ הוי כמקדש בעלי עומן למצא • כי צק"י
מלאה"ק קונטרס ספני ס"י ע"י • ועמ"פ ח"י בחקירה י"ג •
ומסורתא לקדשו בצנאי : (ו) יחפש אחר לוח וכו' •
כ"כ ציר"ד ס"י רע"ו • וחקקה צב"י חכ"ה דיומס כיון דקיימיל
בס"ת דגם חז"ל כקדרן ככ"ר צ"י • איכ' יבסוד מוקדמס
תיבה בלחור השם נאח"כ יכתבו את השם לפניו (ומיזכרו
לא סבגתי) וכראה למע"ד דכיון שדררו לכתוב כקדרי
ועמס הכמו כותב חז"ל כקדר • שכתב מלאח כ"י אך
לבעבור כקום את הקולמס עם הדיו חז"ל לא • וגמ"ל הוא
לחורן חסידים שיכתבו לוחות בו • גם איכ' צפ"ה השם
דשלא לשמה • בראשית צמ"י ומאות דף ע"ב ע"ב מה
עמס עשימה פסקה משום דבגימין לביעה לשמה • ובתנאי
גם בחוקי ואפי' לשם ליכית וימו לשם כיקין נמי ענדא וסו' כמנסה שקועלס לשמה ושלח לשמה עב"ל : (ז)
באותיות שלפני השם וכו' • כיכ המניח צק"י ל"ב ס"ק ל"ב • ואם אין שם בלוחיות אחרות בדי' לעבול • כראה לי
דאם אפשר לעבול בהעפול לפניו או אם עדיין לא כתבו וזו השם רק האותיות שהן מוחקין (בהלכות ס"י י"ח סוף
(ו) יעבול בהן להפלים את השם • חז"ל לעבול בלוחיות שהן מוחקין ב"ל דאסור כע"פ צב"י יונה דטובג ג"ה
בלאו ללא העשן בו • וכ"ל דכתיב שיהא שמה סדמק יעבול דביו שכלי רק שידקוק מלא לקח רק וצנו
דיו (שלא יהא חשק קלקול) לגמור את השם • והעבולה לא הוי הפסק כיון שהיא לגודל השם • אבל
לא יכתוב ענין זה לוח אחר ממלך דזה הוי הפסק • בו ככאם למע"ד ודו"ק : (ח) בש"י • כמז שה"ד לא יעבול
ואם הפיו אינו נפסל כך עשנו צ"י • ובאמה כי ג"ש סב"י עתמינים שלא נמלו דבריים הפוסלים • יש לרש"י
למע"ד שהרי המוני"ם תלה חסור הפסקה בדרך הכוונה • איכ"ל דזהו בכלל מה שמנה שכתב האזכרות ללא כוונה •
למנה גם הרמ"ע (שהבאתי בחקירה נ"י) כתב בפשיעות שאין זה מן הדברים הפוסלים וקדם מתקדש לתלוי וכו'
פ"ט : (ט) חז"ל מקלח השם וכו' • חס"ד מהם בזה על הפוסקים • ועמ"פ בזה דרכי יוסף • וצ"ל שם שמה

דף כ"ז . וע"ע בתעצין ח"ח סוף ס"י קכ"ו וז' שתנא
זזה על הרמזים : (י) וגורד עדיף ממוחק . כתב הש"ך
דעדיף עפי לכתבו על מקום הגרד או על מקום הנוחק
ומלכות אחרו . חז"ל צ"י צרכי יוסף כתב כי מדברי
הרמזים משמע דעדיף עפי לכתבו ומלכותו על מקום
הנוחק או על מקום הגרד . ע"ש שהאר"י קל"ח . חז"ל
ספרי רידן לא כהיגי לכתוב טוס חיצה . ולא כ"ש צ"ס
ש"ש לעשות כדברי הש"ך : (יא) ולא ילא מהס כלל חוץ
לדף . זהו לשון הש"ע . ומשמע מזה דאפי' נוקלת האות
לא ילא חוץ לדף . חז"ל הפרמ"ג כתב וז"ל . הכה דוקא
אות טלס חוץ לטיעה ואפשר רוצו ככולו חז"ל ונקלת האות
לית לן זה (וע"ש עוד במלת חלקך עמ"ש ח"י"ה צ"י
י"ח קק"ה) ומציא טהלבוט כתב אר"ח אח"ח אלנא ונקלת
לית לן זה : (יב) וצדיעזד כשר . אך אם אפשר לתקן
דהיינו לגרוד קופי טעורות העליונות (אם אין טס טס
קודש) ולנוטק את האותיות טיהיו טוות עם הטס יעטה
כן . דמאחר דאפשר לתקוני לא נוקרי דיעזד (מג"א צ"ס
סאלון מהר"י מפוחל) וכתפילין ומחזות טאי אפשר לעשות
כן ומטוס טלא כסדרן . אם יט צקופי טורות העליונות
אותיות טיוכל למטק כגון צ"י ד"י ר"י ינוטק אותן להטוותן
עם הטס (פרמ"ג ומה"ש וע"ל ס"י ע"י טק"ה מה טלריכין
ליחגר צוטיכת טז"י) ולא לא כתב עוד רק טורה אחת
וצטורה טק"ה נטק את הטס חוץ לטיעה יעטה טרטוט
אחר טוה עם הטס וצטביל טורה אחת הראטונה אין
קפידא (פרמ"ג) : (יג) כשר . הטז"י צצד"ה הציא טטוי
הרמזים טהורה להחליף את היריעה . וצ"י מלאכת טוים
לרד לומר דלא כתב כן חל"ל להורחא טעה למוגדר מילתא .
טצחיצורו לא כתב דין זה כלל צע"כ חטו לריכין לומר אחת מטהי אלה . או דמ"ש צטטובה לא היה חל"ל להורחא טעה .
או טהטטובה היה כתב צילדותו וצחיצורו צזקטותו חזר צו . וכמו"ט הרטצ"ח הוצא צצ"י ס"י רע"ע טצטטוי כתב
דמותר לקרות צק"ה הפסול וצחיצורו צזקטותו חזר צו : (יד) וגם זה ככון . צירוטלמי הכותב את הטס חל"י מלך
ישראל טור"ל צטלומו לא יטיצנו היה כותב צ"י וגי טמות הר"י מופסיק ציטיהס ומטיצ . ופי' הכ"י כגון טהניח ציריעה
טמות רבים טלא רלה לכתבס ומפי טלא היה טהור וצ"ל לכתבס עטה צנה אחת . והצ"י מציא מ"ש וטהריח"ס כי ונהך
ירטלמי מוכח דכל הטמות טליכס מוחקים לריכין כתיבה לטויה דאי חמרת דח"ל חל"ל לטס הוי"ה צלצד חנה מלאכו
גי טמות הוי"ה קטוכיס (וכ"ל דליהא צירוטלמי כגון חל חלקיס הי כתב צצרי"י דהיא הגי"ה מוחכס ח"י) וכתב על זה
הצ"י דלח מוטס רח"י כ"כ דאפשר לפרט כמ"ש הכ"י (וע"י צצרי"י טכתב דלדינא גם הכ"י מודה להריח"ס דכל הטמות
לריכין כתיבה לטויה . חל"ל כמנטעס אחר לא כוחח ל"י לפרט כהריח"ס ע"ש) והנה מודל"ל כוחח ל"י להריח"ס לפרט
כהכ"י . לכחורה י"ל מוטוס דכ"ל דאיכו ככון לעטות כן לרלב אה הטמות הקדטות ולכתבן חח"כ . חמכס י"ל לפע"ד
דגס הריח"ס מודה דטפ"ר דני למיעזד כמ"ש הכ"י . חל"ל דלא כיה"ל ל"י לפרט צהכי הירטלמי דקאמר הר"י מופסיק
ציטיהס ומטיצ טלוס . וא"י צדכותב טמות טליכס קטוכיס פטיט"ל ל"י דמותר להפסיק לכל דצר דכיון טליכס קטוכיס
צחורה אין טוס טצרה לטקור להפסקה . טהרי חס כותב כסדר צע"כ טהוא מופסיק ציטיהס . וצע"כ דמייירי צכותב
טמות הקטוכיס :

נחיצט) (י) וגורד עדיף ממוחק (אם לכתוב את הטס
על המטלית ע"י ס"י י"ח סע"י י"ג) :
מז אותיות השם וגם הנמטלין לאחריו . לכתחלה
צריכין שיהיו כולם בתוך הדף (יא) ולא יצא
מהם כלל חוץ לדף (יב) ובדיעבד (יג) כשר :
יז יש אומרים שיש להדר שלא לכתוב את השם
בסוף העמוד (צ"י צ"ס טהממ"י) ואם נקל לו
יעשה כן . אבל אין להאריך או לדחוק את האותיות
בשביל זה . ומוב יותר שיהא השם בסוף מלדחוק
או להרחיב את האותיות (ניח חטרן) :

יח יש סופרים זהירים שלא לכתוב שם קודש
בלי טהרת הגוף וככון הוא . ולפעמים משום
זה כותבין יריעה שלמה ומניחין פנוי מקום השמות
לכתבן אח"כ לכשיטבלו במקוה טהרה (יד) וגם
זה נכון . אך לעשות כן בכל הסי"ת יש לחוש
מחמת שבל הכתב נחישן קצת והשמות יהיו בכתב
חדש יהי נראה כמנומר . ואין לעשות כן (ע"י צ"י
מלא"ש כלל ע"י ס"ק ל"צ) :

י"א איסור מחיקת השם . ובו י"ח סעיפים :

א כתיב בעבו"ם ואבדתם את שמם מן המקום
ההוא וכתיב בתר"י לא תעשון כן לה' אלהיכם .
אמרו רז"ל מבאן (א) אזהרה למוחק את השם .
שאם

והציא קטוכין לזה מסי גר"ר . ולפע"ד צלח"ה מלאחר
או טהטטובה היה כתב צילדותו וצחיצורו צזקטותו חזר צו . וכמו"ט הרטצ"ח הוצא צצ"י ס"י רע"ע טצטטוי כתב
דמותר לקרות צק"ה הפסול וצחיצורו צזקטותו חזר צו : (יד) וגם זה ככון . צירוטלמי הכותב את הטס חל"י מלך
ישראל טור"ל צטלומו לא יטיצנו היה כותב צ"י וגי טמות הר"י מופסיק ציטיהס ומטיצ . ופי' הכ"י כגון טהניח ציריעה
טמות רבים טלא רלה לכתבס ומפי טלא היה טהור וצ"ל לכתבס עטה צנה אחת . והצ"י מציא מ"ש וטהריח"ס כי ונהך
ירטלמי מוכח דכל הטמות טליכס מוחקים לריכין כתיבה לטויה דאי חמרת דח"ל חל"ל לטס הוי"ה צלצד חנה מלאכו
גי טמות הוי"ה קטוכיס (וכ"ל דליהא צירוטלמי כגון חל חלקיס הי כתב צצרי"י דהיא הגי"ה מוחכס ח"י) וכתב על זה
הצ"י דלח מוטס רח"י כ"כ דאפשר לפרט כמ"ש הכ"י (וע"י צצרי"י טכתב דלדינא גם הכ"י מודה להריח"ס דכל הטמות
לריכין כתיבה לטויה . חל"ל כמנטעס אחר לא כוחח ל"י לפרט כהריח"ס ע"ש) והנה מודל"ל כוחח ל"י להריח"ס לפרט
כהכ"י . לכחורה י"ל מוטוס דכ"ל דאיכו ככון לעטות כן לרלב אה הטמות הקדטות ולכתבן חח"כ . חמכס י"ל לפע"ד
דגס הריח"ס מודה דטפ"ר דני למיעזד כמ"ש הכ"י . חל"ל דלא כיה"ל ל"י לפרט צהכי הירטלמי דקאמר הר"י מופסיק
ציטיהס ומטיצ טלוס . וא"י צדכותב טמות טליכס קטוכיס פטיט"ל ל"י דמותר להפסיק לכל דצר דכיון טליכס קטוכיס
צחורה אין טוס טצרה לטקור להפסקה . טהרי חס כותב כסדר צע"כ טהוא מופסיק ציטיהס . וצע"כ דמייירי צכותב
טמות הקטוכיס :

אזהרה למוחק את השם . חז"ל גרס ונהיקה מוצאר צוק"י טצת דף ק"כ דמותר . ומדכתיב לא
העשון וגו' עט"ה הוא דאקור גהמחא טרי . וצתעצ"ן ח"ח ס"י צ"י כתב דדוקא חמס טה"י הטס
כטוב

דף כ"ז . וע"ע בתעצין ח"ח סוף ס"י קכ"ו וז' שתנא
זזה על הרמזים : (י) וגורד עדיף ממוחק . כתב הש"ך
דעדיף עפי לכתבו על מקום הגרד או על מקום הנוחק
ומלכות אחרו . חז"ל צ"י צרכי יוסף כתב כי מדברי
הרמזים משמע דעדיף עפי לכתבו ומלכותו על מקום
הנוחק או על מקום הגרד . ע"ש שהאר"י קל"ח . חז"ל
ספרי רידן לא כהיגי לכתוב טוס חיצה . ולא כ"ש צ"ס
ש"ש לעשות כדברי הש"ך : (יא) ולא ילא מהס כלל חוץ
לדף . זהו לשון הש"ע . ומשמע מזה דאפי' נוקלת האות
לא ילא חוץ לדף . חז"ל הפרמ"ג כתב וז"ל . הכה דוקא
אות טלס חוץ לטיעה ואפשר רוצו ככולו חז"ל ונקלת האות
לית לן זה (וע"ש עוד במלת חלקך עמ"ש ח"י"ה צ"י
י"ח קק"ה) ומציא טהלבוט כתב אר"ח אח"ח אלנא ונקלת
לית לן זה : (יב) וצדיעזד כשר . אך אם אפשר לתקן
דהיינו לגרוד קופי טעורות העליונות (אם אין טס טס
קודש) ולנוטק את האותיות טיהיו טוות עם הטס יעטה
כן . דמאחר דאפשר לתקוני לא נוקרי דיעזד (מג"א צ"ס
סאלון מהר"י מפוחל) וכתפילין ומחזות טאי אפשר לעשות
כן ומטוס טלא כסדרן . אם יט צקופי טורות העליונות
אותיות טיוכל למטק כגון צ"י ד"י ר"י ינוטק אותן להטוותן
עם הטס (פרמ"ג ומה"ש וע"ל ס"י ע"י טק"ה מה טלריכין
ליחגר צוטיכת טז"י) ולא לא כתב עוד רק טורה אחת
וצטורה טק"ה נטק את הטס חוץ לטיעה יעטה טרטוט
אחר טוה עם הטס וצטביל טורה אחת הראטונה אין
קפידא (פרמ"ג) : (יג) כשר . הטז"י צצד"ה הציא טטוי
הרמזים טהורה להחליף את היריעה . וצ"י מלאכת טוים
לרד לומר דלא כתב כן חל"ל להורחא טעה למוגדר מילתא .
טצחיצורו לא כתב דין זה כלל צע"כ חטו לריכין לומר אחת מטהי אלה . או דמ"ש צטטובה לא היה חל"ל להורחא טעה .
או טהטטובה היה כתב צילדותו וצחיצורו צזקטותו חזר צו . וכמו"ט הרטצ"ח הוצא צצ"י ס"י רע"ע טצטטוי כתב
דמותר לקרות צק"ה הפסול וצחיצורו צזקטותו חזר צו : (יד) וגם זה ככון . צירוטלמי הכותב את הטס חל"י מלך
ישראל טור"ל צטלומו לא יטיצנו היה כותב צ"י וגי טמות הר"י מופסיק ציטיהס ומטיצ . ופי' הכ"י כגון טהניח ציריעה
טמות רבים טלא רלה לכתבס ומפי טלא היה טהור וצ"ל לכתבס עטה צנה אחת . והצ"י מציא מ"ש וטהריח"ס כי ונהך
ירטלמי מוכח דכל הטמות טליכס מוחקים לריכין כתיבה לטויה דאי חמרת דח"ל חל"ל לטס הוי"ה צלצד חנה מלאכו
גי טמות הוי"ה קטוכיס (וכ"ל דליהא צירוטלמי כגון חל חלקיס הי כתב צצרי"י דהיא הגי"ה מוחכס ח"י) וכתב על זה
הצ"י דלח מוטס רח"י כ"כ דאפשר לפרט כמ"ש הכ"י (וע"י צצרי"י טכתב דלדינא גם הכ"י מודה להריח"ס דכל הטמות
לריכין כתיבה לטויה . חל"ל כמנטעס אחר לא כוחח ל"י לפרט כהריח"ס ע"ש) והנה מודל"ל כוחח ל"י להריח"ס לפרט
כהכ"י . לכחורה י"ל מוטוס דכ"ל דאיכו ככון לעטות כן לרלב אה הטמות הקדטות ולכתבן חח"כ . חמכס י"ל לפע"ד
דגס הריח"ס מודה דטפ"ר דני למיעזד כמ"ש הכ"י . חל"ל דלא כיה"ל ל"י לפרט צהכי הירטלמי דקאמר הר"י מופסיק
ציטיהס ומטיצ טלוס . וא"י צדכותב טמות טליכס קטוכיס פטיט"ל ל"י דמותר להפסיק לכל דצר דכיון טליכס קטוכיס
צחורה אין טוס טצרה לטקור להפסקה . טהרי חס כותב כסדר צע"כ טהוא מופסיק ציטיהס . וצע"כ דמייירי צכותב
טמות הקטוכיס :

אזהרה למוחק את השם . חז"ל גרס ונהיקה מוצאר צוק"י טצת דף ק"כ דמותר . ומדכתיב לא
העשון וגו' עט"ה הוא דאקור גהמחא טרי . וצתעצ"ן ח"ח ס"י צ"י כתב דדוקא חמס טה"י הטס
כטוב

כתוב על צפרו שהוא בלתי עומד להחזיק גרמא שרי
 ולא צמקום אחר . אצל צלנטי הגבורים ר"פ ארבע וייתום
 כתב לחלק דכספיה ללורך אז גרם וחיקה מותר אצל
 שלא ללורך אקור ע"ש . ועי' טו"ת ארי"ח סי' י"ז . וצ"ל
 כקא רחמים וי"ס פ"ה הל' י"ג האריך צ"ה : וראיתי צ"ל
 טוב ע"ש ודעת קס"י ר"ט כהנ' להוכיח דוחיקה השם
 אפי' ע"י גרמא צעלמא אקור ונחא דאיתא צומס' סכה דף
 כ"ג צעמ' סכרה דוד ש"חין קפח חסומא וצעי למשטפא
 עלמא אמר דוד וי' איכא דידע אי שרי למכתב שם
 אחספא וכפדיה צתהומא ונחא וכו' . והרי דוד לא היה

(ב) שאם מחק אפי' אות אחת מן השמות הקדושים
 והמפורים שנקרא בהם הקב"ה (שיחזרו צע"י ה')
 דרי הוא עובר בלאו מן התורה וחייב מלקות . אם
 נמחק מקצת השם מאליו או ע"י אדם שונג או מויד
 אפי' אסור למחוק את הנשאר (אני זוכה) ;
 אפי' שם (ג) שנכתב במעות שכתבו במקום
 שאין מקומו . ואפי' כתבו שלא לשם קדושה
 (ע' חקירה י"ג) ואפי' נעשה ע"י (ד) חק תוכות דלא
 הו'

מחוק רק המים ומחוק והו' רק גרמא ולא עפ"י"כ היה אסור לולי הק"ו . ולפעד"כ דעם לא הו' גרמא אלא מעשה
 צדיק . וכמ"ש הר"ן צ"ל כל כתבי זהא דאמר ר' ישעיהאל על האי גברא דשקטן לצרכות צומס גדול עורס האחרון
 יותר מן הראשון . מפני שאזכרן צדיק . ועוד כראה לפע"ד כי לכתוב לכתובלם שם על דעת לאזכרו ע"י גרמא .
 זהא אינו גרמא אלא עשיה ונחש . והיינו דשאל דוד אי שרי למכתב"צ ע"י וכו' : (ב) שאם מוחק וכו' . בחשצ"ן
 חייב ס"י קל"ג כתב ח"ל כיון שהוא (הס"ת) כל כך ישן והולך לימחק ולהעביר דיו על המחוק הוא ונחשו יגזו
 כמו שאמרו צ"ל השולח (אולי ל"ל תניזקין) ולהעביר עליו קולמוס וקדש"י הו"ל ונחשו ועוד יש לאקור להעביר דיו
 על השם דקיימל דכתב ע"ג כתב חייב ונחש מוחק התחחון וכן כתבתי בחשצ"ה צ"ל חשצ"ה הראשון צ"ל קכ"ז
 עכ"ל . ותמיהי מאלה כי ע"ס צח"א ס"י קכ"ז כתב כן לענין כתב אזכרה צהנ' דאקור להעביר עליו דיו ונחש דהו'
 נחוק כתב התחחון דהו' כמו דיו ע"ג סיקרא (בניעין דף י"ט) אצל דיו ע"ג דיו איתא ע"ס להדיא דלא הו' מוחק
 את התחחון . אלא דלכאורה אף אם כאמר דמחוק מוחק ליכא צועביר דיו ע"ג דיו וי"ו יש לעיין זהא דאמרי
 רצק לרי יהודה (ביעין דף כ"י) אין השם מן המוצמר וקאמר רב אחא זר יעקב עעו"י ונחש דבעינין זא"ו . ופ"י
 המג"א (צ"ל ל"ג סק"ז) דהיינו ונחש דמייחזי כמחשו (עו"ש צ"ל ג' סק"ז) ולפ"י אקור להעביר דיו אפי' על
 ע"ס אי' . ואף דאין לא קיימל כרצ אחא זר יעקב . וי"ו הרי רצק קאמרי הכי לרי יהודה (כדאיתא צירושלני
 פ' הצונה וע"ש בחידושי הרשב"א) וא"כ עכ"פ יש ללמוד ונחש דלרצקן אקור להעביר דיו ע"ג השם אף שכבר
 נכתב צהכטר צדיו ונחש דמייחזי כמחשו . אונסם צח"א דברי המג"א צהא אינן מוכרחין לומר דעומא ונחש
 ממומר (ע"ש צפרו"ג) והא דאמרי' ונחש זא"ו י"ל היינו שאין זהא כבוד השם . להיות נכתב ע"ג ע"ס שהוא חול .
 וגם לפ"ד המג"א יש לרחות ולומר דשאינו החס ונחש דאפשר לנחשו ולכתוב את השם מחדש . ולכן קאמרי
 דאינו מן המוצמר להעביר עליו קולמוס . אצל צמקום אחר שככתב השם צקדושה ונתקלקלה קלת דהו' י"ל
 דמותר לחקו צהעצרת קולמוס . וכראה לפע"ד ראי' להחיר מוצרי הר"ש צחשצ"ה ונחש צח"א דאיתא שכתב דאיתא
 והפירדן אינו לריך אח"כ להעביר עליהן קולמוס לקדשן (והוא לקונן ס"י י"ג סע"י ט"ו) ונחש דאינו לריך אצל
 אם הוא רולה מותר (ע"י פתחי תשובה ס"י רע"ו סק"ו ונ"ש דבעינין השם כקדשן עו"ש א"ה צח"ה י")
 שזב ראיתי צמ"ק ארי"ח ס"י אי' שהציא ג"כ ראי' זהא לרחות דברי האוסר ונחש חלילה ע"ש . וע"ע ע"ס צח"ק
 אהע"ז ס"י פ"ה : (ג) בככתב צעעות וכו' . זה פשוט מאלה ומוכח ונ"ש פ"ה הכותב ע"ס של שני שמות של
 קורט ונקיים את הראשון ומעכב את האחרון וכו' . הרי בי אף שהשם השני כתבו צעעות ושלל צמקום וי"ו
 אינו נמחק אלא מעכבו . וכן צממה וקומוס שצומס מוכח זהא . והצ"י צד"ה מציא כתוב צח"ה כתב רצינו
 קעדיה הכנ"ים אם עעה צהם הסופר וכתבן שלא צמקום מוחקין וכו' עכ"ל . ומוכח דאם עעה הסופר צהם
 וכתבו שלא צמקום אינו נמחק . וכן מוכח מהרבה פוסקים ובעלי תשובות . ולא הולכתי לכתוב זהא אלא
 מפני שראיתי לוי ששנה צהא : (ד) חק תוכות וכו' . כ"כ צתקו רמז"ע ס"י ל"ו וכן היה פשוט לצעל אמות
 יאיר צ"ל צח"ה . והרי מוחס הו' ח"ת . וכן הורה ע"ס צמ"צ ע"ש . וכן פשוט הדבר צהרבה פוסקים
 וצמ"ה . אך צ"ל ע"י יעקב (אשר לא ראה דצ"י רמז"ע) כתב להחיר צח"ה ויפה השיג עליו צעל ונלכת
 שומס כ"י . וכתב עוד ח"ל ועוד הקצרה מנדרת לדצריהם (קל הנוקלין) דאנו צח"ה מוחקת השם מינת
 כתיבה מאלה צו עד שמוצע החקוק ע"י חק תוכות לא תצטון כן להי' חלוקים כתיב וצ"ל שככתב השם פ"י
 דיו אי' לכתב צין נעשה ע"י ח"ת הכל אקור צח"ה עכ"ל וכו' . ואני מוסק ואומר כי מנחש דקרא מוחק

לחוק

לשבת הסופר

קסת הסופר יא

Handwritten notes at the top center of the page.

חיי כתב לענף ס'ית ת'יו. ואפי' אינו בכתב אשורית
אלא (ה) בכתב נכריי ואפי' נעשה ע"י תפירה או
אריגה או במיני צבעונים יידיה באיזה אופן שידי' (ו)
ועל כל דבר שידי' בכל מקום שהוא. כל שנעשה
בכוונת

לאיפור שהרי הוא חומר ופסילי אלתיסה תגדעון ולחדתם
את שום מן המוקס ההוא. והרי הפסילים חק תוכות הן
שחין עושין מעשה צבוק הלורה אלף שפוסלין מן הלרדין
והלורה מניחל נמלחה. ועל זה חמר קרא לגדען ולחצר
את שום שלא יהא זכר למו. וסמך ל"י לא תעשון כן להי'
אלתיכס. ומנחה להדיח דגס טס שנעשה ע"י ח"ת

ק ק ק

המחצדו עוצר בלאו (ודברי הגלון מהרע"ק ח"ג ז"ל בתשוב' סנדפס' בחידוש'י לחו"ח ק"י ל"צ קע"י י"ז כפלאו
מוזכ'י). (וג"ל סק"ט): וראית'י צפי שנות חיים שו"ת סת"ס ק"י כ"ז ומעשה צפ"ת שצטס הו"י"ה צ"ס כמחק
רגל יימי של הי"ד וגם רגל הו"י"ו מוחק. והסופר טצח לתקן טעה ומשך את רגל הי"ד בחצטו כי הוא
מתקן את הו"י"ו. וגם את הו"י"ו תיקן כך. ואלתיכ כזרותו את קלקלתו גרד את הרגל מן הי"ד. והנה היא
י"ד ע"י חק הוכות. ולרד טפ צמחה קולות. וצמח"ת כל דברי דברי תימה הן. תחלה ע"ש דסס הנעשה
ע"י ח"ת מותר צמחיקה. הנה צמלה דעתו כגד דעת רוב גדולי הסופקים האוקרים. ומה שכלד מנכה אין אדם
אוקר דבר שאינו שלו. צמח"ת לא קרצ זה אל זה כוונת מנחה חנפי. ועוד לרד לעשות מן הי"ד שזאת וי"ו
ולמחקה חח"כ. ועוד לרד לעשות ע"י גרמח כו"ש צפי צית חפרים ק"י ס"ח. וכך העלה להלכה וכתב דליתר
שאלת יעשה תחלה מן הי"ד וי"ו פאשר היי ומעיקרא ואלתיכ יומחקה ע"י גרמח. וקיים דו"צ וכחון. וצמח"ת
זו היא שגיאה גדולה ונאור. חצל צרור ופשוט שהעושה מן הי"ד שזאת וי"ו הוא חייב מלקות. כי מה לי
אם נמחה צמים וכדומה ומה לי אם נוקלקלה צדי. ועוד צרור ופשוט שאם עבר ועשה כן אזי חח"כ מותרין
למחקה להדיח (ולא לריכין כלל לגרמח) צהרי כזר ח"כפה י"ד ללא וי"ו. וצמח"ת גרמח ע"ש צ"ח. והדבר לנ"ג:
(ה) צכתו נכרי. צפי ואלתיכ כחצ ה"ל אלף צממות הכתובים צלשון הקודש וצכתו אשורי לצד הדין בן אלף
גם צכל הלשונות וצכל הכתיבות. צ"י צצד"ה ק"י רע"ו וצתשו פמ"ח ח"ח ק"י מ"ה וצמגדל עו דף ס"ה.
ודברי הש"ך צה"ל ומעון תמוהים עכ"ל. והנה ז"ל הש"ך צה"ל ומעון ק"י קע"ט ק"ק י"ח חצל השם צלשון הקודש
הוא טס חצל צלשון חול. חינו טס כלל והגע עלמך. דהא מותר למחוק טס שכתב צלשון חול כגון גאלע צלשון
חשכנו או צוב צלשון פולין ורוסיא וכחל צה עכ"ל. ולא אדע צמה הם דצריי המוחים. והרי כן מוכח גם
דעת הרמזים ז"ל צה"ל סנהדרין פ' כ"ו הל' ג' שכתב ח"ל הוא חייב אם קלל צכל הכתיים כך אם
קלל צכל לשון חייב שהשמות שקוראין צהם הגוים להקצ"ה הרי הן ככל הכתיים. עכ"ל (וע"ש צמגדל עו) וכ"כ
המור צמשן הושפטו ק"י כ"ז. הרי כי לשון העכו"ם חינו חלף ככני. וחינו צכלל איפור ומחיקה. ומ"ש צפי
והלתיכ צטס הצ"י צצד"ה. הנה זהו לשונו. כתוב צח"ת לא שכל חס ככתב צכתיה גסה או צכתיה משקי'
או חפי' צכתיה גוים או מלייורים צמשי ע"י תפירה חפור למחוק עכ"ל. הרי כי לא הזכיר חלף כתיבת גוים
חצל לא לשון הגוים. וכוחתו שאם ככתב צחותיות שפותצין צהן הגוים. ונקרא צלשון הקודש (כגון EIL) חפור
למחוק. וגם צתשו פמ"ח צה"ל חירי. שהרי גם הוא וצי"ח רח"י מדברי חל"ה. וכן מוכח טס לשון
השאלה. ומ"ש לשון כוחתו שכתבו צחותיות שפותצין צהם לשונם. חצל היו נקראין כמו צלשון הקודש.
חך צמגדל עו (להגלון מהרע"ק ז"ל צחלק. חולר הטוב. פכה צ' חות י") הוא ז"ל כהצ לחפור צכל ענין ח"ל
ואפי' השם שקורין העכו"ם כגון דיחו צלעו גאלע צח"ח חפור למחוק חס כתבו צני חרס עכ"ל. חצל לא ידענא
מחין חול"ח חלף. והרי הש"ך כתב צהדיח להיטוד. וגם מן הרמזים מוכח כהש"ך מ"ש. וחול"ה גם חלף ז"ל
לא חמר דחפור למחוק חלף כשהוא שלא לרוד. דגם הכתיים חין וחירין למחוק חלף כשהוא לרוד חיקון
סרלקמן ק"ה. והש"ך דיכח קחמר וקוטטא קאצר. ועגבים חין דצריי תמוהים: (ו) ועל כל דבר צה"י. צפי
מנחה חיקון מל"ה חק"ר צטס שכתב על עור צהמה עמחה כיון שכתב טס צחפור חס. ומותרין למחוק
או לא. וכתב דחפור כתיבת טס על עור צהמה עמחה הוא וצכתיו למען תהיה פורת ה' צפי. דמחונע
דהמורה הקפידה דחורת ה' י"ה בכתב דוקא על המותר צפי. והציח חלף הידועלמי שהציח חכ"מ פ"ג ומה"י
קוטה ח"ח כן צמוע חומר חין כוחצין (פ' קוטה) על עור צהמה עמחה ח"ר צמועון מכוון דלמחיקה חלף למה
לא יכתוב ח"ח גר"ש. חומר כחין דצרי ר"ח מדברי חלף דלמח חמרה חינו שחת וכחלף השם גנזו על עור.
צמחה עמחה ע"כ (גם חח"כ) צמס' קוטה דף י"ז ע"כ חציחו ירושלמי זה) וכתב דלכחורה י"ס רח"י מנחן דחפי'
בכתב על פה צהמה עמחה חינו כמחק דח"כ חס חומר חינו שחת למחוק. וצוב דח"ה דחל"ה חס שכתב

בכחות השם דהיינו (ז) שהכותבו או העושה אותה ידע שזהו שמו של הקב"ה כל המקלקל את אהת ממנו עובר בלאו וחייב מלקות :

ג. אמילו אינו מקלקל את האות שבשם אלא (ח) שחותך אות א' שלם מן השם גם זאת בכלל מחיקה היא כיון שהשם נחסר ע"י :

ד. אמילו נקידה אחת דקה (ט) כל שהוא אסור למחוק מן השם . לכן אם נון או כ"ף פשוטה דיבוקה לאות אחת מן השם המכוון תחתיו . כשהוא מחד את הגל להפרידם וזהו שלא יגע הסכין בנקודה האחרונה הדיבוקה . אלא יניח משהו להתרחק מגרדת השם (הרומע) ואם נמא שיעור או חלב על השם אל יסירוהו בצפורן מן יתקלקל קצת מן השם עמו . כיצד יעשה יחמם היטב את הגויל מבחוץ נגד הנטיפה ויוסר בלי דיבוק מן הכתב (סגל אפרים) :

ה. עשרה שמות הקדושות הן . שם ההידי . ושם אדנות . אל . אלוה . אלהי . אלהים . שדי . צבאות . יה . אהיה . אבל שאר הבינויין שמשבחין בהן את הקב"ה כגון הגדול הגבור והנורא הנאמן האדיר וחוק האמין העיוזו חנון ורחום קנא ארך אפים ורב חסד הרי הן כשאר כתבי קודש ומותר למחוקן לצורך תיקון שאינן משמעותי אלא על שם פעולותיו :

ו. (יא) כתב אל מאלהים (יב) יה מהשם הויה אינו

זהו יסור לנחיקה אולא . ולפע"ד זהו דוחק . גם מ"ש דמיס חיקור כתיבת השם על עור צהמה עומא הוא מוסס דכתיב למען הה"י תורת ה' צפיק . לא מהירא לפע"ד דהא לגופי' חילטורך . ועיקר הענין כראה מוקוס כבוד-שמו ית' . ואין ספק לפע"ד דגם על כרעי המעטה וכדוונה בכל מוקוס שהוא בזיון חיקור לכתיב את השם ומי"ע אם עבר וכתיבו חיקור למחוקו (עירוכין דף ו') וכן על צמר אדם ודאי דחיקור לכתיב את השם דלדס עמיד לירקב ומי"ע אם עבר וכתיבו חיקור למחוקו (שבת דף ק"ב) וגם וולד הסבירא כראה לפע"ד פשוט דאף אם היה כתוב על עור צהמה עומא כל המוחקו לוקה : (ז) שהכותבו וכו' . עמי"ש בחקירה " כי לפע"ד כראה דלפי"י אם הכותבו או העושה אותו היה קטן כל שידע שזהו שמו של הקב"ה האקלקלו עובר בלאו : (ח) שחותך וכו' . דבר זה פשוט בסבירא . וכן מוכח מדברי החו"י ק"י ע"ז צטענת של פראים ע"ש . וסוד רחיתי סכ"כ גם צפי' מל"ש צסס הסי' בן המלך ק"י ע"ג : (ט) כל שהוא . הרומע כתב הענין מוסס דחלי שיעור חיקור מן התורה (ועמי"ש ח"י"ה בחקירה י"ד) אלל צנו"צ תכניא ק"י קסי"ט כתב הענין מוקוס דלא גרע מהכטפל להשם . ולפי דבריו לכאורה צכטפלין י"ס להסיר לגרוד קלת מן האות . כי טפפל לכטפל לא שמועטו . ול"ע : סוד רחיתי צפרומי ק"י ל"ב ח"א ס"ק מ"ז כתב וז"ל ובמלת חלקיך שמוקלת הגב יולא חוץ למה לן לגרוד הגב קלת חצי"ג דמוחק ליכא כל שטרות אורח נשאר עי"ד רעיו ומי"ע למה לן עכ"ל . הנה פסטיית לשונו משמע דלפי"י באות מן השם גופי"י כל שטרות האות נשאר ליכא מוקוס וחיקה . והא ודאי ליכא . אלל גם

צכטפל לפע"ד ק"ע : (י) עשרה שמוות וכו' . בן הוא בציצות דרי' כהן פרק ל"ד ע"ש . ולכוסחא הויה קשה דצפרטון למה מולא אחד עטר . ועוד קשה דחטב קלת עם נטפלין ולא כולם . וכראה דמי"ס י"ס טס ובמוקוס חלקיך חלקיכם ל"ב חלקי . וזהכי עטר קדושות הן : (יא) כתב אל מאלהים וכו' . צפי' שנות חיים סו"ת סת"ס ק"י פ"ט ומעשה צנוקסם טס חלקים טעה הסופר והתחיל לכתיב טס אי"ה צ"ה ולאחר שכתב אותיות י"ה כזכר ולא כתב יתרה . והסי' דמן הרין הויה מותר למחוקו כיון שכתב צנועות חין צו קדושה וכמי"ש סז"י צסס התשב"ן דהוי כמקדים צמלי' מוויין למוצח . וכתב עוד דכדון זה קיל יותר דאף דלמורי"י הויה מהו"ה חינו מוחק זהו אם פכתב צנוקסו חראוי דלוליין צחר ומעשה וצמטסה הרי י"ס בלאו טס צפ"ע . אלל צנוקסם שאינו מוקומו חף אם מותר דסס שכתב צנועות חין למחוקו דצחר המחצב חוליין ומי"ע אם לא גמרו ודאי מותר למחוקו דממי"כ אם בלך צחר המעשה הרי מוקומו מוכח דהוי טעות ואינו סייד כאן והוי מוקדי"ט צמי"ע למוצח ואם צחר ומחצב חוליין הרי לא כוון לשם י"ה ולא כהקיים ומחצבו לכן מותר למחוקו מדיכא . אלו דבריו . ולא נהירא כלל . סכה מי"ש דסס שכתב צנועות הוי כמקדים צמי"ע למוצח . ליכא . דהתשב"ן . לא אמר זהה אלל צסס שהוא חול . ולא צסס שהוא בלעזת קודש אלל שכתב צנועות קלא צנוקומו . ואדרבא העי"ז צפי' רעיון סקי"צ למד מדברי תשב"ן אלו דסס שהוא קודש חף שכתב צנועות חיקור למחוקו ע"ש . גם מי"ש צנוקסם וצמטסה . איס מוצן כלל . דפטיטא ד"ס כאן ומחצבה ומעשה . ופטיטא דחבורין למחוקו . וממילא גם העלה שכתבה סמיה לגרוד חיה חיצנה לפכ"ז ולהכניס אותיות אל"ה ללכף חליהן סייד ולעשות מן הסי"א מי"ס סיה"י טס חלקים כראה ל"א קלה עונת ה"א . כי צמה שהוא עושה מן הסי"א מי"ס הרי הוא מוחק ואיכורא קעביד ; ע"י מוצ"ת ח"ד פ"י קפ"ח :

(יג) אינו נמחק כיון שהן שמות במקום אחד . אבל אם כתב ש"ד משדי צ"ב מצבאות נמחק. ולא דוקא צ"ב אלא כל שלא גמר את השם נמחק (ריטצ"א וגם צו"ס איתא לזא מצבאות) וא"ד מאדני וא"ה מאדיה ו"א דנמחק ו"א דאינו נמחק . ויש להחמיר . והשם שכותבים בסידורים בי וידיון ווא"ו על גביהן מותר למחוק אם הוא לצורך גדול :

א. אותיות הנמשלות להשמות לפנייהם כגון למ"ד מן לה' בי מן כה' (יד) מותר למחוק אותן . אבל האותיות הנמשלות לאחריהן כגון ד' של אלקדך וכו"ם של אלקיכם (מו) אסורים לימחק מפני שכבר קדשם השם (מו) ואפי' אם אינם שייכים במקום הזה

הוא כנפלה ה"א ראשונה או כנפלה ה"א שנייה וכו' . והנה הא דל"ה רמ"ל דכל אות שנכתב לאחר הטעות אין עליו קדושה ומותר למחוק אותה וכו"ם צנלמו נשניה לר"ך לכתוב את השם וכן כוון ועשה וכתב יהודה דמותר למחוק את ה"א (וכו"ם צ"ב בני יונה) ועשה צנלמו אם כפל ה"א הראשונה שפיר כתב לר"ך ל"ג כל השם כי אף שמותר לו למחוק ה"א . שהוסיף וגם ו"ה ולא ישאר רק ו"ה וי"ו כיון שהוא נמחק את ה"א זאת כנפלה בכוונה או לא . אסור למחוק משום ד"ה מהשם אינו נמחקין . וגם להשאירה אי אפשר דמנח לא כנפלה בכוונה לכן יגור . אבל אם כפל את הו"ו אמאי יגור כולו . ימחק הו"ו היתרה והה"א האחרונה שנכתבו לאחר הטעות . וימחק גם את הו"ו הראשונה וישארו ו"ה בקדושתן ויוסיף

עליהם ו"ה ח"ו רמ"ל דגם ככתב יה"ו מהשם אין הו"ו נמחקת: ורמ"ת צ"ב סו"ת חיים סו"ת סת"ס ק"י ו"ה שהסכים עם עם הסו"ת לתתיר נמחקת הו"ו . ולפע"ד לא כה"ל . והטובתה שכתב עם ון הש"ס בקל יש לרמות ואין להאריך . וע"ש צ"ח הרע"ב"א : (יג) אינו נמחק . כראה לפע"ד דמדלוריתתא הוא . וכן מוכח מלשון הרמב"ם שכתב ו"ה ו"ה אינו נמחק וא"ל"ה יה שהוא עם צפ"ע . ונשנוע דל"ה מאלקים ו"ה ו"ה שוים לשם יה . וכן כראה מהגמרא ש"כ ו"ל ו"ה ו"ה לא דני לז"ב מצבאות דאין חייבין עליו וכו' . ונשנוע דעל ו"ה ו"ה חייבים . וכן יש ללמוד מדברי הרמב"ם (שהצאתי בחקירה ט"ו) שכתב דהקדושה אינה משתלמת אלא לבקוף או צס קטן ומשם גדול וכו' . ונשנוע דזוה בגמרה הקדושה פונו צס גדול . וע"ל ס"ק י" : (יד) מותר למחוק אותן . עמ"ש בחקירה י' דכראה שאפי' אם נכתבו לאחר שכבר נכתב השם וי"ו נמחקין : (טו) אסורים למחוק וכו' . כתב

הנ"ל צ"ב רע"ו סק"ד דזהו רק מדרבנן . וכן הסכימו האחרונים ז"ל . עי' נוצ"ק יו"ד ק"י ע"ו בדברי הסו"ת והסכים עמו עם גם הרמ"ב . וצ"ב אור החיים פ' ראה כתב רמ"ל ואומר אלדיכים רמז ל"ב שנשפלו לאל"ה . ונ"ש רמז"ס שאינו לוקה אלא על אותיות השם כיון שאין הדבר מפורש בפירוש בכתוב אינו לוקה עליו עכ"ל . לכאורה כראה כוונתו דעכ"ס איסורא דא"י איכא . ואמנם אם זהו רמז תקשה ונאי עמונא דתיק דגם הנשפל לאחריו נמחק . ונמחקתה לפע"ד דגם לאחרים אינו אלא אסומתה צנלמו : ויש לראות אם האותיות הנמשלות נשפלו ע"י חק הוכות . ונמחקתה לי דלא טבא . דכל דקרון רבנן בעין דא"י תקון . וכסא שאותיות גוף השם אסורין במחיקה גם כשנשפלו ע"י ח"ת הכי כו"י אותיות הנמשלות לאחריו . וכעין זה כי בתפ"י עמ"ש ק"י ל"ה ע"ש : ב"ס' א"ת דיוכה קמייצעי ל"ה אם נמחק השם ולא נשאר כ"א הנשפל אי איכא עדיין איסורא במחיקתו או לא . ועלה בדעתו לפשוט מהא דאיתא צו"ס' שבת דף קנ"ו וקוס הכתב לא קמייצעי ל"ה דכי קדוש אגב כתב הוא דקדוש אגב כתב אגב לה קדושת"י . והכי נמי ז"ל צנלמו . טוב דאיתי טבא טבא כ"י כתב דא"י

זאת צפ"י מאל"ה המלאים ופנל עוד זוה ע"ש : (טז) ואפי' אם אינם שייכים צווקוס הזה וכו' . צ"ב בני יונה ל"ד וכתב דאפשר לומר דהא דאורי רמ"ל הנשפל להשם ולאחריו אינו נמחק שכבר קדשו השם . זהו רק בשהנשפל ו"ה טרתי להיזת נשפל לו צכאן אבל אם הנשפל אותיות שאינן ראויין כאן אף טרתיין צווקוס אחר כגון שהיה לר"ך לכתוב אלקיטו וכתב אלקיכם ז"ל דמותר למחוק . והנה כתב צנלמו כי מן הרמ"ע מוכח דגם ככתב אינו נמחק

ואם כתב אותיות יה"ו מהשם הו"ה לכאורה יש להסתפק אם מותר למחוק את הו"ו . ונמחקתה לאסור לא מייצעי לשיבת הר"ה שאנו נחמירין כות"י דגם ח"ד מן א"י אינו נמחק ומשום דהו"ו נמקלת עם המפורש וכ"ש צוה דאסורין למחוק את הו"ו . אלא גם לדעת החולקים וס"ל דגם הא ד"ה ו"ה אינו נמחק הטעם הוא משום שהוא עם צפ"ע וי"ו כ"ל דגם הו"ו אינו נמחק ולע"ג דאותיות יה"ו אינן עם צפ"ע . מ"מ מלחר שכבר נתקדשו אותיות ו"ה נמקדשין גם את הו"ו . לא מייצעי לדין דקמ"ל דהנשפלין להשם מלחריו אינן נמחקין מפני שכבר קדשו השם . אלא גם למ"ד דהנשפלין נמחקין ולי"ה הך כנראה שכבר קדשו השם . היינו דוקא צנלמו . אבל הו"ו שנכתבה לשם עיקר השם ומודה דהנה על"י קדושה לאחר שכבר נתקדשו

אותיות ו"ה . וכן מוכח דעת הרמ"ע צ"ב ל"ו שכתב וז"ל אבל תוספת צנלמו כגון שנכפלה ה"א ראשונה או כנפלה הו"ו ראוי להחמיר בזה כי אנחנו לא נדע איזה מהן נכתבה שלא בכוונה לפיכך יגור ויגמח עכ"ל . והנה הא דל"ה רמ"ל דכל אות שנכתב לאחר הטעות אין עליו קדושה ומותר למחוק אותה וכו"ם צנלמו נשניה לר"ך לכתוב את השם וכן כוון ועשה וכתב יהודה דמותר למחוק את ה"א (וכו"ם צ"ב בני יונה) ועשה צנלמו אם כפל ה"א הראשונה שפיר כתב לר"ך ל"ג כל השם כי אף שמותר לו למחוק ה"א . שהוסיף וגם ו"ה ולא ישאר רק ו"ה וי"ו כיון שהוא נמחק את ה"א זאת כנפלה בכוונה או לא . אסור למחוק משום ד"ה מהשם אינו נמחקין . וגם להשאירה אי אפשר דמנח לא כנפלה בכוונה לכן יגור . אבל אם כפל את הו"ו אמאי יגור כולו . ימחק הו"ו היתרה והה"א האחרונה שנכתבו לאחר הטעות . וימחק גם את הו"ו הראשונה וישארו ו"ה בקדושתן ויוסיף

עליהם ו"ה ח"ו רמ"ל דגם ככתב יה"ו מהשם אין הו"ו נמחקת: ורמ"ת צ"ב סו"ת חיים סו"ת סת"ס ק"י ו"ה שהסכים עם עם הסו"ת לתתיר נמחקת הו"ו . ולפע"ד לא כה"ל . והטובתה שכתב עם ון הש"ס בקל יש לרמות ואין להאריך . וע"ש צ"ח הרע"ב"א : (יג) אינו נמחק . כראה לפע"ד דמדלוריתתא הוא . וכן מוכח מלשון הרמב"ם שכתב ו"ה ו"ה אינו נמחק וא"ל"ה יה שהוא עם צפ"ע . ונשנוע דל"ה מאלקים ו"ה ו"ה שוים לשם יה . וכן כראה מהגמרא ש"כ ו"ל ו"ה ו"ה לא דני לז"ב מצבאות דאין חייבין עליו וכו' . ונשנוע דעל ו"ה ו"ה חייבים . וכן יש ללמוד מדברי הרמב"ם (שהצאתי בחקירה ט"ו) שכתב דהקדושה אינה משתלמת אלא לבקוף או צס קטן ומשם גדול וכו' . ונשנוע דזוה בגמרה הקדושה פונו צס גדול . וע"ל ס"ק י" : (יד) מותר למחוק אותן . עמ"ש בחקירה י' דכראה שאפי' אם נכתבו לאחר שכבר נכתב השם וי"ו נמחקין : (טו) אסורים למחוק וכו' . כתב

הנ"ל צ"ב רע"ו סק"ד דזהו רק מדרבנן . וכן הסכימו האחרונים ז"ל . עי' נוצ"ק יו"ד ק"י ע"ו בדברי הסו"ת והסכים עמו עם גם הרמ"ב . וצ"ב אור החיים פ' ראה כתב רמ"ל ואומר אלדיכים רמז ל"ב שנשפלו לאל"ה . ונ"ש רמז"ס שאינו לוקה אלא על אותיות השם כיון שאין הדבר מפורש בפירוש בכתוב אינו לוקה עליו עכ"ל . לכאורה כראה כוונתו דעכ"ס איסורא דא"י איכא . ואמנם אם זהו רמז תקשה ונאי עמונא דתיק דגם הנשפל לאחריו נמחק . ונמחקתה לפע"ד דגם לאחרים אינו אלא אסומתה צנלמו : ויש לראות אם האותיות הנמשלות נשפלו ע"י חק הוכות . ונמחקתה לי דלא טבא . דכל דקרון רבנן בעין דא"י תקון . וכסא שאותיות גוף השם אסורין במחיקה גם כשנשפלו ע"י ח"ת הכי כו"י אותיות הנמשלות לאחריו . וכעין זה כי בתפ"י עמ"ש ק"י ל"ה ע"ש : ב"ס' א"ת דיוכה קמייצעי ל"ה אם נמחק השם ולא נשאר כ"א הנשפל אי איכא עדיין איסורא במחיקתו או לא . ועלה בדעתו לפשוט מהא דאיתא צו"ס' שבת דף קנ"ו וקוס הכתב לא קמייצעי ל"ה דכי קדוש אגב כתב הוא דקדוש אגב כתב אגב לה קדושת"י . והכי נמי ז"ל צנלמו . טוב דאיתי טבא טבא כ"י כתב דא"י

זאת צפ"י מאל"ה המלאים ופנל עוד זוה ע"ש : (טז) ואפי' אם אינם שייכים צווקוס הזה וכו' . צ"ב בני יונה ל"ד וכתב דאפשר לומר דהא דאורי רמ"ל הנשפל להשם ולאחריו אינו נמחק שכבר קדשו השם . זהו רק בשהנשפל ו"ה טרתי להיזת נשפל לו צכאן אבל אם הנשפל אותיות שאינן ראויין כאן אף טרתיין צווקוס אחר כגון שהיה לר"ך לכתוב אלקיטו וכתב אלקיכם ז"ל דמותר למחוק . והנה כתב צנלמו כי מן הרמ"ע מוכח דגם ככתב אינו נמחק

הזה כגון (ז) שהי צריך לכתוב אלקים וכתב אלקים או שהי צריך לכתוב אלקיהם וכתב אלקיהם אף שכאן אין להם שייכות להשם מימ כיון שבמקום אשר יש להן שייכות להשם קדושם השם ואסורין ליכתוב (ע"ה) כי ל"ה וכו' ק"י ע"ה) אבל אם המפיל אמת שאין לו בשום מקום שייכו להשם כגון שהמפיל קי או פ' וכדומה לא מקרי נמפל להשם ונמתק (הרמ"ע) (וע"ל סי' י"ג ע"ה ז) :

ח לקדור (פ"י למתוך) את השם שלם עם הקלף מן היריעה (יח) גדולי הראשונים ז"ל אוסרין מפני שאין זאת כבוד השם • והורו במעות יתרון שם לגנוז את כל היריעה • ועתה בהרבה מקומות נודגין הסופרים במעות יתרון שם בין שכתב את השם שני פעמים בין שכתב שם שאין כאן מקומו קדורין אותו מן היריעה (יט) עם איזה תיבות או עם כל הפסוק ומניחין ממלית תחתיו וכותבין על המלית את החסרון (וע"ל סי' י"ח) ויש לדום על

ומקלמר דוקא שהטפיל אות שאין לו שייכות כלל כגון קי או פ' • וגם הטי"ז כהז דהא דאמריי כ"ס קל אלקים אינו נמתק ויירי כשכתב נמעות • וכן הוא דעת עה"ג דעת הר"י • ופטיעול שאפ"י אם היה הצניי"ו נחיד בצירוד היה לנו לומר הלכה כרזים וכו"ט דגם הוא ז"ל לא התיר בצירוד אלא כתבו צדק אפשר • (דללא כח"ט נחשו מהר"ח כהן סי' מ"ד) ועי' צ"ק שאלח"ז : (יז) שהיה לריד לכתוב אלקים וכו' • ולא עשה וכתב צמקום אלקים אלקים כתב עס צעה"ג טיעטה וון הכי מ"ס והל"כ ימחק את המ"ס היתרה • אבל צ"ק צ"י יונה ונטיב עליו כי צעשיתו וון הכי מ"ס הרי הוא מוחק את המ"ס האחרונה (ועמ"ט צ"ה ח"ה צ"ק י"ג ק"ה) ולפע"ד יש לפקפק עוד שהרי לוחית כ"ס טענפלו לא כתקדשו בעלמותו רק נמאות השם ורק מדרבנן וא"כ יעשה וון הכי מ"ס לעשהו ומקף השם • ואולי ק"ל להעמ"ג דבגמר השם לשם קדושה ומקדש כל השם • ומש"ה גם הצניי"ו לא השיג עליו צ"ה יעמ"ט צמקיה ע"י : בשו"ת מע"ל דקדק סי' כ"ה נשאל צקופר טענה צמקום שהיה לריד לכתוב אלקים כתב אלקים אם נותר לעשות מן הדי

טעמה כי כפופה ולגרוד אח"כ הקו הנמשך למטה • והטי"ז (שכבר קדמו השם) ועוד טעמה כוון חק הוכחה • ועוד שהצ"ח צמקום) אלא כל שאקור למחוק אסור ג"כ לטמנו ע"י כתיבה • וא"כ צ"ה טעמה כ"ף כפופה הוא מוחק את הפסוק : והנה הביע"י קי שאל ונטיב ורלתי צמק צל"ק סי' ר"ו טעמאל צמקין זה מונט צמקום צל"ל אלקים כמלא כתיב אלקים • והשאל התחכם לתקן צמקין זה • לטענה דחוק קלח וון הכ"ף פסוקה מ"ס כפופה וא"כ יעשה וון הכ"ף פסוקה כפופה • ואף טעמה ארובה יותר מדלי אין צדך כלום • והוא כ"י הסכים עמו • וצ"ה גם דברי העמ"ל שהצ"ח ומונה עליו שלא העלה דעתו לעשות כן • ולפע"ד תיקון זה אינו כוון • דהא קדם טיקדו את הכ"ף אל המ"ס הסמוכה צמ"י קט"ה • אם יש לה גם אז הו"א כ"ף כפופה • אי"כ נחאר טע"ה רחוקה וון המ"ס הרי נחצולה ונלחית נעטל להסס כי צמק השם ל"ל פסוקה ולא כפופה • ועוד כרלה דלו אין לה עדין תואר כ"ף כפופה • אלא אז תואר ט"ן כפופה • אז שא"ן לה לורת אות כלל • ועכ"פ איכנה כ"ף פסוקה והרי הוא כאלו מוחק : (יח) גדולי הראשונים ז"ל ואסרין וכו' • רלתי צ"ק שנתה ח"ס חלק סת"ס סי' ז' טכתב דלס חידע חיה קלקול צלות וון השם ויס צו ספק אם הוא כסר אז לא נותר לקדור את השם ומעט ס"ס • טמח הוא פסול ונותרין אפ"י למחקו • ולח"ל דכשר טמח הלכה כהפוסקים דלפ"י עס כסר נותרין לקדור • ולפע"ד יש לפקפק קלח לפעמ"ל ס"ח צמס הצניי"ו דלפ"י אם מוחק מקלח השם אפ"ה אסור למחק את הכפול • אך מ"ע י"ל כהי דגם הכפול אסור צמחיקה • הרי קדירה צלוחת ללו מוחיקה היא • אלא דהאסורים ואסרים מפני הכבוד • וי"ל דהו רק כשהוא צמכרותו אצל לחאר טנפסל • אף שערדין אסור צמחיקה • מ"ע נותרין לקדור ולהכניס עס כסר צמקומו והו כבודו • וא"כ גם צמפיקא יש להקל :

עוד יען עס צמחמה למחק צלדי השם סדק מלד זה וסדק מלד זה • ולכתוב את השם על וצעו קלף צמחיקה רחוקה • ולחשוב את הצלוחת צמק וידביקס עס נחאורי הגר"ל ונמלא השם החרש בקלח צמ"ס כרל"י • והשם היען עדין אינו מקודר והוא תחתיו אך לנותר • ונחאר טע"ה אך לנותר טוב הותר לקדור • וכתב טלפי דעתו היא ארלה צורה • ולפע"ד כי צ"ה טעמה מדרבנן עליו את השם החדש ומצטל את היען הרי הוא מונט כאלו קדור דכל העומד לקדור כקדור דמי • ומלד זה אף אם ינמא דכותבין את השם על המלא • הנה לריבין לרבן מחלה את המלא וא"כ לכתוב עליו מ"ט ח"ה צ"ק י"ח ק"ז : ובנוסף דע"ה

ר"ד"י טעמקה נקב צמק חלל האות וון השם עמ"ט ח"ה צמקיה ר' : (יט) עס חיה ח"ה צמ"י וכו' • כרלה ז"ל לא להס

על מה שיסמוכו . אבל אם אין השם מיותר אלא שרועין לקדרו בשביל מעות אחר כגון ששבת שאר תיבות וצריך להכניסן בין השמות ואי אפשר להכניסן אם לא שיקדור את השמות השייכים שמה זהו ודאי אסור (יד אל"י ונני יונה) ובמקום שאין מנהג גם ביתרון שם אין להתיר :

מ אם כתב את השם כפול . במקום שנוהגין לקדרו במ"ש . קודרין את השני כי הראשון (ב) כדן נכתב . וכן הדגן בשאר תיבות בפלות שמוחקן את השני . ואם עבר וקדר את הראשון (כא) גראך לי הכשה :

י כשקודרין את השם גונזין אותו במקום המסומר שלא יבא ח"ו לידו בזיון . ויש לגונזו בכלי עלוחות ולא כמו שעושיין קצת שהובקן אותו בדלתי ארון הקדש . הנה אינו נבון כלל (מל"ש גסס הרש"ט ג"כ) :

יא לקלות את השם אסור בכל מקום משום דתנישין פן יגע בו ח"ו ויבא לידו מחיקה ואעפ"י שהוא אומן זריו אסור לו לסמוך על זריותו כי אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה' בהשגש מחיקת שמו הגבבה והגורא . גם לפעמים הדיו מבלעת בעשבי כל הקלה ונמצא פוגע בשם עצמו (פס"ג) . ואם עבר וקלה את השם בענין שתחתית הקלה גשאר אסור לכתוב תיבה אחרת על מקומו משום דבשם קנה מקומו ותפס קדושתו מעבר לעבר (סו"ס ע"כ ודף ר"י) :

לקדור

הא. וכתב מהא דליתא צירופלמי מנגלה פ"ק הוצא צ"ל לעלן תלית הסס דערדף טפי כתיב גם תיבות חול עמו . והצדדי צ"ח ק"י פ"ח דחה ע"ש . חז"ל כי הנהגין כן קובצין . אף דבעינן הליה לא קימ"ל צהא כירופלמי כיון דלא בזכר צבמי דין מ"מ למדן ממנו דכתיב גם תיבות חול . עמו ח"ו ציון כיכ וכמו ספ"י בקרנן עדה : **והא** ירושלמי הו"ל והלח לידן כינחא צ"י מילתא דהכי חיתא ר' זעירא . רב חננאל צטס רב ואס היה כגון חני ה' חלקיבס ומוכר למה מפני שהן שלש תיבות או מפני שיש צו חול כפי"ק מן ציכיסס אל חלקים ה' (הושע כ"ב ותלים כ"י) אי תימר מפני שהן שלש תיבות הרי הם שלש תיבות אי תימר מפני שיש צו חול הרי אין צו חול . והקטו החחרוכים ז"ל אחז"ל לא נקטו מקרא שצחורה ה' ה' אל . עי צפי שלום ירושלם (וע"ש צכ) צילור מרדכי לךף פ"ג ע"ד גורה כ"י) ונראה לפע"ל . כי הנה לכאורה טווה מולד וואי קמיצעי"י ל"י . הרי מוכח דודא . מפני שיש צו חול הוא דל"י רק מפני שהן שלש תיבות הו"ל"ל דמותא טפי ה' ה' אל או ה' חלקים ה' . ולי"ל דקמיצעי"י ל"י משום דליבא למדמי דמוח לעולם . לא צעי רק ג' תיבות ואף שכולן קדושות טרי אלא דק"ל דבעינן ג' תיבות שלשמן משכחות זו ע"ז . ולכן לא מלי נקטו ה' ה' אל או ה' חלקים ה' מפני שצאלו צ' תיבות טוות והטסא . ספיר קאמר דכפי"ק מן ציכיסס אל חלקים ה' דבהא ליבא לספוק דליבא למימר כיון שהן ג' תיבות שאינן שוות אף דשלשמן קדושות חולין אוחין . והא דרי זעירא צטס רב לא נקט חלו אף שיש צוה לר דמותא קדושה המושלמס ע"מ ז"ל דכקט חני ה' חלקיבס דהי לר דמותא ג"כ דגם צט"ס חולין ג' תיבות כאלו :

(ק"ו דלית מ"ש צוה צכ' צרכי יוסק ק"י רע"ו וצכ"ק ירושלמי דמ"י מנילה כחא דכול לומר בתי"ט) : (כ) כדן ככח . צוהדוכא קמא כחצתי טלס ח"ו צכ"ק העמוד והסני צחלח העמוד קודרין חס הפאשון וסן דצ"י ר' יהודה צמ"ס . ובק"י מל"ש השני עלי ועל הכרס שלשם סכת צ"כ הכי . דהא עקסעאל הלכה כרצ"ק : ומיחסי עליו טלח זכר חת כאלס העדצרים וטרי גס צכ"י צכ"י יונה כחצ כן (ע"ש דף ו' ע"ג ויש שם טעוה דרפס"ג ול"ל כשקודרין שם מיותר) ואפריון כעני"י לבעל חנה דיונה טיח"י סכת צכ"י לקיים חת דצרינו דונלינו הרבה פעמים דרי יהודה לפרושי חתא חניג דלח אמר חניתי וכע"ש התייט צכ"י צכ"י פ"ג מ"ו . ואע"כ לאחר שפלט צחכמה העלה דהכא צע"כ ר"י פליג ולא מפרש . ולרד"י היה נראה כיון דהצ"י הציח צטס הבהמ"י . דלא יכסוב חת השם צכ"ק דף צע"כ טהיו מפרשים דר"י לפרושי חתא . מיהו מואחר דואר הפוסקים לא הביאו זאת וגם הצ"י לא הביאו צע"ש ט"ו דלא ק"ל הכי לכן סדרבא צ"י : **ונסתפקתי** חס לאחר השם השני מיותר . עוד לא כתב כלום מה לעשות . כי נראה דודא . אינו יכול לכתוב צמחין חיה תיבות אדעתא דהכי לקדמן עס הטס . ולקדוח חס הנלשון עס חיה תיבות ג"כ אינו נראה לי לעבור על דברי המ"ס ויחר נראה לפע"ל לכתיר צוה לקדור חס הטס בסני לצדו : (בא) גראה לי דכשר . צכ"י מל"ש כלל מ"י צ"ג ס"ק י"ז וציח דצרי העהיג צכ"י ח"ו לכתוב שם חלקים ועשה וכמז חלקיבס והורה לעשות מן הכ"ף מ"ס סתווה ולוחוק חח"כ חת המ"ס סתווה היקרה . והוא כ"י השני עליו דהס הכ"ף שכתבה צמחין חיה כאלו לא ככהנה גטס קדושת הטס כלל וח"כ ח"ך נלעוף חלק מנחה להטס . וכחצ עוד ח"ל . ואין לר"מ מ"ה דליתא צמ"ס מ"ה ס"ח הכוונ ט"י ששם של קודש עקום חס מלשון ומחנז (פ"י קוד"כ) חס

לשכת הסופר

קבת הסופר יא

מן (כו) מעשה בקופר וכו'. בשו"ת חינוך בית יהודה סי' ע"ג. ומוכח דק"ל דהא דלז מאלקים אינו נמחק זהו מדלוי וכמו ש"ל בק"ק י"ג. דלי מדרבנן הו"ל להחיר למחוק בקפיקא. והא דלז הורה לתלות את השם אלקים. ל"ל דק"ל כו"ש הא"ר בק"ק שלפ"ז. אונס בשו"ת רע"ק ח"ג זל"ל סי' ע"י נסאל כעין שאלה זאת שנמלא ס"ת צפוק ויאמר יעקב אל יוסף אל שדי שהיו חקרים שתי תיבות אל. יוסף והיה כבוד ויאמר יעקב אל שדי. ויש ספק אם הקופר קדש שם אל או לא. והורה לתלות שתי התיבות יוסף אל צ"י שיעי ולקדש השם אל. וכחז דגם להלבוש י"ל דלא הוי מחיקה ממש אלא מדרבנן וכיון דהוי ספיקא שאלא לא קדש הקופר תיבה אל אלא כבודו כבודו אל צבגול לכן מותר בכה"ג שעי"י תלויה שאר תיבות יקרא חול. וגם החשש שכתב הא"ר שאלא לח"ז ימחקוהו ליכא למיחוש כיון דספיקא הוא שאלא בלתי חול הוא. ולהלכה לפע"ד לריבין להסתיב דדבר כי על הראיות משו"ת עכה"ג ומשו"ת הז"ח יס' לפקפק. בדברי עה"ג עמ"ל

קק"ז ובדברי תשו"י הז"ח עמ"ש ח"ה צ"י י"ג קק"ח. ועי' חת"ס קופר סי' קס"ג עסקים ג"כ דכל שבעשה ע"י כתיבה הוי מחיקה גמורה ולא רק גרמא; טוב ראייתו צ"י בית אהרן שהוא היה הסואל דבר זה. ודעתו שיש לתלות כי ומסתמא הקופר ד"לג תיבות אל יוסף וקדש שם אל שדי. יען כי צבל הסורה לא נמלא שם שדי לצד. לומר שהיה טועה והיה קוצר שר"ך לכתוב שם שדי לצד. לכן דעתו לתלות תיבות אל יוסף (והיה לגרוד איזה תיבות כדי להכניסן) והיא קצרה כבודה. ועוד נראה לפע"ד דמסתמא יותר לומר שכתב לכתוב אל יוסף. וכחז ויאמר יעקב אל שדי שדי. שאלו לזה טעם פירוש וכונה. "זאת לא אמרי". ולעולם תליבין צמ"י. ואמנם כל זאת אם הקופר היה צ"י לור"ן. אבל אם יש לחוש שהקופר כתב צ"י הצנה. נראה לפע"ד דיש לקדור תיבה אל עם איזה תיבות שלפניו ולרצק עעליה ולכתוב עליו כל החקר: **שוב** הגיעני ספר שו"ת הר המור וכלהו חל"ו קונטרס חכמת **שבת** צ"י י"ג תשובה מלאה הגאון מוה"י יהודה אשכנזי ז"ל צענין זה. האריך צלפול. וסיומא דפסקא כתב כי לדעת הסופרים דגם ויעונו ויילטרף לק"ס. אי"כ הבא שם אל קודש הוא מכת ס"ס. מלא שאל קדשו הקופר. ואח"ל לא קדשו שאל הלכה כה"ר אלחנן ותי"י או צמוס' צמחמה (דף מ"ג) דקממא נתי כשר. וגם להסופרים דמיעונו אינו מילטרף לק"ס. הרי כתב הע"ז צ"י רע"ד דיאמר בתחלת הכתיבה שיכתוב כל אזכרות לשם קדושת השם. והצי"ל שבי"ב גם צ"י מחד עשה דלאזכרות נתי מתי קדושת בתחלת הכתיבה ושכן עושים הסופרים (ע"ש צ"י י" קק"ה דלינו נכון) אי"כ זה עדיף עקמם ואפי' ידעי' זורלי שכתב לקדש איזה אזכרה מתי אמריהו שבתחלת הכתיבה ומ"ש היבא דאיכא ספק שאל קדשו ג"כ שנית צמקומו כמו צ"י. ובמחכ"ת ענה צ"ה דהא הבא הספק הוא שאל הקופר כתבו כבודו תיבה אל וקראו כן צ"י קודם הכתיבה. ובהא ליכא לומר קממא לשמה. דהא לאו קממא הוא אלא צפירוש תיבה שהוא חול. וגם לדעת הע"ז אם כתבו צפירוש לשם חול פשיטא דלא עלה הקדושה שאמר בתחלת הכתיבה. וזה פשוט: (בז) ונקממא ח"כ הקופר וכו'. הנה שם צמ"י כתב כי קדוש לורלי שכוון לכתוב אל הנחש ושכח לכתוב את השם אלקים כי רחוק מאוד מאלה הנוצרים כוונתו לכתוב לשם קדושת השם ובענין כבודו הסי' יכתוב רק צ"י אריות ראשונות וישכח כוונתו ולא יסלימו וכו'. ובמחכ"ת קדוה. קצרה גדולה. ואח"כ אל שדי חקור להפסיק צמולע כתיבת השם שאפי' הולך שאל צמלמו לא יסיבו כדי שאל יס"י דעתו. מן הסוכה. ואיך נאמר שכתב שתי אריות הראשונות לשם קדושת השם אלקים והפסיק וטעה. דהא סקצ"ל מוכח שכתב את כל השם וכתב אל הנחש. והא דממא לא החיר שם צמ"י למחוק תיבה אל י"ל מ"ש ד"ש היה העשה שהקופר צמלמו שאל את השאלה ומקממא עילה מלא לחוש ועלה ונקממא. אבל אם היה נמלא כן צ"י. היה נראה לפע"ד להחיר למחוק תיבה אל ועוד איזה תיבות להכניס את השם אלקים

מן כבר כתבנו (צ"י י" קע"ו וי) דשם שאינו קודש אמור לקדשו. עבר וקדשו בין בשוגג בין במזיד אמור במחיקה וצריבין לקדו מן הדריעה (עי' הקרה י"ג וע"ע צמקיה י"ג אם צמקום של"ל לאלהיהם חול נמלא כתוב לאלהים):
לכתולה

לכל שבעשה ע"י כתיבה הוי מחיקה גמורה ולא רק גרמא; טוב ראייתו צ"י בית אהרן שהוא היה הסואל דבר זה. ודעתו שיש לתלות כי ומסתמא הקופר ד"לג תיבות אל יוסף וקדש שם אל שדי. יען כי צבל הסורה לא נמלא שם שדי לצד. לומר שהיה טועה והיה קוצר שר"ך לכתוב שם שדי לצד. לכן דעתו לתלות תיבות אל יוסף (והיה לגרוד איזה תיבות כדי להכניסן) והיא קצרה כבודה. ועוד נראה לפע"ד דמסתמא יותר לומר שכתב לכתוב אל יוסף. וכחז ויאמר יעקב אל שדי שדי. שאלו לזה טעם פירוש וכונה. "זאת לא אמרי". ולעולם תליבין צמ"י. ואמנם כל זאת אם הקופר היה צ"י לור"ן. אבל אם יש לחוש שהקופר כתב צ"י הצנה. נראה לפע"ד דיש לקדור תיבה אל עם איזה תיבות שלפניו ולרצק עעליה ולכתוב עליו כל החקר: **שוב** הגיעני ספר שו"ת הר המור וכלהו חל"ו קונטרס חכמת **שבת** צ"י י"ג תשובה מלאה הגאון מוה"י יהודה אשכנזי ז"ל צענין זה. האריך צלפול. וסיומא דפסקא כתב כי לדעת הסופרים דגם ויעונו ויילטרף לק"ס. אי"כ הבא שם אל קודש הוא מכת ס"ס. מלא שאל קדשו הקופר. ואח"ל לא קדשו שאל הלכה כה"ר אלחנן ותי"י או צמוס' צמחמה (דף מ"ג) דקממא נתי כשר. וגם להסופרים דמיעונו אינו מילטרף לק"ס. הרי כתב הע"ז צ"י רע"ד דיאמר בתחלת הכתיבה שיכתוב כל אזכרות לשם קדושת השם. והצי"ל שבי"ב גם צ"י מחד עשה דלאזכרות נתי מתי קדושת בתחלת הכתיבה ושכן עושים הסופרים (ע"ש צ"י י" קק"ה דלינו נכון) אי"כ זה עדיף עקמם ואפי' ידעי' זורלי שכתב לקדש איזה אזכרה מתי אמריהו שבתחלת הכתיבה ומ"ש היבא דאיכא ספק שאל קדשו ג"כ שנית צמקומו כמו צ"י. ובמחכ"ת ענה צ"ה דהא הבא הספק הוא שאל הקופר כתבו כבודו תיבה אל וקראו כן צ"י קודם הכתיבה. ובהא ליכא לומר קממא לשמה. דהא לאו קממא הוא אלא צפירוש תיבה שהוא חול. וגם לדעת הע"ז אם כתבו צפירוש לשם חול פשיטא דלא עלה הקדושה שאמר בתחלת הכתיבה. וזה פשוט: (בז) ונקממא ח"כ הקופר וכו'. הנה שם צמ"י כתב כי קדוש לורלי שכוון לכתוב אל הנחש ושכח לכתוב את השם אלקים כי רחוק מאוד מאלה הנוצרים כוונתו לכתוב לשם קדושת השם ובענין כבודו הסי' יכתוב רק צ"י אריות ראשונות וישכח כוונתו ולא יסלימו וכו'. ובמחכ"ת קדוה. קצרה גדולה. ואח"כ אל שדי חקור להפסיק צמולע כתיבת השם שאפי' הולך שאל צמלמו לא יסיבו כדי שאל יס"י דעתו. מן הסוכה. ואיך נאמר שכתב שתי אריות הראשונות לשם קדושת השם אלקים והפסיק וטעה. דהא סקצ"ל מוכח שכתב את כל השם וכתב אל הנחש. והא דממא לא החיר שם צמ"י למחוק תיבה אל י"ל מ"ש ד"ש היה העשה שהקופר צמלמו שאל את השאלה ומקממא עילה מלא לחוש ועלה ונקממא. אבל אם היה נמלא כן צ"י. היה נראה לפע"ד להחיר למחוק תיבה אל ועוד איזה תיבות להכניס את השם אלקים

ח לכתחלה אסור לכתוב שם (כח) שלא בספר משום דיוכל לבא לידי בזיון • ולכן נזהרין שלא לכתוב שם באיגרת • ויש נזהרין אפי' בתיבת שלום שלא לגמור כתיבתו • אבל רוב העולם אין נזהרין בזה :

יח כלי שהיה כתוב עליו או חקוק בו שם קוצצין מקום השם וגונו :

יב הטועה בשם או שאירע בו איזה קלקול איך לתקן • ובו י"ח סעיפים :

א הדי שהיה צריך לכתוב את השם ונתכוין לכתוב יהודה ומעיה ולא המיל בו דלת • **גמרא** השם כתוב אלא שלא לשם קדושה והדי הוא פסול (א) נראה לי דאין למחקו אלא לקדדו : **ב** היה צריך לכתוב יהודה וגם נתכוין לכתוב יהודה ומעיה ולא המיל בו דל"ת יתלה את הדל"ת למעלה • ועכשיו שלא נהגו בתליה ויש לחוש פן גם כשתרא הדל"ת תלויה יקרא הקורא את השם כאשר הוא ע"כ (ב) לאחר שתלה את הדל"ת

או לתלותו ציני שינוי לשם קדושה • דהא קיימיל בכל התורה כולה צין להקל צין להחמיר תליכין צמולו • ועי' צסיק שלפ"ז : (כח) שלא צספר וכו' • כתצ צשערי חסונה או"ח ס"י א' קק"ג וז"ל ורל"תי צכצני צד"ז וכו' על מה שהיו רגילין לעשות ומכרות על קלף מלוי"ים להניח צסידורים וכותצין צהס שו"תי ה' וכו' השס צן ד' לו"תיות ושאר שנות ומכרות הזאת היתה נקראת שו"תי והטעם הוא צכדי שיה"י נזכר שלא לשיח שיחה צעלה צתוך התפלה מל"מות השס אשר לנגד עיניו וכתצ ע"ז צשס דודו אל"ז הגלון צעל הצ"ש סאמור צמול"תו הלחה אלס לא שו"תי ודועמתי ר"ל שיוכל לגדור ח"ע סידום אף צלא חסו"תי והתרתס מלוד ע"ז לפי שעל הרוב ח"כס ומשחמורי כרלוי ומשחפכנה צראש כל חולות וע"ד סאמור צר"ה דך י"ח ע"צ שעל דצטל"ת אדכרתח וון סעריח עשאוהו י"ע ולכן גם צזה רלוי לחזור חיל לנצל התנהג והלר"ך צדצרי כועס וכראה דצמכרות הגדולות המלוי"רות על קלף סקוצעים צצהכ"כ לפני העמוד או שאר וקויות סקוצעים לו"תה תחת עצלל זכוכית ל"ת לן צה ולא קפיד רק על לו"תן סוכיח"ס צסידורים ומעמול דלעיל וגם שעל הרוב צליס לדי ומיקת השס כאשר עינינו הרלוות סהס הולכי" לחיצוד ולהמחק וצפרע סכותצ"ס עליהס שנות אשר לא

כח והמחיר והנזהר יסבילו כזהר עכ"ל ע"מ : **והנה** צמנוני נחחדס שעושין וספות לכקות צהן את החלות צלל סנת קודס ומדפסיס עליהס או סעוסיס צהס צמעשה רקוה סדר הקידוש עם שנות הקדושות • כ"ל ד"ס לצלל ג"כ ומעמ"ס הכ"ל • וגם מפני סהן עשויות להסכצכ וקרוב חשס ומיקת השמות ח"ו : צנוצ"ת יו"ד ס"י קס"ח נסאל צצהכ"כ"י אשר למעלה וון הסרה"ק קצנו חצן אשר כחצב צו למספר השנה חלקי לצלות • וכתצ סס סלוינו ככון לעשות כן כי דרך צצון הוא לעשות שנות הקדושות למספר השנה ע"ש :

יב (א) כראה לי וכו' • צו"ס פ"ה ס"ג היה לריך לכתוב השס ונתכוין לכתוב יהודה וטעה ולא כתן צו ד' ומחקו וכותצ השס ר' יהודה לוור יחזור עליו הקולונס ויקדטו לחורו לו חין זה וון המוצחר • והעיר צכ' צני יונה כי צרייחא זו הוצאה צסיס דילן (צצלסה וקויות) וכסונו הא דלמורי רצנן ימחוק את השס • ומירן דלח הציחו כ"ח פלוגתי דרצנן ור"י צהצצרת קולונס ולא הולכרו לוור מה סיעשה עם השס אם ימחוק לו יסלק • ומה חצשה ודעתי העניה לא כחקרתה צתירון זה כי חין זאת מדרכי צעלי הש"ס להשמינו מצרייחא ולדלג גוף סהלכה • אדרבה דרכן המוצ להסיף צה דצריס כדי לפרשה (וגדולה מוז ע' תוס' ו"ק דך ח' ד"ה ולעריצ) וע"כ עלה צמחצנה לפני חולי ק"ל לסי' דילן דל"ת הילכתח צהא כרצנן חלח דגם צכה"ג חקור למחקו ומדרכן מפני מדחיה העין כיון שהוח כתוצ צמקוס הרלוי לשס קודס • או חולי לא גרסי כלל צצרייחא דלמורי רצנן ימחוק (וצהכי הוה ח"ש סוניח דהניצוקין וקוסי' הצנייו) ומחא דכי הרמצי"ס (פ"ו מיקס"ת) דלפיקורס ישראל סכתצ ס"ת סודפין לו"תי עם הלזכרות חין רלוי להחיר שהרי כתצ סס הגעס דו"תוה לטרפו כדי שלא להניח סס ללפיקורס ולא למעשיהס • חכל צמקוס חחר י"ל דלחקור ומדרכן מפני ונה"ע • וצהכי הוי ח"ש דצרי המהרי"ח"ס ממה שהקשתי עליו צחקירה ע"ו • ומדצרי הסע"ק סהציח הצ"י צצריה סכתצ דטס סנכתצ שלא מדעת מותר למחקו כצר כתצ סס צצני"ו כי צסמ"ק סלפנינו לא נמלח לשון זה חלח סכתצ דלוינו צלוהרה חכל ו"יו חקורח דרצנן י"ל דלחכ • ע"כ לפע"ד הדצד ל"ע ועי' צסיק סחח"ז : **שוב** מלחתי צכ' חור זרוע ס"י תכיו סהציח סך צרייחא דמיס וכתצ וז"ל ומיהו חין הלכה כתיק דרי יהודה חדח שלא הוזכר צתלמוד סלנו וכו' עכ"ל וסנחפי :

(ב) לחחר סתלה את הדל"ת וכו' • צע"ע ח"תח רק סתקנה לתלות את הדל"ת וכן הוא צו"ס • אך סנחפי צצודח זו דלחח לדידי חלר"ך קלה ודעתו סלפי' ח"ט קולה את הדלת וחרר למחוק את ססיח ולכבוז ד"ס

(ופליאה גדולה ראיתי עם צדבריו סכתה למוחק כרעו
 דהיא לעשותה די - והר"י ח"ה גמור) ונקלור סי' רע"ו
 זאת י"ב כתב ג"כ פרשאי לעשות בן אך לרוח דמילתא
 יתלה תחלה את הדל"ת - והנה אף לפומ"ס צסיק שלפ"ז
 י"ל שא"י הכא שאינו צמקוס סלריך להיות וליכא משום
 מרחית העין דמקוס הוי קינן - אונס ראיתי בהשו"ר הרמ"ע
 סי' ל"ז שלמה סתביא עם הא דמילא ה"ס עם כחב על
 ידות הכלים יגוד - כתב וז"ל אלמא כל סטורות אומיות
 השם מוכח עליו ונעשית צכוכה שהוא עם אסור לקלבו
 לאפוקי ממי סכתוכין לכחוד יהודה ושכח ולא כתב צו
 דל"ת שמוחר לו לתלות הדל"ת למעלה ולזו תחלה מוכח
 עליו שאינו עם כלל ואין צו אזהרה למוחק עכ"ל - הנה
 פטר דבר סכתה הצכ"ו לתלות תחלה את הדל"ת ואח"כ
 לגיחוק את ה"א מוציא גם צדברי הרמ"ע ואף סכתה
 ש"ן צו אזהרה-ע"מ מלשונו מוכח דגם איסורא ליכא -
 ואונס כראה עוד מלשונו כי כלל תליית הדל"ת ה"ה
 אסור צמחיקה - אצל מדברי שאר אחרונים לא נשמע סכי
 (ע"י חקירה י"ג) והיכא דאפשר אפשר : בשו"ת טז
 יעקב סי' כ"ד כשאל צמח"ה סמולא צה צמיצת ליהודים
 ה"ה יתרה לאחר הו"ו ונאלא עם הו"ה צ"ס צלוחיות -
 ו-ה"ה ש"סלין לגרוד ה"ה הואת ולפקן את המגילה-בין
 קלא כתבו כלל צכוכה עם אלא צכוכה ליהודים - וכח
 עוד דמי שחוכך צה להחמיר יכול לגרוד את הפיצה כולה
 ולדקק מעלית-לכתוב עליו חיצת ליהודים - וע"י צסי' שער
 אפר"ס שער ו' דלכתחלה יש לגרוד תחלה את ה"ה דאס
 יגרוד תחלה אומיות ד"ים - ה"ה אח"כ כראה כצוחק את
 השם - אצל אס גרד תחלה אומיות ד"ים יכול ג"כ לגרוד
 אח"כ את ה"ה ע"ש - וכן כראה דאפי' אס נזכר הסופר
 מיד לאחר סכתה את ה"ה הואת יכול לנחקה או לקדור -
 וכן כראה נודעת הפוסקים : (ג) ואפי' צדיעבד וכו' - בן
 הוא צמ"ס פ"ה ה"ב לפי הגה"ת צעל כסא רמ"ס והציא
 ט"ן העתיק גם צמ"ס קוף פי' סצוגת העדות ה"ה לריך
 לבחוב יהודה ונהכין וכחז את השם לעפ"י סכתה צו
 דל"ת מעכבו וכתב יהודה אחר - ולכאורה יש להבין למה
 הולך לעכבו ה"ה דלכתחלה ודאי דאסור לעשות בן שהרי
 צכמיצת הדל"ת הוא נוחק את האומיות הראשונות אצל
 צככבר עשמו ודאי איכפה לן עוד - ודאי דאסור ה"ה - וי"ל
 דכ"ן סצוגתה צו עצה לריכין לעכבו וכעין סכתה הצ"י
 צמ"ס הר"י בן הר"ש - או י"ל משום דחיישי' לן לאחר
 א"ן צאו לנחיקו כי לא יענו כי קודם הוא - ומד"ס ח"י
 סצוגתה צסי' י"ה סי' ע"ז : ולולי דאסותפילא הייתי אומר
 דה"ה לא ה"י אלא דקלא בין שאינו עושה נעשה גופי
 אלא סל"סור הוא וד"ס מקדושה חמורה נקדושה

הדל"ת יגרוד את ה"ה וכתוב ד"ה ואח"כ יגרוד
 את הדל"ת התלויה :
 אכל אם נתכוין לכתוב את השם וכתבו במקום
 שהיה צריך לכתוב יהודה אסור לתלות את
 הדל"ת (כי צמליית סדי ה"י הוא מוחק את השם)
 ואפי' אם נזכר מיד לאחר שכתב י"ה ורצה להשלי
 עליו תיבת יהודה אסור לו לעשות כן - כ"ן דגם
 אותיות י"ה אינן נמחקין (ג) ואפי' בדיעבד אם
 עשה בן אסור לקימו אלא צסי' לקדור :
 ד היה צריך לכתוב את השם וקדשו וסע"ה וכתב
 יהודה עושה מן הדל"ת ה"ה ומוחק את ה"ה
 האחרונה - יש אומרים דוקא מתחלה יעשה בן
 הדל"ת ה"ה ואח"כ ימוחק ה"ה האחרונה (פרמ
 טוסן כלל צ' צמ"ס מהר"ל) וי"א דלא שניא א"ן אם
 ימוחק תחלה ה"ה האחרונה (סר"צ) :
 ה ואם נמצא בן בסית במקום שצריך להקת
 השם כתוב יהודה ואין יכולין לעמוד על
 הברור מפי הסופר אם קדשו או לא יש להחמיר
 מספיקא - ואין תקנה לעשות מן הדל"ת ה"ה כי
 שמו לא קדשו הסופר אלא שבכונה כתב תיבת
 יהודה (ולא אונ"י צמ"ס קידושו וגימורו צ"ס כאלה
 דלעיל סי' י"א) וגם לגרוד כלו אין תקנה כי שמו
 כ"ן לקדשו ואי"כ י"ה אינן נמחקין - ולכן אין תקנה
 אלא למלך את דיריעה או לקדור את התיבת (ע"י
 חקירה י"ג) :
 ו-אם בדיוצ"ד במקום שצ"ל והיה נמצא כתוב
 השם הו"ה ב"ה (ואין הסופר לפנינו) ג"ל לתלות
 את הדל"ת - או למחוק ה"ה ולכתוב ד"ה - אכל
 אם במקום שצ"ל יהיה נמצא כתוב שם הו"ה ב"ה
 ג"ל להחמיר (ע"י חקירה ה"ב) - וס"ס צולא ח"ס ג"כ
 אס צמקוס סל"ל ללתיסם שהוא חול נאלא כחוד ללתיסם) :
 ד אם טעה והוסיף אות בשם - כ"ן ישכתב בשם
 ה"ה ה"ה הראשונה כפולה מותר למחוק את
 הכפולה וגם האומיות שלאחריה - כי מיד שנתוסף
 אות שאין לו שייכות להשם מופסקת הקדושה-מבאן
 ולחלאה לענין אסור מחיקה (צ"י יונה) ודאם הוסיף
 בראש השם כ"ן ישכתב שני יחד מוחק את
 הראשונה והשם שאר בקדושתו (הרמ"ע) :
 אם

דלחמם משום איסור ומוחק אכל צככוכה הדל"ת
 אומיות השם וגרס צמחיקה מוצר (ע"ל סי' י"ה סק"ה)
 קלא - ולכן לריכין לעכבו דהא כתיקלא צמ"ס
 חז

לשבת הסופר

קמת הסופר יב

לא היה השם שלם שדויה חסר יו"ד (מחרים לזבלק וכוז האחרונים ז"ל) וע"ל סי' י"א סי':
י אם נמצא שם אלה חסר וא"ו אין לו תקנה (ט"ז) אלא לגנוז היריעה או לקדור:
יא היה צריך לכתוב אלקיכם ושכח לכתוב את הבא"ף ונמצא כתוב שם אלקים (ח) נראה לי דאסור למחוק את המ"ם ולכתוב כ"ם:
יב אם נמצא יו"ד של השם גדולה יותר מן הראוי עד שנראית כמו ר"ש קטנה והתינוק קוראה ר"ש. נראה לי הן אם יגרוד אותה ויכתוב מחדש יו"ד. רק שיבא נזהר בגרידתו שלא תהא בשום פעם צורת יו"ד עלי (כמס"ל סעיף ט"ז) הן אם יתקן אותה בדיו לשם קדושת השם עד שתקבל צורת יו"ד (ט) שפיר דמי. וכל השם בקדושתו. וכן אם נמצאה יו"ד של השם אשר העוקצים שלה ארוכים והתינוק קוראה ד"ת (ע"י סי' ח' סעי' ז') אם אפשר לתקנה בדיו יתקנה. ואם בא לגורדה צריך לגורדה באופן שבשום פעם לא יהיה עלי צורת

מוח אל הי יחזור צי אדוני וגוי מלא וא"ו. וז"ל דס"ל להעב"ח דמקום חדא זיננח לית לן צה. וצונחת שי עס כתב דמוסר עליו לית מלא: (ח) נראה לי דאסור וכו'. בדבר זה ה"תינוקתפק. כי לכאורה יש מקום לומר דכיון שהוא לא נכתבין לשם אלקים דומה לנוי סכתיון לכחוד יהודה ונעה ולא כתיב דל"ת שמונתין למחוק. והף דהכא נכתבין לכחוד אלקיכם הרי אותיות כ"ם לא היתה דעתו אלא לכחוד צורת נעפלין לשם אלקי. והשתא הרי המ"ם לצה אין לה שייכות כלל להיזתה נעפל לשם אלקי אלא שיש לה שייכות להיזתה ונעיקר עס אלקים ולזה לא היתה דעתו. ולכן אפשר דמונתין למחוק אותה. וכל הפוסקים אשר דברו בעניינים אלו מייירי בשטעיה והיה קצר סלריך לכחוד כמו שכתב משל"י כ"ד. ואונס י"ל ג"כ דמ"מ כיון שהוא נכתבין לכחוד עס וגם נמלא עס אף שהוא לא נכתבין לשם זה ומ"מ קדוש יחזור לו ואסורה המ"ם במחיקה. ולא מלאתי גילוי לדין זה. אלא שראיתי בחשוף ה"מ ס"י ק"יג צאה השאלה שנואלה כי על אלקיכם תלוי. וכתב עס דלכתחלה היה מורה שלא לתלותה אלא לקלק כל היריעה ולגרוזה מוסר דאין לתלות לכחלה את הנעפל להשם ומלאחרי ע"ס. ונשמעות לטור דלי

לאו חסור תליה היה מותר לתלות את הבא"ף. ולכאורה אם היה אירע כן שהסופר היה עושה צוקים שהיה לריך לכחוד אלקיכם היה קצר סלריך לכחוד אלקים וכתב אלקים למה ל"י למימר שהיה חסר ומוסר חסור תליה חסור ל"י מוסר דתחליית הכי הרי הוא מוחק את המ"ם שהיתה נעיקר השם ועושה אותה נעפל (דל"תה קדושה עוד רק מדרבנן) וז"ל דכוונתו שהם היה אירע שהסופר היה מכתבין לכחוד אלקיכם והיה עוכח לכחוד את הבא"ף אז היה חסר לתלותה מוסר חסור תלי. ומדקאמר שהיה מורה לגנוז כל היריעה איכא לנישמוע דס"ל דהיה חסר למחוק את המ"ם ולכתוב כ"ם. ומ"מ אי לאו חסור תלי היה מותר לתלות את הבא"ף ואין צה מוסר מוחק את השם כיון דגם נעיקרלא לא ככתבה אלא בתורה נעפל ומה גם עמה לא תצטל. ואונס ומלא ציאר כל זאת ה"מ נראה דלא נחיה כלל לדין חסור ומחיקה. אלא מלי לריך קאמר והיינו לחסור תלי. וכ"מ כשהיה אירע צלות אחרון של הנעפל. ומ"מ נראה לי להחמיר: (ט) שפיר דמי. בגנת ורדים אירע כלל צי' ס"י י"ג כשאל על כדון זה והשיב שאין צמס זה שום קדושה דכיון שצתחלמו אירע צו פסול הרי כל האותיות הצלות אחריו הופקעה והן הקדושה והוי כנקדיש צעלי מונית למחוד דלא קרטי. והצי"ל ראי' מדברי המ"מ שכתב דאם חסר יו"ד צמס אלקינו יכולין למחוק אותיות כ"ו דכיון שהסר אות מן השם ולא נכתב כהלכתו לא שייך לומר שכבר קדשו השם (ושבו כתב טעם אי' מוסר שלא כסדרן. וכתבתי וזה בחקירה י') אבל המכס המחוכה עמו עס צמ"י חולק עליו והורה כמו שכתבתי. וכן הורה צמ"מ דצר שמואל ס"י צמ"ח. וכן נראה לפע"ד עיקר. הנה מ"ס הבוג"ר ראי' מדברי המ"מ נראה דלא דמי. האותיות הנעפלות אף לתן קדושה ומלך עלמותן אלא מכה השם שהוא מוקדשן. וכיון שאין השם שלם מ"י קדשן. ומש"כ צלותיות השם עלמו שהן עלם הקדושה. ועוד דאותיות כ"ו מוסר אלקינו שחסר צו ה"י"ד הרי הן עומדות צוקים שאינן מוכשרין לקדושה. אבל כמ"ד הרי השם מוכשר לקדושה ותגמור קדושתו כשיכתבו ה"י"ד כראוי. ואונס לפע"ד אין אנו לריכין לכל זאת. וגם אנחנו נכבים עמו צה שאם נתקלקלה ה"י"ד צעעת כתיבה ונעשית ר"ש אזי גם כל האותיות שאחריו מותרין במחיקה. ובכל זאת נאמר שאם חזר ותיקן את ה"י"ד כהלכתה הרי"ו מוקדש ומוקדש. וכמ"ס בזכרון יוסף שהצאתי צמק"ד. וכתבתי עס שגם דעת הרמ"ע כן היא שכתב שהשם מוקדש לחלואין וכו'. ומכ"מ נראה ל"י דמ"מ לכדון דהעב"ח דהתם. וכמו דהתם מוקדש השם ע"י מחיקת הו"ו והרצתה הדל"ת

צורת יידי (אם יודי חלפניין נוגעין בנג יותר מן הרלווי עי מקירה ה) :

ת אם הך בשם אלקך גנה רחב יותר מדאי אם יוכל למשוך את הרגל עד שיהי כפלים כגנה שפיר דמי . ואם לאו יכול לגרוד מן הגג כמיש בסי' ה' סעי' ט' . ויזהר שלא להתחיל את הגרידה מקצה הגג אלא ממקום הסמוך להרגל . מדמעם שיתבאר איה לקמן סעי' י"ז :

יד דיו שנמפה על אות מן השם או שנפסל האות בענין אחר שצריכין לגרוד קצתו או כשאינו די לגרוד מקצתו מפני שיהי הית וצריכין לגרוד כלו (י) מותר לגרודו או למחוקו כדי לתקן את השם דאין זאת דרך מחיקה אלא דרך תיקון (וע"ל סעי' י"ז חך לגרוד) :

טז וכן (יא) אם נדבקה אות להברתה יכול לגרוד ביניהן (אם אין זו נעוה חית ע"ל סי' ט' קע"ג ט"ו ט"ז) ויזהר בכל מה דאפשר לגרוד רק הדיבוק ולא באות עצמו (ולח"ש) ואינו צריך אחר להעביר בקולמס על השם לקדשו (חל"ש) :

טז וכן אם נמצא נקב בצד אות מן השם באופן שנפסל (ע"ל סי' ז') יגרוד מעט מן האות לעשותו מוקף גויל (יב) ואח"כ יביק מלאי מאחורי הקלף שלא יתראה הנקב . ומה שהוא גורד מעט מן האות לא הוי כמחוק אלא מתקן בין שעד עתה לא היה כשר ועתה הרי הוא מכשירו (ע"י מקירה יד) :

יז היא של השם שכרעה נדבקה לגנה . אם הדיבוק הוא עב קצת בענין שניכר לכל שהוא חית . בין שנעשה כן בשעת כתיבה בין שנעשה כן אח"כ מותר לגרוד את הרגל ולתקנו (חל"ש) וכיון שנתבאר בסי' ה' שצריך לגרוד את כל הרגל ולא די בגרידת הדיבוק לבד משום דהוי חית . איכ אם יתחיל לגרוד את הרגל ממעלה למטה הרי מד כשיפריד קצת תקבל צורת היא ושוב אסור לנגוע בה למחוק (דגס סס סע"ט ע"י חית חסור לנחוק כמיש בסי' י"א סי' א') ומי' עדיין פסול משום חית . לכן צריך ליזהר לגרוד ממטה למעלה ויכתוב אותו אח"כ מחדש לשם קדושת השם (המו"ע) וכן בכל מקום שצריך לגרוד מאות שבשם צריך ליזהר בזה (ואם הכנה הסיון דנוקת כן ע"י מקירה ע"ו) :

יח ואם לא נדבק ממש אלא שנוגע רק מעט ועדיין נראית כמו היא . בזה יש חילוק .

הרחקוה יידי וצמדנק נעטת כתיבה כמי יידי . ותינו לאחר תיקונה כל השם ומקדש . וכן מוכח בפסקי מהרי"א סי' ע"ג ע"ס . וליכא למדחי דעיי"ר . שהיא אחרונה דוקא (וכמיש הגו"ר הזכירו בחקירה י) שארי עס ביטה הסאלה גם בקופיין . וכן צמחים מרובא סי' ט' ע"ס . ונחתים קופר סי' רס"ז . כתב ענאל כתוב ע"ס חסרי חרביי סהפיר לגרוד יודין של השם שהיו ללאן כמי רישין . ומקצועות למס גם צמס חיייה ציה וצמס חלקים . וע"י כתיבת היוד מחדש הוספו כל השם וסייה קודש : טוב רחמי צמי מלח"ש כלל ט' סיק לי"ג הניח הוראת הדג"ש בזה והסאו ומקורי דהגריד . ולפניד סהר ונראה כי רבים וגדולים הסם חסו : (ז) ססקס עוד עס צמלח"ש להדג"ש בזה שהורה לתקן טריים גורי סתקבל לורת יידי . וכן צמס ססורה צתיקן סך צמס חלקך שהיה גנה ארוך . כנר כחצתי ליצב צמי"י סק"ב ע"ס . והוא דומה לגר סכתסין לכתוב את השם ועטת והגיל צו דליח דעוקה מן הדליח היא . והי"ג דכתי"י . והכך חלה עגס הגריד לא דחה את צעל דיו צמטתה זאת : (י) מותר לגרוד וכי . כהגהת נהך שאמר כתב אם נעסק דיו על השם מותר ללקק בלשון וכי . ולכאורה קשה מה תיקון הוא זאת הרי אח"כ נשאר השם בלי הכשר נעוה דהוי חית כמיש בסי' ח' ס"ו . ונראה דעיי"ר עגס השם עדין הוא לה וצמלוקק בלשון מוחק הכל צמיד וספיר דמי דהוי מוחק : (יא) אם נדבקה אות וכי . כנציבת סי' קס"ס וקו"ל ססמדנק נעטת כתיבת דוקא דלא היה לכן טענת הכשר . ולפניד חסי' דנעקו לח"כ כמי דינא חסי . וכן נראה להוכיח מלשון הרמ"ע סכתב חכל אם ככתבו האחרות כהגן וח"כ נפסלו צדיקן הדיו מן הרגל לבג שהוא ריבוק האות צמלטה וסי' ח"א זה דומה לדיבוק אחר צמלטה כלל עכ"ל . הרי דק"ל דדיבוק אחר צמלטה מותר להפריד חף צמטתו לאחר סכתבו . ומי' דלא דמי . הייט נעוה דנדיבוק אחר לצוה חין לריכין לגרוד רק את סדיקס צמיהס . ולא מן השם הוא זה (ח"א) אם חמטתה יד לנגוע צמלתי יס מוקס לתקן) . חכל צדיקס האוה צמלטה לריך הוא לגרוד את גוף האות ולקלקלו . גם עדי"ר משר"ל משר"ל שאצ"ח חיי"ה בחקירה ס"ו מוכח דק"ל דפירוד האותיות מותר חף צמדנקו לאחר סכתבו : (יב) ואח"כ יידין סלח"ש וסי' ע"י בחקירה ס"ד . וזאת בחסרי צלר עסק עס כנצ להדג"ש חחלכ סלח"ש ואח"כ לגרוד . וחל"ס מואר כי לפי דעת חס"ו צמי' רים אה"ה סטלח"ש לעטות את האות מוקף גויל על דיו . יפה כתב בזה צמל מלח"ש ג"י דכין סלח"ש חס"ו סטלח"ש עטוי לי' ע"י חס"ו סלח"ש גרידה (ח"ש)

אל דעה חזקה: ונתון וידע שהקצב פוסל כרחא לפניד
 דודאי עדיף נמי לגרוד החלס ולאח"כ לדבוק אח המטלות.
 לכל דביעוד אח דבוק החלס אח המטלות כיון דלחן לא
 קיימיל נחא כהניין וקוף קוף חין אח ומכתיבין צוה אח
 הפסית יכול לגרוד גם אח"כ דזוהי תיקונו וכמיש טס
 בחקירה:

שאם נעשה בן בשעת כתיבה ג"כ מותר לגרדו
 בדרך הזכר. אבל אם בשעת הכתיבה היה נפרד
 ואח"כ נדבק מעט. כיון שהיה השם כשר. וגם
 עתה עדיין נראית כמו היא יש להסתפק בו אם
 מותר לגרדו או לא (עי' חקירה ט"ו):

יג מדת הפית ושיעור הדפין והשימין
 ובו ה' סעיפים:

א אין עושין ס"ת לא ארכו יתר על הקפו ולא
 הקפו יתר על ארכו. פירוש (א) שצריך
 לכונן שיהא חוט המקיף וריעות כל הספר (כשהוא
 חפור וגלול) ארוך כשיעור אורך הספר. וזהו משום
 מצות זה אלי ואנוהו. שאם יהי ארוך יותר מדאי
 או עבה יותר מדאי לא יהיה נאה כל כך. (כיווני
 יוסף) וכמה הוא ארכו. בגויל ששה טפחים. כמו
 שהיו הלוחות (נרדכי) והם כ"ד אצבעות ברוחב
 אגודל בינוני והוא רחב שבעה שיעורות בינוניות זו
 בצד זו בדוחק והן באורך שתי שיעורות בריוח
 (רמב"ם) (ב) ובקלף או פחות או יותר והוא שיהי
 ארכו כהקפו. וכן אם עשה בגויל פחות משהיה
 טפחים וביעט את הכתב או יתר על ששה והרחיב
 את

יג (א) סלריך לכון וכי. לשון הרמב"ם כיכד
 יסכוין סלדס עד שיעשה הספר שיהיה
 ארכו טפחים - מתחיל ומרצע. אח הצורות נסוה ועושה
 הוהב כל עור מהן וי טפחים. קלצ אחד לכל אחת ולאח"כ
 גלל הצורות נסוה ועושה מהן כרך אחד עוהדק יפה.
 שחייף צעורות ותהדק עד שיעשה סיקף הכרך וי טפחים
 ססוה רוחב העור. ועודד צחוה שיקפו על הכרך. ולאח"כ
 יעשה קנה קנה יחי ארכה. וי אלצבעות. ויחלק
 אלצע מהן בקנה לטגים ולפלטס. ולדענה חלקים כדי
 שידע צב שיעור חלי אלצע ורציע אלצע ובגילא צוה החלק.
 וינהדך כל עור בקנה זה עד שידע כמה אלצעות יש בכל
 עור. עד שידע כמה אלצעות צאריך כל הכרך. ולאח"כ
 לקח עורות אחרות צי או גי לצדוק צמן שיעור הכתב
 וכוהב. צהן דף אחד. ודבר ידוע שאורך דף י"ז אלצעות
 לפי שהוא מנח גליון למעלה ג' ולמטה ד'. אלצ רוחב
 דף הוא לפי הכתב. אח דקת. אח עבה. וכן ענין
 השיעור שצריך יצאו לפי הכתב לפי צדן שיטה לשיטה
 כולל שיטה. ואחר שכתב דף שצדק צו לפי מה שיראה.

יתר רוחב דף. ויוסיף על רוחב דף צי אלצעות טבין דף דף. ויחשב כמה דפין יצאו
 צכרך טגלל מלוחו הכתב שצדק צו וידע חצוון הדפין ויראה כמה נכתב צדק זה שצדק צו ען המורה כולה.
 ומשנה לפי הספר שכותב. ומהו ומהשז. אח עלהף. ל כל המורה לפי מנין הדפין צום הכתב שכותב צו צכרך.
 ואם הוליה סהשצוון סהרפין יותר ען המורה ירחיב. ככתב עד שיחשעע מנין הדפין. ויצדוק צדף אחר. ואם
 הוליה סהשצוון סהסורה יתר ען הדפין יתעע. הכתב עד שירצה צומין הדפין. ויצדוק צדף אחר דף עד שיצא
 סהשצוון חי. ואלחר שידע רחב דף ושיעור משהיל. צלוחו הסך. ומחלק. כל עור ועור דפין דפין צשירטוט
 כפי רחב דף שצדק צו ועלה סהשצוון. וספישאל צעור טלס אלצעות. או די יותר על דף האחרונה שציריעה.
 יחי מנחה רחב אלצע וכדי ספירה. ויקון סקאל ואל ירוס. סצאלחרונה יוסף עורות אחרות על הכרך טגלל
 כפוד כל סחוס סקלן וכל עור ועור. וליכו לריך לחסוד דבר זה. סהכתב מוסכו לפי מנין הדפין. וכן
 הוליה לנכות רוחב הספר יותר משהיה. או פחות משהיה. על הדך הזה הוא נחשב וילא ארכו כהיקפו כלל
 פחות וילא יותר והוא טלה יעשה צהשצוון. עכ"ל הרמב"ם ועי' צדברי סהודות וצבני יונה: (ב) ובקלף או פחות
 או יותר. וכן לשון הרמב"ם. וצבני ציב דף ייד טאלו אח רי שיעור ס"ח צכמה חוור לכן בגויל טשה צקלף
 עכמה חייני ידע. וספישלי בגויל ססוה עז וסקיפו גדול לריך טשה עפחים זו היא מדה להיות נגמר צטשה
 טפחים צכתב צינוני טגיל. ומשעע דבקלף סהוא דק צפחות משהיה טפחים נגמר. וצודלי סטטל רמילתלח הכי
 ילי. והרמב"ם סכתב יחי יותר ל"ע. וכמעורר צוה צפי מלחיש. וככתב חיל וליל דעפרט גויל ססוה ככד
 טעמו חיל. צטשה טפחים אלל קלף סהוא קל אפטר דיותר משהיה טפחים כווי ספיר דעי עכ"ל. וליכו מוצן.
 ולענין סהגויל דק יחי ציון סארפו כסיקפו ומסודין היעז ולריכין צקלף להנסיק עורות וא"כ מלי צין כצדו
 טל גויל לצדו טל קלף. ולפניד אפטר נגמר כי דרכס היס שיעור דק. טלן. צעוצו כדי לחלקו היז עושין
 ענין יתר. וספישלי סו מלקין ועושין ענין קלף וגם דוכסוקטוה. ולס. לפעמים היס סקלף יותר עז

אף יכתב הרי זה כמצוה (ג) והעמוד שבתוך
הספר ייא דמיצטרף להיקף (תוס' והרא"ש) וצריך
לחדש בינוני (שטה מקובלת) וי"א דאינו מיצטרף
(רמב"ם) וכן נראה עיקר :

ב אורך כל שיטה (חוץ מדפי הסירות) שלשים
אותיות כדי לכתוב (ד) למשפחותיכם ג'
פעמים . ולא תהיה קצרה כדי שלא יהיה הדף
נראה כאיגרת . ולא ארוכה יותר על זה כדי שלא
יהיו (ה) עיניו משוטטות בכתב כשהשימות ארוכות
ומזעה בראשי השימות והיינו דוקא בכתיבה דקה .
אבל בכתיבה גסה הבל לפי הגוי ואין עיניו
משוטטות כיון שהכתיבה גסה (הרי"ם ז"ל) וכן נהגין :

ג נהגו במנין השיטין (ו) לא פחות ממי"ח כנגד
מסעות של ישראל וי"א לא פחות ממי"ב וסימן
א"י בים סיני בקודש . ולא יותר מן ס' כנגד ס' רבוא
של ישראל וידהתהלת הקדושה היא ממי"ח או ממי"ב
אמשבת עד ס' (מ"י) ואם שינה לא פסל . ונהגין
עוד

ג' פעמים למשפחותיכם חף שהוא יותר נטפה . אבל
נכתבה גסה . וכן נראה באות דעת הרמב"ם דלעולם
דפה ה"ע מדקתס . אבל מהתוס' והרא"ש והעור שלא
ה"ה דנכתבה גסה יוכל לעשות שיטות ארוכות ונחה
דק"ל דחף יורד ומפור ג"ע למשפחותיכם ונראה
וכן מהגין : (ה) עיניו משוטטות ככתב . נראה
לפניך פשוטו שזהו המדות צ"ע פ"ב ס"ח מ' בלתי
שיעור הדף כדי שיהא רחבו ונקטן לא יפחות מטפח .
דהיינו שאקורה יראה דאפי' הצ"ע ולא יהיו עיניו
משוטטות . ולא כמו שפ"י נחלה אריאל כדי שיהא
רוחו . כלומר כמו שיראה הקוסר לעשות הדף . וזהו
במחית הגיעני ס' נחלה יעקב וראיתי שגם הוא פ"י
כח"ס ונחתי : **ל** הגיעני ס' בלא רחמי ונחתי
שהוא פ"י כדי שיהא רחבו היינו שיעור אורך הדף
לא יהא ארוך כי"ב שאינו רחב פ"י שלא יבא בן
גזוה עד שימרה לראות . ובתוספתו נחלה פ"י
של הרב נחלה יעקב . וכמו כי לטון הצריחה
דקתני שיעור הדף ונקטן לא יפחות מטפח
לא יפחות מטפח לא ח"ס לפירושו ע"ס . ולא
הנכתי כי לפע"ד חדרה מהא דקתני ונקטן לא
יפחות מטפח וכו' מוכח דקאי על רוחב הדף ולא
על האורך : (ו) לא פחות ממי"ח כנגד מסעות
של ישראל וי"א לא פחות ממי"ב וסימן א"י
ביום סיני בקודש . ולא יותר מן ס' כנגד ס'
רבוא של ישראל וידהתהלת הקדושה היא
ממי"ח או ממי"ב אמשבת עד ס' (מ"י) ואם
שינה לא פסל . ונהגין עוד

מן הגוי (ג) והעמוד שבתוך הספר . כן העתיק הרמב"ם
והע"י הגיה עפ"י העור והעמוד שבתוך הספר
(תוס' ורא"ש) וצריך לחדש בינוני (שטה מקובלת)
והיינו דוקא בכתיבה דקה . אבל בכתיבה גסה
הבל לפי הגוי ואין עיניו משוטטות כיון שהכתיבה
גסה (הרי"ם ז"ל) וכן נהגין :

ב אורך כל שיטה (חוץ מדפי הסירות) שלשים
אותיות כדי לכתוב (ד) למשפחותיכם ג'
פעמים . ולא תהיה קצרה כדי שלא יהיה הדף
נראה כאיגרת . ולא ארוכה יותר על זה כדי שלא
יהיו (ה) עיניו משוטטות בכתב כשהשימות ארוכות
ומזעה בראשי השימות והיינו דוקא בכתיבה דקה .
אבל בכתיבה גסה הבל לפי הגוי ואין עיניו
משוטטות כיון שהכתיבה גסה (הרי"ם ז"ל) וכן נהגין :

ג נהגו במנין השיטין (ו) לא פחות ממי"ח כנגד
מסעות של ישראל וי"א לא פחות ממי"ב וסימן
א"י ביום סיני בקודש . ולא יותר מן ס' כנגד ס'
רבוא של ישראל וידהתהלת הקדושה היא ממי"ח או ממי"ב
אמשבת עד ס' (מ"י) ואם שינה לא פסל . ונהגין
עוד

ג' פעמים למשפחותיכם חף שהוא יותר נטפה . אבל
נכתבה גסה . וכן נראה באות דעת הרמב"ם דלעולם
דפה ה"ע מדקתס . אבל מהתוס' והרא"ש והעור שלא
ה"ה דנכתבה גסה יוכל לעשות שיטות ארוכות ונחה
דק"ל דחף יורד ומפור ג"ע למשפחותיכם ונראה
וכן מהגין : (ה) עיניו משוטטות ככתב . נראה
לפניך פשוטו שזהו המדות צ"ע פ"ב ס"ח מ' בלתי
שיעור הדף כדי שיהא רחבו ונקטן לא יפחות מטפח .
דהיינו שאקורה יראה דאפי' הצ"ע ולא יהיו עיניו
משוטטות . ולא כמו שפ"י נחלה אריאל כדי שיהא
רוחו . כלומר כמו שיראה הקוסר לעשות הדף . וזהו
במחית הגיעני ס' נחלה יעקב וראיתי שגם הוא פ"י
כח"ס ונחתי : **ל** הגיעני ס' בלא רחמי ונחתי
שהוא פ"י כדי שיהא רחבו היינו שיעור אורך הדף
לא יהא ארוך כי"ב שאינו רחב פ"י שלא יבא בן
גזוה עד שימרה לראות . ובתוספתו נחלה פ"י
של הרב נחלה יעקב . וכמו כי לטון הצריחה
דקתני שיעור הדף ונקטן לא יפחות מטפח
לא יפחות מטפח לא ח"ס לפירושו ע"ס . ולא
הנכתי כי לפע"ד חדרה מהא דקתני ונקטן לא
יפחות מטפח וכו' מוכח דקאי על רוחב הדף ולא
על האורך : (ו) לא פחות ממי"ח כנגד מסעות
של ישראל וי"א לא פחות ממי"ב וסימן א"י
ביום סיני בקודש . ולא יותר מן ס' כנגד ס'
רבוא של ישראל וידהתהלת הקדושה היא ממי"ח או ממי"ב
אמשבת עד ס' (מ"י) ואם שינה לא פסל . ונהגין
עוד

סגולה לא ראה את האים . ועכ"פ כראה לפע"ד כי
 לפעמים הגיו' דהקדושה נמשכת בין סני העוסקים איכ
 היכא דלפטר צנקל יותר ככון לכחוז מ"ח שיעין מלכתוב
 מ"צ (ובן ראינו צחמס סופר סיי רס"ח המוצה הגלוח מוהי
 נחו אלדגד זל"ל שכתב דסופרים מוצהקים טובגין לא
 פחוס עמיה ולא יותר ווס') ודלל כמח"י פ"ח
 פ"קד חונם מיקון סופרים צווי ענודים ועשאו למ"צ
 שיעין . ועמ"ש ח"יה לקמן סיי מ"ז סק"ט : (ז) לנטה
 סיעה יתסה . צמ"ה סז יעקב סיי . כ"ג כחז טלח מלא
 לביעה זו רוח צמ"ס וסוסקים ואס קבלה היא ציד הסופרי'
 נקבל מ"ש . ולפע"ד אפשר קלה סעך לזה מהא דליחא
 צו"ס (הוצא צחוס' מנחות דף ל"צ ע"ג ד"ה הא) כל
 יריעה שחינה מקורגלת פקולה . וצ"ח"י סיי מקמ"ג מציא
 מדרש ס' וקרא קוולתיו חלהלים זה הסרגול . ולדעה
 הלומרים דס"ה לא צמי שירטוט ל"ל דהך סירגול אינו
 מקום הכתב סיעיו המיעות מיוסרות אלא סעך היא חלהכה
 שחחא כל יריעה מקורגלת מוצרענה לרדים דהיינו למועלה
 ולעשה וכן הלרדים . ע' חוס' גיעין דף ו' ע"צ סוף ד"ה
 אמר ר' ילחק וצ"י ח"יה סיי ל"צ . ואן דנעטרעטין צמ"ה
 כל המיעות וכוחצין חחה הסירטוט וחולל סלומטה ון
 הכתב אין שירטוט . וח"י"י סנחא הא דלמרי' כל יריעה
 שחינה מקורגלת פקולה היינו שחחא מקורגלת וכל
 לרדיה . לכן משרטעין למוטה ון הכתב סיעה יתרה . כן כראה לפע"ד לחה קלה סעך למונהגן של ישראל . חבל
 משיחא דאינו מעכב . וכמ"ש סס צנז יעקב : (ח) אין עוסקין כו' . פירש"י המעס שחפרים של חיבורי היריעות
 יפין זה כסאין צחס יותר מודאי . הילכך לא יעשה יריעות קלרות . שלא יהיו החסירות מקורצין יותר מודאי ולא
 ארוכות שלא להרחיקן יותר מודאי ע"כ . וצמ"מוקי יוסף כי ולא רחוקות יותר מודאי . מפני שחולס לכאמרי' על
 החפר כשגוללו . והיי' לו לעורה לגלול עד סיעמורו על החפר ויקרע העור עלמו . כשמהדקו צמעה הגלילה :
 (ט) פחות מגי' דפין . צמ"ס פ"ח ה"י י"צ יריעה של טעה חולקין אותה לשנים ושל חונטה אין חולקין אותה שמה
 יעשה אחת שנים ואחת שלשה . וס"י כנחלה אריאל דביריעה של חונטה לא יחלוק כלל וחפ"י חס רולה לכחוז בעמוד
 שחחך הפלין ונחוחות ולא ס"ה חפיה לא יחלוק כלל מוס' דח"י"י סנחא יעשה יריעה של צ' עכ"ד . והנה צמ"י ד"ן
 לא ככרה הך חקשא . ותי' לעיק על הסוסקים שלא הביאו זאת . ולפע"ד אפשר לפרש דהא דלמור סנחא יעשה וכו'
 הוא צלשון כחמיה . וכי יעשה ח' של שנים ואי' של ג' והלא אינו רשאי ואיכ למה יחלוק : (י) צלמלע סיעה . צמ"י
 מלסכה שמים הביא לשון הסוסקים דלשון חלמלע הוא לא דוקא . והציא עוד מנדרש ילקוט ר"ש ועשלי דליחא חחס
 חלהים פקחיים צלמלע לחיות . והיא היא . ומכח דלמלע עשמו לפעמים רק לחפוקי חלה וסוף . והנה צמ"ס חספה
 ראשונה עלה צדעתי כי י"ל כוחה המ"ס עפ"י הדוע סחחוחיו . מחחלקות צללס מדרגות . מן ח' עד כ"י הגנה
 יחידות . וח"י"י ון י"ד עד ל"י ג"כ ט' לחיות והמה עשירייה . וון ק' ולחלן עם ה' לחיות וכלפ"ך הכפולים הגנה
 מוח' . ואיכ ח"ה"ה היא צלמלע חונם . ועי' ילקוט ראובני צמ"ס חן עם לצד יסכון : ש"ב ע"ינתי צמ"י וחראה
 כי צעל מלח"ס כ"י צמח"כ טנה צהצנחו . דס"כ לחחא חחס . חמור סלמה ח"י לא לעשה כחער עשה חנה . חנה
 סחח חקתו צראץ לחיות וס"ים צלמלע . פחה צראס סחמור חקרי ח"יס צלמלע כל הנסמה חלהל ית . חבל
 ח"י ח"י עוסק כן ח"י פוחה צלמלע לחיות ווסקיים צקוף לחיות וכו' ע"ש . והנה מ"ש סחחא פוחה צלמלע לחיות
 ביחא דפחה חקלי . שחחים היא קרובה מולד לחלמלע (או י"ל דכל החחיות ון י"ד עד ק' נקראו חלמלע לחיות
 וכמ"ס"ל) חבל מ"ש חקיים צקוף לחיות לכחורה אינו מוצן דהא גם הוא ווסקיים צמ"ה צחית מנעיה . ועכ"כ ל"ל
 שחחה על סחחא . סוסקין סחחא חקיים צו דחיינו חכו לה וגוי' סחחחיל צח"י . איכ גם הא דלמור חלהים ווסקיים
 צלמלע

עוד לשרטט (ז) למטה שיטה יתרה שאין כותבין
 בה כלל . וגם זאת אינה מעכבת :
 ד (ח) אין עושין יריעה (ט) פחות מגי' דפין
 ולא יותר על ח' . נודמנה לו יריעה בת ט'
 דפין לא יחלקנה בענין שידיו ג' דפין באחת וששה
 בשניה אלא שידיו ד' באחת וחמשה בשניה דיעיקר
 הגוי מדי' והי' דפין (עור) במה דברים אמורים בכל
 היריעות שבספר חוץ מבאחרונה אבל בסוף הספר
 אפילו בסוף אחד עושין אותו דף לבדו ותופרים
 אותו עם שאר היריעות יאעפ"י שאין בפסוק האחרון
 תיבות כמנין השימות יעשה אותיות ארוכות ממעלה
 למטה כדי שתחזיק תיבה אחת ד' או ה' שימין כדי
 שישים בסוף הדף . ואם יש הרבה פסוקים יכול
 לכתוב בכל שיטה תיבה אחת כמנין השימין . וכל
 זה משום שאי אפשר בענין אחר :

ה כשיגמור את התורה צריך שיגמור (י) באמצע
 שיטה שבסוף הדף . כדי שעי' זה ידעו הכל
 סיום התורה . משא"כ אם גמר השיטה . ואם סיים
 בסוף השיטה יש פוסלין הס"ת (צאר טנע) ויש
 מבשירין (פנים מלירות) וכן נראה עיקר :
 שיעור

עוד לשרטט (ז) למטה שיטה יתרה שאין כותבין
 בה כלל . וגם זאת אינה מעכבת :
 ד (ח) אין עושין יריעה (ט) פחות מגי' דפין
 ולא יותר על ח' . נודמנה לו יריעה בת ט'
 דפין לא יחלקנה בענין שידיו ג' דפין באחת וששה
 בשניה אלא שידיו ד' באחת וחמשה בשניה דיעיקר
 הגוי מדי' והי' דפין (עור) במה דברים אמורים בכל
 היריעות שבספר חוץ מבאחרונה אבל בסוף הספר
 אפילו בסוף אחד עושין אותו דף לבדו ותופרים
 אותו עם שאר היריעות יאעפ"י שאין בפסוק האחרון
 תיבות כמנין השימות יעשה אותיות ארוכות ממעלה
 למטה כדי שתחזיק תיבה אחת ד' או ה' שימין כדי
 שישים בסוף הדף . ואם יש הרבה פסוקים יכול
 לכתוב בכל שיטה תיבה אחת כמנין השימין . וכל
 זה משום שאי אפשר בענין אחר :

צלמלע

בזמננו כוונתו על החלטה הספיקו אחרון שהוא חיצו
כל . ואחריות כ"ל הן נמשך למעט האחריות . זהו נראה
לפע"ד נכון ופשוט :

יד (א) למטה די אלמנט צלגודל ולמעלה גי וכו' .
כתב צקי ונל"ש ו"ל ולכאורה שיעור הגליון
למעלה ולמטה הזכר לא מהשירעוט התחתון והעליון הוא
מועד כ"א ונקום שיכלה גב הלמ"ד למע"ל ומוקף האחריות
הארוכות למטה וכו' עכ"ל . ולפע"ד לא כה"ל . הגע
בעלמך לפי דבריו גם הא דאורי' זין שיטה לשיטה כמלא
שיטה כלערך לפרט כך זין תקלה האחרון מן הדי' הפשוטה
וכדומה שצטיטה זו וזין ראש הלמ"ד שצטורה שחמ"י
הוא ריח כרוחב שיטה עם די' ולמ"ד . והא ודאי ליתא .
אלא שכל מוקום מודרין ונעיקר כתב האחריות . וגם דברי
הנ"ל צקי רע"ג סק"ג ויתפרשין הכי : (ב) די שיטין
פנויות-לשון הרמזים זמניה זין כל חומש וחומש די שיטין
פנויות זלא כתיבה לא פחות ולא יותר וכו' עכ"ל . וכתב
צקי ונל"ש דל"ע למה דוקא זזה הדין כתב כן . ולפע"ד
י"ל מוקום דליתא צנתי צ"צ דק י"ג ע"צ זין חומש לחומש
של חורה ארבעה שיטין וכן זין כל כתיב וכו' ומוסיים
ולמטה ונחמיל ונלמעלה . ופירש"י אס נודען לו קיום
הספר ונלמטה צקוף הדק ונחמיל ספרו האחר זראש הדק
ואינו לר"ך להניח ריח חלק זיכהס עכ"ל . להכי קמ"ל
לא פחות-אלא דגם צכה"ג לר"ך להניח-וכמ"ש סס צתוס-
ומקום דליכא כתי' למיטעני ולמיור דהכך די שיטין ל"ל
דק אי דוקא אלז קלתן צקוף דק זה וקלתן צתחלת דק
השני לא וינלטרפי . וכאשר נסתפק זזה השאל צתצט"ץ
ח"א קי קנייה להכי קמ"ל ולא יותר . והיינו כדלקמן ס"ג:
(ג) דלא נפק וכו' . כיכ התצט"ץ ח"א קי קנייה . אלז
צנ"י ח"א קי ל"צ ונזיה צסס ומהי"ן חציב ז"ל צמלא
צקריה ספר לה"ד ונחם לזית וואיר שהפרשיות צזראשי
הספרים זין ונקום לכללם לא צפתוחות ולא צסתוחות לפי
שהן תחלת ספר : (ד) שאינו נקרא שינוי כולל האי .
דזל"ה

אגודליו ואי אפשר לו ללקלק כל השירטומין שעשה
ע"כ הוא רצה למעט בכך השורה העליונה כדי שישאר גליון בראוי . לא יעשה כן שלא יהא נראה
ככתב מנומר אלא לא יקפיד על הגליון בדיעבד (ט"ו) ולא מפני ריח שבין שיטה לשיטה . כגון אם
שירמט באמצע הדף שני שיטין שאין ריח כדי שיעור ביניהם לא ימעט הכתב מפני אותו ריח
(גמ"י ופרש"י) :

ה' ולא מפני ריח שבין פרשה לפרשה-פי' כגון פי סתומה שצ"ל שתוחה באמצע וכתובה מבי צדדין
לא ימעט את הכתב כדי להתחיל בסוף . אלא יזדרו הסופר וישניה מתחלתו שיהי' לו ריח בשיעור
בל שיעמד לדחוק באחריות . ואם אירע לו כן נזהגן הסופרים לכתוב אותיות קטנות . דהיינו שארכן
של אותות מניחן כאורך שאר האותיות ואך רחבן ממעטין . וכן אין ממעטין עובי הקולמס שבקולמס
שבותבין שאר האותיות כתבים גם אלו . ובוה חושבים (ד) שאינו נקרא שינוי כולל האי :

נשימה

**יד שיעור הגליון והריוח שבין הרפין
ובין השיטין ובין החומשים ובו ח' סעיפים :**

א שיעור הגליון (א) למטה די אצבעות באגודל
(ע"י קי י"ג ק"א) ולמעלה גי (לפי שאין דק
עמדת יד למעלה כמו למטה) . ובין כל דף ודף שנים .
לפיכך צריך להניח בתחלת כל יריעה וסופה כרוחב
אצבע וכדי תפירה . ונמצא כשתוסף היריעות ביחד
ידהבין כל דף ודף בכל הספר רוחב שתי אצבעות .
ובין שיטה לשיטה כמלא רוחב שיטה . ובין כל
חומש וחומש (ב) די שיטין פנויות בלא כתב .
ותחיל החומש בתחלת שיטה חמישית . ויניח
בתחלת הספר תורה ובסופו כדי לגלול על העמוד
ועוד שתי אצבעות שישארו בין העמוד והדף :

ב די שיטין שבין חומש לחומש שהצריכו חכמים
למצוה בלחוד הוא ולא לעיכוב . מיהו היינו
אם הוסיף או גרע אבל אי לא שביק רוחא כלל
מיפסל ס"ת בהכי (ג) דלא נפק בין כל חומש וחומש
מכללא דפרשיות . הילכך אי לא שבק אפילו רוחא
דפרשה פתוחה מוחשת מיפסל ס"ת אפי' בדיעבד :
ג יש אומרים דצריכין ליהדר שלא לסיים חומש
אי בדף זה ולהתחיל חומש השני בדף שאחריו
אפי' אם יניח פנוי די שיטין . אלא צריכין שיהיה
סוף חומש זה התחלת חומש שאחריו בדף אי'
וביניהם ריח די שיטין (ריצ"ל צתוס' צ"צ דק י"ג ע"צ
צסס הידועלמי) וכן נכון ליהדר בזה היכא דאפשר .
אבל בשעת הדחק יכולין לכתוב חומש אי' בדף זה
וחומש בי' בדף שאחריו רק שיניח ביניהן ריח די
שיטין . ואין חילוק בין שיהיו הדי' שיטין בסוף הדף
או בתחלת הדף או קצתן בסופו וקצתן בתחלתו
(מוסי' סס ותצט"ץ סס) :

ד לא ימעט את הכתב מפני ריח שלמטה
ולמעלה . פי' אם עשה שירטומין בכל הדף

ולא הניח משירטומ העליון ולמעלה בשיעור גי
ע"כ הוא רצה למעט בכך השורה העליונה כדי שישאר גליון בראוי . לא יעשה כן שלא יהא נראה
ככתב מנומר אלא לא יקפיד על הגליון בדיעבד (ט"ו) ולא מפני ריח שבין שיטה לשיטה . כגון אם
שירמט באמצע הדף שני שיטין שאין ריח כדי שיעור ביניהם לא ימעט הכתב מפני אותו ריח
(גמ"י ופרש"י) :

ה' ולא מפני ריח שבין פרשה לפרשה-פי' כגון פי סתומה שצ"ל שתוחה באמצע וכתובה מבי צדדין
לא ימעט את הכתב כדי להתחיל בסוף . אלא יזדרו הסופר וישניה מתחלתו שיהי' לו ריח בשיעור
בל שיעמד לדחוק באחריות . ואם אירע לו כן נזהגן הסופרים לכתוב אותיות קטנות . דהיינו שארכן
של אותות מניחן כאורך שאר האותיות ואך רחבן ממעטין . וכן אין ממעטין עובי הקולמס שבקולמס
שבותבין שאר האותיות כתבים גם אלו . ובוה חושבים (ד) שאינו נקרא שינוי כולל האי :

דבליהם אי אפשר ללמס כל כך . ואומרים דהא דכתבו
הזוסקים שלא לנעט הכתב וסלא להרחיבו היינו אם
נמעטין או מרחיבין חורך ורוחב האות טחשו סיני הניכר .
וכן אם לוקחים קולמס אחרת וטוטה צעוצי . חבל בלליה
לא עקרי סיני . ועיי' קומוכין ודוחקין קלת וכן מרחיבין
קלת צסוף השורה כדי לסיים צסוף השורה מנע . וכן שלא
להצניר חוץ לצורה אפי' צי אותיות צמקום שאפשר .
שאומרים שיתר כוי הוא לקפר לנעוטה העמוד צשווי
צסופו שלא יהא שורה נכנסת ושורה יולאת חולה . ומהזר
להרחיב ולקלר כל שהוא צאופן הכוכר שאילו מוטטה
והצרות כ"כ . ועכ"פ אינם מרחיבים אותיות הכפולות
שאין צהן כוי . וכן יש להם אותיות שלריכין להיות
מרוצעות דוקא . ועיקר שומריצים הם . אי די הי לי קי
רי תי . ולפעמים מים קמומה . ואם דצריהם קבלה נקבל .
ולריך לרקדק עכ"פ שלא טמוטה האות מלורה . וסלא
יהא רי כמו וי וכן צי או כי קלר כמו טון וכדומה (צני
יוכה) : (ה) חלא גי בתוך הדף וצי חוץ לדף . כן הוא
צצריחא . וצכה"ג צצגליון הי"ד דקדק הא מו למה לי .
הא מדקחני לא יכתוב שמים צתוך הדף וסלא חוץ
לדף שמועה וייכי הא גי חוך הדף וצי חוץ לדף שרי .
ומתוך דמטטה יתרה אחי לאשמועין דוקא גי הוי"ד וצי
חל"ד ולי לליה אפי' דיעצד פסול (וסלא כדעת הפוסקי
וקיים צעללו ומיהו אעפ"י שאנו מדמין לא נעטה מנעה

נדמנה לו בסוף השיטה תיבה בת הי אותיות
לא יכתוב שמים בתוך הדף ושליש חוץ לדף
(ה) חלא גי בתוך הדף ובי חוץ לדף . ואם אין
מקום כדי לכתוב גי בתוך הדף יניח המקום חלקי
ואפילו תיבה בת גי אותיות יכול לכתוב ממנה
שמים חוץ לדף כיון שעכ"פ מיעוטה בשמים .
אבל אם אין בה אלא שתי אותיות לא יכתבנה חוץ
לדף ואפי' אם בי אותיות הם מתיבה גדולה ונראין
כמו תיבה בפני עצמה לא יכתבם חוץ לדף . ויש
מתירין בזה (ס"ד) (וצדן אומיות השם ע"ל ס"י י
קע"ף ט"ז) :

נדמנה לו תיבה בת עשר אותיות או פחות או
יותר ולא נשאר מהשיטה כדי לכתוב את כולה
בתוך הדף להרמבים אם יכול לכתוב חצייה בתוך
הדף (ו) וחצייה חוץ לדף כותב . ולהראש גם
בזה לא יכתוב יותר מבי אותיות חוץ לדף ויש
להחמיר (ס"ד) :

כל אלו הדברים הנזכרים בשני הסימנים
בסתם . אינם אלא למעוה מן המוכרח ואם
שינה כשר (ז) אפי' כתב תיבה שלמה חוץ לדף
בסמוך לכתב השיטה כפי ריהוק תיבה מתיבה .
ואפי'

וכוי) וקטיא לי וליעטע"ך הא דקחתי רשא הדמונה לו יריעה צת טי דפין לא יחלוק שלם לכאן וסלא לכאן חלל חרבע לכאן
וחמש לכאן ומדי קחני לא יחלוק שלם לכאן וסלא לכאן ויהי לכאן שרי ולמה לי לתימני חלא
וכוי . וכי תימח הכא כוי גי לכאן ווי לכאן אפי' דיעצד פסול הא צוכרל דהא קחני עוטה אדם יריעה וצעה שלם
דפין וכוי . חלא מהא לא תידוק ולא מיידי : ועוד כראה דאם צאלו לדקדק י"ל כן . כי לכאורה יש לדקדק עוד
דקחני לא יכתוב צי צתוה"ד וגי חל"ד חלא גי צתוה"ד וצי חל"ד . לטון זה ודאי מנע"ל דכמד גומל ויידי שאין לו
מוקום חלא לצי תוה"ד וקאמר דלא יעטה כן חלא יכתוב גי תוה"ד (דאי מיידי צבוע"ל אחריכא הול"ל חלא כותב
הוא גי צתוה"ד וצי חל"ד) וקטה דאם אין לו מוקום רק לצי הי"ך יכתוב גי . ולי"ל דאחא לאשמועין שאם לפי
המוקום לא היה לו לכתוב טם רק צי מיינו טווב יותר שיחאונן ללמלם שיהי לו מוקום לכתוב גי מלהניח את
המוקום פטוי . וחולי מוקום דייחוי כהפסק פרשה : (ו) וחליה חוץ לדף כותב . כראה לפע"ד פשוט כי לטיעה זו
חף אם כאלר דצי אותיות מתיצה גדולה שכראין כמו תיבה צפיע אין כותב"י חוץ לדף . אם הנה יותר וצי אותיות
דקטחא אינן כראין כתיצה צפיע ספיר דמי לכתבן חל"ד כגון צתיצה למטפתותיהם אותיות הם אין כותבין חלא
יותר כותבין . ויש להסתפק אם אין לו מוקום רק לכתוב
התי ולכתוב יהם חול"ד . הי מייניו עדיף . אם לכתוב כל הגי אותיות חול"ד (מה שאקור לדעת הס"ד) או
לכתוב הי צפנים וחול"ד הם (מה שאקור לדעת הרמ"א) וכראה לי דהילכתא ככתראי ויש לנעוטה כדעת הס"ד :
(ז) אפי' כתב תיבה שלמה וכוי . רק שלא יולל הכתב כל הגליון וכוי . כ"כ צק' צני יונה וכתב חף כי מדצרי
הרשב"ץ (ח"א ק"י קע"ו) חלו כראה כן מיינו מועיד הוא (החשב"ץ) לדצרי הטור ומכשירין כה"ג וכיון דפסקילין
כדצרי טעור היי יש להכשיר צזה וכוי עכ"ל . והנה צוים פ"צ הלי צי הכי חיתא . ומיחין צין טיעה לטיעה כולל
טיעה וצן טיעה לתיצה כולל אות וצין אות לאות כולל שער וצין דף לדף כולל אגודל (היינו צשאר ספרים חלא
צמוטה צי אגודל"ן) עטה סוף הדף לחתלתו פסל עירב את האותיות או שהפסיק צאומע השם אל יקרא צו .
וק"י כפי מלת אריאל . עטה סוף הדף מה שהוצא צסוף הדף עטלו גיב התמלם הדף הצי כגון שהדף מסיים צמלת
ואמר

ויאמר ולריך להחיל הדף עלחרי צנולת משה וכחצ
 צסוק הדף ג"כ וולת משה לקיון שידע החללת הדף
 עלחרי וכמו עשוין עתה צדפין הכרפסין וכי עכ"ל .
 וצקי כקל רחמים וציא פי זה צסס הקי רגל ישרה וקלסיי
 ולפע"ד מוסקפק כי כפי הכרלה ונהג זה לכחוצ צסוק
 הדף חיצה ונחללת הדף עלחרי חינו אלל צספר סככח
 צקונטריסיס . חבל לא צספר שהול צגלילה . וגס הנוסך
 הלשון לא חמי ספיר לפירוש זה . וכרלה לפע"ד לפרש
 עפ"י הק דיכא דצני יונה סלס חלריך סינה אחת מדף
 זה עד חללת הדף עלחרי צלופן שהקורח לא ידע חס
 החיצה סייד לקוק דף זה או לחללת הדף עלחרי וצזה
 הול דפסל . וגס לשון היירושלמי סוף הדף שיה לחללתו
 יחפרש הכי . וגס הנוסך הלשון חמי ספיר (סוז הגיעי
 קי נחלת יעקב ורלחי סגס הול פי כן . וצקי כקל
 רחמים כחצ סלין פירושו ומחור . ולפע"ד ומחור) :

מ (א) חלק כדי עי' אומיות . כרלה פשוט דלס
 הנוקוס החלק הול וקוס סלינו רלוי
 לכתיבה כגון סיס סס חפר או קרע או וטלית לוי סלינו
 כותב על וטלית וקוס זה חינו ססוז הפסק פרשה דחל
 חינו כיכר שהניחו וקוס הפסק פרשה (ונלמד מירש
 צסניף די צסס הצני"ו) (ועי פרמי"ג חו"ח סי' ל"ז
 וצצלות חות כ"ו) אך חס יס גם וקוס חלק שהיה רלוי
 לכתיבה וחי"כ כיכר שהניח וקוס הפסק פרשה אך סלינו
 כדי עי' אומיות כ"ל דגס הנוקוס סלינו רלוי לכתיבה
 וילטרק להסלים השיעור : (ב) וצדיעצד קני צשיעור עי'
 יודי"ן וכי . כ"כ הפוסקים . ומנילל סנומע דלס כולל
 ריוח כזה צנוקוס סלין הפסק פרשה הק"ת פסול . וצקי
 היכל הצרכה פי צרלסית צפוק יסרלו הויס (לא ידעתי
 למה הוועין עד כה) כחצ ח"ל יסרלו הויס פרשה פתוחה
 ולס לא הפסיק צפתוחה הקפר פסול ושיעור פתוחה
 וקמומה חשעה אומיות סלטה פענויס חשי"ר ולל י"ן גס
 חלס צי"ן סגו ולס עעה והניח ריוח צנוקוס סלין לריך חס
 חין סס שיעור סלטה חשי"ר הקפר כסר ולכחללה לא יכח
 סוס ריוח יוחר ומכשיעור הנהוג עכ"ל . ופשיעול דצטלה
 דעתו נגד דעת כל הפוסקים : (ג) לא נשאר לו וכי .
 חבל חס כשאר כשיעור הפסק פרשה וגס כדי לכחוצ חיצה
 אחת . והול לא כחצ סס חל חתיבה . חעפ"י שהניח
 מעט ריוח צרלס סינה סכי לא ונחי לעצמה סחומה .
 עי' סקוי ומרס"ל קי' ל"ז ועי' צקי מל"ס : (ד) ולס לא
 היה וכי . כ"כ הק"ו חו"ח סי' ל"ז סיק כ"ו . ומרס"ל
 צהקוי קי' ל"ז ורלחי צקי מעון חריות (פי' לני"ס) כחצ
 צפשיעוט על דצרי חני"ז דלל כ"ל . חלל דכסס סלין
 צדינו לפסלה מחמת הליוק חס חרע כן צנקוס סלין

נאמר כי תיבות שכתבן בכדיג כשר . רק שלא
 יכתב הכתב כל הגליון שבין דף לדף שאז לא ידע
 הקורא אם לקרות התוספות לתחלת שיטה שבדף
 הקודם או לסוף שיטה שבדף הראשון . אבל כל
 מקומה בין בתחלה בין בסוף כשר בדיעבד
 (צני יונה) :

ד דיני פתוחה וסתומה ונונין המנוזרות .
 וכו' ח' סעיפים :

בצורות פתוחה וסתומה נחלקו הרמב"ם
 והרא"ש ז"ל . וירא שמים יש לו לדקדק
 לעשותן באופן שיהיו כשרין אליבא דכולא עלמא .
 דחינו בפרשה פתוחה יסיום הפרשה שלפניה
 סססע שיטה וישיר במוסף (א) חלק כדי מי
 אומיות דחינו שיהי שם מקום פנוי שיהיו יכולין
 לתוב שם ג"ס תיבת אש"ר מאותו הכתב שהוא
 סכתב (ב) וכדיע' סגי בשיעור מי יודי"ן מאותו הכתב .
 וחליל לכתוב את הפרשה הפתוחה בתחלת שיטה
 פתוחה . ובפרשה סתומה יסיום הפרשה שלפני
 תחלת השיטה ויניח חלק כדי תשעה אומיות .
 וחליל לכתוב את הפרשה הסתומה בסוף שיטה
 סססצורות אלו נכונות בין להרמב"ם בין להרא"ש
 (עי' מקירה עי"ז) :

ה אבל אם לא יוכל לבוין בכך . לא יסור
 משימת הרמב"ם ז"ל בזה . שהוא כתב
 שברשה פתוחה אם סיום הפרשה שלפניה ולא
 נשאר לו אלא מעט או אם נמדה בסוף השיטה
 מניח השיטה השניה בלא כתב ומתחיל הפרשה
 הפתוחה מתחלת השיטה השלישית . ודי"ה אם
 נודמן לו כן בשיטה שלפני השיטה התחתונה
 שבדף מניח השיטה התחתונה חלקי וכן אם נודמן
 לו כן בשיטה התחתונה מניח השיטה העליונה
 שבראש הדף חלק ומתחיל לכתוב בשניה (עני"ז)
 סססצא פנוי ביניד שיטה . ולהר"ש כל אלו
 סססומות הן) :

ובפרשה סתומה . אם בסיום הפרשה שלפני
 (ג) לא נשאר לו בשיטה כדי להניח את
 ריוח כשיעור ולכתוב בסוף השיטה תיבה אחת
 יניח הכל פנוי וגם בראש השיטה השניה יניח מעט
 ריוח (ד) ואם לא היה בסוף השיטה ריוח כשיעור
 פי אומיות ישלים כאן בתחלת שיטה שני כמה
 שחבר שם עד ריוח שיעור מי אומיות ומיצטרפין
 דף

הרעצים היו כחצ' מהרים די נזכרנו זיל צפי' אור תורה
 שהעתיקה וקפד הרעצים כ"י וסם ראה שיש שיטה פניה
 מלפניה ומלחציה וע"י כחצ' הח"ל רכיון דהרל"ש ראה
 צקפד הרעצים שכתב לורת השירה ושיטה פניה מלפני'
 ומלחציה הו"ל לחלוק על זה אלא ודאי שהוא נסקים
 על זה וכ"י עכ"ל: (ב) חלוקה לשחים. והיינו אריח
 ע"ג אריח. והוא דקשה על זה מהא דאמרי' צעילהי.
 פיק דעילה כל השירות כלן אריח ע"ג לזכה ולזכה ע"ג
 אריח חוץ מעירה זו דעשרת צבי המון ומלכי כענן וכ"י
 דמטעם דשירת האזינו ג"כ אריח ע"ג לזכה ולזכה ע"ג
 אריח. כבר חידן קם על ככון הר"ן זיל ע"ש. וצפי' אור
 תורה והנזכ' גם צפי' מנחת ט"י מצינו עוד ט"י ח' צקס
 חכס אחד: (ג) פרטה אחת כשירה וכ"י. זהו לשון
 הרעצים. ולפע"ד הלכתא רצחא איכא למטעם נכ"י. הנה
 פעם אחת כשאלתי צק"ת אשר צפי' אחרי מוח ט"ש קס
 אחד עשר סתומות קטנות זין אחת לחצרתה רק פסוק
 ח' ערות אצ"ך וגוי' ערות אשת אצ"ך וגוי' וכתבן הקופר

סום • ויצאו • ויבאו • וזהו רק למצוה ולא לעיכוב:
ב שירת האזינו מניחין ג"כ לפניה ולאחריה
 שיטה שלמה פנויה • וכותבין את השירה
 בשבעים שימין כל שיטה (ב) חלוקה לשתיים
 בשיעור סתומה • ונדהגין שבתחלת הדף כותבין
 ששה שימין • ודתחלתן • ואעידה • אחרי • הדרך •
 באחרית • להבעים • קהל • ולמטה ה' שימין
 ודתחלתן • ויבא • לדבר • אשר • הזאת • אשר •
 וגם זהו רק למצוה ולא לעיכוב:

ג כתב השירה כשאר הבתב או שכתב (ג)
 פרשה אחת כשירה פסול ודוקא שכתב השירה
 כשאר כתב בלא פיזור • אבל אם שינה בפיזור
 ממה שנדהגו לא פסל • ובלבד שתהא שירת הים
 (ד) אריח ע"ג לבינה • ושירת האזינו אריח ע"ג
 אריח:

יש

צלופן שהפסקות הסתומות היו צלמלע כל עדה זו כנגד זו ומן הלרדין כחצ' עד סתי' נראה מנעם כמו שירת
 האזינו. ובהקפסה ראשונה עלה דעתי לסקול ומחנה לשון השיע' כ"י או שכתב שאל הכחצ' כשירה פסול.
 שוב נחתי אל לצי' כי דעה הרבי"ש אינה ק. שהכ"י צפי' ח' מצינו (והוא צפי' רפי"י) שכתב ח"ל וכ"י אם
 ריח השירה כשיעור פרטה למה אוננו קאם כחצ' כשירה פסולה תיפוק ל"י משום שעשה פרטה צוקוס שאין זה
 פרטה ודאי נראה שפסול ללא גרע-ומפיהוה שעשה סתומה או סתומה שעשה פתוחה הא לא קשיא דהוה
 לעיכא דלצי"ג דבחיור אחר כשיעור פרטה פסול כשעשה כלורת השירה עדיף עפי' דכראה שאין זה פרטה אלא
 כקדר השירים נכתב ומצינו אלעריך למיור דעשה כשירה פסולה עכ"ל. ואשתומה כעשה חדל. למה ל"י
 לרחוקי הרי ט"י מלי לשכ"י צריחא דאלעריך להיכא דלריכין להיות סתומות ביון בהנך דלמנון. וכן בעשרת הדברוי'
 ט"ש עשה סתומות קרובות וכן צפי' בי תצוה וכתבן צלופן שהסתומות כראיות אלא שהפסקות צלמלע בלשירה
 ושורה כדון דידן. ועי"כ נראה לפע"ד לאחר הדיוק בלשון רבינו הרעצים ז"ל (פי"ז הל' י"א) שכתב ח"ל או
 שכתב פרטה פתוחה סתומה או שכתב השירה כשאר הכחצ' או שכתב פרטה אחת כשירה הר"י פסול וכ"י. ולכאורה
 אמאי דייק וכתב שכתב פרטה אחת כשירה. הו"ל למויכתב קתם שכתב שאל הכחצ' כשירה. וכראה לפע"ד דדייק
 הכי מלשון הצריחא קנת דק ק"ג ע"ג דח"י פרטה פתוחה לא יעשה סתומה סתומה לא יעשה פתוחה כחצ' כשירה
 או ט"י אחת השירה כ"ולא זה או ט"י-על דר"י וכ"י. והנה רפ"י פירש כחצ' לסי' כשירה צדלוגין אריח
 ולצי"ג חזל לפע"ד קשה לפירוש זה דאי"כ אמאי אמרם כחצ' בלשון קכנה וארי ס"ה בכל מקום (צ"ל חז"ל) בלשון
 אר ט"י. וע"כ ט"י הרעצים קכנה כשירה במסך לעולם וקאי אמרסם והיינו שכתב פרטה אחת מלריכין לכחצ' כחצ' כשירה
 כקדרם גלי סום הפסק וסוף הכחצ' כשירה בהפסקות זהו פסול. וכן יחפרם הא דחיה' צמנח' דק ל"א ע"ג כחצ' כשירה
 וכ"י דמוקמי' לה צק"ה הסירוס הוא שכתב פרטה אחת צק"ה כשירה. שוב ראינו צמנד"י י"ט עמל ע"ש
 סרל"ש בהלכות קטנות פל' ק"ס ק"י. ח"ל צפי' הזכנה הכיח' כחצ' כשירה או שכתב השירה כ"ולא זה או
 שכתב (צנע' י"א) שכתב) עלה צד"י ארי אלו ינחו ומוקי' צפי' הקווען רצה צק"ה עכ"ל. ועל זה כתב הוא
 ז"ל ח"ל דלצי"ג דקמי' כחצ' בלשון קכנה הא איכא לעיור דהיינו הפלה על יד או על ראש או סתומה עכ"ל.
 ודבריו סתוים עמל הפלה ונחה עמל דכר טע"י חזל מה שכתבתי דקאי אדקמייך ל"י דהיינו שכתב פרטה אחת
 צמורס (ס"י ח"ס) נראה לפע"ד ככון ועדרייק בלשון הצריחא ועמליל גם לשון הרעצים מדרייק סיעב
 צמ"ש שכתב פרטה אחת כשירה זהו פסול. והיינו משום שצ"כ פרטה גופה. חזל אם כתב אחת פרטיות
 כראוי לכן חף שכתב אחת כשירה ל"י לן זה. ולפי"י יפה סקסס הרבי"ש וסירכח להירוט. זה ככון וצמור
 לפע"ד (ומנע"י ח"י צמלקסרי צעירה ס"ה): (ד) אריח ע"ג לבינה. פי' לצי"ג קיערס ג' עמחיס ואריח ח"ל לצי"ג

כש

כמו ק כחצין צורת הים צדמנה ארצה ע"ג לזינה. סלרית
 הוא הכחז והלזינה הוא עקום הסכו. וצדמנה סלרית
 כחצין ארצה ע"ג ארצה. ועיין כזינה קי קע"ז :
 (ה) סגדולות. כחז צפוף סספר בני יונה צקנמס
 מחורי לוח צנים דפראשית ח"ל. ציה לכתי צמר עקמט
 ססרה העודף עולה קלה למעלה עשיווי ססרה עקוד
 סלר האותיות וק צסלר האותיות סגדולות עכ"ל :
 (ו) והנקודות. כחז הע"ז צפוף קי רע"ד ח"ל. עוד
 כ"ל צס"ת שאין לה נקודות סגדולות להיות על ציה
 מקומות כגון על ציה סרה או צסלר מקומות שאין לפסול
 ולקרות בהן ק"ת וכו' עכ"ל ע"ש. וצפי בני יונה צקלור
 סס כחז סלר"ק לו עיון צזה וכן כחז משמו צפי צערי
 אפרים. ותמיהי על כולם. סלר כזכרו סכיב להדיא
 סרע"ל צפוף קי ער"ה ח"ל יש עוד דברים וכו' והנקודות
 וכו' וכל אלו הדברים למטה ואם שיהיה לא פסל. והוא
 מלשון סעור. וכן הוא צרמ"ס פ"ז היא ויזר צלוחיות
 סגדולות וצלוחיות הקעטת וצלוחיות הנקודות וכו'.
 וזלכה ע"י כחז כל אלו הדברים לא כלאחר חלל למטה ען
 האונח ואם שיהיה צתיקן זה וכו' סר"ז ספר כסר עכ"ל :
 (ז) והמסונות. כגון פפיין סלפופין ואלחיות העקמות
 והספוכות. וכו' צפי צכ"ו יזרו הסופרים כשעשין סלחיות
 האונחות סלר ישו סלחית מלרית ע"י כך. רק יעשו
 ספגים העקומים ססס צחוד סקולנס סיהיו דקיס כחז
 סערה. ולא כמו אלו סעושים צכל עוצי סקולנס עד
 ססלחית עססחית מלריתו. אלא סכל ציסוד סדעס וססכלה
 עכ"ל : (ח) י"ד יזרס סלחית. סס"ק צפי רע"ג סקיה
 כי ח"ל. ציה סנוי. וסס צי דפראשית י"ד יודך סלח
 וכו' ע"י סור לך יש עושים ע"י ספנים וסמרים וכו' עכ"ל.
 ותמיה ססרי צהסס"י ככר כחז דלס"ט סרמזים סל
 סססר לומר ק. ססרי פ"י יזרס סלחית סול סרסס
 פתוסס ולי סססר לסיות יודך צרלס סיהס. וכן ספנים
 לי סססר לסיות צרלס סיהס כיון ססיל פ"י ססוסס ע"ש.
 וססס דעס ססססין כן סססיל ססס צהסס"י כוכל לסרן
 ססס צהססין צלרות ספרס"י כסרל"ס ולר"י ספ"י מ"סססס
 לסו. סלל לר"דן דססין כסרמזים לא מ"סססס לסו :
 (ט) יש לצטל סי. כיכ צסג"ס מרדכי ססר"ס כחז סס
 ססגנו סקופרים לכחז ו"י עמודים צס"ת וצסגילה לי
 ס"סר סילי סצטלינהו וכו' ומסוך כך צל"ס ל"ד סקל
 ס"י עכ"ל. וכן צהסס"י מ"ימ"י קרל וססס סופר"י צור"ס.
 וססס כעס כדסס סיקון סופרים עסססס כס"ה יזרס
 פ"ח קרלו עזרס סקופר. וסרלס ס"ססו לסססל כל
 וססר ססול לס ססס"י ולא קילר צעצור סלח. וצסס"י
 וסס"י וסל"ס וסל"ס. וסס ס"ק. וסס"י וסס"י וסס"י וסס"י

יש עוד דברים שנדגו בהם הסופרים כמו
 שהעתיקו איש מפי איש כמו באותיות (ה) הגדולות
 והקטנות (ו) והנקודות (ז) והמשונות. וכל אלו
 למצוה ואם שינה לא פסל. ויזרר בנקודות שלא
 תדא בהן צורת י"ד או אחד משאר גלמי אותיות
 (סס"י סרמ"ע קי לי"ס) :

יש סופרים מדקדקין לכתוב ב"יה שמי' בראש
 העמוד. פידוש ב"י דבראשית (ח) י"ד יהודה
 אתה. ה' הבאים אחריהם (צפי צסלר קודס סס"ה)
 ש' סמר לך (צפי כי ססל) ו"י"א שני השעירים
 גדלות (סר"י מוס ע"ז ח"י) ו"י"א סמר וסמעת (צפי סלח)
 מ' מה טוב ו"י"א מוצא שפתיך (צפי סלל) ו' ואעידה
 סם. ובריעבר אם לא כתבן כן אינו מעבב. אבל
 סה שנדגו קצת לכתוב בראש כל עמוד ו"י וקורין
 אותו ווי העמודים (ט) יש לבטל סלל לעשות כן.
 כי מסוך כך באים ל"די קלקול סמרס"י וסמקרים
 אותיות סלל כרת. ואפילו מ' סיוכל לכיון סלל
 יצטרך להרד"ב ולקצר באותיות יש לו למנוע
 סלעשות כן. ספני סממנו ילסרו אחרים לעשות
 יצב כמדהו וסס לא יוכלו לכיון ורד"בו ודחקו
 באותיות כאות נפושם (צפי יונה) :

ס"ת המנוקד פסול. משום דקימ"ל יש אם
 למסורה וכיון שמנוקד אין כאן אלא מקרא.
 ואפי' ססרו ממנו הניקוד מ"ס פסול. כיון שסרלס
 כונת הסופר סלל יהי חושש למסורה אלא למקרא
 ולשם זה כתבו והוי כמזויף סתוכו (ס"י) אבל אם
 יהי סס"ת ככר כתוב בהכשר ואח"כ עשו בו
 נקודות או סמני מעמים סדגי בהן גרירה כמו בשאר
 מעיות (צל"י וכו"ס קי קע"ז) וכן ס"ת שיש בו פיסוק
 פסוקים. בדיו פסול. מיהו י"א דבזה יש תקנה
 לגרוד אף אם נעשה סתחלה כך (ט"י) ו"י"א דגם
 בזה אין תקנה (צפי יונה) :

ולכתחלה אין להגיה הפסק בין פסוק לפסוק
 יותר מבין תיבה לתיבה אפי' אור חלק בלא
 דיו. אך ברע"ב כל שאין בו כשיעור פרשה בשורה.
 ויש סמג"ח הפסק מעט אף לכתחלה ואין לנעור
 בהם כי יש להם על מה שסמכו (צכ"ו) ומ"ס סד"ו
 סלל להגיה ריוח כמו שתי אותיות (כי לדעת סר"ת
 זהו סיעור ססוסס ע"י צ"י קי ער"ה) (מלח"ט) :
 תוספת

עמוד צ"ו. וסססססו סססלל ס"ע מרדכי ססס"י סס"ל
 לא כן סול. כי סרלס לען סל צהססס עקומות סרל"ס

סמכות שורה המחלוקה עבור הייר של ועט (ועמ"ס
עוד נסי י"ב ס"ק ר')

א (א) חופרין היריעות וכו'. נספר מלכתחלה הקודם
צטוו נשאל צום שבותנן את כל הסי' ואח"כ
חופרין יחד את היריעות והרי הו' העשה ולא מן העשוי
כיון שפיקר העולם היא הכתיבה והסי' צומ' קובה דף
י"ח כתב רמב"ם שייך בכל המחלוקת והסי' דלולי מעט
זה נהגו הקופרים להכיח חיה חתומה בצוף הספר ואין
לחצוף אותן עד אשר חיצור כל היריעות ועוד כתב
דב"ט לזה אין לריבין כי איך צמור הכתיבה קיים את
התורה והתפירה חיה אלא תפוס כבוד הצור ע"ס
והנה מה שצריך צום הפ"י רמב"ם שייך בכל המחלוקת
לא הולך להציה זאת צום הפ"י (וגם לא מוכח מימי
ימיו דהא לא כתב אלא למי' דלי' לולב וקבלה) טכ
עצור צמור מחלוקת דף ל"ג ע"ב לעלן מחזה אמר רב
אחא צרי רבנא ל"ט אלא שהעמיד ולצדק אחד והניח
אצל חסד והניח ולצדק העמיד פקלה העשה ולא מן
העשוי וי"ט ויטעם זה נהגו להכיח חיה חתומה
אחתי קשה מה מעשה צום יתן עקרו העפירות בלומן
עלפ"ל גם י"ט דהתפירה חיה אלא תפוס כהיל הסי'
עליו צום חלוקה כלל י"ד ס"ק ז' מלמע' הפוסקים שכתבו
דהתפירה היא חתומה רמור חתומה כתבה ולפני
הי כלה לחזקה מה דכל טעמין לנודך הכשר העולה
בעלמה לא שייך צי מעום חולניה ולכן צומ' כחא
דאם התפירה היא חתומה ח"כ היא גופה עמי דסי'
היא וגמר מעשה היא ותי ציח חיה קי חלילה כתב
דאם חיה את הכך ואח"כ עושה את הדפנות אין צו
מעום חולניה כיון שעשה את הסך לטם קובה לכל
זה וצום כיון דליכא דפנות אין עליו טם חאל סא חלי

דין תפירת סת' ובו ז' סעיפים :

א (א) תופרין יריעות הסית זו בזו והלכה
למשה מסיני שאין תופרין אותן אלא
(ב) בגידים של בהמה או דיה מדורה ואם תפרין
שלא בגידין או בגדי מטאה (ג) פסולה עד שיתירה
ויהזור ותפור בהלכה אין לקנות גידין מעבדים
משום דאיכא למיחוש שמא מבדמה מטאה הם
וצ"ע אם מותר לתפור בגיד הנשה מפני שאינו
מותר בפוך (נסי יונה) וי"ל להחמיר :

ב לוקחין הגידין שהן בעקב בהמה וזהו שהם
לבנים ואם הם קשים מרככין באבנים עד
שיעשו כפשתן ומזין אותן ושזורין אותן ובהם
תופרין התפילין ויריעות סת' (כוננים) ומוב לתפור
בגדי שור :

ג כשתופרין את היריעות אין תופרין אותן
מתחלתן ועד סופן אלא מניה מעט מלמעלה
ומעט מלמטה בלא תפירה כדי שלא תקרע היריעה
באמצעה כשיגלול אותה וכל השאר ידה תפור
והתפירות מבחוץ ובדיעבד אם לא שיר הקצוות
כלי תפירה כשר (סיו) :

ד יש נהגין לדבק ממליתים מאחורי התפר
למעלה ולמטה כדי לחזק יותר (ד) ויש
משקפך בזה ועב"ם יחדו שלא ידביקו אותן
בקצוות של היריעות ממש אלא ישאר למעלה
ולמטה שזור בלי תפירה ובלי ממלית ואין צ"ל
לאילו הממליתים דבק כשר כיון שאינם אלא
לתוספות

הג

הן הסוכות העשה ולא מן העשוי ואין לנו ראי' שלא יעשה
אלא שהדפנות חסרות לא איכפת לן ונמילא כחא כמי
זהא דכותנן את היריעות ואח"כ תופרין אותן יחד :
א"כ ומהבשר סקיה ותימא דמי חולניה ולכאורה זה
זה"ש חלי רבנן עמא דמעשים בכל יום טמבטירין לגרוד
וע"כ צמביא סקין וע"כ טס צדוק דבריו דאם חיה
וע"כ צמריג : (ב) בגידים טל צהמה או חיה וכו' אצל
וכן אין תופרין צמתיים המעשים חבני מעים וכן
תקס קרויים גידים (ג) וי"ע כי לפע"ד כלה פשוט
פקולה וצמטת הדחק טלך להם גידין ואין להם
צמוריה וקריין צו פד אשר ישיגו גידין לתפרו
בלבבם ואלו אין לטם דק חמי מעיכולין ג"כ צמטת
יחא מן המלעט טמן ומלוח : (ד) ויש המקפך צום
המקפ"ס לנזק חלופי מלאוהי הקד והקטס חקיידי
כלו כחא ומדבק

מהני תפירה וצריבין ליהדר כשתופרין שלא לתחוב את המחט לתוך הכתב אלא חוץ לכתב :

ד י"א דבכל מקום שמותרין לתפור את הקרעים מותרין ג"כ לדבוק ע"י מטלית קלה . וצריך לזה דבבקבשר (דהיינו שנעשה נצמחה חיה ועוף הטהורי) ויש מקילין עוד יותר שאפי' במקום שאסור לתפור מהני דיבוק מטלית ויש לסמוך על זה בשעת הדחק . וגם בדיבוק מטלית צריבין ליהדר אם לא נתחלק איזה אות שאם נתחלק איזה אות לא מהני מה שמדבוקו מאחוריו :

ה ונהגין עוד הסופרים שאם יש נקבים בקלף או לעת הצורך שחותכין מן היריעה איזה טעות ונשאר נקב מדבוקן שם מטלית מבחוץ ומתקנין אותו יפה יפה וכותבין על המטלית מה שחסר . ויש אוסרין . והמחמיר לעצמו בס"ת שלו הרי זה משובח ותבא עליו ברכה . אבל המנהג פשוט להתיר ויש להם על מה שיסמוכו :

ו (ד) ובלבד שיכתוב כל האות על המלאי . אבל אם כתב מקצת אות על היריעה ומקצתו על המלאי פסול . ולא עוד אלא אפי' אם כתב כל האות כולו על היריעה אלא שמקצת הדיו מצד האחד של האות עובר גם על המלאי לא מהני הקפת הגויל שבמלאי להאות שנכתב על היריעה . אלא צריך להיות מוקף גויל ביריעה עצמה בלא מלאי . והאות הנכתב על המלאי צריך להיות מוקף גויל במלאי עצמו בלא היריעה :

ז גם צריבין ליהדר מאוד לדבוק תחלה את המטלית היטב ואח"כ לכתוב עליו (ה) ולא לכתוב עליו תחלה ואח"כ לדבוקו . ובן אם היה כתוב עליו ונפרד לא מהני לדבוקו עם הכתוב עליו (וע"ל סי' י"א סעיף י"ג) :

בשצריבין

שנקרע האות צאנלע אעפ"י שהדבק ונחזיקו פסול כיון שאינו מוקף גויל אעפ"י שכל האות כתוב על היריעה וכו' . ובקמ"ח טלחמדי כהנא צמס הענין דאם נפקק אי' ומהותיות הפשוטות שהוא כשר כשלא נשתנה לורת האות אעפ"י שחלוק ולא כדבק . ולכאורה סתרי כינהו דלפניו צבקי"ז אעפ"י שלא נשתנה לורת האות פסול ונחמט שאינו מוקף גויל . וכבר נשאלתי על זה נחמס אחד . ובאמת כי מ"ש הצ"ח צלישכל דפשיטא דהלך אפי' היכא שנקרע האות צאנלע וכו' ומשמע שדין זה הוא פשוט . צע"כ ל"ל דכוונתו היא לדברי המוהרי"ק שהוא כי כן . וגם הרמ"א כתבו שם צבקי"ז ר"פ צמנו של המוהרי"ק . וכן הוא וצואר צב"ח גופי' שנחללה נצי"ל שם דברי המוהרי"ק ואח"כ כתב שם דברים אלו . ואין ספק שכוונתו לזה . וצוהר וצואר כן צהשו הצ"ח סי' קל"א שכשאל צב"ח שהיה כתוב ונקל"ת אות על העלמי . והאריך שם ונצי"ל שם גם דברי המוהרי"ק ובקוף דבריו כתב וז"ל ובכדון לידן הוא טעות גמור אליבא דכ"ע שהרי אף מוהרי"ק כתב דהיכא שנקרע גוף האות אעפ"י שהדבק ונחמט פסול שהרי אינה מוקפת גויל וכן צדדון לידן עכ"ל . ועיינתי צמוהרי"ק סי' קכ"ז כהנא שם וז"ל ולפע"ד נראה לחלק צין היכא שנקרע גוף האות להיכא שנקרע עוצר צין אות לאות דודאי היכא שנקרע גוף האות והדבק ונחזיקו כנאל שאין כתב כ"א ע"י הדבק ואע"ג שפמתי הקריעה כוגעין זו צו ולא נחמר הקלף כלל אלא שנקרע וכסדק וצ"ו צע"כין שהאות יהי' ע"ג וכו' כ"ש הכא שגוף האות נחלק לטנים אלא שהדבק מעמידו והשחא א"ש הלשון איז דונקין צדק כלוור היכא שנקרע גוף האות וכפסלה שהרי אין ע"ג וברע טפי נמי ואין מוקפה ואין דונקין אותה להחשיבה אות ע"י הדניקה עכ"ל . ומזה נראה שגם הצ"ח מה שכתב כיון שאינו מוקף גויל לאו דוקא קאמר אלא שגרע טפי כיון שגוף האות נחלק (צחצ"ץ ח"ב סי' ר"ז כתב שאפי' נפקק אות אחת ואחר הדיבוק ונחזי' לדצקה דיבוק יפה צעור עלמו שאינו כראה

ההפסק יראה שהוא ויחר וכו' שהרי אמרו וכו' כל נקב שהדיו עובר עליו אינו נקב וכו' עכ"ל . ולע"ג לפע"ד דיהם הבחיבה היא כהלכתה ונש"כ הכא שהאות נפסל . ואך ע"י הדבק או התפירה יהא נעשה אות) : (ד) ובלבד שיכתוב כל האות על העלמי וכו' . כ"כ הצ"ח והצילו הש"ך צבקי"ז ר"פ קמ"ז . והוא עפ"י דברי המוהרי"ק הכ"ל שטרה לקיים את המנהג שכוהבין על העלמי . וקוף דבריו נשום דהס"ת נקרא ספר אעפ"י שחסר צו קלה וגם אין צו נשום דברים שכתב אי אחת רשאי לאמור צע"פ כיון שקורא ונהוג הכתב שעי"ג העלמי אפי' אם היינו נחשיבים את העלמי כחלוש מן הס"ת ע"ש צמוהרי"ק . ולפ"ז אם האות כתוב חלו על היריעה וחלו על העלמי הרי אם אנו נחשיבין את העלמי כחלוש אין כאן אות . ומיין נראה לפע"ד דאם נמלא כן צב"ח צבחה או שנמלא כן צמס ומשמות הקדושים יש לכסוך על הענין שנוכשר . וכ"כ צבקי"ז תורת נחמאל סי' ע"ש . ומ"ש שם לחלק צין טעה עיבוד וכו' . לדעתי נראה כי כל הסופרים אומרים צוה : (ה) ולא לכתוב עליו החלק וכו' . כ"כ צבקי"ז מלאים כלל ע"י קעיף י"ח . והצי"ל ש"כ גם צבקי"ז גן המלך ק"י ה' טלם יכתוב מחלה

ח בשערי יבין לתקן ס'ת בדיוק מטלית אעפ"י שהס'ת מגולילין אין איסור לתקנה מבחוץ בקלף (ואם נותר לחתוך מן הגליונות כדי לתקנו ע"ל ס'י כ"ה ק"ג) :

טו ס'ת שבלו ממנה יריעות ובא להחליפם אעפ"י שלא בלו ממנה אלא אחת או שתיים צריך להחליף שלש • לפי שאי אפשר שיהיו אותן שהוא מחליף דומות לגמרי לכן צריכין שיהיו לפחות שלש דומות • ודוקא ביריעה שבלתה שכל המפר הוא ישן ואם תהיה יריעה אחת חדשה הו"ל מנומר • אבל אם בתחלת כתיבה נפסלה יריעה אחת או שתיים אין כאן מנומר ואינו צריך לסלק רק אותה שנפסלה (צ"לור מרכי צקוט) ומה שהוא מחזיר היא כמדת כתב הראשון • וטוב שהמופר הראשון יכתבם אם אפשר (ס"ד) :

יט שאסור להשהות ס'ת שאינו מוגה ודיני הגהתו • ובו ו' סעיפים :

א ספר תורה (וה"ה שאר ספרים) שאינו מוגה אסור להשהותו יותר משלשים יום • משום שנאמר אל תשכן באהלך עולה • אלא (א) יתקן או יגנח • ואין להגיד שום ספר עפ"י הסברא כ"א בראי ברורה שיש בו טעות :

ב ס'ת שנמצא בו ג' טעויות אסור לקרות בו עד שיגדלו • כי היא מוחזק במוטעה (ב) ואם נמצא טעות א' והגידה וכן שני ושלישי והוגדה בינתיים עד שלא היו ג' טעויות יחד אין צריכין להגידה כולו וכן נהגין (בכ"י עפ"י ספרי זוטא) מיהו אם נמצאו טעויות הרבה עד שהן פ"ה אעפ"י שהוגדה בינתיים אפשר שאכון להגידה כולו (סס) ו"א שאם נודע שהגידה אותה מגידה מומחה אפי' נמצאו אה"כ כמה טעויות איצ' עוד להגידה אלא מתקן מה שנמצא והבי נהוג (סס נקלור) :

ג ס'ת שיש בו ג' טעויות בכל דף ודף יתקן • אבל אם היו די יגנו • ואם היה רוב אותיות המפר מוגה והשאר יש בו די טעויות בכל דף • ונשאר אפי' רק דף אחד מאותו השאר המשובש בלא די טעויות הרי זה יתקן • ודוקא אם מתחלה נכתבה כך בלא די טעויות אבל אם נכתבה בדי אחד שבה מציל לתקן על ידו כל הדפים לא מהני (חוס' והר"ש) :

ד כמה דברים אמורים שכתב את המלא חסר (ג) לפי שהוא נגא לתלות כל כך ביני שימי • אבל אם כתב את החסר מלא אפי' יש בכל דף ודף כמה טעויות יתקן • לפי שאין חגרידה נגא

על המטלית ואח"כ ידבקו יש צו נטוס תעשה ולא מן העשוי • ולכאורה לפ"ד המוהרי"ק צ"ק שלפ"ז גם צוה יש מקום להקל וכו"ל דקצרת צבל גן המגך הי"כיי צבלמא מה שכותבין על היריעה ומחצבין אותה אח"כ אל יריעה אחרת מלמדה צכך • וחופרין אותה צגידין כאשר צלה ההלכה למשה וסיני שיהיו חופרין צגידין • אבל הך מטלית שאין חופרין אותו אל הספר צגידין אלא צמדצקין אותו צדצק • וא"כ צבלמא אם מדצקין אותו תחלה ואח"כ כותבין עליו י"ל דכחצב מן היריעה עלמה וכותבין על היריעה וכמ"ש הג"ז דכסהו מדציק סס קלף וצחזן כעשה וחוקן ומוכסר קודם הכתיבה וכצבא לכחצב על אותו הדצוק הו"ל ככותב על שאר היריעה דכעשה גוף אחד ע"י הדצוק כי עוז הוא וכו' עכ"ל • הרי צרייק ג"כ דכעשה וחוקן ומוכסר קודם הכתיבה • ומש"כ אם כותב תחלה על המטלית הרי לא כחצב על היריעה (וגם לא תפרו צגידין אל היריעה) וכצמדצקו אח"כ אל היריעה צדצק וכעשה גוף אחד ע"י הדצוק כצר יש סס הכחצב וא"ת צ"י נטוס תעשה ולא מן העשוי • וכראה לפע"ד ג"כ דיש להחמיר צוה • דהא כתיבה על המטלית קולא גדולה היא • ויש לנו לספוס כל החומרות דהיינו חומרא זו וגם חומרא דהצ"ח • ועי' לטון מוהרי"ק שהציא הש"ך שכתב על מה שכתבו לעלות צמטלית על כקצים צציריעה קודם התחלת כתיבת הס'ת ואח"כ כותבין וכו' עכ"ל • ומשמע ג"כ דאינו מחיר רק צצמדצק תחלה המטלית ואח"כ כחצב עליו :

יז (א) יתקן או יגנח • כחצב צקי צל"י ס'ת שנאלא צו טעות וכסכח וכתעצרה צק"ת אחרת לכהחלה לריכין לחפס צחיפוס עד צימלח הטעות • פשטס ולא ונלל נראה דיש להחיר וכח ס"ס וכו' וסייס וכראה להחיר אפי' שלא היו סס רק סתי ס'ת ולר"ך לקרות צצתייהן • כסריס לקרות צהס נטוס ס"ס ע"ש • וצטו"ת יד אל"י ס"י פ"ח כצצאר דין זה • ואונס סס היה המעשה סכתעצב חוך סכים כסריס או יוהר והחיר מנטעס ציעול צרוצ ע"ש : (ב) ואס כולל וכו' • צקי כחלה לצי להרב צעל פח"ש הקשה ע"ז מוסגי דכו"ר דף ס"ה ע"צ • וכצר הצכ"י צעלמו הציא סוגיא זאת ומי"מ אונר להקל צדין זה כיון שאיסור דרבנן הוא • וגם שנאלא סעד צסס ספרי זוטא סכי ס'ת שנאלא צה פ"ה טעויות לא יקרא צה עד ציוגה ע"ש : (ג) לפי שהוא גנלי לתלות וכו' • כחצב

טעויות והוא רוצה להחליף יריעה אחת שיהא דף אחד שבה מציל לתקן על ידו כל הדפים לא מהני (חוס' והר"ש) :

במה דברים אמורים שכתב את המלא חסר (ג) לפי שהוא נגא לתלות כל כך ביני שימי • אבל אם כתב את החסר מלא אפי' יש בכל דף ודף כמה טעויות יתקן • לפי שאין חגרידה נגא

כמו התליה • וכשגורד ירחיב קצת האות שלפניו והאות שלאחריו שלא יהא מקום הגרד הפסק בתיבה שתהא נראית כשתים וע"ל סי' י"א סעי' ב' דבשגורדין את היתרון גורדין את השני :

ה מעה ודילג תיבה או יותר (ד) יכול (ה) לתלותה בין השימין אבל לא בריוח שבין דף לדף :

ן אם דילג שתי שימין או שלש (ו) נהגו הסופרי לתקן אף לבתחלה לגרוד כמה שימין וגם למעט הכתב כדי להכניס הדילוג (וע"ל סי' י"ד סק"ד) אבל יותר משלש אסור לבתחלה לתקן משום דמחזי במנומר רק יפלק את היריעה • אך בדיעבד אם עבר ותיקן אין בדינו לפסול ס"ת (משאלת צמינ ועוד פוסקים) :

דיני

ולא יתחיל לכתוב התיבה החקרה נרחקת ללד ימין יותר מהתיבה שלמטה ומונה וגם לא ירחיקנה ללד שומאל יותר מהתיבה שלמטה • אללא צמקוס שהתחיל האות הראשונה של תיבה שלמטה עם יתחיל האות האלפונה של תיבה שלמעלה • ועל כל פנים אם נגיע תחלת התיבה שבין השימין ומכוון עד סוף התיבה שלפניה שחתימה פסול עכ"ל • וכתב שבי"ט מתשצ"ץ ח"א סק"י קע"ז ונתשו' ומעיל לדקה ק"י כ"ו וסכך הדעת נוחת • והנה מתשצ"ץ לא עוכח מידי • ונתשו' ומע"ל היה המעשה שהיה כתוב צקוף טיעה וירא וירא וחסר ציניהם תיבת צבצלתס והגיה הסופר והתחיל לתלות תיבת צבצלתס קודם וירא הראשון • ופסק ונשום דמאין דעו לאיזה מן הנקומות שיך החקרן הזה התלוי שלא צמקומו • אלכל כל שהוא צמופן אשר דעו לאיזה מן הנקומות שיך שפיר דמי • ולפע"ד עדיף עפי להתחיל תיבת התלוי נוכח קדמת התחלת התיבה שהתחיל למען ירון הקורא זו צראותו שהתיבה התלויה שיך קודם התיבה שחתה" : (ד) לתלותה בין השימין • כתב צפי שנות חיים חלק קמ"ס סי' ל"ע ח"ל • צפי רע"ד ע' צמ"ז קק"ח ומ"ש צענין האות ציני טיעי הנה כראש חף להטי' היינו רק אם עכ"פ יש ריוח בין האותיות כשיעור שיוכל לעמוד עם גוף האות דלזו נהי שאין עם ריוח כ"כ טיעי עוד ריוח בין אות לאות בזה דלא צענין הריוח לגופי רק ומעט טיעה כיכר והרי עתה הוא כיכר אלכל אם אין ריוח עם שיוכל לעמוד זו גוף האות זה ודאי פסול כגון אם האות שלמעלה הוא רחב כגון מ"ס או למי"ד בזה ודאי לא מחזי חצוה רמי כיון דאין עם ריוח שיוכל לעמוד ציני טיעי ועי' רא"י לזה עמ"ש צמ"ע אר"ה סימן חל"א סי' וצהג"ה עם דלא שיך חצוה רמי רק כשיעור אירי למטה כשיעור העליון וה"ה בזה ככלפעכ"ד ככון בזה וצרוה לדינא עכ"ל • והנה צמ"ס ופוסקים צמונה דוכתי מוכח דלא כותי' ואין זה ענין כלל לחצוה רמי אללא כל שהקורא רואה ויודע קדר הקריאה חף שאין ריוח לענה שפיר דמי • וזה ככון וצרוה לדינא : עוד עם צפי הכ"ל סי' ג' כשאל צמ"ס שהסופר חלה את העטות ציני טיעי וח"כ רלה צעל הס"ת לעשותו יפה לגרוד שורה אחת ולהכניס את העטות את מותר לעשות כן • ולאחר הפסול כתב דכראה דאקור • גכל דצרוי סוצצ"ס צמה עכתו דאקור למחוק מן הס"ת ומשום שחומר לא תעשון כן להי' אלקיס • ובנחכ"ת אגב טיעטא כתב זאת • דזה אינו אללא חסרה למחוק את השם • אלכל למחוק תיבות של חול לא שנוענו (עי' משצ"ץ ח"א סי' צ"י) ועמ"ש צמ"ס סי' קק"ח צמ"ס הספר חקידים • ובכראה דיע לעמוד משם גם לכדון זה שאם הוא צמוח טיעיה ח"כ יותר כלה ומאודר יש להסיר משום זה אלזי ואמרו : (ו) מהגו הסופרים וכו' • כתב צמ"ס ח"א סי' קע"ו צמ"ס שהי' חקר ומנוו פסוק שלם יכול לכתבו בין השימין ואם אינו ומספיק בשיטה אחת גרוד צפנים צ' או ג' טיעין כדי ללמלס הכתיבה • ואם צתיקון זה כשאל קמ"ד טיעה ותלה אותה בין השימין וכשאר בזה כדמות פרשה • אם כתיבת השימין שכתבו על הגרד היה דקה כחל' אותה טיעה יש לחוש • ואם היא דקה יותר ונחס אפשר להקל בכך (סארי דקומה מוכיח שלא לשם פרשה נשאר פסי' אללא שם העלמה סלי"ת החקרן) אלכל אפשר לללח ידי ספק זה לגרוד טיעה אחת וללמלס ולכתוב אותן תיבות קהלות צמוחה טיעה וזה כ"ל יותר עוז עכ"ד ע"ש :

שיכתבו

ב. דיני כתיבת תפילין . ובו ח' מעיפים :

ב (א)

שיכתוב ארבע פרשיות וכו' . לשון הרמב"ם
 צ"ע ומה' תפילין ולריך להזהר בחגין של
 ארתיה והן כמו זייכין וקופות שיש להן חג כמו שהן
 כמזבין צביט . ולאו הן הארתיה הנחמדיגות סבדי פרשיות
 אלו (חן נקטעטכ"ז ג"ך ע"ס צהגהו"י) פרשה ראשונה
 יש זה אוח אחת בצבד והיא מ"ס קחונה של מיימים .
 על"י ג' זייכין . פרשה שניה יש חונג ארתיה וכל אחת
 ענף היא ועל כל היא נחמשתין די זייכין והן ה' של וכתנה
 והיא ראשונה והיא אחרונה של הקשה והי' של ויהרג והי'
 של ידכה . פרשה שלישית יש זה ה' ארתיה ואלו הן קו"ף
 של ונקומך יש על"י ג' זייכין וק' של וקשרתם יש על"י ג'
 זייכין ועי"ת טי"ת פ"א של עטפת על כל אחת נחמשתין
 די זייכין . פרשה רביעית יש זה ה' ארתיה פ"א של
 ואקפת יש על"י ג' זייכין ותאיו של ואקפת יש על"י זין
 אחת ועי"ת טי"ת פ"א של עוטפת על כל אחת נחמשתין
 די זייכין . כל הארתיה הנחמדיגות טי"ז ואם לא עשה החגין
 לו אסיף ורגע צמן לא פקל . ע"כ : (ב) ונכתיב גליונות
 וכו' . צנחטיק סיק י"ח כחז דשונע לתרץ עפ"י מה
 שהקשה בחוקי י"ע פ"ט דמס' שבת מ"ג דקחתי קלב כדי
 לכתוב עליו פרשה קטנה שבתפילין . שהיא שונע ישראל .
 והקשה החו"ע . ח"ל תמימא לי למאי אלטרריך לפרס דזיל
 קרי הפרשיות שבתפילין מנלל שזו היא הקטנה (וע"ס
 מה ע"י החו"ע דחוק) . ולפע"ד אולי י"ל מנלל דהיינו
 יכולין לעשות ולומר ע"ל הקצרה שאין הדרך להכניע אלא
 דבר קטן לו לתועלת כמו שהוא צעלנו אצל דבר שאין
 לו צו תועלת אלא צהטרק אליו עוד דבר אחר שהוא
 יותר חשוב חן הדרך להכניעו . ולכן היינו אומרים דקלב
 כדי לכתוב עליו פ' שונע חן הדרך להכניעו כיון שאין לו
 צו תועלת . גומר שהרי אם תפקול לו פ' שונע ילטרך
 לכתוב ע"ה"ג גם פ' והיה אם שונע דהא צע"י כתיבם
 כקדרן . ולכן הוי לעינא דאינו חייב אלא צקלב כדי לכתוב
 עליו פרשה והיה אם שונע . והא דקחתי פרשה קטנה
 שבתפילין . היינו פ' והאי"ס . והא דקרי לג קטנה משום
 דפגי צה לחודה להשלמה התפילין (נחמ"כ בפרשות
 הקודמות משום שלא כקדרן) . אי כו"י קרי לה קטנה עפ"י
 הא דאיחא צירושלמי תידיק . כל הרין זיל (אשל אביא חיה צחקיה פ')
 שהתפילין ככתבין צכתיבה דקה ולא כמו
 ס"ת שכתב צכתיבה גסה . או י"ל דתפילין עלמן אינן סוין . לפעמים
 כותבין אותן צכתיבה צינונית ולפעמים צכתיבה
 קטנה . ולזה אחר פרשה קטנה . כך היה מקום לעשות . וקמ"ל
 שהיא פרשה שונע ישראל . שגם לפרשה זו הדרך
 היא להכניע קלב : ע"ד אספר למך משום דלשון פרשה קטנה
 צלמן דלא דוקא פרשה שלמה קטנה צמסומע .
 אלא גם פסקו אחד צמסומע וכדלדס צה קפנא אחיה פרשה קטנה
 שכל גופי הארס תלוינ צה צכל דרכיך דעסו והוא
 יסור ארמתיך (צרכות דף ס"ג) ולכן אי הוי אחר סתם פרשה
 קטנה שבתפילין הוי מקום לעשות דכוונתו לפסוק
 הנודע מנלל תפילין לחת פ"י דרבי דכוונתו לפרשה שונע
 ישראל : (ג) כדי גנה של לע"ד וכו' : צצ"י הציא צמס
 איח שכתב צמס הררי צלריך להניח למעלה ונלחר הלמוד
 וכן למעט אכד"יק פשוטה שיעור ח"י ליפוך . וצמס ס"י

א מצות תפילין (א) שיכתוב ארבע פרשות
 שהן קדש לי כל בכור עד למועדה . והיה
 כי יבאך עד כי בחוק די התצאנו ה' ממצרים .
 שמע עד ובשעריך . והיה אם שמע עד על הארץ .
 וכבר נתבאר בסי' מ' שצריך לכתוב אותן דוקא
 כסדרן . של ראש כותבין כל פרשה בקלף מיוחד
 ושל די כותבין כל הארבע פרשות בקלף אחד .
 ואם כתבן על ארבעה קלפים כשור . והמנהג לדבוק
 בדבך שהוא הבל בקלף אחד . ויחדו שהוא דבך
 כשור :

ב נהגו במנהג השיטת עפ"י הקבלה . בשל די
 שבע בכל פרשה ובשל ראש ארבע בכל
 פרשה ואם שינה לא פסל . וזהו מאד לעשות
 את השורות שוות שלא תהא אחת נכנסת ואחת
 יוצאת :

ג המפורים הקדמונים הזרזים היו עושין ג' מיני
 קלפים לשל ראש . העב היותר לכתוב בו פ'
 שמע שהוא הקטנה והדק ממנו לפי והיה כי יבאך
 שהוא יותר גדולה . ולפי קדש ולפי והיה אם שמע
 שהן ארוכות עושים קלף דק מאוד . ובה יתמלאו
 הבתים בשהו והוה נוי תפילין . וקצת פופרים אעפ"י
 שעושין את הקלף בעובי אחת מתקנים זאת בענין
 זה שעושין כל הקלפים של הפרשיות מדה אחת
 ארכן (ב) ומצויין גליונות בסוף הפרשיות הקצרות
 (כיכ הלכות . אצל צמסומע מאדומה צמס אה ליכס עוסיס
 לית מלך דמס לח) :

ד צריך להניח חלק למעלה (ג) כדי גנה של
 למיך ולמטה כשיעור באיף תדריק פשוטה
 ושדחו גם הן מוקפות גי"ל . ובשל די שכותבין
 הארבע פרשיות בקלף אחד . יהיה ריח גליון בין
 פרשה לפרשה כמו ב' מתן או פ' ופי מאדנו כתב
 (צ"ס)

ז"ט (כ"ט) ובתחלה וסוף אינו צריך להניח רק משהו הקפת גויל לאותיות . אך הסופרים נהגו להניח קצת יותר למצוה . וי"א שצריך בתחלה כדי לגול היקף . וכן י"א דאם יש לו כ"כ קלף צריך לזוהר שיניח גם בסוף כדי לגול היקף :

ה לכתחלה יכתוב כתיבה גסה קצת . וגם הקוין הדקין שבאותיות אל יעשה אותן דק ביותר אלא יעבה אותן קצת שלא יהיו נמתקים מהרה . וכן מצוה ליפותן מבפנים שדרי הבהמ"ק הי מצופה זהב מבפנים . עפ"י הקבלה צריך לעשות דל"ת דאחד גדולה כמו ד' דלתי"ן קטנות :

ו יעשה פרשיותיהן פתוחות חוץ מפרשה אחרונה דבתובה בתורה שהיא והיה אם שמע (ד) שיעשנה סתומה . ולכן נהגו בקצת מקומות שפרשת קדש לי . והכ"י . ופי' שמע מתחילין בראש שימה . ובסוף קדש לי ובסוף והכ"י מניחים חלק כדי לכתוב מ' אותיות . ובסוף שמע אין מניחין חלק . ואם מניחין הוא פחות סבדי לכתוב מ' אותיות . ופי' והיה אם שמע מתחילין באמצע שימה עליונה ומניחין לפניה חלק כדי לכתוב מ' אותיות . ונמצא כי שלש פרשיות הן פתוחות בין להרמב"ם בין להרא"ש ופרשה האחרונה היא סתומה לדעת הרמב"ם . ויש מבשרין בכלן פתוחות . ולכן נהגו בקצת מקומות אף פרשת והיה אם שמע בראש שימה כשאר פרשיות :

ז ויש שעושין פ' והא"ש סתומה אליבא דכ"ע דדיינו שמניחים סוף פ' שמע חלק (ה) פחות מ' אותיות (יודין) וכן בתחלת פ' והא"ש פחות מ' אותיות (יודין) ובצירוף יהיו יחד שיעור מ' אותיות (יודין) והיו סתומה לכ"ע בין להרמב"ם בין להרא"ש . וכן הוא מנהגנו והסכימו לזה גדולי הפוסקים ז"ל . ומ"מ אם באיזה מקום המנהג קבוע באחת מדעות הראשונות שכתבנו אין לשנות בזה שום מנהג שלא להוציא לעז על הראשונות :

ח י"א דלכתחלה יכתוב של יד קודם לשל ראש משום דאקדמי קרא . וי"א דשל ראש יכתוב קודם

אנשי לא תצי"ז צ"ע לחוש עכ"מ לכתחלה . ולפע"ד כראש פסוק ושום דמסומע ל"י ופי' התרומות דל"א ק"ל הכי שהרי כתב י"א המעט שצריך להניח כמלא חנוכי דקפרי ושום לכתוב לומר הלומ"ד וכא"פ ולד"ק פשוטה וא"כ בתפילין כו"י לר"ך והי"ע עכ"ל . ומסומע דאם חלי ל"פוקן הוא יותר משיעור זה ח"ל להניח כיון דלא איתמר ב"י בגמ' . והצ"י ושמה צוה גם דעת הרמ"ש והקמ"ק (וצמורה כתב באות צ"ע כלשון הגמ') : (ד) שיעשנה סתומה . וכתב הרמב"ם דאם עשאה פתוחה פסול והקשה הצ"י מלי טכא וצמורה דכשרה בפתוחה ושום דלי"ן סמוכות צמורה ותי"ך כיון דצקלת פרשיות פסולין ושום דסמוכות צמורה לא מפליגי"ן ציניהו . וכתב הג"ז שהוא דחוק ונכ"ל לרמב"ם חילוק זה . וכתב ד"ש רמ"י לזה מסובי"א דפי' הקומץ (ד' ל"ב) לא צ"ע הא וורידין עושין אנשי הכל סתומות והכל פתוחות והך דיוק צ"ע גם בתפילין קאי דלי' חס"מ לחוד הול"ל דל"מ וחס"מ אין עושין ושום דבס"מ סתומות והא דלומר טעמא דלי"ן וורידין ושום תפילין אלא צ"ע דגם בתפילין צ"ע י"ן סתומות כמו צ"מ"ת (ועי"ש ביד אפרים) ולפע"ד חנוה . דל"כ מלי וקשה ט"ס והא נחזה צ"ע שיעורו וכו' . והרי גם ק"מ צ"ע שיעורו . וצ"ע ל"ל דוקשה רק וחס"מ . ול"כ הכא כו"י י"ל דוקשה רק חס"מ . וכן פירש"י באות (טוב רמ"י צבחה"ע שהקשה בן להג"ז) ול"ל דעת הרמב"ם . דהא החס"מ ט"ס צ"ע דל"מ דל"מ להקלים כתבו תחלה פירש"י ט"ס חסרה טעמה חלח וכו' וכתבו ופי' עוד לפרש להקלים כגון דפי' טעם צקוף עמוד והאסף פי' והא"ש בגליון שלמטה וכו' . וי"ל דהרמב"ם ק"ל וחס"מ ודאי לא וקשה דהא צקול י"ל בפסוקות כגון דפי' טעם צקוף העמוד והאסף פי' והא"ש בגליון שלמטה . וצ"ע דהקושי"א היא רק וחס"מ (כמו הקושי"א דערעו"ט) ומשני להקלים וכמו שפירש"י (טוב רמ"י ופי' הפירוש צוה ולקטו וגוונבס) : (ה) פחות מני' אותיות . כן העלה הג"ז צל"ח ק"י ל"ב שיק' כיון כדי שיהא סתומה בין להרמב"ם בין להרא"ש . אלא צמחה"ע ט"ס סיק' מ"מ הקשה על זה א"ך אפשר לנענ"ד צוה ללא א"ב דכ"ע הא כתב הצ"י צ"ע ק"י ערי"ה וכ"כ הצי"ן ט"ס סק"ד צמחו כהי דלכתחלה צ"ע צ"ן פי' לפי שיעור מ' אותיות גדולות מ"ו דיענ"ד קני' א"ס י"ן חלק שיעור מ' אותיות קטנות דהיינו מ' יודין קני' ובי' פעמים אשר הוא יותר מ"מ יודין ויניח קלמן חלק סוף טעם וקלמן חללת והא"ש הא לכתחלה צ"ע שיהי' חלק שיעור ג"ס אשר וא"ס יניח וקלמן מן ג"ס אשר חלק סוף טעם והמותר מן ג"ס אשר יניח חלק והא"ש עכ"מ י"ן שיעור מ' יודין צמקוס א"י והיו להא"ש פתוחה עכ"ל . וגם הפירוש"י א"י סיק' ופי' הרג"ע צקושי"א זה ולכן כתב כי רמ"י שצ"ע לא ישאר חלק כ"א לערך שיהא לו פחות אחריות קמעה דהיינו יודין וגם צ"ע והא"ש כן . וכן תבתי . והנה צל"ח נחזה כתב

הראש (לשעתי דס"ל טעור סמוחה ג' ארומית) וז"ל
 ומוז טלא ייח כטעור טלג ארומית צקוף הטענה וכן
 נראש הטענה לקיים מה טאמר והאידנא כהוב עלמא
 צקתומות עכ"ל . וזנה ראי' להט"ז . ומה שהקשתי צקי'
 ט"ו סקיד אומי לא הזכירו הפוסקים לורת סתומה חלוקה
 ללאה גם להראש י"ל וזקוס דלכתחלה צעיקין מי
 ארומית גדלות . וצכה"ג לא נוכל ללאה ידי הראש כמו
 שהקשה הנחמ"ס . וז"נו צתפילין כראה הנכון לעשות
 כדעת הפרמ"ג : (ו) לכחוצ כל הדי פרטיות וכו' . גם
 זאת כתב צקי' הכוונות וכחצ עוד טס (והוצא צטע"ת
 ס"י ל"צ קק"ג) ואם הוא זקן או חולה ואינו יכול לכחוצ
 כל הדי פרטיות ביחד יכחוצ ג' פרטיות הראשונות ואח"כ
 יכחוצ את הרביעית ואם גם זאת קשה עליו יכחוצ לכה"פ
 צ' פרטיות הראשונות ולפנות ואח"כ צ' האחרונות כך .
 אבל צין פרטה ראשונה לטעמי לא יפסיק צקוס אופן .
 ואם כתב צ"פ הראשונות ואח"כ הפסיק קודם שהתחיל
 לכחוצ פ' טומע יצבור הקולומס על תיבת וידבר מפ' קדש
 ועל תיבת והיה מפ' והכ"י ואח"כ יכחוצ זון טומע ואליך
 ועי"ז יש להן קלת חיבור . ואם נתחלה כתב ג' פרטיות
 והפסיק קודם שהתחיל לכחוצ פ' והל"ס . אזי יצבור הקולומס על תיבת וידבר ועל תיבת טומע
 ואח"כ יכחוצ פרטה והל"ס ועי"ז יש להן קלת חיבור וכו' עכ"ל . ובס' מלא"ס צינה כלל י"ז סק"י כחצ וז"ל ודברים
 מוצים ויקרים הם לכוסר הראוי לדברים כאלה כגון שאור זהיר חריף ואזון וכמו יפה וידיעתו שחלכות כתיבת
 ס"ת טומו רחצה ויראחו טלחה אבל מי שאין צו דברים הללו כולס לע"ד יש לחוש רחצה טעמי הכתיבה הרלופה
 יעק וייגע ויקלקל יותר ממה שיתקן . ע"כ יותר טוב לעמיד להפסיק צין הכתיבה ולנוח כדי שיעבור כח לתקן
 ומלכת טומים כהלכה . ומהי יסא צרבה . עכ"ל . דברי טעם הם :

קודם משום דקדושתו חמורה משל יד וכ"כ האר"י
 ז"ל בס' הבוונות שיכתוב של ראש ויתקנו לגמרי
 וישחררו ואח"כ יכתוב של יד . אם אפשר יש ליוזר
 (ו) לכתוב כל הדי פרטיות של ראש וכן של יד
 - רצופין ולא יפסיק ביניהן בשום דיבור כלל :

כא עשיית הבתים : ובו יד עיפים :

א עור הבתים צריך ג"כ להיות מבהמה היה
 ועוף המדורים כמו הפרטיות ורשאי לעשותן
 גם מקלף . רק שלכתחלה יש להשים את הקלף
 בצ' קליפת עצים (טקרא צליא לוח) שמעבדין בו
 העורות . וצריך שיהא מעובד לשמה היבא דאפשר .
 אבל בשעת הדחק יכול לעשות את הבתים גם
 (א) מעור שאינו מעובד כלל או שהוא מעובד
 ואינו מעובד לשמה . ויבולין ג"כ לברך עליהן (עי'
 חקירה ח' לוח כ"ה) :

ב כל הסולים לכתוב סתומים משום שאינן
בקשירה

הפסיק קודם שהתחיל לכחוצ פ' והל"ס . אזי יצבור הקולומס על תיבת וידבר ועל תיבת טומע
 ואח"כ יכחוצ פרטה והל"ס ועי"ז יש להן קלת חיבור וכו' עכ"ל . ובס' מלא"ס צינה כלל י"ז סק"י כחצ וז"ל ודברים
 מוצים ויקרים הם לכוסר הראוי לדברים כאלה כגון שאור זהיר חריף ואזון וכמו יפה וידיעתו שחלכות כתיבת
 ס"ת טומו רחצה ויראחו טלחה אבל מי שאין צו דברים הללו כולס לע"ד יש לחוש רחצה טעמי הכתיבה הרלופה
 יעק וייגע ויקלקל יותר ממה שיתקן . ע"כ יותר טוב לעמיד להפסיק צין הכתיבה ולנוח כדי שיעבור כח לתקן
 ומלכת טומים כהלכה . ומהי יסא צרבה . עכ"ל . דברי טעם הם :

כא (א) מעור שאינו מעובד . גם מלא"ס כלל י"ח צינה קק"צ כחצ וז"ל . הנס היתר עור צלתי מעובד

הוא מדברי הרמז"ס פ"ג יש לעיין אם גם צעור טליל קוצר כן דהלא איתא צפ' העור והרומצ .
 דעור טליל יש לו דין צטר עד טענדו או שהלך צו וכיון דהלמי"מ דחפוי הנחיס צעור ומילא עור טליל טלא
 נחצנד פקול . אלא די"ל דדמי להא דתני ר' חייה טס ר' קי"צ ע"צ טלחה לקופתו טהורה . אבל צלחה יש
 לדחות חדא מני"ל דחפוי הנחיס הוי כמו טלחה לקופתו ועוד אם ע"י החפוי הזה עלמו ילא מותרת אוכל
 להטעות עור הוי הטעה ולמייה וכו' וכמה לא מלאתי גלוי לדין זה וכו' ואפשר דה"ה לעמיד צעור עוף צלתי מעובד
 וכו' עכ"ל וקיים צליע . וממיהי מ"ש טלא מל"ג גלוי לדין זה . והרי לכבד עיכוי לטון הרמז"ס טס צפ"ג הלי
 ט"ו העור שמתפין צו החפילין וטעושין ומנו הרלוכות הוא עור טל צלחה לא חיה או עוף טעושין וכו' ועור
 הרלוכה לריך עיבור לשמה אבל העור שמתפין צו אי"ל עוצר כלל וכו' עכ"ל . והנה גלוי דעור העוף כשר לחפוי
 צלי עיבור . וא"כ היה לעור הטליל דדמי לא גרע עור הטליל מעור העוף וכמי"ס הצמח"ס ס"י ר"ז לעיין עור
 טליל לעיין כתיבה ח"ל וכראה דכשר הוא וטפיר מתקרי עור וכו' ולא גרע מעור עוף : טאר דכשר וכו' עכ"ל .
 וכ"כ החוס' צנקי טבת דף ק"ז ע"א ד"ה אור שמואל דעור טל עוף ומסתמא הוי כמו בטל טלך הוא ; גם מ"ש
 דמני"ל דחפוי הנחיס הוי כמו טלחה לקופתו . לא ידעמי ומקום הספק וטעמא דלא גרע . והרי הרמז"ס צפ"א
 מחלי אבות העומחה הלי טי כתב ואם עשה נתן טעמא טבטלן (מאוכל) טהורין וכו' . ועשיית הצית ודאי חצי
 מעשה ; גם מ"ש דהוי הטעה ולמייה . טמוה מלוד . חדא דמייד צחלמא המעמס ילא מכלל צטר וככנס לכלל
 עור . ובמר הצית הוא זון עור גמור . ועוד חפ"י כחצי דלא ילא מכלל עור עד שגמור הצית ומסתמא דבאים
 כאלוד . ומה טכתב דדמי למו"ש חוס' צפ"ק וקובה דף י"ג ע"צ ד"ה אם . הנס צלחה שהחופי כתבו טס כעין
 גם צמירן טלמעי . אבל הרי כתבו טס עוד טי טירוליס . וט"י טרלמא הסירון . הטל"ס חפוי לעיני ע"ס ;

וצר מן דין צעיקר הדבר נראה לפעיד פסונו דלא טיך
 צוה כלל העסקה ולמיה. דהא צעטיה הניח עוד לא עגור
 החפלה עד לאחר שמיחין לחוכו הסרסות ותופרין אותו :
 (ב) פסולים לעשות את הנחיים . לשון הרמזים פיג הלי
 גי' אין עושין התפילין אלא ישראל שעשויין ככתיבתן
 מפני הש"י עשושין עגור כמו שאמרנו לפיכך אם חפן
 הכותי (פי' עששה את הנחיים) . (וצמי מלאים כלל חי
 כחצ חיל ונראה לי פסונו דהיה עשייה הנחיים נדפוס
 פסול וכו' עכ"ל . ולי נראה פסונו דע"מ ירעניס אם
 חפן וכו' פירושו עשייה הנחיים) או חפן פסולות והיה
 לכל הפסול לכתבן שלא יעשה אותן עכ"ל . וכחצ הצי
 צמי' לי' חיל ואיכא למידק ומאחר שכחצ דעמנא דפסילא
 מפני הש"י לא יפסל ע"י גוי אלא עשייה הש"י לבר וליל
 דכיון שיש צעטייתן דבר שהוא ראוי לפסול אם בעשה ע"י
 הפסול אין לחלק בין קלה עשייה לקלה עשי' עכ"ל .
 ולכאורס אכתי איכא למועד דוקא צמל ראש פסול ולא
 צמל י' . ואומנס מלך הקברא נראה דאין לחלק ביניהם .
 וכן מוכח פשטיה לשון הרמזים דגם צמל י' פסול .

בקשורה (כמי' צמי' חי' עמי' צי) (ב) פסולי לעשות
 את הבתים ולתפרן :

א יעשה ארבעה בתים מעור אחד לשל ראש
 ובית אחד מעור א' לשל י' . וצריכין להיות
 דוקא (ג) מעור אחד ממש . ולא מהגי בשנעשו
 מתתיכות תפורות יחד *
 ויעשה כל הבתים של
 ראש בשוה שלא ידא

אחד גדול מתברן :
 א חריץ שבין בית לבית
 בשל ראש צריך שיגיע
 עד התפר דהיינו עד
 התיתורא . ובדיעבד אם
 לא הגיע עד לשם כשרה
 (ד) ובלבד שיהיו עכ"מ

ניכרים החריצים שיהיו ארבעה ראשיה ניכרים לכלל :
 מה

ולפעיד י"ל דלמד מהא דליחא צמק' טבם דף כ"ה חכי רב יוסף לא הוכשרו נמלאכת שמים אלא עור צהמה
 סהורה צלנד למאי הלכתא וכו' אלא למדן והאמר חז"י ט"ן של הפולג הלגי' וכו' . והקשה הגאון מוה"י
 עקיבא חיגר ז"ל (צגליון הש"ס) דלמא חילעדיך להפלה של י' והכיה צלי' . ולי' לפעיד דפשיטא לי' להשי' דאין
 לחלק צק של י' לשל ראש . וכל שפסול צמל ראש פסול גם צמל י' . וגדולס וחו כחצו שס החוס' דהא דקאמר
 אלא לרעונו והאמר רב יצחק לרעונו שאריות הלגי' . הפירוש הוא דכיון דמלךך שיהיו הרעונו שחורות
 כמו הקליפה כ"ס דצענין שיהיו שחורות כמו הקליפה וכו' . ואיב כ"ס דצענין שיהיו הקליפות שוות . של י' ד
 כמו של ראש . דנכחה הילכתי ט"ן הן (ואמ"י לשיטה הרמזים דנחיים שחורות לאו הלגי' ולי' כפי' החוס' .
 מ"מ נראה מוכח מן הגמ' דפ"ל דמקשה שני הנחיים שיש טעם . וכל שפסול צמל ראש פסול צמל י' ושרי
 כסדרן דליפתיין מן והיי' (כמי' צמי' פי' קק"א) טעמא צמל ראש . וגם צמל י' צענין כסדרן . והיה לכל
 מילי לריכין להיות שוות . שהרי הקישון הבחוצ וקקיהם לזאת על ידך והיו לטעוטה וכו' : (ג) מעור אחד ומעם .
 הנה דבצר זה כחלק גדולי הדור שלפנינו כידוע . והשתי' לטעתיק פה אם אשר ראיתי צמכצ אחד שכחצ
 פאר דוריכו הגאון וההרים קוסר אצ"ד דק"ק פרעסקבור צעהמ"ס חתים קוסר ז"ל ח"ל . אורח התפילין הנה
 רעונו כולם חוסרים ופוסלים הפילין המוצרין ע"י דצק . וכן חכי טהג אחריהם . אך מקרוב כחלקו צו גלוי
 זמנינו ונראה ציניהם את והצ קלקתי יד' שלפי' כלל . מצלי להכניס ראשי צמחלוקה טכראה שיש צה אהבת
 נילוח היו . מאצנס אמרתי עכ"פ היות כי צמנו קוסרי זמני' לרצק די הנחיים זה לזה בין בית לבית כי ח"א
 להם לאתן דיהם לעשות מרובע ומכוון צלצכסונו כד"ט אם לא ירצקו הנחיים . זה לזה כי בהפרדס ויהי ח"א
 בין כל אחד ואחד אפי' כמלא צמח קדקית איכנו מרובע . ע"כ מדצקים זה לזה צדצק . אעפ"י שלא נמלא
 כן צמי' ופוסקים ראשונים . ואיב מצי' . אם את חוסצבים ע"י הדצק לעור אחד . איב אין לנו אלא בית אחד
 ונחוכו ג' מצי' דפסול . ואם אין הדצק עושה עור אחד ויש כאלו די נחיים עם ג' חרילים ציניהם משום
 דהריצוק כפסד דמי . איב התפילין הוסי' נעשו ע"י עפירות ופסולין . ע"כ איכני לריך להכניס איש צעומק זה
 סדין לטעמא ע"י קצבא אומן ויעשה התפילין מרובצים צמל דצק ואז ללעודך להכניס עלמינו צוה . אצל כל זמן
 שאינו כן חכי . מעור צוקומי כאשר קבלתי מרעונו ז"ל לפסלם עכ"ל (ועי' צישעונו יעקב ס"ק כ"ד) ועי' צסיק
 ש"אמ"י : (ד) ובלבד שיהיו ניכרים צמי' שחורים וכו' . כחצ צמי' ח"י אדם ח"ל . ולי' שמי' לריכין שיהיו
 הדי' צמי' שחורים זה צה' ולא יהיו מדצקים . ולא כמו שעושין הסופרים שמדצקין ע"י דצק רק שלמעלה
 עושין קשטים כמו מדי' דלי' שם להציג אפי' דיעוד . וכן התפילין של חריץ היו שחורים . לפי מה דקוי'ל

דעיי הדצק כעשה כאלו היו מחוצרין שהרי מעשים בכל יום שהתפילין נעשין מחתיכות קלף רק שעדצקין יחד ולא"כ חף דצדיעצד כשר לפי"י אם אין החרץ מגיע עד למטה מ"מ היכר עכ"פ צענין . וכשמדצקים הצמים ומחין את כל הצית צמיח או צבלאחץ רק שעושין רושם צבלאחץ אפשר דזה לא נקרא היכר כ"א שיהי"י היכר מחמת הצית . ולכתחלה פשיעא דצענין שיהי"י החרץ מגיע עד למטה ול"ע עכ"ל : **והנה** צמ"ק הקורס מוצא דגלוני מדינתנו ק"ל הדצק אינו מחסיצ כעור אי וע"כ עושין את הצמים מעור אחד מוצט . גם ידוע שאם הצמים אינם מחוצרים יחד צדצק איכא חשש שמתקלקל הריצונו . וללכת מידי כל החששות דלולי ע"י הדצק כעשה כעור אי ואין כלן חרץ . היה נראה לפע"ד לעשותן צענין זה שהרי צמים יהיו מדוצקים רק צאמלעיתן וכן הלרדים לא יצא ציניסם דצק . כי לא הריצונו כעור ממה שמדוצקים צאמלעיתן ולא יתפרדו זה מזה . וכן הלרדים יהיו חרילים ממש וכשרים עכ"פ צדיעצד אליצא דכ"ע : **עוד** כתב צמ"י ח"י ארס . והקופרים שטולים עור על הדי צמים ורושמים צו חרילים צסקין שמהא נראה כמו די צמים פקולים דנהדיא איחא צגנו"י וש"ע דכשטולה עור על ש"ר כעשה של יד . וכ"כ לי הגאון צעל צית מאיר עכ"ל : (ה) אצל מה שרגילים וכו' . כ"כ המח"ש ע"י נסונו . וצמ"י מל"ש כלל י"ח ק"ג כתב שאין להחיר זאת כלל . וצנינה סס מנאר דצרו וכתב ח"ל . ויותר היה לו להרצ (ומח"ש) להוכיח דאין חילוק צין מן הלד למלמטה שהרי המדרכי יסד דינו הכוזר על פ"י אי דרש"י וכתב סס להדיא וכן אם הקרע של זו למטה ללד התיחורא וכו' שפקול ועל זה כתב המדרכי שיש לפקול מה שרגילין כותבי תפילין לחתוך וכו' אלמא דאין חילוק וכן מוכרח צפשיעות צשיעת רש"י . והחיונה על הרצ ומחסיק איך צקים דצרו נראה שמתצב חילוק זה להסתכלות קלת וכו' והא ודאי ליחא להמעין צרש"י ומדרכי הנ"ל וכו' עכ"ל . ובמחכ"ת כל דצרו צזה דצרי תימה . למה צרש"י ודאי אין סוס רמז . וגם מהמדרכי אין כאלן סוס סוכתא . והנה הרצ ומחסיק כצו רימז תימה על המדרכי איך למד לאקור מה שהקופר חותך צידים ממה שנתלח צגנו"י צנפקסו מעלמן ומחלקין צין עתיקא לחדתא . והיינו משום דצחדתא (לפירש"י) מורה על קלקול העור . ומה זה עגין למה שהקופר חותך צידים . וצדוחק י"ל כונת המדרכי (חף שאין נסונו משמע כן) דכיון דחזיקין דצחדתא צצ"י סמוכין פקולין והיינו משום דלמורי"י סופן שיתקרעו כולן (וצב"י גם צעתיקא פקולין) איכא מלאך שהקופר עושה כן צפניס של כל הצמים פשיעא דפקול . ואף שהוא עושה זאת צידים סוף סוף הרי שולן מוספקות . וכל זאת לענין אם חתך צמחיות הצמים . אצל מה שמהא חותך למטה צין צית לצית וכל צית צית שלס מנח לן למיפקל . כל שהצמים שלמים . וגם אין סוס סגרה לומר שקופן להסתלקל דהא אין סוס קיען על רוצ העור כיון שהקופר עושה זאת צידים : (ו) צריצונו מלמולס . ולכן לריכין למודד את הלרדים אם הן סוות . ועיד לא די צזה . כי לצמ"ס חף כי הדי מלמולס סוות ממש מ"מ איכנו ריצונו למימתי (כאצ"י סויוס איין זיווס ללצונו ממש) לכן לריכין למודד גם את סני האלכקוים . שאם גם סומו סוים

ה' מה שרגילים קצת מופרים שבשעושי"י את הדי בתים ונותנים אותם ברפוס . חותכין מן העור בין בית לבית כדי שלא יהי"י נכוץ ובולט ומחסיס מקום החתך מבפנים כדי שיהיה נראה מבחוץ שלם יש לפסול (מדרכי) (ה) אבל מה שרגילים המופרים שע"י שמותחים ברפוס התריצים שבין בית לבית ע"י חוט וע"י ומשבו צדדי הבית יותר למטה מן אמצע הבית ולכן חותכים למטה צדדי הבית עד שיהיו שווים ונשארו הבתים מחוברים יחד אפשר להם להתנצל דדוקא בצדדי הבית איכא קפידא דכיון דאין הרופן שלם לא מקרי בית דבית בלא הרופן לא הוי בית . משא"כ למטה אפילו היה פתוח למרי היה שם בית עליו רק דבעינן שיהיו מעור צדדי וכו"ן שבאמצע גם למטה נשארו מחוברים רק דצתכים משני צדדים שפיר דה"ל עור אחד : **ו** תפילין בין של ראש בין של יד הלכה למשה מסיני שיהיו מרובעים בתפרם ובאלכסונון . והיינו שיהי"י ריבוען מכוון ארכו כרחבו כדי שיהי"י להם אותו אלכסון שאמרו חז"ל כל אמתא בריבועא אמתא ותרי חומשי באלכסונו בקירובי . וצריך לרבע גם מקום מושבן וגם הבתים . ועבשיו בע"ה אין משגיחין כ"א על ראש הבתים שיהיו מרובעות ואין משגיחין על התפירות ועל התיחורא . ויזירו מאוד להשיגה על זה (ומח"ש) כי כל שלשה דברים אלו דהיינו אורך ורוחב הבתים ואורך ורוחב התיחורא והתפירות הנה הלכה למשה מסיני שיהיו מרובעי"י (ו) גריבוע מצומצם ואם לאו הרי הן פסולין . והמניחן לא לבד שהוא במל מצות תפילין עוד הוא מכרך ברכות לבטלה . ע"כ צריך הסופר להשיגה על זה במאוד מאוד (ולריך ללמוד זאת מקופר מונחה

מונח אז הוא ריבוע חמישי . עי פרמ"ג משבולת ס"ק ל"ג :

(ז) שלא לעשותן קטנים וכי . כראה לי דה"ה שלא לעשותן רחבות יותר ודאי . כי עיינו הרחבות צמפילין סקן רחבות ביותר כמעט וזן הכוננע להדקן היטב בראש צלופן שלא יהי הקלה החמתון זון התיחורח לזעטה מהתחלת לזיחח הסענרות כאשר לריך להיות נדינח (סוז רחיתי סכיכ גס צקי מלא"ש) והמהדר שיהיו הפרסיות כחצות צלופיות גדולות יכול לעשות את הצית של ראש גבות יותר : (ח) צעור הצמים . צמטוי ר' עקיצח ליגר ס"י אי נציח שקלת סופרים המליח ^{למח} מקלף חמוכות שינין ולדקן על הצית . ופסלן זעסר ד'הדיצוק אינו חיבור שיהי נחטב זעור הצית . וצקי סנות חיים חלק סני ס"י סתים הלי תפילין סטוי אי הניח כן טעטו כן צלופה וקומוח ופסלן זעטעס דכיון סחתך את הקלף סצניתיס ותמוכה השיין כשארה זעלמה חו"ל חק חוכות . וצסוק הסער כחצ שזוח טיסק זעפורס לפסול והוח צזסי טנת דף כ"ח דחני ר' יוסף לא הוכסרו למלכח סזויס חלח עור צהונה עזורה צלצד ומקסח לזחי הילכחח לתפילין תפילין צהדיח כחיב לזענן סהיה סורה הי צפיך חלח לעורן והלמר חצי סין של תפילין הלזיזו וכי . וחס חזחח דיכולין לעשות השיין צקלף חזר זחי זקסס סרי י"ל דזיטכחח לה סעעור יהיה זצזונה זעלח וסשינין זעסורה . ולפע"ד אי זעסוס חח לא חירח . דהח סננדכי הקסה לזוח דליטנריך לתיחורח זעעצרתח וחי דכיון סחופרן עס הצית כחדח חשיבא . וכן י"ל צשינין חלו סלס הדצק עזסה חזחן כחדח עס הצית איכ זחלח סקן הלזיזו פשיטח סגס הצית ל"ל זעסורה . והזעס סכחצ זעסוס חק חוכות . סכה לפי"ז חס עסה חח סשיין צדפוס צעור ודצק

מוזחה ולאזון יד) אבל על גיבה הבתים אין להקפיד אם הם יותר או פחות מרחבן :

ז אורך ורוחב הבתים וגובהן אין להם שיעור . ומ"מ יש לחוש לדברי הגאונים שאומרים (ז) שלא לעשותן קטנים מרחב שתי אצבעות עם התיתורא (פרמ"ג ומחה"ש) וכבר ידוע ומפורסם כ התפילין הקטנים ביותר כמעט אי אפשר שיהיו הפרשיות כתובות כהלכתן :

ח שיין של תפילין הלכה למשה מסיני . דהיינו שיעשה (ח) בעור הבתים של ראש כמין שיין בולטת מקמטי העור . אחת מימן ואחת משמאל . של ימין המניה של ג' ראשים ושל שמאל המניה של ארבעה ראשים . ואם הפך אינו נפסל . ובאיטר אזלינין בחר ימין ושמאל דעלמא (נג"ח) לבתחלה יש לעשותן בקמטין של העור ואם עשאן בדפוס או שכתבן כדיו על הבית הלבן כשר :

ט חריץ של שיין דהיינו חודה למטה יגיע עד מקום התפר דהיינו עד התיתורא אך לא למטה כל כך עד שתתכסה מקצתה בתיתורא אלא גם קצה התחתון יהיה נראה על התיתורא . והיודין שבתוך השיניין צריכין שיגיעו עד למטה שיהיו מחוברין בנוף השיניין :

י תיתורא תפילין בין של יד בין של ראש הלכה למשה מסיני . והיינו שישים עור למטה לכסות פי הבתים ונראה כעין דף של גשר הגקרא תיתורא . יש שעושין אותה מן העור הבית בעצמו ויש שעושין אותה מעור אחר חזק . מטהורה ומעובה לשמה :

יא מעברתא תפילין ג"כ בין בשל יד בין בשל ראש הלכה למשה מסיני . והיינו שיעור התיתורא יהא ארוך מצד אחד ויעשה בו המעברתא . כיצד . יחתכנה משני צדדים שלא תהא אורכה כמו רוחב התיתורא כדי שיהא ניכר ריבוע התיתורא . ובאותה המעברתא עוברת הרצועה ועל שם כך נקראת מעברתא (וכ"ל שלא לעשותה רחבה רק כרוחב הרצועה צלזלום זעטעס סכחצתי צק"ז) :

יב הבתים מצוה לעשותן שחורות ושישחירן לשמה . ובדיעבד אם לא השחירן או השחירן שלא לשמה או שהשחירן עכ"ם יש מבשירין . וי"א דבתים שחורים הלכה למשה מסיני כמו רצועות שחורות . ולכן אף בדיעבד פסול כמו ברצועות . וכן יש להחמיר (רוז הפוסקים ועי' נז"ק ס"י אי סקן הוא צירוסלמי) :

יג בענין השחרת התפילין . הרוצה לצאת מדי כל הספיקות ישחיר אותן . רק בצבע שחור שאין בו ממש כלל שיהיו שחורים רק בחזותא בעלמא . והמשחירן במין גלאנין שאי אפשר לקלפו אע"פ שיכולין להסירו מן העור בפירורין דקון מ"מ אין בדינו לפסול . אבל מה שחדשו קצת סופרים שמשחירן בסיחה שיכולין לקלפה בשלמות מכל הצדדים מן התפילין והיא כמו נייר שחור זהו פסול (כ"כ צק . ח"י חלס וע"ש צנענות חלס סקכיס עזו קגלחן צעל צית זחל"ר) :

יד **החיתוך** הוא בענין שאין יכולין לקלוף אותה . יחדרו מאור הסופרים להשגיח שיהיו **הבתים**

ודבק חמיכת העור הזה שהשיין זולעת זו על הצית היה כשר . וצלמה המעשה שהיתה צקהלחנו כך היתה שהקופר עשה דפוס את הסין נחמיכת קלף ודבקה כך על הצית ופקלוח גלוני מדינתנו יליו . וגם נראה דגם כשחותך תמונות השיכין חין לפסלן מעעם ח"ת לדידן דמכשיריכין לעשות אותן דפוס ולא פסליכין וקוס ח"ת כמזולר צצ"י ע"ש . והעיקר נראה לפסול מן העעם שכתב נחשו רי עקיבא ח"גר וקוס דהדבק ח"כו עושה אותו חיצור או דלכל הפחות ספיקא הוי ע"ש :

כב (א) קלף כשר . כן הציח צצ"י צעס הקומ"ק וח"ח והגהותיו . וכתב ע"ז הצי" וז"ל

וחיני מויליא להס טעם דהא צצרייתא עולין צומטליה תכיח וצומטליה לא שייך כשר ופקול וח"כ כל קלף חזי ספיר לכרך ומיהו אפטר לומר דכל מילי דתפילין צעיכין מן המותר צפיד והלכך אס נח לכרכן צקלף לריך . שלא יהא מדצר פסול אצל צומטליה דלא שייך צ"י פסול ספיר דמי עכ"ל . והגלחן מהרא"יו ז"ל צציראורי ס"ק ק"ה כתב דלפ"י ל"ע אחזי לא חוקים טס (צצנת דף כ"ח) על צומטליה . והנה לכאורה י"ל קלח דכיון דחינו לריך להחיה דוקא קלף ויפול להיות ג"כ ומטליה דכרייתא צצרייתא לא שייך לומר דע"ז חכי רי יוסף דלא יוקשרו לעלאתה שמים אלא עור צהמה עהורה צלצר כיון דיכול להיות גם ומטליה . וגם צציראורי רנה (שכי קילפח או טילפח) דחזי חין כוונתו דוקא קלף דהא ליפח צצרייתא . ואמנם הנה צתוקי הקשו טס ובי חין לצרייתא לטנות וכו' וכן הקשו לחזי דצעי למישר לטערן לחזי קנט עור . וח"י הפ"י דחזי עיקרל דצרייתא לחתש קאי אלא דקשיא לחזי כ"מ מחי דהוה הוה . וצחא קסקיל וערי לחזי כ"מ לילוף מייכי לחפלין לעורן או לטערן ע"ש . ולפ"י דחזי קשיא דהומ"ל דכ"מ לענן תפילין טלס צח לקחת קלף לכרך צו הפרשיות . וצעי מל"ש כתב לחרץ עפ"י"ס הארדכי צומצנתחא דכיון שחיה חפורה עם הצית כצית עלמו דח"ח . וה"כ הכא כיון דקלף זה ככרך על הפרסה ומחופר עם הפרסה ע"י חפירת חכית פטיטל דרינו כמו הפרסה והצית עלמו . ועדיין ל"ע לפעיד דח"כ ח"ך צעי לעינר אלא

הבתים מרובעים בעצמן . לא כמו שעושין קצת מופרים בורים שאין משגיחין על ריבוע גוף הבתים רק שמרבעין אותם אח"כ בטיחה זו העבה . וזהו פיסול גמור . כי הבתים צריכין להיות מרובעין בעצמן ואינו מועיל מה שהמיה הזה מרבען . גם יודעו שלא ידעה הטיח הזה עב יותר מעור הבית אלא ידעה דק ממנו . ואסור ליתן לתוך מיה זה עצם פיל שחוק . משום דבעינין מן המותר בפיך (כז"כ ס"י ח')

כב הגחת הפרשיות לתוך הבתים ותפירת הבתים . ובו ז' סעיפים :

א אעפ"י שכבר קרא כל פרשה ופרשה כמה פעמים (כח"ס צקי" טי סע"י ח) בכל זאת כשהוא בא להניחם לתוך הבתים צריך לחזור ולקרועם בדקדוק גדול ובעיון היטב אם אין בהן איזה פסול . וגם לדקדק היטב להניח הפרשיות של ראש כסדרין דהיינו קדש בבית החיצון שהוא לצד שמאל של המניח ואחרי"י ויהי ב"י באך בבית שני שמע בשלישי ויהי אם שמע ברביעי שהוא בית החיצון לצד ימין של המניח . שבאופן זה האדם העומד כנגד האיש שהתפילין עליו אם היה קורא את הפרשיות היה קורא אותן כסדר שהן כתובין בתורה קדש והב"י שמע והא"י"ש . ואם שינה פסול (דחי תפילין דר"ח יצולו ח"יה צקי" כ"ו) ובאימר אחזי ג"כ רק בתר ימין ושמאל דעלמא :

ב יגלו כל פרשה מסופה לתחלתה וכורכה בקלף קמן . להרמבים גם כריכה זו (צומטליה או צקלף) הלכה למשה מסיני היא ולשאר פוסקים אינה הל"מ ולכן אם לא כרכן כשר בדיעבד אם אין לו תפילין אחרים (צ"ח לדעת העור) ולכולא עלמא הלכה למשה מסיני היא שיכרוך עליו שער מבהמה או חיה חמהורים . ונהוגין לכרוך שער על הפרשה ואח"כ כורכין עלי (א) קלף כשר וחוזרין וכורכין עלי שער . ונהגו שיהא שער זה של זנב עגל כדי לכפר על עון עגל (שמועטל רנה) ואם לא מצא של עגל כורך בשל פרה או של שור . ורוחץ צריך שיראה חוץ לבתים . ומוב שיצא אצל פ' ויהי אם שמע בצד הפתה לפרשת קדש . ויהא פחות מכשעורה :

תחלה היטב את השער שיהא נקי . קצת שער זה צריך שיראה חוץ לבתים . ומוב שיצא אצל פ' ויהי אם שמע בצד הפתה לפרשת קדש . ויהא פחות מכשעורה :

ג יתן כל פרשה בבית שלה שתהא עומדת זקופה בביתה . ויהיה הגליון העליון דהיינו השורה העליונה למעלה לצד גג הבית והגליון התחתון לצד סה הבתים . והתחלת הפרשה לצד ימין דקורא (דהיינו אדם העומד כנגד הא"ש שהתפילין עליו) שאם בא לפתחן ולקראן יהיו לפניו כדלכתן : אלא

לשבת הסופר

קמת הסופר כב

אלא נסעין : (ב) ואם פיתח ועשה עשר תפירות כשר .
 דכשתקיר צטנ לוי שהוא כהונה וצטנ יהודה שהוא מלכות
 הן עשה . וכן אם הוסיף ועשה י"ד תפירות כנגד
 הוקפת מנקה ואפרים ג"כ כשר . כי"כ נשימושא רנה .
 וגם הרמזים כתב ואם עשה התפירות י' או י"ד עושה .
 אזל המדרכי כתב סתם שאם פתח או הוסיף לא פסל
 וכתב הצ"י שכן נראה ומדברי הרמזים ומדברי כל הפוסקים .
 והיינו מדרכת הרמזים עושה י"ל דלכתחלה יכול לעשות
 גם י' או י"ד ודיעבד בכל ענין כשר : (ג) טהגין צטל
 ראש וכו' . הט"ז צט"ק ל"ח הקטה וואחר טצט"ע סע"י
 כי"א כתב צתס הפילין טעצ"ר חוט התפירה צין כל צית
 וצית למה הולך לכתוב זאת צקע"י וי"ז צקתצ כל ארצו
 פרטיות צקלף אחר . ותי' דצקע"י כי"א כתבו העור והט"ע
 ליטחא דלכתחלה וצקע"י וי"ז כתבו וצלצד וכו' דמורה
 טאפי' דציעצד מעכצ . וסוצ כתב דקטה על הרמ"א סכתצ
 וישו אם לא עשה רק י' תפירות וכו' אינו כפסל היה לו
 לוור גם על חוט התפירה צין הצתים כן . וצס' ונל"א"ט
 כלל . ט"ט צינה קק"ח כתב חז"ל . והט"ז ס"ק ל"ח צתחלה
 רנה לפרט לשון העור וט"ע דצ"י קלפים כפרדים לאו
 לעיכוצא הוא ולצקוף נראה שחזר ונפירושו זה ע"פ דברי
 הרמ"א ע"ט ותיונה על הפרמ"ג שהעתיק צטס הט"ז
 צפטיעות כתחלת דצ"ו וליע לענ"ד עכ"ל . ולפע"ד הדין
 עם הפרמ"ג ואינו נראה כלל לוור טהט"ז חזר ונפירושו
 (וגם צט"ע טל התכ"א כתב על טס הט"ז טא"ו מעכצ)
 ואף שכתב דלפ"ז קטה על הרמ"א לא אמאי לא צ"אר . הנה
 צצצ"ל קט"ח אין לצטל דצרים האומכחים צטוט"ע . גם
 אין לוור צצצ"ל הקוטי"א דהרמ"א חולק וק"ל דמעכצ אפי'
 דציעצד . דאי"כ פטיע"א דקטי"א שאם הוא חולק היה לו
 לצ"אר (וצל"א"ה טוי נראה לפע"ד מוכרח דליכא לנימור
 דהך דקע"י כי"א הוא לעכצ דהא כתב טעצ"ר חוט התפירה
 חה ודאי אינו לעיכוצ דהא צצ"ו לא נזכר אלא חוט או
 מטיחה) וצודאי הט"ז לא חזר אלא שכתב דיש קוטי"א על
 הרמ"א אזל צצצ"ל קוטי"א אין לחזור מדצרים הנולדקים
 כי לכל קוטי"א יש לה תירוץ . וי"ל לפע"ד כי הרמ"א
 צעלמו קט"ח על זה דמדטיחה אוחצר בלשונו שכתב צקע"י
 וצלצד וכו' וכאן לא כתב כן וזה ידעו כי טס לעיכוצא
 וכאן לכתחלה . ועוד י"ל דכיון דהרמ"א צ"אר דצצ"א
 לכתחלה ומי"א יוצן דגם אינו א"כ אלא לכתחלה ולא לעיכוצא דהא
 צחדל מכתחלה ומהא מכתחלה צצ"ע . ודצר הלמד מעכ"ט
 טוח : וכאשר כדק"ק צלצ"ן קדשו טל רצ"ו הרמ"א ז"ל . הנה כתב
 מיהו אם לא עשה רק י' תפירות או פחות מזה
 אינו כפסל . ולא צ"אר דגם אם הוסיף צתפירות אינו כפסל .
 וצתנח"א דפיתח אחר צכפ"ל אם לא עשה רק י' או פחות .
 ולא סתמ"ק לומר קט"ל"ר אם לא עשה רק פחות עקפירות
 הכ"ל אינו כפסל . וזה נראה צעל"ל טכל מערת הגיה זאת
 לא צל"א אלא לחסוקי מהא דנצטע וצלצ"ן ט"ר דאם עשה
 פחות מ"י תפירות פסול . ע"י צ"י :

ד הלכה למשה מסיני שיהיו התפילין נתפרין
 בגידי בהמה וחיה המהורים כמו שנתפרין
 יריעות הס"ת . וכמו שנתבאר בס"י י"ז סע"י א' ב'
 ע"ש :

ה כבר כתבנו (צק"י כ"א ס"ה) שהלכה למשה
 מסיני היא שיהיו התפירות מרובעות בריבוע
 מצומצם . וצריכין להשגיח על זה במאוד מאוד .
 אם התיתורא הוא מעור אחר לא מעור הבית צריכין
 ליהדר בתפירות שיתפור גם את הקצוות מעור
 הבית עם התיתורא לא את התיתורא לבדה . ויש
 מניחין עוד חתיכת עור מרובעת כמת התיתורא
 ממש בין הכפלים כדי שתהא התיתורא יח"ו עבה
 וחזקה וגם העור הזה תופרין עם התיתורא וקצוות
 הבית (לצוט) :

ו יתפור בכל צד שלש תפירות שיהיו כולן שנים
 עשר (כנגד טנמי יסאלל) (ב) ואם פדת ועשה
 עשר תפירות כשר וכן אם הוסיף ועשה י"ד תפירות
 ג"כ כשר ו' ולפי שיש אומרים שבכל תפילה של
 ראש (אעפ"י שכתבו הפרטיות ד"י קלפים) צריכין
 ליתן חוט או משיחה בין בית לבית . לכן (ג) נודחין
 שבשל ראש מעבירין חוט התפירה בין כל בית
 ובית :

ז יש מי שאומר ש"ב תפירות אלו יהיו כולן
 בחוט אחד . ואם נפסק י"א דיכול לקשרו (ט"ז)
 וי"א דכשנפסק החוט לא מהני קשירה כי"א נראה
 שהחוט הוא קלויש אבל כשהחוט הוא קצר יכולין
 לקשור בו חוט אחר לנמור את התפירות (צ"ח)
 ואם אין לו גידין אחרים יש לסמוך על חסבר"א
 דראשונה לקשור חוט שנפסק (פמ"ג) :

כנ דיני הרצועות . ובו ה' סעיפים :

א עור הרצועות צריך ג"כ שיהי מעור בהמה וחיה
 ועוף המהורים . וטוב שיהיו מעור העגל
 (הר"א מונוכס"ים כנועס הטע"ר צק"י הקודם) וצריכין
 (א) שיהיו מעובדין לשמה ואם נתעבדו שלא לשמה
 פסולין

ב קוטי"א דהך קוטי"א יתפור טל"ט תפירות וכו' אינה אלא
 צחדל מכתחלה ומהא מכתחלה צצ"ע . ודצר הלמד מעכ"ט
 טוח : וכאשר כדק"ק צלצ"ן קדשו טל רצ"ו הרמ"א ז"ל . הנה כתב
 מיהו אם לא עשה רק י' תפירות או פחות מזה
 אינו כפסל . ולא צ"אר דגם אם הוסיף צתפירות אינו כפסל .
 וצתנח"א דפיתח אחר צכפ"ל אם לא עשה רק י' או פחות .
 ולא סתמ"ק לומר קט"ל"ר אם לא עשה רק פחות עקפירות
 הכ"ל אינו כפסל . וזה נראה צעל"ל טכל מערת הגיה זאת
 לא צל"א אלא לחסוקי מהא דנצטע וצלצ"ן ט"ר דאם עשה
 פחות מ"י תפירות פסול . ע"י צ"י :

ג (א) קוטי"א מעובדין לשמה . כנגד"א כתב הטע"ר וטוס דה"ל
 טיהו קוטי"א ח"כ לרין קט"ל"ר ויחסיין
 לט"ק

לשון. והפרמ"ג הקשה עליו מה צדק שלריך השמחה לשמה
 אבל דלמא ח"ל עיבוד כלל. וקושיא אלימאס היא לפע"ד
 דהא צגמי שבת דף כ"ח אמריי נהי דגמירי שמורות
 שמורות וי גמירי. ונכ"ס דליכא לאקשווי כהי דגמירי
 שמורות עבודות וי גמירי. ונצי"א סס הפרמ"ג צסס
 הלבוש דלריכין עיבוד שיהיו רכין לכריכה ולקשירה. ואכתי
 ל"ע לפע"ד דהא הכריכות לאו דלוי וגם הקשירה כיון
 שצב"ס אפשר לקשרם גם צלי עיבוד כלל אך שאיל מעבדן
 שיהיו נוחין יותר לקשירה וי"מ נאחר שאין העיבוד נח
 ההלכה נכ"ל דצעי" לטונה. ואולי י"ל משום דצונק' קועה
 דף י"ז ע"א דרש רבא זכות שאמר אנראה חזינו אם
 נוחנו ועד שרוך נעל זכו צניו לטפי נזרות חנו של תכלת
 ורצועה של תפלין. וכיון דשרוך נעל נקטמוס ועבוד שיהי
 נוח לכריכה וקשירה גם הרצועות של תפלין ל"ל כן. וכיון
 דמרינא לריכין עיבוד לריך שיהי לטונה. והלח"מ פי"ד
 מה"ל אבל כתב דהרמב"ם מפרש פלוגתא דרצנן ורצנ"ג
 ברצועות ופקק כרצנ"ג. אונס בחקירה חי (אות ג"י)
 כתצתי הוכחה דהרמב"ם מפרש כמו רש"י דרבא כתיב.
 והלכתא כותי: ולא מחוקה היא לפע"ד לוור כי הרמב"ם
 מלא זאת צל"ה צרייתא אשר לא נודעת לנו דרצועות
 צעי עיבוד לטונה. וכ"כ נוסחי כליו צכמה נקומות ויכעין
 זה כתב הצ"ח צסי" רע"א לענין מה שכתב הרמב"ם דסי"ח
 פסול דרוכוסקעות. ועי' ציאורי הגר"איו: (ב) להשמיר
 גם החורים וכו'. חנה הרמב"ם כתב דלחורי הרצועה
 תהי כעין הקלילה וכתב עוד וכו' היא לתפלין שיהיו
 כולן שמורות הקלילה והרצועה כולה. וכבר כתבו הצ"ח
 והר"מ צסס הא"י דלפי"י יס. להשמיר את הרצועות גם
 נאדר פנים אלא שלא נהגו כן. אבל נקוס החתך סכרלא
 ענחון (צפרע כשהעור עז ומשמירין תחלה כל העור
 שלם ואח"כ חותכין אותו לרצועות) כאלה לפע"ד דודאי
 יס לדקדק להשמירו סס. ואולי בכלל הסלמ"מ היא כיון
 סכרלא ענחון: (ג) קשר של תפלין וכו'. כתב צסי
 מלא"ש סוף כלל כי ח"ל. אם פתח התפלין כדי לצדוק
 הפרשיות וכדומה ותפרן אח"כ נחדש לא יתן הרצועה
 תוך הנועצרתא עם הקשר היין אלא יתירו ויתן הרצועה
 אל הנועצרתא ויעשה הקשר נחדש. ד"ש לטפוקי צות
 נחשש העשה ולא ון העשוי וכמדומני שנועתי כך צסס
 הרב מוה"ר"ס קארנולא זללה"ה עכ"ל. ולפונט"ל צסי"י
 קק"א צסס הצ"ח ע"ס. גם ציה ליכא נקוס תעק"ולא
 ון העשוי דהא תפירה היא גור הכשר התפלין. וכ"ס
 הוא דהא הכא נעשה הקשר תחלה צכנ"ג ולכונן:

פסולין. ולא מהני מה שמשחרין אותן לשמה.
 וכשרות. בין מעור בין מקלה:

ב הלכה למשה מסיני שיהיו הרצועות שחורות
 מבחוץ. וצריכין לדקדק בזה מאוד שיהיו
 תמיד שחורות בתכלית השחרות. ואם הוכחו
 משחרותן יחזיר וישחרן כראוי. ונ"ל דיש לדקדק
 (ב) להשחרר גם החורים דהיינו מקום החתך. אם
 נמשחו הרצועות בשמן דג טמא שנקרא פישטראהן
 אין בזה קפידא משום דהך משיחה אינה גורמת
 עיקר השיחור. ועיקר צבע השיחור נעשה מדבר
 המדור. והמשיחה היא רק להצליח הצבע לחוותא
 ולדבק את העור ליפותו ואין קפידא בזה אם הוא
 מדבר טמא (טז"ח ס"י נ"ד) ומ"מ נראה דלכתחלי
 יש לדקדק ליכח שומן כשר (כמ"ל צסי"י ס"ד לענין
 הטעל"ס שחורי הספר. וע"ל ס"י ג' ק"ג):

ג צריך שישחרין ישראל גדול בן דעת לשמה.
 ואם השחרין שלא לשמן או שהשחרין עכו"ם
 פסולין אפי' בדיעבד. ואפי' אם חזר ישראל והשחרין
 לשמן לא מהני (דג"מ) ואם אין לו רצועות אחרות
 ישחרר הצד השני לשמה (פנו"ג) אבל לכתחלה
 צריכין להיות ונויהן לבר. דהיינו שחור וחלק
 לפניה מן המובהר (ואם השמירן אשה או קטן וגדול
 נעמד ע"ג עי' חקירה י"ח):

ד שיעור רוחב הרצועות בין של ראש בין של
 יד לא פחות מאורך שעורה (כ"כ הפוסקים
 ונכסר מלא"ש ה"א ע"כ הוא צתנחומא ס"פ צ"א)
 ושיעור ארכו. בשל ראש ו"א של צד ימין עד המבור
 ושל שמאל עד החזה. ו"א דשניהן עד המבור או
 למעלה ממנו מעט. ו"א של ימין עד המילה ושל
 שמאל עד המבור (עור ולבוש) ושל יד לכתחלה
 כדי שיהדקה. על הזרוע ויעשה בה ז' כריכות
 ומתחה עד האצבע האמצעי ויברוך ממנה על
 האצבע שלש כריכות וקשור. ובדיעבד אפי' אין
 בה כדי לעשות את ז' הכריכות אלא להדקה על
 הזרוע ולמתחה עד האצבע ולעשות שם ג' כריכו'
 וקשור ג"כ מני. ואם עשאן ארוכות יותר בין של
 ראש בין של יד שפיר דמי:

ה (ג) קשר של תפלין הלכה למשה מסיני.
 דהיינו בשל ראש יהי הקשר כמין דל"ת.
 ויש שעושין אותו מרובע ואינו נכון אלא יעשוהו
 כמין דל"ת טמט. ואי אפשר ללמדו בכתב אלא
 בראיית העין. ובשל יד עושין כמין ו"ד להשלים
 התנחן שדי עם השין שבשל ראש. ולא יעשה

הקשרים עד לאחר שעשה את השין בבית ראש

ראש ואח"כ יעשה את הדלית ואח"כ את היריד
כסדר אותיות השם . ויש לעשות את הקשרים
לשמה ולא ע"י אשה ולא ע"י קטן (פרומיג ועיף
חקירה י"ח) :

**כד דיני בדיקת התפילין ואם נתקלקלו
התפילין או הרצועות . ובו ו' סעיפים :**

א תפילין שהוחזקו בכשרות מן הדין כל זמן
שהיופיו שלם הדין בחזקתן ואינו צריכין
בדיקה . ואין חוששין שמא נמחק בתוכן אות או
שמא נקבו . ומ"מ נכון לבדוק מפני שמתקלקל
לפעמים מן הזיעה . ואם אינו מניח אותן אלא לפרקים
צריכין בדיקה שני פעמים בכל שבע שנים . כי
יש לחוש שמא נתעפשו . וכן אם נקרע החיפוי
צריכין בדיקה . וכן אם נשרו במים . ומ"מ אם
אין לו מי שידוע לבדקם ולחזור לתפרן יניחן כך
בלא בדיקה שלא יתבטל ממצות תפילין :

ב (א) אם נקרעו קצת הבתים מבחוץ בין בשל
ראש בין בשל יד (תמו"י פ"י ח"ח כ"י א) פסול
אבל אם מבחוץ הבתים שלמים רק שנקרעו בשל
ראש מחיצות הפנימיות אם נקרעו כך שני בתים
זה אצל זה (ב) פסול . אבל אם אינם זה אצל זה
בגוף ראשון ושלישי ביון שבת אחד שלם ביניהם
כשר :

ג אם נתקלקל ריבוען פסולין עד שיתקנם .
וצריכין להשגיח על זה במאוד מאוד :

ד אם נפסקו שתי תמידות זו אצל זו או שנפסקו
שלוש תמידות אפילו זו שלא כנגד זו הרי אלו
פסולים מספק . וכל זמן שאי אפשר לו לתקן וגם
אין לו אחרים יניחן בלא ברכה :

ה אם נקרעו הפרשיות הדין כמו בסית שנתבאר
בסי' י"ח (ד"מ רס"י ל"ב) :

ו אם נפסקה רצועה (ג) למעלה מן השיעורין
שנוכרו בסי' ב"ג ס"ד לא מדגי לה לא קשירה
ולא תמידה . אבל למטה מן השיעורין האלו
(ד) מהני להו קשירה או תמידה . וי"א כי רק במה
שמקנה את הראש ואת הזרוע לא מהני קשירה או
תמידה

כד (א) אם נקרעו קלה וכו' . ומצומע טלם יס
לפי נקב כל שהוא צניח פסול . וכן
מצומע באיר ק"י ל"ג קציו ע"ס . ואף שיש מצומע קלף
דבוק מה שהקפידים מניחים לחזק את הצניח (הנקרה
פויייר) לא מהני לדעת הגדולים האומרים לרצק לא עובד .
וע"ק י"ס חלק סתים הלי תפילין ק"י ק"ג
סכסכה על . והס"ב לפסול לפי שהמכשירין תפילין משתי
עורות . ואף סלפעי"ד לדידו אינו מוכרח . אצל להפוסלן
תפילין משתי עורות נראה ודאי להחמיר . ולריכין להסגיח
על זה כי סכיח הוא שהקרטות ומשחקות ונעמים שמה
נקצים : (ב) פסול . צטיע מצולר דומסו ספיקא אלו
פוסלים בכל ענין . וא"כ פטיעה דכל זמן שאינו יכול
לנלוף תפילין אחרים יכח אלו בלא ברכה : (ג) למעלה
מן השיעורין וכו' . הראש הצניח תמו"י גאון דרלועה ליכא
תפירה כלל בגוה אלא גוהה . וכי ע"י הראש ומיירי
צדלועה המוספת הראש והזרוע דהסם צע"י קשירה תמוה
אצל הרלועות התלויות למוטה לא סייך צהו קשירה שנאמר
וקשרתם לזרות על ירך והיו למוטפות צן עיכך דוקא על
היד ועל הראש הוא דכתיב קשירה למוטות קשירה טלחה
תמוה אצל רלועות התלויות לא סייך לאסור צהו קשירה
והתפירה דהא צע"י רצ דינו למוטור דלס לא כשתייר צרלועות
אלא כ"ס חוץ לקשר כשרות עכ"ל . ולא זכיתי להצין דבריו
הקדושים . ומה צכך דרצ דינו צע"י למוטור גרדווי רלועה
כשרה כיון דתמוה דגמי ווסיק ולא היא דלחיה להו
שיעורא . איכ כל שיעור הרלועה ומתמוה חד דיכא חיה
לה . ואלו כונחו כיון דרצ דינו צע"י לאכסורי צע"י דהך
שיעורא לאו מדרחי הוא ואין סכנה לאסור סס קשירה
והתפירה . ומיני לפעיד סכה לטון גאון סכת צרלועה ליכא
תפירה כל"ל בגוה וכו' נראה כונחו דצכל הרלועה ליכא
צה תפירה . ובסי' התרומה כתב כן להדיא שלאחר שהניח
את השיעורים לשיר ולק"י כתב נפקה הרלועה ולא כשאר
צה כשיעור ספי לעיל אין לה תקנה וכו' . וכבר כתב
סבי' דגם דעם הרמזים נראה כן . וצאמה טגס לטון שאר
הפוסקים נראה כן . ולכן צודאי אין לצדך עלי' אם נפסקה
למעלה מן השיעורים . אך אם בלד השמאל נפסקה למוטה
אחמה . אף כי לרעה הרמזים והס"ע ל"ל עד סמוך
לעצור . ע"מ כיון דרצ הפוסקים כחצו עד אחמה כ"ל
דעפיר יכול לצדך עלי' . ומטיעה דמוטע לחפרן מלקשרן
כתיב צפנים כיון דבתפירה יס מקילין צכל מקום : (ד)
והני להו קשירה או תמידה . כתב הנוחליה השקל דמינו
אחר שהפר למעלה משיעור זה לריך אחר שהקיף הזרוע
ואח"כ יחזור למעלה ויכרוך על הזרוע ז' כריכות דל"כ
ע"מ . והנה צאמה לטון תמו"י והס"ע לא מצומע סכי אצל
ליכא

לדיכא לכאורה וקחצנר לעשות כן - אענש רחמי צקי מסת
חיים שוית סתים הלי תפילין טעוי כיד כתב טענולס
לין כוהגין זום כהנחשטיק וכתב ליעב האנהג ומסוס
דככהיג חוריי כל הרואי לזילה אין זילה מעכנת זו :

כה (א) התנה עליו וכו' . כתב צספר החיים
טכסאל זקלף המעובד לעס קטוריו
וזתכאי להשתמש זו גם לחול וכתב עליו גט . אם נותר
לחייב ליעול אם הקלף הזה של הגט לבית ולגוף הפרטיות
של תפילין . והעלה שאין לעשות מנוט שום תפילין ומחוח
או סימ וכן מהגליון של גט כגו השיעור שזריכין להגע
ולסגליון . כי זכחית הגט כפקע זלח ונותרת לעשות .
אבל הנותר נותר לכתוב עליו לחייב מחזה . כי מה שאין
לו זו לורך לגט לא נפקע מחורת לעשות עיש : (ב)

כאזנני וזר זי . ואפי' אם הזכיר בעיצודו גם חיימי עיש
ונותר שחמד אם הידיעה וטענות לעס סימ ארי זירר
סתיא לעס סימ . ועי' פרטיג קיי לייז איחא סקיי סתקסע
זום על סחיר מהא דסל ראש עושין אותה של יד . אבל
לפנימ' זחקירה אי אוח ליה ליו . הנה מלכד חשט הודיס
יש זכאן גם חשט חקרן לעשות תפילין ומחוח : (ג) אין
עושין מהן מחזה . כגון טצקית ככתב פרשת טעמ זסוק
הדף וזולה להוסיף לכתוב זגליון שלעונה פי' והיה אם
טעמ . וכן אם רולה לקחת פי' טעמ ותפילין ולהצר אלי
עוד קלף לכתוב עליו פי' והיה אם טעמ . או לחצר אלי
פי' והיה אם טעמ ותפילין אחרים שהוא יודע שכתבו

לחייב . שאין זה עשום שלא כקדרן . ניימו חקור מסכי
שאין מורידין עקדושה חמורה לקדושה קלה : (ד) לא
תפילין ולא מחזה . לעון השיע זייד קיי ריל סיא סימ
או תפילין טבלו אין עושין מהן מחזה ואין כותבין אותה
על גליוני סימ וכו' . ומלשון זה איכא לעשות כי רק מחזה
אין כותבין על גליוני סימ אבל תפילין כותבין מפני
שקדושה תפילין גדולה בקדושה סימ . כאשר לרד זכוכית
קיי קע"ד (וקלת מונה שלא הביא לעון שיע טכאן)

אבל אי אפשר לומר כן סהרי זכיי זכריח קיי לייז כתב
צעלמו דקדושה סימ מחורה ומחוח תפילין . והנה לעון
הרעננים זפיה סלי' אי' הוא גייכ כלשון השיע . אבל לדידי'
כיחא דכיל דס"ל דלעונה דקדושה מחורה לא מהכי לקדושה
קלה . אלא כל קדושה וקדושה לריכה דוקא לעונה ממש .
דהייט לעס קדושה ידיה . ולכן לא הולכך לעזר דאין

כותבין על גליוני סימ תפילין ועוס הורדה . דהא זלליה נוי אין כותבין ועוס דהקלף אינו מעובד לעס תפילי . ואך
מחזה דס"ל להרעננים דלא זעיי' עינד לעשה הולכך לומר דאין כותבין ועוס הורדה . וזו לפע"ד הוכחה גדולה
דהרעננים הכי ק"ל דלעונה דקדושה מחורה לא מיתבז לעשה דקדושה קלה (ועומ"ט חיייה זחקירה אי' אות ליה) אבל
עיי' טכתב זכריח קיי לייז קע"י ח' דקלף מעובד לעס סימ כותבין עליו תפילין קשה לפע"ד . אלא כתב מחנה

מחנה

תפירה אבל למטה מהני (ה) וי"א עוד דגם במה
שמקיף את הראש ואת הזרוע קשירה היא ולא
מהני אבל תפירה מהני והיא שתהא התפירה
לצד פנים ולא לצד חוץ . ובשעת הדחק יש לשמוך
גם על המקילים האלו שלא יתבטל ממצות תפילין .
אבל לענין ברכה גם על הבשרים לפי הדעה
האמצעית אין לברך עליהם . וגם יש להחמיר
שלא לקשרן אלא לתפרן . והיבא דאפשר יש
לתפרן דוקא בנידין . ואם נפסקה רצועה ברחבה
ונשאר ברחבה פחות מבשעורה י"ל דרשאי לתפור
בבל מקום וציע גם בזה (פרטיג) (ועיל קיי כיס
סעיף הי' דלסור להפוך הקלות של הרצועות) :

**כה שאין מורידין מקדושה חמורה
לקדושה קלה . ובו י' סעיפים .**

א קלף המעובד לשם קדושה אסור לשנותו
לדבר חול (דהנחה לגוף הקדושה מילתא היא
למכן זה שלא לטעמו לחיל) אלא איב (א) התנה עליו
בתחלת העיבוד . ואם כבר התחיל לכתוב עליו
שוב אסור לשנותו אעפ"י שדתנה עליו . וגם הוי
דבר חול :

ב כבר מבואר בסי' ב' סעיף ד' איך לעבד את
הקלף שיוכשר בין לסית בין לתפילין בין
למחוחות . ואם התחיל לכתוב סית ונפסלה היריעה
אסור לכתוב על הנותר תפילין או מחוח מפני
שאין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה וכיון
שכבר התחיל לכתוב עליו הו"ל (ב) כאזמני
הער' ב"י (דלקמן קע"י ו') (עי' טזיח קיי קע"ד ועומ"ט
חיייה זחקירה אי' אות י"ע) :

ג ספר תורה או תפילין שבלו (ג) אין עושין
מהן מחוח . ואין כותבין על גליוני סית
(ד) לא תפילין ולא מחוח . וכן אסור לקחת
הגליונות לתקן בהן סית אחר . ואפי' לתקן הסית
עצמו בגליונותיו אסור . אלא אם אי אפשר לתקנו
בענין אחר . או מותר לתקנו בגליונותיו של עצמו
(עי' זחמס סופר קיי רע"ט) :

אסור

כחצין על גליוני ס"ח מורה. ולא כתב דאין כחצין עלי
 תפילין: (ה) אפי' אין לו תפילין של יד וכו'. הקשה
 הפרמ"ג נתי עשה דתפילין של יד וכדאי ל"ת דאין
 מורידין. וכ"ל מפני שהוא לריק לטלות עליו עור אחד
 וזוהי הסודרה. ולא הו' צעידתו. עוד י"ל מפורס דהוי
 עשה שאינה עוה צבל: (ו) קדושתו חמורה וכו'. צ"ע
 איתא דאם התנה עליהם מהחלה מותר. אבל צ"ע מלא"ש
 הביא נ"ש האו"י צ"ע רצונו שמהה דלאחר שלצטט לא
 מהני הפסח. והביאו רא"י מהא דאיתא צפיק דיומא (דף
 י"ג ע"ג) יצטט ר' דוסא אומר להביא בגדי כה"ג כשכרין
 לכהן הדיוט אי"ר שתי חטובות צדצר בגדים שנסתהונו
 בהם קדושה חמורה ישחוט בהם קדושה קלה. ואי תכלה
 דמעיקרא מהני אין לך הנאי גדול וזה דכיון דדינא הכי
 להכי אחקין שלאחר מצודתו. על כהן גדול ישחוט בהן
 בהן הדיוט. אלא כי מהני הנאי דוקא להוליא מחורה
 הזמנה אבל להוליא מחורה מנעשה לא מהני. ולפע"ד י"ל
 לצ"ע פוקקים דק"ל דמהני הנאי. כי הנה לכאורה יש
 להצין מלי קומחה רבי צפטיטו בגדים שנסתהונו וכו'
 והרי ר' דוסא קרא קדרים ודילמא גז"כ הוא להתייר.
 וי"ל כיון דקרא איכא למירע צלפתי אחריני אי כרי יהודה
 אי כרבי אי"ב מיקטבר יותר לאוקימה לרש"א אחריתא
 עלומר דבגדים שנסתהונו בהם ק"ח ישחוט בהם ק"ק.
 ולפי"ז י"ל דלענין דמנא איקור הורדה אין כאלו כיון דלהכי
 אחקין מ"מ כיון דלאו אורה ארעא הוא (וגנאי הוא עכ"פ.
 גי מנ"א ס"י מ"ג קק"ג צ"ע הסוכי צצנת) מיקטבר
 יותר למיקרע דרשא אחריתא. וזהכי ניחא ונה דלכאורה
 קשה מ"ע דרי דוסא וכי לית ל"י הא דאין מורידין וקדושה
 חמורה לקדושה קלה. ולפע"ש י"ל דשאכי הכא דלהכי
 אחקין וס"ל לר"ד דמיקטבר יותר דאהא קרא להכי וקרא
 דוהכיחם אחא רק קלא להסתעש בהם יוהכ"פ אחר דאי
 כיעא דקרא דילצט אחא לרש"א אחריתא אי"ב צע"כ קרא
 והכיחם צא ללמד שלריכין גניה. ולר"ד"י (כיון דס"ל
 לצננו על כה"ג זהו לצננו על כהן הדיוט) מיקטבר
 יותר דקרא אחא להכי דמונב להסתעש בהם קדושה קלה
 חלגונם לנערי. וכקצרת הנ"י צ"י קק"ד סק"ז (ואע"ג
 דלדנא תקשה טס הפרמ"ג על הנ"י מ"מ קצרה מיהו
 טוח) ועמ"ש עוד בזה צע"ה צחקיה אי אוח נ"י י"ח:
 (ז) מותר לטנות וכו'. כתב צ"ח ונראה צע"כ דדוקא
 ע"י הדחק המירו לנעוה כן כדקתני מ"י שאין לו חפלה
 על יד עכ"ל. אבל נדצרי הרמב"ם מוכח דגם קלא ע"י
 הדחק צפ"ר דמי: (ח) ומולה עליהם וכו'. כתב צ"י

אסור לשנות תפילין של ראש לעשותה של
 יד (ה) אפילו אין לו תפילין של יד ויש לו
 שתי תש"ר. ואפי' ליקח רצועה מהן וליתנה בשל
 יד אסור משום דשל ראש (ו) קדושתו חמורה
 מפני שרובו של שם שדי בשל ראש. אבל משל
 יד לשל ראש מותר לשנות. שיעשה לו די בתים
 בתוכו. ואם היו חדשים שעדיין לא הגיחם (ז) מותר
 לשנות אפילו משל ראש לשל יד. דהזמנה לאו
 מילתא היא (ח) ומולה עליהם מכסה עוד אחד
 שיהיו נראים כבית אחד:

אם נפסקה רצועה של יד סמוך אל הקשר
 אסור להפוך ראש האחר למעלה ולעשות
 שם את הקשר וההתיכה שהי בו הקשר יקשור
 למטה. משום שמורידו מקדושתו דמתחלה דזה
 בו הקשר והי"ד ועתה יעשה בו בריכות (נ"ג ונ"י
 מח"ס) ואם אין הרצועה ארוכה כ"כ אזי לא יעשה
 כ"כ בריכות סביב הזרוע. ואף אם ישליך
 הקיבת הרצועה שנפסקה וישאר לו די רצועה.
 נכון ג"כ שלא להפכה אלא לעשות את הקשר
 במקום שהיתה בתחלה קרובה אל הקשר (פרע"ג):
 סודר דאומני למיצר ב"י תפילין לעולם וצר ב"י
 תפילין הדא זימנא אסור למיצר ב"י זוזי. אומני
 ולא צר ב"י או צר ב"י לפי שעה ולא אומני להיו
 שם לעולם שרי למיצר ב"י זוזי. ואם עשה כים
 לשם תפילין אפי' צר ב"י על דעת לפנותו אסור.
 וה"ה אם ה"י כים והוסף בו איזה דבר לשם תפילין
 וצר ב"י על דעת לפנותו אסור (ע"י מנ"א אגמ"ש
 צחקיה אי אוח ל"א) ואם התנה עליו מתחלה בכל
 ענין שרי:

עור המעובד לשם רצועות ואפילו נחתך לרצועות
 מותר לשנותן לחול (ע"י חקיה אי אוח מ"ח):

ב דיני תפילין דרבינו תם. ובו ה"ס

א כבר מבואר בס"י כ"ב סעיף א' סדר הנחת
 הפרשיות בשל ראש. קדש. ודיה כי יסאך.
 שמע. ודיה אם שמע. וכן בשל יד כך הנמסודר.
 וזו היא שימת רש"י והרמב"ם וכן הוא מנהג העולם.
 אבל רבינו תם יש לו שימה אחרת. דדיינו קדש
 משמאל

אחד זרוע ופי' מרי ה"ר שמהה דדוקא עולה על אחת ונהן שמוכ"ס ר' צח"ס צצית אחת אבל להוליא הפרשיות מן
 קדושים ואלוה"ם צצית לא דלפי' למי"ד מחירין מצבד לצבד הי"מ חסומי מנהם אבל חסומי קדושה לא וכו' עכ"ל:
 ועקב

כו (א) ויעשה שמי זוגות תפילין וכו' . שנעתי צמס גדול אי כי הקופר קהול כותב

תפילין דר"ת יש לו צעלמו ג"כ להניח גם תפילין דר"ת . ומילתא דמיסתבר היא דכל שיצטו בקצירה יצטו בכתובת

וכו' : (ב) שמי זוגות תפילין וכו' . כתב בסי מנחת כהן (חידושי וסי מנחות) וז"ל ונראה שכוון הדבר לכתוב

תפילין של ר"ת לטעפת שלישי (שהוא צ"מ והא"ש) חקר שני ווי"ן כשעתו שחולק על הסוקים ע"י צעור איח סי

ל"ו כחלק עליו ר"ת שגם הוא חקר צ" ווי"ן וכו' גם הגד לי הרב המופלא מוה"י יהודה לויש שגם אחיו הרב צנדינת

הגר המעורר צוה להעמיד (הפרשיות של) תפילין של ר"ת זקופים כיון שהוא סוצר כן עכ"ל . וכפי הנראה הוא

ג"ס וצמקום זקופים ל"ל שכובות . והנה הרב הכיל שאל זאת מאלה הגאון צעל נו"צ ז"ל בתיכאל לוי"ח ק"י ר' והשיב

וז"ל . הנה אם המדקדקים מחמירים ללוש לרעת ר"ת צמח שגם רצינו האי גאון ורצינו יוסף ע"ע ואלה גלויים

קיימו צשיעתי וכו' כיחוש ג"כ לדעתו כשוכבות שאין לו וסייע משארי גלויים עכ"ל . והנה תקוצה זאת לפע"ד

תספיק גם לענין לטועפת . מאלה שכבר דקו רצון צעלי המקורה נהך ומילתא והסכימו הרמ"ה כספרו היקר מקורה

סיג לתורה ומאור תורה וצעל מנחת סי של"ל מלא ווי"ן קדמאה לא כיחוש צזה לרעת ר"ת : (ג) וכל שכן שאין

להחליף וכו' . חבל הקלף המעוצד לטס תפילין קתס . העלה צמ"ת צרית הצרחה סי ז' ח' דמותר לכתוב עליו

אחה תפילין שירלה צין של רש"י צין של ר"ת וכן עור לצמח ולרלוועות ע"ש : (ד) קרוב העולם וכו' . כיכ

צתשו יד אל"י סי ה' (ע"ש וע"י צמ"י מלא"ש כלל י"ע סיק י"ח) וצמחט שלפ"י אס הרוב מניחין גם של ר"ת

ורק מיעוטא דמיעוטא יש שאינם מניחין רק של רש"י למוד . ג"כ של רש"י הרוב . דהא של רש"י כולם מניחים :

כו (א) כדי לגול אותה וכו' . ומנהגין טעמיחין ריוח כזה שאס היו גוללן אותה צמידוק

העב

אבות בגופי התפילין להביר בין של רש"י לשל ר"ת אלא ימצאו להם טמניות אחרות שיהי בהן טביעת עין וסימנים מובהקים בגדלן ובקמנן של בתיסאו ברצועותיהן וכיוצא לא וזלת (סס סי"ג ל"ח) :

ד אם נמצאה רצועה ואין יודעין אם היא של רש"י או של ר"ת . במדינות אלו (ד) שרוב העולם מניחין רק תפילין דרש"י תולין שזו הרצועה משל רש"י ואסורה בשל ר"ת :

כו דיני כתיבת המזוזה . ובו ח"ס .

א כיצד כותבין את המזוזה . כותבין שתי פרשות שמע ויהי אם שמע על דין אחוץ ביריעת אחת . ומניח לה ריוח מלמעלה כמו חצי ציפורן . וכן מלמטה בחצי ציפורן . ובתחלתה ישיר

(א) כדי לגול אותה אחר שתכרך . ובסופה אין צריכין להניח כלל רק כדי הקפת גויל לאותו (ס"ד) :

א"ר

כששאל המניח . ואחרי ויהי כי יבאך . ואחרי בבית דג' ודי אם שמע . ובבית דה' שהוא החיצון מצד הימין שמע . וכן בשל יד מסודרות כך . קדשי והכ"י והא"ש . שמע :

ב ואף שמנהג העולם כרש"י והרמב"ם . מ"מ ירא שמים יצא י"ד שניהם (א) ויעשה

(ב) שתי זוגות תפילין יניח שתיהן . ויכוין בהנחתן שבתן שהן כהלכה יצא ידי חובתו והאחרות

הן ברצועות בעלמא . כי מקום יש בראש להניח שתי תפילין וכן בורוע . ובלבד שלא יהיו רחבות

עם המעברתא והתיתורא יותר משתי מצבעות כי אין מקום בראש כ"א שיעור ארבע מצבעות

(מח"ס) ואם אינו יודע לכון את המקום ולהניח שתיהן יחד נוהגין שמניחין של רש"י ומברכין

עליהן ומתפללין בהן ואחר התפלה מניחין של ר"ת בלא ברכות וקורין בהן פרשות שמע . ויהי

אם שמע (חבל פ' ויטעו אינו לריך לקרות נסן . פס"ק) : גם לר"ת צריכין לכתבן כסדר שהן כתובות

בתורה . לכן בשל יד שהן בקלף אחד יניח חלק כשיעור פ' ויהי אם שמע ויכתוב מתחלה

שמע ואח"כ והא"ש וצריך להניח בסוף פ' והא"ש חלק כשיעור מ' אותיות כדי שפרשת שמע

שארריה תהא פתוחה כמו שהיא פתוחה בתורה ; ופרשת ויהי אם שמע שאנו נוהגין בתפילין של

רש"י לעשותה בסתומה חלוקה כמ"ש בס"י כי טעין ז' גם בתפילין דר"ת יעשו כן דהיינו שיניחו

בסוף פ' ויהי כי יבאך שיעור פחות ממ' אותיות (י"ד"ז) וכן בתחלת והא"ש ובצירוף יהי כשיעור

מ' אותיות (י"ד"ז) :

ד לא יניח שתי הזוגות בכיס אחד כי האחת מהן חול ואסור להניחן בכיס של

תפילין אלא יעשה שני כיסים וסימן לכל כיס שלא להחליפן (ג) וכל שכן שאין להחליף את הרצועות

הבתים והפרשיות (המ"ע) ואל יעשה סימנים של אבות בגופי התפילין להביר בין של רש"י לשל ר"ת

אם נמצאה רצועה ואין יודעין אם היא של רש"י או של ר"ת . במדינות אלו (ד) שרוב העולם מניחין רק תפילין דרש"י תולין שזו הרצועה משל רש"י ואסורה בשל ר"ת :

ב צריך לכתבה בדף אחד ואם כתבה בבי א
 בני דפין כשרה . כתבה בשני עורות אעפ"י
 שתפרן יחד פסולה . וכבר נתבאר בסי' מ'
 שצריבין לכתבה כסדרן :

ג הריוח שבין פרשת שמע לפי והא"ש מצוה
 לעשותו פי' סתומה . וכיון שנהגו להתחיל
 שיטה ז' בוהיה אם שמע אינו יכול לעשותו
 סתומה אליבא דכ"ע (ב) רק לדעת הרמב"ם :

ד צריכה עיבוד לשמה . ודעת רוב הפוסקים
 דאם כתבה בעור שאינו מעובד לשמה אפילו
 דיעבד פסולה . ומיהו בשעת הדחק שאם ימתין
 לעור מעובד לשמה תבטל המצוה יכתבנה על
 עור שאינו מעובד לשמה (ג) ויקבענה בלא ברכה
 וישתדל למצוא אחרת כשרה :

ה נהגו לעשותה (ד) כיב שימין . על הארץ
 יכתוב בראש השיטה האחרונה ולא יכתוב
 בה יותר :

ו כותב כל שמוטיה שוות שלא תהא אחת ארוכה
 מחברתה . ואם האריך בשיטה אחת יותר
 מבאותה שלפניה ובאותה שתחתיו קיצר יותר
 מבאותה שלפני פניה כשרה . ובלבד שלא
 יעשנה כקובה פי' אהל שהוא צר למעלה ורחב
 למטה כזה \equiv או כזנב רחב למעלה וקצר למטה
 כזה \equiv או כעיגול ואפי' אם עשאה רק מצד אחד
 כקובה או כזנב פסולה :

ז מבפנים (ה) אסור להוסיף בה מאומה . אבל
 מבחוץ כותבים השם שדי כנגד הריוח שבין
 הפרשיות . ובקנה שמשמין אותה בו (ו) עושין
 שם נקב נגד השם שיהיה נראה מבחוץ . עוד
 נוהגין לכתוב מבחוץ כנגד ה' אלהי' ה' כוז"י
 במוכס"ז כוז"ו שהן האותיות הסמוכות להן באל"פ
 ביתא . ויהפוך אלה האותיות מכתובת המזוזה כדי
 שיגיע כל אות נגד האות שהוא מתחלף בו :

ח מזוזה הדייר נבדקת שתי פעמים בשבע
 שנים ושל רבים (שחן להטריח עליהם) נבדקת
 שתי פעמים ביובל (ע"י רא"ש סוף סי' תפלין) :

אין

תעב"ה" זו כדי לגול אותה . אבל כשקוצעין אותה אין
 גוללין אותה זהירוק אלא צריח כדי שהגליון הזה לא
 יבסקה את הסם : (ב) רק לדעת הרמב"ם . ע"ל סי' כי
 סק"ה . וצמחה כיון דלכ"ע אם עשאה פתוחה כשרה . כ"ל
 דאין לריבין לדקדק סיהיו דוקא פחות ונ"י יודיין בכל
 לר . אלא גם כסיהיו פחות ונכסיעור ג"פ אשר נמי ספיר
 דנ"י : (ג) ויקבענה בלא ברכה . כ"כ הט"ו והס"ך . והנה
 צנ"י לא מלא חבר להרמב"ם ז"ל בהך מילתא דמזוזה ח"ל
 עיצוד לשמה . וכחז כי מדברי הכ"י נראה שגם הר"ף
 קוצר דמזוזה צנ"י עיצוד לשמה . והיינו כי על וי"ט הר"ף
 צה"ל מזוזה חכ"י הלומ"ו תפלין על הקלף ומזוזה על
 דוכסוקטות וכו' ונפרטי רצון הכי מילי צמנעוד וכו'
 עכ"ל . כתב ט"ס צנ"י דהיינו ונענודין לשמן . והענינה
 שלא הציוו וי"ט הרמב"ם צמלחות פ"ק דסוכה . דדעת
 הר"ף היא דדוקא ס"ה צנ"י עיצוד לשמה ולא חו"מ .
 וצמחות ט"ק מזוזה לשון הר"ף דלא כדעת הכ"י פשיטא
 דהר"ף לא היה וקתן תיבת "לשמן" . וע"ט צמלחות
 שהקשה ומחכ"י דאין צין ספרים לחו"מ וכו' ומירץ יפה :
 וכן היא דעת דס"י צמחות דף נ"ג ע"ג שכתב ספרים
 וצמחות י"ט להן בדקיה וניקחין וכל ארס דליבא בהן
 עיצוד לשמן . וכחזו ט"ס צמחות דשאלר ספרים חיי"ר לא
 צמ"ה . וכחזו עוד דגם הרמב"ם נודד למילתי מהסם :
 ול"ל דס"ל דלענין כתיבה ונכ"ש האזכרות דלכ"ע צנ"י
 לשמה ליבא למיחוס . ומסו דכ"ע ידעי דצנ"י לשמה :
 (ד) כ"ז עינין . והמחלוק . טעם . ה' . הדברים . לצניך .
 ובסכך . צין . והיה . מורה . בכל . יורה . עט"ז . פן .
 השתחיתים . השמים . והצדחם . ושוחם . אהם . אהם .
 צדך . ובשעריך . אשר . על הארץ : (ה) אסור להוסיף
 בה ומלומה . לשון הרמב"ם אבל אלו שכתבין ונפנים
 שוות המלאכים או שוות קדושים או פסוק או חוממות
 וכו' קאלו הטפסים לא די להם צמנעו הנורה אלא שיעשו
 מלה גדולה שהיא ייחד הסם על הקצ"ה ולהצטו וענודתו
 פאלו הוא קמיע על הכי"ת עלמון כמו שעלה על לבם
 הסכל שהצד המהנה צהצ"י העולם עכ"ל . וצמ"ה הצי"ו
 מה שהקשה הרמ"ך דצמ"י עכ"י"ם ונענע מהא דאמר
 אורק"ט לזכור דרומ"י כי הקצ"ה עוסה המזוזה לשמור
 ישראל מצחין . והוא ז"ל הקשה עוד מהא דאיתא צמחות
 דף ל"ג ע"ב אור דצ"ה מלה להכיחה צמח הסמוך לרה"ר

נ"י וכו' רב חייב עקורא אומר כי היכי דמינעורי (פירס"י דמינעורי) לכל הצית מן המוקין) ומירץ וז"ל
 דאין הי"ט שהמזוזה שומרת את הצית כשהיא כסובה בחקנה לא המלאכים הכתובים בה ונפנים וגם אין הכוונה
 פנסייתה לשמור את הצית אלא לר"ך סיכוי לקיים מלות הקצ"ה ומילא נוסך שהשמור הצית עכ"ל : (ו) עושין ט"ס
 נקב וכי"ר והו' מלאך לתת תוך הנקב חתיכה זכוכית שלא יצאו ח"ו ע"י ונענעו היד לנסיקה לירי אסור מחקם הסם .
 כחצר

כח דיני כתיבת מגילת אסתר ותפירתה

ובו י' סעיפים :

אין כותבין את המגילה אלא בדיו על הגויל או על הקלף . וצריכה (א) שירטוט לכל השורות כמו סית . ואין העור שלה צריך עיבוד לשמה וי"א שצריך עיבוד לשמה ויש להחמיר (מג"א) :

ב וכן לענין צורות האותיות והקפת גויל (ב) וחק תוכות דינה כמו סית . ונדהגו גם

לתינה כמו סית . גם צריבין לדקדק בה בחסרות ויתרות (מיטו דזיעבד אין לפסול נוסוס חסרות ויתרות

דלפי (ג) הסמיט זה הסופר צלמלעה חיצות וקראן הקורא על פה ילא . אס נעלא צמיצת ליהודים ה"א יתרה

לאר האיו עיין צסי י"צ סק"צ) וצריבין לעשות שימותי שוות . גם צריבין לכתבה מן הכתב

ולדוציא כל תיבה מפיו קודם שיכתבנה כמו בסית : צריבין להניח (ד) בתחלה קלף חלק שיעור

כדי להקיפה . ונדהגין שלא לעשות לה עמוד כלל לא בתחלה ולא בסופה :

ה עושין כל פרשיותיה סתומות ואם עשאן פתוחות פסולה (ה) ויש מכשירין :

ו עשרת בני המן (ו) מנהג מדינותינו לכתבם בדה מיוחד דהיינו בתחלת הדה איש בתחלת

השיטה ואת בסוף השיטה וחלק באמצע . ואחיב פרשנדתא מצד זה ואת מצד השני . ובן כולם .

ובסוף הדה ויותא מצד זה עשרת מצד השני . וצריבין להאריך בו"ו דיותא ויהי ראשה בסוף

קצת בזקופה במלכסון למעלה כזה ׀ (מ"ו ופרמיג) (י"א דיאריך צקריחתה) :

ז מה שנוהגין הסופרים לכתוב עשרת בני המן באותיות גדולות אינו מעיקר הדין שהרי לא

נמנו במסורה בין האלפ"א בית"א גדולים . אך הסופרים

כאשר נראה ונגלה בהרבה מחמת שהסם נעחק מחמת ומשום הידים כשאין סם זכוכית (וצתשו"י עקיבא איגר ק"י כ"ח ראיתי שכתב דאקור ליגע צמחה ערום דהא הוה בכלל כתבי הקודש ע"ש ועמ"ש ז"ל צחקיה י"ע) :

כח (א) שירטוט לכל הסורות וכו' . ואם לאו פסולה . כן היא הסכמות כל האחרונים

ז"ל כמ"ש צד"מ . והסיגו ז"ל על הלצות והמג"א . ובסי צ"ח אהרן כתב דצדיעבד די צשירטוט שיטה הראשונה אס

צקי לישר הכתב וצמחכ"ת טגה : (ב) וחק תוכות . כתב הפר"ח אס רוצה כתובה צהכטר ומיעוטה צחק תוכות

כשרה . לזא גרע מהשמיט זה הסופר אותיות או פסוקים וקראן הקורא על פה דילא : בצרכי יוסף הציא מעטת

שהדפיסו ומגילות על קלף . ואורו הגדולים שהן פסולות נוסוס דמעטת הדפוס הוי חק תוכות . והורו עוד דיגכמו

כדי שלא יצא צהן לידי ומכסול שיטעו לומר שהן כשרות . והנה האחרונים ז"ל פלפלו ז"ל אי מעטת הדפוס הוי ח"ת

או לא . אצל ראיתי צסי מלא"ש כלל וי צינה סית י"צ הציא מ"ש צירושלמי פ"ב דגמין דדריש וכתב פרע למוטיף .

וכמו דמוטיף לא הוי כתיבה כמו כן הדפוס לא הוי כתיבה ע"ש . וגם צמגילה צעינן דרך כתיבה ומכתבי ויכתב

מורכי וגו' ופן כתיב ותכתב אסתר וגו' דילפי"י מיני דיני מגילה צריש דף י"ע : (ג) השמיט זה הסופר וכו' . נראה

לפע"ד דמכ"ש ציתיר תיבה או חיצות יס להכסיר דציעבד : צתחלתה קלף וכו' . וצגליון שלמעלה ולמטה לא

מלחתי וצואר רק צכסי מלא"ש ראיתי שכתב להניח למעלה ג' אלצעות ולמטה די וצין דף לדף צ' כמו צסי"ת .

ולפע"ד היה נראה מלד הקצרה כי די להכיח כמו צמחמין וצשאר ספרי קדש למעלה צ' אלצעות ולמטה ג' וצין דף

לדף אלצב . כדאיתא צמחמות דף ל' וצירושלמי פ"ק דמגילה לריך ליתן ריוח צספר ומלמעלן סתי אלצעות

ומלמעלן שלש רצי אומר צמורה ומלמעלן שלש ומלמעלן טפח . ומשומע כי רק צמורה שיעור זה . ומקצרה דמגילה דינה

כשאר ספר : וצמחין השיעין ראיתי צסי ארמות חיים שכתב וז"ל וצסקי"ת כתב סלריך לכתוב מ"ח סורות זה כס"ת

זכ"י ומיהו נראה שאין להקפיד צמגלה צמחין הסורות כלל וכו' עכ"ל . והכי ויקחצב לפע"ד . דהא אס ירצה צת סורות

האיה ארוכה הרבה יותר מהקיפה והרי צסי"ת מדקדקין שהיי' אורכו כהקפו נוסוס כו' . ואיב גם צמגילה יס לראות

שלא תהא אורכה הרבה יותר מהקיפה : וצאורך השיעין כתצו שיהיו כדי לכתוב ג"פ למספחותיכם כמו צסי"ת והכי

ויקחצב : (ה) ויש מכשירין . וכו' המג"א דצטעת הדחק יס לסמוך על המכשירין . והפרמי"ג הניח צלי"ע אס לצרך עלי' . והנה ראיתי צסי ארמות חיים שהוה ווכה ח"זה פל"שיות הן סתומות וח"זה פתוחות . ואלו הן הפתוחות . ויאמר

ממוק . אחר הדברים האלה כשך . איש יודעי . אחר הדברים האלה גדל ונורכי ידע"ביום ההוא כתן . ואתה אף כי אכתבו

סהגין צבולן סתומות מינו נראה דצאלו אס נמצאו מקלתן או כולן פתוחות יכולין לקרות זה צצרכות : (ו) ומכאן

צדימותו וכו' . הגאון מקרא"ו ז"ל צניאורו קתב שהיו שיצו"ל אלא השיקר הוא שהיה איש צראש השיטה זאת צמחין

קטת

שמיטה • וזאת המעין בהנהגתו • וכן יראה שכן היא
סכומה • ובסי' ח"י ארס נכנסת ארס נכנסת האריך
צחקם צדברים דחוקים להוליא הדברים נפשתו • וכן הוא
בהנהגת ארסי סוף סוף דנגילה ואל"ז • ועיינתי בחו"ו
והכי איתא עס צבי עשרת צבי הנון כך כחוצים
עפ"י מ"ס והכי גרסי' איש צראש שיטה ואת צקוף השיטה
ורחמי עוד ללמד קדוש ונדבר הוא הגאון הי"א ז"ל
צפירושו פסא רחמים לוי"ס עס פרק י"ג הלכה י' עכ"ז
ז"ל והפירוש פשוט כעכותצין את המגילה לריך להיות
בעשרת צבי הנון איש צראש השיטה ואת צקוף וחיבת
עשרת צקוף הדף עכ"ל • ועי' צטו"ת צית אפרים סי' עי'
האריך קלת צענין זה וצקוף וצי"א מ"ס צמורה עכ"ז
ולריך שי"א איש צראש הדף ועשרת צקוף הדף וצקוף
העמוד וכו' • והנה הוא ז"ל הצין שכוכת המורה הזאת
למחנה • ולפע"ד כראה ודאיכפל וקאמר עשרת צקוף
הדף וצקוף העמוד ש"מ דהא דקאמר איש צראש הדף
צראש רוחב הדף קאמר דהיינו צראש השיטה ולא צחלמ
העמוד • לכן כראה לפע"ד אף כי אין צדינו לטנות את
המנהג • נ"מ אם אירע עכ"ז ונגילה ואין איש צראש
העמוד אף כי יש גם ונגילה אחרת אלא ע"ס זה איזה ריעותא
ונה שאינה צו קורין צו • והוא שיטה עכ"ס עשרת צקוף
העמוד כדאי"א צוסי' קופרים • אצל אם אין עשרת צקוף
העמוד אין לקרות זה אלא צענת הרחק שאין ונגילה
אחרת כשרה ואז קורין זה צצרכות : (ז) ויש מוכסרין •
צצרכי יוסף כתב דיש להסתפק אשה עכ"ז ונגילה אי
כשרה • וכתב להוכיח מדכתב הרמז"ס דאין העור שלה
לריך עיצוד לשמה מוכח דלאו לכל יודי מדויקין לה לסי'ת
וא"כ כשרה עכ"ז אשה דהא החוקי' כתבו צביעין דף
נ"ה ע"ז ד"ה כל דלאו לכל יודי דרסי' וקשרתם וכתבתם
כל י"א וכו' אלא לסי'ת תו"ע • והפרמ"ג צסי' תר"א
ונש"ל סק"צ כתב דנגילה כיון דאשה ועד מחויבין
עכ"ס צמויעה יכולין לכתוב אצל קטן אף שגביע לחיטוד
לא דמי לגדול ופסול לכתוב • ובסי' נל"א"ש כתב עליו סזכו
תורה ונחזה תוכיח • ולפע"ד י"ל כוכת הפרמ"ג דצטלמ
ג"צ נחזה דכתוב זה וכתבתם קמוך לוקשרתם שפיר
וידרש סכל שאינו צקפירה אינו ככתובת נחזה • אצל למגילה לא שמועו • אלא שחוקי' כתבו עס צקס הר"מ דה"ה
דאין אשה חוגרת לולב ועושה לילית כיון דלת מייפקדה וז"ה שפיר כי הפרמ"ג דנגילה דמייפקדה שפיר דמי • ולפע"ד
צפשיטות יש להוכיח כן מן הרמז"ס מדכתב עכ"ז עכ"ס או אפיקורס פקולה (וכ"כ העור והס"ע) ולא כתב גם שאר
הפסוליס עכ"ז ג"צ סי' תו"ע ש"מ דאיכחו כשרים וקלת סנד י"ל לפע"ד דהא מן וחכתב אחר גו"ו לפ"י (צמגילה
ד"ס דף י"ע) דצ"י ספר ודיו • וכמו כן נלמד דגם אשה כשרה לכתוב • עוד כתב צצרי' ראי' להכסיר מני"ש
הסרי"ק דאם כתב המגילה צמואל יש להכסיר דציעד • וה"ה למגילה זו עכ"ז אשה דכשרה • וצענוי הסוכה
כתב ח"א ונראה דגם הסרי"ק אפשר דלא מוכסיר (צכתבה צמואל) אלא צציעד עכ"ז קרא זה אצל לא
לקרות לפתילה ונראה דאם יש לנראה אחרת צקל יקרא סי'ת אלא צצקה וק"ה צכתבה אשה או קטן עכ"ל •

הסופרים נהגו כן לפי שעל הרוב כותבין את
המגילות על דמין ארוכין ועשרת בני המן אינן אלא
י"א שימין וצדיכין למלאות בהן את כל הדף וישאר
חלק הרבה לבסוף או ריוח גדול מאוד בין שיטה
לשיטה לכן כותבין אותיות גדולות למלאות את
הדף • ואעפ"י שבדף אחר אין לעשות אותיות
גדולות או קטנות כשאנו מקובל מבעלי המסורה
לעשותן שאני הבא כיון שעשרת בני המן כתובי'
בדף מיוחד בפני עצמן אין להקפיד אף שהדפין
האחרים כתובים בכתיבה דקה ודף זה בכתיבה
גסה • ומ"מ אם אין יריעות המגיל' ארוכות ולא
יושחת תואר העמוד כשיכתוב בכתיבה בינונית
קרוב לכתב של שאר הדפין מוטב לכתוב כתיבה
בינונית (צענוי אפרים צענוי סע"י נ"ס) :

ז ומה שנהגין מקצת סופרים שבמקום שהשם
הקדוש מרומו בראשי תיבות או בסופי תיבות
עושים את האותיות ההן גדולות • יש למנוע
מלעשות כן לכתחלה • ומ"מ אין לפסול את
הכתובות כן וקורין בהן אפי' לכתחלה (עס) :

ח מגילה שהיא נקודה או שכתובים בה המעטים
וכן אם כתב בה דף הראשון הכרכות
ופיזים אינה נפסלת בכך • אבל לכתחלה אין
מקדין אותה ואין כותבין בה ברכותיה (לבוש) ואם
השי"ץ אינו בקי בניגודה ואין שם מי שיוודע להקרות
לו מותרין לכתוב המעטים במגילה או יקרא בלא
מעטים (נג"א) :

ט מגילה שכתבה בשמאל או שכתבה אשה
או קטן יש פוסלין (ז) ויש מבשרין :
י תופרין את היריעות יחד בגידין כמו ס"ת ומניחין
קצת שיור בראש היריעות ובסופן כמו בס"ת •
ואם אין לו גידין כדי לתפור כולה אם המיל בה
ג' חומי' גידין כשרה ובלבד שיהיו משולשות •
ומפני שיש בזה פירושים שונים צריך לצאת ידי
כולם

הוא שכתבה בשמאל או שכתבה אשה
או קטן יש פוסלין (ז) ויש מבשרין :
י תופרין את היריעות יחד בגידין כמו ס"ת ומניחין
קצת שיור בראש היריעות ובסופן כמו בס"ת •
ואם אין לו גידין כדי לתפור כולה אם המיל בה
ג' חומי' גידין כשרה ובלבד שיהיו משולשות •
ומפני שיש בזה פירושים שונים צריך לצאת ידי
כולם

ברכה • ועשה ג' תפירות בראשה וגי' בסופה וגי' באמצעיתה ותפירה אחת בחלק הרביעי מצד זה ותפירה אחת בחלק הרביעי שמצד האחר • והשאר יתפור בחוטי פשתן :

למפיד דכתיבה צמחאל יס לקרות זה בלא הזכרות דהא כתיבה צמחאל גם צמ"ת תו"ו לא ידעינן פקול ללא מלך הסכרה שאין דרך כתיבה צכך (ע"ל ק"י ג' קק"ו) (וזה"ש נראה לפע"ד ג"כ לפקול את הדפוס מקום דאין דרך כתיבה צכך) וה"ל גם צמחאל לשון כתיבה כתיב • אבל כתיבה חשה או קטן כיון דנוכח ונהרמז"ס דכשרה כוש"ל נראה דיכולין לקרות זה בצרכות :

ויצאו דברינו בברכה •

ברוך הנותן ליעף ב"ח • ועולת העני לו לריח ניתוח :

בעזרת קורא הדורות • אכתוב איזה תקירות
 בענינים שבספרי הנכחי • כאשר יתן ה' ברוחי •
 אתה אלהי מבטן גחי • בך שמתי מבטחי :

תקורה א

איהו דרך ישרה לעבד את העורות באופן שידיו טובשרין הן לספר תורה הן לתפילין הן למזוזות •

יסוד הלכה זאת צמועחא דהזמנה מלחא היא • ולכתוב את אשר יחכי ה' צמועחא זמח • ואמר אנאה צמרתו יח"ש לצלל הסלכה לרעה רעוהו הראשונים • ואלך ה' אשא עיני כי חנוניך תהא חנונים :

ה) סנהדרין דף מ"ז ע"ב

ע"ל טעמא דא"י גמר

ס"ס ועגלה ערופה וכו' • כתב צספר חמרא וחי להגאון בעל כנסת הגדולה ז"ל וז"ל אין להקשות ב"ן דא"י ורנח לא קבלו הג"ש דמוקומות דלי קבלו הג"ש דמוקומות לא היו חולקין אל"ל קבלו המלות דס"ס ס"ס ור מוקי ל"י ג"ש דס"ס ס"ס מ"מ לעגלה ערופה ורר מוקי לת עמח לע"ז ח"כ קשה כיואל דס"ס ס"ס גמר ע"ע מע"ז ע"ה ע"ז שלא בהזמנה חף ע"ע שלא בהזמנה ח"י כו"י חיסבא ע"ה ע"ע בהזמנה חף ע"ז בהזמנה ד"ל דקבלו וכו' עכ"ל • ולפע"ד כיון דהא דע"ע כחקה עהיים ילפינן מקרא דבמק קרי' רמנא (וגם הא דירידתה לכלל איתן

למכתה ילפי' צירושלמי קומה מקרא דכתיב (והורידו) וגם הא דתשמישי ע"ז ח"כ כחשרין בהזמנה ילפינן ומקרא דכתיב אשר עבדו כו"ש רש"י צמועחא ח"כ פשיטא להו דלא חתי' ג"ש להקוות ע"ע לע"ז דהא צע"כ לא דונין :

3) רש"י ד"ה ס"ס ס"ס • צמרים כתיב ותוה ס"ס נורים ותקצר ס"ס צמכ"ס כתיב אשר עבדו ס"ס הגויס עכ"ל • וצואר דקאי על ס"ס דאורי' לרבא • וח"כ פ"י עגלה ערופה בהזמנה מ"הקרה דקיי"ל וכו' • הכה הפך הסדר • ואין לומר ש"ס כאן עמוח צסידור הלשון ודיבור עגלה ערופה וכו' קייך לפני דיבור ס"ס ס"ס • דהא גופא קטיא דהו"ל לפרש חחלה ס"ס ס"ס דאורי' לא"י • וע"כ נראה לפע"ד ש"ס כאן חסרון צלשון רש"י וכך ל"ל צמרים כתיב ותוה ס"ס מ"רים ותקצר ס"ס צעגלה ערופה כתיב וערפו ס"ס צמכ"ס כתיב וכו' :

2) בגמ' • מה עק"ס בהזמנה לא מ"הקרה • ופירש"י להדיוט דתיבא האוורר צית זה לעכ"ס שור זה לעכ"ס מותר שאין הקדש לעכ"ס עכ"ל • לכחלה ל"ע למה ל"י להציא הך דתנ"י שאין הדרשה מפורשת זה מפי הו"ל להציא הך צר"תא דע"יית' לקוין צמוך צמ"ד חלצדון וכו' דמפורש ס"ס דהרשה אשר עבדו ס"ס מ"השויס

ואליך - וכרחה נשום דקאמריי מה עכ"ם בהזמנה לא
 מיתקרה - ונשמע דגם עכ"ם גופה לא מיתקרה בהזמנה -
 לכך מיימי מהך זרייתא דמכילא האומר בית זה וכו' ונשמע
 דעירי צשיחר את הצית הזה לעבדו - ואע"ג דקיימיל
 המשחוחה לביה אסרו מ"מ בהזמנה לא מיתקר - וגם
 מדקמתי טעמא שאין הקדש לעכו"ם ונשמע דאפי' לעכו"ם
 גופה אין הקדש - ולכאורה עפי הו"ל לאחויי הא דמתי
 (צע"ז דף כ"ב ע"א) דר"ע ק"ל דע"ז אינה נאקרת עד
 שחעבד מדכתיב ואם נסתר עד שיפשה לה דברים
 שנסתרו - וי"ל דהתם צע"ז של ישראל ודאי איכא למימר
 דשאני נשום דללו ארתיי בהכי - אבל בהך זרייתא דקמתי
 שאין הקדש לעכו"ם משמע דבכל אופן אין ע"ז נאקרת
 בהזמנה : ועכ"פ הנה נראה מוכח דרש"י ק"ל דגם
 הזמנה צפה לצד בלי שום מעשה הו"ל הזמנה - דאל"כ
 ליכא ראי מהך זרייתא : ועוד נראה מוכח דק"ל דלרצא
 גם הזמנה רבופה קדושה ללו מילתא היא :

ובהיותי צוה צקוביא דחולין תמי' דיה ותתכן
 נמלא ההורג וכו' ואית ואחוי לא משכי
 דעד שלא תערף היינו עד שלא נראה לעריפה קודם
 ירידתה לנחל איתן - תמיהני הלא זאת היא קושיה הבני
 דלשני כאן קודם ירידה כאן לאחר ירידה - ומה שתיירב
 כאן החוקי דמניך אחוי דייק התם וקסיפא - זאת
 וקסין עס החוקי אקושיא זו דלשני כאן קודם ירידה
 וכו' ולע"ג :

(ה) בא"ד וי"ל דהכי קאמר מה טעמא לא גמר
 מעינע לטעמוי וכו' עכ"ל - לכאורה ל"ע
 איך שייך להקשות לרצא אחוי לא גמר מעינע דהזמנה
 לאו מילתא היא מדאינה נאקרת עד לאחר עריפה - והרי
 דבר זה לא נזכר בתורה שאינה נאקרת מחיים - אלא
 דהתך דאית לכו הכי זהו מפני דלא נראה להו הכך
 ליחודים דאחוי הני דק"ל דנאקרת מחיים (והא דכפרה
 קריי רחמנא ק"ל דאחי לאפוקי ערפה ושל"ל דוקא ציוס
 כתיב בתוס') ובין דליה לכו לימוד לאקרה מחיים ומילתא
 ק"ל דאינה נאקרת אלא מעידנא דקומענדי בה מעשה -
 אבל איך נלמד מינה דהזמנה לאו מילתא היא - ודילמא
 צלמח גם ע"ע נאקרת מחיים ומחמה הזמנה - וכרחה נשום
 דהא דנאקרה בהנחה לאחר עריפתה ילפי' מן וערפו עס -
 עס תהא קבורת' - ומשמעות הפסוק וערפו עס ונשמע
 דוקא עריפה חוקרתה ולא קודם : **עוד** לע"ק מאי
 קושיא מ"ט לא גמר מעינע דהזמנה לאו מילתא היא דילמא
 כיחא ל"י עפי למיגמר מעכו"ם דכתיב אשר עבדו עס
 שאין אקודין אלא מתשמיש - אבל בלא השמיש אפי'
 כעטו לשם עכו"ם איך אקודין ומכאן שפיר דאפי' ע"י
 מעשה הזמנה לאו מילתא היא ולכן האורב צבד למת ב"כ
 מותר אע"ג דהו"ל הזמנה צמעשה - אבל ע"ע דהוה
 הזמנה בלי מעשה ליכא למיגמר מינה הזמנה שעי' מעשה :
עוד ל"ע לכאורה דאי הקושיא היא דליגמר מעינע
 דהזמנה לאו מילתא היא אי"כ מאי משכי משמשין ממשמשין
 גמרי' לאפקוי ע"ע דהיא גופה קדושה - והרי ק"ו הוא
 ומה בגופה קדושה הזמנה לאו מילתא היא צמשמשין לא
 כ"ע דלאו מילתא היא - וי"ל דמ"מ כיון דלא דמי לע"ע
 מיסתבר יותר למיגמר ממשמשין עכו"ם דדמי להו - וכעין
 זה כתבו החוקי צנסי' ע"ז דף כ"ט ע"ג דיה אחוי עס
 עס וכו' דלא ילפי' מה דאקור בהנחה צסם עס מע"ז
 נשום דעס מייירי צמשמשין :

(ו) דף מ"ח סימן כפה וכו' דאומנא - ראיית
 צעליה צכתב צלריכין לתת לצ
 צכלהו סימנים צנחלמודין כי לא דבר רק הוא - וכתקשתי
 צתך קיענא דהכא צהשמינע צלם קושיות - וקצר חדש -
 מענא

(ד) תוס' ד"ה מאי טעמא וכו' חיימה וכו' ורצא פסק
 כרי יוחנן צר משלש - לכאורה חיימה
 לתמייתן למה להו לאחויי מהא דפסק רצא כרי יוחנן
 צדרך כלל והרי רצא גופי' אמר להדיא צנסי' פריעות דף
 כ"ד ע"ג עגלה ערופה לאחר עריפה נאקרת - ועלמתי
 שצמוד צוה צנחלית השקל כ"י מ"צ סק"ו וכתב דחוקי'
 גרסי' עס רצה : **ורישב** קלם קושיי החוקי' י"ל
 לפע"ד כי צלמח הך ליטאל שכתבו החוקי' דרצא פסק
 כרי יוחנן צר משלש ליחא עס צינחות אלא דרצא פסק
 צשלש כריס לקיש - ומינה דלבר מהתך פסק כרי יוחנן -
 אבל י"ל לפע"ד דלא אמר אלא בהתך תלת דרי"ל אשר
 לעילתי' - צדרך סלונתא (ואף איכא דמתי כווחי' מ"מ
 ומשמע דק"ל לרצא דליה הלבחה כותי' לבר מהכי תלם
 כמ"ס עס החוקי' צינחות) אבל הך מילתא דעגלה ערופה
 נאקרת מחיים לא אמרה ר"ל צפירוש דרך סלונתא אלא
 מכללא איחמר דאמר ליפורי פלורע מחיים נאקרתין
 ומפרשינן טעמוי נשום דבמר קיהא קיהא מעגלעירוסיומכח
 דק"ל דגם עגלה ערופה מחיים נאקרת - צהא שפיר י"ל
 דגם רצא ק"ל דהכי הילכתא - דהא איכא דבי רי יבא -
 והא איכא חנא דבי רי יסמעאל דהכי ק"ל ורי הכיכא
 דייק ל"י הכי מעשה דחולין - וצירושלמי מסי' סוטה דייקי
 לה הכי גם מעשה דמלא ותרעה צעדר - ומפרשי' מלא
 ומקדושתה - וצדדיי מיסתבר דהכי הילכתא וכמ"ס רשי'
 דקמ"ל ירידתה לנחל איתן חוקרתה : **אן** אולי י"ל דרצא
 לא משכי אלא הני תלם דהיינו גם צמון הזה אבל דין
 ע"ע שאינו נוהג צמח"ז (אף דכ"ע לעין הזמנה) לא
 קאציב ל"י :

משתחרר הנשים . ומן היו אצוי ואמו מזרקים זו וכי . ואין לומר דלא נקטו אלא הקושיות שהן לרצא . דהא נקטו דלרמוכא דהך קושיא לאצוי היא . ואולי י"ל דלא נקטו רק הקושיות שהן לרצא דהילכתא כותי ולכן נקטו לסימנא הכך מהכתיבת אשר כפי ההצנה הפשוטה קשיא מיניהו לרצא ואנו לריכין לתרץ אותן שלא כמו ההצנה הפשוטה . ומכאן צהו סימנא לדעה ולזכור אותן שהן מתפרשין שלא כמו ההצנה הפשוטה . אבל הכך מהכתיבת דקשיא מיניהו לאצוי לא אילטרבי לסימנא דקפיר מתפרשין כמו ההצנה הפשוטה וכדסייד דוקשה דהא לית הילכתא כאצוי . והא דלידף גם קושיא דלומן שהיא קושיא לאצוי זהו משום דשייה מיימנר הילכתא רצתא . והיינו לשיעה הרי"ח והרי"ח . כי לפי הפשוט צהך צרייתא דליפן זהו יש לנו לפסוק כסיק דומתי צכתומא וכתיש הרמב"ן צמלחמת פ"ק דקכה צדעם הרייף ז"ל דמדסתם ומשמע דפוסק כתיק (והיינו משום דכללל כל מקום ששנה רשצ"ג וכי אינו אלא צמסנה ולא צצרייתא) אבל לדעה הרי"ח והרי"ח הילכתא ברשצ"ג משום דהלכה כרצא כדאליפקתה צגמי ורצא כרשצ"ג ק"ל . ולכן הכניסו קושיא זאת בתוך הקיען . דאי לאו הך קושיא היינו סבורין דהילכתא כתיק . ואף דהילכתא כרצא היינו צומרים דלין זאת סתירה כלל . ופלוגתי דסיק ורשצ"ג לא שייכה כלל בהצמנה . אבל מאחר דקושיא אלימתא מצרייתא דלומן לאצוי ולריכין לאסוקי תכתי היא צצרייתא דליפן זהו ועממא דרשצ"ג משום דק"ל הצמנה לאו מילתא היא ואי"כ הילכתא כותי כי אין לנו לומר דהך לאצוי פליגי בהצמנה ולא לרצא . ורצא ק"ל דגם תיק ק"ל דהצמנה לאו מילתא היא . דהא כללל הוא דאשקח פלוגתא לא מפשיכין . וכאשר היא צלמת דעת הרי"ח והרי"ח וקיעתי דהילכתא כרשצ"ג משום דרצא קאי כתי . ונקטו לסימנא כל הכך קושיות ומתכיייתא דנפקא מיני מילתא חדתא :

ח **שם** צגמי דאייר חקדא האי קודרר דלומני לנילר צ"י הפילין ולר צ"י הפילין אסור לנילר צ"י פשיטו וכי . כתצ צפי מורא וחי צמס טיעה כ"י וז"ל וכן אפי" לר צו או כרך צו קי"ת ואח"כ נעלן צידו והצומנס לכך אין זה כלום עד שישתמש צה"י אחר ההצמנה וכי עכ"ל . אצל מדברי הרמב"ם שאצ"א לקמן אייה צהא דהוסיק צו דיווס מוכח דלין חילוק דאפי" לר צ"י והדר לומני כתי אסור :

ט **שם** לא לריכא אציג דפנייה . צחידושי הרין לאחר שהצ"א דעת הרמב"ן ז"ל דלאצוי גם הצמנה צדיבור בעלמא צלי מעשה מילתא היא כתצ וז"ל ותיע עדין קשה ומי דאמרי" לא לריכא אציג דפני סכרלה מעשה הלשון שהכוונה לומר טע"י התוקפת כאקר הקצר אף לאחר שפינה ממנו את המע לפי שכבר כאקר בהצמנה והשמיש ושוב אין לו היתר אצל משמע שאם נתן טס את המע צלל מעשה אחר אם פנהו מותר אעפ"י שהצומני צדבור דען הקתם כשעמיה את המע צקצר כבר הצומני צדבור ואפי"ה אם פינהו מותר דהי"ל כלר צ"י ולא לומני אלמא הצמנה קל צבור לאו כלום הוא וכי ותירץ הרמב"ן ז"ל שמה שאמרו לא לריכא אציג דפנייה היינו לומר שאעפ"י שהכירו טס את המע צתכתי ע"י לפנותו והיה ען הדין שיהי הקצר מותר אחר שפינוהו משם אפי"ה כיון שעשה מעשה צחוקפת הדיווס אעפ"י שפינוהו משם אסור וכי עכ"ל . והקשה מה צפי מורא וחי להצ"י שפסק צלרי"ח ק"י ע"צ כדעה רביט ירוחם דגם צקלצק הפילין של ראש אם התנה עליו מותר לעשותו אחי"כ של יד . והרי הרמב"ן פ"י לקובין צהתנה ומ"י צהוסיק צו דיווס אסור אציג שפינהו . והכס"י לדרמה דגם הרמב"ן (ולפי הצנח צעל המורה) לא אמר דלא מהכי תכתי אלא לשכ"י לחול אצל לקדושה קלה י"ל דגם הרמב"ן מודה דעמכי תכתי וכבר כחשק צזה המערי"ח ע"י צ"י ק"י מייצ : אוקס צתקת הנה הרין ז"ל טס לא תיחל ל"י צשיעת הרמב"ן

י **שם** מייני כפה שהוא עומד מדרג ונתנתו לספר מור ען המדרג וכו' : לכאורה לשיעת

הרומזין ז"ל בזה וכתב ח"ל וכראה שאין שיעור זו מחוורת
 שאם הכירו ע"מ לפנותו אפי' ע"י מעשה אין צריך לאסור
 שחשמים על תנאי אינו כלום והמעשה עלמו אינו חוסר
 דהא אומני ולא לר' ז"ל שרי וכו' עכ"ל. ועלה בדעתו
 לישב שיעור הרומזין ז"ל ולומר שהוא מפרש הוסקף זו
 דיומוק לשם מות היינו שהוסקף זו הדיומוק לאחר שקצר
 עס את המות (ובאמת כי דקדוק הלשון מורה כן דהא
 מוקמי לה בדמוח ז"ל מות. והרי לא נזכר זאת בצרייתא.
 אבל לפי פ"י זה הרי הוא נשוע במה שאמר הוסקף זו
 דיומוק לשם מות) וספיר קאמר הרומזין דלע"ג שבשעת
 הקצורה התנה שהוא וניחו ע"מ לפנותו מ"מ אח"כ בזה
 שהוסקף את הדיומוק ציטל לתנאי ואסור. אמנם הטור
 צייד ק"י שפ"ד כתב וז"ל והא דקצר של צנין אסור
 לעולם (אפי' לאחר שפנו את המות) דוקא שבנלו לשם
 מות וכתבו זו אפי' על דעת לפנותו וכו'. אבל אם כתבו
 על דעת להיות זו עולמית אסור אפי' לאחר שפינתו
 אפי' לא נבאל לשנון ואם לא נבאל לשנון וכתבו בחוכו
 והוסקף זו דיומוק לשנון כולו אסור אפי' לאחר שפינתו
 ואעפ"י שקצרו עס על דעת לפנותו וכו' עכ"ל. וז"ע
 לפע"ד שהרי הוא כמובאר בדבריו שהוא מפרש הוסקף זו
 דיומוק היינו לאחר הקצורה וכמ"ש הרומזים. וא"כ וני"ל
 הך דינא דרישא שאם נבאל לשם מות וכתבו זו אפי' על
 דעת לפנותו אסור (ובת"ה להרומזין לא נזכר דין זה)
 והרי יש להק דדוקא בקצרו תחלה ע"ד לפנותו ואח"כ
 הוסקף את הדיומוק י"ל דביעולי בעולי לתנאי. ולכן אפי'
 אם פינתו אח"כ אסור אבל אם מתחלה נבאל לשם מות
 והכיר זו את המות על דעת לפנותו ספיר י"ל כמ"ש הר"ן
 דתשו"ע על תנאי אינו כלום. ולפע"ד היא קצרה ככונה
 לחלק: **ואמנם** גם עיקר ויסוד דברי רבינו הרומזין
 ז"ל ונאי דפשיטא ל"י דאפי' לא נבאל לשם מות והכירו זו
 מות קתם אעפ"י שפינתו אח"כ אסור הקצר לעולם משום
 דהוי אומני ולר' ז"ל וקודם דמון הקתם קודם שפינתו את
 המות עס אומני דביצור (ופסק הכי הטור) ומתוך כך
 קטי' ל"י למה לן הוסקף זו דיומוק והוכרח לחדש דהא
 דאמרי' לא לריבא אע"ג דפני' היינו שהכירו על דעת
 לפנותו (מה שאין לזה רמז בגמ') וגם פינתו. לפע"ד
 רבו החולקים על זה. רש"י ז"ל ד"ה לא לריבא כתב דאי
 לא הוסקף שרי אי פני' דהו"ל כלל ז"ל ולא אומני (ואף
 שכתבתי לעיל (באמת ג') דמוכח דעת רש"י דגם הזמנה
 דדיצור הוי הזמנה. ז"ל דרש"י חולק בזה על הרומזין
 וס"ל דאינו מוכרח לומר דמון הקתם קודם הקצורה אומני
 צדיצור). חוס' ד"ה כתבו לספר כתבו דהיא דכפס
 שבאלו לשם ה' והוסקף זו דיומוק אחד לשם מות וקאמר

דיחוד בלא הוסקף לא מהני מדפריך מיני לרבא ולחז"י
 כיחא וכן העלו דיחוד דדיצור בעלמא לא מהני. גם הר"ן
 ז"ל צחי' כתב וז"ל וכן אם לא הוסקף הדיומוק פשיטא
 שאין הנתיבה בלא תנאי (כל"ל) אוקרת ובי אמרי' דלר'
 ז"ל ולא אומני דשרי לא בנתיבה על תנאי אלו אומרים
 אלא אפי' נתן זה קתם עכ"ל: **ר"י** הרומזים נפס'
 שנעשה לשם ה' ושם זו המות והוסקף זו דיומוק אחד
 לשם המות אעפ"י שפנה המות הכל אסור בהנאה וכו'
 נעשה לשם המות כיון שהועיל זו המות נאסר אעפ"י
 שפנה עכ"ל. וע"ש בלח"מ. ולפע"ד מוכח מדברי
 הרומזים דאם לא נבאל לשם המות ולא הוסקף דיומוק אזי
 אעפ"י שנתכוונו עס בקתם אם אח"כ פינתו מותר ומשום
 דהו"ל כלל ז"ל ולא אומני. וכדעת רש"י ותוס' והר"ן.
 ומ"ש הצ"ח על דברי הטור דהיינו דמתמה תלמודא כי
 אוקימנא דדרמח ז"ל מות אי הכי מנאי אירי' הוסקף אפי'
 לא הוסקף כתי'. לפע"ד תמוה דהא דמתמה תלמודא זהו
 מוקמא דידע דמיירי בדפני':

דיוצא

לנו כי לפע"ד גם מדברי הרומזין ז"ל אין
 סתירה לדעת רבינו ירוחם דס"ל דגם
 צעתיקא מהני בדלחתי עלה. ואפי' אם ת"ל דיש מהרומזין
 ז"ל סתירה. הנה רבו החולקין עליו:

עוד

כתב צ"ח חמרא ומי' וז"ל חדע לך דכן
 הוא האמת (דצעתיקא לא מהני תנאי)
 דאם יחא דקצר שפ"ס דתנאי מועיל אפי' בישנות וכו'
 ה"ל לתלמודא (במנחות דף ל"ד ע"ב) לאשמעינן שאי
 רבותא לדעת רבא דקימיל כותי' והכי הו"ל ואפי' תימא
 צעתיקי בדלחתי עליהו מעיקרא. וזהו הוי שמעינן ממילא
 דדאי לדעת אב"י דאי דתתנה שפיר דמי דהוי קול
 ודברו עמו וכו' עכ"ל. הנה לא הוקשה לו דלא הו"ל
 לתלמודא לשנוי' כלל הא צדחתא הא צעתיקא אלא דהו"ל
 לשנוי' הא והא צעתיקא (בס"ד דמקשה) והא בדלחתי
 עלי' והא בדלחתי עלי' משום ד"ל זו אינה קושיא
 דנעי' לאשמעינן רבותא דצדחתא שרי גם בלי תנאי ולא
 תימא דבגוף הקדושה לכ"ע הזמנה צעתיקא מילתא היא.
 אלא דהקשה אהא דאמר ולמ"ד הזמנה מילתא היא וכו'
 טפי הו"ל הך דינא לדין. אבל לפע"ד גם זאת אינה
 קושיא דהא לא נחית בגמ' לאשמעינן דינא (ויכול להיות
 דהא מילתא דפשיטא להו דתנאי בכל ענין מהני) אלא
 לתרובי' לאשמעתי אהא למימר דגם לאב"י מלינו לתרובי'
 דמיירי בדלחתי עלי' מעיקרא. ועוד י"ל לאחר שצדיק
 בלישכא דקאמר ולמ"ד הזמנה בדלחתי עלי' מעיקרא.
 הנה הי"ח מעיקרא לכאורה נראה כמיותר ומי' לא ידע
 דתנאי ל"ל בזה הדין וק"ל לומר בדלחתי עלי'. אבל י"ל

צדדיה הציב השו"ה הרשב"א סכתב דרוקא לחי אסור
 בהכאה אצל לקצור צו ונת אחר מותר . וע"ש צד"מ אות
 צ' ולכאורה קשה ומשמעותו דמשמע דלאצ"י כיחא . וחולי
 י"ל דלאצ"י ידע דטעמא נשום כבוד אצ"ו . והיינו נשום
 דס"ל הזמנה מילתא היא ולכן כיון שהזמנו לכבוד אצ"ו
 אסור לשנותו למה אחר . ואך לרבא דס"ל הזמנה לאו
 מילתא היא קשיא . ומתוך דמשום כבוד אצ"ו גם רבא
 מודה . וחולס מרש"י ד"ה ונשום כבוד אצ"ו סכתב אצל
 נשום איקורי הכאה ליכא כגון אם חלצו לשם ונת אחר
 מתחלה לא עכ"ל . ומשמע דלאצ"י גם אם חלצו לשם ונת
 אחר והלך וקצרו וקצר אחר הר"ז לא יקצר צו עולמית .
 וכדעת הטור . וכן ומשמע עלשון רש"י לעיל דף מ"ז ע"ב
 ד"ה לא יקצר צו סכתב וקס"ד דה"ה כתי אם חלצו לשם
 אחר וכו' . והנה לפי"ז הא דמקשה לקמן דלאצ"י ומשנה
 דמותר הנזקים לזמנים וכו' מצבא קומייתא כתי קשיא אמאי
 מותר הנזקים לזמנים כיון דהזמנה מילתא היא . אלא
 דלפי"ז קשה ליטנא דרי נתן דאמר יעשני דיומק על קצרו
 או זילוף לפני מעתה בלשון יחיד ומשמע דלא פליג רק על
 מותר הנזק לזמנים ולא אנוותר הנזקים . ומקשה
 כיון דלאצ"י טעונוי נשום דפשיטא ל"י דדלח הזי ל"י כתי
 חפיק ל"י אי"כ גם צומת הנזקים הו"ל למימר הכי וי"ל .
 וע"ש צד"מ הר"ן צהא דמותר הנזקים וכו' :

ג) שם התם נשום כבוד אצ"ו הכי כתי ומסתברא

דקמתי סיפא רשב"א חף החולצ אצ"ים
 לאצ"ו וכו' עויי לאריגה ווי איכא למו"ד . לעיל דף מ"ז
 ע"ב ומקשה מהך צרייתא לשמואל דאמר קרקע עולם אינה
 נאסרת ומשני הצ"ע בקצר צכ"ן . וכחצו התוס' חז"ל
 והיינו טעמא דלא צעי למימר נשום כבוד אצ"ו כדלקמן
 דאי צמוצור לא מיתסר כלל בעלמא נשום כבוד אצ"ו אין
 לאסור עכ"ל . וכן נראה מוכח דעת הרמב"ם ז"ל סכתב
 הצונה קצר לאצ"ו וכו' . ומשמע דגם למוסקא אינו נאסר
 רק בקצר צכ"ן . אצל דעת הרמב"ן ז"ל מוצא בע"ר
 דלמוסקא לרבא דאיכא טעמא נשום כבוד אצ"ו גם קרקע
 עולם נאסרת . ושינויא דלעיל לאצ"י . וכן נראה דעת
 רש"י שם סכתב וקס"ד דה"ה כתי אם חלצו לזורך איש
 אחר ואורחא דמילתא נקט עכ"ל . ומשמע דלמוסקא
 דמוסקא הכא לרבא נשום כבוד אצ"ו . תו לא לריכין
 לאוקימה בקצר צכ"ן דוקא אלא ה"ה בקרקע עולם .
 ולכאורה ל"ע כיון דקיימ"ל כרבא ובע"כ אלו ל"ל טעמא
 נשום כבוד אצ"ו אי"כ עפי הו"ל לשנויי הך שינויא . אך
 י"ל כיון דהתם קיימ"ל לשמואל דליהו הוא דאמר יאות
 עבדן קרקע עולם היא וקרקע עולם אינה נאסרת .
 ובמכתוב דף מ"ז צהא דאמר שמואל: אף ען הסיסין

מסילין

כי דבר גדול השמיענו צום . כי מתחלה ומתוך הא
 צדחתא . היינו לדין דס"ל הזמנה לא לריכין לאוקימה
 צדחתא עליי אלא דמייירי צדחתא . והדר קאמר דלמו"ד
 הזמנה ואין די עולה דמייירי צדחתא אם לא דמייירי
 צדחתא וכיון דבע"כ לריכין לאוקימה לדידי צדחתא
 ש"כ הדריק למו"ד דס"ד דמקשה דמייירי שפיר אפי'
 צדחתא וצדחתא עליי ומייקרא . בלומר קודם שטעמא
 והזמנה מתנה עליי ואשמעינן צום דאי אהכי עליי
 מעיקרא אעפי' שאח"כ לבשה קתם לא אמרי דביטולי
 צעליי לתנאי אלא דשפיר עהכי תנאי דמעיקרא . ומכ"ש
 לרבא אי אהכי עליי צעמא לבישה דשפיר דמי . וכן אי
 אהכי עליי מעיקרא צעמא עפי' אפי' לבשה אח"כ צעמא
 י"ל דמהכי גם לרבא נשום דהו"ל כלר צ"י ולא אומני .
 ולפס"ד נראה צורר שזו דעת הר"ף סכתב הך שינויא
 ולע"ד הזמנה צדחתא עליי מעיקרא . נשום דכ"ו גם
 לדין . ובס' חמו"ח נדחק להשיא כוונת הר"ף לדעתו
 ולא נסירא לפע"ד :

ד) והנה לכאורה ל"ע כיון דמוסקא דהוי פלוגתא

דתנאי אי הזמנה או לא . אי"כ למה ל"י
 לנזמי הא צדחתא הא צדחתא כיחא הא והא צדחתא .
 סא כע"ד הזמנה . אמנם הא לא קשיא דהא ר' יוחנן
 הוא דאמר ואיהו ודאי ס"ל הזמנה דהא איש ל"י עגלה
 ערופה אינה נאסרת ומי"ם . אלא הא קשיא לכאורה למה
 ל"י למימר דלמו"ד הזמנה צדחתא עליי מעיקרא . הרי גם
 סך ע"ד ס"ל דבע"כ איכא תנא דס"ל הזמנה ולימא
 דהכי תנאי דס"ל דיכול לעשות משיר ש"י ס"ל הזמנה .
 ול"ל דלדוחא דמילתא קאמר הכי . והיינו נשום דהך
 שינויא צדחתא עליי מעיקרא איש צ"י לורך גם לדין .
 והו"ב ג"כ קתם סיוע לדעת ר' ירוחם וקיעת"י . וע"ע מה
 סכתבתי צום צכ"י כ"ה סק"ו : אך הרמב"ם שלא הציב
 דין זה תנאי והנה לכאורה נראה ודאי דס"ל לדין
 ליטא . גם דצדחתא לא לריכין וצדחתא לא מיהכי ומי"ם
 ע' לרוק ולומר דמשום דלא איתמר בגמי צדחתא לדין
 ש"כ אינו מציאו . ולדינא י"ל דפשיטא ל"י דמהכי וכתי"ש
 הר"ן לפשיטות שחשמי"ש על תנאי אינו כלום . וצננוי לא
 איתמר אלא לתרולי או לרבנא למו"ד הזמנה דמהכי
 צדחתא עליי מעיקרא דהיינו צעמא עפי' ואעפי'
 שלבשה אח"כ צעמא וכתי"ל :

ה) שם ת"ש החולצ קצר לאצ"ו וכו' הר"ז לא יקצר

צו עולמית . ומשמע דלאצ"י כיחא . ול"ל
 דהא דאמר האורב צבד למה אסור . היינו דאסור גם
 למה אחר . וכ"כ הטור צו"ד ס"י פס"ד שקצר הנזק
 אסור צדחתא אפי' לקצור צו מה אחר . אצל הצ"י שם

פקולין ושום דעניי עויי לטונה אמריי כחנאי ושמואל ק"ל כרשצ"ג דאמר אף עור צהמה טהורה פקולה עד שיעצרו לטונה והיינו ושום דס"ל הזמנה מילתא היא (אבל ת"ק אינו מוכרח לומר דס"ל הזמנה ונולי נמי קצר הזמנה כנ"ש הרמזין) וכיון דשמואל ק"ל הזמנה אי"כ הכל חד אי הוי מתרין ושום כבוד אצוי או דמתרין בקצר צנין . וי"ל דעדיפא ל"י לתרין בקצר צנין מתרין ושום כבוד אצוי ולחדש קצרה חדשה שלא כדעת המקשה . אבל לדין דקיימ"ל הזמנה וצני"כ אבו ל"ל דענומא ושום כבוד אצוי אי"כ ניחא טפי למימר דמיירי גם בקרקע עולם וכדס"ל להקשה : אך זאת ל"ע לכאורה כיון דהך שינויא דמשום כבוד אצוי ומתער הוא מדקתני סיפא רשצ"ג אף החולצ אצנים לאצוי וכי כדאמריי הכא ואי"כ גם לעיל טפי הו"ל לטעמייהו דהך שינויא . ואמנם אם זהו דקדוק א"כ אדרבה יהי מזה הוכחה לדעת הרמזין . כי שנה לריבין להבין לטוס ומאי דמסקינן תנאי היא ורשצ"ג ק"ל הזמנה אי"כ אידך קאמר אף החולצ אצנים לאצוי וכי דע"כ עעמי' ושום כבוד אצוי הוא דהא עויי לאריגה וי איכא למ"ד . ומשמע דגם ענומא דהחולצ קצר לאצוי וכי הוא ושום כבוד אצוי אבל אי לאו ושום כבוד אצוי אלא שהי' חולצו למה אחר היה מותר . והרי לרשצ"ג גם אם היה חולצו למה אחר היה כאשר משום הזמנה . ול"ל דלמסקנא צלומת מיירי בחולצ קצר בקרקע עולם דמשום הזמנה קרקע עולם אינה כאקרת אלא ושום כבוד אצוי . ויש ראי' להרמזין . והא דלא משני לעיל הכי י"ל משום דבלאיהו משני שפיר לשמואל לשיטת"י כמש"ל לא אילטרין להאריך ולהציא סיפא :

לדישכא דאמר רשצ"ג אין לנפלים חפיס"ת הקצר ומשמע דאין להם חפיס"ת הקצר לחפור את הקצר גם לאחר שנפכו משם . אבל כל זמן שהנפל שם גם רשצ"ג מודה שהקצר חפור בהנאה . ומעתה הך תנא דאחי לאפוקי מדרשצ"ג צני"כ מיירי כשפינהו משם . ולכן פירש"י כן . וזה מדויק בלשוננו שכתב דנפל תופס קצרו לאוקרו אצ"ג שפינהו . ומשמע דלשון חפיס"ת הקצר הכי משמע ל"י . וק"ל לרש"י דהך מילתא דהיינו בקצרה את המה סתם ואח"כ פינהו אם נאמר דהוי כמו לר צ"י ולא אצוניי או כימא דהוי כמו אצוניי ולר צ"י יש צוה ללדד לבאן ולכאן . כי י"ל דלא דמי מושג לחפילין דהתם הוי אקראי בעלמא והכא י"ל דמקתמא היה דעתו שיאחר שם לעולם . ולכן לעיל דלריבין לטעמייהו לרצא . אמריי לדידי דכיון דפכ"י הו"ל כמו לר צ"י ולא אצוניי ולכן צענין שהוקיף צו דימוס . והכא דצענין לטעמייהו לאצוי אמריי דאצ"י ק"ל דאצ"ג דפכ"י הו"ל כמו אצוניי ולר צ"י או כמו אצוניי לחוד . עי' צמידושי הרין : סוג ראיית מ"ש צוה צקי חמרא וחיי והנארה לפע"ד כחצתי :

עו) בגמ' ת"ש מותר המתים למתים מותר המת לירשיו וכי . אצ"י מתרין לטעמייהו דכ"ע הזמנה ת"ק קצר דחזי ל"י חפיס"ת דלא חזי ל"י לא חפיס"ת וכי . הנה אכן קיימ"ל כח"ק . ולכאורה איכא למשמע ומקצרה אצ"י גם לדין לשיטת צעמייהו וקיעתי' דבגוף הקדושה מודה רצא דהזמנה . מ"מ ומאי דלא חזי ל"י לא חפיס"ת . וכן כתב צקי חמרא וחיי דאצ"ג דבגופה קדושה הזמנה מ"מ אם כשאר לו מן הגרילין וכן מה שחזק מן הגריל שהוא יותר מותרת חפיס"ת אין הסומכה אוקרתו כדאמריי בקוב"ג דלא חזי ל"י לא חפיס"ת . ומזה יש לתמוה לכאורה על החשוי' למה לרק ק"י פ"א ששאל מ"י שרואה לעבד עור לרעוהו אי מהכי ל"י תנאי להשתמש צוה שנסתייר מהעור שהיה לחשמים של חול או לא . וכי"כ בדבר ומזכיר צתפוטתו כמה פעמים דמותר להשתמש בוותר לחול . ולכאורה מה שאלה היא זאת לענין המותר . והרי חפ"י לאצ"י דאמר דגם צמטמ"ש הזמנה ג"כ מותר להשתמש בוותר לחול בדקתני מותר המה לירשיו . וכ"ל משום דהא חזינן לרעת"י דמקשה דלא הוי קצר הך קצרה דדלא חזי ל"י לא חפיס"ת . אלא דהמתרין הוכרח לה . אי"כ לרצא דלא לריבין לחדש הך קצרה קיימ"י בקצרה החלוכה דקצרה המקשה דגם דלא חזי ל"י חפיס"ת . ועוד י"ל דגם לאצ"י למסקנא לא אמריי הך קצרה . דכיון דמסקי' דהך מילתא דהזמנה בלא"ה פלוגתא דתנאי היא . וכלל צדיקו דאפשי פלוגתא לא ומסקינן . אי"כ טפי אי"כ לן למימר דגם הך תנאי דההק"י

והרעה צעדר ס"ל דאינה נאסרת מחיים ולידידי' גם
 אצ"י מודה דס"ל הזמנה לאו מילת' היא . וא"כ כנעא
 דהך הכא דצריית' דאמר לאומן וכו' הכי ס"ל . ואצ"י
 לא אמר למילת' אלא חליצ' דהילכת' דקיע"ל יירדה
 נחל' איהן אוקרתה . וי"ל זזה פסקי הרמב"ם ז"ל צפ"י
 מהל' רולח דפסק דע"ע עשחרד נחל' איהן נאסרת
 בהכאם ופסק כמי' דאם נחל' ההורג קודם שבערפם
 חל' והרעה צעדר . ומצי' סם צכ"ו עטאלו להרשב"ח
 ז"ל על פסקים אלו דקותרים זה אה זה דת' בגנ' .
 שולין דף פ"ב חמרי' דלוג'ד יירדה נחל' איהן אוקרתה
 גם אס נחל' ההורג קודם שבערפם אוקרתה בהכאם .
 וחי' הכ"מ דהרמב"ם ס"ל דאם נחל' ההורג הו"ל הקדש
 טענה ולכן מותרת בהכאם . ואע"ג דהחו' בחולין כהבו
 דקוב' דתסם צפ"כ לית לה הך קברא רבינו ס"ל דגנ'
 לפום עמי' דס"ד רגומיר ווקדיש ככל גורי אסיק דעתי'
 דכריסות פליג' וס"ל דאינה נאסרת מחיים אצל לפום
 קיסט' איכא למימר דלא פליג' אלא טענה' עשוס דהו"ל
 הקדש טענה ע"ס צכ"מ . ועדיין הדבר לריך חזקין
 מ"ל לרבינו לרחות קוביא ערוכה . ונמראה שפנים
 ירושלמי' וס' קועה כתב דסמך עלמו על הירושלמי' שפי'
 חל' מקדושה . והיינו משוס דהי' הקדש טענה .
 וגם זאת עדיין דחוק דהא ככל מקום נקטינן כהלמוד'
 דידן נגד הירושלמי' (וקלת י"ל משוס דלחלמוד' דידן ל"ל
 בחולין עגלה ערופה אינה משנה . לכן נקטינן זהא
 כירושלמי' שלא לרחות משנה שלמה) אצל עסוגי' דלין
 איכא איכחה במורה להרמב"ם . דמדל' סביאו משנה
 ערוכה דקחתי אס עד שלא בערפם חל' והרעה צעדר
 ט"מ דס"ל דגם האי חנא ספיר מלי סבר יירדה נחל'
 איהן אוקרתה אלא דעעמי' משוס הקדש טענה . ודמינן
 קוביא בחולין מקומה קוביא דהכא וירושלמי' דעס' קועה
 (עוד ראינו שגם בשעת"ע כתב דמקוביא דהכא איכא
 סכחה להרמב"ם) :

(ח) **ר"ש** ד"ס חע"ג שלא ע"צדו . למור זה לשמו
 וכו' עכ"ל . לכאורה מה צפי רש"י זזה .
 וכראה לפענ"ד משוס דהר"ם צפ"ק דעס' סכה פי' דקאי
 על עור הרלוועה (וכן משמע מקדוק לשון הר"ם שהציח
 שס) והרמב"ן ז"ל בחידושו לביעין דף כ"ה וכן חנ"י בחל'י
 חפילין פירשו דקאי על עור ספרסיות . וזא רש"י ז"ל
 לסגול פירושם אלו חל' סספי' הוא כפשוטו לעור ז"ס
 זה המדובר בו דהיינו עור סחיפוי (ולקמן בזה כ"ב אהבו
 אי"ה עוד בזה) :

(ט) **תוס'** ד"ס חעפ"י שלא ע"צדן לשמן . פי' צקוי'
 דהמעס לאו עולח' ולא איכפה לן ביוקטת
 לרי"ק

צ"ל פליגי . ח"ק סבר הזמנה לאו מילתא היא . ורי"מ
 ומסקא ל"י . ורי' נתן פשיטא ל"י דהזמנה מילתא היא .
 ומאחר דגם לפי המחנך דהשתח צע"כ רי' נתן ס"ל דגם
 דלא חזי ל"י חפ"ס . איה לן למימר למוקנה דכלהו הכי
 ק"ל ודעתה דוקשה . אלא דפליגי בהזמנה . ורי"מ לדינא
 נראה לפענ"ד דיש לקטוך על סברת צע"ל חמו"ח מאחר
 ודוד הראשונים ז"ל לא ק"ל כהצעת"מ . כאשר יוצא
 לקמן אי"ה . ובעיקר דברי הל"ל אהבו עוד אי"ה לקמן
 (בזהו וי"ח) :

(י) **ע"ב בגמ'** אי הכי היינו דקחתי עלה אחר רשב"ג
 צמד"ח שלא נגעו במטה אצל נגעו במטה
 אקורין הרגמה מילא וכו' . והנה הרי"ף והרמב"ם פסקו להא
 דפולח דאם נגעו במטה הנקברה עמו אקורין . והקשה
 סלח"ע דהא לא אומר נגע' אלא לחרולי' לדחצי' דלדידי'
 ל"ל מקום מרריהו אצל לרבה לא לריכין לאסיקי הכי חנא
 סס"ד עתיקרא וכפסטי' דכלא נגעו במטה מותרין
 משוס דהשלמ"ה ובנגעו אקורין מקום דסוי' אזמני' ולר' צ"י .
 ואפי' צמטה שאינה נקברה עמו דהא לא לריכין למימר
 משוס מרריהו . וכראה לפענ"ד . כי אף דקוביא דהכא
 ודלי' הכי משמע דלרבה ניחא צפסיטוח . ומ"ע לכתר
 דמסקי' חנאי היא ופירש"י דרשב"ג הזמנה מילתא היא
 ק"ל . סכה לפי"ג גם לרבה הקשה להשב"ג לשיטת' חמאי
 צלא נגעו במטה מותרין ליחסי' משוס הזמנה ובע"כ ל"ל
 משוס מרריהו וא"כ צמנגעו במטה חמאי אקורין ובע"כ
 ל"ל כדסרמנה עולא . ומאחר דלא מלאנו הולק על רשב"ג
 צדבר זה ספיר פסקי' הכי הרי"ף והרמב"ם ז"ל . מה נתן
 צמ"ה לפענ"ד . ושמענה וינה דמפרטי' כרש"י ולא בחוס' :
 אך דעה אר"ס ל"ע דבחל' ס"ה ס"י ג' הפס פי'
 סר"ח . וזזה כתב כמו חרי"ף :

(יא) **ס"ח** חנאי היא דהני' ליסן זהב וכו' . כתב צכ'
 העלה וחי' ח"ל . ולא קשיא לימר כחנאי משוס
 דסך לא מפרטי' דפליגי צכ"י ואסטר עמחלוקתס חלוי
 צדבר אחר ואצ"י ודנח מפרטי' דפליגי בהזמנה אי מילת'
 חל' עכ"ל . והכן יוצא לפוט"ס הרמב"ן דלחצי' לחוד
 סח דחמרי' חנאי היא . ולא חנאי דח"ק ורשב"ג . אלא
 חנאי היינו חנא דצריית' אחר לאומן וכו' ורשב"ג דאיכא
 פליגי בהזמנה אצל ח"ק דרשב"ג לא מכרע' איכא ס"ל :
אמנם לכאורה צין כך וצין כך קשיא טובא . כיון
 דאצ"י דאמר סאז"ה טעמי' משוס דגמר
 מעגלה ערופה דקיי"ל יירדה נחל' איהן אוקרתה .
 אי"כ למע' לכו למיסקל חנאי מעגלה ערריית' דליסן
 זכ"י ואפי' צמך מילת' גופה פליגי חנאי ותכא דמס'
 קועה ועס' כריסות דאמר אס עד שלא בערפם חל'
 לרי"ק

לר"ח דקני"ל בהזמנה הלכה כרצו ובעיבוד לשונה קני"ל
הלכה כרצו"ג כדמוכח ב"פ הכוזבין וכ' עכ"ל. צו"ב
הניכח יו"ד ק"י קע"ד כחז להוכיח מדברי חס"ד חלו
דקדושה ס"ח וקדושה חפלין שוים הנה ודלא כמ"ס הנ"י
דקדושה ס"ח גדולה מקדושה חפלין. דהא לדעת הנ"י
לא קשה קי"ס הסוס' ד"ל בחפלין קי"ל כח"ק דלא
צניי עיבוד לשונה ובס"ח דחומר קדושה"י צניי עיבוד לשונה.
והנה צאמה השאגת חר"י צנ"י מ"ח הוכיח בעיבוד כדעת
הצ"י דקדושה ס"ח גדולה מקדושה חפלין ע"ש. וכן
מוכח מהרמב"ם להמעיין בדבריו צה"ל חפלין וצה"ל ס"ח
צ"ט כוזה חומרות בקדושה ס"ח מה שא"ן בקדושה חפלין
וכך היא רשימת לשון הרץ צ"פ השולח עכחז וכל הכי
הואיל וליחנהו בקשירה ליחנהו כו"י בכתיבה חפלין ומחוח
דמחשבי צה"ל קרא וכ"ס צנ"ח דהא קדיש עפי מייבישו.
ושפיר מלינו למימר. דגם הסוס' הכי ק"ל. ומ"מ לפע"ד
יפה הקשו. דהא לפמ"ס רש"י עמוח דח"ק דלא צניי
עיבוד לשונה דכיון דהזלתי"ה לא איכפת לן צה. והיינו
כי רצו"ג דס"ל הזמנה לכן ק"ל דלך עיבוד לשונה כדי
שע"ז יתקדם הקלף קידם הכתיבה וה"י קודם שלא יוכל
עוד לכתובו לחול. משא"כ לח"ק דכיון דס"ל הזלתי"ה
ואי אפשר לקדם את הקלף קודם הכתיבה שיה"י חסור
לכתובו לחול. לכן לא איכפת לן בעיבוד לשונה. ע'
צח"דושי הרץ. ולפי"ז חף דקדושה ס"ח גדולה יותר מה
יחן ומה יוסף כיון דאי אפשר לקדמו קודם הכתיבה
שיה"י חסור לכתובו לחול ומחר דהזמנה לאו מילת"ה היא.
ומ"ס הסוס' ואין לחלק בין עור של חפלין לגביל של
ס"ח וכו' יבואר אי"ה צאוח כ"ה. ומ"ס חנו"ב מהא דחנ"י
ס"ח שבלה וכו' יבואר אי"ה לקמן אוח ל"ה ואוח ל"ט :

והרמב"ן

(כא) ז"ל צמלמחז פ"ק דקובה כתב
לדעת הר"י"ף ז"ל דחפלין ומחוח
לא צניי עיבוד לשונה חזל ס"ח צניי עיבוד לשונה וקוס
דכתיב ועתה כתבו לכם ודרש"י לכס לשם חוצתכם.
ולכאורה ל"ע תיכח כתיבה ודכתי עיבוד וכו"ל. והרי צנ"י
כתיבות כתיב וכחז לה ודרש"י לה לשונה היינו שכתבינה
לריכה להיות לשונה חזל עיבוד לשונה לא שמוענו (וכעין
זה הקשו החוס' ונחוח דף וי"ב ע"ב סוף ד"ה כחכ"י)
ואולי י"ל דשאלני גע שאינו לריך עיבוד כלל וכחצין אוחו
על כל דבר. לכן גם פסועצדין העור לכחז עליו את
הגעו אינו לריך עיבוד לשונה. חזל ס"ח דצניי דוקא גוילין
מעובדין לזאת לריכין שיה"י העיבוד לשונה דואי"ה דכתיבם.
ולכאורה דרך זה יתכן גם לרש"י. חזל לפמ"ס דרש"י
דייק בלישבי אצי"ג שלא עיבדו לעור זה לשמו. צה לוור
כי דוקא צעור החיפוי פליגי חזל צעור הפרשיות גם ת"ק
מודה דצניי עיבוד לשונה. וח"כ לא יתכן לרש"י דרך זה.
ולמהרמב"ם ודאי לא יתכן שיהי הוא כחז צפירוש דגם
קלף של חפלין צניי עיבוד לשונה. ואמנם גם להר"י"ף ז"ל
קשה לפע"ד לוור דרשה שאין לה זכר בחלומד. והיות
מוח קשה לפע"ד כי צאמה לא מלאנו צר"י"ף צקוס וקוס.
שילריך כתיבה לשמה (זולת האזכרות) וצנ"י לא נזכר כתיבה
לשונה רק צניי"ן דמ"ה ע"ב דמקשה ורצו"ג עיבוד לשונה
צניי כתיבה לשונה לא צניי. וצרי"ף לא נזכר זאת ואדרבה
ודמוציא צרייחא ס"ח תו"ו שכתבן מין וכו' שכתב
וקשרתם וכחצתם כל שיטתו בקשירה ישנו בכתיבה וכל
שאינו בקשירה אינו בכתיבה. משמע דמשום לשונה לא
איכפת לן. גם צרמז"ם לא נזכר צקוס וקוס דצניי
כתיבה לשונה. ועיין חוס' צמלמחז דף וי"ב ע"א ד"ה ואל
יעול כותי עכתבו צקוף דצריהם אי כו"י נראה דהאזכרות
לצד צניי"ן כולל האי וכו' עכ"ל. גם המורדכי צה"ל
קענות ק"י מחקב"ע לאחר שהציא הצרייחא דפוסל וקוס
וקשרתם וכחצתם כתב ח"ל הקשה הר"י מאלרליכ"ש למה
לי קרא למעוטי גוי ח"ל דצניי כתיבה לשונה כס"ח וכו'
וי"ל דקצבר האי חזל לא צניי כתיבה לשונה (ומיירי אצי"ג
דהניח וקוס האזכרות עכחצו אח"כ לשון) ועוד ת"י
הר"א וכו' (והפ"י צניי"ן לא זכר וכל זה) ומייתיבי
מאוד על הפוסקים שלא התעוררו צזה שרפת
הר"י"ף והרמז"ם נראה דלא צניי"ן כתיבה לשונה (דוק
בלשון צרמז"ם שכתב צפ"א הל' ע"ו הכונה ס"ח או
חפלין או מוחז וצענה כתיבה לא היחה לו כוונה וכחז
אזכרה וכו'. לשון זה מוכח דצטאר כתיבה לא איכפת לן
צכוונה) ולקמן אי"ה אחחז עור צזה :

ולרמב"ם

(כב) ורמב"ם
אסגר לחרן בדרך שיעלה יסח לר"י"ף
ולרמב"ם

כד

לכאורה עדיין היה וקוס לוור. ודאי
חפלין דלא חומר קדושה"י לכן לא צניי
לשונה חלל אי מהני לחקרי"י בהזמנה. דהיינו לרצו"ג.
ואי לא מהני לחקרי"י בהזמנה לא איכפת לן צה והיינו
לח"ק. חזל ס"ח דחומר קדושה"י לכן אצי"ג דהעיבוד
לשונה לא מהני לחקרו לכתובו מ"מ צניי עיבוד לשונה
וקוס חיבז מל"ה. כו"ס הרמז"ן ז"ל קצרה זאת ונראה
דהחוס' לא יחח להו לתרץ צהכי שיעת רש"י. דהא
העיקר דמייתי חכאי היא הוא לתרולי לחצ"י דחומר לך
חכא דחומרי כרצו"ג. ואם כחומר דצנ"י צניי עיבוד
לשונה וקוס חיבז מל"ה חף דחומר לכתובו אח"כ. אי"כ
גם צרמז"ג ליכא הוכחה דק"ל הזמנה ויילתח היא כי י"ל
חף דק"ל דחומר לכתובו מ"מ ק"ל דגם בחפלין צניי
עיבוד לשונה וקוס חיבז מל"ה :

לבנות ולא סייק זה חיבוב מלוה . שאם אין לו דירה אין זה מלוה . ולפי הזכרת הרמב"ם ברי"ק דק"ל גם תו"מ לא צ"ע עיבוד לשמחה (ועומ"ס צ"י סק"ב) מ"מ י"ל כו"ס דזקא בק"מ דגדולה קדושתו חזרה"ה סך ספרה דכ"ן דגוילין צע"י עיבוד צע"י לשמחה ועומ"ס מלוה ולא צה"מ . ומ"מ חו"ל קשיא ומ"מ דל"כ וכ"ל לא צ"ע דמנו"מ דרשב"ג משום חזרה"ה דילמא טעמיה משום חיבוב מלוה . כי י"ל דפשיטא דעבור הצתים כ"ן שאלהי' ההלכה ח"ל עבוד כלל לא סייק לומר שיהי' לרי"ך עבוד לשמחה משום חיבוב מלוה . אם לא משום הזמנה :

בג) והנני לבאר בצע"ה מה שכתבתי למעלה דהרי"ק והרמב"ם ס"ל דלא צע"י כתיבה לשמחה . וכמ"מ דברייתא דלא פסקה רק משום וקשרתם וכתיבתם ולא משום לשמחה . אבל עיבוד לשמחה ס"ל דצע"י . ולבאורא הפול עליהם קוש"י הגוי' דמקשה צגיטין לרשב"ג עיבוד לשמחה צע"י כתיבה לשמחה לא צע"י (והיא קוש"י סה"ת ס"י קל"ב וסו"מ ע"ן כ"ה) . ונראה לפענ"ל . כי הנה המוס' כתבו ע"ס צד"ה עיבוד לשמחה צע"י . דלא מ"סחצ"ר דפרי"ך מעיבוד לעיבוד דמדקאמר וכו' . והקשו המפרשים ז"ל הא גופא קשיא אמאי לא הקשו מעיבוד לעיבוד ות"י משום דליכא למימר דמיירי בשכתבן על גוילין דידעי' שכתבנדו לשמחה (פי' עהרש"ה מהרמ"ל ופי"י) אבל גולסקן החוק' נראה דפסי' הו"מ להקשות לעיבוד אלא דלישגא דגוי' לא משמע דלא מקשה לעיבוד (מדכתבו דלא מ"סחצ"ר וכו' ולא כתבו דמע"י לא קשה מיד) ונראה משום דס"ל להחוק' דלא סייק לאוקימה צדידיעין שכתבן על גוילין הידועין שכתבנדו לשמחה . דהא קמ"י צה"ך צרייתא לוקחין קפריס וכו' . ועטמ"ת משמע דכרי' הצ"ה לזכור ס"ת לוקחין אחרו ומנו ואינו לרי"ך סוס צירור רק שיהי' כתוב בהלכתו . וכן צממשה דלירן אמרו והתיר רשב"ג ליקח ממנו . ומשמע דהתיר ליקח צלי' שום צירור . ולכן ס"ל להחוק' דצ"ח"ה הו"מ להקשות מעיבוד לעיבוד אלא דלישגא דגוי' משמע דלא מקשה רק מכתבתי **דרישב"ג** קוש"י המפרשים י"ל לפענ"ד כי הנה הרמב"ם ז"ל כתב דכל מי שאינו בקשירה פקול גם לעשות את הצית של חפילין משום הסי"ן ט"ו . והקשה הצ"י לא יופסל רק לצבות את הסי"ן ות"י כ"ן דליכא דבר אחד צבית שהיא פקול לעשותו פקול בכל העש"ה . ולבאורא ל"ע דל"כ גם גוילין של ס"ת וקל"ף של חפ"י כ"מא כ"ן דהכתיבה פקולה ע"י מי שאינו בקשירה כ"ן כן יופסל לעבוד את הגוילין וזה הקל"ף . חו"ל לא שמוענו אלא שרי"ך לעבוד לשמחה ולא דוקא מי שהיא בקשירה . ולרי"בין . לחלק דלא צממשה ח"ל עבוד לשמחה היינו כמנו"מ משום דלמנה חזנה

ולמנו"מ וגם לרש"י . הנה הרמב"ם ז"ל ע"ס צבוכה כתב שד צוה והצוה דצ"י בחידושי הר"ן צממעתין כי י"ס משום לתור דאף ח"י הזמנה לאו מילתא היא ומותר לשנות את הקל"ף לחול אף שכתבנדו לשמחה מ"מ צגיטין עיבוד לשמחה וכתב שזוהי דעה רנ"ה ורק לא צ"ע אחר"י תכ"ה היא דפליגי בהזמנה ורשב"ג כות"י ס"ל אבל רנ"ה ס"ל שאין מע"ס עיבוד לשמחה כדי לקדש את העור אלא מלוה צעלמא ש"ה לחיבוב המלוה שמה"ה עשיתה לשמחה . אלא שכתבשה מ"ד צדעה הר"י"ך דנראה דפסק כה"ק ע"ס צממחנה וצ"ה סרי"ן ס"ן . ואם הייתי כדאי הייתי אומר . ודאי הא דלמנו"מ תכ"ה היא זהו צ"ן לא צ"ע צ"ן לרנ"ה (כמוס"ל דמ"מ כן מ"מ הר"י"ך והרמב"ם כדחברנו עולא צממ"ה הכקצרת פ"מ) וגם הקצרת שכתב הרמב"ם ז"ל דאף ח"י הזמנה לאו מילתא היא ואי אפשר לקדש את הקל"ף שיהי' חקור לצטתו לחול ומ"מ צע"י עיבוד לשמחה משום חיבוב מלוה דאי ספרה ככונה היא . ואמנם י"ס לחלק צד"ך ש"ה לרי"בין צל"ה"ה לחלק גם לדעה הרמב"ם שכתב טעמא דצ"ה צע"י עיבוד לשמחה משום דכתיב כתבו לכם . והכתיב כי לדעתו הא דצ"ע לא לרי"בין עיבוד הקל"ף לשמחה ל"ל זהו משום דאינו לרי"ך עיבוד כלל . אבל ס"ת דצע"י עיבוד צע"י שיהי' מעיבוד דומיא דכתיבה לשמחה . כן נראה מוכרח לומר לדעה הרמב"ם ז"ל . וא"כ אף ח"י אמר למנו"מ ע"ד ע"ס הרמב"ם ז"ל ח"ל ומשום דקיימ"ל כתי"ב דמ"ד מל"ה ח"ל עבוד לשמחה חפ"י עבוד לעלמו ח"ל דלפ"י רשב"ג כ"ן לא מ"מ לרי"ך ל"י אלא משום דלעצ"ד צ"י צבתי מעשה לשמחה ולא עבוד דלפ"ן וכו' אלא עבוד כ"ד לשמחה הא לתיק דליה ל"י לשמחה לא לרי"ך כ"ל ח"ו שהנהיגו הגאונים לעשותו צבור מלה וכו' עכ"ל וכן נראה לשון הרמב"ם שכתב אבל העור שמתקין צו ח"ל עבוד כלל וכו' . ומשמע דלפ"י ח"ל עבוד כלל . לכן גם כשהוא מעבוד ח"ל לשמחה . וכ"כ הר"ן צ"י ל"ב ס"ק ל"ה . ור"י ספרה התי"ך דקיימ"ל כות"י ר"ל שזהו עדי"ך דש"י וכי' אצי"ג שלא עבדו לעור ז"ה וכו' היינו עור הצתים זהו כשר לתי"ך אף שעבדו שלא לשמחה . משום דלא צע"י עיבוד כלל . וא"ך לרשב"ג משום דס"ל הזמנה לרי"ך שיעבדו לשמחה כדי להזמין לקדושה . וצ"ח"ה הפרשיות אל הקודש פ"מ"ה . אבל גוילין של ס"ת כ"ן דמדינא לרי"בין עבוד גם ת"ך מדה דצע"י עבוד לשמחה (זכר לדבר קרנ"ן) א"מ צע"י עבודה הריכה המחשבה פוקלת צה וצע"י עבודה ח"ן המחשבה פוקלת) ולהפוסק"י דגם חפילין ומחה לרי"בין עבוד לשמחה ג"כ מהי"ט דכ"ן דהקל"ף דובקוסקוסם לרי"בין מדינא עיבוד מ"מ"ל לרי"בין שיהי' העיבוד לשמחה . ולהרמב"ם דס"ל דמחה ח"ל עבוד לשמחה היינו כמנו"מ משום דלמנה חזנה

להי' כתיבה והרעצין זיל הקשה עליו דהא
 אצרייבנמשיבנ גוילין אבז כחז הוא דקדשי וכו' (ולבאורה
 מוכח בהרעצין דלי כעטתו לילמרק עיצוד עיי' מי שחזא
 בקסירה) ואונס י"ל זהו דוקא כתיבה שכוונתו דריו על
 גוילי' בזה לא אמרי' כל דלהדי כתיבה כתיבה . אצל
 השיין שטושין בגוף הכים בזה ודאי מיסתבר לומר כל
 דלהדי קייין כשיין . ולכן צעיקן מי קיטבו בקסירה ולפי"ז
 מיושב קושי' העפרשים דמעיצוד אציבוד לא קשיא כי
 י"ל דוקא עיצוד עור הכים קי"ל לרעצ"ג דצעי עיצוד
 לשמה משום השיין שהיא בגופו (ולולי בלעמ' מלריך קשיא
 גיכ עיי' מי שחזא בקסירה אז ללא קי"ל דדעה דוקסרתם
 וכתיבתם . ורק לשמה צעי) . אצל עיצוד הגויל' לקי"מ
 לכתיבה דריו שפיר י"ל דלא צעי לשמה . ולכן לא תקשה
 רק וכתיבה . והנס י"ל טעמא דסך תמא דפוקל משום
 וקסרתם וכתיבתם . אצל כתיבה לשמה לא צעי . זהו טעמי
 שקיל שריכין רק שתי' המעשה הראשונה לשם
 קדושה וכיון שהגוילין כמעצדו לשם קדושה . אזי
 הכחז שכותבין עליהם ענינא קדוש מקדושה
 הגויל' ולא לריכין לקדש הכתיבה (זלמ' האבארות
 קיש' בהן קדושה יתרה) . וכעין ז' כחז בקי"מ קי"ל
 וז"ל וגזי תפילין ומזוחות וק"מ לכאורה היה כראה בהן
 כיון טעמא העיצוד כז' לשמה שאל' לעשות כתיבה
 לשמה ואפי' מחצתה לא לריך דקסומייהו לשמן קיימי כל
 זמן שאינו עוקרן וכו' . ובסי' קי"ל הקשה זהא דתקשה
 הכא לרעצ"ג עיצוד לשמה צעי כתיבה לשמה לא צעי .
 ודילמא היא הנותנת דכיון דליכא עיצוד לשמה להבי' לא
 צעי כמי כתיבה לשמה כיון דליכא כז' עיצוד לשמה צעי .
 אצל לפומ"ש בהבנת התוס' דמעשה דרעצ"ג היתה
 שהכרי היה כותב ספרים על גוילין שלו ח"ש . וי"ל
 דקושי' הגוי' לרעצ"ג היא רק אהא דלא לריך כתיבה לשמה
 גם היכא שהגוילין לא כתקדשו כמו צכדי שגלידן . ועל
 זה תקשה כיון דעיצוד העור לבתים לריך לשמה משני
 השיין דכתיבה כתיבה והיא בגוף הקלף מ"ש כתיבה
 גופה שקי"מ . אצל בעלמא כשהגוילין כז' כתקדשו
 צעיצודן לשמן שפיר י"ל דחו לא לריכין הכתיבה לשמה :

העורות הים עיי' ישראל כדת וכהלכה . ולכן ל"ל דפוקל
 רק משום שאינו בקסירה :
כה) בא"ד ואין לחלק בין עור של תפילין לגויל' של
 ק"מ דהא שיין של תפילין הלמינו עכ"ל .
 כוונתם שאם היה מקום לחלק בזה היה אפשר לומר דעור
 של תפילין הוא רק תשמישי קדושה ולכן קי"ל לתק
 דהזמלמיה ולא צעי עיצוד לשמה משום דלא מחבי אצל
 גויל' של ק"מ הוי גופה קדושה ולכ"ע הזמיה (כתיש
 הצעהי'י) ולכן צעי עיצוד לשמה דהא מהני . וכן היא
 דיוק לסוכה צמחות (דף מ"ז ע"ב ד"ה עד שיעבוד
 לשמן) ויי' וכו' דלא פליגי אלא צעור תפילין דתשמיש
 ובלת וכו' . ואף לפומ"ל (באור ג') דרשי' לא קי"ל
 לחלק בין משושין לגוף הדבר ויי' י"ל כוונת התוס' דאם
 הי' מקום לחלק . היה עכ"פ לנו אפשר לקיים פירש"י .
 דרצא כתיק . אצל וואחר שאי אפשר לחלק בהכי צעיכ
 חז' לריכין למה שפארש ר"מ : **והג"ה** המג"א בסי' ל"ב
 ק"מ כ"א כחז דגם הרעצ"ג ורשי' קי"ל לחלק בין משושין
 לגופה קדושה . ומ"ש התוס' שאין לחלק בין עור של
 תפילין לגויל' של ק"מ הנה קי"ל שאינו דוחק ומחלקים
 בהכי . ולכן קי"ל דהלכה כתיק דעור הנחם אינו לריך
 עבוד לשמה משום דהוי תשמישין ובהו הזמלמיה . אצל גויל'
 של ק"מ הוי גופה קדושה והזמיה ולכן צעי עיצוד לשמה
 ותמיהני אף כולל לומר שהם מחלקים ביניהם . ומה יע"ש
 לוי"ש התוס' דשיין של תפילין הלמינו ולעיל (באור כ"ג)
 כחצתי כי להרעצ"ג ז"ל חזיר טפי עשיית הנחם ועצוד
 הקלף . דעצוד הקלף מותר עיי' מי שאינו בקסירה .
 ועשיית הכים צעיקן דוקא עיי' מי שחזא בקסירה . והיינו
 משני שהשיין כקמעת בגוף העור . גם מ"ש דרשי' כז'
 הכי קי"ל לא נחידא לפע"ד . ולעיל כחצתי כי מלשון רשי'
 ז"ל מוכח דאינו מחלק : **ואמנם** לריכא כראה ד"ש
 כחז המג"א דגם לדעת רשי' ז"ל עור הנחם אי"ל עיצוד
 לשמה וכתיק דרצא כתי' קי"ל (וקושי' התוס' כחצתי
 לעיל לתרן באופן דשפיר הלכה כתיק) ואני מוסף דגם
 הר"ף הכי קי"ל . וכונ"ש הרעצ"ג צולמחא דמדתם מוכח
 דקי"ל הלכה כתיק . וגם כחז דמיי' צעור הנחם והבי'
 אשר לא חזר אף הר"ף אל הרעצ"ג ז"ל בזה דסי' כתי'
 עור הנחם אי"ל עבוד לשמה . כראה משום דקי"ל דמדתם
 הר"ף עדיין אינו מוכח דקי"ל הלכה כתיק . ואולי לטעמי'
 שכי' צבי' ח"ה ס"י ע"ד הר"ף פוסק כהך כלל דכל מקום
 ששנה רעצ"ג צמשתנו הלכה כמותו . ואיכא לומר דקי"ל
 להאי כלל גם צברייתא וכתי' צבי' פ"ע מהלי' עוממת
 ונת הלי' ה' . אצל המג"א בסי' ע' שקי"מ הקשה בזה על
 הצ"י . וכי' שאר המחזיקים ז"ל דהיי"ק והרעצ"ג ליה לכו

ככל לתק כלל דכל מוקם שטח רשמי הלכה כמותו . ואפי' צמטנה (עי צפי תורה סקד כלל חי) וחי' דברי המצבין זיל מוכרחין דמדקתם הרי"ף שמו דק"ל דהלכה כתיק . ומאחר דהני תלמי רבותא . הרי"ף . ורמב"ם . והג"מ . צמחא שיעה קיימי דעור הצמים אינו לריק עיבוד לשמה . ודאי דצמטת הדחק יכולין לצר עליון :

ט) א"ך המחליט השקל צכ"י מייצק קיי חולק על המציא צמ"ט לדעת רש"י והעלה דרש"י ק"ל עור הצמים טענדו שלא לשמה פסול . וחיל"י מייצק למעלה ארוכה לרש"י ומוקשי' החוק' צאופן זה . דגם רש"י ק"ל כצמטי"ו דגנופה קדושה מודה רבא דהאמיה . וק"ל עני כמ"ט החוק' דעור הצמים הוי גופה קדושה . ותיק דק"ל אע"פ שלא ענדו לשמה כשרין זהו עשוס דק"ל דגם עבלה ערופה אינה נאסרת מחייס-זהא דאמרי' סנאי היא היינו לצבי' דאיהו לא עתלק בין צמטמטין לגופה קדושה . ואמ"י כרשב"ג . אבל רבא ולי' כמי כרשב"ג משוס דגנופה קדושה הזמיה דהא קיימ"ל כמיד עגלה ערופה ירידתה לנחל אימן חוסרתה . ולהכי נמי מיל של ק"ת צעי עיבוד לשמה . אלו תמיד ז"ל . אבל לפעיד מלמד מה סכתבתי דרש"י לא ק"ל לחלק בין עשעשין לבוף הדבר . הנה גם לשיעט צמטי"ו וקיעתי" לא ידעתי איך תעלה צום ארוכה לקושי' החוק' . והרי כל מחלקתן של אצ"י ורבא זהא היא . אצ"י ק"ל דאין חיטוק בין גופה קדושה לגושמטין . וכי היכא דעייב שהיה גופה קדושה נאסרת מחייס כמו כן צמטמטין אמרי' נמי הזמיה . ורבא ק"ל שיש חיטוק בין עשעשין לגופה קדושה וכדמקשי' לצבי' מצרייתא דאמר לאוונן וכי דהך סנאי ק"ל צמטמטין הזמלמיה . אם צמטו לאועיל לצבי' ולהביא לו תכל דמקיימי' תיינו לריכין להביא סנאי שסור כנגד סך סנאי דאמר לאוונן וכי-אבל מה יוסף תת כח לצבי' רשב"ג דאיהו ל"י בגופה קדושה הזמיה . והרי רבא בר פלוגתי' איהו גופ"י נמי הכי ק"ל דבגוף הקדושה הזמיה וצמטמטין הזמלמיה . והיינו כרשב"ג וכתנא דאמר לאוונן וכי . וצמ"כ אנו ל"ל אחת אקתים . או דתיק ורשב"ג פליגי צמטמטין כדעת הצמטי"ו (דפליגי ברצועות) או דאין חיטוק בין עשעשין לבוף הקדושה . וכדעת החוק' והרמב"ן וקיעמ"י (ונ"ט עס צמטי"ט לדעת הכ"י כ"ל העיקר מ"ט עס צמוקבר דמכ"י מפרט לשלונתי' דתיק ורשב"ג ברצועות שסן חשמטין וכדעת הצמטי"ו) :

הפליך לכ"ע צמטין לשמה שסור גוף הקדושה וליכא מיל דפליגי צמו ויהיה לגוילין של ס"ת וקלף של הפליך ודוכוסקות של מוזה דכל דלהדי כתיבה ככתיבה דמי והיינו דאמר צמ"כ עובדי דפי הכיזקין שסור דאמר ס"ת סכתבתי לפלוגי גוילין שבו לא עיבדתי לשמן והסור דאמר אזכרות שבו לא ככתבתי לשמן כל אלו ליכא מיל דפליגי עליהו שאם עשאן שלא לשמן פקולין לפי שסן ע"ס הקדושה וכי עכ"ל . וסבין הרמב"ן ז"ל צמלמטת כוונתו דבגוף הקדושה מודה רבא דהאמיה . ועלם דעמתי כי לכאורה צמטין הצמטי"ו שלפנינו איך זהא מוצא . אלא שכתב דסנאי גומס קדושה כינהו וצמטין לשמן . ולכאורה לפי שיעתו שסור מופס שיעת החוק' והרי"ף דאנון דאיה ל"י הזמיה לא צעי ענדו לשמה דהאמיה צמטין כמי חי' כהמך הוא דאי צמ"כ האמיה לא כיצעי' עיבוד לשמה וחגי' להו צמטמטין . ולכן לכאורה לכוטו סכי מיתפרט . ומחלף כהצ פירוטא דצמטמטין דתיק דלא צעי עיבוד לשמה ק"ל האמיה . ולכן לא צעי ענדו לשמה עשוס דקמי ל"י צמטמטין . ורשב"ג דצעי עיבוד לשמה ק"ל הזמלמיה ולכן צעי דוקא עיבוד לשמה והכי הילכתא ומייצק יכולין לשטתן לכו"ל . ומשוס דלפ"י"ו היה עקום לוטר דהא דצעי' גוילין של ס"ת עיבוד לשמה זהו דף לדידן דמקשי' הזמלמיה אבל לצבי' דק"ל הזמיה גם גוילין של ס"ת לא צעי עיבוד לשמה דקמי' להו צמטמטין דקמי' דקמי' דלכא וליכא מיל דפליגי צמ"כ עילמא דגוילין של ס"ת צעי עיבוד לשמה (מדלא קאמר סהם כעמ"ל כרשב"ג כמו דקאמר גבי אזכרות כעמ"ל וכי) ולזה קאמר דצמ"כ שסן גופה קדושה גם אצ"י מודה דצעי' עיבוד לשמה ואע"ג דאפשר לקדשן צמטמטין גרידא לחומר קדושתן לא סגי צמ"כ אלא צעי' דוקא עיבוד לשמה . וכן צמטי"ו כן היה לכאורה צמטמטין לפרט לשון צמטי"ו (אסיכ דאיהו ע"ס אמרי' הגוף . מהרי"ל העללער ז"ל צמטמטין סדרפסה צפוף ספסר היס החלמוד בסז במין זה שיש לפרט לשון צמטי"ו שלפנינו דלא כרמב"ן) אבל סצתי ורמי"י כי מייצק סצמטי"ו בגון סאורג בגד לעת וכי מוכח כהרמב"ן דכוונתו דעיבוד סגול חלוק דריכו מדין אורג צמד למח דבגיל גם רבא מודה דהאמיה . וחרתי' קאמר . חדא דגנופה קדושה מודה רבא דהאמיה וחדא דגנופה קדושה מודה אצ"י דצעי' לשמה ;

כ) ודנה לפי שיעתי' של הצמטי"ו ז"ל היה יכול לקיים פירש"י ז"ל דרבא כתיק ולכן ברצועות לא צעי לשמה משוס דהויין רק צמטמטין והזמיה ואצ"י כרשב"ג . ואך משוס דק"ל לצמטי"ו דהלכה כרשב"ג משוס דשמואל בות"י ק"ל וברעת סגולמטין ז"ל ג"ו אילך לדיד

כז) והבעה"מ ז"ל כהצ ח"ל וז"ל סכל המחלקות הללו לא כאמרו אלא לענין חשמטין מנה ומשמטי' קדושה כגון סאורג צמד לע"ז וליכית ען ספיסין ורצועות הפליך אצל צמטי"ו עלמה של ס"ת וסל

לכיד ופירשתי זיל . ומוקי לי לרצא כרצציג . אזל הכי
 צשומעתין כתב וזיל עוד כתב זיל כל מה דאמרינן הכא
 היינו הזמנה דמשמטין אזל הזמנה דגוף הדבר עלמו והכי
 כגון עבוד עור הקליפה של תפילין ועבוד הקלף עלמו אי
 עבדי לטמא חסור להסתמוס צהן חול צהך הזמנה
 גרידחא . ולעכין עיבדא קיימיל דלא שנה ספרים וליש
 תפילין ומוזרות לריבין עיבד לטמא אזל רלועות של
 תפילין לא צעי עיבוד לטמא דמשמטין כינאו והזמנה
 צושמטין לאו מילתא היא וכי עכ"ל . הכח תפס טיעת
 צעה"ו זיל ותפס פירשתי זיל דרצא כתיב ולכן כתב
 דרלועות לא צעי עיבוד לטמא . וקושי תוס' מתורלה :
 והוגי"א צפי"ו זיל העיר כי צוסי קנש"רין כתב הכי
 כטיעת רש"י . וזה תפילין כתב כטיעת תוס' . וכי
 משום דבהלי תפילין תפס הפירוש דקאי על עור הפרסיות
 לא יחא לי לפרש כרצ"י דרצא כתיב משום דתקשה קו
 הרוסי אחאי גויל של ס"ת צעי לטמא . אזל הכא שתפס
 הפי של הצעה"ו (צמס רב אחא) דויירי ברלועות יחא
 לי שפי צפי רש"י שהוא פשוט יותר . וקושי תוס' הרי
 לא קשיא . ומ"ש הכי וכן משמע תוס' צונחות וכי היינו
 משום דמוקמי תוס' רב כתיב והילכת' כרצ צאיקורי וכן
 משמע תוס' דאזי כרצציג דצעי לביעה לטמא :

כט) אמנם חרצוין זיל צמלחות הסיג על הצעה"ו
 וכתב ח"ל ונה ספי דרצא לית לי
 הזמנה לאו וילתא היא צגוף הקדושה משום דהתם חתור
 צעמ"ו משמטין ומשמטין באריבין לאפוקי עגלה ערופה
 דהיא גופא קדישא לא חור כלום דגוילין של כתיבה כתי
 אבז כתב הוא דקדישין זאל לי כתב אזל קדושת'
 כדליחא צפי כל כתבי הקודש והילכך לא דמו לעגלה
 ערופה דהיא גופה עיקר קדושה ועוד דהא כל היכא דלא
 כתיב טס ליכא לזיגור מעיבד ולא אחי לי הילכך צין
 צגוילין דכהיבא צין ברלועות דאין גוף קדושה כדפרישית
 וסי' לעוסה דיו לסי' וכן כיוול צהן צבאל לרצא
 האנלוגיה וסיכא דצפי לטון לתלת היא כדפרישית עכ"ל:
וראיתי צפי חתור זחי טהציה דברי הכי חכ"ל
 וכתב טק הוא גם צחידושי הריטציה אנגילה . וכתב הוא
 זיל על זה ח"ל כראה להדיא דלמד כן מ"דאמרי צבאגין
 ורצא ג"ע לא גמר מעיבד ופרקי אמר לך רצא משמטין
 ממשמטין גמרי לאפוקי ע"ע דהיא גופה קדושה דים
 להעיר וחי קומקסה סלמורא דאחאי לא גמר מעיבד ואימד
 דרצא לא גמר מעיבד משום דלא קבל מרבו לדון ג"ש
 מתגלה ומדפריק משמטין ומשמטין וכי ס"מ שקבל רצא
 מרבו לדון ג"ש מעיבד אלא סלח . כלמוד מוחה אלא לגוף
 הקדושה אזל משמטין לא . נחלא דצקדושה עלמה כ"ע

ומדו דהזמנה עכ"ל : **ודבריו** תמוהים לפע"ד סן אמת
 כי גם תוס' לעיל ד"ה משמטין וכי כתבו דעת גופי'
 גמרי ג"ש טס טס מעיבד כדאמרי צמק" ע"ו . אזל הא
 תיכא למה שהוא נח . אזל איך טייך לומר דצקדושה עלמה
 ילפי טס טס מעיבד לעכין הזמנה . והרי כיון דלאו אומריס
 דטס טכאמר צנות לא אחא למשמטין אלא למה גופי' סו
 לא מליבין לזיגור הזמנה אף לקדושה עלמה כיון דצנות
 עלמו לא שייכה הזמנה כלל : **ורפעי"ד** זיל דעת
 הצעה"ו וקיעה"ו . כי הנה אזי דאילטריך לזיגור ג"ש
 דהזמנה ז"ל לדידי דהקצרה החילוכה היתס דהזמנה"ס .
 ולרצא דאילטריך לזיגור ג"ש דהזמנה"ס ז"ל בהיפוך
 דהקצרה היתס דהזמנה"ס . ולפי"ז כיון דרצא לא גמר ג"ש
 רק למשמטין איכ צגוף הקדושה קיימי צקצרה החילוכה
 דהזמנה וילתא היא :

ל) עוד מוקשים לשיעור צעה"ו מקוביא דנכחות
 דף ל"ד שאס אין לו תפילין של יד ויש
 לו שתי תפילין של ראש עולה עור על אחת מהן ומכיתה
 ומוקמי לה צחרחא ולמיד הזמנה צדאחתי על"י מעיקרא .
 והרי התפילין של ראש היא גופה קדושה . ואמרי דלמיד
 הזמנה"ס יכולין לעשותה של יד ואין לומר כי רק לקדושה
 קלה יכולין לטמאה אזל לא לחול . דהא חזינן דלמיד
 הזמנה"ס אף לקדושה קלה חסור לטמותו אלא צדאחתי
 על"י מעיקרא . והרי לרעת צעה"ו צגופה קדושה אזי
 ורצא לא פליגי כלל . ואחאי מותר לרצא לעשותה של יד .
 והיא קושיא עלמה (ומ"ש צה צקוית פוי"א ח"ג ס"י י"א
 לא הצנתי) : **ועדה** צעתי לישב טיעת צעה"ו .
 ולומר דהא דמוקמי לה צחרחא זשו משום דאיכא לזיגור
 דס"ל עגלה ערופה אינה כאקרת כלל עחיים . ואיכ גם
 צגופה קדושה הזמנה"ס . והדר קאמרי ולמיד הזמנה"ס
 כלומר דס"ל ע"ע ירדתה לבחל איתן אוקרתה ולכן הזמנה
 או גם צושמטין (כאזי) או עכ"פ צגופה קדושה (כרצא)
 ז"ל צדאחתי על"י מעיקרא . וחו סאמר ולמיד הזמנה"ס וכי
 ולא קאמר ולאזי דאמר הזמנה"ס (ובצמעתין לעיל דמיייתי'
 לדרב חקרא דאמר האי קודרא וכי אמרי ולאזי דאמר
 הזמנה"ס וכי) . יען הכונה היא דגם לרצא דאמר דעכ"פ
 צגופה קדושה הזמנה"ס ג"כ ז"ל צדאחתי על"י . כן ה"ה
 אפטר לומר לכאורה . אזל לא כהירא . חדא שהוא דוחק
 גדול להעמיס זאת צלטון הגעי ועוד שהרי הצעה"ו כתב
 דצגופה קדושה ליכא מאל דפליג . ולפ"ש הרי מאל דס"ל
 ע"ע אינה כאקרת תחיים צע"כ פליג . ועוד שפ"י הכראה
 גם לצעה"ו צע"כ דלא יליף לי מעיבד אלא דמכה סצרה
 ס"ל דצגוף הקדושה הזמנה"ס כמ"ל . ועוד אי כימא דהא
 דאמרי צמו ולמיד הזמנה"ס וכי היינו גם לרצא . ס"י

זאת נדב כל הפוסקים שפקקו שצדחתא מותר לעשות
משל ראש של יד גם צדלל אחי עלי :

ובם

המורה וחי לאחר שהביא שיטה זאת
דבגופה קדושה לכ"ע הזמ"ה . כתב וז"ל
ולפי הדברים הללו ל"ל דהא דאמר"י צט"ס דתפילין ש"ר
ששה אוחה ש"י היינו צכתצם סתם ולא הזמינם דלא
מקרי הזמנה עד שיטלם צידו ויוזימם כמש"ל צט"ס התוס'
וכיון שלא הזמין הפרשיות של תפילין כאמור אף שכתבן
צבית העשוי לראש כל זמן שהן חדשות ולא הוסמו על
ראש אדם לא מיקרי עושה מעשה בגוף הקדושה ואפי'
הזמנה לא מוקרי מנועם דמה ש"ס צבית לז"ר ש"ין וגם
שהוא עשוי צהרי"ן וצודל צין צית לצית יכול הוא
לעשות כולן צבית (כראה דל"ל צית) אחד ולא מעבד
כלל מה שכתבם צדי צתים מנועם דכיון שצרי"ן מצחון
דצ"ר אחד והו"ל כצוכה דיומם לקצר שמכירו וכוטלו
ומותר כמ"ס צקוגין והכא כמי כיון שמחפה השי"ן
וארבעה הצתים הו"ל כטוטלו וכי עכ"ל . וגם צזה יש
לפקפק (ובצ"למו פקפק סם צקצרה זאת לענין מילתא
אחרתא) כי צהוס"ק דיומם צקצר לא עשה מעשה צקצר
על"ז שאין צו תפיסת ידי אדם כמ"ס הרמב"ן אצל צדצ"ר
המיעוטל והיה צו תפיסת ידי אדם י"ל דאצפ"י שהסיר
מה שהוס"ק מ"ע הזמנה מיהו איכא (ומזה יש לפקפק גם
צמ"ס המג"ח צקי מ"צ סק"ה לענין כיס של תפילין)
ועוד כיון דלשיטת צעה"ע צדצ"ר שהוא גופי קדושה לא
כחלקו אצ"י ורצ"ל כלל אי"כ כמו דלרצ"ל מהכי מה שהוא
מחפה את הצית והו"ל ככוטל את הדיומם כזו כן לאצ"י
כיוח הכי ואמאי צע"כין לדירי דאחתי עלי : וא"ר"י י"ל
כן . כי הכה צרי"ס שמצתין כתב צהירוס"י הר"ן וז"ל אצ"י
אמר הזמנה מילתא היא פ"י הרמב"ן ז"ל דאצ"י ס"ל
דאזמנה גרידתא צלא מעשה כלל כמי מילתא היא והא
דפליגי צאורג צגד למת שהיא הזמנה ש"ס צה מעשה
עקום דרצ"ל שרי אפי' צהזמנה ש"ס צה מעשה וחי קאמר
אצ"י צדין הוא שהאורג צגד למת יהא חקור דהזמנה
מילתא היא אפי' צלא מעשה כ"ס כשי"ס צדצ"ר מעשה
ורצ"ל פליג עלי ואמר דהזמנה לאו מילתא היא והוא"ל וכן
אצפ"י ש"ס מעשה אינו מועיל כלום לחקור דצ"ר המזומן
עד שיסתמו צו האקור וכי עכ"ל . והיינו מוס"ס דאצ"י
גמר לה מע"ע וס"ס ליכא מעשה דהירידה לנחל איתן לא
השיבה מעשה . ורצ"ל גמר לה מכלים שכתתו צהן
לערכים דכתיב אשר עבדו ס"ס שאינן חקורין אלא מעשה
תשמי"ס ואילך . ואפי' א"ס עשה את הכלים לש"ס עכו"ם
דומיא דאורג צגד לעת אינן נאקרינן . וי"ל דרעת צעה"ע
לאו דעודם רנה דבגוף סדנ"ר הזמ"ה וחסא גוסה יליף לה

מדל"טריך קרא לומר דמשתמין אינן נאקרינן ש"י דבוק
הדצ"ר נאקר . אצל מ"י לא כשמוע אלא היכא שהזמנה
היתה ע"י מעשה דומיא דכלים שכתבו לש"ס ע"י (ומע"ע
לא מלי למיגור דבוק הדצ"ר נאקר צהזמנה כמ"ס התוס'
משום דאיהו סבר דע"ע אינה נאקרת וחי"ס ועוד י"ל)
וגם לפמ"ש"ל דלרצ"ל צגופי קדושה מלד הסצרה תחילונה
הזמ"ה י"ל ג"כ דהיינו דוקא צהזמנה ש"ע"י מעשה . ולפי"ז
י"ל דצעש"ית הצית של ראש כיון דלרצ"ל אינו נאקר אלא
מחנה המעשה ולכן א"ס הוא מכלק את המעשה צמה
שהוא מחפה אותו צעור אחד והו"ל ככוטל את הדיומם
חוזר להכשרו לשל יד . אצל לאצ"י דאמר הזמנה גרידא
צלא מעשה כלל כמי מילתא היא . אף שהוא מכלק את
המעשה לא מהכי דאחתי הזמנה גרידא מיהו איכא . ולכן
לדירי צע"כין דוקא דאחתי עלי : לכאורה יש
להקשות עוד לשיטת צעה"ע צרי"תא דקחתי ס"ה צבלה
ותפילין צבלו אין עושין מהן מוחה לפי שאין מורדין
מקדושה חמורה לקדושה קלה . ליתמי רצותא טפי קלף
המעובד לש"ס ס"ה ולש"ס תפילין חקור לכחצו עליו מוחה
מש"י שאין מורדין וכי . ולהאומר"ס דעמ"י משום דבוק
הקדושה ילפי מע"ע י"ל דהאי נחא ס"ל דע"ע אינה
נאקרת וחי"ס ולכן גם צגופי קדושה הזמלונה . אצל
לפומ"ס לכאורה קשה . ולפומ"ס השאג"ח צקי מ"ח דאחתי
לאשתמוכין דמוחה לא צע"י שרעוט ג"כ א"ס . אצל לפע"ד
הוא דחוק . וכ"ל די"ל דקטו לרצותא ס"ה צבלה וכי
דאצ"י דלא חזין עוד למילתי מ"י אין מורדין . עמ"ס
הע"ז צאור"ה ס"י קכ"ד סק"י :

בא"ד

ומש"ס ר"ה דרצ"ל דאמר הזמלונה סבר
כרצ"ג דצ"י עיבוד לשמה מסיס דלא סגי
צהזמנה עכ"ל . צגיטין וצנכחות ציארז יוסר . דאצ"י
כרצ"ל דלא צעי עיבוד לשמן דקגי צהיקינים קטיים לשוי'
לשמה ורצ"ל כרצ"ג דצ"י עיבוד לשמן ולא הזמנה מועטת'
וכוכנה דצרי"ס כי למ"ד הזמ"ה גם מעשה זועל חשיבה
כמעשה רבה כיון ש"ע"י מעשה זו נאקר לשכוחו (וכע"ן זה
כ' צס' חמרה וחי צהא דרפה שהא טוחא מדרס וכתתו
לספר וכי דכיון ש"ע"י המזמנה נאקר לשכוחו לחול חשיבה
מעשה ועולה צה ממוחאחו) אצל למ"ד הזמלונה מעשה
זועל לא חשיבה . אלא לריכין לקדטי צמעשה רבה לש"ס
קדושה . ומצואר צצעה"ע דאע"ג דרצ"ג דצ"י עיבוד
לשמה כדי שיחקד"ס העור צמעשה רבה מ"י מותר לשכוחו
לחול כיון דהזמלונה (א"ל לע"ק מ"ס דוקא קודם שיחצ"ס
לקל"ה וי"ל ע' חוס' צמגילה דף כ"ז ע"צ ד"ס תשמי"ס)
וכ"כ הרמב"ן ז"ל צע"עתי דאף כל דצ"י לשמה מסיס
עלום מותר לשכוחו למול . ולקאורה הוקט"ס לי מ"ל סה.
כיון

כיון דבע"כ אנו לריכין לומר דחמיו הוא לענדו לשמה
 (אם מרחו או מדרבנן) והרי לא מלאכו לרצא דאמר
 הזמנתי' אלא צמירי דלא צעי הזמנה לשמה . כגון באורג
 בגד למת שאין חמיו לאורג בגד לשם המת ואם מלא
 אורג אינו אורג אבל בוילין של ס"ת (ובן לצעמ"מ דעיידי
 ברטועות) כיון דצעי דוקא עינד לשם קדושה . דילמא
 הזמנה בזה שיהא חיוניה אלימא טפי וגם רצא מורה
 דעילת' היא (ובענין דמלאכו רחמנא אחשבי') וכן החרומה
 ס"ק"ל אקצרה לן וז"ל וכרחה לר"ה לפרס אפכא (עפ"דס"י)
 אצ"י אמר הזמ"ה כח"ק דלא צעי עבוד לשמה דהזמנה
 שעיטין אח"כ לחהוד הקלף והעור להקבו הוי מלחא ודבר
 חשוב מיקרי ורצא כרשב"ג דהזמנה שאח"כ אינו דבר חשוב
 ולכך צעי עבוד לשמה ואע"ג דגצי אורג בגד למת אסור
 בהכחה לצ"י וכן כ"ס של הפילין דאזמנ"י להפילין . ולרצא
 עור וקלף שעינד לשמן הוי דבר חשוב מ"ע מורה רצא
 שמוחר לכחוב צו סטרי הדיוטות ולטלותם ע"ג בהמה עד
 שיכחוב צו דהקון הקלף והעבוד והסרטוע אינן בורמין
 איסור אלא צאים להכשירו לכחוב צו דבר קדושה ולכך
 לא דמו לכ"ס ומפ"ה שהם הוחקבו לספר שאסורין (לצ"י)
 ג"איו לריך שום חיקון להיות כשר לקדושה עכ"ל : (ואולי
 למדו הדבר מצריית' דקתבי ס"ה טבלת וכו' ולא קתבי סך
 דיכל בקלף דהוי רצוחא טפי . ש"מ דהקלף כל זמן שלא
 כחב עליו מותר לטוחו . ועמ"ל . או משום דס"ל דס"ן
 של הפילין לריכין לעשותה לשמה שיהא בכלל כתיבת ומ"מ
 צדחתא מותר לטוחו לשל יד :

א (ג) **ואמנם** גם מי שהוא עושה כאשר שורה בהסור
 עבודה"ג להחיות בהחלת העבוד ויאמר
 שהוא מענד לשם ס"ת ויחנס שאם ירלה לטוחו אח"כ
 להפילין או למחנה או לכתים יתי' הרשות צידו . כרחה
 לפע"ד שאין צוה גרעון . ודלה כע"ס צם' מלא"ס שחולק
 על הענוס"ג וכחנ דסחנאי גרועי גרע"י ועדיף עפי
 שלח להחיות ח"ל ואיך יחנה אם כוונה סחנאי שחול
 הקדושה בעורם עטיקרא לחליטין אלא שעתה שאח"כ
 יתי' מותר לסורידן עקדושה זה פשיעא דליהא דקדושה
 שנתן אינה כפאעה צברי ואם כוונה סחנאי שעיטיקרי
 לא מחול הקדושה רק לחל"ץ זה ג"כ ליחא דאופן זה
 או דמי לצריה או אין קדושה נעשבת עליסן כלל דסחנאי
 כזה לא עשה דהוי חרתי דסחרי אהדרי וכעין זה כחב
 צשערי השוטה ס"י מ"ג סק"ד ח"ל ומ"ס (ענוס"ג) שם
 צחלתה לחלק בין הורדה לקדושה קלה לחול ועטיקרא דאין
 חילוק וא"כ ע"י סחנאי י"ל דמורה דצרי גם לחול ואדרבה
 י"ל דלחול צרי עפי דלתפלין י"ל דכיון שע"י סחנאי
 הוא צובר ההזמנה טוב הו"ל כעבוד קלה לשמה שצרי
 לא כהענד לשם הפילין וגם לקדושה חמורה של ס"ת
 לא צ"ה מה חמור שע"י סחנאי מועיל טוב לריך לומר
פוקד **פוקד** לעשרה עתה עתה עתה לשם הפילין זה לא
 אגרי

ב **תבנה** לדינא . בסיועתא דרחמל' . הנה לדעת
 רוב הראשונים ז"ל גייל המעבוד לשם
 ס"ת מותר לטוחו אפי' לחול . אך רבנו הרמ"א ז"ל צ"י
 מ"צ קבע להלכה כדברי הכ"י שהיא עפ"י שיטה הצעמ"ע
 דאסור לטוחו לחול . וכבר העיר שם סמ"א דרבו
 סחולקים ונקילים . וצחט"ו ענוס"ג ס"י ס"ה הוסף
 עוד להחמיר והעלה דגם עקדושה חמורה לקדושה קלה
 אסור לטוחו וכחנ דהא דכחנ פכ"י דאסור להשתמש
 צמן חל הוא לאו דוקא . וכחנ הוכחה לזה מסיגי' דמכחות
 שצחנאי לעיל דאמרי' דלמ"ד הזמ"ה אסור לעשות עטל
 ראש של יד . סני דאפי' לקדושה קלה אסור לטוחו .
 ומכחות' ס"ס לרצא בגופי קדושה . וכחנ דרוחק לחלק
 ציניהם צוה ע"ס . וכברו של הענוס"ג הסואל צוה"ה פע"ה
 ח"ג ס"י י"ח כתקשה צדצרי זקנו וכחנ כי סחנאי סחנאי
 עמנחיה הוי רח"י לקחור דהא סחנאי כחב דעור הקליפה
 הוי גופי קדוש' (כ"כ הצעמ"ע) והתם אמרי' כי לע"ד
 הזמנתי' עיהרין לעשות מע"ה ש"י צדחתא (צוה"ה שחש"ב
 לו הפנ"ה לא כהקרה דעתי הענים ע"ס . ולעיל כתבתי

לשבת עכ"ל (שע"ה) עכ"ל (בעל מלא"ש) וזכה
 זה **לשבת** כי יזכר עוז שלח להנחות כלל אלף לעזרו לשם
לשבת ולקטוף על הפוסקים דק"ל דלענין הורדה
קדושת חמורה לקדושת קלה לא חמרי' חומיה ע"ס.
לשבת מאחר שאנו מחליעין כאלו הפוסקים ח"כ גם
לשבת קטור עוסק ומתנה זאת בפירוש פיה' מותר לו
לשבת גם להור' אינו מוגרע זה. ולא ס"ך צוה לומר
לשבת קטור אם ההזמנה הראשונה כיון דגם צלי דבריו
לשבת מותר לו לטנותו לאלו. והשע"ה לא פסק בדברי
לשבת הגמרה"ג אלא לפי שיעשו קטור ר"ל דאם מעובר לקדושת
לשבת חמורה חסור לכתוב עליו קדושת קלה. ע"ז פסק
לשבת דהלא צביריה וגם צוה לא חלק עליו אלא טכחז ד"ל
לשבת מרי ע"ז. אצל אי חמרי' דלא צע"י חכאי. כראה
 פסוק דגם אם התנה אם לא יעיל לא יזיק :

עור כתב צ"י מלא"ש ח"ל ויש מי שאומר שגם אופן
 שלישי יש להסיר דהיינו שיאמר ערום אלו אני
 מעבר לשם ק"ה חו"מ ואם לא אלטרך אופן לדברים
 האלו. ית' בטקאר חול. וזו סירלה לסמוך ולעשות
 צאופן הזה דהיינו לכלול ק"ה חו"מ יחד. סכרה הוא
 שיאמר יוכח זה מנען דהיינו שבלמד שזכיר ק"ה חו"מ
 'פרס יוד בפירוש שאם לא יטרך לאלה פיה' הנוחר
 חול. דאם לא הזכיר גם חול יש חסס גדול וכו' עכ"ל.
 ולא סבנתי זאת. סנה צשע"ה כתב דיותר קל הוא אם
 מעבר לשם ק"ה בנחאי להשתמש צו גם לחול מאשר אם
 מעבר לשם ק"ה בנחאי פיה' גם להפלין. אצל צאופן
 קטור כי כתב שפעבר לשם ק"ה חו"מ. לא ידעתי מה
 מרדס בזה שהוא מחכיר גם לחול :

לשבת ו**ואולם** מה שאני נבוך צענין זה. הנה כל
 האחרונים ז"ל לא דברו אלא מחשש
 חסור אורדס. אצל צענין לשמה לא דברו. צהיות כי
 מן סצ"י ז"ל מדעשו הרחבה פסי' ל"י דלשמה דקדושת
 חמורה חצי לשמה גם לקדושת קלה. ולכן קלב חמועבר
 לשם ק"ה כפר גם להור'. והש"אג"א ז"ל צס"י מ"ז עשה
 לו סמוכין (ובס' פטרי השונה ס' ל"צ ס"ק י"ב הביא
 דברי ספ"א שסוכיה מן הש"ס דעמחה סהדין הוא עם
 בעל ענש"ג דאפי' לקדושת קלה חסור לטנותו. וכחז
 עוד ח"ל חנכס צשאג"א ס' מ"ז האריך צזה דעיבור
 וכחצס לשמה מחכי עקדושת חמורה לק"ק וכו'. והנה
 לפי דעשו יש כאן שחי' סוכות מחנגרות סהרי גם
 סשאג"א כחז סוכה לדבריו. אצל בנחכ"ה לא דק יפה.
 כי צאמס סס פני ענינים כפרדים. סוכת סשאג"א חכנה
 אלא דמחי מלך לשמה ע"ס וכ"מ לענין דיעבר. וענין
 ענש"ג וספ"א היא מלך אורדס. אי מותר לכתחלס .

ואדרבם מדקא שקלי וטרי העס"ג וספ"א צענין הורדה
 מוכח דעחי' דמסוס לשמה ודאי כפר וכדעה סצ"י וסשאג"א (ח
 ולפע"ד לריכח רבה. הנה סשאג"א שס סקסס על סצ"י
 צוה מהא דמס' זנחיס דמוכח דאין חילוק צין מנמוך
 לבזוס צין מגזוס לכמוך. והירץ דשאני קדשים דעה
 סהוקדש לקדשים קלים חעפ"י שסחטן לשם גזוס ח"א
 לקדושת הגזוס לחול עליו כיון שלא הוקדש צצצילו וסו"ל
 שלא לשמה אצל לענין עיבור כיון שצברו לשם קדושת
 חמורה אוחס הקדושת חלה עליו פהרי אין כאן קדושת
 חמרה שחעכנה מלחיל וכיון שחלה עליו קדושת חמורה
 קדושת קלה כחי צכלל דהא צכלל מאחיס מנה סילכך
 מהני מנזוס לכמוך (וסנה לפי"ז כראה דאם עבר
 דוכסוקטוס לשם ק"ה או לשם הפלין דהקדושת חכנה
 חלה עליו כיון שאינו ראוי להן ח"כ לרידן דמזוס כחי
 צע"י עיבור לשמה סר"ז פקול דהא אין עליו שוס קדושת)
 וכחז שס צשאג"א דנ"מ סדבר לריך רחי' דמכא לן
 דמחמורה לקלה מהני דלימא לא מהני עד שיעברו
 צפירוס לשם אוחס קדושת דוקא ולא לשם קדושת אחרס.
 וכחז דיש להציא רחי' דמהני מהא דחכ"י (מנחות דף ל"ב)
 ס"ה צבלה וספלין צבלו אין עושין מהן מזוס לפי שאין
 מורידין מקדושת חמורה לקדושת קלה. וקסס סח מורידין
 עושין והא צע"י עיבור וכחצס לשמה וכיון שחעצברו
 וכחצו לשם ק"ה וספלין חיך עושין מהן מזוס פהרי
 לא נעשו לשם מזוס. ומוכח דלשמה דקדושת חמורה
 פפיר חציב לשמה לקדושת קלה. והאריך סס עוד צענין
 זה וסוס דבריו ח"ל אצל מ"מ מהא דס"ה צבלה וכו' סח
 ודאי רחי' גמורה היא דכחצס ועיבור לשמה מחמורה
 לקלה מחכי וכדבריו סצ"י ז"ל עכ"ל. ולפע"ד יש לפסק
 עוצח צרחי' זאת. סנה מחחלה כחז סרחי' מן סקלב
 דחי כיומא דמחמורתא לקילחא לא מהני לשמה. ח"כ ס"ה
 צבלה וספלין צבלו אפי' צלא עעמח דסירדה אי אפטר
 לעשות מהן מזוס עשוס דחיכו מעובר לשם מזוס. ועל
 זה כחז כי לשיטת סרמז"ס דס"ל מזוס לא צע"י עובר
 לשמה אין זאת רחי'. ואחי אומר לא מצינ' כי לשיטת
 סרמז"ס אין מכאן רחי' דמהני אלא להיפוך דיש מכאן
 רחי' חקס דלא מהני. כי סנה סרמז"ס צכחכ"א ס"י קע"ד
 וסשאג"א צס"י מ"ה סקסו. אמאי לא אמר רבותא עפי
 דס"ה צבלה אין עושין ממנו ספלין (ומה סרלה סרמז"ס
 להוכיח מהא דחס שס צשאג"א ומה סשאג"א ח"י הוא
 דחוק מאוד מאוד ע"ס) אצל לשיטת סרמז"ס ז"ל הוא
 פספור וסרה. כי ס"ה צבלה גם צלא עעמח דסירדה חי
 אפטר לעשות ממנו ספלין דהא ספלין צע"י לשמה ולא
 מהני להו לשמה דס"ה. ואך מזוס דלא צע"י לשמה

לקדושה קלה מותר לטנוח. הנה לפי שפיר יש לש
לומר דגם משום חקריו לשמה ליכא ואם עבדן לשם ק"ה
כיון דאין איסור הורדא להו"מ ממילא אמרי דבכלל
מאחסים מנה וכבוכחה השג"ח :

אבל

בכל זאת דעתי הענייה לא נחה. כי בשאג"ח
ס"ס כחז דלכאורה יש לרמות הר"ח ולומר
דהך הנא דצרייה ק"ה טבלה וכו' ק"ל דלא צע"י כחציה
לשמה. וכחז דהא ודאי ליחא דליכא למ"ד דק"ה הו"מ
לא צע"י כחציה לשמה דהא דייקי' ס"ס דרס"ג ודאי צע"י
כחציה לשמה ועוקמי' למעשה דלירן צגר שחקר לקודר.
וא"כ גם צרייה' דקחני קורין בה צחכי ומחיקתם דליכא
למ"ד דלא צע"י כחציה לשמה. אבל לפע"ד יזרח כראש
מ"ש ס"פ ס"ס דהנאי דהס פליגי חי צע"י כחציה לשמה
זו לא. וכבר הצאחי לעיל דגם סהו' צונחות והעירכי
כחזו דאיכא הנא דלא צע"י כחציה לשמה. וכ"כ צק'
החרומה קי' ק"ל דמלין לרמות דוקא ס"ס לריך לכהנז
לשנו אבל שאר כחציה לא וכו'. ולפי"ז אין ראי' כלל
מהך צרייה' דלשמה דחמירה' מהני לקילת' ואפי' סיכא
דליכא איסור הורדא אין לנו ראי' דשיך צזה לומר
בכלל מאחסים מנה: **ש"ב** כחז ס"ס בשאג"ח לחזק
הא הר"ח מעיבוד דאף אם נאמר דהך הנא דצרייה' חז
ק"ל כה"ק דרס"ג דלא צע"י עיבוד לשמה. הרי לשיטה
הר"ה ורוב הפוסקים טעונו' דה"ק דלא צע"י עיבוד לשמה
משום דק"ל הזמ"ה ולכן קגי צשאר הזמנוה סמחקין את
הגוילין ומשרטעוין לשמה. וא"כ אכחי הקשה הא מורידין
עושין והא צע"י שאר הזמנוה לשמן וכן לא נעשו אלא
לשם ק"ה והפילין ולא לשם מוזזא חי' מחמירה' לקילתא
מהני. ולפע"ד גם זאת אינה ראי' מוכחה. ד"ל ודאי
למ"ד הזמ"ה וקגי צשאר הזמנוה לקדש את הקלף. אי"כ
כשתיקן את הקלף צחיה מעשה כל דהו לשם ק"ה כבר
חלה עליו הקדושה משום דהזמ"ה. לדידי' שפיר י"ל
דאי מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה הוי מופיל
למוזזא דהא כבר הקלף מקודש ועומד שאסור לטכוסו
לחול. ועפי' לא לריכין. אבל לפים עאי דפסקי' כרס"ג
דהזמ"ה. ולכן לריכין דוקא עיבוד לשמה ואע"ג דגם
לאחר העיבוד לשמה רשאין לטכוסו לחול כמ"ס הראשונים
ז"ל מ"צ צע"י עיבוד לשמה. ולדידי' י"ל דנע"י דוקא
לשם ארחה מליה פרעיה. ואפי' מחמירה לקילתא לא

מהני

לח) ור"ב

מאחר כי לפע"ד לרעה הרענ"ס מוכח
דלשמה דק"ה לא מהני להפילין. ולדעת
שאר הראשונים ז"ל דק"ל גם מוזזא צע"י עיבוד לשמה.
ג"כ אין הדבר מוכרח חי מהני מחמירה לקילת' והשג"ח
צט"נו

הולך לומר דאין עושין משום הורדה. וש"מ חלה. ש"מ
דעוזה לא צע"י עבוד לשמה (שחקרו המפרשים מאין לו
להרענ"ס) וש"מ הפילין צע"י עבוד לשמה (שי"ש ג"כ לחקור
מאין לו זאת) וש"מ לשמה דחמירה' לא מהני לקילתא
ועמ"ס צקי' כ"ה סק"ד טקן מוכרח דעם הרענ"ס גם מהא
דכחז דאין כותבין על גלויני ק"ה מוזזא. ולא כחז דאין
כותבין עליהן הפילין: ומ"ש השג"ח מן הכחציה איך
עשה לשמה דק"ה והפילין למוזזא. כבר כחציה לעיל כי
צרענ"ס לא נזכר כלל דצע"י כחציה לשמה. ולרעה הרי"ק
כפי הצנח הרענ"ן דהפילין ומוזזא לא צע"י עבוד לשמן.
פשיטא דאין אנו לריכין לראי' כלל. דודאי לשמה דק"ה
אינו מוזק לכן ואף לרעה האומרים דגם הפילין גם מוזזא
צע"י עבוד גם כחציה לשמן והכי נקטינן לדידהו אנו
לריכין לחקור חי מחמירה לקילתא מהני:

(ו) **וכתב** עוד ס"ס בשאג"ח כי גם להפוסקים דגם
מוזזא צע"י עבוד לשמה אין ראי' מעבוד

כי י"ל דהך הנא ק"ל דלא צע"י עבוד לשמה וכח"ק
דרס"ג אלא דהר"ח היא מן הכחציה דאי ק"ד מחמירה' חז
לקילתא לא מהני אי"כ איך מהני לשמה דכחציה ק"ה
והפילין לשם כחציה מוזזא חי' דמהני. ולכאורה גם צזה
יש לתקפק לפמ"ש ס"ס בשאג"ח הטעם דמחמירה' לקילת'
מהני זהו מפני שצכלל מאחסים מנה. ולפי"ז י"ל דזאמנ
הא צזה חליא. אם היינו אומרים דמורידין מקדושה
חמורה לקדושה קלה אז גם עשום חקריו דלשמה לא
הי' צבאן שאם הוא אומר או חשצ לשם קדושה ק"ה יש
צכלל זה גם קדושה הפילין ומוזזא ועל זה שייך לומר צכלל
מאחסים מנה. אבל מאחר דאין מורידין מקדושה חמורה
לקדושה קלה. שוב צאמנ חקריו לשמה כמי איכא (וכ"מ
חי ענר והורידו) דכשהוא אומר או חשצ לשם קדושה
ק"ה לא שייך לומר שיטנו צכלל זה גם קדושה הו"מ
שהרי אסור לו לטנוח לאלו. ואף צצכלל מאחסים מנה
אבל אין צכלל זה צכ"ק. ושפיר הולך לומר טעמי' דאין
עירדין. וצזה הי' כ"ל מה שכתב הכ"י דהגוילין הן גיפה
קדושה והזמ"ה ואסור לטכוסו לחול. והקשה צצצו"ג
עאי איריא לחול והרי אפי' לקדושה קלה כגון להפילין
ולמוזזא אסור לטנוח. ולשמה י"ל דק"ל כי לתו"מ צבל"ה
חי אספר לטנוח משום חקריו לשמה. ולא אינטריך
לעומר אלא לחולין:

(ז) **ואמנ** אין צדידן. דמטיק דהין גוילין המעוצדין
לשם ק"ה מותר לטנוח אפי' לחול משום

דקינ"ל הזמנ"ה. ואף סע"א שחמיר כדעה הכ"י דק"ל
דגוילין הויין גיפה קדושה וצדידהו מודה רצח דהזמ"ה.
וכחצו כי די לנו ע"ש סע"א שלא לטנוח לחול אבל

בעלמו כתב והדבר לריד ראי. לזאת קשה לפעול לקטוף
 צמח צד לשם ס"ח לחוד לכתוב עליו גם תו"ו. אחת כי
 מלבדו הרעבין ז"ל במלחמה שם פ"ק דסוכה בהקשותו על
 צמח צד שכתב דעבוד הקלף לתפלין ודוקסוקטום למזוזה
 צמי לשמה וכן כתיבתו צמי לשמה והוא דקחני לתפלין
 כקמין מכל אדם וכתב וז"ל וכן בתפלין (לדעת צמח צ"ח)
 ראי הוא לחוש שמה לקח קלפים מכל אדם וכתב וכו'
 ועוד שמה פרשיות הללו למזוזה כתבן ועשה מזוזה תפלין
 ואין לשמה של מזוזה כשר לתפלין לפי שהוא מקדושה
 קלה למזוזה וכו' עכ"ל. ונשמע דמחמורה לקבל שפיר
 מהני. אבל גם על זה קשה עלי לקטוף. כי יש לדחות
 דלעולם גם מחמורה לקבל לא מהני אלא דלמימי אלים
 לקושיהו. ומאחר שנעטרת זקנים כתב שכתבת העיבוד
 יאמר לשם קדושה ס"ח ולשם תפלין ולשם מזוזה ולשם
 עור לזתים וכו'. וצמח צ"ח שם כתב ששאל לכוונה
 קופרים ואמרו ג"כ שכן נוהגין. ויש לנו לומר מנהגן
 של ישראל תורה היא. והאחרונים ז"ל כתבו שאין צוה
 עמים חסד צריה. לכן שפיר דמי לכהוג הכי. ולאומס
 גם אם יתנה בדרך תכאי נמי שפיר דמי וכך היה פשוט
 שם לצעל שאב"א ז"ל ע"ש. אך נראה דלריך שזכיר
 צמח צד שכתב גם תפלין ומזוזה ויהוה עורות שלו אי
 מעבד לשם קדושה ס"ח ואני מכתב ה' ארלה לטותם
 לתפלין או למזוזה יהי הרשות צדי ולשם זה אשים אותם
 נקיד. אבל מ"ש צמח צ"ח שהתכאי יהי צמתם שאם ירלה
 לטותן לקדושה קלה יהי הרשות צדו. לפע"ד יש לפקפק
 צו. וטוב יותר להזכיר צמח צ"ח גם תפלין ומזוזה :

בשורת נענו שעשועים קיי כ"ח כשאל אם ככון
 להתנות צוה האופן שיאמר חלק הקלף
 שאני עמיד לכתוב עליו ס"ח ועובד עכשיו לשם תפלין
 ושאני עמיד לכתוב עליו תפלין ועובד עכשיו לשם תפלין
 והשיב דזהו ממש דיכא דשני לובין שאני עמיד להפריש
 וכו'. ובמנהג שכתב העמודים כתב שאין צו חסד צריה
 ע"ש :

ו) לבאורה עלה בדעתי ראי דבעיב מיסכתת
 לקחת וירידיה אחת לס"ח וגם
 לתו"ו. והוא דליתא צו"ק פ"ח הל' י"ב של חמשה אין
 חולקין אחת שמה יעשה אחת סנים ואחת שלשה. ופי'
 צמי נחלת אריאל שאפי' אם רולה לכתוב צמח צ"ח
 תו"ו ולא ס"ח אפי' לא יחלוק כלל ומשום דחיישי' שמה
 יעשה יריעה של צו. כרי ראי לאו משום חששא היה
 מותר. ובע"כ ל"ל או דגם המעובד לשם ס"ח לחוד
 מותר לתו"ו. או דע"כ תכאי מהני. אך י"ל דהך
 חכא ס"ל כתיב דרש"ג. וכונ"ש השאג"ח לדחות ראי'
 שלו. וכונ"ש"ל. ובסי' י"ג סק"ט כתבתי ד"ל פי' אחר
 צו"ק.

ג) הקושיא שהזאתי לעיל (אות ל"ה) צמח
 הנו"צ שאב"א אמאי לא קחני ס"ח
 שכלה אין עושין ומנו תפלין. אפשר ליכא קלח לדעת
 הרי"ה שהביא צמח צ"ח פ"ק דצ"צ דאין אחריו לכתחלה
 לכתוב ס"ח על הקלף רק דוקא על הגויל כמו שעשה
 עשה. והנה הס"ח והרא"ש כתבו דיכולין לכתוב
 מזוזה על הגויל. ולפי"ז י"ל דברייתא מיירי צמח צ"ח
 כמלוטו על הגויל וא"ש דלא קחני שאין עושין ומנו
 תפלין מפני שאין מורדין. דהא גם כללו האי טעמא
 ו' אפשר. דהא תפלין אגויל לא כתיבין. אבל מזוזה

ז) ועוד המעובד לשם רלוות אם מותרין לטותו
 לחול. הנה צמח צ"ח לוח לרק נו"ב דצד
 והעלה להתיירא מכה איזה ראיות שהביא (ועונ"ש"ל אות
 ט"ו) וצמח צ"ח משב"ח ס"י מ"ב פסק בראיותיו והניס
 צ"ע. ולפע"ד אין הדבר לריך ראי' ומקום אחר. כי
 מקובל הוא מוכרע. דהא לדעת רוב הראשונים ז"ל
 אפי' גויל המעובד לשם ס"ח מותר לטותו אפי' לחול
 משום דקמ"ל כרזא דהזולמתי' . אך הצעה"מ הוא ז"ל
 צירר לו שיטה זאת דבגופי קדושה גם רבא מודה דהזו"מ
 והנה שיטה זאת אין לה קיום אלא אם כפרש פלוגתא
 דתי"ק ורש"ג בראיות. ובין לפירושו של הצעה"מ
 דא"כ כתיב. צין לפירושו של חכ"י דרזא כתיב מותר
 לטותן לחול :

חקירה ב

אם נפלה טעה דיו על הקלף יעשה ממנה אות. וכן אם כתב מקצת אות שלא לשמה וגמרה לשמה. וכן בשמות הקדושים אם כתב מקצת אות שלא לשם קדושת השם וגמרו לשם קדושת השם. מדה:

בימי

המהלכ"ח ז"ל היתה מלחמה כזוהי מלחמה. ה' צעקו וי"ם פתחה שכתמה. המהרי"ח הסכים לרעה בנו המהלכ"ח שאין לריבין לגרוד רק את החרטום שלו (וכו"ם צשיע. וי"ח דאפי' את החרטום אין לריבין לגרוד כלו רק עד שתאבד לורת וי"ם) אבל הר"ח ברפתי פסק שריבין לגרוד כל המ"ם בולה. ויסוד המחלוקה בהנחת תבוי הרא"ש כלל גי' כ"י ע"י. עי' בחשו' ומהלכ"ח ק"י אי וערכה וול מערכה. ובהשו' הרד"ך צ"ח אי האר"ך מאוד לחזק דעת הרא"ש וקיעתי ועשה לו ליקוד מוקד שכל האות לריבין לעשותה ע"י כתיבה ואם חקר מומה אפי' רק קח אי ועשהו ע"י חקיקת חוך פקול. וכן נתיי צונה שהלריכה תורה לכתב לשמה וכן צחותיות השם שריבין לכתב לשם קדושת השם כל האות צעיבין ולא מקלחה ע"ש שהציח הוכחה נדבריו ונגיעין פ"צ. ובספר גט פשוט כ"י קכ"ה ס"ק ל"ט האר"ך קלח לפלפל בדברי הרבנים הזכורים. וראשית דבריו כי וי"ל. ראשון לליין כהנז ומהר"ך ז"ל זכו ולאור מילתא דפשיטא לירי' דחק חוכמה פוקלין הן בכל האות הן במקלחה וכו' יראה לפע"ד כי מהרי"ן חציב וצנו וקיעתם ז"ל מולקיס עליו על הקדמה ז' כי לדעת הרבני הזכורים לדעת הרא"ש הכל הולך אחר המהות דיל שאם כפלה עיפת דיו שלא היה זה לורת אור שקוא רולה לעשות כגון עיפת דיו שראית כמו ראש יוד. או ולי' והקלימה והאריכה ע"י קולמס. שפיר קריבין צ"י וכתב דהכל הולך אחר החיחוס וכן דקדק מרן הצ"ח ס"י ז' ודלא מדברי הכלבו וכן יראה ונחשו' הריצ"ש ס"י ז' ודלא שפיר'ם אלסקאר ט"י ה' וכמו"ל ס"ק ל"ד ולי' יע"ש ז"ל עכ"ל. ובס"ק ל"ו כתב ח"ל ולענין הלכה יראה לי ל"ן לכלבו והריצ"ש ומרן וסכיי"ם דיכול להסיק על האות לחקקה כגון ר"ש לעשותה ד' וכן ועיפת דיו להסיק עלי' לעשותה י' או ו' הכי נקטיבין וכו' עכ"ל:

והנה

דעת המג"א כראה להדיח דאיהי כן. אלא דגם לשעיה המהרי"ן חציב וקיעתי גי' הכי מילתא הילכתא היא דאם עשה מעיפתה דיו אות אינו כש"י. שהרי נס"ק כ"ג הציח הן מילתא נס"ם המהרי"ם אלסקאר ובס"ק ט"ה כתב דיש לנהוג כש"י. וגם לפע"ד הכי

ויסתבר. ווי"ש הג"פ שכן יראה ונחשו' הריצ"ש ס"י ז' כראה ודאי דליחא. כי הריצ"ש לא כתב אלא צכבון כפ"ן ציה"ן דלח"ן ריש"ן וכדומה שיוכל לתקן בהוספת דיו וצוה י"ל כ"ע מודי. דהא גם נחמלה עכ"פ כעשה ע"י כתיבה ולשמה. והא למה זה דומה. למו שכתב קלח מן האות לשמה והפסיק קודם שבגמרו ואח"כ בגמרו בכתיבה לשמה. וכן אם כתב יוד צוקוס ולי' פשיטא שיכול לחקקה לעשותה ולי'. אבל עפה דיו שפלה מעלמה או אפי' עשה וקלח אות בכתיבה שלא לשמה שהיא מותר לעשות מומה אות שלמה זאת לא נשוע כלל מדברי הריצ"ש. ומעילא גם מו"ש מרן אין ראוי להחיר זאת. וגם מדברי הח"ה נראה דאין ראוי דאיהו לא קאמר אלא היבא דגורד כל הטפה שפלה ולא נשאר אלא וקלח האות שכתב צוה קאמר דכיון שהוא לריבין לגמור את האות ע"י כתיבה לא מקרי ח"ה (וגם צהא אכן לא קיימל הכי אלא דכל שהיא וכתביה אחת לריבין לגרוד כולה) אבל לריבין עפה דיו שפלה מעלמה או מה שלא נעשה לשמה לעשות מומה אות לשמה ולגמור צוה דהפל הולך אחר החיחוס כמ"ש הג"פ אינו מוכח כלל. ואף כי הרא"ש שהציח הרד"ך נפ"צ דגיעין יפה דחה הג"פ ולפע"ד י"ם לדחותה עוד יד"ו נראה דרין נכון מלך הסברא. אלא ונלחנו הולך להקל צוה אלא הכלבו. ופשיטא דאין לסמוך להקל על סברת יחיד צוקוס שאלאו כמה גדולים דפליגי עלי'. ודעה יתר הגדולים לא ידענו:

ע"י

ראיתי כי הע"ז שם צאה"ז ס' קכ"ה ס"ק ז' ג"כ חמה על הכלבו לפי הס' שפירם צו ס"ב וכחז דודאי כל גוף האות ל"ל ע"י כתיבה ומה עושה מעט החוספה שנתהוה ע"י סכח. ולכן ע"י צפירוס אה"ז ע"ש. וגם צפ"ח סס החוק צדברי וסד"ס אלסקאר ודברי מהר"ך צוה ראפי' אם מקלח האות נעשה ע"י ח"ה או שלא לשמה או שלא לשם קדושת השם פקול וכחז דהכי נקטיבין ע"ש. ומלחמי עוד בחידושי מהר"ן גיעין דף כ' ע"צ סכח ח"ל. וצירושלמי וכחז ולא ע"ד ר' יוחנן צר שלום ור' מהני' חר אמר נסלא עירב את הנקודות ואחרי' אמר רפ"י עירב את הנקודות ואלו נס"ה דבר צרור הוא שפ"ס עירב את הנקודות אין את כתב עכ"ל:

ע"ד

כתב ס"ס צ"פ ס"ק ל"ד ח"ל. ומי'ו עסקא ל' לדעת מהרי"ם אלסקאר (ס"ה כדעת מהר"ך) אם נפלה טפה דיו והאר"ך צה ועשאה וא"ו או ס"ן ד"ס צחלק שהאר"ך שיעור האות נפשיה חק ירכות ע"כ. דלפטר דלא פקול ח"ה חות חק הוכיח אלא היבא דחלק חק ירכות צליר למ טיעורא' אחרת ע"ה שפלה ככר מעלמס

מכלמה לזאת חלל היבא דהאריך בזה עמי הו"ל אומה
 עפה שפסלם כמאל דליחא וסרי לכ"ע וסכי ומסבירא וכו'
 פכ"ל . ולפע"ד איפכא מסביר . דכיון דאומה עפה לא
 הו"ל לחילופי ח"כ אין האומה מוקף גויל מהחלתו ופסול.
 אלא עוד אפי' אם אירע לו כן לאחר שנכחז האומה בהכשר
 אע"פ שקלמה עפה דיו קלא מדעת כראה לפע"ד דפסול
 משום חסרון סיקף גויל . אלא דגרידה מהני בזה קלא
 כשהנה לורה האומה וגם ה"י מוקף גויל בצמנה כתיבתו :

חקירה ג

ראש הלמד שנכנס לתוך חלל אות שבשיטה
 העליונה . מהו :

בתשו מהרי"ט ח"ב סי' ל"ב היטה השאלה שראש
 הלמד ככנס לתוך חלל הרי"ט שבשיטה
 שלמעלה וכראיה כמו קוף (כראה שיהי דרכם למעוך
 רגל הרי"ט בצממוניה ללד ששאל) ופסל משום דעין
 הקורא רואה שהיא קוף . ובחוד השיבתי על מי שכלה
 להכשיר ע"י קריאת התינוק כתב פשוטה אמה דעכ"פ
 היה לו לכפות החלק הסחתון דהיינו גוף הלמד דכיון
 שהתינוק רואה שהיא למוטה למ"ד לא יקרא להאומה
 שלמעלה קוף אלא עיכ"פ המראה שהיא קוף . ולכאורה
 יש להבין ומאי איכפת לן בלא כיסוי החלק הסחתון .
 נשלמה סברה הע"ז שהצאתי קפ"ו ס"ג כיחא דהחם
 אי הפסק קבץ שומד הדין אין לו לירוף והתינוק ירסו
 זלכו לריבין לכפות את החלק הסחתון . אצל הכא ביון
 שצממה הלאור הזה ש"ך להלמד . ואם התינוק יבחין
 שחוא כן מדוע לא נכשיר . ומלאמי סברה זאת בהשו'
 שאיר עראסיה חלק אומה פ"י ה' נסס מהרא"ה דיש
 לחלק שראש למ"ד שנכנס בחלל ה"א לא ש"ך כ"כ סיבוי
 לורה האומה שכל המראה יבדל בין שניהם מפריד ארון
 כיון שכן צמ"י סימן ורישא צמ"ד גופא גרידא וכו' . וא"כ
 למה נלמדך לכפות את החלק הסחתון מאחר שהתינוק
 יבחין את האומה כלאר כינחא צממה דרישא צמ"ד גופא
 ברירא . ולמכס לפע"ד שפיר יש מקום לפסול . משום
 דעמחלה כשעסה את המלאך הזה של הלמד . בחוד חלל
 תריש שלמעלה סרי אספר כי בלומה רגע ה"ל לה לורה
 קוף או לורה ה"א . והף שח"כ מסבו והצדו אל גוף
 הלמד וסרחה מענת הורה הסי' וארם ללורה הראשונה
 מלאר שכל הורה יראה דרישא צמ"ד גופא גרידא . מ"מ
 כיון קלא חרה ללורה אלא עמנת כתיבה . אחרת ולא
 עמנת כתיבה במוטה הו"ל כמו חק הוכחה . ופסול

(ולקמן אי"ה אכתוב דגרוע עוד מחק הוכחה) :
רד"י נראה דאם האומה שלמעלה כשהנה צרנג
 אמה ללורה אומה לורה לא מהני הצממה
 התינוק וכמ"ס מההרי"ט צעוד' דיד' אצל אם ונוגס
 לא כשהנה לורה אחרת כגון שנכנס לתוך חלל ה"א או
 ה"ה וכדומה . אלא שאנו מקופקין עמא הפסידה לורה
 ע"י כך . צמ"י ש' לקמוד איניקא . וכן היא דעת השר"ג .
 וכראה שפריבין לכפות את החלק הסחתון כמ"ס נסס
 מההרי"ט . ומהנעם שכתבתי דכיון שעמחלה כפסל
 האומה חף שח"כ הו"ל ללורה עמנת שאנו רואים
 דרישא צמ"ד גופא גרידא מ"מ הו"ל כמו חק הוכחה :

ואופן הסיקון . הנה לגרוד לורה הלמד ולמשוך גנה
 של למ"ד להלן ולעשות עם לורה פשיטא דלא
 הוכשר האומה העליון ע"ז דהא הו"ל חק הוכחה . וכן
 למע"ל אם עשה דליה צנג רחב וראש הלמד . כנגד הקלה
 השמאלי . חף שיוכל לגרוד קלה וכו' הג' של קדליה שישאר
 ראש הלמד חולה ג"כ הו"ל ח"ס . אלא לר"ך לגרוד ולתקון
 גוף האומה . ועמ"ס נסס . ה' ק"ה . אצל הלמד כראה
 לפע"ד דאיכס לריכס שום סיקון כי היא לא אצדה לורה:
ואם ראשם של למ"ד מביע לחוד חלל אומה אחרת
 השם הקודש . תבס ב' שנות חיים חלק קפ"ס
 סי' ע"ו נשאל צמ"ד פשוטה של השם שנכנס להוכח
 לורה למ"ד משיטם שפסתי ונראית כמו ה"א . וכחז דאם
 לורה שלמד הוא קמוד לרגל הכ"ף כשר דאין זמא לורה
 ה"א . אך אם נכנס בחלי השמאלי אז נראית כמו ה"א .
 ונראה לתקן כך . לגרוד מחלה גוף הלמד וישאר הלאר .
 ואז הבי ה"א עומם ומותרין לעסקה משום דהיה אומה
 אחר עמם . והנס לכאורה יש לפקפק בהוראה זאת .
 כי צמ"כ אם עסה בעיות שהיא אנו חוסרין לעתיק את
 סך . מפני שאנו מקופקין עמא גם עמה לורה קלי'
 (ע' . מב"א סי' ל"ב סק"מ) א"כ גם צמ"ה שהוא גורל את
 גוף הלמד והלאר ישאר . הרי הוא כמחוק את הכ"ף .
 כי מה לי אם מוחקה להדיח או שמשנה לורה לורה
 אחרת דהיינו לה"א . ואם כאלו עמ"ס דה"י רק שפיקא
 דרצנן (ע' סי' י"א סקע"ו) א"כ אין לנו לריבין נסוס
 מחזולם . דכיון דעסקתא לן אם יש לה הורה ה"א או
 הורה ד' אית לן לעיור ספיקא דרצנן לקולא וייתרת
 במוחיקה . אצל צמ"ה קשה לקמוד על זה דה"ל חתוק
 איקרא . ועוד נראה סברא דצמ"ה גם מקפיקא אסורה
 בעתיקה . משום דאיה לן לעיור השתא ודאי לאו ה"א
 היא אלא ד' דהא וואין דרישא צמ"ד גופא גרידא אלא
 דצרנג שעשה בחוד חללה ראש הלמד אז כשהנה לורה
 וקבלם לורה ה"א . ועוד גם לאחר שמשך חף בלתי אל

גוף הלמד הנח הך' עומדה בפיקולה משום דמיל כמו חק הוכוח . כמס'ל . ומי' חקורה במחיקה משום דגם הכנסת למס' עמחריו חף אלס נעשה ע"י ח"ח חקור בעחיקה כמ"ס צקי" י"א סקט"ו . וליכ חקור למחוק חח גוף הלמד משום דמיל כאלו מחק חח הך' וכמ"ס . ולמנס כרחא לפע"ד דע"פ יס להקל משום דבעה שחא עוחק חח גוף הלמד חף דע"ז מניחא מחקלקלה לורה סך' ונעסיה ס"ח מ"מ חן זחא חלל ברמא . וגרמא מוחר (ב' צקי" י"א סק"ח) . וע"י סו"ח ציה חפרים יו"ד ס' ס"א . ומכ"ס ד"ס להקל בעמפל"ן . עוד כרחא לפע"ד דכיון דברגע טעמה חח רמס הלמד כחקלקלה לורה סך' ונעסיה ס"ח . חף טחח"כ כחשך חזרו אל גוף הלמד חרה ללורה מ"ע מוחרה בעחיקה . וס"ח עפ"י סקנרל חשר רחיה טכחז טס צניה חפרים . דחמ"ג דגס טס הכנסה ע"י חק הוכוח חקור בעחיקה . זשו רק כטעכ"ס כמכ"ן לעפ"ה חוחים טסס . חזל חס ס"י מחעקק בעלמא ונעללו חוחים טסס נעשו מאליהס מוחר בעחיקה . וס"ח סקנרל ככוכה מלוד . ולפ"ז גס סכא חף סנחיצורו סלוח עס גוף הלמד כמלחא לורה ד' ככרלסוכס מ"מ חרי טח לל ס"י מחוכ"ן לכך כלל חלל ס"י מחעקק בעס"י חלמד וס"י חרה מל"י ללורה . ומוחרס בעחיקה . ומכ"ס ע"י מחיקה גוף הלמד דמיל רק ברמא . לכן כרחא לפע"ד להקל כז"ד : **ואורי** גס ככנסה הלמד לחוך חדל"ה טפ"ח מגוף טסס יס להקל ול"ע :

חן זחא לורה ס"ח וחמ"ג דנח"ח דנלמח חס חן סרנל הסמחלי כגד קלה חגג נמי כסר . מ"ע זחא טח"ן סרנל חח צמ"ע רק ע"י חוח חחר (רס"יו הלמד) חן זח כחכז כטחנה לורה חחוח עכ"ד : **ולפע"ד** למס'ל יס להקק בעורה זחא . כ' יס לנו לחוס ולוער ססחח ודחי חן ע"י לורה ס"ח חלל לורה ד' דרסח כחר גופח גרירל חלל טכחוחס רגע חשר עסס כוכוח חח סרלס טל סלמ"ד חז כטחנה לורה ללורה ס"ח וחח"כ כחשך חזר חח חרלס חל גוף הלמד חרה ללורה חזל סח כמו חק הוכוח . ולפ"ז לל יוע"ל לנו כלל מסיכח סרנל וסג . ועמ"ס צקי" ח' סוף סק"ח : גס מ"ס לחלק דחמ"ג דח"ח חרה כסרה גס כטסרגל חיו כנגד קלה סג חלל לפנים (וחס"י) להלן מחח"י סלנר פנים) מ"ע זחא טח"ן סרנל לפי עלמו חלל עולה פן סלמ"ד חן זח על סכ"ף לורה ס"ח . חנה ודחי סקנרל ככוכה ס"ח . חס סלוחר טל סלמ"ד ס' כמחך מוטה לעמלה . חזל מחחר ססדרך סח סמטכ"ן חוחו מלמעלה לעמח . ומיד לחחר סעטס חס סרלס כחוך חכ"ף קנחס לורה ס"ח . וס יוס"טס זחס חשר חזרו לח"כ חל גוף סלמ"ד וחרה ללורה ד' . ססר סח כמו ח"ח וכמ"ס :

חקירה ד'

נקב בצד האות או בתוך האות . מדו :

באורה חיים ס' ל"ג סעיף ט"ז חס לחחר סנכסז יקב כחך סח"ח ח חמ"ס כסר חס"י יקב כל חוכו סחכקז מעלל כל סחלל חזל צ'רסלמי מעמע טגס ונכס"ס לריך ס"ח חסוף קלף . וכחז טס סמ"ז צקי" ח' כ' מדברי סמור דחסיס צ'י סלכך חס יקב כל חוכו סקול מעמע דוקח כל חוס ולל קלה מעמו וסמעס משום דכל סגול סכמך סחוס ס"י כחלק ח' וע"כ חמ"ס סנכסק סגול כחוך סחוס חלל חחר מנין עליו מה סכסחר מלד ססני וכו' . ולכחורס יס להצין דלפ"ז חח דסקסה חצ"י חח דעכסירינין ככנסק חחוח ע"י נקב משר דחמ"ר' כל חוח טח"ן גול חסוף לס מחרנע רוחח"י סקול . חמחי לל חירן דסח דעכסירינין ככנסק חחוח ע"י נקב זשו מפ"י סחק"ף סח"ן לכקז ענין משח"כ כחוח סנרנך להצרו טח"ן טוס קלף ציניס . ול"ל (לדעס סמ"י) דכחוח זאו ככלל כחירן סרלסון טל סצ"י דלל ססלינין חלל כנרנכו טח"ן טוס קלף לסגן מסח"כ ככקז ססוק"ף חשר מוח"ן לכקז ענין . ומעילל נעמע סגס ככקז כמ"ג טח"ן טוס קלף לסגן סקול חס"י חס כמסס לחס

עוד כחז טס צקי" סטוח חיים דחס סלמ"ד ס"ח ג"כ מן טס קודס . חזי יס חקנה טלס סך' חרוכס ולוחר סלמ"ד חיו כככז כה רק מעע . כחוסן טחס יגורד קלה מן רגל הך' עדין ישר כה כס"מור . ולוחר סלמ"ד יסחר מנחון . חזי יעסה כן . דחף סחקור למחוק חס"י קלה מחוח טסס זשו מעמע דח"י סיעור חקור מסי"ח . והך' סח"ח כספל חן כה רק חקור דרנך ודרנך ח"ס עוחר (דצר זח ל"ע) וכמחכ"ח ז סג"חס גדולה ס"ח . דכיון דכל זמן סהך' חרוכח חנו מחוק"ן חוחס לה"ח . וחך ע"י סגרידה מן סרנל חלל מלורה ס"ח וסכנה לורה ד' ס"י ח"ח נעסיה ע"י חק הוכוח (וע"ס עוד טס ג"כ לל כחירח כלל) :

עוד טס כספר חכ"ל ס' ל"ד כחז ג"כ סחלל חחח סרלססה טל למ"ד ככנסה לחוך ד' טל חלרד . ודעס סחולל להעסדך רגל סך' עוד יוחר וגס גס לפסוך וחז לל יס"י רלס סלמ"ד כגד סוף חכ"ף רק כחמלע"ח . וח"ינה דועס עוד לס"ח וכסר . וס"ח ז"ל ססכ"ס כזס עס סחולל וסוק"ף מן ד"י להחירך חגג כחוסן סרלס סלמ"ד ס"י כח"י סחלל טל סך' סטועס ללד פניס לרגל סך' דח

כשנכתב בכשרות ואח"כ נפסק חבל אם מתחלה וכו' וקיים
 או אם רגל הכ"ף הפשוטה או כיו"א זה מביע לסיף הקלף
 בלי היקף קלף ומתחלה פסול. והרי הוא כמבואר שאם
 נכתב בכשרות ואח"כ נחמר אפי' כל הקלף שלא כשאר
 כלל להגן דומיא דכ"ף פשוטה שהגיעה לסיף הקלף אם
 מתחלה ה"ל נכתב בכשרות ואח"כ נחמר ה"ל כשר. והוא
 דלא כירושלמי. והוא שכתב הע"ז ולפי דגריו כאן כשר
 בזה אפי' בחוץ ר"ל לפי דברי הש"ע שנבאן מוכח שאם
 נכתב בהכשר אפי' אם נחמר כל הקלף שנחין כשר
 ומכ"ש דגריו של הירושלמי שנחמר ומפניכס אפי' נחמר
 כלו יס לנו להכשיר. כן נראה לפע"ד צרור כוונת הע"ז.
 והיא באמת קושית גדולה רחוקה לצי' שאמרה:

הן אמת כי עיקר הדבר אשר חידש הע"ז לדעת
 הירושלמי דחינו מוסל חלל אם כפל כל הקלף
 שנחוד שחות חבל אם נשאר מולד ה"ל כשר. סנה
 זאה בזה לו נחמה שלא ראה גוף הירושלמי כי אם
 מבואר הסיפוד דהכי חי'תא שם ר' זעירא וכו' יקב
 נקב באמלע ז' אם ה"ל הגי'ל מקיפו מכל לך כשר
 ואם לאו פסול. הרי להדא דדעי גי'ל מכל לך
 ונע"כ גם לשון העור חנו לריבין לפרש כך דמ"ש
 אם יקב כל חוכו פסול כוונתו אם יקב עד הכתב (לאסוקי
 אם נשאר היקף גי'ל) דכל שניקב עד הכתב אפי' הוא רק
 מולד ה"ל כל חוכו קרי ל"י. ועכ"פ קושי' הע"ז ודאי קושי'א
 אליעזר' היא דשא בצע"ף ע"ז מוכח דאם נעסא הנקב
 לאחר שנכתב בהכשר כשר בכל ענין ואפי' אם אין שום
 קלף להגן וכמו שכתבנו:

בר סוגיא הירושלמי בזה באמת לרי' עיון רב.
 דהכי חי'תא שם צ"פ דמגי'לה ר' זעירא
 בשם רב יקב נקב צירכו של הא' חס גורדו ונשתייר
 שם ירך קטנה כשר ואם לאו פסול ר' זעירא בשם רב
 חקדא ה"ל הגי'מל מכלה חס הגי'ל חס גורדו ונשתייר
 ממונו ירך קטנה כשר ואם לאו פסול ר' זעירא בשם
 אשי'אן בר כדבך יקב נקב באמלע צ"ה אם ה"ל הגי'ל
 ומקיפו מכל לך כשר ואם לאו פסול אמר ר' זעירא חתי'א
 דרב חקדא ברב ותרויהון פליגי' על שיעת' דאשי'אן בר
 כדבך חזרי'א אמרי' חתי'א דאשי'אן בר כדבך בר' יוחנן
 דהכי עירב חס ה'זחיות חי'ת חני' כשר חי'ת
 חני' פסול ר' אדא בר אבון בשם ר' יוחנן מ"ד כ'
 מלמען מ"ד פסול מלמעלן כגון חר'ליו הפארתיו או ר'
 לריכה הפארתך לריכה ע"כ. והנה הרש"א וסרנאן
 ויתר הראשונים ז"ל פירשו דשא דלמור מלמען כשר. סיני
 שכדבוקו החותיות למעט שכבר נגמר שחות ולמעלה פסול

לאחר הכתיבה חכו ומשם כהירושלמי (לפי הכנה הע"ז)
 בזה נעמד על כוונת הע"ז שם צ"פ י"ד שכתב מדברי
 סמור שכתב וזירושלמי משמע שרי'ק גם ומפניכס עוקף
 גי'ל סלכך אם יקב כל חוכו פסול משמע דק"ל להעור
 כס"י הראשון של הצ"י. ולבאורי' גם לה"י הראשון אח"י פסול
 שרי' לה"י הראשון נקב חי'נו מתיק כלל. חבל לפע"ש כיחא
 ומבוארת כוונת הע"ז כי לפי ה"י הראשון ודאי נקב
 שנשאר גי'ל מולד ה"ל חי'נו מתיק משום דגי'ל זה מנין חבל
 כשנחמר כל הגי'ל ע"י הנקב שאין עיד מה להגן פסול.
 ומש"כ לה"י סני' כל שנכתב בהכשר כוונ' אין שום דבר
 מתיק לו כלל. וכן סי' בנז"ק ק"י ע"ה דברי הע"ז.
 ובלגו'י סדר כתב סה"י' סגן בזה. ולפע"ד יפה דק
 בזה סה"י': **אור** בזה שכתב שם עוד הע"ז ח"ל
 חלל דל"ע הא דברי סה"י' סה"י' אהדרי דבצע"ף ע"ו
 כתב דלירושלמי פסול יקב כל חוכו (אמת כי לשון הש"ע
 סלפנינו חי'נו כן חלל שכתב דזירושלמי משמע שגם צפניכס
 לרי'ק שיהא עוקף קלף) כדברי העור ולפ"ד כאן כשר
 בזה אפי' בחוץ ול"ע וכו' עכ"ל. ולישן זאה כתב שם
 צ"י' ח"ל חני' צלחתי חשם לחומרה של כל ח' מן
 סה"י'וליס (של הצ"י) ולכך צע"ף ס"ו פסק כהירושלמי
 ואפי' יקב אחר שנכתב וסיינו אמרה של תירוץ הראשון
 ובצע"ף ס"ו חשם לחומרה של סה"י' סני' ולכך אפי' לח
 פסק רק למעט צנצנ' ואינו חוסס הנקב עד אות אחר
 אם נעסא מתחלה הכתיבה פסול ואין מקום להעתיקו
 של הע"ז דהר"ב' מפקח' ל"י ואז"ל חכא לחומרה והכח
 לחומרה עכ"ל: הנה לפי דגרי' דברי הע"ז חזותים סם
 מלוד ח"ך לא מלל הוא ז"ל נענה זאה לדברי הש"ע
 דספק חכא לחומרה והכח לחומרה. וסרי צ"פ ח' הוא
 נעלמו כתב דרך זה לחוץ דברי הרע"א (וע' נסו"ת בית
 חפרי' ח"ה ס' ג' מ"ש בזה) ולפע"ד ה"ל חפסר לומר
 משום דחי'נו כי בצע"ף ע"ו כתב צע"ף אם נקב רגל
 ספני' של ה"ל אפי' לא נשאר כ"א כ"ש כשר להר"ב'
 ולא הביא כלל דעת החולקים ומחמיריס. ומוכח מדברי
 כי צברי למעט שלום בין החלומדים להשוות הלמוד'
 דידן להירושלמי לריבין חנו להפוס לישכא קמח דרס"י
 לחתי' וצין לקולח צין לחומרה. ולפי"ז יפה הקשה
 הע"ז דא"כ אח"י פסק בצע"ף ע"ו להחמיר כחי'נו סני'
 סני'. זהו הנראה לפע"ד לפי הכנה הס"י' והב"א
 דברי הע"ז:

אבר כשחי למע"י היה נראה לפע"ד כי העדרק
 היען בלשון הע"ז יראה דלא הקשה על הספול
 שצ"ע סני' ע"ז חלל על ההכשר שנמלח עם הקשה.
 ואם כי צע"ף סחיל הא דעכסירין כשנפסק אות דוקא

דעתו לפסוק הכי ועיקר הדין. ולכן כתב דעה זאת
 זקתם והא דכתב דזירושלמי משמע דגם וזכרים צעיקין
 מוקף גייל אינו אלא לחלוק כבוד לדעה זאת שאם אפשר
 לעשות כן לגרוד קלה וזכרים ולעשות מוקף גייל עולה
 לעשות כן אצל אט אי אפשר כגון שהוא צלוח מן הסם
 או שכולא כן צעצת צמ"ח כשר גם צלח היקף גייל
 (ובהכי י"ל מ"ש צעעיק ט"ז) וגם הא דכתב דאם כיקב
 רגל הפנימי של ה"ח כשר להרא"ש כוונתו להרא"ש למרדכי
 כשר אצל לא לשאר רצותה ואין הלכה כיחיד נגד רבים.
 וכונ"ש צ"צ דאין לא דמיין כל הכי רצותה מקומי דהרא"ש
 (ואם לא נפרש דבריו שצ"ע כונ"ש הרי הוא קוטר ח"ע):

שי מלחמי צ"י תוספת שנה צמידושי שנחללה
 הקטר הנקרא ספר פלחים הציח קישי' הס"ז
 הכל וכחז וז"ל ל"ב וקושיחו אינו נכיר דהא צ"צ מסיק
 דדעה הפוסקים דלא כהירושלמי וכן סתם צ"ע ס"ט ודא
 דמוסיק העיר אצל זירושלמי ר"ל דמ"מ יש לזמר לכתחלה
 שלא יכתוב צמקום שיהא נקב צחלל אצל אם כיקב אחר
 שנכתב פשיע' דכשר עכ"ל. והנה מה שרולה לומר ק"י
 לדעה העור נראה דלית וכונ"ש דמדכתב דצניקב רגל
 הפנימי די צנעשחיר כל שהוא מוכח דפוסק כפי' הראשון
 של רש"י וכהירושלמי. וי"ך לדעה הש"ע נראה לומר כ
 דאין דעתו לפסוק כהירושלמי. וגם לא כונ"ש הוא ז"ל
 דהציחו כדי ללמד דיש לזמר לכתחלה שלא יכתוב צמקום
 שיהא נקב צחלל. דהא מילתא דפשיע' היא והא לא
 מיירי אלא צאם לאחר שנכתב כיקב. אלא נראה כנ"י
 שכתבתי דאחי להורות דאם אפשר לתקן מליה לתקן.
 ומ"ש דזירושלמי משו"ע ולא כהנ"י דזירושלמי אית'ה
 נראה וקום דאיכא למדחי (ואולי האמה כן הוא) דהירושלמי
 מיירי צעניקב קודם הכתיבה:

לאחר כחצי כל הכל הגיעני ס' ציבור מרדכי ורחימי
 צמידושו לשורה ל"ם שהקשה להרא"ש דכתב
 כפי' הראשון של ר"י וקשה קוש"י הצ"י דהך מקלת רגל
 ששאר אינו מ"ג ושני הירובי הצ"י לא שייכי דהא לפי'
 ראשון של רש"י גם הלמודא דידן ק"ל כירושלמי דאם
 יקב לאחר שנכתב ג"כ פסול אם אינו מ"ג. והירובו
 דחוק ע"ס. ובאמה כי להרא"ש לפע"ד לא קשה מידי
 דהא י"ל דגם איהו ק"ל דהלמודא דידן מולק אירושלמי
 והיינו מהך מילתא גופא. ומדמכסיריין יקב צלד הרגל.
 והרי הרא"ש אינו דוחה פ"י שני של רש"י מוכח הירושלמי
 (דכונ"ש שהוא רולף לעשות שלום בין החלמודים) אלא
 שהוא דוחה פ"י ז' וקום דקשה אמאי נקט חוכו של
 ה"ח עפי וחוך כל שאר האוחיות. ולעולם י"ל דק"ל
 דנע"ב

היינו סדרקב האוח למעלה צחללה הכתיבה וארלך לריכה
 היינו אם כדצקת הך' הפשוטה צאונלעה אל הל' היו ספק
 אצל צעל קרנן עדה צמח"ח פירש צוז פירוש זר מאוד
 אשר לא יתן להאמר כלל. וצ"ע קרנן כתב וז"ל
 הרש"א פ"י וכו' וצ"י צא"ח ס"י ל"ב וציחו לדברי
 הרש"א ותינח לפי פירושו לא אהיה כלל הא דאשייחו
 לד' יוחנן וכראה דגם לו זהו שלא ראה אל- קיבוי
 דצרכה כמפורש דצבריו ושם לא מכרו דברי אשייחו
 אצל מלאך מוכח כמו שכתבתי צקונערס ולא איירי כלל
 דצ"ע עכ"ל. והנה את אשר חסד לזמור עינינו
 הרש"א ז"ל אירע לו כי הוא לא ראה דברי הרש"א אלא
 מה שהוצא צ"י אצל צ"ע צמ"ח הרש"א ק"י חרי"ח
 מציח את הירושלמי הזה דמק' מגילה ועכ"ז מפרש
 פירושו. ואולם מה שהקשה צעירי קרנן לפני פ"י
 הרש"א לא אהיה כלל הא דאשייחו לד' יוחנן הא
 ודאי לריכה רנה. וכפי הנראה לפע"ד מפרשים דאשייחו
 מיירי צעניקב הגייל קודם שכתב את הצ"ח ולכן הוא
 פוסל כמו שר' יוחנן פוסל דצניקת האוח קודם שגמור.
 וכן נראה דעה המהר"צ"ח (שהציחו הצ"י צקילורוהו
 צ"י ק"ל) שהצ"ח כך דעה הירושלמי שהרי הוא כתב
 צענין הגע שהגיעה ד' לנקב שהי' קודם הכתיבה.
 דדוקא אם נכתב צמכשר ואח"כ צא הנקב כשר אצל
 אם הי' הנקב צחללה פסול וציחו ראי' מהך ירושלמי.
 ומוכח שהוא פ"י את הירושלמי צנעשה הנקב קודם
 הכתיבה. אלא דלפי"ז ל"ע איך כתב העור לדעה
 הירושלמי דגם אם יקב לאחר הכתיבה פסול דליכא
 היקף גייל (שוב ראי' כי צמ"ח הרמ"ע ס"י ל"ו מציח
 ג"כ את הירושלמי הכל דמק' מגילה וגם הוא מפרשו
 דצרכו של הרש"א):

ולדעה הנה מוצא צ"י כי רוב הפוסקי' ק"ל
 כפירוש שני של רש"י דגם צניקב כל
 חלל ולא נשאר היקף גייל ג"כ כשר. אך העור נראה
 ודאי שדעתו לפסוק כפי' הראשון. ול"ע לפע"ד מה
 דהא הצ"י להספק צלשון העור שכתב הלכך וכו' אם
 הוא רק לדעה הירושלמי או ליטכא דנפשי'. הרי
 מדכתב ח"כ דאם יקב רגל הפנימי של ה"ח אפי' לא
 נשאר עמנו אלא כל שהוא כשר מוכח להדיא דפוסק
 כפי' הראשון כל רש"י אפי' להקל והיינו ודאי מוסס
 דק"ל דהירושלמי מקיינע לפי' זה ולכן יש לנו להפוס
 פ"י זה לעיקר. ומ"מ הנה ודאי מוצא דרוב הפוסקים
 ק"ל כפי' השני וק"ל דהלמודא דידן מולק אירושלמי
 ונקטי' כהלמודא דידן (או דק"ל כונ"ש דירושלמי ויירי
 צניקב קודם הכתיבה) וכפי הנראה לפע"ד גם צ"ע

דב"כ חלמודא דידן פליג אירושלמי. אמנם להעורר ודאי קשה שהוא מציא את הירושלמי. ואם היינו אומרים כמ"ס הע"ז דלשון הטור משמע דרוקא בניטל כל הגויל של החלל ולא נשאר צמים לך פקיל. אבל נשאר אפי' רק מלך א' מנין הו' אתי ספיר. אבל כבר בהצנתי כי צירושלמי מצוהר דבצי שישאר גויל צבל לרדים וא"כ קשיא עוצה להעור. ומזה ה"י נראה לכאורה כמ"ס צבל וספחה סנה שגם הטור חזן דעמו לפסקו בהירושלמי ונעקר הדין חלל שהציוו להימרח צעלמא (ובמ"ס חכמי לדעה הס"ע) וסוב מציא דין ניקב חוכו של ה"ח וכפיווש הראשון של רש"י. והא דלא ניחא ל"י צפ"י השני לאו עפוס סרוכה להשוות גמי דידן עם הירושלמי דהא צב"כ פליגי כמ"ס ל. חלל דרעהו כרעה אציו הרא"ש ז"ל דמרלל נקט שאר אזהרות מוכח כפי' הראשון. וקמ"ד א"ע צמה שהציא את הירושלמי. דגם צריכי רבלי הרא"ש שכתב אה"כ ידעו שאם ית' נאפסרי לגריד יגרדו קלח לעשוה ע"ג כרי ללחא ידי הירושלמי (ולפי וזה שאכחוז לקוון צמוך ח"ה כי י' מיקום לוור דחקין וצפנים גרע מחקרן מנחון א"ש צפשיעית) :

ר"ם קודם הכתיבה היה נקב וכחצ אללו אות ואינו מוקף בייל מן הלך שהיא מתחלחל. לחירון הראשון של הצ"י כשר. וכחצ הצ"י שכן משמע מלשון רש"י בני איפקקה וא"י דויהרב שכתב וא"י דויהרב אירע צמוקס קבצ משמע דצטעה כתיבה פגע צקב ואפ"ה כשר (ועמ"ס צזה צס"ז סק"ה) אבל כתב עיד כי מדברי הרמב"ם נראה להדיח כחירון השני שלו דכל שה' קודם הכתיבה קבצ פיקל. והציא סנה המהלצ"ח כהצ כן צסס כמה גדילים וצסס הירושלמי. וצאמח שכן מוכח להדיח הירושלמי מהא דחור היה הב"מ וכלה את הגויל וכו'. וכן מהא דאמר ניקב קבצ צאמלע צ"ח וכו' יש להוכיח כן. כי צמ"ס אי' מיייר צשהיה הנקב קודם הכתיבה ח"כ מכל' למימד דחלמוד' דידן חולק. ואי מיייר צשנעשה לאחר הכתיבה דצב"כ חלמוד' דידן חולק. הכי כלל צירינו דאפישא פלוגתא לא מפשיקן וס לנו לומר דעכ"פ צקב צקודם הכתיבה מורה חלמוד' דידן וצחידושי לצו"י סדר לח"ה ס' ל"צ כהג דומס"ה פסק צש"ע כחידושי השני ומסי' דצב"י ומציא דברי המהלצ"ח ספיר ח' הראשון מכה הירושלמי ומוכח כחירון השני ע"ס :

ר"מ נעשה נקב צין שהי' איתיה ולא נשאר שום קלף חלק ציניס אפי' נעש : כן לאחר כתיבה דעת הנ"כ שם לפסול מסיס חירון הראשון של הצ"י. וזהו כפי צנרה הע"ז המחלק צין ניטל כל הגויל לנשאר מלך א' שאם נשאר מלך א' מנין גס על הלך השני. והנה הקנ"ר היא חיד"ם חלל שלמדה וולשון הטור. וכבר כתבתי לעיל כי צירושלמי מצוהר היסוד שחלוקך עכל לך היקף גויל. ימאחר שאין לנו שום הוכחה לצנרה הע"ז ה"י נראה לפע"ד לומר דגם צזה אס אי אפשר לתקן ע"י גרידה יש להכשיר. ועיד נראה לפע"ד כי צזה י' מיקום והר להקל. כיון דנחלמודא דידן יצוהר דאס כפסק אוח ע"י נקב כשר חף שהינו מוקף גויל שמה. ואס צאנו להשוות חלמודא דידן עם דברי אשייאן צירושלמי דאמר שאס ניקב צאמלע צבי"ח לריך היקף גויל מכל לך ואס רק מלך א' אינו מוקף גויל פקיל חין לנו מקום חלל לומר דמפנים גרע מנחון (וכענין שכתבו הפוסקים לענין דינוק. דאות הרצוק לעלוכוו צמוקס שאין לו להי"ם דינוק גרע יותר מלס כדכך לחוח אחר כמצוהר צבריכות צחסו' מהלצ"ח ומהר"ד) וצכסי ג"כ ח"ש לשון הס"ע צסעי' ע"ז דמשמע מוכ"י שאס ניקב לאחר הכתיבה אפי' ל' נשאר שום היקף גויל כמי כשר כמ"ס. וכן נראה לפע"ד דסיכא דאי אפשר לתקן יש להכשיר אפי' ניטל כל וחקלף שצן ח"ה לאות. וא' ילינו משיחות :

ד' קנא ס' צ"ד צעידא שלא הו' יכולין לחקי עיקן השמ"לי של היר"ד צצסס כ"ח ציוסן שלא ית' מוקף גויל מחמה הנקב שצנעשה שס. לירף שס לספק ספיקא ח' הראשון של הצ"י שמה גס צחלחל הכתיבה חין הנקב חזיק. ול"ע לצע"ד. ואס הייתי שס והייתי כדלי הייתי לומר לדיק חלחל קלח קיף חחה הנקב ואח"כ לעשי"ח חח העוקף דצזה יש נטו עיד סיוע דעת הע"ז ציר"ד ס' ר"פ ס' ק' ר'. ואס הו' עושין חח העוקף על גוף הקלף כמו שהורה שס פשיט"א דלא הי' מניק הקפח גויל של המעלי"ת. חלל אפי' לעשי"ח חח הדיקן על המעלי"ת אפשר לפע"ד להקל מכה ס"ס שוחא הלכה כרש"י וחמ"ל כר"ח שמה הלכה כהע"ז. וצכ"י ציאיר מרדכי הסכים עם הע"ז צזה ע"ש סינב : ואף שיש צזה קלח חששא שכתבתי צס' י"א ס"ק כ"ד ח"ח כין דלא היה רק חששא רחוקה אפשר ויש להסיר צשעת כרחק ועמ"ס צס"ז סק"י צסס השו' מלמר ונרדכי :

ר"ה מלמד שחזן חופסים לעיקר פירוש שני של רש"י מלי"ה עלינו ליבש עה שהקשה הרא"ש לפי זה אחאי נקיו חוכו של ח"ה עפי משאר אזהרות. והצ"י כתב דאיכא לומר ח"ה וצאמלע שיש לטן חוק קבצ. וזה דחוק דאמ"י לא נקט חוכו של צ"ח כמו שצ"ח צירושלמי. והצ"ח עוקדנות לה"א. ונראה לפע"ד ל' דהא חלמודא דידן אמר אשייאן לך מילחא משמי'

ואף כי הדבר לפע"ד פשוט צבונת הונג"א וי"ו חגיגה
 לי שני עדים כשרים בדבר . הא' הוא הק' לדוד חנות
 שכתב צקי"י"צ אות ל"ג צי וז"ל אס קון שואל של יו"ד
 האלוף נוגעת צאלוף כשר דאף גלל קון וקרי יו"ד עכ"ל
 (ומ"ש שם צאות כ"ע וז"ל קול"ה של יו"ד העליונה שצאות
 האלוף של שם שנדבקה בגופה פקול וכו' . צע"כ ש"ס
 שם ע"ס וכפי הנראה שתי תיבות קול"ה של מיוחדין הן
 וז"ל יו"ד העליונה וכו' . וכן מורה לשונו כי שם כתב
 שנדבקה וכלן כתב נוגעת) הצי הוא צעל התניח צע"ע
 שלו כתב ג"כ וז"ל אצל אס עוקלה השואלי נוגע צגב
 ולא עלמה של י' כשר שאף גלל עוקן זה שם יו"ד עלי'
 אינו פוסל צנגיעתו וכו' עכ"ל :

ובדברי רבותינו הראשונים ז"ל . הנה צתשו'
 ומהלצ"ח ס"י א' הציא מ"ש ה"ר מנחם
 לצית ווא"ר צקרית ספר וז"ל דוקא כשנדבקה צאות
 אחרת אצל אס דבוקה צענומה כל שלא כפקדה לורת
 האות כשרה וכו' עכ"ל . ומהלצ"ח שם הוכיח צמיסור
 שכן היא גם דעת רבינו הרנוצ"ס ז"ל וציאור ומו"ש צפ"י
 בשו"ת דצרים הפוסלים כתב וז"ל י"ד שנגעה אות צאות
 ע"ו שפעדה לורת און א' עד שלא תקרא כל עיקר או
 תדעה לאות אחרת וכו' . הרי כי אינו פוסל נגיעה אלא
 ווא"ר לאות אצל צאות עלמו מו"י וצי' אינו פוסל אלא
 אס נשתנה לורתו שאינו נקרא כראוי . וכתב שם עוד
 מההלצ"ח וז"ל הרי ונצואר מדברי הרב (הרנוצ"ס) כל
 ויה שאורנו וצדואי כי וחס לקח צעל קרית ספר הלשון
 שכתבו לנעלה צמונו צדוק האות אל עלונה וכו' עכ"ל
 ע"ס . ולפי"ז נראה לפע"ד רז"ל הא דאורי"י אס וסוד
 שצלותות נכס היו עומדין . ודאי דכבוד וזה דאלו לריכין
 להיותן דוקא סמויין ואס לאו פסולין . דאס היו כשרים
 גם צני סמינה לא עמיד קוצ"ה ניסא לננא כי היו יכולין
 לעמוד צלא כס . אצל שאר אוריות אף שעמדו צלותות
 צלא נס כי אין צהן סמינה מ"ו אס עשה צהן איזה
 סמינה כגון שהיו"ד העליונה של האלוף דצוק צגגה צקון
 הייניי וגם צקון השואלי שמואל שם חלל צין שני העוקלן
 וכיולא צזה אף דצלותות ודאי לא הי' כן מ"ו כיון שהאות
 נקרא כראוי כשר :

ודנה אכתי צמ"ק כתצתי כדברי הונג"א דאס רק
 קולה השואלי של הו"ד נוגעת צאי כשר .
 וצקי ונלאכת שמים כלל ו' חכונה סע"י א' כתב וז"ל וכן
 יודי האלוף שנבעו צקו האולעני צנוקוס שאין להס ליגע
 אפי' דדיצוק דק (וצמוקנר כתב עוד) [ודלא כמ"ש צקי'
 קה"ס בטעה צזה כמ"ש צצניה] צכל אלה אסור לגרוד
 הדצוק דהוי ס"ת וכו' עכ"ל . וצצניה שם סק"ד לאחר
 שהניח

דב יהודה ורי יעקב קאור לדידי ופרסה לי וי"י דרצ
 יהודה ניקב תיכו של ה"א בשר ירכו אס נשתייר צו
 כשיעור אות קטנה כשר ואס לאו פקול ופירשו המפרשים
 אות קטן היינו יו"ד (ולא אות דידי') ולפי"ז ז"ל דצעי
 לכקיעי צאות אחת ש"ס צו כדי לחלק צין הסוד לירך
 האות ולכן כקע ה"א דאיכא לפלוגי הכי צין תוכו לכרעי .
 אצל צצ"ת ליכא לפלוגי צצ"ה דהא אס נשאר וון הגב
 כשיעור יו"ד הרי היא כו"ן (ע"י ס"י סק"ז) וגם אס
 כש"ר וון המוסד כשיעור יו"ד נראה דפקול נעוס דאין
 עליו לורת צ"ת אלא כו"ן הסוכה וכמו דאע"י שלא ישנה
 גמין לדין היינו שלא יהי' נראה הג' כמו לר"י הסוכה
 כמ"ש רש"י . אצל אשייאן שצירושלמי דלא איירי ויירך
 האות אלא וחסך האות לצד שפיר כקע צ"ת שהוא האות
 הראשון ש"ס לו סוד : **ומה** דקיים רש"י וצתפלין
 קמיירי . ע"י מ"ש צזה צקי מטרמי י"ע הלי ס"ת ס"י כ"ו .
 ולפע"ד ז"ל כי רש"י ז"ל הוכיח לזה כדי להשוות ש"ס
 דלין עם הירושלמי דצעי ויקף גויל גם וצפנים . ולכן
 ס"ל דהירושלמי ויירי צצ"ת דחמיר וכלן ויירי צתפלין .
 אצל לליסנא קנא לא לריכין לחלק צהכי כי י"ס לחלק
 צאכפי אחריו . או ז"ל דגם לליק קאור רש"י דצתפלין
 קמיירי . להשוות עם הירושלמי . ויהו לריכא יפה כתב
 שם צמע"יט שאין כן דעת הסוקקיס לחלק צין תפלין
 ל"ס :

חכירה ה

יו"ד העליונה או התחתונה של האל"ף שנגעו
 בכי האמצעי יותר מן הראי' מהו :

בא"ח ס"י ל"ג כע"י י"ח אס כ"ע רגל האלוף צגב
 האלוף או פני האלוף צפני צגב שחתמי'
 כי ז"ל ואין תקנה צגרידה להפרידה דהוי כחק תוכות
 א' יחוד כל ויה שנגעה צפיסול ויחזור ויכתבו . וכתב
 הונג"א צקי' כ"ע וז"ל פקול . ס"ל דוקא שנגעה
 ה עלונה צאלוף אצל אס קולה השואלית של הו"ד
 וצת צאלוף כשר כמ"ש צאה"ע ס"י קב"ה ס"ו דהא
 אפי' גלל קולה וקרי יו"ד וכו' עכ"ל . ונראה לפע"ד כי
 ומו"ש לשון כשר מוכח כוונתו דכשר כמו שהוא צלי שוס
 ויקון . וכן מוכח ממי מדליין על תיבת פקול . ואס היתה
 כוונתו דכשר רק אחר הנרידה והפרידה הו"ל לליין על
 מ"ש המוצר ואין תקנה וכו' . וזה פשוט לפע"ד לכל
 מי שהוא צקי דרכי הונג"א ועיד צהרי הוא וציא משה"ע
 ס"י קב"ה ומוכח שם דהונג"א ונק"ר צלי שוס תיקון .

הקוף צין גע לסימ (הוצא צומל'ש שם סק"צ) לכן הדרכא צי וכחצתי להחמיר ושגם גרידה לא מהני . אך אם כמלא כן צסימ צעמח הקריאה נראה לפע"ד דכדאי הנה הגדולים הי"ל לקמוץ עליהם שלא להוליא סימ אחר . אך אם אפשר לתקן ע"ד להפריד דיצוק יעשו ויקראו אח"כ עד הגמר ואח"כ יתקנו כראוי . ואם הוא צעמח או גם בחול אם אי אפשר להפריד ע"ד יקראו כך ואח"כ יתקנו כראוי :

שוב הגיעני סי' שו"ת רצ"ו חיים כהן ורלתי צסי' מ"ע ששאל צסימ שמואלו אלפינ צעמות שהיוד העליונה נוגעת צגג . יש מהן שרק הקוף השמאלי נוגעת (מלצד הרגל הימין שדצוק כראוי) ויש מהן שהיוד צעמח דצוקה להגב . והנה צאלו אשר רק הקוף השמאלי נוגע כחצ דפשוט דמוחר להפרידו ע"י גרידה . והנה צלמח שהוא מפרש שם דצרי האג"א כדעת המלא"ש שאינו עתיר אלף ע"י גרידה (והרואה יצחר) וצאלו אשר גוף היוד דצק הורח לגרוד כל מה שנכתב צפסול . וכחצ צסימח דפסקא וז"ל . וכן נראה לפע"ד להביא הקי"ת צעח צלי שום פקפוק דהיינו אוהן האלפינ שאין כונעין צהן רק הקוף צאלו אי"ל לגרוד רק מה שנוגע מן הקוף ולוחן שנוגעין הי"ד עלמה יגרוד כל הגב והרגל דהיינו הי"ד הסחחונה שחחח הגב כי כל זה נכתב צפיקול ואז חחח הקי"ת חורח לכשרוחה ואל יקמוץ על דעתי כי אם יכסי וכו' עכ"ל . וגם לפי דעתי העניה דצרי ככונים לדימא . הנה מ"ש שאם רק הקוף השמאלי נוגע יפרידו כן נראה גם לפע"ד שאם אי אפשר לתקנו כראוי צענין אחר עוחר לתקנו כך כי אף אם לאמר (כמו שנראה לפע"ד צרור) דהאג"א מוכסיר גם צלי פיורוד ו"מ כיון שיש חולקין ואבו גורדין כדי לתקנו עוחר לעשות כן (ועי' מ"ש ח"י"ה צחקירה י"ד) ויש לנו ג"כ פעודים גדולים לקמוץ עליסם דעכ"פ גרידה מהני . וציחוד שגם עוד גדול אי מן האחרונים ז"ל והוא הפרמ"ג כחצ להכסיר צגרידה . ונראה לפע"ד דגם צתפילין ומחוחות יש לקמוץ על זה צכל אלפינ שלא להצריכן גניח :

ג מ"ש דצכולה נוגעת צגג לגרוד את הגב עם הי"ד החחחונה והעליונה יוכל להסאיר . גם זאת נראה לפע"ד נכון (והיינו צתסם כחינה שכותצין מחלח הי"ד העליונה כמ"ש צסי' ח' סי"ב) הגם שרלתי צסימ זכרון יוסף סי' ג' שכי צזה לגרוד גם את הי" העליונה דלע"ג דחלחל נעשית כחקנה ו"מ חרי נפסקלה אח"כ כצנדצקה לגב ולא גרע מעטפה דיו שגסל על האות . לפע"ד אינו עוברת וגם צעטפה דיו אלף אות שלם אם לא כתקלקל לורה האות נראה דמוחר לגרוד הטפה לצדה . ומכ"ש חכא

שהצ"ח שהרדיך כתב כן שאין צזה חקנה להפריד את הדיצוק כתב וז"ל ותימה על האג"א שצסי"ק כי" (צענין פיורוד רגל הה"א הדצוק כחוט השערה) וציח צעמח שהרדיך חולק על הרלכ"ח שם ולגצי אלוף לא צצ"ח דצרי והרואה צחשו' הרדיך יראה צעליל דצרויהו חד דיכא חית להו להחמיר וכך הדעת נוחת דעתי שחא זה עתה וכו' ומ"ש צסי' קה"ס וכל זה דוקא כשנגעה יוד עלמה צאלוף חבל אם רק קולה השמאלי של י"ד נוגעת צאלוף כשך עכ"ל אינו נכון . חדא שיש מקום לעעות צלשונו כאלו דיצוק דק צאלוף אינו פוסל כלל אפי' קודם צעמח וזה צודאי ליחא דכל זמן שאין האות כאשר נעקר עסיני אי אפשר להכסירו מעסי' שצורחו ניכרת חמס אפי' אחר שגרד הדיצוק הרק הוא אין לקמוץ על האג"א צזה להכסיר וכו' עכ"ל . והנה מה שחמה על האג"א (אפי' לפי הצנחו) מדיצוק רגל הה"א לדיצוק עיקוף הי"ד לאלוף וכחצ שהרואה צחשו' הרדיך יראה צעליל דצרויהו חד דיכא חית להו וכו' . אומר אי כי חואם צחשו' מהרלצ"ח יראה צעליל שהמרחק צצ ציניהם ולא קרצ זה אל זה . ח"ל שם . צענין דיצוק האלוף והפח ושאר האותיות עם עלמן אומר שאם צאלו לדון ולומר שאין זה פוסל צסימ (כי) יש לנו על מה שנקמוץ חדא כי לא מלינו שזכר צגמי צפירוש פסול מלד זה כמו שזכר צה"א צמי"ש ההי"ן חתי"ן וגם לא מלינו צפירוש שצורתן כך צלי דיצוק כמו שמלינו צקוף צמי"ש מ"ע חליא כרעי דקוף האמת שקצלנו צכך וגם כי לורה האות לא כשחנה מפני זה וחינה דומה לאות אחרת עכ"ל (ווציח שם דצרי הר"מ צצית מליח שהצחתי לעצ) והנה מצוחר כי אף לפי הצנח צעל מלא"ש דצרי האג"א דגם דדיצוק קוף השמאלי של הי"ד לאלוף לא הכסיר אלף ע"י פרידה אין כהן שום קושיא כי דדיצוק רגל הה"א שכתנה לצורת חיים מ"סחצר עעמי' דחאוסקין להפריד מעום חית משה"כ דדיצוק קוף היוד להאלוף דלא כשחנה לאות אחר הי כמו פיורוד צין אות לאות דאין צו מעום חית . חבל לפע"ד נראה צרור כי דעת האג"א להכסיר גם צלי פיורוד וכמ"ל . ומ"ש הפרמ"ג ועכ"פ גרידה צעי ודי וז"ל לחוקק כל הי"ד עכ"ל . נראה דלא כיכ לדעת האג"א אלף דרך הצרעה כיכ :

ומ"מ מואחר שהצנח חולקים שם (צחעי"ע) על הרמ"א וגם לשון הרמ"א צח"ח הי"ל משמע דכל שנוגע יותר מן הראוי פסול והיא דעת הר"א לצפתי צחשו' הרלצ"ח ודעת הרדיך וכן הוא דעת צעל שו"ת צאר עשק סי' ל"ב ע"ש . וי"ל דגם הרמ"א צחעי"ע לא תקיל אלף צעל ולא צסימ וכמ"ש חרמי"ע לענין דיצוק

נדבק בקופו כגון וא"ו שכתבה אלל כו"ן וכדצק סוף
 רגלה נרגל הכו"ן זזה ונהני גרידה וכיון דמחני גרידה
 כי לא גרד כו"ן כשר מוסוס דרי זירא וכו'. והצי"ל שכיב
 גם הרעצ"ן בתשו'. וכחצ עוד שגם הסמ"ק למד דברי
 וכן הירושלמי. וסוד מציא הנ"י כמה פוסקים שכתבו
 כהר"ש דצבל מקום שנדבק האות לאות פסול. ועושי
 גרידה. וקיים וכן נראה שהוא דעת הר"ף והרעצ"ם
 והר"ש שלח הזכירו הירושלמי הזה כלל וכן הלכה עכ"ל.
 והנה פשוט דמ"ש וכ"כ שהוא דעת הר"ף והרעצ"ם אין
 כוונתו דכראה דעה"י להסיי הגרידה בכל מקום דהא לא
 הזכירו כלל וזה אלא כוונתו דכראה דעה"י לאסור בכל
 מקום שנדבקו לאסוקי ומהרש"א שדעתו דאם נדבקו
 לזוטה לא לריכין גרידה כלל. ולכן לירק צהדיהו גם את
 הר"ש אף דהר"ש כתב להדיא דגרידה מהני. אך
 מהיות כי לא זל מפורש בדבריו דגם למטה צני גרידה
 לכן כתב דכראה כן דעתו מדלל הזכיר אס הירושלמי.
 ופקק צטיע דצבל מקום הדיצוק פוסל והפירוד מכסיר :

אמנם

בתשו' הרעצ"ם ס"י ל"ו האריך להוכיח דהעיקר
 הוא צפ"י הירושלמי כהגאונים אשר פירשו
 דמיירי דוקא ע"י גירוד וזהו הוא שנכסיר למטה ופוסל
 למעלה אבל צלל גירוד גם נדבקו למטה פוסל. ועוד
 הוסיף לומר דתלמודא דידן חולק גם זה על הירושלמי
 וס"ל דגם למטה לא מהני פירוד משום ה"ח (ובקולר
 דעה"י לא יכולתי עמוד על עומק דבריו הקדושים זה)
 והפרי"ח צאטע"ז ס"י קכ"ה סעיף ו' מציא דברי הרעצ"ם
 בקילור וחולק עליו בלי שום ראי' מוכרחת וכחצ דמחוק
 ספר התרומה למדנו דלא שאני לן בין נגמרה האות ללא
 נגמרה ודלא בפי הרעצ"ם שהרי לאחא שהציא הירושלמי
 כתב וז"ל אמנם בתלמודנו לא מפליג בין כובע למטה או
 לזעלה ופוסל צבל ענין אס אינה מ"ג מארבע רוחות"י
 ע"כ ומשמע ודאי דלענין גרידה כו"ן לא שאני לן בין
 כובע למטה לכובע למעלה וכו' עכ"ל הפרי"ח. ולא ידעה
 ונה לכו"ו זה. הא ודאי דתלמודא דידן לא מפליג
 דפירוד מותר זה לא שומענו כלל. וסמיה אף מקצרת
 דנפשי קאמר לה (צמסקנא צפסק) ואדרבה שיעט דיד"י
 קשיא לפע"ד. דהא צירושלמי אמרי' דאשייאן דאמך כיקב
 תוכו של צ"י אס אין גויל מקיפו פסול פליג ארצ וארצ
 חסדא דליכסהו קצרי דיכולין לגרוד לעשותו מ"ג וליסהו
 אוקר ונסקי' דליסהו ס"ל כהאי תנא דחני עירב האותיות
 ומלמעלן פסול. וצ"כ אצו ל"ל דגם האי תנא ס"ל
 דגרידה לא מהני נדבקו למעלה וכמ"ש גם הרש"א.
 וא"ה ונח לן להקל ולומר דתלמודא דידן פליג בהא.
 וי"ל

הא שפוח לריך אחיב לגמור אס האלוף צכתיצה. ע'
 ע"ה ס"י ל"צ ס"ק כ"ג ובמהה"ש והא פטיעה דצרות
 שצטס אין לגרוד יותר וכן המוכרח לחיקוטו עפ"י עיקר
 הדין (ע"י ס"י י"א סוף סעיף א') :

עוד

נמצאה תקנה אחת צל"י רצה ס"י ל"צ ס"ק ל"ב
 להוסיף דיו ולהרחיב את היר"ד למעלה ללך שמאל
 דלע"ג שהכל עב יותר מן הראוי אין צדך כלום. והפרי"ח
 צפתיחה לסי' ל"צ מציא דברי א"ר אלו. וכחצ עליו
 דתקנה זו ליחא אלא צו"ד התחבוכה אבל צעליופה
 שנדבקה קודם שגמר האל"ף וכגמר כך אין תקנה שיעשוך
 כפי מה שפסק הע"ז צאה"ע קכ"ה דלא מהני מה
 שהשליטה למה שכתב צפיסול וכו' (וצעל מל"ש מציא
 דברי פרע"ג אלו צבלל ע"י ס"ק ל"צ וכחצ דל"ע למעשה)
 ותקפה"י שס צניז ולא מל"ח"י זאת. אדרבה שס צס"ק
 י"ע כתב דנדבוק ממש מהני תיקון ע"י קולמס לעשות
 שס לורת היר"ד. והיינו ממש כדברי הא"ר. והרי הוא
 ע"י צו"ד העליונה שעל האל"ף. ועסקמחא מיירי גם
 לאחז שנגמרה כולה. וגם אין שום קצרא לאסור זה.
 גם צוכרת יוסף שס מציא דברי הא"ר. ולא פסק זה
 לאסור אלא שכתב שאין זה תיקון ישר ונאה ליופי
 הכתיצה. אבל צחתס סופר ס"י רס"ז כתב ע"ז דהיכא
 דלשטר אפטר. וע"ע צכ"צ סוף ס"י ק"ע :

וראיתי

להזכיר שאס לא נדבקה הי"ד צעלמותה
 אל הגנ רק העוקן השמאלי (וגם הימני
 דצוק כלאוי) וירלה לחקן על הדרך שכתב צא"ר לריך ליחזר
 צלא למלאות תחלה אה החלל צצין שני העוקלין דציו.
 ס"ש זה חסש מחיקת האלוף (כי לדעת כמה פוסקים
 כשרה היא) אלא יוסיק תחלה להרחיב ראש הי"ד ואח"כ
 ימלא שס דציו :

הקירה ו

אותיות שנדבקו זו בזו ורוצה לגרוד ביניהן להפרידן
 וכן אות שנכתב אצל נקב ואינו מוקף גויל שם.
 או שהגיע האות לקצה היריעה. ורוצה לגרוד קצת
 בכדי שיהי מוקף גויל. מדה :

במור

א"ה ס"י ל"צ מציא שהסמ"ק כתב דאות
 שלא היתה מוקפת גויל מתחלה ואח"כ עשה
 מ"ג פסול משום דהוי כמו חק תוכות. ושהר"ש הטי'
 וצני' מציא ע"ש הרש"א צתשו' שלמד מן הירושלמי
 דאס נדבק האות לאות שלפניו צתחלת הכתיצה לא מהני
 גרידה משום נדבק קודם ששלמה לורהו. אבל אס

וי"ל צדוקה . אלז עכ"פ להרשצ"א וקיעת"י וצל הרנויע
לא קש"י חיד"י :

ובמרדכי

צחיקון שלו דאס כתב ודיצקה צטלעש
תקומות צדף שלא יוכל להפרידה אח"כ דהו"ל ח"ת (מ"ש
צטלעש תקומות צדף ל"ע) ואין נראה אלז הו"ל כשאר
מעיות ויכול לחקן ורמ"י דאמרי"י צהצוכה שקל"י לגבי
דח"ת ועשאו שני זיכ"יין חייב ולדצרו היינו ח"ת והי"ח
חשיב ל"י כתב גבי צבת אלז נראה כיון שהוא ונחעסק
צהפרדת האותיות [לאו] היינו חק תוכות עכ"ל . ונתקשתי
לפ"י לדידן רפוסלץ צכה"ב דעטל"י לגבי דח"ת ועשאו
שני זיכ"יין מוסם ח"ת וצנ"כ שאכו תופסין טיעת הר"ן
צצפ"י הצוכה דשאני מלאכה צבת וכ"כ צכה"ת ס"י ר"ה .
ורמ"כ מו"ל להסיר הפירוד צין האותיות ואמ"ל פסק צש"ע
להקל צזה . ורמ"ת צצילורי האון ונהר"ו וז"ל שהקשה
עס צש"ע דהא אמרי"י מוי עס צפ"י הצוכה שנטלו לתגו
על דל"ת ועשאו ר"ש מה שאכו פוסלים . ושצו מלאחי
צצילור ומדכי שהקשה כמו שהקשתי וכתב וז"ל וז"ל דמ"י
איך פוסקים שלא צצילו רמ"י זו (ומ"י הצוכה) י"ל דלז
קטרו ע"י תקנתא דגרידה רק צשאר אותיות דצוקות
שלא נפסק צהן לורת האות ולא נעשה אות אחר עכ"ל .
והנה לפ"י ז"ל דהכך פוסקים מפרשים את הירושלמי
דמכשיר צנדצקו למועה גם צלז גרידה וצלוועלה פוסל
רק צלז גרידה ותלמודא דידן פליג ופוסל גם למועה צלי
גרידה והי"ח הגרידה פשיעא להו להכך פוסקים ומצרא .
אלז מלאח דהרשצ"א והרמז"ן והקמ"ק ס"ל דהא דפוסל
צירושלמי צנדצקו למועה היינו אף צגרידה והרמז"ע
הוכיח צמישור סכן הוא העיקר צפ"י הירושלמי וז"ל לא
תינא הכי אין שום צילור לדברי הירושלמי שצמ"י מבי"ה
דאמר דאשי"אן ס"ל כהך תכל דאמר מלמעלן פסולין
(וצל"ה"ה מוי כ"ל דכ"ח עפי לפרושי הכי כי היכא דלז
ליפלוג אתלמודא דידן . ולמעט צמחלוק"ה עדיף) ח"ב
קשיא עוצב מו"ל להקל כגד הירושלמי צמה שאין לנו רמ"י
מש"ס דלין (ובאמת כי הרמ"ש והגהמ"י והאגור לא הצילו
כלל את הירושלמי וגם המדכי לא הצילו הירושלמי
דומילה רק דצרכות) :

ובספר

עולת תמיד וצי"א ג"כ דברי הרמז"ע וכתב
עליו וז"ל וצאמת דצרו ככונים מואד מיהו
אס נעשה תלמועה (אף שהרמז"ע מחמיר גם צזה וקוצר
דלתמודא דידן פליג צהא אירושלמי) מלאח דהרמז"ן
מחיר צלז פירוד כדאי הוא לסמוך על"ד להכשיר (ע"י
פירוד) מלאח שהמחצר ומכ"ס להסיר עכ"ל . ולפ"ע"ד
קצו דצ"ר דעיקר דידן הכי הוא לאסור הגרידה

למועה ולהסירה למועה . אך צשעת דחוק הנה גם הרמז"ע
צעלמו הסיר עס וז"ל אמת צלז מועשה לדידו צכ"ה
שה"י רגל מ"ן פשוטה דצוק לגגה של ה"א המכחלת
תחת"י והיתה ה"א ונפוס עכ"ל עס והכשרנו צשעת דחוק
ע"י גרידת קלת רגל המ"ן וכו' וחעפ"י שאות ה"א
נראה דצוקה ונעיקרא ושלז ה"י לה היקף גרל עד עכש"י
מ"י הכשרנו דלז כשנעתי"ן כיון שהורה זקן (צש"ע)
ודוקא צשעת דחוק כי האי גונא לא זולת שאין דלין
אפשר ומש"י אפשר וכו' עכ"ל . וגם אכחו לז כחמיר
יותר . וכ"ל דצתפילין ומזויות אס כתב להלן אזי גם צלז
צנאקס עס חשיב צעת דחוק שלא להלרי"ן גניזה (וחז"ן
מוי לאילטרופי הכי צצותא דס"ל דגם צנטל גגו של
ח"ת ועשאו שני זיכ"יין לא הוי ח"ת . הגם די"ל דצת"י
צכה"ב מודי דפסול עכ"פ מוסם שלא כסדרן . אלז צטלז
כשתנה לורת האות אולי חז"ן לאילטרופי) ונאלתי צכ"י
ארחות חיים שכתב וז"ל וכן אס נגעה אות לחצרתה לז
יעיל גרידה תיקון סכין דמקרי חק תוכות אלז צירושלמי
ומכשיר צכגיעת אות לאות למועה ופסל למועה ותמח"י
(לפסול גם למועה ע"י גרידה) תע"צ עכ"ל :

ודנה

אהא דכתב צש"ע דאס נדצקו האותיות
זהפירדן כשר כתב עס צמג"א ס"ק כ"ז וז"ל
דה"ה אס רגל דק"י מוניע לקוף צלי היקף קלף לשאי
לגד קלת דלז גרע ומדצק אות לאות . וצשערי תשובה
עס וצי"א שהצרי"י כתב כי צכ"י צית הרואה למהרש"ס
הרצה לתמוה על המג"א צזה שכתב שמוות לגד"י קלת
ומהרגל דק"י ממגי"ע לקוף הקלף . ולכ"י הנה לא ידעתי
אי זה צית הרואה לראות צו . וכפי הנראה דעתי לפסוק
כהש"ע ואינו ומתויה רק על המג"א . ואס כן הוא ציעל
מקיי"ע ל"י להמג"א מהירושלמי דאמר ר' זעירא צעס רצ
חקדא היה הגיונל מכלה את הגויל אס גורדו וצשת"י
מונו יך קענה כשר וכו' . ואמנם הרמז"ע לפיעת"י
דס"ל דלתלמודא דידן לא מוהני גרידה צין אות לאות
ואפ"י דציצוק שלמועה וחולק על הש"ע הוא אומר עס
דגם דק רצ חקדא לאו להצתח היא לדידן ע"ש . אלז
אכחו אס כתפוס כהירושלמי כמ"ש נראה דהדין עס
המג"א שהרי גם צזה הפסול דחקרון הקק גויל לא צל
עד לצקוף ויפה כתב המג"א דלז גרע ומדצק אות
לאות . ואמנם אס ה"י כן צתחלת כתיבה כגון שהתחיל
לכתוב אות למ"ד צקל"ה היריעה ולא הביח כדי דקפת
גויל או שה"י עס קצו צלד ראש האות או צלד אולעיתו
כ"ל דאין להסיר הגרידה כ"א צשעת דחוק כמו צנדצק
(וב"י מקירה י"ד דגם צעס יש להקל) וזה הנראה לפי
עכ"ת דעתי . וה"י יעזרני כי צו צתחתי :

ובייחוד משום שבת אבל מ"מ הספר אינו כשר בקדושת ס"ח משום דהוי ח"ת. ויכול להיות ג"כ דמירי צספר אחר לא צס"ח. וכמ"ש רש"י ז"ל צ"ה והסלימה לזכר אורח אחרונה של אמת ומכ"ד ספרים: **ג** מה שהקשה דהרשב"א קותר עלונו ומחידושי לתשובותיו. לא ידענא ממי חידוש הוא זאת. הרי הרבה פעמים מלאכו בזאת. וכתבו הפוסקים כי דצרו שבת שונה עיקר. ע"י פרוגיב בהקדמה לז"ד כללים צהוראות א"ה אורח ע"י:

תורה ז

אם נמצא בתפילין ומזוזה אות שהוכחה טראיתא. מדה:

בש"ע א"ה ס"י ל"ב סעיף כ"ז אחריות ותיבות שנמחקו קלת אם רישונו ניכר כל כך שתינוק דלא חכים ולא עיפס יכול לקרותו מותר להעביר קולמוס על"י להעביר הכתב ולחדש ולא הוי שלא כקדרן (והוא מן החס"ד ס"י ח"ת) וכתב המג"א צס"ק ל"ב אבל אם קפלה כל הדיו והקלף ולא נשאר רק רושם אדונימות מהחלודה של הדיו הוי שלכ"ס עכ"ל. והקשה הפרומ"ג ממי איריא חלודה אפי' הדיו עתה אדום שקלף השמרות העליון וכשאר אדם אפי' הוא מנוסות הדיו הוי שלכ"ס דאדום אין כשר בתפילין כמ"ש צס"ק עכ"ל. ובסי' מלאכת שמים כלל ח' סעיף ה' כתב דגם דעת החס"ד והש"ע והמג"א כך היא דכל שהאור אינו שחור ממש אלא שהוכחה מראה הדיו נפסל האור וממילי אין הקנה בהעברת קולמוס דהוי שלכ"ס ע"ש. ובמח"כ"ת לא ידעתי איך אפשר לומר כן דא"כ ממי שיצ"ט דינוקא הכא. והרי גם אם האור הוא אדום או ירוק התינוק יקראו. ועין איש חכם יומר יצח"ן אם הוא עדיין שחור כראוי או לא. אבל הדבר ברור כי דעתם שאפי' אם האור אדום שחורו צלופן שאם נחתלת הכתיבה היה נכתב כך היה פסול מ"מ אם נשעת הכתיבה ה"י שחור כראוי ואח"כ הוכחה כל שלא נמחק לגמרי ותינוק מכיר כשר. וזה וצ"ח גם צלופן המג"א ס"ק ל"ח שכתב אבל אם נחתלת הכתיבה לא ה"י הדיו שחור אלא דומה ללבן שהוכחה מראיתו או לאדום ולריך להעביר עליהם קולמוס הוי שלכ"ס. הרי מצ"ח דס"ל דאם נשעת הכתיבה היה הדיו שחור ואח"כ נתקלקל ודומה ללבן שהוכחה מראיתו או לאדום כשר:

ומ"מ

לדינא דמיא דין זה חידוש גדול הוא וכמו שקשה הפרומ"ג. וראיתי צבילורי האמת משהלוי

ב"מ צ"ח מאיר ס"י קכ"ה ס"ה מציא כי המורכבי (פ"צ דגיטין) הקשה מתיירו של רב שעת (סוף פי' הצוכה) כגון שנעלו לבגו של ח"ים ועשאו צ"י זיינין דעוכה מתי' דח"ת הוי כתב לעכ"ן שבת. ומחלק צ"ן חיוצ שבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה. וכתב עליו וז"ל וחיני יודע מה יענה למירון רבא (כגון שנעלו לחגו של דל"ת ועשאו ר"ש) דחשיב למחיקה דתג של דלת לחיקון ספר ואלו חשיב ח"ת לעכ"ן כתיבה מהו החיקון. עוד הקשה על הרשב"א דצ"ח כראין קטורין כי צמחוסו למאי שבת הוכיח מתי' רבא דצכה"ג לא הוי ח"ת וצמחוסו כתב דהוי ח"ת. ולזה ת"י דס"ל להרשב"א דמדל"י לא הוי ח"ת. ואך מדרבנן ה"י ח"ת והוכיח זאת הרשב"א מירושלמי דאמר עירב את המעשה מלמעלה פסול. וסוד כתב כי להמורכבי והקמ"ג וצ"ח דעתם דח"ת גמור הוא קשה מתי' רבא ואין לו ל"ב אלא צדוק גדול דס"ל דל"ת דל"ת שנתעשה צח"ת מהני להעביר עליו קולמוס ונחשב כתיבה (דלא כדעת הפוסקים) ומפרשין שנעלו לבגו של דל"ת ועשאו ר"ש ע"י העברת קולמוס. והנה שורה צלופן שהוא דוחק גדול דודאי לישנא לא משמע הכי. העברת קולמוס מאן דכר שמי'. ועלכך זאת הנה זאת נגד דעת הפוסקים דלא מהני העברת קולמוס לח"ת. ועוד שהוא כתב לתרין שיטת המורכבי והרי המורכבי גופי' כתב שם צפ"צ דגיטין דלא מהני העברת קולמוס לח"ת ע"ש. ועוד נראה לפע"ד דמי אפשר לפרש הכי. כי הנה עוד הקשה שם לפומ"ש הט"ז דאם עשה דל"ת צוקוס ר"ש דגרידה לא ונהי' אבל יכול לתקנו צהוספת דיו. וא"כ אמאי לא מתרין הכי שם צפ"י הצוכה שהגיה צלופן זה שהוסף דיו על דל"ת ועשאו ר"ש. ולפע"ד כ"ל זאת. דכיון דהנא הגי"ה אורח אמת ממשע דנקב לרבותא שאפי' צל"א כתיבה חייב. ואם הוסף דיו על דל"ת ועשאו ר"ש ע"י הדיו הרי זאת כתיבה ממש. ועתה אם נאמר דהא דאמר נעל בגו וכו' היינו שאח"כ העביר עליו קולמוס. ודהוי צ"ח כתיבה. א"כ קשה אמאי קאמר הגיה אורח אמת הול"ל כתב אורח אמת: **אמנם** כל זאת גרס לו להצנעל צ"ח מאיר ז"ל מה שלא ראה שם דצ"ח הר"ן צוקומו צמ"י שבת שלאחר שהציא דצ"ח הרשב"א שם שהוכיח שם דצכה"ג לא הוי ח"ת כתב וז"ל ולי כראה דאין מכאן ראי' דלגבי שבת ליכא קפידא צ"ן חק תובת לחק ירבות דכל היכא דהוי מלאכת מחשבת ומחייב שהרי אפי' מוחק ע"מ לכחוצ חייב אבל צמ"י דצנין כתיבה דליהוי כתיבה כה"ג אין לנו עכ"ל. הרי כי תמירון הזה דשאני שבת דומלכת מחשבת אסרה תורה עולה גם לרבא דנעל חגו של דל"ת ועשאו ר"ש עכ"ס הרי הקסר דמי לגמור צ"י

יזהר דגם כשהאות עדיין שחור כראוי וכשר אסור להחזיקו צדיו כיון שכתב זה השני כענין זה הכתב הראשון והיו כתב זה השני כענין ודבר עקרי ויש בו משום שלא כקדרן ועוד ונעטם שיש לחוש עוצה שווא לאחר זמן התקלקל הדיו הראשונה ולא התראה קלקולה ומחנה שהיא נכוסה צדיו שניה ונמלא שמתכשר ע"י כתב שהוא שלא כקדרן . לפע"ד חומרא יתרה היא ולית מילן דחש לה . הגע בעלמך הן ידוע כי כתב דק יונחק יותר ונהר וכתב עז ולפי דבריו אם כתב לזיה אות כראוי אלל שהקו הוא דק ולאחר שכתב להלן הוא חוזר ונעצה בקולמס את הקו הדק למען יעמוד יותר יהי בזה משום שלכ"ס . זאת לא שומענו :

והנה

צתה"ד מציא ראה להחיר ונחא דנחירין לדבק יוד"י האלוף וכדומה (צפי"ט ס"ד) ואין חוששי' משום שלכ"ס אעפ"י שכל זמן שלא נדבק פקולין כ"ש הכא דגם השתא כשר הוא . וצפי"ט הכיל כתב דשאי התם דאין פסול אלל משום דצנין כתיבה תונה וע"כ אין זו משום שלכ"ס ונשאל"כ נדון התה"ד דנמלא כשכתב השני זל להחזיק ולשומר הכתב הראשון הכתב השני הזה הוה כענין ודבר עקרי הוא ויש בו משום שלכ"ס . והנה וי"ש דהוי כענין ודבר עקרי לא הצנתי מדוע יהיה עקרי אדרבה אלו אומרים שבוין שהאות גם זלל הדיו הזאת כשר ח"כ הוא העיקר והדיו הזאת השני' אינה אלל טפלה ושומר להדיו הראשונה שלא התקלקל יותר . והוא נצט"ל את העפל לגבי העיקר . והקצרה שכתב לחלק מדציקות יודי האלפ"ין וכדומה . חף אם נאמר דקצרה מעליא היא וי"ו נראה לפע"ד כי ראי' גדולה וחזקה יש משם . כי הרי לא מלאכו וי' שהחיר שם לדרק כחוט השערה צדציקותן שלא ירצה צדיו רק כפי לורך החיצור דהיינו דוקא צמקום הלגן ולא יעבור גדולו למושך את הקולמס על וקום הכתב אפי" כחוט השערה . והרי קתווא דמילתא הסופר הונחקו אינו ודרק זה ודרצה ועציר קולמוסו על כל הרגל . ואח"כ לא נחוש שווא הרגל הזה צרצות הינוים היה כלה שחריכותו ואין לו קיום רק ומחנה הדיו השני' והוי שלכ"ס . אי"ו דלא חיישי' להא משום דדיו שני' לא הוה אלל שומר שלא התקלקלה הראשונה (ולפע"ד נראה שכשהוא זל לדבק יודי האלוף וכדומה אדרצה עדיף עפי' להעציר הקולמס על כל הרגל . כי הנה דרך משל אם רגל התח"ו נפסק אך מעט מן הגג ולכן התינוק קוראו כראוי אלל אם היה כל הקו הדק כלה ולא היה נשאר רק הי"ד שומענו

ומהראיו זל"ל הנאה לוי"ס פ"ג ה"ח . ושם איתא ספר שנתחק אל יקרא זו ר"ש צן אלעזר חומר אם היה צרואה שלה ניכרת הר"י ונותר . ולכאורה הך דינא דתה"ד כרצנ"ל אחיא ואכן הא וקתווי קיוו"ל כת"ק . וראיתי צפי' כקא רחומים שכתב שם ח"ל נראה דת"ק פליג זהו וקוצר לדרך שהיא רישומו ניכר הרצה על דרך שפסק ורן צשי"ע חר"ה סי' ל"ב דין כ"ז לענין חפילין וכו' עכ"ל . ולפע"ד לע"ג מכל לן להדק זאת וקתווינו לשון ת"ק :

וג"ל

דהתה"ד ס"ל כהר"י המחירי שהציוו הצ"י דצנפסקה וא"ו שוראין אותה לתינוק זהו גם צשעינינו רואות שעד הנקב אין זה שיעור וא"ו וי"ו אם יש ונקלחה לאחר הנקב והתינוק ילרפן לקרות וא"ו כשר ולמדו זאת ועוצרה דראוי צר תומי . והרי אם מתחלה היה כותב כן שפסק האות אפי" שלא ע"י נקב אלל שומחנה אינה קיבה נשאר קלת גויל חלק צאמלע פשיטא דלא מהני ונה שהתינוק ילרפו וכמו"ש הצ"ח (עני"ש צפי"ו סק"א) והיינו משום דצטעה הכתיבה ונעיקרא נעשה האות שלא כתיקונו . הרי דקריאת התינוק מועיל למה שנתקלקל לאחר הכתיבה חף דלא היה מועיל קריאתו צענין זה אם הי' נעשה כן צטעה הכתיבה . ול"ל המעס כנו שוללתי צפי' יראים שכתב ח"ל ואם נכתבו אותיות כדין וקדמנו או נוחקו וייתכין ינוקא דלא חכים ולא עיפש אי קרי להו כדמעיקרי שירי מורה כינהו וכשרין והכי אמרי' צהקומץ רצה רוני צר תומי וכו' עכ"ל . ולכן ס"ל להתה"ד דגם לענין נתקלקלה שחריכות הדיו אמרי' הכי דאם לאחר הכתיבה נעשה כן הרי היא שירי מורה וכשר כל שהתינוק קורא אותו . זהו הנראה לפע"ד צרור צדעת התה"ד :

אבר

אכן הא קיוו"ל כהמפרשים זהו דאיפסקה ו' דויהרג וכו' היינו שלא נשאר כלל לנענה מן הנקב וכמו"ש הע"י צסק"י (ועי' צפי' לרוד אות סי' י"ג סעיף י"ג) וכן נוכח דעת דש"י שם (עני"ש צחקירה ד') גם הרמז"ס ז"ל כתב דין הצנחה ע"י תינוק צשכתב ומתחלה את האות ומוקפיקין אם יש זו כשיעור . ולפי"ז אם אלו רואים שאין האות כתיקונו הן ומחנה נקב הן ומחנה חלשות הדיו חף שנעשה כן לאחר הכתיבה אין לכו שום קצרי להקל . לכן נראה לפע"ד דאם הוכחה כ"כ שאם ומתחלה היה כותב כן היה פסול . גם צזה שנעשה אח"כ כן מו"י פסול . ולא מהני העצרת הקולמס צתפילין ומחנה משום דהוי שלא כקדרן :

ואמנם

מה שרובה שם צפי' מלא"ש להחמיר עוד

הרי הפינוק היה קורא אותו ה"ח . ומעשה חס לא יעבור בקינותם רק על מקום ההפסק יש מקום לחיוב שואח לאחר זמן יופסק או יחדש קלח מן החלק הזה שהוא עשה שחור כראוי שאם לא היה בחללה נחמק; אז הפירלה שקבעה היתה הפירלה גדולה עד שהיה הפינוק קורא אותה ה"ח ומלאה בנכסירין ע"י כתיבה שלכ"ס חצל . כשהוא מעביר הקולמס על כל הקי הרי הוא מעמיד לו שומר וק"ל) וכן מוכח מהא דכחצו הפוסקים (הנחתי צפי' ע' ט"ב) דיכולין למשוך וכן להעביר אותיות ולא להזירו לרקדק שלא להסיק דו על דיו הרגשונה והוא הדבר קשה לומר צו . ובע"כ ל"ל דלא חייס' ושפיר דמי אף שמוסיף דיו על הראשונה (ולא דמי לומר צפי' ד' סק"ה כנפלה עפה דיו ע"ג תיחה . דשם נפלה שלא בזיונה וכיון שכתבקה הכחז הראשון כהצטל ממילא . חצל הכח שהוא עישה בזיונה וכיונה) שלא לצטל חס הכחז אלא אדרבה לחוקי ולקיימו שפיר דמי) :

עוד

כתוב שם צה"ד צסיף החטוי צה"ג"ה ראי' חפ' המלניס דף ל"ד ע"ב דק מ"ל כרז טשה דחמר השתח עיהו לא אהכי מעשיו . ועל זה כחז צפי' הנ"ל דהכח י"ל דהכי מעשיו כיון דכחז הראשון נעשהו ע"י השני והוי שלכ"ס ועוד מ"ל דלא דמי זה להוליה כיון נ"יה גדול דכחז חוס' טס ד"ה והא דחנן דלכ"ע חמר' דהכי מעשיו וכו' . והנה ע"ש דכיון דכחז הראשון נעשהו אהכי מעשיו . כ"ל דהשתח צבעה הכתיבה עכ"פ לא אהכי מעשיו כיון דהאותיות כסרות וא"כ לא עניד מ די ולכן לא הוי משום זה שלכ"ס . ומ"ש מדברי החוס' דשם . צמחכ"ח טנה צהצנה דצריהס והעתיק משום דנר שלא כחצו . הוא חומר סכחצו דכחז' מנה גדול לכ"ע חמר' דהכי מעשיו . ובחמה טינה לכ"ע ליחא צחוס' וכוחתס רק דלרז כחמן צכה"ג חייז . ע"ש צלשוכס ותרחה :

ו תשן

מהר"ל סי' קכ"ט כחז ג"כ להפירח משום דלאו מ די קעציד והוי כמו מחילה ע"ג מחילה . וכונתו להא דליחא צווס' עירובין דף כ"ה ע"א ששעה מחילה ע"ג מחילה (שהראשונה לא היתה לשם דירה ולא הותילה להיחר עלטול ולכן עשה עלי' מחילה אחרת לשם דירה) וחמר רב טשה דלא הועילה משום דלאו מירי קעציד . וצפי' הנ"ל כחז גם על זה דלא דמי לכאן דעציד לקיום ולסימור והוי כדנר המעמיד . וכנר כהצחי צמווך דלחן זה דיוחי דהא השתח מיהו לאו מירי קעציד כיון שהאות ככר והדיו השני' אינה אלא שומר . ומ"ש עוד שם דודאי יש לחוש קוצא דמירי קעציד דחס לאחר זמן יכלה האות שהעביר עליו הקולמס טקן דרך

הכתיבה שבאורך הזמן וע"י עמוד הסיד נעשהנה המראה ונעילא חלו לא העביר עליו הקולמס היה פסולו כראה לעיניו ועכסיו אפשר שכנר כלל מרליהו ונמשו לבמרי חלא דלא כהגלה צהס' כון שכתובה צדיו שהעביר עליו מחדש ומלא מכסירין הסו"מ ע"י האות החדשה והוא שלא כקרון מנהש שהרי פנים חדשות צאו לכאן עכ"ל . וכפע"ר הכך גדולים ס"ל דדיו המחלקת לאחר זמן מעילא עקר והחלה מחלקת מנעלה על פני' מחענה חזירי וחמ"כ מנפנים (וכן משמעוה לטון הפרמ"ג סכ' כקליף השחיות העליון) ולכן הדיו הראשונה לא מחלקת ייהר כל זמן שהעליונה קיימת (עוד עניא שם דברי הרה"ג מוה' מענדל קארגייא זל"ל שגם דעמו לסחמיר . חצל לפע"ד גם דבריו ח"טן מוכרחין כלל לדמות דברי גדולי הפוסקים וחין להצריך) ע' צשערי חשונה סי' ל"ב סק"ג צשס ספר הכיונה (הנחתי צפי' כ' סק"ו) וחרי נחמק חס הכחז הראשון ועוכח דלא חייס' משום זה שלא כקרון :

הקורה ח

סופר שכתב תפילין ובהגיעו לכתוב מימים ימימה ראה שלא ישאר לו שיעור פתוחה שכל את ידיו וכתב תיבת מימים למעלה בין השימין ואח"כ חזר וכתב תיבת ימימה בתוך השימה . מדגו :

בספר התרומה

סי' כ"ה לאחר שהציא סדיו דכונצין את השס על מקום המחק ועל מקום הגרד ור' יצחק חומר חולין כחז וז"ל . וצירושלמי סיף פ"ק דמגילה חמר' חולין צספריס וחין חולין צחפילין ומזויות ולא מפליג צין טס לשאר טינה ח"כ חקיר להביה טיס אות צחז"מ וגם שלא לכחז לא על המחק ולא על הגרד דהא לעיל צה"ל ס"ת לא כהצנר איזה עדף איגנס חס דילג אות חחה או שחיס וסניח ריוח למעלה צקדר הסורה יכול לכחנן טס (צקדר הסורה) חונס י"ע דטעמא דלחן חולין צחז"מ לפי שנכחצו . שלא כקדר והכיח צמכילחא גצי חפילין כחנן שלא כקדר יכחו ח"כ חסור לכחז צריוח שחניח לכחז האות טדילג עכ"ל והנה לפי הדעה הראשונה לריכין לומר דהא דחייז צמכילחא כחנן שלא כקדרן יגוה זהו רק צסכחז הפרטיו' שלא כקדרן שכתב חחלה חס הפרטה המאוחרת וחמ"כ חס המוקדמת (ע' לטון המכילה הנחתי צפי' ע' סק"א) חצל חס כחז חס הפרטיות כקדרן רק שאיז חפסיות או חיצות כחז שלכ"ס ליה לן זה מאחר שכל פרטת חיתה כחונס

כתובה בטלמות קודם להפרטה המאוחרת (ע' נקודה
הכסף ס' רפ"ח) (ועוד י"ל ב"ח' וכמ"ס לקצין א"ה)
 ואך לרעה שני" גם אות אחת אם כחצו שלא כקדר דהיינו
 טכחצו לאחר טכחצו לחצן מעכצ ופוסל. עוד לריבין
 אנו לומר לרעה הראשונה דהא דאמר' אין חולין בחו"מ
 אז ח' אם יהיו נכחצין כקדרן כמו נכדון דין. דליכא
 למימד דמשום שלכ"ס אין חולין דהא בלוחות וחיבות
 ליכא משום שלכ"ס. ולרעה שני" אין לדין זה הכרע
 (ומ"ע י"ל כן וכמ"ס א"ה צ"ס הדב"ט) והנה שם
 בטסק כחצ ח"ל ואם טעה ודילג אוח או חיבה לא
 יחלסם ולא יכתננה על המתק ועל הגדר ולפי" הנה
 ריוח חלק נקדר הטועה לא יכתננה שם דהוי כוחצ
 שלכ"ס וכו' עכ"ל. ואם נאמר שהוא מחליט כדעה
 שסני' שהיזו לעיל דהא דאמר' אין חולין בחו"מ זהו
 רק משום שלכ"ס וכמכילתא קשה טובא דא"כ נכ"ל
 לאסור הכחיבה על המתק ועל הגדר. אלא כראה שהוא
 חסם גם לרעה הראשונה. והא דכחצ דיכא דאין חולין
 באם טעה ודילג אף כי לרעה זאת גם בלא טעה ודילג
 אין חולין ל"ל דאורחא דעילת' נקט דהי' לא טעה ודילג
 עהיכא תתי' יחלה. לכן כרטי' בטעה ודילג וכללי' בהרי
 מתק וגדר :

והנה הן ירושלמי הג"ל קאי אמתני' אין בין ספרים
 להפילין ומחזות וכו' ועלה קאמר חולין בספרים
 ואין חולין בחפילין ומחזות ספרים טכחצם בחפילין
 ומחזות אין חולין בהם חפילין ומחזות טכחצם בספרים
 חולין בהם. ופי" הר"ן בחשו"ס ל"ט ז"ל ושם (צירושלמי)
 נגמ' אמר על דרך קושיא חולין בספרים וכו' כלומר
 היאך אמרו במשכחנו שאין בין ספרים ומחזות אלא
 שהספרים נכתבים בכל לשון הרי חילוק אחר יש ביניהם
 שהרי חולין בספרים ואין חולין בחו"מ ואמרי שם על
 דרך תירוץ ספרים טכחצם וכו' כלומר הא דלא קחני
 במתני' אין בין לענין חליה לפי שמה שחולין בספרים
 ואין חולין בחו"מ אינו מחומר חס לין ומחזות ולא מקולן
 של ספרים אלא מפני דרך כתיבתן אמרו כי שלפי
 שהספרים כתיבתן בקה ויש ריוח ארבה בין שיטה לשיטה
 חולין אצל חו"מ מתוך טכחצתן דקה חין חולין ולפיכך
 ספרים טכחצו בחו"מ אין חולין בהן חו"מ טכחצו בספרים
 חולין בהם ולפיכך לא נטעה במשבתנו באין בין זה מה
 טכחצו לי צפי" הירושלמי עכ"ל הר"ן ומ"ע עוד (ולפע"ד
 יש ראי' מזה נמ"ס המג"א בסי' ל"ב ס"ק ל"ג דאין
 לריבין בין שיטה לשיטה כמלא שיטה אלא בסי' ולא
 בחו"מ. וח"ל הא גופא קשיא ליחני חילוק זה. משום
 דגם בסי' הא דלריבין ריוח כמלא שיטה אינו אלא לנחיה

ולא לעיבוי) ובאמת כי פירוש זה כראה מוכרח צירושלמי
 ויכא לנו מזה ג"כ דאפי' אם תהיה הכחיבה כקדרן כנדרין
 שלפנינו ג"כ אין חולין (אם לא בטכחצם בספרים) ובס'
 מלא"ם כלל ח' חיבה סק"א הביא חו"ד הר"ן וכחצ עליו
 וז"ל אמנם לפי" קשה נהי דהירושלמי מתוך קושיאו
 שפיר לענין חליהם שהיא כקדרן בזמן מ"ע לענין שלא
 כקדרן בזמן הקושיא צמ"ע דהו"ל למתני' באין בין והיינו
 אם נכחצ אות המאוחר קודם והוא עומד במקומו הראוי
 לו ואיכנו קטן מחציו ואין בו שום שינוי זולת טכחצ
 שלכ"ס שהוא פסול מדאורי' והו"ל למתני' באין בין עכ"ל.
 ולפע"ד לאחר העיון הישג בדברי הר"ן יתבאר דק"ל
 דהא דתיבא במכילתא וכיחצו כקדרן אין הכוונה כקדרן
 בזמן אלא הכוונה היא כקדרן היינו טכחצם בחו"מ
 שהיו נקראים כקדרן כמו שהן כתובות בחורה לחפיקי
 אם כחצ החלה חיבה המאוחרת או פסוק המאוחר וחל"כ
 כחצ אחר"י חיבה המוקדמת או פסוק המוקדם. דאז
 פסולין משום דאינן נקראין כקדרן שהן כתובין בחורה
 אלא נקראין בסירובין (וכראה דמשום דקד"א כיון
 שהחפילין ומחזות אינן עשויין לקרות בהן לא קפדו
 חורה אלא שהיו החיבות של הפרשיות כתובות בהן ולפי'
 בסירובין קמ"ל תבא דמכילתא דלא) ומעשה אין שום
 קושיא להר"ן. ע"ש לשונו הישג :

ש"ו

ר"ח"ו נב' גנת ורדים כלל ב' ס' ר' הביא
 לטען הירושלמי הג"ל ופי" זו פירוש אשר
 בעלמי העיד עליו שהוא דוחק. ושם בסי' ז' הביא מה
 טכחצ הר"ן הג"ל בפירושא דהך ירושלמי. והוא ז"ל
 במתכ"ס בא עליו בטענה חיבה נכונה כלל. ופי" זו
 פירוש אחר ז' מיוחד. והוא דהירושלמי סיבך דק"ס'
 מדיכא לא צעי שרעוץ אלא שנהגו לשרעט. וחפילין
 ומחזות לא צעיין שרעוץ וגם לא נהגו לשרעט. והא
 דאמר חולין בספרים ואין חולין בחו"מ אינו דרך קושיא
 וכן הא דאמר ספרים טכחצו בחו"מ וכו' אינו דרך
 תירוץ. והכי פירושא ספרים טכחצו בחו"מ דהיינו בלא
 שרעוץ אין חולין בהם דכיון שאין השיעור מיושרות
 חיבה למיחוס להאי דנכתב צי"י שיעי' טענה כמו טכחצ
 קודם לטעם ההחלונה דפסול גם בסי' וחו"מ טכחצו
 כס"ח דהיינו שרעוץ דהשתא לא עעי' איכסי כקדרן
 של שטות לכן חולין בהן בדרך שהיו כתובין כקדרן
 (וכנדרון דידן) ומהה הרגיש בעלמי שאינו כהלכה דהא
 מזהה לכ"ע צעי שרעוץ. וגם ס"ח לרוב הפוסקים
 נודיכא צעי שרעוץ ונ"מ יחא' לי' לפרש הכי ולאמר
 דהירושלמי מלי' סבך הכי' וסיים שם וז"ל זהו מה
 שנלמד צפי" הירושלמי והוא קרוב ומיסקים להלכה עכ"ל.

עוד . וכן' מלאכת שמים כחז כי דברי החשבון ח"א
 ק"י ט' הנה חיוצחא לדצרו . הנה ראייה דברי החשבון .
 גבול ידענא וחיוצחא לא ידענא . צריך רחמנא :
עפ"י הירושלמי הכל' ופירושו של הר"ן (ומכ"ש לפת"ש
 ש"ס מזה ראי' דבתי"מ לא צעיקין צין שיטה
 לשיטה כמלא שיטה) כראה לפעד"ל קושי' החוס' צמס'
 קוטה דף י"א ע"א ד"ה אינו כוונ' וכו' הינה נפ' המוליה
 דהקן קלף כדי לכתוב עליו פרשה קטנה שנחפילין שמוע
 ישראל אמאי לא קחמי פרשה קטנה דשיעורא
 זוטא עפי וכו' עכ"ל . והנה בראש פרשה שמוע ישראל
 אך מנע גדולה מפרשה קטנה לדברי הס"ק דהלכותא
 כותי' (צפ' קוטה י"א ר"א אלויה וצפ' שמוע ר"י) וי"ל
 שפרשה קטנה היו רגילין לכתוב בכחז גסה כמו שכותבין
 את החורה . וא"כ קלף לפרשה שמוע קטן יותר מקלף
 לפ' קוטה . והוא ככונ צמס' :

חכירה ט

שבח לקדש את השם בתחלתו וקדשו בסופו מדה:

בספר צני יונה (בארזן) כחז ח"ל מי שלא קידש
 השם עד קופו שעדיין לא נאמר לו לכתוב
 כ"א איה חחה מן השם כ"ל שקידשו וגיעורו באים
 כאלה וכסר ועיין בסוף חסו' הרמ"ע ק"י ל"ו שכתב
 ה"פוך מזה קלח שקידשו מחלה ועד סוף כ"ל דזה
 מקרי מחלה כיון שלא הוליה כוונתו למלה אחרת
 אלא שלא כוון ב"כ לשם כ"א לבו לא כוון עמו ככ"ל
 וכ"כ בחסו' הלכות קטנות חפ"י שאין למדין שינו
 מ"מ עלרפין לדעה אחרת עכ"ל . והנה זהו לשון הרמ"ע
 (לאחר שהעלה ראש כרע' דה"א של השם נוגעת לגבס
 גרדותו ממנה למעלה רכתבהו עחדס) וכי ח"מא אי
 משיקרא אזלא לה לקדושה השם בצביל דיבוק רגל הש"א
 לגבה היאך יספיק עכסיו לכון צתיקון הרגל י"ל דמלא
 מין חה מינו ונפיר להכסיר כי חפ"י שאקור להפסיק
 בכתובה האזכרות וחפ"י מלך ישראל שואל בשלומו לא
 ישיבו ומלוח מן המוצחזר לכתוב אותן כבו קמלר חלי
 רלה ללמד ומ"מ אין זה מן הדברים הפוסלים והשם
 מחקדם לחליין שיטחה הקדושה מחלה ועד סוף וחיכה
 משחלמה אלא לצקוף או צסס קטן משס גדול כנון חל
 מאלהים י"ה מ"ה ולא נחלק אדם צדרי ור"ו דומה למי
 שנחכוון לכתוב שם וכתב יאדה וכו' עכ"ל . והרי היא
 כמזוחר שלא סחיר אלא בצקדם מחלה דמלא מין חת
 מינו ועגור ולא כשהחלה כתיבתו היטה שלא ככוונת
 קדושה

ובמחכ"ה נהפוך הוא כי פ"י זה הוא רחוק וזר מאוד
 כמעט אי אפשר להשמע וגם הוא כגד ההלכה . אבל
 פ"י הר"ן ז"ל ודאי ישר וככון וכן פ"י צקרבן ערס .
 ונקטינן מיני' הלכה דבתי"מ (שלא ככחצו כספרים) אין
 חולין צהס צסום חוסן . אך מה שכתבתי לעיל כי הר"ן
 מפרש כסדרן דמכילת' צעיקין אחר . ודאי כי לא מפני
 שאינו נדמין נעשה מעשה ח"ו כגד הלכה מרווחת צישראל
 דשלב"ס פסול צכל ענין צתי"מ . ואי משום הקושיא
 אמאי לא חני לה צהרי אין צין . ח"ו לדמות הלכה
 שפסמה צישראל צצביל חיה קישיא . וידוע כי כל קושי'
 י"ס לה חירון . אבל מ"ס דאין חולין צסום חוסן כראה
 לפע"ד מוכרח מוסך הירושלמי וכן כראה דעה סה"ח
 כמס"ל (אך מה שהוא מחמייר עוד שלא לכתוב צתי"מ
 לא על מקום המחוק ולא על מקום הגרד . לפי הירושלמי
 אינו מוכרח כלל ותרמ"צ"ס מחיר להדיא וכותי' כקטיקין):
והנה החוס' צמס' טנה דף ע"ע ע"ב ד"ה ח'
 מורידין עישין וכן צמנחות דף ל"ב ע"א ד"ה
 דינחא להשלים כחצו ש"ס הי' פרשה והי' חס שמוע
 צחלחל עמוד וכחז עלי' פ' שמוע צגליון שלמעלה .
 ומוכח דס"ל דמזוזה לא צעיי' כסדרן . וס"ל דמכילתא
 (שהציאו צעלמן צמנחות דף ל"ד ע"ב ד"ה והקירא)
 מיירי רק צחפילין . וחולי ס"ל הכי כי היכא דלא חקשה
 אמאי לא חני לה צהרי אין צין . וצאמה כי לפע"ד
 קשיא טיבא דמנא לה למכילתא דחפילין צעיי' כסדרן .
 וצע"כ משום דכתיב והיו צהוימן יהיו (כמ"ס צק"י ע'
 סק"ח) וא"כ אמאי נחלק צין חפילין למזוזה הרי צמס'
 מבילה דף ע' ע"א לענין חסוריה ילפי' לחרויה מן והיו
 (ולכאורה הי' כ"ל מזה דס"ל לחוס' ג"כ כמס"ל לדעה
 הר"ן אך מדצריהס צמנחות דף ל"ד סכ"ל לא משמע
 הכי) ויהי' איך סיה' עכ"פ לריכין חנו לומר לדעה חסו'
 דהא דאין חולין צחפילין ומזוזה אין לו ענין לשלא כסדרן .
 אלא דצסום חוסן אין חולין צהו (חס לא דכדחק לומר
 דלא ידעי מהך ירושלמי כלל) ופסיפא דחזי' דעתי'
 לח"ערופי לשחר רצווחא להחמיר צזה :
ג צשו"ה דצר שוואל ס' קכ"ד הורה לאקור החלי'
 אף צכסדרן וכחז ח"ל . מכה סחמיזת ליטכא
 דחלמודא צירושלמי פ"ק דנובלה דקאמר חולין צספרים
 ואין חולין צחפילין ומזוזה ואחריו נמשכו כל הפוסקים
 ז"ל ולא חלקו צין היכא שכתובה היחה צמונה כסדרה
 או לא . משמע שאין הדצר הלוי דוקא צסדר הזמן
 אלא ג"כ צסדר מקום הכתיבה והסיעות צקריאחן שלא
 יהיה כתיב מה שמקונו למטה למעלה ונקרא מה שלמעלה
 למטה שגם זה חשב לפיקול שלא כסדרן עכ"ל וע"פ

חבורה י

אותיות השם צריכין לכתוב אותן גם בשית דוקא כסדרן . או לא :

בשפיר פתחי השו"ב ס' רע"ו ס"ק כ' כהנ' וז"ל עיין בשפ"ו גנת ורדים חת"ם כלל ז' ס' י"ז שכתב דהנס' לריך לפיות כתיב כסדרן דוקא ונחל"ג פסול לט"ס וכו' וכן נכתב' נוצ"ק חלק י"ד ס' ע"ו בשאלת הרב הגדול מה עי"א וז"ל כהנ' ג"כ שהנס' לריך לכתוב כסדרן דוקא גם כס"ח וכן עשונו צ"ס הפל"ג ע"ש עכ"ל. הנה עשה את הדבר כמו הלכה כקוקה ולא זכר כלל שיש חלקים צה . וכ"כ שם לעיל צק"ו דבאותיות הראשונות של השם לא מהי היקון ושם דהוי שלא כסדרן . וזהו כי דין זה חידוש גדול הוא דעתי חשימה עיני צו כיד ה' השונה עלי . וחראה צ"ס הפל"ג ולא מלחסי שים משמעות לזה . ונח"צ שם צהנת כי הרב השואל הכ"ל צעירא שכתב חלקים צווקס חלקים כהנ' וז"ל חזל לקליף רק אות כ' ולכתוב ה' זה כלע"ד דלינו י"תר דהיה חפשי שלא כסדרן וכ' עכ"ל :

חזל צמח"ה דברו המה שלא כסדרן . שכתב ג"כ דבריו הר"י הלוי פ"ס יקנוף ה'ד' שנהקלקלה צסם חלקך דהוי כמו מפסק צסם . וכחז דעיתר רק י"ס"ס דלא הוי רק כעש' ושכח מ"ס הש"ך צס"י רע"ו ס"ק ד' והרמ"א שם בצק"י י"א וצלח"ה נמי הרי נגד דעת השולח הנה יש ננו כמס' וכמה גדולי ישראל צהשינויהם שנהצו לחקן אותיות הראשונות מן השמות . עמ"ש צס' זרע חנה חו"ח ס' ו' ד"ה ויען וכו' שלאחר שהביא דברי הגו"ר שכתב דאותיות השם צריכין לכתוב כסדרן גם צס"ה כהנ' עליו וז"ל חיצ"א דלפע"ד לא ליה' להטי כללי דכ"ל הר"צ גו"ר לפסיל צסצ"ל זה השמות ומי יענין לשיעורו העיבה מדכות שלא בערותי הראשונים דלח עישהנו שים חכא או אמורא או פובק לרמז' פ"ש"ל זה חפ"י דרך רמז וגם מלינו מצינו צגדולי לחינים הפך מדבריו ה"ה הר"צ דצ"ס צהש"ו ס' ש"ח וכו' הר"צ ח"ר צס"י ל"ב ס"ק ל"ב וכו' עכ"ל (וב"ס צוהרן יוסף י"ד ס' ע"ז . וע' מ"ס צס"י ל"ב סק"ע צסם החת"ס סופר שהביא חס"ר הרנ"י משמע ג"כ הכי דלא בעי' כסדרן) :

ואמרת חלכה נל ולעיל צגנת ורדים לראונ מקור הדבר . וחראה שם ס' י"ז י"ב י"ג האריך צחזק דין זה . ויקדשו צהרני קידש צוה"ק פ' וקרא דף י"א ע"א וע"ב דא הא צס ועל דא

קידשה דאין כלן מין קודש ולינו מועיל מה שהיא מוסף מן הקידש על החיל . וכשנדקדק צלחות לבטו כמלח הש"ב לנ"ש צס' הלכות קטנות (המצי"א צס' מל"כ סק"ד) שכתב דמהי ד"ד חסדנות נעמק י"ס רח"י דשמה קדושה למפרע . והנה נדמה דודאי אין הקדושה משלמה וכל צס"ק (אי צס"ק קטן מש"ס גדול) חזל מ"ע ישנה לקדושה גם מהחלה וגם מלד הסצרות נראה לפע"ד להוכיח זה . דהא קי"ל הנעפל להשם מלפניו נעמק והנעפל לחחריו אינו נעמק מפני שכתב קדשו ססס . והיינו משום דבשכח"ה את הנעפל כבר ה' כתיב ססס הקודש והנעפל הזה צתחלחי כחנבר לטהירוטה . ועמה נחזי חקן צשלמה ח' ימ"ו דגם צלחיותו הראשונה מיד צכהצנח חלה עליהן קדושה (רק שחינה משחלמת חלל לצק"ק) ח"כ ח"ס דהנעפל לפניו כיון שכתב קודש שהיה כהן שם קידש מעי"ס לא חלה עליו קדושה וצתכלים השם ג"כ אין הנעפל מהקדש למפרע . חזל חס' כחמר דגם האותיות הראשונות מן השם לח חלה עליהם שים קדושה עד שנגמר השם צשלמותו ואך אז פשטה כל הקדושה למפרע . ח"כ מלד הסצרה ה"י לטו לימר ונו דפשטה קדושה על האותיות של השם למפרע (ר"ף בעד עשה לא היה עליהם שים קדושה) פשטה נמי ענ הנעפל לו לפניו . ח"ו כדחמרון . והיא כנראה ישרה לפע"ד . גם צס' מלאכה שמים העלה דאין להחל צזה חלל דת"מ לענין מחיקה יש לחוש לחמורי (ועמ"ש צחקירה צ' צסם הרד"ך) :

אמנם חס גם י"חיות הראשונות כהנ' צידוע שזהו שמו של הקצ"ה חלל שכתב לקדשו . צזה נראה לפע"ד להקל חס קדשו לצס"ק . כי הנה צס' צרכי יוסף מציא שהחנה הפרים נקמשק צהא דלריכין לכחז ח"ה השם לשמה . חס די צמה סיכין שהיא כחז שמו של הקצ"ה או לריך דוקא סיכין שהיא מקדשו . וע"ש צמח"א . חזל הצרכי יוסף כהנ' חולטין מרן צס"ע ומשאר פ"סקים מוכח דלריך סיכין לקדשו ע"ש . והנה צלמח כי מלשון הרמז"ס פ"א מהי חפילין הע"ו שכתב הכוהנ' ס"ח וכו' ונשעת כהונה לא היתה לו כיונה וכחז לחברה מן האזכרות שלא לשמה פסולין . וכן צפ"י ה"ח כהנ' י"א שכתב האזכרות צלל כיונה . מוכח להדיח דס"ל דכל שדע שהיא כחז חס האזכרת סני צהבי . ואף כי צודאי שים לנו לפסוק במ"ס צבר"י דמוכח מרוב הוסק"י דלריכין דוקא חוירה או לכה"ס מחשבה לקדשו וכמ"ס צס"ע . ע"מ נראה דנהא יש לנו ללרף דעת צעל ס"ק ולומר כע"ש חכני יוכה דלעפ"י שאין למדין היעני מ"ע מלרפין לדעת אחרת והיינו לדעת הרמז"ס :

וכדרךן ואח"כ חירע קלוקל צנעפל שלפניו ונמחק וככתב
 מחדש זכה"ב כאשר צמחיקה . ואח"כ לא ציארז האחרים
 מליאות חונרא זאת דמישכח לה שהנעפל לפניו אינו
 נמחק . וכי יאמר דגם הנעפלין לייבין להיות ככתבין
 כדרךן דוקא ולעיכונא שאס חירע קלוקל צנעפל שלפניו
 שוב אין לו חקקה . אהוהה - :

ובעיקרו הדין אס הנעפל שלפניו נכתב ללא-
 שככתב השס . הנה מלשון הריעוצ"א שס
 צצוועוה לכאורה משמע דבחר כה צה אזלי שכתב שס
 וז"ל דלא נקרי קרעוהו שמים אלא צסקדשוהו צשעה
 כתיבה שכבר ה" נכתב השס עכ"ל . ואיכא למישמע
 דאס כהז החלה אה השס ואח"כ אה הנעפל לפניו כחקדש.
 אזל יש לדחיה ולומר דהריעוצ"א לא נחיה השס להכי ולא
 דיבר אלא צהוה . ונקסימה לטון הפוסקים שלא הודיענו
 זאה דאס נמחק וחזר ונכתב שוב אינו נמחק (דמילתא
 דשכיחא היא) משמע דגם זכה"ב נמחק . וז"ל כג"ש או
 משום דאזלינן בחר קריאה או משום דלא פלוג רבנן .
 ועכ"פ נראה לפע"ד צדור כי מן הגמ' שלכו אין שום
 הוכחה לחסיר אס נכתב השס שלא כדרךן :

ודנה צביר שס סיי י"ג רלא השולל להציא ראי'
 מן הרא"ש דגם כשנכתב השס שלא כדרךן
 כשר . והוא ז"ל לאחר שדחה את דבריו שאין מן הרא"ש
 ראי' כתב וז"ל . ועוד שאפי' הרא"ש אומר כן צפירוש
 נזכיון שאין לו ראי' נכוחה מן התלמוד לא הוה לייחבא
 לי' דלא הוה אלא קצרה דיד' נשום דאן קאדי דאלו
 הוי שמיע לי' דצרי הספר הזהר צזה הוי סדר צ"י וכי'
 לאו ורלו כוה דייס פסק הרצ צ"י משס סי' הזהר אשר
 אין זכר למו צהלמוד כלל ועשאן הלכות קצוועה וכדון זה
 הוה זכה"ב שמו התלמוד אין מוזנו ראי' לא לכאן ולא
 לכאן ובספר הזהר פירס שיש קפידא צדצר שראוי להפוס
 לענין הלכה כספר הזהר עכ"ל . ולאחר העמרת מחילה
 מעלמותיו הקדושים אמינא לי' ומעונך . מאחר שאנו
 רואים כוה דייס שפסק הרצ צ"י ומספר הזהר ודין זה
 לא פסק ש"מ דס"ל דזאה ליה הילכתא כותי' . גם הרע"ע
 הן ידוע שהיה מגדולי צעלי הקבלה וככל ציה הזהר הקדוש
 כמותן הוה . ועכ"ז מהסוברה צקי' ל"ו שהאריך לצאר
 חילוקי הדייסי צמחיקה הרגל מן הס"א צצשמוה הקדושי'
 מוכח דלא מחלק צין ס"א ראשונה לחרונה . אמע כי
 צבז"ר שס כתב ח"ל ועוד אחרת לני"ד שאף שנמלא צדברי
 הפוסקים שיאמרו צפירוש לתקן אות ס"א צצנסי ולא
 צחזו דצריהס אס צה' ראשונה או צה' אחרונה עליכו
 לתקן דצריהס דעיירי צה"א אחרונה וכי' וכנאס דסי'
 קלת קועריס מוכיסי עפי' הקוד שה' ראשונה של השס
 צ"ג

צעי למכתב שמוה קדישא י צקדמיהא וכו' ודא היהו
 כדקחזי ואי לאו לא ליקרי שמוה קדישא ואקרי פגיס וכו'
 ואף דעיירי שס רק צסס הו"ה ית"ש כהצ שס צקי' י"צ
 דיש לתמוד מיני' גם לצאר שמיס (ולפע"ד אינו מוכרח)
 וככתב שס עוד דגם מן הגמ' יש ראי' לזה ונחא דאמרי'
 דאותיות הנעפלות להשס שלפניו נמחק שלאחריו אינו
 נמחק מפני שכבר קדשו השס . ואס איחא דשס שוכחצו
 האותיות שלא כדרךן כשר ומשכחה לה לפעוסי צהיפוך
 דהנעפל לפניו אינו נמחק ושלאחריו נמחק כגון צהצו
 למופרע . וככתב דהיה מוקיס לדחות דאין הכי מן אס
 כתבו למופרע הדין מחספך אלא שדצרו חכמים צהוה
 שבוהצין כסדר (ומ"ש עוד דרימזי זא אינו כלום צקמוך
 אדצב צו ח"ה) ולפע"ד יש לדחיה עוד ולא לריבין לומר
 שדצרו צהוה אלא שהיה שהוה כותב קודם שתיבה אה
 השס נקרא שלפניו והאות שהוה כותב לאחר שכתב אה
 השס נקרא שלאחריו . ואס כהז היצת מאלהיך למופרע
 אז סדי' הוי שלפניו וכנמחק והמ' הוי שלאחריו ואינו נמחק.
 וצזה היה מוקיס ישוב למה שראיתי צקי' איה דיונה
 שדקדק צהא דאמרי שכצ"ר קדשו השס היצת שכצ"ר
 נראה כמיוחד דהנ"ל שקדשו השס . ועפמ"ש י"ל כי לפי
 שהיה מוקיס לומר דאף אס כתבו למופרע מ"מ הגמ' הוי
 שלפניו והק' הוי שלאחריו דלא נשגיחינן צקדר הכתיבה
 אלא צאשר הוה לפניו וצהר קריאתו אזלינן . לזה אמר
 שכצ"ר קדשו השס כלומר נשעת כתיבתו וצחר כתיבה
 אזלינן . ואולם כל זאת אינוי אומר רק למדודי צעלמא .
 ולדינא לא צריא לי' כי י"ל דלעולם צחר קריאה אזלינן .
 וגם י"ל דכיון דרבנן הוה דאמרי דהנעפל לאחריו אינו
 נמחק י"ל דלא פלוג רבנן :

ובגורו שס אחא דכתב דהיה מוקיס לדחות דאין
 ה"נ שאס כתב אה השס למופרע אותיות
 אחרונות לא קדישי ושלפניו קדשי . ע"ז כתב דאין זה
 כלום דכיון דדין זה צמחיקת שני ואחרים צלו להחמיר
 ולחלוק אה"ק אס איחא דס"ל להחמיר צאותיות שלפני
 השס כשנכתב למופרע הו"ל לצרר אה דצריהס ולהודיענו
 מליאות זה דכיון שצוהו להחמיר על ח"ק וקחמא כל
 מידי דאית צי' לך להחמיר ה' להס להודיענו ומדלא
 פירשו וציררו כן איה לן למוזר דאחרים קצרי דאין לך
 להחמיר צאותיות שלפני השס כיון שככתב למופרע . אלו
 חז"ד . וילצד שכל דצרי צזה צומכ"ס אינס מוכרחים
 כלל . הנה מאי דפשיטא לי' דאס ה' הרצב כשר לכחוצ
 אה השס למופרע אז ה' הדין כותן דהאותיות שלפניו
 כיון שככתבו לאחר שכתב השס אינן נמחקין . יש לי
 לשאל דלפי דבריו אס נכתב השס עם טנעפלין כהוגן

יעוד

יחס י"ל כי הכה מציאר טס צוה"ק טבס אס
 טוכה וכתב האזניות שלמות ונחלה ג"כ פסול
 אלא לריך לבחוב דוקא הפי הרעזים הקדושים דה יכו"א
 ראשונה יכחוב תחלה לירת י"ד ואח"כ יתעד קו א'
 לחורך וקו א' לירחב ואח"כ נחצרן (בגונאר צק' מלת
 שמורים עפ"י פי' מהר"ח יעל זלוק"ל) ומוכח טס מזה"ק
 דאפי' כחצ א' ועכבן ואפי' צריעד . שעל כולן הוה
 אומר וחי לאו נח חקרי שגא קדיבא וחקרי פגים וכו' .
 והא צהלמודח דידן מוכח הסיפיד דתניא הרי שהיה
 לריך לבחוב את השס ונחכיון לבחוב יהודה וכו' . והרי
 זה שכתביון לבחוב יהודה ודאי שעשה האיין פשוטין ומ"מ
 לר' יהודה ובס לרצבן א' לאו משום דכחצ ע"ג כחצ
 אינו כחצ או משום דמחזי כמנומר היה משהי העצרה
 קולנוס (ויש לדחות דדומק) :

ע"ב

נראה לפע ד ודאי הקופר אשר צא בקור ה'
 ולבו ככון לכיון ולכחוב ברעח הוזה"ק הע"ב
 ועליו כאמר אשגזיה כי ידע שני . ועליה גדולה לקיח
 ומנו ס"ת הפילין ומזוזות דגוים יקרים ואשרי לו . אבל
 מ"מ הסיפר אשר לא הביע למרגה זאת ומשך בקסחו
 לפי שומו הניס עם ה' ועס כבוד שס קדשו ית"ש . ח"ו
 לפסול ס"ת הו"מ שלו . וכן אס אירע שפסל איזה אוח
 מן השס יכולין לחקנו ואף שלא יהיו האוחיו נכתבין
 כקדרן קדוש יאונר לו . זהו הנראה לפי קע שכלי . ושמו
 הגדול יעמוד לי : טוב ראיתי צק' אביה דיוכה פ' ל"ב
 אוח א' כחצ ג"כ רא"י להשפיר מומ"ס פ"ה ה"ד הכוחצ
 את השס ועשה (פ"י וטבח) צו אוח אחת יתלנו מלנועלה
 ומשמע ודאי דככל אוח קאונר . והנה היל רא"י כבינה .
 אך לע"ק כיון דגס מ"ס אינה מן הש"ס כמ"ש חיס'
 דק ד"ה) סיכא דקתר להזהר כדברי מ"ש לסורוח :

ע"ב

ראיתי צק' שניה ח"ס ח"צ ס' סת"ס ס' י"ט
 לרה ג"כ להמנויר דהשס ל"ל כחצ כקדרו .
 והציא שכ"כ השואל צו"ב הנ"ל . ובהב כי הנ"צ לא
 השיצ עליו צזה ומיכח דהורה לו . עוד כחצ ד"ש ללמוד
 הדבר צק' מהפילין ומזוזות ומס הו"מ שאין אסור
 צמחיקה קלת מהס אס ככתב צהן פינה אחת יז אוח
 אחת שלא כקדרן פקילין השס ש"ס צו חיקר מוחיקה
 אינו דין דשלא כקדרן פוסל צו (וכחצ צס גס אינה קילות
 להסיר להפסק צאלנו כחובת דשס וצוה"ת הס דברים
 שאין להס שחר) והנה מ"ס יתדיר השואל צו"ב . כבר
 כתבתי דאין למדן הימני . וד"ש דתנ"צ לא השיצ עליו
 ומוכח דהורה לו . לפע"ד אין צ"ן ט"ס סיכה . שהיו
 לא השיצ לו אלא בקל"ר וצוה"ת וצוה"ת ואל נחוט
 לסורוח לו צמקים אחר יא ציית אינא מעש"י שלא
 קתר

ל"ל כעין דל"ה וי"ד וכו' אמנם ה"א אחרונה ל"ל כמין
 דל"ס ווא"ז ולהורות על עלס החיצור היו מביעין ומדבקרן
 אוחס דצוק דק ואמנם זה היה טעוה צידס וכו' עכ"ל
 (ויחכן זאת להקציר השאלה שצדד"ז ח"צ ס' מקל"ו)
 אבל צכרון דהרמ"ע ודאי דליכא למימר הכי שהיו נוסח
 ששאלה כך היא ס"ס שה"א וקו"ף דצוקיה צו וכל אחת
 משן גולס א' ואפי' צלזכרות מהי . הרי שכל ההי"ן וגס
 נקיפי"ן סיה כך . ומדלח חילק הרמ"ע צתפוצתי מוכח
 לסריא דס"ל טגס צה' ראשונה יכולין להקן וו"צ . גס
 רציו הרמ"א שה"י ג"כ מנדולי צעלי ההצלה וכל רז לא
 חנס לי וצהג"ה ס' רע"ז סע"י י"א כחצ ה"א של טס
 שרע"י טוגעה נגנה וכו' ומוכח דס"ל דגס צה"א הראשונה
 מצייל חיק"ן . והגור"י צעלנו כחצ טס דהכי משמע מלסון
 סרע"א אלא שכתב דלא טה אל לבו לרקרק כראוי .
 ולפע"ד אס היחה ההלכה כך ודאי היה טה אל לבו
 לרקרק ומדלח דרקק ש"ע דס"ל להלכה דאף שכתב
 שלא כקדרן כשר (וצל"ה נמי עוכח הכי מדלח כחצ
 חידוש דין זה צסוס עוקס) :

ואשר

צאמה לא פסקו צהך מילתא כזהר . י"ל
 לפע"ד משום דהיה נראה להו דעה הוזה"ק
 דלא קבי צעשים צעלמא לבחוב את האוחיו פרכים פרכי'
 אלא לריך דוקא סיכוין ג"כ כך צעעה הכחיצה אל הרעזים
 סרעים וכן עוכח מן הס' מלת שמורים . וכיון שהדבר
 סלי צכוונה נשגזה עמוד כעלה אשר לאו כל מוחא קציל
 דא . ואיכא למיחוס לקילוך נע"עוה ח"ו . ע"כ ס"ל
 להפוסקים דצהך מילתא אין לבו לחוס לדעה הזר .
 וכמ"ס מהג"א צב"י כ"ה סק"ב צסס הרא"מ דכל דבר שלא
 סחבר צבני וצפוסקים אעס"י שזכור צקבלה אין אנו יכולין
 לסף לנהוג כן עכ"ל . וצהך מילתא דאיכא נמי שששא
 רנה כמ"ס ס"ל לא מצינני דמיכף לא כייפינן אלא
 דלדו"י נמי לא אוריכין . ולא כל הוולח ליטול את השס
 י"א ויעול :

עוד

י"ל כי הכה השואל טס צבור ס' ה' הקשה
 אהא דכחצ צוה"ק סלריכין לבחוב אוחיות השס
 מסחלה צחלקים נפרדים ולחצרים אח"כ . מהא דחנן
 (ינאל דק ל"ח) צן קמלר לא רלה ללמד על מעשה הכחצ
 ופירש"י שהיה קישר ד' קולנוסין צד' אלצעוהו וכיחצ
 טס צן ד' אוחיות . ורז"ל רצו עליו על אשר לא רלה
 ללמד זלם . הרי כי אדרבה מעליותח היה טיחח השס
 ככתב צפעס אחת צלי שוס פירוד . וסירלו טס סירוליס
 ע"ס וצקי" י"א . ונוכל לומר כי הצ"י ושאר הפוסקים
 לא סוס כסח להו צהכך סיכווי ולכן ס"ל דתלמודא דידן
 מולק צזה על הזר :

כוונתו לכתוב השם י"ה אלא שם הוי"ה צ"ה ואין השם
שלה בלתי הוי"ו אי"כ כתיבת הוי"ו ללא קלקול אלא תיקון
גדול הוא :

חקירה יא

מי שכתב את השם וידע שזהו שמו של הקב"ה
אלא שלא בזהו לקדשו ודושה אה"כ למחקו . מזהו :

כתב בהגהות רפ"ו ויהי יסודות וז"ל . כתב רל"ו
ואם כתב אותיות של שם ולא נכתוין לקדש
בכתיבתו אין זהו קדושה כדמניא בהצוה ובמכות (הוא
ט"ק) הרי שהיה לריך לכתוב את השם וכו' עד וחס"א
אין השם ון המוצר אלמא דצ"י כוונה ע"ש בצפד
עכ"ל . ולכאורה משמע דר"ל דאם לא נכתוין לקדשו
מוחר למחקו . וכך הציג צ"י סדר משנה . ונחמד כך
הקשה להפרי"ח ש"ע אר"ח צקוערס שלו שכתב שם שאפי
לא נחקדש השם בכתיבתו אפי"ה יש צו ליסור דאורייתא
משום ליסור וחיבת השם ע"ש . אצל לפע"ד אם כבר
דברי הגהות כתי"ש תמוה מאלד רל"כ ואל רל"י מהא
דכתוין לכתוב יהודה וכו' הרי שם כוון לתיבה אחרת
לגמרי . ומה דכלי שהיה כתוב עליו שם וכן מהא דהיה
שם כתוב על צפרו מוכח להדיא דכל שהשם נכתב לדעת
אעפ"י שלא כון לקדשו אסור למחקו . וכ"כ צ"י הרמ"ע
ס"י ל"ו צענין ה"א של השם שהרגל כדבק אל הגב
צענה כתיבה ואח"כ הפרידוהו צסין צאופן שנעשה חק
תוכות וכתב דאוחו הספר אין לו תקנה וז"ל לפיכך לבי
אומר יבנו כי אעפ"י שלא נחקדש השם מציקרא ונחנה
הדיבור וצקוף ג"כ לא נחקדש צקדושת ס"ת משום דהויה
חקיקה כאמור מ"י קדושה השם לחול עליו האזכרה למוחק
אוחו לא זזה ונקומה דהא תניא היה כתוב על ידות
הכלים יגוד וכו' אלמא כל שמוות אותיות השם מוכחה
עליו ונעשית ככוונה שהוא שם אסור לקלקלו לאפוקי
ממי שכתוין לכתוב יהודה ושכח ולא כתב צו דל"ת
וכו' עכ"ל . ומ"ש הרמב"ם שם צה"ל חי אפיקורס ישראל
בכתב כ"ת שורפין אוחו עם האזכרות צבו מפני שחינו
ומחויין צקדושת השם ולא כתבו לצבו אלא שהוא מעלה
דעתו שזה כשאר הדברים והואיל ודעתו כן לא נחקדש
השם וכו' (אשר גם וזה הקשה צ"י קדר משנה להפרי"ח)
נראה כוונתו דכיון שאינו מחויין צה"י הרי בזה לו כתיבת
השם ככתיבת שאר הדברים ולכן לא נחקדש השם . אצל
מי שהוא מחויין צה"י ית"ש וצקדושתו כשהוא כותב את
השם וידע שהוא כותב שמו של הקב"ה מוילא מחקדש

כתב צ"ה דצ"ו צפירוס מ"י רמז רימז לו סתירה צוה
שהגהות מ"ש הרמ"א רגל הדבור צה"א ון השם . ולא
חילק בין ה"א אחרונה לה"א ראשונה שונעת מינה דלא
צ"י כקדון . ואשר דן ק"ו . לפע"ד אין זה ק"ו . דק"ו
אינו אלא אם נכתב הקולא ש"ס צולמד היתה הקצרה
והי"ת שכתב צו גם קולא אחרת ואיכנה אז נלמד גם
לדבר אחר שלא תהא הקולא הזאת . וכן לענין הוי"ו
אם יש צולמד חונת אחרת אשר נכתב זה היתה הקצרה
והי"ת שכתב צו עוד חונת אחרת ואיכנה . יש ללמד
גם להדבר השני שלא תהא צו החונת הזאת (עיין צ"י
מדות אהרן פ"ב ח"ג) אצל ענין כתיבת כקדון אינו
ענין כלל למחיקת הכתב . מדע שכן הוא . דאל"כ כדון
מני ק"ו להיפוך וכאמר ומה השם שאין צו פיקול שלא
כקדון יש צו ליסור וחיבת הוי"ו ש"ס צה"ל פיקול שלכ"ס
אינו דין שהא צה"ל ליסור וחיבת . א"ו שאין זאת לא
צגדר ק"ו ולא צגדר מה ולינו :

שוב

הגיעני כי ונחת חיטך ורלית עם צמורה תל"י
שכתב וז"ל ולכאורה קשה לי צכות שם הוי"ה
צ"ה דכותב י"ה והי שם ואח"כ כותב הוי"ו וצאוחו רגע
הוי קלקול כי אין זה שם אלא אח"כ כשכתב הה"א
האחרונה נגמר השם ונהי דזה הוי ונקלקל ע"י לחקן מ"י
צודאי לכתחלה אם יש תקנה שלא לקלקל כלל ודאי עדיף
ועי צבדרי"ם (דף י) דלא יאמר להי קרצן וכו' הי"כ אפשר
ה"ו לא יאמר ונקלקל השם י"ה ולמה לא תקנו הז"ל
צתיבת שם הוי"ה צ"ה שיכתוב הוי"ד לצקוף דהיינו
שיכתוב תחלה אותיות הוי"ה ואח"כ יכתוב את הוי"ד
צ"א"ש התיבה ויגמור השם וצזה אן קום מכתול . ומה
רל"י צורה דהשם לריך להיות כקדון וא"כ ה"א צענין
אזר וז"ל צ"י וכו' עכ"ל . ולפע"ד אין זאת רל"י
כלל ולא דוני להא דהי קרצן . דהתם איכא למיחוש
ש"י לאר ש"אמר להי יתחרע על מונו ונולא שה"א
ש"ס צצמלה אצל הא ונהיגא תיה יתחרע שלא יאמר
את השם . ואפי"ה אם נאמר דהתם החשע הוא שונא
ינ"ת לאר ש"אמר את השם קודם ש"אמר קרצן . גם
זאת אין ל"ש צבאן שהרי אפי"ה ינ"ת יכול איש אחר
לגמור את השם כתיקונו . ועיד שאפי"ה היה גם כן איה
חשע רחוק לא הי לחקן צצמלה חשע רחוק לכתוב לחת"ל
את השם אלא כקדון דהא ודאי שפ"י הקודות הרמות
עדין עפי לכתבו לכתחלה כקדון . וגמלי גדול היה
לחקן כך לכתוב תמיד את השם הכבד והטורח שלא
כקדון (אלא למשע כמו כתב התי"ם) ומלמד זאת הנה
מ"ש דכתיבת הוי"ו הוי ונקלקל ע"י לחקן לפע"ד אין
לכתיב לזה שם קלקול כלל אלא תיקון הוא צה"ה שאין

ויותר למחקר וכו' דלף דכחצ ס"ת סתמא לשמו קאי
 אצל אס כחצ על דבר צעלמי זה ודאי סתמי לאו לשמה
 קאי כיון דאין כורך זזה לכחצו זה השם ולכן אף אס
 חיצו הקטן לשמו אין לו מחשבה ויותר למחקר ככלפע"ד
 ככון עכ"ל . ולפי מה שצילחנו צע"ה כראה לפע"ד
 ככון וצורר דאקורין למחקר . עי' צומס' חולין דף י"ג
 ע"צ שמועה דקטן יס לו מחשבה :

חבורה יב

סופר שטעה וקדש שם שהוא חול . מהו :

דרמ"א צי"ד קי' רע"ו קע"י אי' כחצ חול' כהצ
 עס אלהים אחרים לשם קדושה אינו פסול
 רהוי כמקדים צעלי נומין למוצה דאין קדושים . והוא
 מהתשצ"ן שהציאו הנ"י שכתב דאינו קדוש ויותר
 צמחיקה . ונוצור שם צתשצ"ן דלאו דוקא צסם אלהים
 אחרים אלא ה"ה צסם שיש קלה וקוס לפיש הצטין
 צארפן שהשם הוא קודש . וכך היה דעת הסופר שהוא
 מחפרש צלשון קדושה וקדשו . מ"י מחמר שכפי העיקר
 הוא חול' . אצ"ג דקדשו לא קדיש ויותר צמחיקה .

אבל צעלמי הגזורים סוף פי' שצועת העדות כחצ
 חול' וקופר שטעה וכתב צי' אלקים שצריכין להיות חול'
 ואיהו כחצן לשם קדושת השם כראה דהכל תלוי בצוונת
 הכותב וכו' ה"כ איתו אלקים שכתב צכוונת קודש אצפ"י
 שראוי להיות חול' חיי' על"י קדושה לענין מחיקה ולצטין
 פויכול ס"ת עכ"ל . וצפי' מלאכת הקודש קונטרס שני
 קי' עי' האריך קלה צזה והעלה כי הדבר ל"ע למעשה .

ועי' צפי' מלאש' כלל עי' צינה סיק' כ"ע וצמחיקוים שצבוק
 הספר מה"ת . והנה עלה צדעתי לומר ראי' להש"ג
 מהא דאית' צו"ס פרק הי' הנכה הי' עשה וכתב יסגירנו
 אל אל עויל' עקיים את הראשון ומעבצ (פי' מקדר) את
 האחרון . והיינו שטעה וצצר צסם אל השני הוא צלרי
 וכתבו לשם קדושה (כמו"ס צפי' נחלת יעקב) ומוכח
 דצטתין זה גם קידושי טעות הויין קידושין . שוב ראיתי
 צפי' כסא רמוים להגאון צעל צרכי יוסף זל"ל שכתב כן
 דמוצריית' זי קשי' להתשצ"ן וכהנ"י . אמנם מה שכתב
 עוד שם דנראה דהתשצ"ן מיידי כשיודע שהוא חול' וצבאט
 כפש קדשו וצריית' דמ"ס מיידי שטעה וצצר שהוא קודש
 יגר השב"ג צבכי חיי' . לפע"ד ל"ע דכסון התשצ"ן לא
 משמע הכי (גם הצ"ל לא הצין כך לשון התשצ"ן ודלג"ה
 מיידי שכל השיות סאינו מוהר"י מריך לכחצן לשם קדושת
 השם ע"ש) וגם לכאורה איפכי ווקתצרי דצמויד סול"ל

דקדים

השם . וזה מוכח ונלשונו שכתב והואיל ודעתו כן לא נתקדש
השם ומשמע דמי' שאין דעתו בן מוילל השם ומתקדש .
ויניד עליו רעו שכתב שם עוד הרנוצ"ס אצל עכ"ס
שכתב את השם בוכין איתו . והרי גם העכו"ס מסתמי'
 לא כמכיון לקדשו אלא לפי שהוא נאמין בקדושת השם
עוילל ומתקדש . שוב ראיתי שגם צהו"י קי' ע"ז כתב
דעצרי רנוצ"ס אלו מוכח דהשם ומתקדש מאליו . ועי'
צמחנה אפרים צמידושי' לטור יו"ד . ועי' צפי' צני יונה
צשאלמו שנתכוין לכחצו יהודה וטעה ולא הטיל צו דל"ת
 והציא כמה ראיות שיותר למחקר . ומוכח כמי' וכן הראיות
 הללו דעכ"ס כשנתכוין לכחצו את השם אף שלא נתכוין
 לקדשו אקורין למחקר . ודצרי הגהמ"י צסם הרא"מ
 כראה לפע"ד אחר סכדייק צלשונו שכתב ואם כחצ אומיות
 של שם וכו' ואמאי לא כחצ ואם כחצ את השם וכו' .
עי'כ כראה דמיידי שלא יד' כלל שהוא כחצ את השם
 אלא את האומיות והשם נעשה צלי ידיעתו (וכ"ל כוונ"ל
 צחקירה עי' נדעת הרנוצ"ס) ומ"ש ולא נתכוין לקדשן
 צכתיצתן היינו שלא נתכוין לכחצו שמו של הקצ"ה אלא
 שנתכוין לתיבה אחרת . וכמו שהציא מהא דכחצוין לכחצו
 יהודה וכו' . אצל אס היה ומכיון לכחצו את השם
 צהי כוונתו צהי קדושתו . ועי' צבמ"ג לאון גי' ומה
 שהקשה עליו המהרש"ל צצ"אורני . ולפ"ש י"ל דגם דעה
 הסו"מ כן . ודעת הט"ז צפי' רע"ו סק"צ ג"כ הכי דכל
 שכתב צדיעה שהוא שם אקור למחקר . אך דעת הש"ך
 צפי' י"צ ל"ע . אצל י"ל דגם כוונתו כך . ושוב מלאתי
 צפי' טערי דעה שפי' כן דצרי הש"ך צו"ס דשם של
 קודש כשלא כחצ לשם קדושה מוהר למחקר ללורך חיקון .
 היינו שלא היה כוונת הכותב כלל לכחצו את השם :

אדר כחצי זאת ראיתי צפי' צרכי יוסף שפי' ג"כ
 דצרי הגהמ"י כמו שכתבתי וכהנ"י . והנה
 הוא מחזק שם קצרת הפר"ח והמחנה אפרים דכל שכתב
 את השם ידע שזכו כמו של הקצ"ה אלא שלא נתכוין
 לקדשו אצ"ג דלענין ס"ת לא ודאי עד סיכוי להקדישו
 לענין מחיקה אקור דמין שכתבו צכוונת הר"ז ונקודש .
 וכחצ שם הפר"ח דקט"ו זי מקוצלת אלל כל הודוליס
 ושהיא קצרה ככוונת ע"ש . והכי קציעין : ושוב מלאתי
 שכ"כ גם צשו"י פניא ח"א קי' מ"ה ע"ש :

והנה צפי' טעות הי"ס חלק שני ספר קה"ס קי' הי'
 כשאל צקטן שכתב את השם על הכלי ונתכוון
 לשם הקודש אס ויותרין לחזקו או לא . והש"י חול' כראה
 צרור דמותרין למחקר כיון שהעלה הש"ך דצסם הנכתב
 שלא לשם קדושה מוהר למחקר ויזון יקטן אין לו מחשבה
 אי' אין מחשבתו כלום והוי כנכתב שלא לשם קדושה

לזה מהירושלמי הגזה כתב וז"ל ואע"ג דירושלמי חולק עם גמי' לידן דהא לגמי' לידן רב אמר הללויה שמים וכי' נראה לי דלא קפיד דהא"כ דודאי הא דאמר ר"ח על תילים דר"נ והא דהעיד רב על תילים דר"ח עלמו חלוקים הם אבל הירושלמי לא ידע עדותו של רב ונתהלים דר"ח כמו דלא ידע ונאן אמר דא ונאן אמר דא דרב ושמאל צצבל היו והלכך דייק מדאמר שונעית וכי' אבל גמי' לידן ידע נמי אידך היינו עדות רב על תהלים דר"י חייא וזוהי היה עיקר לרב לקמוק על תהלים דר"ח וכי' עכ"ל :

אמנם

צומס' מגילה פרק ראשון דעס איחא ג"כ להך ירושלמי . גם עס כתב בקרבן עדה שכי הפירושים אבל לא הכריע זיניהם . ונחפוך הוא כי בחוספותיו שירי קרבן הביא דברי החו"ע הכוזבים וכתב עליו ח"ל . והדבר תימה דמדבריו נשמע שהאלה שרב אמר שכי דברים משוני' דר"ח אלף שקמוק עלמו על תילים דר"ח עלמו וא"כ עדיין תקשי דר"ח אר"ח ולפומ"ש צוקוני' צלשון הראשון לא קשה מידי והצבלי והירושלמי שוים וכר עכ"ל . וזודאי שהיא הוכחה גדולה ועלמיה דפירוש הראשון הוא עיקר דגם הירושלמי אחא להוכיח דרב הוא דק"ל נחלק ואינו נמחק :

ומלבד

זאת קשה לפע"ד לפירוש השכי שפי' דאחא להוכיח דרב ק"ל שהוא חול . איך מוכח זאת . דילמא לעולם ק"ל שהוא קודש . אלף דכיון דידע דר"נ ק"ל שהוא חול ואינו שמו של הקב"ה כלל לכן היה מוחקו . שהרי הסכימו הפוסקים שאם כתב את השם זכויות תיבה אחרת מותרין למחקו . ומוכח נמי כפי' הראשון דאחא להוכיח דקוצר שהוא קודש . והשתי' אחינא להוכיח איפכא מהשה"ג אלף כהתעצ"ן . כי לדעת השכי"ג דעס חול אם קדשו קדוש ואקור במחיקה איך מוכח דק"ל שהוא קודש דילמא לעולם ק"ל שהוא חול . ורק מפני שידע דאיכא נמי ונאן דקצירא להו שהוא קודש ולכן צתהלי' דעלמי' לא הי' מוחק מפני שהיה חושש שמא קדשן הכותב ואך צתהלים דר"נ ידע דר"נ ק"ל שהוא חול שפיר הי' מוחק . אי' דעס חול גם אם קדשו אינו קדוש והשתא שפיר מוכח דק"ל שהוא קודש דאי ק"ל שהוא חול מלא שנה תהלים דר"נ ונתהלים דעלמא . ויש לדחות דגם הש"ה"ג דאמר עס של חול שקדשו קדוש ואקור במחיקה זהו רק מדרבנן . ולפי"ן אי"ש דהוכיח רב ר"ח ק"ל שהוא קודש דאי ק"ל שהוא חול גם צתהלים דעלמי' לא היה לו לחוש לקפיק' כיון דליכי' איסורי' דאוריית' אי' דק"ל קודש (איך ליטעי' דהשה"ג לא משמע שכי') :

ואירי

י"ל כן . כי הנה צעלי הכללים אמרו דצעלי נקדרי

דקדיש (קקושי' הע"ז צדף האחרון) וצטוגג הול"ל דלא קדיש ונשום דהוי הקדש טעות (וכו"ש צפי' עלמ"ש ושה"ת) : **והנה** זירושלמי ונסי' סוכה פרק שלישי איחא . רב ושמאל חד אמר הללויה והורכה אמר הללויה . מי' הללו יה נחלק ואינו נמחק מי' הללויה נמחק ואינו נחלק ולא ידעין ונאן אמר דא ונאן אמר דא ונן מה דאמר רב שמעית ונן חצי' אם יתן לי אדם ספר תילים של ר"נ מוחק אחי את כל הללויה שבה שלא נכתוון לקדשו הוי דו אמר הללויה . ופי' בקרבן עדה ח"ל . נחלקי' הללו צחד גיבא צבוק שיעה ויה צתלחת שיעה אחרת : ואינו נמחק . היצת יה דקדוש הוא : חצי' . היינו ר' חייא שהיה דודו של רב : מוחק אחי וכי' . ש"נ ר"ח קצר לריך לקדשו דיה ונהללויה הרי הוא כשאר שמות הקדושים שאינן נמחקין אלא דר"נ פליג וקוצר שא"ל לקדשו דאי הוי קוצר דכל הללויה תיבה אחת היא ואינו קדוש אי"כ ונה צין ספר תהלים דר"נ לשאר ספרי תילים : הוי . פי' הרי שהוא דהיינו רב אמר הללויה צי תיבות הן וכדעת ר"ח : ליטעא אחרינא מוחק אחי וכי' שעי"כ אמר ר"ח שהיה יכול למחוק כל הללויה של ספר תהלים של ר"נ לפי שידע שהוא צקי צדבר ולא נכתוון לקדש כל יה הכתובים צהללויה דידע שאין זה עס אלף לשון שבה ומסתמי' רב כר"ח ק"ל וכי' עיקר עכ"ל . גם הצרכי יוסף (עס צפי' רע"ו) הצין את הירושלמי כפי' השכי של הק"ע ומתוך כך הקשה ונמי' להתעצ"ן וכתב ח"ל ולפום ריהעא היה נראה להוכיח איפכא (מהתעצ"ן) מהירושלמי וכי' דאמרי' התם להוכיח דרב הוא דאמר הללויה חד תיבה מדאמר רב דר' חייא אמר דמחיק כל הללויה צתהלים דר"נ שלא נכתוון לקדשן ש"נ דרב אמר הללויה נמחק ואינו נחלק והשתא לדעת הרעצ"ן דעס חול אם קדשו אינו קדוש לנמי' דאמרי' זירושלמי דרב קצר כר"ח דהללויה נמחק ואינו נחלק אי"כ ונאי' איריא תהלים דר"נ דלא קדשן כל תהלים דעלמא מלי' מחיק הללויה לדידי' דנמחק הגם דהכוזה קדשן לא עשה כלום דשמות חול שקדשן לא קדשי' ומדרייק ר"ח דדוקא תהלים דר"נ דלא נכתוון לקדשן מחיק ש"נ דשאר תהלים לא מחיק דשמה הכותב קדשן ואף דעס חול חפסי' קדושה וכי' עכ"ל :

גם

החויי' הצין כך פי' הירושלמי ומתוך כך צא לידי דוחק גדול . כי הנה צומס' פקחים רש' דף ק"י : איחא אמר רב הקדא אמר ר' יוחנן הללויה וכסיה וירידיה אחת הן וכי' רב אמר ונרצה צצבד וכי' איצעי' להו הללויה לרב ונאי' ח"ש דאמר רב הזינו תילי' דבי חצי' דכתי' צהו הללו צחד גיבא ויה צחד גיבא . והחויי' צומס' סוכה פי' דמיה לאחר שהוכיח צמסור דגירקא זו עיקרית ונכתתי

י"ד אם יש לחוש פן לא קידש הסופר לשם השם אלא כחבין לכתוב תיבת אלהם שפירושו להם שמואלו הרבה פעמים בתורה חקר . והשיב דליכא לויחוש להכי כלל דכיון שאקור לכתוב שלא וון הכתב וגם לריך כל פעם שיגיע לשם לקדשו צפה מלא אוריי ומסתמא כחבין לקדשו אלא ששכח לכתוב את היו"ד ולחזוקי ריעותא לא מחזיקין וראי מהא דתניא במ"ס וכו' את השם וכתב יהודה עושה גדולה ה"א כו' וקשה דליחוש שמוא לא כחבין לשם אלא ליהודה . אלא ע"כ דלא חיישי להכי ונטעם הכ"ל עכ"ל . וכבר תוהתי עליו (צוהדורא קווא) אומאי לא כיחא ל"י לפרש את המ"ס דעירי שהסופר לפניו ולאורי שקידש והרי השואל צעלונו הוא הגאון מהר"י י"דל כ"ץ חז"ר דק"ק צלוצנערב ז"ל מציא סס רא"י כוז ונחשו' ומהרש"ם שהציתה צויה סב יעקב צקופר שהיה לריך לכתוב מלת יהיה וכתב את השם והתירו לנוחוק והקשה דכיוש שמוא קדשו הסופר ודחה דאפשר צדון דמהרש"ם עירי דהסופר ידע שלא כחבין לשם . ח"כ ה"כ יכול לדחות הרא"י ומו"ס . ולפע"ד אפשר עוד לחלק צין דון דמהרש"ם לדרון שלפניו . דהתם שפיר יש לכמוך על החזקה דכיון שהוא לריך לקדש את השם צפה מלא ודאי אם היה כותב לשם השם היה נזכר שאין כאן מקומו ומיקתצר יותר שלא כתב לשם השם אלא שרלה לכתוב תיבת יהיה כמו שהיה לריך לכתוב ורק צעעות עשה וא"ו צוקוס י"ד . אצל הכא החשש הוא להיפוך פן שכח הסופר שיש כאן מקום השם וקצר שלריך לכתוב יהודה וכתב כן לפי תומו . ע"כ נראה לפע"ד ככון כדעת הלבוש . דעירי שהסופר לפניו ולאורי שקידש :

ואמנם צכל זאת נראה כי ח"ו לא יכל ונכסול מאותו לריך צעל ז"י ז"ל צהוראתו סנדקושה ללוחיות אל"ה ולנוחוק את המ"ס לכתוב תמורתה י"ס והיה קודש אף כשלא נחצר ע"י הסופר שקדשו . כי נראה לפע"ד דגם לדעת הלבוש גונא דא שאני . ונחא שפיר יש לכמוך לחזקה דנקתמו' כיון שבכאן מקום שם חלקים ומסתמא כחבין לו אלא שנתמח השכחה אישיתמועי היא דקנתמועי מי"י היו"ד . ושאיני הא מדיכא דמ"ס . דודאי לכתוב צפועל אות שאין כאן מקומו והקריאה השתנה צו היא מילתא דלא שכחא . וכיון שכתב אות ד' עילה יש לחוש שהיה דעתו לכתוב כן תיבת יהודה . ולכן שפיר כתב הלבוש דעירי צידוע שקדשו דאי לאו הכי איכא לויחוש שמוא לא קדשו . וכן אם כתב תיבת יהיה תמורת שם הקודש שכתב יו"ד אחר הה"א שכתב צפועל אות שאין כאן מקומו והקריאה ונשתנית צו ודאי יש מקום לחוש שמוא לא קדשו . אצל ככתב אלהם חקר יו"ד

מקדרי ש"ס צצלי כצר היו צקיאם צמ"ס ירושלמי שהיה מקודר מקודס . ולכן צהרבה מקוונות סתמו דצריהס צמ"ס שלבו וסוכו אי"ע על הלמוד ירושלמי (ולחחא היא צמ"ס תענית דף ע"ז ע"א דשאלו לונה מתכסין צמקים למה יולאין לציה הקצרות . ודברים אלו לא נזכרו צמ"ס ד"ן אלא צירושלמי כמ"ס רש"י תיבין צירושלמי וכו' וצעי ל"י מציבטא שקין למה וצמ"ק למה וכו' . הרי דקונכו צמשיסות אחא דמתיבין צירושלמי) ולפ"ז לכאורה יש להצין כיון דכבר צעי ל"י מציבטי צירושלמי רצ היכא ס"ל ופשיט ל"י קודש . מאי קומיבטי' להו שוב צהלמודי דידן צפקהיס רצ היכא ס"ל . וע"כ אפשר לומר לפע"ד . דצאונת צהך מילתא פלגי תלמודא דידן אירושלמי . הירושלמי ס"ל סהתשצ"ן דסס של חול שקדשו אינו קודש ונותר צמחיקה . וספיר מופשט פשיטא ל"י מהא דאמר ר"ח אם יתן ל"י אדם וכו' דכ"ל שהוא קודש . אצל תלמודא דידן ס"ל כהשה"ג וכדמוכח ממי ומו"ס כמשי"ל דסס של חול שקדשו קידושין תוססין צו ולקור צמחיקה . וח"כ ונחא דאמר ר"ח אם יתן ל"י אדם וכו' ליכא לוישמוע מידי . ומציבטי' להו שפיר: **ואית** להמ"ס נהי דתפקה צ"י קדושה אכתי אומאי לריבין לקדרו . וי"ל כמ"ס צמ"ס י"א ס"ק כ"ה וצמ"ס י"צ סק"ג צסס האל"י רצה (שוב הגיעני ס' כסא רחמים וראיתי מ"ס סס פ"ד הלכה ג' ד"ה ולאגב וכו' . והנראה לפע"ד ככתבתי) :

חבורה יג

ס"ת אשר במקום שצ"ל שם הקודש נמצא תיבת חול הדומה לו קצת . כגון במקום השם היו"ה ית"ש כתוב יהודה או יהיה . או במקום שצ"ל שם אלקים כתוב אלהם . וכן בדיופוך במקום שצ"ל שם חול נמצא כתוב שם קודש . כגון במקום יהודה או במקום יהיה כתוב השם . או במקום אליהם כתוב אלקים וכן במקום שצ"ל לאלהיהם שהוא חול כתוב לאלהים . מהו :

בהא דאיתא ציו"ד ס"י רע"ו סע"י י"צ היה לו לכתוב השם וכתב יהודה וכו' הוסיף צלבוש תיבת וקדשו (וגם אכתי לחזתי דרכו צקודש צמ"ס י"צ ס"ד) וכתב צמ"ס תפארת לנשה דהיינו דוקא צידוע שקדשו הקופר כגון שהוא לפניו ולאורי שקדשו אצל אם נמלא כן צמ"ס ואין הקופר לפניו אין לו תקנה (כמ"ס ג"כ סס ס"ה) וקיים ול"ע לנעשה . והנה צמ"ס זכרון יוסף ס"י י"ז על מה שכתב צקופר שכתב סס חלקים חקר

שם לתלות צרכה והשמיני . הכה דבר זה מלוי הוא
 להשמיני איזה אור וחממה שבה ותלין צמלוי :
אך אם היה נמלא תיבה אליהם צי"ד אחר הלמ"ד
 גזה נראה לפע"ד דאין לקמוך לגרוד ארתיזה
 ית"ם ולכתוב צמקוים ארתיזה ית"ם ולעשותו קידש .
 דכיון דאיכא תרה: לריעותה יתיר יו"ד אחר הלמ"ד והקר
 יו"ד אחר ה"א ודאי ייסקרז לחוש שגוף לא קדשו ואין
 להתיר לזרף ארתיזה א"ל לקדש אלא יתעברר ומפי
 הקופר שקדשו . ואם לא מתעברר נראה דיש להחמיר
 ומספיקא שלא לזרפו וגם לא למחקו אלא לקדשו :

ובגדרו

דהמג"א שהציאו הא"ר ומוצא שם צ"י
 (יצדבריו ק"י י"ג ס"ק ד') שהיה נמלא
 שם ארבות מלא ולאו אחר הדל"ת והירה לגרוד את
 הוא"ו ולהאריך הדל"ת . נראה לפע"ד אף כי ומסתמא
 תשומע דומיירי צעלא נתעברר ומפי הקופר שקדשו . ת"ו
 א"ש גם לדעת הלבוש משום דגזה לא נשתנה הקריאה
 עשות הנמלי הוא להוסיף ולאו צמקוים חולם ושפיר יש
 לסמוך על החזקה שקדשו : זהו הנראה לפע"ד צריכים
 אלו . ורקיים כל דברי חכמינו ז"ל :

ועתה

נחנה לז צדיון ההיפוך שצמקוים תיבת חול
 נמלא כתוב שם קידש . אם מויתרין לגדרו או
 לא . הכה אם צמקוים תיבת יהיה כתב הקופר את השם
 היות ית"ש . זהו נדון דוהארש"ם והתיר למחקו . וכתבתי
 לעיל כי יש קצרי לומר דבזה גם הלבוש מודה . דאין
 קצרה לומר שהיה דעתו לכתוב כאשר כתב דאם היה
 דעתו עמו לכתוב השם הרי היה לריך לכונן את לכו
 אליו ולקדשו והיה עולה על דעתו שאין כאן משכן כבודו .
 ואם כי הקצרי ככונה בעז"ה לפע"ד ע"ו וכי נופני שאנו
 ומדוין נעשה נעשה ח"ו . וכבר כתבתי כי הגאון השואל
 צ"י שם כתב ד"ל דעודא דוהארש"ם היתה צשהיה
 הקופר לפנייהם ואמר שלא נחבין לקדשו . והנה עתה
 (צמקוים תכנה) אחר זכני ה"י ית"ש צנוק הק"ו והארש"ם
 ואראה כי חכם עדיף ומכיל . שכן צאה שם השאלה
 (צ"י קפ"ו) ינמדנו רבינו קופר כותב ק"ת והיה רולה
 לכתוב יהיה וכתב את ה' ולא קדש את ה' אם מותר
 לגרוד את הוא"ו ולכתוב יו"ד צמקוים או לא . והשיב
 דאף דיש כאן ארתיזה ה' כיון שלא נכתבו לשם כוננת
 קדושה ומותר למחקו ע"ש . הרי צצירור דומיירי צידוע
 שלא קדשו . אצל צמקוים שגוף קדשו י"ל דיש להחמיר
 באיסור דאוריית' לחוש שגוף קדשו :

וראיתי

צ"י ונעה נפחתי (תחלה חלק צ') העלה
 תשוי מלא הגאון עמי יהודה אקאד ז"ל

צדיון ק"ת שנמלא צו עבות צפוקו זה יהיה משפט
 הכהנים שצמקוים יהיה היה כתוב השם היות צ"ה . וכבר
 דכיון שאכור לכתוב צמ"ת אפי' אורח אמת שלא מן
 הכתוב וע"כ שהיה חומש לפניו וצדאי צמומש לא ה"י עשות
 דאחזיקי ריעות' לא מחזיקין אלא הקופר הוא שטעה
 צדמיונו בהגיונו לאור יו"ד ש"י קצר שהיה ולאו וצדאי
 לא קדשו אלא לשם חול ככתבו ומותר למחקו את ה' .
 ולפע"ד אין זה מוכרח . דמ"ש אחזיקי ריעותא לא מחזיקין .
 הרי ריעותא לפנינו שהקופר כתב את השם הו"ו"ה צ"ה
 ודלמלא צמומש היה העשות והקופר כתב כאשר ראה
 לפניו . והרי כל הדפוקים צמקוים מועשות הן . ועוד
 כיון דצ"כ אנו לריכין לומר שהקופר עשה צדמיונו
 נחוש שגוף תיבך נחמלה עינו העשות . קצרי שצמומש
 הוא השם ועמד וק"שו . ומה שכתבתי שם להקל צצירור
 שהיה מחיקה ע"ו לחקן . תמוה לפע"ד כי לא מלאנו
 קצרה : זאת אלא כשהתיקון יה"י צסם עלמו . ולא להסיר
 את הקודש ופני החול . ע"כ לפע"ד איכני רואה להקל
 אלא אם עכ"פ ידוע לנו שהקופר שכתבו היה צר אוריין
 וירא שומים . וככה"ג אולי יש לקמוך על הקצרי שכתבתי
 דכיון שהוא לריך לקדש את השם אם היה דעתו לכתוב
 את השם היה כותב אל לכו והיה מוצק שאין כאן מקום
 צצירו :

שוב

ראיתי צתשו רבינו חיים כהן יו"ד ק"י מ"ה
 שכתב צמ"ת שצמקוים צ"ל יהיה נמלא שם
 היות צ"ה . והשיב כיון דאיכא ספק שגוף היה הקופר
 קוצר שהוא לריך לכתוב את השם ונמלא שכתבו צכוונה
 ואסור לגדרו . אלא שכתב דיש להתיר לקדשו ואף שצ"י
 צית הילל כתב צסם תשוי רצ"ה שאם עשה צסם אסור
 לקדשו אלא ומלקל כל הייטיבה הכא דאיכא ספק שגוף
 לא נכתב צכוונה שם יש להתיר לקדשו . וצ"י ק"י
 ל"י וזה דכני שהיה כתוב עליו שם וכו' דמשמע דלא
 נודע אם כתבו לשם קדושה ואפי"ה גומו . וע"ז השיב
 לו אצ"ו הגאון ז"ל שם צקוף ק"י וצ"י ח"ל אין הכדון
 דוונה לראי דהתם ומקתנר עפי למהל' שכתב צכוונה שם
 דאין לתלות צסום ענין כוונה אחרת דלענין וזה ככתובה
 אם לא לכך אצל צ"י ה"י איכא דווקתנר עפי להלות
 שכתב צכוונה תיבת יהיה שהיה לריך לכתוב אלא שכדקר
 לפניו עושה צאור הו"ד לכתבו ולאו וכלל פשוט צצד"כו
 דהיכי דאין הלדדן שוים לא ויקרי ספק עכ"ל . והכח
 נראה ודאי דאף שכתב דווקתנר עפי שכתב צכוונה
 תיבת יהיה וכו' וצ"י לא חזר צצ"ל זה מהוראמו שאסור
 לגדרו . אלא שכתב דאיכא קצרה ומעליא לחלק מהך דשם
 שהיה כתוב על הכלי . אצל וצ"י להתיר לא הו"י צצ"י ל"י
 אנוס

אמנם

אם צווקים ט"ל יהודה כנאל עם הוי"ה
 צ"ה ואין הסופר לפנינו. צזה אפשר לפע"ד
 להקל למוחקו. כי צזה ודאי מיקטצר לומר דומקטנאח
 היסס דעתו לכתוב יהודה. אלא שסכח את הדל"ת.
 ואל דמי לנדון דהארשד"ס (שנא היינו ונחירין אם לא
 היה הסופר לפנינו ואומר שלא קדשו) דשאני ההס סכחצ
 את הוי"ו צפועל ואיכא למיחוס עפי. אבל להשוניע איזה
 אורח נחמח סכחה דבר הנמלי הוא. ונינו כראה לפע"ד
 דעדיק עפי לתקנו צתלית הדל"ת:

בשורת

יד אליי קי פ"ט כשאל צסי"ת אשר צפסקוק
 כי כן עשו לאלהיהס (לשון זה לא כנאל
 צתוסי"ק. ול"ל אשר שנא עשו לאלהיהס צפי ראה. או
 ככל תועצתס אשר עשו לאלהיהס צפי שפטיס) כחצ
 לאלהיהס תמורה לאלהיהס. ונסתפקו אם הסופר ידע
 שלריק לכתוב לאלהיהס אלא שסכח לכתוב את הה"א.
 או אפשר שטעה וחסצ שלריק לכתוב לאלהיהס וקדשו.
 והורה לקדור את התיצה. וצפתחי תסוצה קי רע"ו סק"ד
 הציא דצרי ונ"ש מ"ש עליו. ולפע"ד כראה דאפי" לרעה
 השה"ג שהצאתי צחקירה י"צ אין לחוס צכאן שמא קדשו
 דכיון דלא כתב הסופר טעות צפועל אלא שהשוניע את
 הה"א והוא דבר הנמלי להשניע איזה אורח נחמח סכחה
 תלין צזה. דומקטצר יותר לומר דומקטנאח צחומס שהעתיק
 מנעו היה כהוצ כראוי. וגס הוא ידע שהוא חול. אלא
 שנחמח סכחה השוניע את הה"א. ודמיא לנדון דצעל
 זכרון יוסף ז"ל ועדיפא מני. דאיכא נמי קצרה לומר
 שאם היה חוסצ שהוא סס קודס והיה בותן אל לצו לקדשו.
 היה בותן אל לצו שאין כאן מוקוס סס קודס. ע"כ כראה
 לפע"ד דיותר או לתלות את הה"א או לגרוד את המ"ס
 ולכתוב סס:

חבורה יד

נמצא נקב בצד אות מאותיות השם הקודש. מהו:

בתשוי

הרנו"ע קי ל"ו כתב דאקור לגרוד אפי"
 מנעו מלות של השס מופכי שה"י שיעור
 אקור מן התורה. והנה לפי מה שצ"ד צה"ל קי פ"ו לומר
 דדוקא צאיקורי אכילה ח"ש אקור מה"ת דאית לן קרא
 דכל חלצ אצל צשאר איקורי תורה כגון התילט עבר אי
 צנזיר או צצבת או נו"א פחות וקשיעור אין צו איקור
 תורה כלל דנעמי דחיזי לאינטרופי לחוד לא מהבי. איכ
 גס צגרידת מוקלת אורח מן השס ליכא רק איקור דצבנן.
 וצזה י"ש לי להנלין טוב עזור צעל צאר עסק כי התעסק

מני צעל מל"ש כ"י צנדון ק"ת שאכלו ע"ש וצא נקצ צלד
 אורח מלותיות השס ואפי" אם הוא צאופן דכסר לדין
 מ"נו כחצ (צקי ז') לחקן. דהיינו להדציק טלחי ולגרוד.
 אח"כ קלת וון האור. וכחצ דאפי" למאן דמכסרי גס צלא
 זאת מ"נו ספיר דוני לגרוד פורתא כדי שתהא הכתיצה
 כראית חונה ומסוס זה אלי ואנוהו ולמיצעד ככולהו תכאי.
 וצעל מל"ש כ"י (כלל ט"י אורח ל"צ) השיג עליו (ועליו)
 מדצרי הרנו"ע. ולפע"ד י"ל דצעל ציע ק"ל דאין איקור
 תורה צגרידת מוקלת האורח. והנה המג"א צקי תנ"ו
 קק"צ הציא מהסל"ה דעשה דצבן דוחה ל"ת דצבן
 כשהוא צעידנא ע"ש. ולפי זה אף אם כאמר
 דנו"ת זא"ו ג"כ אינו רק דצבן ספיר כחצ הצעי.
 דהא צעידנא דעצדי לאיקורא דצבן קומקייס ונ"ה דצבן.
 ונכ"ש אם כאמר דנ"ת זא"ו הוי דאוריית' (עי שאג"א
 קי כ"י וצמלאה"ק הש"י ח"י וצקי חיי"א ח"א כלל ק"ת) י"ל
 דגס לרעת הרנו"ע כדון דצעל צ"ע מותר:

ומצאנו

צעז"ה חצרים לצעל צאר עסק. והמרי"ס
 פדוא קי פ"י צעכין פירוד דיצוק הרגל מן
 הגג צהא"ן שצטמות כחצ וז"ל צכן אי לא ומקטפיקא מן
 הכהו קצי הקדוסיס אשר צארן הנה (ככראה כוכחו על
 המהרא"י שהמניר צהרצה הא"ן ועל הנהרי"ק שטעה
 לומר דרעת העור וז"ל שכל דיצוק הא"ן וקפי"ן לא
 מוהני להו תיקון) הייתי מותר לגרוד כולם צין צטמות
 צין צשאר הא"ן אפי" לרצרי תוקי סקוצרים שרגלי הא"ן
 אינן פוסקין דריצעד וכו' מ"נו לא היה כראה לאקור גרידת
 הקסין צסם דאף אם אינו לריק צדיצעד מ"נו תיקון מקרי
 שיהי יותר כראה לכתב מיושר וכו' עכ"ל. וצתשו חינוך
 צית יהודה קי ע"ה דפסקה חשו' מהגאון מהר"ל מפראג
 ז"ל וכתב דלא טייך נחיקת השס רק כשמוחק אורח שלס
 אצל צמוחק קלת אורח אין זאת נחיקה ואפי" להנעפלין
 לאחריו אינו דומה דהתס עכ"פ נחיקה איכא אצל מוקלת
 אורח אין סס נחיקה כלל אלא דאקור משוס אכחוסי מלוח
 וצפירוד האותיות ליכא אצו"ק: ונ"ה ארצה עליו נ"ה
 הוא. וכחצ עוד סס צקוף חשוי דמ"ס מ"רי שרשוס
 האותיות ניכרות רק שהן נטושטעות ואין צזה משוס זא"ו
 ובה"ג מותר לנחוק דהוי נסתקן שיהא ניכר וכלה עכ"ל.
 הנה כתצאר צעז"ה כי צעל צאר עסק לאו ימיד הוא
 צקצרה דיד":

ומ"מ

לדינא הנה אם הנקצ הוא צאופן שהס"ת כסר
 גס אכחי (צונה"ק) ל"ו סנוכא אי"ע על צעל
 צ"ע. ונאחר דהציקר צידניו דגס צשאר איקורין ח"ש
 אקור נה"ת (עי ונכ"י פ"ח מה"י צבת) וגס אולי אין
 זאת צכלל זא"ו ויקפיק ללוחו צהכחת מנלית לצד.
 ונאחר

אלא שאגב גררר כחז דאפי' אס זודאי נעשה צחלל
 הכתיבה ג"כ קשה להסיר כי שוא הלכה כתירון הראשון
 של ה"ב"י וכו'. ובעל מלא"ש כ"י כתב דה"ב"י אוקר
 להדיא. לישרי לן מר כי לא אקר להדיא צכה"ג אלא
 שאמר דקשה להסיר. ויכול להיות דאלו הוה אהא
 עובדי כי הך לידי אף הוא היה מותן אל לבו להסיר
 התיקון לצל ילטרכו לגנוז או לקדור. סוף דבר אכבי
 התרתי ומסיר אכי צווקווי. לפי דעתי אשר חכמי וקעדי
 ונרחמי: (וע' בפנים ס"י י"ב ס"ק י"ב דיגרוד תהלה
 ואה"כ ידביק אה העוליות) שוב הביע לידי כשעה חדא
 או"ח עם חידושי הגאון רע"ק איגר ז"ל וראיתי שגם הוא
 כתב צקעיף ע"ז צהצוזה דאף מה שעושו וקספיק' וקרי
 ע"מ לתקן ללאת צזה וקספיקא:

חקירה טו

ה"א שבשם הקודש אשר רגלה השמאלי נדבק
 לגגה. וכן אם נמצא בן בהרבה שמות. מהו:

ב"י י"ד ס"י רע"ו הביא לשון הר"י אסכנדרני שכי
 וז"ל. פשיעי כי מי שנכתובין לכתוב השם וכדבקה
 לו רגל שואלי של ה"א ראשונה ששם צן די צגנה צעכין
 שכיכר לכל שהיא ח"ת ודאי יכול הוא לגרוד רגל הח"ת
 שנעשה צפיקול ואין זה עובר ושום הא דתכ"י המוחק
 וכו' אלא אם כשפכה דיו על השם מותר למוחקו שלא
 יהיה כוונתו אלא לתקן ע"כ הרי כתבאר מצרייתא זו
 שאם נפקדה לורת אורת ומלותיות השם ע"י שפכת דיו
 שיכול למוחקו וכו"ש זו שנעשית צחללה צפיקול וכו'
 עכ"ל. הנה מוצאר מצריית דגם אס ככתבו צכשרות ואח"כ
 נפסקו ווהר למוחקן שהרי למד בן מצריית דזככי מייירי
 (וכ"כ צסי בני יוכה) אלא לפי שהיה קלת קצרא לוור
 דרוקא החס (צדין צבו"ס) שכבר נתקדש השם מלוא
 לתקנו ולא כשכפסל צחללתו (כו"ש ה"ב"י צסס המרדכי)
 לזה כתב כי לא בן הוא אלא אדרצה ואלד הסצרי כשנעשה
 צחללה צפיקול ק"ל עפי וצודאי וותר למוחקו. וזה צרור
 צדעת הרי"שם שהסיר דיבוק עז אף צככתב צכשרות
 ואח"כ נפסל. וכן ווכה דעת הרנו"א דצכל עכין מותר
 למוחק דיבוק עז. אלא דעת הרנו"ע צכ"י ל"ו אינה בן.
 שהוא אינו נוחלק צין דיבוק עז לדיבוק דק. אלא שהוא
 מחלק צין נעשה צשעת כתיבה לנעשה לאהר גורר האות.
 וזה כראה לנודקק צלשונו סכתב וז"ל אונס תלמידי הר"י
 קולון עשו נעשה פעמים רבות להפריד צככין רגל הה"א
 והק"ף וכו' כי הנה מקצרי אונרו צזהיות האותיות הסן
 דצוקות

וואחר שהס"ת כשר למה לנו להכניס צפסיקות. וצכה"ג
 כראה ודאי שצ ואל תעשה עדיף. וכתיב כי מפני שמי
 כחת הוא. אצל הרינוותי מוננו שאם הנקצ הוא צאופן
 שאנו לריכין לפסול את הס"ת ודקדקהי וכתבתי אס
 כולל נקצ צלד ארת ונהסם צאופן שכפסל וכו'. וגם זאת
 לא הוכח לצעל מלא"ש כ"י וכתב צחכמה קע"י כ"ד וז"ל
 אס יש נקצ כנווך לאחד ומלותיות השם וכו' ודצרי ספר
 קקת הכופר ק"י ו' ס"ח אינם ככונים צזה כנוצאר
 צצניה. ולא על הרצ קה"ס לצדו תלונתנו כ"א גם על
 הרצ ה' צ"ע שנונו העתיק דין ההוא וצמו"ח שגה וכו'
 עכ"ל. וצצניה ס"ק ל"ב כתב וז"ל ואפי' אס נחקר כל
 הקלף אחר שכבר היה ו"ג לא הוי רק ספק פסול כיון
 דתלי צשני תירולי ה"ב"י צסי ל"ב וכהי דלהכשירו אין
 צידינו וקספיקא ו"נו לעכין איסור ומחיקה פשיעא דלריכין
 אנו לחוש איפכא דילמא כשר הוא ואינו לריך תיקון והוי
 מוחק צאיסור וכן אס הנקצ צחוכו דהיינו צחללו של
 ארת כונו נקצ תוכה של ה"א פשיעי דאפי' אס זודאי
 צחללת הכתיבה היה נקוב שלריכין אנו להחמיר לעכין
 ומחיקה כיון דתלי צשני פירושי רש"י וכו' שוב ונלאתי
 צתי כו"צ ונה"ת ח"ד ק"י קס"ע אוקר להדיא גרידה כזו
 ע"ש. והתיונה על הרצ צסי קה"ס שנעלמו דצרים הללו
 מעין צינתו וכו' עכ"ל. והנה כאוונים פלעי אהצ יהאצהו
 ה' להאריך וניו ושכותיו צנוצ:

ואנכי

על ושמרתי לעמודה דכראה לי ונאחר דצלי
 תיקון אין אנו יכולים להכשיר את הס"ת
 לקרות צו יהיה מלואה טעם שהיה ואפי' אס רק וקספיק'
 (ע' חקירה די) כיון דסוף סוף כלערך לוור או לגנוז
 את היריעה כולה או לקדור את השם ודאי עדיף עפי
 לתקן ומלואה לתקן. וכיון שהוא מלואה מותר לגרוד קלת
 מן האות ואף אס נאור כהרנו"ע דגם צזה ח"ש אסור
 מה"ת (כשאין התיקון צלותו האות צעלמו) ו"נו כיון
 שהוא עושה כדי לתקן מותר. וכ"כ צשו"ת צית אפרים
 ס"י פ"א דאף אס הפסול הוא רק ונחונת ספיקא ו"נו
 כיון דאין הכוונה רק לתקן את הפסול תיקון וקרי ושרי
 ע"ש. וכ"כ צנרון דידן דצעיכאל דקגריר הרי הוא מוחק.
 וע' צשה"ג פ"ד דצצועות דהיכא דהמוחק גופא הוא המיקון
 פשיעי ל"י דרשי. וצכל הקתירות שהציא צעל מלא"ש כ"י
 לא ונלאתי דויון לצדון דידן רק ונה שהציא מכו"ת ס"י
 קס"ע. אצל הרי הכו"צ כתב שם דמוחק מוקלת האות
 לא הוי רק איסור דרצנן. ולכן אחר העתרת ממילה
 מנעלמותיו הקדושים אנו"א מודיל יד"י מיסתלם. דנאחר
 דאורר דהוי ויילתי דרצנן אף אנו כאורר דא"כ כיוול צחר
 המוקיל. ונה גם דהא צעיד' דידי' היה מותר צלי תיקון

בגירדת מקום הדיבור לבד ושאר הרגל אסיר למחוק וכהי' דלהקל אין לקמוץ על שיטת הסיוט' מ"מ לתחומר חוששין להך סגרא . הנה לפע"ד נראה רבם להסית'ק גיפ"י אין אסיר בגירדת הרגל מונעה למעלה . דאף דקני ל"י בגירדת הדיבור לבד השתא מיהו כל זמן שלא גררו הרי הרגל פסול ואין אסיר צומחיקו . וכן נראה דעת הרד"ז ח"ב סי' תקל"ו שכחז דאס כחצרר שה"א ככחנה כתיקונה ואח"כ נפסקה דדיבור דק יש לקמוץ על (הסית'ק וסיעת') האומרים שומפריד הרגל מן הגב כל שהו ואין זה ח"ס כיון שהאות ככחנה כתיקונה בהכשר כאשר כתבו זעלי סגרא זו וזה יותר טוב ממה שיגרוד כל רגל ה"א שכחז בהכשר וכו' עכ"ל . הרי כי גם לזעלי סגרא זאת כתב רק דיותר טוב וכו' ומוכח דק"ל דעכ"פ גם אם מוחק את כל הרגל (מונעה למעלה) אסירי ליכא ולכן דמטסקא לן כחז שס לעשות כן לגרוד כל הרגל ע"ש : לכן לפע"ד צמדנדק דדיבור עב אפי' לאחר שכחז בכשרות אין לחוש כלל ומותר לגרוד כל הרגל וכמו שפסק גס' צנ"ו וכן הוא פשטית לשון הרמ"א :

ואם

לא נדבק ממש אלא שנוגע רק מעט ועדיין נראית כמו ה"א . הנה אם נעשית כן בשעת כחיבה לדעת הרמ"ע שהבאתי לעיל גם בזה מותרין לגרוד ולפע"ד יש לקמוץ עליו . כי הרי הרד"ז הכ"ל הוכיח צמטור והורה להסיר התיקון גם בשנעשה כן לאחר הכחיבה . גם בחשו' שמש דקדק יו"ד סי' כ"ב נבדון ס"ח שהיו הרבס הא"יין כך וקלחן נפרדו וקלחן כשאריו וכתב שאין להס"ת תקנה משום ההא"יין שפפרדו משיס דהוי ח"ס ועוכה דס"ל דמשום ההא"יין שעדיין דביקות ה"ס תקנה ע"י גרירת כל הרגל מונעה למעלה . וכך היבחה שס תשיבה מנהר"י צאקאן שכחז כן . וגם תשיבה מנהר"י אביהז צענין זה וכחז דכל זמן שאין ה"ס צלירחה שכחנה למשה צסיכי אין זה קדושה ויכול לגרוד מלמענה למעלה לחפ"רת כבוד שס אלדיו וכו' . גם צטו"ת חב"י סי' ע"ה דפסקה חשוי עתה הגאון מהר"ל מפראג ז"ל"י וכחז שס כי חילוק זה (של הרי"א"ס) אינו נראה כלל דכ"ן דבצינן כרעה דה"א הלוי אין חילוק צין נוגע הרבס לכוונע נעע סוף סוף אינו הלוי דהיבא דאסיר דידוי משיס שאין כאן לירה אות אין חילוק צין אם כיכר האות אם לא שאפי' אינו נוגע אלא בכל שהוא כפסק לירה האות . לכן נראה לפע"ד דעכ"פ צנענשה כן בשעת מחיבה ודאי יכול לקמוץ על כל הני רבוח"א שוחח"ין . טוב ראיית' גס' שערי דעה שפסק ג"כ להסיר וכחז ח"ל וכן נראה לפע"ד כיון דחז"ל והרמ"א לא ראי' את דברי הרד"ז כי עדיין לא נדפס קשר זה עד שנת ת"ץ"ע וגם

דברי

דבוקים צמוקן דק אינן דומות בזה לא לחי"ת ולא לשאר אופיות וכו' ולקושט"א דמילתא כל שנועיקרא לא נכחנה האום כהלכתה אעפ"י שאינה דומה לאות אחרת אין לך ספק הלורה וקלוקל התמונה גדול מזה אבל אם נכחנה כהוגן ואח"כ אירע זה שטעום די ציטוקא וכו' אך אם ידוע לנו שמתחלה לא נכחנה היעז כרלוי לא נכשיר אותה צטנ"ל יטוקא שידע לקרוחה ולא מפני שאינה דומה לאות אחרת אלא נפסול וכאמר אינה ח"ת ואינה ה"א וכו' ואם הדבור מעכז בכל שהוא גם ההפרדה צסכין פוסלה שהרי היא חקיקה צחוך האות וכו' ולקופר נמ"ך צבא לתקן צחזכרוה אם הדבור דמעיקרא מלמד"ן אחרו שאין דרך להמלט מכל המצוכיה אלא בגרירת הרגל השעאל"י כלו מונעה למעלה שע"י הרי הוא מוחק את החי"ת או מה שאינו ה"א מתחלה ועד סוף ולא הביע לפולם אותה התמונה הנמחקה להיות ה"א לא נכחיבה ולא בגרירתה והוא תיקון ככון וכו' עכ"ל . הנה מצוחר מדבריו צחר היטב שאם הדיבור נעשה בשעת כחיבה אפי' הוא דיבור דק הוא מותר לגרוד מונעה לנעלה . ובנדון זה הרי"א"ס לחומ"א והרמ"ע לקולא (אח"כ ראיית' גס' שמש דקדק יו"ד סי' צ"ג הג"ה מנן המחצר שהוכיח כן דעה הרמ"ע) :

ואמנם

אם נדבק לאחר שנגמרה הה"א . נראה דעמו דאפי' אם הוא דיבור גמור אסור לגרוד . וזה נראה ממש וז"ל אבל אם נכחנה האזכרות כהוגן ואח"כ נפסלו דבדוק דהיו מן הרגל לגב וכו' אחרי שכבר נקרא שס ה"א עלי' צכל אופן שיה"י אין לנו אלא דברי הרי"א"ס כי חוייבנו להוחר מלוד צאחיות השס מנוגע צקלהו וכו' עכ"ל . בזה שכחז צכל אופן שיהיה נראה דצ"א להורות צין שהוא דיבור דק צין שהוא דיבור עז . ועוד דז"ל צחר פעמא דיד"י שהוא אפי' דדיבור עז . ולפי מ"ש להוכיח דעה הרי"א"ס להכשיר דדיבור עז גם בשנעשה לאחר גמר האות שהרי למדו מו"ס דצהכי חיירי . י"א לנו כי צענין זה הרי"א"ס לקולא והרמ"ע לחומ"א . וכלערך לומר כי מ"ש הרמ"ע אין לנו אלא דברי הרי"א"ס וכו' כוונתו צענין זה שהדיבור נעשה לאחר הכחיבה בזה נחפוס דעת הרי"א"ס . ועדיפא מיכ" שפא"י דדיבור עז אינו נאמר כן . זהו לפע"ד מוכרח :

ולדינא

הנה גס' צני יוכה פסק בזה כהרי"א"ס דדיבור עז מותר לתקן אפי' נעשה לאחר שנגמר האות . וכן נראה לפע"ד דמיסחצר נענ"י דהרי"א"ס ומ"ש גס' מלא"ס כלל ע' ס"ק י"ב סגרא להחמיר בזה משום דלהסמ"ק וסיעת' אם נפסל האות לאחר שכחז צכשרות ליה צתיקונו נפוס ח"ס וממילא היה מעכשך כאן

דברי מוהר"ל מפר"ג לא ראו לכן אכן שזכינו להניח
 מאורו לא שצדיקין מה דפשיע' להרד"ג ומוהר"ל מפר"ג
 נגד פסיקו של מוהר"י אשכנזי עכ"ל. ומכ"ש אהנו
 שראינו צע"ה גם דברי הרמ"ע ודברי הגאונים הנ"ל שצ"ס
 שמש לרקה ודאי נוכל להביר צלי פקפוק לפע"ד :

אד אס נעשה כן לאחר הכתיבה ל"ע. וכפי הנראה
 גם צזה יש לקמוץ על הרד"ג וצפרע צבס
 לדעת הרי"ס אין כאן חיבור תורה. וע' צע"ה מוהר"ח
 כהן ס' מ"ט ואמנם מילת' דלא שכיחא היא שילרע כן
 דיצוק דק לאחר הכתיבה ואס יארע יש להחיש צדד:
ובעיקר דברי הרי"ס שכהן דלכור לחקרו מוסיס
 דכל העולם קורין איחה ס"ה אלא שנפסלה
 צנביעה לגגה. ראייתו צס' יד שאלו שכהן דעומי' מוסיס
 דכ"ע קרי לה ס"ה א"כ מלך הבס צעלמו קדוש וכל
 המוחקו לוקה רק צס"ה דצעיין כתיבה המה כפסל ע"ס.
 ולפע"ד המוה לומר שהמוחקו לוקה כיון דהרי"ס גופי'
 כהן שנפסלה מוסיס דצעיין כרע"ה דה"ה הלוי. והף
 דקורין אותה ס"ה כהן צע"ה מוהר"ע דהקורא אותה ס"ה
 הר"ג קורא על פה או ע"י קימחיו צעלמא ע"ס. הגע
 צעלמא הרי גם שני יודין ווח"ו על גביהם שצדיקורים
 דכ"ע קורין אותן השס וכי כומר דהמוחקו לוקה. אבל
 הרד"ג הנין דעת הרי"ס שאוקר רשום מראיה עין.
 אלא שהשיב עליו דכיון שהוא מהקו והרוחה רואה שהוא
 חוזר ומהקו חו ליכא למיחוש מוסיס מראיה העין. ולפע"ד
 אי מוסיס ה"ל לא קשיא דלכתי איכא למיחוש דילגוה איכא
 מלא דחוי צמחיקה ולא חוי צמחיקו. אלא אי קשיא ה"ל
 קשיא. מאי שכל ניהא יחניח צמ"ס (פ"ה ה"ג) היה
 לריך לכחוצ אה הסכ וכהכיון וכחצ יהודה (ועט"ה)
 ולא נהן צו דל"ה מוחקו וכיהצ אה השס וכי. וה"ל
 הסט ודאי כל העולם רואים שזהו שס ועומד צמחוס
 שלריך להיות שס יוכ"ו מחנה קאלו יודעים שלא ככה
 כראוי מוהר"ן ימחוק אותה. ולא רחוקה היא לפע"ד לומר
 דהרי"ס לא ראה כלל אה המ"ס כי צימים ההס לא
 היחה מוכה זו ידועה לכל. וגם צצ"י ס' רע"ו מציא
 ע"ס צבגמתי' צסס רבינו שמהס הכוחצ יהודה וכי'
 והדברים אמורים צמ"ס (והעיר על זה צס' כסא רחמים)
 וי"ל דאלו היה חר"ס רואה אה המ"ס הוה הדר צי'.
 ועמ"ס צס"י י"צ סק"א :

ועתה

נחנה ראש צע"ה אס חירע כן צהרצה שמת
 שנצדקו רגלי היה"ן צנביהן הן צדיצוק עז
 הן צדיצוק דק. מהו :

הנה

צצ"י ס' רע"ו הציא צסס פסקי מוהר"י צס"י
 ע"צ שכהן וז"ל אס מוחר לחקן הכיסי"ן שנצמרו

אד ה"ש"ך צס"י רע"ו ס"ק י"צ כהן דאס יש
 הרצה שמת שנכחצו שלא לשס קדושה חקור
 לגורדן ולכחצו צעקומן שמת לשס קדושה משוס חשש
 מנומר. וכפי הנראה ילא לו הדצד עשומע"ה דביעין דף
 כ"ד ע"צ מדלא אמרו לחקן אה הס"ה צענין זה לגרוד אה
 האזכורה ולכחצו מחדש לשס קדושתן. ולככי מוכר הקשתי
 דל"כ צס"ד דלמך כמאן כינ"ה דל"כ כרי יהודה. והרי
 לדעת הש"ך שכהן שס דשמות שנכחצו שלא לשס קדושה
 מוהר"ן לחקן לגורד היקין. א"כ לפוס הך ס"ד דלא
 ידע מחדש מנומר כרצון כמי לא אחיא. דהא איכא
 הקנה צגרידה וכתיבה מחדש. ועלה צדעתי לומר כי
 כתיבה על מקוס הגרד גרע עפי מהעצרת קולמס ולכן
 גם לפי הס"ד ידע דכלל סס"ה אי אפשר לגרוד האזכורה
 ולכחצו צעקומן עשוס דהוי מנומר. רק צהעצרת קולמס
 לא הוי קצר דאיכא משוס מנומר והחרכן הו"ל שחידש לו
 זאה וחס"כ מלאחי סכן כהן צס' צני יונה. אלא דסוביי
 דביעין דף כ' נראה צחיפוך וכמס"ל. וצס' צני יונה

ולא מפני ריוח שצין פרשה לפרשה . ולתרחיז את הכחצ
כדי שיצאו הפרשיות נכונות צין להרמז"ס צין להרא"ש
אפשר דצאתה מותר :

יבנ צקי מלאכה שמים סוף כלל צ' עציא קושיא
שכמאלא בחשיבה להגאון החסיד עם' כחן
הדלער זל"ל על הא דליחא צס"ע דיעשה אוחן אליבא
דכ"ע . והרי לא הועיל מדי . שהרי אין אנו יודעים מקום
הפתוחות והקהומות אלא מן הרמז"ס והיא ראה אוחן
צספר צן אשר כת"ש צפ"ח מהל' ק"ת ולפי שיטתו צלורחן
ספע סזו פתוחה וזו סחומה . ואם מלא מקום שהיתה
שיטה שלמה פניות חצנה לפתוחה . והרי להרא"ש היא
סחומה . וכן להיפוך אם מלא מקום שהשיטה כלה צסוף
וש"עיה שהחתי" מהחלל צאמלע חצנה לסחומה . ולהרא"ש
הרי היא פתוחה . וא"כ איך נעשנה אליבא דכ"ע והרי
אפשר צצמקום אשר להרמז"ס היא סחומה להרא"ש היא
פתוחה . וכן צהיפוך . צמקום אשר להרמז"ס היא פתוחה
להרא"ש היא סחומה . ולא הועיל מדי . ולכן כחצ דאין
ציריטו אלא לליית לרמז"ס ולסמך עליו ואין לירך להרמיז
ולקלר האזהיות צצביל זה וגם אין ללמלס שיטור הריוח
צצין פרשה . א"ד הגאון הכל' . וצנל מלא"ש כ"י סצב
לפ"אוח זה על קבלה . וכחצ דלאו קישיא היא דמי הגיד
לכו שבצפר צן אשר צדמון להסיפר אופן שהולך לעשית
סחומה שאינה אלא לדעת הרמז"ס אי סצדמון לו אופן
שהולך לעשות פתוחה שאינה אלא לדעת הרמז"ס .
דלמא צכל מקום פתוחה צדמון לו שהיו כ"י ע' אוחיות
צסוף השיטה . וכל סתימה צדמנה לו צמקום שהיה ריוח
כדי ע' אוחיות ולכחצ עוד חונה אחת . והלא זה עכ"פ
צדרך האפשר אף שאיננו ודאי ומועילא אם נעשה הפ"ס
צאופן שהן כשרות לכ"ע עכ"פ לא נוכל לומר פרשה זו
פסולה ודאי לחד מ"ד ומש"כ אם נעשה פ"ס הפסולה
ודאי להרא"ש או להרמז"ס . ולפע"ד אין תירוח זה מעלה
חרובס . דהגאון ז"ל הכי קא קשיא לי' . דרך משל .
צהגיע הסופר לכחצ יו"ס אחר' והיא רואה שאם יכחצ
כדרכו חכלה לו השיטה צחיצה אחר' . וילערך להכיח
שיטה שלמה פניות לעשות פתוחה לדעת הרמז"ס מה
שהיא סחומה לדעת הרא"ש . וצכדי לל"ח גם לדעת
הרא"ש . הנה או שילערך להרמיז קלמו האזהיות כדי
לכחצ חיצה אחר' צחלמל השיטה שלאחריה . או שילערך
מהחלה קודם שיחיל לכחצ את הס"ת לכחצ צחיצה
על ח"זס דף ויארך או יקלר את השיטין עד אשר יצאו
הפ"ס אליבא דכ"ע כמ"ש הצ"י . וכן ילערך לעשות לפני
כחצ כל דף צצס"ה אשר יש צי פ"ס . והיא צאמה עצוד'
קשה מותר . וגם ילערך להארך או לקלר את השיטות .

אריש גם זה וכחצ דהיינו דוקא לענין קידוש השם שאין
זה כחה לקדש צבעצרה קולעס ויותר עוב למחוק ולכחצ
מחדש לשם קדושה . והנה הדבר דחוק צלישכא ופסטיח
ספע דמחמה כחות החיצנה אחת עלה וכדעת החב"א
ועצ כחצ סס צקי יוכה מה סכרחה לו לאמה דצעינד'
ויעין מיירי שהסיפר צעעה כחיצו ידע סכוחצ את
סאצרות הקדושו' אלא שלא קרסן וצכה"ג אסיר למוחקן
ולכן לרצון כיחא (אך לפי מה סנרא' לפע"ד מדעת הרמז"ס
ז"ל דצכה"ג גם הס"ח כשר א"כ ליכא למומר הכי . אבל
י"ל דהרמז"ס ס"ל דגם צשלא ידע צעעה כחיצו שהן
סעות קדושות מ"ע אסירין צנוחה ודלא כס"ך א"כ א"ש
צפסיטוח ועצ"ס צקי" י"צ סק"א) וא"כ ליכא ראי' כלל
לדעת הס"ך סיה' צחיצה על מקום הגרד וסס וסומר
ועכ"ס דאס רק עקלה אוח על הגרד כגון צרגלי סה"ן
ודאי אין לנו סוס ראי' לאסיר זה מוסס מומר . ואדרבה
לכאורה יש הוכחה להסיר מהא דאמרי' אבל יחרוה לית
לן זה וכמס"ל . וואחר סנס סמהראי לא כחצו צחלע
לאסור . ומהרמ"ס כ' סהיה כראה לו דשרי . וכן כראה
דעת צעלי ס"ע שלא הציאו מותרא זאס . ומדברי הרמ"ע
וסארי צעלי חשו' ג"כ מוכח להדיח דס"ל להסיר . ע"כ
נראה לפע"ד כי הסומך עליהס להקל צחיקון סס"ח שלא
להלריכו גניוס . לא הפסיד (ע' סצצ"ץ ח"א ס' קכ"ה) :

חכירה שו

בענין צורות פתוחות וסתומות שנהלקו הרמב"ם
והרא"ש . אם צריבין לדקדק לצאת ידי שניהם .
או לא :

דב"י צקי ער"ה לאחר שיצא השיטות כ' וז"ל וירא
שמים ילא את כולם ויעשה וכו' (כמ"ש צפנים
ס"י ע"ו ס"א) וכן מלאחי כחצ צציאור אי למהר"ן חניצ
ז"ל סטודע לו סקיפר אי מווחה שהיה סופר עפ"י הרצ
הגדול החסיד סה"ר יחקקאסאנעון ז"ל היה לוהג לעשות
כן ואעפ"י סדצר זה קסה לכין סחמיד ילא לו כן ל"ל
שאס צחלמל יכחצ דף אי ויעער כמה דפין ילערך לכחצ
ק"ת מליחו כחצ יוכל לשער וקום הפרשיות ויקלר שיטור
אורך ססעות או יאריכס מעע עד שיצאו הפרשיות נכונות
צענין זה עכ"ל . וצס"ע כחצ סחס וירא שמים ילא את
כולס ויעשה וכו' . ולא זכר את סחחצולה לשער וקום
הפרשיות ויקלר או יארך את השיטות (וצאמה שהיא
מליכה גדולה) ול"ל דסומך עלמו על מה סכהצ ככר צקי'
ע"ג ס"צ לא ימעע הכחצ מפני ריוח סליטעה ולמעלה

מה שאינו ראוי לעשות לכחלה. ועל זה קש"י ל"י להגאון ז"ל מה הועילו לנו עלות חלו. יגענו ולא הוכח לנו. וכל העושה שטרחתו (ד"מ) לכחוצ היצת אח"ד (וכדומה) צחללת השיטה. כדי לעשות פחוחה גם לדעת הר"ש. הרי יכול להיות כי נהפוך הוא שצ"ה פקלנו את הק"ח לדעת הר"ש. שהרי וי הגיד לנו ש"ש כאלו מקום פסוחה. הרמז"ם אשר העיד סכן ראה נקפר זן אשר. ושנא היה כחוצ שם היצת אח"ד נקיף שיטה ותחתי שיטה פנויה. ולכן הרמז"ם לפי שיטתו אמר ש"ש כאלו פחוחה. אזל להר"ש יש כאלו קחומה וא"כ לאחר כל ההחכמות פקלנו את הק"ח לדעתו שאם היה ככה היצת אח"ד נקיף שיטה ותחתי שיטה פנויה היה כשר. וצנח שכתבנו היצת אח"ד צחללת שיטה פקלנו אותו. וכן לענין הקרומות. ד"מ אם יגיע לכחוצ ואתה חסופנו עקב ורואה כי צוה הכלה לו השיטה. וילטרך להחיל אל האשה אמר צחללע שיטה שחתי"מ מה שהיא להרמז"ם קחומה. ולהר"ש פחוחה. הנה אם יחכס לשנוה כדי לעשות קחומה אליצא דכ"ע יכול להיות כי צוה יפקיל את הק"ח לדעת הר"ש. כי שנא גם צק' זן אשר היה כחוצ היצת עקב נקיף שיטה וצחללע שיטה שחתי"מ אל האשה אמר. והרמז"ם לשיטה"ש שצנח לקחומה. ולהר"ש הרי היא פחוחה: **ג** החירון השני שכתב עס צק' מלא"ש מוילא נדחה (ובל"ה ג"כ אינו נראה וכמ"ס צק' איה דיונה) גם מה שהציא עס משר"ה מים רבים צס הרב מוהר"י המחזי"ל שכתב דלא פליגי הרמז"ם והר"ש אלל צלורות הפרטיות אזל צמקומה פחוחה וקחומה שניהם שוים ומקבילים לעשות כספר זן אשר. לפנ"ד אינו מוזן. דהא ויתר שחלקו צלורות מוילא לא נוכל לומר דשוים הם צמקומהיהם. כי העדות אשר העיד הרמז"ם על ספר זן אשר. לשיטה"י העיד. אזל לא יועיל עדותו לשיטה הר"ש. וכמ"ס הגאון מהר"א ז"ל:

ואשר אני צעניי אחזה ליסב קלח דעת הס"ע ויתר דברי רבותינו ז"ל שכתבו לעשות כן אליצא דכ"ע. כי הנה כלל גדול צדינו אשר תמיד צכל מקום הולכין לנו אחר הרוב ואחר העלוי יותר. והנה שיטת פחוחה ושיטת קחומה מדינא לכל היתר הוא כשיעור ע" יודין (ואולי עוד פחות. ע"י לטון הצ"י. ודעת הר"ש דשיעור קחומה הוא ג' אותיות. ואולי יודין) ולפי"ז דעה לנכון נקל כי צכל שיטה יש צה רוב מקום שאם יגיע שנה המציה האחרונה ען הפרשה ישאר עוד מקום לעשות עס פחוחה או קתינה אליצא דכ"ע. וא"ס יקרה שיגיע היצת האחרונה עד סוף שיטה או קרוב לקוף צאופן שאין עס

עוד מקום לעשות פחוחה או קחומה אליצא דכ"ע. כולם לומר כי אך מקרה הוא. ועשה הנה הסופר אשר יקרה לו מקרה כזה כגון צמשל שאמרנו שיגיע לו לכחוצ היצת אח"ד נקיף השיטה. ויודע הוא שהרמז"ם כתב שראש צקפר זן אשר כי פרשה יתי רקיע היא פחוחה. ויש כאלו שני דרדים. אולי ראה עס הרמז"ם פחוחה שהיא אליצא דכ"ע. וא"כ אם הוא יכחוצ כדרכו היצת אח"ד נקיף השיטה ויניח שיטה פנויה להיות פחוחה לדעת הרמז"ם א"כ הוא פוקל צוה את הק"ח לדעת הר"ש. ולכן ראו לו לעשות חמה חחזולה שיצא היצת אח"ד צחללת השיטה. או אולי גם עס צק' זן אשר קרה המקרה הזה שהביט היצת אח"ד לקיף השיטה. והניח הסופר שיטה אחת פנויה. ולכן שצנח הרמז"ם לפחוחה. ולהר"ש צחללת היא קחומה. וא"כ נהפוך הוא. שאם יכחוצ כדרכו כשר וישר הק"ח גם לדעת הר"ש. ואם צחללנו יעשה שיצא היצת אח"ד צחללת שיטה צאופן שיהיה פחוחה גם לדעת הר"ש. הרי צוה הוא פוקל את הק"ח לדעת הר"ש כי לדעתו ז"ל כאלו קחומה. ודכות"י צענין הקחומה צחללע הסופר לכחוצ ואתה חסופנו עקב. והוא רואה כי צוה הכלה לו המקום שלא יתי לו עוד מקום להניח שיטת קחומה ולכחוצ גם היצת אל. והוא יודע שהרמז"ם כתב שראש נקפר זן אשר אל האשה אמר קחומה. ויש לפנוי ספק. אם הייתה שנה קחומה אליצא דכ"ע. וא"כ אם הוא יכחוצ כדרכו ויצא לו היצת עקב נקיף השיטה וילטרך לכחוצ אל האשה אמר צחללע שיטה שחתי"מ לעשות קחומה לדעת הרמז"ם. הרי הוא פוקל צוה את הק"ח לדעת הר"ש כי לדעתו ז"ל היצת אח"ד נקיף שיטה פחוחה. ולכן לריך הוא להחכס ולעשות קחומה גם לדעת הר"ש. או אולי גם נקפר זן אשר קרה המקרה הזה שהגיע היצת עקב נקיף השיטה. ולהר"ש צחללע שיטה היה כחוצ אל האשה אמר. והרמז"ם לשיטה"י שצנח לקחומה. אזל לדעת הר"ש היא פחוחה. וא"כ נהפוך הוא שאם יכחוצ כדרכו ויעשה הקחומה בדעת הרמז"ם הרי כשר גם לדעת הר"ש. ואם יחכס לעשות קחומה אליצא דכ"ע הוא פוקל צוה לדעת הר"ש. ולכן דעה הגאון מהר"א ז"ל דצנח"ג מאחר דצין כך וצין כך לא פלטן ומספיקא. עב ואל תעשה חחזולות עדיף ואל תחכס יותר למה השומם. אזל דעת רבותינו צעלי הש"ע ז"ל ש"ס לנו ללכת אחרי הרוב והעלוי ולא כאמר שגם נקפר זן אשר קרה המקרה הזה שהיו היצות אלו כחוצין נקיף שיטה. אלל ומקמא היו כחוצין רוב השיטה (וע"ד שאמרנו דחליצין דאיס ר"ה צרובא א"תא) וסייתה הפחוחה או הקחומה צחללת שיטה עלמה. ולכן גם אכחבר י

ים לנו לעשות כן . זהו הנראה לפע"ד ליטב קלה דברי
בנותינו . וה' ברחמי יאיר עינינו :

חבורה יז

נגנן המנוזרין שאצל פרשת וידוי בנסע . א"ך
לעשותן :

הנה

צפנים כחצתי כאשר הורנו הגאונים צעל
כודע ציהודה ובעל בני יונה ז"ל . אשר הוכיחו
צמסור שהעיקר הוא כבעל הס' אור תורה אשר מלא כן
צספרים יקרים וקדמונים שהן אחת צריוח שלפני הפרשה
ואחת צריוח שלאחר הפרשה . הלל קרית צמסור' הגאון
רצנו חיים כהן יו"ד ק"י כ' האריך לכתור שיטה זאת
והפנה לעיקר שלריבין לעשות הסו"ן של צנכע מהופכת
וק הסון הראשונה של כמחאככים וצחוד ההפקיה לא
יעשה כלל . חבל גאון א' חלק עליו שם וכתב לחזק שיטה
האור תורה . אך הוא ז"ל צרב כמו כלחם כנגדו לקיים
חם דבריו . והמרחי חשימה לא עיני גם חכמי החלש
לראות חם המלחמה הגדולה הזאת מלחמה ס' . וארל
כי דברי מהרח"כ צכרים על שתי יסודות . ראשית כחצ
ח"ל והחלה כלע"ד להציא ראי' מנחמ' דמס' טצה פ'
הצוכה ד' ק"ג ע"ל הכוחצ שתי אוחיות צין וכו' צין משתי
קמניות וכו' חייב ופירש רצינו התי גאון ח"ל שתי קמניות
שאינס אוחיות ידועות צכתצ כגון כוכי"ן הפוכין דכתבי
גבי ויהי צנכע הארון כדמפורש צפ' כל כחצי עכ"ל
(רה"ג) והציאו המ"מ פ"א מהל' טצה וכו' המ"מ שהרשב"א
דחה פירש' כנלל ספ"י רה"ג עיקר ולפירושו מוכח מנחמ'
דכו"ן הפוכה היינו צחציה עלמה של צנכע דחל"כ חלל
טצין פ' לפי ככתצ כו"ן הפוכה ח"כ אינס אוחיות כלל
חלל קי' צעלמח ותי הסחל נקט הכוחצ שתי אוחיות
עשתי קמניות ט"מ שהקמנים המה אוחיות דצשלמח אי
ימח טכו"ן של החציה דצנכע עלמה הפוכה ח"ש דקרי
להקמנים אוחיות שהרי ע"כ הן אוחיות משום דהחציה
לא נקראח צנכע חלל ח"כ הסו"ן ההפוכה הוי אות כ'
חבל חי כיעח דהכו"ן עומרת צפ"ע ח"כ אמחי קרי לי'
אות הלל חיל שלל כלורה כו"ן ומכ"ל דכתצצ לאות דילמ'
הוי סימן צעלמ' וח"כ אמחי יחחייב ע"ז וליכח למימר
דק"ל דחייב כמי על סימן חפ"י אינו אות ח"כ סו"ל
למיחתי הכוחצ שתי קמניות ולא סו"ל למיחתי הכוחצ
שתי אוחיות עשתי קמניות אל"כ דהכו"ן היינו צחציה צנכע
עלמה וח"כ ח"ש דקרי להו אוחיות אך דהוי אוחיות שאינן
ידועות צכתצ מפני שהן והופכין צהאי דוכחח לקמנים
וח"ש דקטע צי אוחיות עכ' קמניות וק"ל עכ"ל :

ולפע"ד המזה כי לפי דבריו שכ' שאם הני כוכי"ן
עומדו' צפ"ע מכ"ל דכתצצ לאות דילמח הוי
סימן צעלמח וח"כ אמחי יחחייב על זה . ח"כ גם לפי
דבריו שהוכיח צחציה' הן מהופכו' ואשר ע"כ נקראו
אוחיות . מ"מ זה הכוחצ שאינו כוחצ אוחין שם צחורה
חלל צעלמח חכתי אמחי חייב עליהן . הרי שלל צמקומן
אינן חלל סימנים צעלמח . וכי צצביל צנמלח כן פעם
או פעמים צחורה יקרא גם צמקיס אחר אות חפ' שאינו
אות . חחמהה . ועוד הרי חפ"י חס גם הסו"ן ההפוכה
לא היתה כחוצה וסיחה הקצלה לקרות צנכע ג"כ כך
היינו קורין שהרי הרצה ים צחורה דקריין ולא כחצין .
והשחח כמי שהיא כחציה כיעח דכמח"ן דלח כחציה דמח
כיון טצחמח חינו אות . חלל דהוי קרי ולא כחצי . ועוד
דכיון דצמקוס שהוא כוחצ אוחין צלמח אינן חלל קמניות
רק טצחורה נקראין אוחיות כיון שהחציה אינה נקראח
צנכע חל"כ הסו"ן חיל סו"ן ח"כ אך קחתי הכוחצ שתי
אוחיות משתי קמניות הכוחצ שתי קמניות משתי אוחיות
סו"ל למיחתי :

והנה

הגאון המשיג כתצ שם צכ"י כ"צ ח"ל ועוד
לפי קצרת הרצ הגאון (מהרח"כ) הס"ל שאינו
חייב צחתי קמניות כ"ח כשהן אוחיות חל מוצור שם
צמטסה ח"ר יוקי לא חייבו שתי אוחיות חלל משום רושם
שכן כותצין וכו' לידע אחת צן זוג ומפרש שם צגמ' ר'
יעקב צרה דצח יעקב דרישא וקיפח כולה ר' יוקי חיל
ולידע אחת צן זינו צודחי ח"ן לריבין לרשום דוקא צחיות'
וכי עכ"ל . ועל זה השיב הגאון מהרח"כ צכ"י כ"ג דלח
שם לצו דחין הלכה כר' יעקב ס"ל חלל כאציי נקטיבין
דמוקי למחמ' צשולט צשתי ידיו ולפ"ז לח"ק אינו מייחייב
חלל דוקא צחיות' דחל"כ הוי חייב חפ"י צשולט צימין
לחוד וכו' צשמחלו וכו' עכ"ל . והנה שני הגאונים חללו
לא רחו חם חירושלמי דחיתח חחס מלן חכא קמניות' ר'
יוקי . הרי להדיח דגם חיל חל דצשמחלו לחו ר' יוקי
מ"מ הך דקמניות' ר' יוקי . וע"ש צקרצן עדה .
ומוכח צהיכחה גמורה דחך כשאינן אוחיות מייחייב עליהן
משום רושם . וממילא חין שום הוכחה מדברי סרב חלי
גאון לכצרת מהרח"כ :

ערוך

כ' שם הרה"ג המשיג כי ארצנה עלישנח דרצ
חלי גאון מוכח בדברי האור תורה מדכ' כוכי"ן
הפוכה דכתבי גצ"י ויהי צנכע עשמע צפירוש דכתבי
צין הפרסיה ולא צחוד הפרכיו' . וכ' שם שכן ככתצ גם
הגאון דק' נלוגח (ומהרח"כ שם כדחק צזה מאלוד) והנה
גם צספר צכי יונה ככתצ הוכחה זאת להאר"ת מדברי
הרה"ג חלו :

עוד כהז הגאון מהרמ"כ ז"ל כי רבי ורשב"ב צהא פליגי . רשב"ב דאמר שהקטנים צאו להורות שאין כאן מקומה לדידי ודאי צע"כ הכי טונין הן כדעת האו"מ צריות שקודם הפרש' וצריחו שלאחריה . חז"ל לרבי דאמר שהקטנים הם להורות שהוא ספר צפני עלמו לדידי צאו הקטנים צחיצה צנסע וצחי' כשהאכני . ולכן הא קימ"ל כרבי . והרב המשיג כחז שם דרבי לא פליג אמקום הקטנים אלא על טעם הקטנים שהרי הוא אומר לא מן השם הוא זה . וכ"כ גם הנו"ב ע"ט . וצדאי שכן הוא הפי' האמיתי שאינו חולק רק על הטעם . וכן פירש שם רש"י לא זה השם של טעמי הקטנו' וכי' :

עוד כהז הגאון מהרמ"כ ז"ל כי רבי ורשב"ב צהא פליגי . רשב"ב דאמר שהקטנים צאו להורות שאין כאן מקומה לדידי ודאי צע"כ הכי טונין הן כדעת האו"מ צריות שקודם הפרש' וצריחו שלאחריה . חז"ל לרבי דאמר שהקטנים הם להורות שהוא ספר צפני עלמו לדידי צאו הקטנים צחיצה צנסע וצחי' כשהאכני . ולכן הא קימ"ל כרבי . והרב המשיג כחז שם דרבי לא פליג אמקום הקטנים אלא על טעם הקטנים שהרי הוא אומר לא מן השם הוא זה . וכ"כ גם הנו"ב ע"ט . וצדאי שכן הוא הפי' האמיתי שאינו חולק רק על הטעם . וכן פירש שם רש"י לא זה השם של טעמי הקטנו' וכי' :

והנה הגאונים העומדים צשיטת האו"מ הוקיפו וחמרו עוד מלך הסצר' . שגם אם היה ספק לנו היה לנו לעשות כן לכחלה ולא להפוך הנו"ב צנחציו' מקפ"א . שהרי אם הינן לריבין להיות מהופכות ולאו הפכו מוחם פקלנו את הק"ת ואם לריבין היפוך ולא הפכו אהון לא פקלנו את הק"ת . והנו"ב ההפוכות שהן עיוותות צפ"ע צהוך הרי"ח רפ"י אם היו מיוותרות הינן פסקין . הן אמר כי מה שענה צדעת הנו"ב לומר דאפי' אות גמור העותר אם אינו מקלקל לא הקריאה ולא הכוונה אלא שנומד צפ"ע אינו פוסל . הנה מדברי הרמ"ע שהצחתי צקי' ה' ס"ק כ"ח לא משמע כן . וכן מדברי הרמב"ם הל' מצוה פ"ה ה"ד מוכח דכל יתרון פוסל . אמנם כיון צצחמת הכי ני"ב הפוכו' הינן אותיו' ודאי מיקחצר כדעת הנו"ב דאינן פוסלין (אפי' אם היו מיוותרין) וכ"כ צקי' צני יונה ומכ"ס לפתס"ל דמוכח כן מן הירושלמי דאינן אותיות אלא דחיבין עליהן משום רשע לר' יוסי . ואם הנו"ב צצחוך הצינו לריבין היפוך ולא הפכו צכחצו דקס"ת כשר . הא ודאי שכן הוא שהרי לא כחצו הרמזים הוך הדברים הפוסלים את הק"ת וצחשו' רח"כ שם צקי' כינ הביא שהקט"ג ה' לו גירסא צרמז"ם פרק ז' הלכה ח' הפסין הלפיפין והאותיות ההפוכות ואותיות העקומות . ולדעת מהרמ"כ כוונה הרמז"ם צמ"ס אותיות ההפוכו' היינו הנו"ב צנחציו צנסע וכמהאכני . והנה הרמב"ם כהז שם צהלי' ע' כל הדברים האלו לא נאמרו אלא למנוה מן המוצחר ואם סיכה וכי' הר"ז ק' כשר . ומ"ס שאם הנו"ב צצחוך הצינו הינן לריבין היפוך והפכו כפסל הק"ת ודאי שכן הוא . והגאון ה"כ"ל שם צקי' כ"ד חולק על זה וכי' להקל מפני שהנו"ב אינה מן השורש צנחכ"ה אינו מוצן כלל חדא דודאי היא מן השורש כעס והוא מוצחר חכרי פ"ח נו"ב צלי ספק . ועוד וכי' ס"ד דאם אותיות השימוש נחסרו או נחפכו כשר ה"ו לומר כן . גם ע"ש עשפי' שכשמהפכין

והנה הגאונים העומדים צשיטת האו"מ הוקיפו וחמרו עוד מלך הסצר' . שגם אם היה ספק לנו היה לנו לעשות כן לכחלה ולא להפוך הנו"ב צנחציו' מקפ"א . שהרי אם הינן לריבין להיות מהופכות ולאו הפכו מוחם פקלנו את הק"ת ואם לריבין היפוך ולא הפכו אהון לא פקלנו את הק"ת . והנו"ב ההפוכות שהן עיוותות צפ"ע צהוך הרי"ח רפ"י אם היו מיוותרות הינן פסקין . הן אמר כי מה שענה צדעת הנו"ב לומר דאפי' אות גמור העותר אם אינו מקלקל לא הקריאה ולא הכוונה אלא שנומד צפ"ע אינו פוסל . הנה מדברי הרמ"ע שהצחתי צקי' ה' ס"ק כ"ח לא משמע כן . וכן מדברי הרמב"ם הל' מצוה פ"ה ה"ד מוכח דכל יתרון פוסל . אמנם כיון צצחמת הכי ני"ב הפוכו' הינן אותיו' ודאי מיקחצר כדעת הנו"ב דאינן פוסלין (אפי' אם היו מיוותרין) וכ"כ צקי' צני יונה ומכ"ס לפתס"ל דמוכח כן מן הירושלמי דאינן אותיות אלא דחיבין עליהן משום רשע לר' יוסי . ואם הנו"ב צצחוך הצינו לריבין היפוך ולא הפכו צכחצו דקס"ת כשר . הא ודאי שכן הוא שהרי לא כחצו הרמזים הוך הדברים הפוסלים את הק"ת וצחשו' רח"כ שם צקי' כינ הביא שהקט"ג ה' לו גירסא צרמז"ם פרק ז' הלכה ח' הפסין הלפיפין והאותיות ההפוכות ואותיות העקומות . ולדעת מהרמ"כ כוונה הרמז"ם צמ"ס אותיות ההפוכו' היינו הנו"ב צנחציו צנסע וכמהאכני . והנה הרמב"ם כהז שם צהלי' ע' כל הדברים האלו לא נאמרו אלא למנוה מן המוצחר ואם סיכה וכי' הר"ז ק' כשר . ומ"ס שאם הנו"ב צצחוך הצינו הינן לריבין היפוך והפכו כפסל הק"ת ודאי שכן הוא . והגאון ה"כ"ל שם צקי' כ"ד חולק על זה וכי' להקל מפני שהנו"ב אינה מן השורש צנחכ"ה אינו מוצן כלל חדא דודאי היא מן השורש כעס והוא מוצחר חכרי פ"ח נו"ב צלי ספק . ועוד וכי' ס"ד דאם אותיות השימוש נחסרו או נחפכו כשר ה"ו לומר כן . גם ע"ש עשפי' שכשמהפכין

והנה הגאונים העומדים צשיטת האו"מ הוקיפו וחמרו עוד מלך הסצר' . שגם אם היה ספק לנו היה לנו לעשות כן לכחלה ולא להפוך הנו"ב צנחציו' מקפ"א . שהרי אם הינן לריבין להיות מהופכות ולאו הפכו מוחם פקלנו את הק"ת ואם לריבין היפוך ולא הפכו אהון לא פקלנו את הק"ת . והנו"ב ההפוכות שהן עיוותות צפ"ע צהוך הרי"ח רפ"י אם היו מיוותרות הינן פסקין . הן אמר כי מה שענה צדעת הנו"ב לומר דאפי' אות גמור העותר אם אינו מקלקל לא הקריאה ולא הכוונה אלא שנומד צפ"ע אינו פוסל . הנה מדברי הרמ"ע שהצחתי צקי' ה' ס"ק כ"ח לא משמע כן . וכן מדברי הרמב"ם הל' מצוה פ"ה ה"ד מוכח דכל יתרון פוסל . אמנם כיון צצחמת הכי ני"ב הפוכו' הינן אותיו' ודאי מיקחצר כדעת הנו"ב דאינן פוסלין (אפי' אם היו מיוותרין) וכ"כ צקי' צני יונה ומכ"ס לפתס"ל דמוכח כן מן הירושלמי דאינן אותיות אלא דחיבין עליהן משום רשע לר' יוסי . ואם הנו"ב צצחוך הצינו לריבין היפוך ולא הפכו צכחצו דקס"ת כשר . הא ודאי שכן הוא שהרי לא כחצו הרמזים הוך הדברים הפוסלים את הק"ת וצחשו' רח"כ שם צקי' כינ הביא שהקט"ג ה' לו גירסא צרמז"ם פרק ז' הלכה ח' הפסין הלפיפין והאותיות ההפוכות ואותיות העקומות . ולדעת מהרמ"כ כוונה הרמז"ם צמ"ס אותיות ההפוכו' היינו הנו"ב צנחציו צנסע וכמהאכני . והנה הרמב"ם כהז שם צהלי' ע' כל הדברים האלו לא נאמרו אלא למנוה מן המוצחר ואם סיכה וכי' הר"ז ק' כשר . ומ"ס שאם הנו"ב צצחוך הצינו הינן לריבין היפוך והפכו כפסל הק"ת ודאי שכן הוא . והגאון ה"כ"ל שם צקי' כ"ד חולק על זה וכי' להקל מפני שהנו"ב אינה מן השורש צנחכ"ה אינו מוצן כלל חדא דודאי היא מן השורש כעס והוא מוצחר חכרי פ"ח נו"ב צלי ספק . ועוד וכי' ס"ד דאם אותיות השימוש נחסרו או נחפכו כשר ה"ו לומר כן . גם ע"ש עשפי' שכשמהפכין

הקורה יח

השחרת הרצועות של תפילין ע"י אשה . או קמץ וגדול עומד ע"ג . ובן עשיית הקשרים על ידיהם . שפיר דמי או לא :

הפרמ"ג צח"א סי' ל"ב ס"ק ס"ט כהז חז"ל ומ"מ יראה דאין לעשות הקשר כ"ח למטה ואין לעשות ע"י קטן וכי' עכ"ל . ובס"ל ל"ט סק"ו כהז חז"ל צקי' ל"ב ס"ד השחרת הצחים כשר צדיענד ע"י עכו"ם וה"ם ולעשות השחרת ע"י אשה כשר דלאו מכלל תיקון עשייתן הוה אבל קטן כהצנו שכ דנעני למטה וקשר של דל"ה ואף של יד (אפשר ל"ל יוד) יראה דאין לעשותו אשה דנעני צכלל כחיצה הוה ע' חיס' צבה ס"ח ח' ועמ"ס צל"ג מזה עכ"ל . הנך רואה דלא צריח ל"י צחשה צעשה את הקשרים אם פקולים או לא . וכחז רק יראה דאין

לשונו צפי' כ"א סק"צ) ולהפצ'ג יו"ד ודל"ה שנרלויעז
 דין השי"ן יש להם וממילא דיש לפקול כל מקון שלחם
 ע"י נשים ול"ע עכ"ל (וכ"כ עוד בכלל כ' סק"ג ואעפ"ק
 לשונו לקמן א"ה) ולפע"ד ודאי אין לנו לדחות דברי
 הפוסקים שכסנו דהשחרת הרלויעז אין בו אלא משום
 לשמה (וגם בזה עסקהפ"ק) השחרות וע' בהגה"ת
 מיימוני) אזל משום כל שיטתו בקשירה וכו' ליכא וכשר
 ע"י נשים . ואי קשיא הא יש בזה דל"ה ויו"ד . סנה אי
 קשיא יחר יש לנו לדחות דברי הפרע"ג המוספקין והאמר
 דנאמא דהכך קשרים לאו בכלל כתיבם הן (וכמש"ל)
 מלדחות דברי הפוסקים הראשונים המזכירים דהשחרתן
 כשר ע"י נשים . ותצ"הני שהוא צל להוכיח מדברי הפרע"ג
 לפקול השחר' הרלויעז ע"י נשים . והפרע"ג צעלמו כהצ
 שם דכשר ומשמעותו לשונו אפי' לבחילה (שהרי כהצ וקשר
 וכו' אין לעשותו אשה . ומשמע דהשחרת יכלה לעשות אף
 לבחילה . וכן מוכח מדבריו שנמשכות ס' ל"ג שאצ"ה
 א"ה לקמן) וכדעה הפוסקים . ועכ"כ דלא לפקול
 צדיעצד :

הג' צעלמך . הרי עיצוד הרלויעז לכ"ע צני לשמה
 כו"ם הרעצ"ם (ועמ"ש צפי' כ"ג סק"ה) ולפי
 צעל מלא"ש ילטרכו ב"כ עיצוד ע"י נוי שיטתו בקשירה
 דוקא . וכנראה הוא צעלמו כ"י לא יאמר זאת . והנה
 הרעצ"ם לא כהצ אלא דרלויעז שחו רוח הל"מ . ובשלמא
 לענין לשמה אפשר לומר דקנך עלמו כי כדע מומ"ש דלריכין
 עיצוד לשמה . וכיון דלריכין להיות שחרות א"כ השחרות
 בכלל העיצוד הוא ולריך להיות לשמה . אזל אי ס"ד
 דנעי' מי שיטתו בקשירה ודאי דהו"ל לפדמ כמו שהוא מפרש
 צעשייה הנחיס דנעי' מי שיטתו בקשירה . ואדרבם מרבת
 דלריכין עיצוד לשמה מוכח דלשמה הוא דנעי' ולא מי
 שיטתו בקשירה . לכן לפע"ד יש להקל בהשחרת הרלויעז
 ע"י אשה לשמה וכמשמעות הפוסקים :

דלענין השחרתו ע"י קטן וגדול עומד ע"ג ואומר
 לו סיעשה לשמה . הנה צמאדורא קעא
 כהנחי לחתיר . וצפי' מלא"ש כלל כ' חכונה סעיף צ'
 כהצ ח"ל ולריך שיטתו לשמה הכשר לבחינת קתומ
 ע"כ אין להחיר בקטן אפי' גדול עומד ע"ג ודלא כו"ם
 בקת"ס וע' בינה עכ"ל . ובצינה כהצ שם ח"ל זה פשוט
 לענ"ד דלא מצעי' למ"ש בכלל א' בינה ס"ק יו"ד דגם
 נשים פקולות להשחרת הרלויעז משום דיש לו דין כחיבת
 קתומ וממילא נשים דליתיהו בקשירה ליחיהו בכתובה
 וכעת מלאחתי צהשו' רדב"ז ח"א (צדצ"ז שלפני הוא צה"ג)
 ס' קנ"ב כהצ ב"כ קצרא זו ע"ש ממילא דגם קטן פקול
 כי היכי דפקול לשאר מילי משום שאינו בקשירה וכל
 ספיסולו

דאין לעשות וכו' . והדין עמו . דהא צמנחות דף ל"ה
 ע"ב חוקי ד"ה אלו חסילין שנראש הוכיחו צמנחות
 דדל"ה ויו"ד שנרלויעז לאו אחריות גמורות הן ולא חשיבי
 פקול . ומכמה אשה היא מקויא דשנה דף כ"ח
 דאמרי' אלא לעורן והאמר אב"י ס"ן של חסילין הל"מ
 וכו' אלא לרלויעז והאמר ר' יחזק רלויעז שחרות סל"מ
 וכו' ומשמע דל"ה ויו"ד לא חשיבי אחריות . וכ"כ עוד
 צמ"ס שנה דף ס"ב ד"ה ס"ן של חסילין ע"ש . אך יש
 מן הראשונים ז"ל חירלו דלכן לא מקשה אי לרלע"ו והאמר
 אב"י דל"ה של חסילין הל"מ יו"ד של חסילין הל"מ משום
 דדוקא ס"ן שהיא כחיבת קיימה הוי כחורה ה' אזל דל"ה
 ויו"ד דלא הויין רק קשרים (ועשוין להשחרת) לאו בכלל
 חורה ה' הן . ולפי"ז י"ל דגם לאו בכלל כחיבת הן ושפיר
 דמי לעשותן גם ע"י נוי שאינו בקשירה . ועכ"כ לרעה
 החוק' דלאו אחריות גמורות הן ולא חשיבי מן השם :
 ודאיח' צפי' מלאכה שמים כלל א' קע"ו ד' כהצ ח"ל אשה
 פקולה לכחיבת קתומ וכו' ע"כ אם הפחה אשה חת
 החסילין או חפרן וכו' או עשהה קשר שלהן פקולין וכו'
 פשוט דה"ה עשייה הנחיס וכו' עכ"ל . הנה צמאדא עמחה
 מחתינה לחיפוי . חפירה . ועשייה הקשר . ובמחכ"ה לא
 דק . רחישוי וחפירה ודאי אפי' צדיעצד פקול ע"י אשה
 כו"ם הרעצ"ם . אזל עשייה הקשר גם הפרע"ג לא כהצ
 אלא יראה דאין לעשותו אשה . ולא לפקול גם צדיעצד .
 ועוד יחר חמיה . שבכלל כ' קע"ו ה' כהצ ויש לעשות
 הקשר לשמה ולא ע"י קטן וכו' עכ"ל . הנה קיל ל"י קטן
 מאשה . דבקטן משמע דלא קפיד אלא לבחילה ובאשה
 כהצ דפקולין אפי' צדיעצד . ובמחכ"ה סברא הפוכה
 היא . כי באשה ליכא רק חששא מפני שאינה בקשירה
 (ולא צריח כלל) אזל משום לשמה ליכא דהא יש לה
 כוונה . ואלו בקטן אינה צ"י משום חרתי . ולריכא כראה
 לפע"ד . דצעשה סדמק אם האשה עשהה הקשרים יכולי'
 לסיחין ולצרך עליהן . אזל אם הקטן עשאן (צלי עומד
 ע"ג) מאחר דנכ"ס השחרות כהצ דכל שהוא הל"מ צעי' לשמה
 יש להסיחין צלל צרכה :

ובדין השחרת הרלויעז ע"י אשה . כהצ צפי'
 מלא"ש כלל א' בינה ס"ק יו"ד ח"ל מע"ש
 הפוס' ס"י ל"ג עשמע לכחורה דמחר ע"י נשים אם השחרו
 אהון לשמה אמנם לענ"ד ל"ע לעשמה דהלא הפמ"ג צה"ה
 שם (ס"י ל"ג סק"י) כהצ דיו"ד שנרלויעז של יד (ודל"ה
 צעל ראש) רינה כפי"ן דשל ראש לפקול ע"י נשים ולהפוסקי'
 העממירים וקצרי דנחיס שחרות ג"כ הל"מ כמו הרלויעז
 מקממא השחרתן פקול ע"י נשים כי היכא דעשייה חסי"ן
 פקול על ידיהן וכקצרה סב"י צפי' שלפני זה (העמקה

הוא וקטן ושום דאיש כחצו . ומ'ס דנגט כמי פליני
 הפוסקים אי קימ'ל כר'ה או לא . לפע'ד העיקר הוא
 דגם הפוסקים דלא כר'ה פייכו ושום דנגט צני שלימות
 או ושום דרצנו גזרי לפסול כהינת החורף ע"י קטן וגדול
 עע"ג ושום גזירה דילגאל אחי למיכת צלי גדול עע"ג
 (ואין לנו לדחש גזיר' בהשחרה הרלוועה) אך מ'ס מהט"ז
 אר"ה קי' ח"ס הוא צאונה לכאורה רא"י ככונה . והיא
 דעת הרש"ז'א חסד' שהניח שם הנ"י דרעחו לחלק צין
 חלילה לשחיטה דחלילה מוכחא מילתא עפי ושחיטה ולכן
 בשחיטה גם צהרש וקטן לא נהני עע"ג וליק' מינה למלס
 ע"ס . ולפי"ז ה"ה בהשחרה הרלוועה . אונס הן הרש"ז'א
 יחיד הוא צקברה זאה . והט"ז עכ"כ גם לרעה השאלחות.
 לא ידענא מנא לי' הא לרעה השאלחות :
 ולפע"ד דעה הרש"ז'א ל"ע דהא כפי הנראה מה שלמד
 הדבר הזה לחלק ולומר דחלילה מוכח' מילת' עפי ושחיטה'
 זהו ונחא דאמר' וואן חנא דלא צני כונה לשחיטה .
 והרי י"ל דכיונה השואל הוא אחא דוכשירינין צענכי
 גם שועה באחרים רואים אותו והרי בחלילה שיעה פסול
 גם באחרים עע"ג : ולדיכא כראה לפע"ד דאם קטן
 השחיר את הרלוועה וגדול עומד ע"ג ומלמדו לעשות
 לשמה כשר אפי' לכתחלה . וצעשייה הקשר מואחר דהפרע"ג
 חשש לומר דהיי' בכלל כהינת אין להקל כ"א צענה הדחק
 ואז כראה דיכולין לצרך עליהן :

חבורה יט

על מה סומכים הסופרים וכן המוכרים והקונים
 שגודגוין לאהוה בדיהם תפילין ומזוזות ומגילות
 אסתר כמו שהן בלי שום מטפחת ואף בלי נמילות
 ידים . ולית מאן דחש לה :

הנה

הנ"י צארה קי' קנ"ז כתב וז"ל וכחז סערדכי
 כל האוחז ק"ה ערוס ל"ל דה"ע גידים סחס
 אצל בעל ולא הסיח דעחו לא קפדינין ע"כ . ואפשר
 שעל זה סמכו האשכנזים שאוחזים ק"ה ערוס צענה
 סמבניהים אותו להראות הכחז לעס ומיהו מ"כ צסס קי'
 אגודה דאפי' סעוד לנעילה קאמר וכי עוד עס דלאו
 דוקא ק"ה קאמר חלל ה"ה לשאר כהני הקודש דאסור
 ליגע בהם בלא מטפחה עכ"ל הנ"י . וכחז ע"ז צד"ע
 וז"ל ואני וצני צניהם ולא ראיתי מתקב זה ציניהם חלל
 ארצת נזהרים צו שלא ליגע צק"ה ערוס אצל צשאר
 כהני קודש אין מהרין כלל לא ראיתי תיוד מיי שחשש
 לום צשאר ספרים עכ"ל . וצ"ע כחז המתצר אסור
 לאחוז ק"ה וכי . ונראה דעחו דצשאר כ"ק ליכא אסורא
 ודלא

שפיסולו ושום הך טעמא לא מהני עע"ג וכו' ואפי' אם
 כמים כשרות וכו' אין רא"י להקל צקטן שגדול עע"ג דהלא
 צענין זה לא כל הדברים שוים וכמ"ס צכלל א' צינה ס"ק
 י"צ ע"ס ע"כ דצרי הקה"ס שרמזתי עליו צחמה חמוהים
 צוחילת כבודו עכ"ל . ונענתי לו . אף כי לדיכא חכבי
 על משמרת' אעמודה ות"ל יש לי שני עמודים חזקים להשען
 עליהם . האי הוא הפרע"ג צסי' ל"ג וצצנ"ת ס"ק ה'
 שכתב ח"ל עע"ז ועצ"ה כאן וצסי' ל"ב ס"א דעור הצחים
 כמי לריך שחורות מהל"ז יש להחמיר בהו כעו עור הרלווע'
 ולריך השחרה לשונן ע"י גדול צן דעה או קטן ועומד ע"ג
 עכ"ל . והצ' הוא השערי השועה שכתב צסי' ל"ע סק"א
 לענין כהינת ההפלין ע"י חס"ו וכדוזה וז"ל וצדיקים חלו
 לא מהני גדול וכשר עע"ג כיון שהטעם הוא דכל שיטנו
 צקטירה יטנו צכחיצה עכ"ל . הא כל שהטעם ושום
 חסרון כונה מהני עומד ע"ג :

ומה

סנכסייע צעל מלא"ש מהט"ז הרד"ז' לפסול
 השחרה הרלוועה ע"י כמים . הנה זהו לשון
 הרד"ז' . ראיהי צספר התרומה סנכספק דצד' זה (אם
 מותר להשחיר את הרלוועה ע"י עכ"ס) דדילגאל כיון
 דרלוועה שחורות הל"ז לריך השחרה לשמה ואסור צחיכו
 יהודי וכו' ואומר אני דטעם גדול יש צדצד דכיון שהוא
 לריך לעשות לורה דל"ה צרלוועה של ראש ולורה י"ד
 צרלוועה של יד להשלים עס שדי לריך ציסי' הכל ע"י ישראל
 כמו העור צצחון (הייכו עור הציה) צעיתה צו לורה צי"ן
 שלריך עיצוד לשמה כן עור הרלוועה לריך ציחור לשמה
 לפי שכותב צהם קדושה וכ"ס צהלטרפות הטעם שכתב
 הרב ז"ל דקימ'ל רלוועה שחורות הל"ז הלכך אין ראוי
 להקל צדצד כלל עכ"ל . הרי כי לא חשש רק ושום לשמה
 ולא ושום כל שאינו צקטירה וכו' . וממילא ע"י כמים
 שפיר דמי : ומ"ס עור ואפי' אם כמים כשרות מ"ז
 אין רא"י להקל צקטן שגדול עע"ג ורעה לנ"ס צכלל א'
 צינה ס"ק י"ב וסס כתב וז"ל ואפי' גדול עומד ע"ג ומלמדו
 (לקטן) לא מהני חדא דלאו כל העניינים שוים צענין
 עע"ג וכמ"ס חוס' צגמין דף כ"ג לבני שועה דצחלילה לא
 מהני ע"ס ועור דהלא אפי' צנג אפי' דמוכה יוחר
 דעצדי לשמה כמ"ס צחוס' הכ"ל אפי' פליגי הפוסקי' אי
 קימ'ל כרצ הוכח או לא עיין צזה צצ"י אהע"ז קי' קכ"ג
 וכו' וע"ז אר"ה קי' ח"ס קק"א דעע"ג לא מהני וכו'
 עכ"ל . הנה מה שהציח מחוס' געין צמהכ"ה היא רא"י
 לקמור דהא ארצת החוס' כחצו דדוקא צשיטה לא מהני
 צחלילה עע"ג ושום דלא מוכחא מילתא אצל צהרש וקטן
 היה מהני גם צחלילה עע"ג אפי' דלא מוכחא עילסא ולכן
 איצריך טעם למיפסל חרש לחלילה ושום דלאו צר קרי'

ודלל כמ' חגורה . והרמ"ח כתב וי"ח דמ"ה שאר כ"ק ולא כתבו כן ועוד לחמיר אם לא נמל ידיו וכו' . והמג"ח כמז ח"ל ועיהו כחצי קודש דוקא כמכחוצים אשוריה על סעוד ודדיו וכו' וא"כ יפה כתב רמ"ח דל"ח ראה ימימי עי שחשב לזה דספרים שלבו אין כחוצים צלופן זה וכו' ועיסו צמגילה סכחוצה כדניה לדיך ליחר וכו' עכ"ל . והנה לפי דבריו גם ציריעה כיון שכחה זה ס"ה אוחיות לכיפן ליזחר שלא לחמה עוד עלי עטפחה . דכיון סככתו זה ס"ה אוחיות וממלאה את הירדים כדליחא בעטנה וברעצ"ס . אכל לפע"ד דברי המג"ח המוה"ס בזה וחזי עאל גברא רבה (הרמ"ח) דקמסקיד צ"י ובודאי שעודוהו נלשנה סככל כחצי קודש אעפ"י סככתו כהלכתן כעו ספילין ומזותה ומגילה אסחר אין חוססין ליגע בזה . וגם ציעינו כן הוא מנהג פסוק ועימינו לא ראינו מי סתסס לזה . ולריכין חט למשכרי כפסיי אומסגן סל ישראל :

וראיתי

צנו"צ קמא אר"ח סי' ז' . הוכיח צמישור מלשון הרמז"ס ז"ל דהך איקורא דר' פרכך אינו רק צמ"ס ולא צמ"ר כ"ק פהרי כחז בעעס דכל כ"ק מעמאלין את הירדים שהוא רק כדי לקיים ולהעמיד סביחה דכ"ק יעמאלו את הסרומה . והנה צודאי דליסנא דר' פרכך הכי מוכח מדקקט דוקא ס"ה . ובהכי כראס לפע"ד דמ"ס דל"ח הויין רק סמנה-עטר דבר . כי אם כאמר עעס סביחה דכ"ק מעוס דר' פרכך תקסס קוסיי הסוק' (ענה יד ד"ה אף הירדים וכו') דהויין עפי מ"ח . אכל להרמז"ס כיחא דכחצי קודש והירדים שבענו בזהן סייכי להדדי וכחדא חסיצי :

ואמנם

ע"פ סנו"צ דהא דמייתי דר' פרכך היינו מעוס דאי לאו דר"פ אפסר לא היו גחרין כלל מעוס לחא דספרים עלמס על ידים הצלות עחמה ספר אלא מעוס דהולוכו לגזר ציריס הצלות עחמה ס"ה מעוס דר"פ וסיה העולם עועיס כמס סיס חילוק בין ס"ה לשחר ספרים לענין ידים כך לענין שייעמא סרומה עלמה יש חילוק בין ס"ה לשחר ספרים ולכן לחק הדבר סכל הספרים פוקלים את הסרומה גזרו ג"כ ציריס סכאום מחמה שאר ספרים . לפע"ד דחוק לומר כן דעמה סרעצ"ס דהא לא סביח כלל בעוס עקוס חך גזה עקוס דר' פרכך . לא צמס' זצ"ס ולא צמס' ידים ולא צמס' כל"ס (פ' ע"ו) ואף לא צמיצורו . ועוד קסה מכ"ל להגמ' לחדש ולומר דהימה גזרה מעוס דר' פרכך . ודילעא לא הימה הגזרה כלל רק מעוס להעמיד ולחוק גזרה דכ"ק מעמאלין את הסרומה (וצזה יש לפקפק גם על דברי סעמח"ט צמ" קמ"ז סק"ח) :

עוד

כתב סס צנו"צ דמדכתב הרעצ"ס צמ"י המסנה סלאחר הגזרה דקמס ידים עוצו את הגזרה סראסונה דכ"ק מעמאלין את הירדים . וקסה לעה עוצוה הרי יש זה לורך לענין שאס נגע צכ"ק לאחר כעילה ואס כאמר דבאמה צעלו זלח קסה איך צעלו להחיר מה סכבר כאמר צמנין וצמ"כ ל"ל דגס עחחלה כסגורו דכ"ק מעמאלין את הירדים לא גזרו אלא צסכגע בזהן צלי כעילה וסיינו מעוס דר' פרכך ודר' פרכך גופיי אינו אלא צלא כעילה וכדענה המררכי . ואך צמיצורו חור הרעצ"ס וכתב דגס אם נגע צכ"ק לאחר הכעילה ג"כ נעמאלו ידיו . ולפי"ז סוב אפסר לומר דס"ל להרעצ"ס דגס צמ"ר כ"ק שיך דר' פרכך והא דהולך ליסן עעס מעוס חיוזק סגורה דספר עלמו היינו לענין לאחר הכעילה ע"כ סו"ד סנוצ"י ע"ס . וזהו ודאי המוה"ס לפע"ד לומר סדברי הרמז"ס צמ"י סמסנה דמס' ידים יהיו מיוקדים על סגורה מעוס דר' פרכך . פהרי הוא עקמיך דבריו על ע"ס צמס' זצ"ס . ואין סס צדבריו סוס רמו לגזרה מעוס דר"פ . ועוד קסה לפע"ד לומר דסגורה הימה שאס נגע בקמס ידים כחצי קדש יסכלו את הסרומה ואס נגע בזהן לאחר כעילה לא יסכלו את הסרומה . כי ענין כזה אינו מוצן להעולם וקסה סתקובל גזרה כזלח . אכל חז"ל סמיד השוה מדוהיס . וגזרה דעמור סכסלו על ראשו ועל רוצו ג' לוגין מים סאוצים הימה מעוס דאי לא הא לא קיעמא סל . ופירס"י מעוס דאמרי עמי סכל סאי עמאי . ומכ"ס ציריס דליכא למיחוס שיחמרו עמי סכא קודס כעילה מלאחר כעילה . ומה ססקסה סנו"צ איך צעלו מה סכאמר צמנין לפע"ד לק"ע כי כל אלה ציוס אחד וצמנין אחד היו ועפיר היה צכחס לשנוח :

ורא

דבע"י מייחי מעוס דר' פרכך והרעצ"ס לא זכרו כלל . אולי י"ל לפע"ד . כי סנה סמוס' מקסיס אמאי לא מייחי מחניי דמס' ידים כל כחצי הקודש מעמאלין את הירדים (וע"ס צמ"י) וכראה כי לכאורה יש להצין דחל דמחניי דמס' זצ"ס (דמייתי לי סמס צמס' סבת) לא קחסיצ רק סספר והירדים (דסיינו סמס ידים) וסכל דבריית' מוסיק' ידים סכאום מחמה ספר . צמאי קמיסלגי . וי"ל דבאמה צהא קמיסלגי . סכל דמחניי ס"ל ירדים הצלות עחמה ספר לא נגזרס אלא צסניל גזרה דספר עלמו להעמידה על עכוכה ולכן לא קחסיצ לה דלא קחסיצ אלא סכך סהן צענין י"ח דבר (ועצול יוס אמרי' בגמ' סמי מכלון) וסכל צרל דקחסיצ לה ס"ל סהיא גזרה צמני עלמה . ולכן לא מייחי עמניי דמס' ידים ידעיי עעמא סהיא רק לחוק את הגזרה דספר . ולא מייחי רק חך סכל דקמוסיק' אסכל דמחניי דקמני וסספר וסיריס

קדש . וכן עוכה ג"כ ממה שלא כתב איקורזה רק צהלי
ס"ה (ס"ה ה"ו) וכבר כתבתי כי גם דעה הס"ע נראה כן
ודלא כאגודה :

עוד נראה לפע"ד דנוכל לומר כי גם לשיטת החוק'
וקיעתה' דק"ל דכל גזרה דכתבי סקדש מעטעאין
אה הידים היחה רק מוסוס דר' פרכך . ע"ע יש לכו לומר
שלא להוליא דברי ר"ם מוסטון דמדכקס ס"ה ס"ע דבשאר
כתבי קדש ליכא איקורא אלא דמוסוס לחא דק"ה גזר
כן בכל כ"ק . והיינו שכתבו החוק' קל"ה מוסע"ע דלחא
דוקא ס"ה וכו' אצל מוסעטות גמורה ליכא . וע' לשון
הרמז"ם צפ"י מוסעטה סוף עק' זכ"ס דגס הא דהיו
מלביעין חרוונה וכו' היינו שהיו מלביעין אלל ס"ה (וכן
הוא לשון הגע') וס"ע דגזרו על כל כ"ק מוסוס לחא
דק"ה . וכן י"ל לשיטת החוק' וקיעתה' :

שוב ראיתי צטו"ח שב יעקב ס"י י"א שגס טוח
וגם הרב השואל ז"ל שניהם הסכימו דבשאר
כ"ק ליכא איקורא ע"ס . והנה צטו"ח ר' עקיבא איגר
ס"י כ"ח ספקק על מה שנוהגין כמה אנשים זללחס
מנחיהם להכיח אה היד על המחזה אף כשאינה צתיק .
וחנוניני שלא פקפק על חנועשים זכל יוס שאוחזין הפילין
ומחוח ומגילה זלי מעפחה . אצל לפנ"ס יש להס על מה
סיסמוכו . והנה להס לישראל וכו' (ונס' כ"ז סק"ו כתבתי
מעטס אחר לשחמיר שלא להכיח אה היד על הסס כשאיכו
עכוסה) אף צהיות סרזכו סרע"א כתב ופוז להחמיר .
מי ססוא צעל נפס יסמיר לעלמי . ויסא זרכס מלה הי'
יסנך ששו :

והידיס דהיינו סחס ידיס וחסא איהו וקעוס"ף אף ידיס
הנחות מחמה סקפר . ס"ע דק"ל דגס סך גזרס זאה צמנין
י"ח דבר שהיה גזרה צפני עלמה (ול"ל דאפיק חד ועי"ל
הך ע' מהרס"א צסוף ססוני') לדידי' הולרכו לפרס עעעא
דגזרס זחה מוסוס דר' פרכך ופסק הרמז"ם כסנא דעחתי'
ולכן לא זכר כלל הך גזרס עוסוס דר' פרכך :

וי"ק עוד דהרמז"ם היה לו הוכחה דתחא' דעחתי' ליה
להו גזרס מוסוס דר' פרכך . דהא צעס' ידיס טס
צהא דחמר להס ר' יוסעע לחכמים והלא כתבי קדש וכו'
כתב טס הר"ס דלא סייך לחחוי' מוכ"ק כיון דעעעיהו
לאו עוסוס עומאה דאפי' לא היו גזרים עומאה על סקפר
היו גזרים על ידיס סנגעו צספר מוסוס דר' פרכך ע"ס
צהר"ס (וצחוס' חגיגה דף כ"ד ע"ז) אצל להרמז"ם
א"ס צפסיעות :

וי"ר להרמז"ם צפ"י המסכיות דצטלו לגזרה קמייחא
דכ"ק מעטעאין אה הידים מוסוס דאל"כ חקסה
הא חסענה עסר דבר הויין . ולכן ס"ל דמאחר סגזרו
על סחס ידיס לא הולרכו עוד לגזרה קמייחא . מוסוס
דלא סכיח סיגע זכ"ק סמוך לנטיילה כמ"ס החוס' זד"ה
כיון דהך וכו' . אצל צחיצורו חזר מזה מוסוס דלקוסיא
דהויין חסענה עסר איכא לפסווי' כעס"ל דכיון דגזרה
דכ"ק מעטעאין אה הידים לא היחה אלא כדי לחמ גזרה
קמייחא לכן צחדא חסצי לחו . וזהו סכתב ולא עוד וכו'
כלומר צזה חוק' והעעידו אה הגזרס חראסונה :

ועכ"פ לפע"ד נראה צרור דעה הרמז"ם דאיקורא
דר' פרכך אינו רק צס"ה ולא צסאר כתבי

בישועתו נשלמו החקירות . חמדיו לא ידעתי ספורות :
איחל אליו כי יחנני ויסעדני . להחל ולכלות גם חלק שני :

